

ЗКБ

©
ИНСТИТУТ ПО ИСТОРИЯ НА БКП ПРИ ЦК НА БКП, 1981
с/о JUSAUTOR SOFIA

Георги Димитров
1905

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

СЪЧИНЕНИЯ

ВТОРО ИЗДАНИЕ

ИНСТИТУТ
ПО ИСТОРИЯ
НА БКП
ПРИ ЦК НА БКП

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

ТОМ

1

ЮЛИ 1902 — ЮНИ 1909

ПАРТИЗДАТ
ИЗДАТЕЛСТВО
НА БЪЛГАРСКАТА
КОМУНИСТИЧЕСКА
ПАРТИЯ
СОФИЯ 1981

Редакционна колегия

чл.-кор. проф. д-р ЙОРДАН ЙОТОВ (председател)
акад. ВЛАДИМИР ТОПЕНЧАРОВ
ДАВИД ЕЛАЗАР
НЕДЕЛЧО ГАНЧОВСКИ
проф. д-р ТАТЯНА КОЛЕВА
н. с. МАРИЯ ЧЕРВЕНДИНЕВА

Редактори на том I

н. с. МАРИЯ ЧЕРВЕНДИНЕВА
ЕКАТЕРИНА ПЕОВСКА

Съставители

к. и. н. ГЕРГАНА ГЕОРГИЕВА
н. с. ГЕОРГИ БРАТАНОВ

ПРЕДГОВОР КЪМ СЪЧИНЕНИЯТА

Съчиненията на Георги Димитров се издават по решение на Политбюро на Централния комитет на Българската комунистическа партия от Института по история на БКП при ЦК на БКП и от Партиздат.

Богати по тематичен обхват и съдържание, Съчиненията на Георги Димитров са неocenимо идейно оръжие, неизчерпаем извор на знания и на опит за всеки пролетарски революционер и прогресивен обществен деец. Талантлив ученик и последовател на великите учители и ръководители на работническата класа Маркс, Енгелс и Ленин, продължител на безсмъртното дело на Димитър Благоев, бележит пролетарски революционер-интернационалист, виден деец на международното работническо и комунистическо движение, вожд и учител на българския народ, Георги Димитров с пословична последователност брани, творчески прилага и развива непобедимото пролетарско учение — марксизма-ленинизма.

Георги Димитров започва своята революционна дейност в синдикалното движение. Като профсъюзен деец и ръководител той се бори против реформизма, за победата и утвърждаването на правилното марксистко разбиране за същността и ролята на това движение в общопролетарската борба, ръководена от партията, против капиталистическата експлоатация, за социализъм и комунизъм.

Неговите разработки против опортюнистическата теория за синдикален неутралитет играят важна роля в обосновката на партийното становище за ръководната роля на политическия авангард на работническата класа като висша форма на организация на цялото работническо движение, за изясняването на необходимостта от най-тесни идейни и организационни връзки на синдикатите с партията — гаранция за запазването и развитието им като класови и действително революционни организации.

Георги Димитров се изявява като пролетарски революционер в началото на нашия век, когато борбата на партията срещу появилото се в нейните редици ревизионистично общоделско течение навлиза в решителната си фаза. В тази борба Българската работническа социалдемократическа партия укрепва и още по-силно се утвърждава като революционно-марксистки авангард на българската работническа класа, а младият печатарски работник се закалява и израства като неин предан войник. Достоен ученик и съратник на Димитър Благоев, Георги Кирков и Гаврил Георгиев, Димитров се разгръща не само като пролетарски трибун и организатор, но и като даровит публицист. Със своето остро публицистично перо, с пламенното си слово той пропагандира неуморно и талантливо марксисткото учение за класовата борба и социалната революция, отстоява партийното гледище за революционната тактика като единствено правилна и се бори последователно против всички и всякакви опити за замяната ѝ с опортюнистическата тактика на класово сътрудничество.

В борбата за отстояване на революционно-марксисткия характер на партията, на нейната програма, тактика и организационни принципи Георги Димитров е еднакво непримирим както към открития ревизионизъм на общоделците, така и към центризма на анархолибералите,

прогресистите и т. нар. «левица» в Българската работническа социалдемократическа партия (обединена).

Последователен революционер-марксист, Георги Димитров е непоколебим пролетарски интернационалист. От влизането в социалистическото движение до последния ден на своя забележителен живот той води непримирима борба против буржоазния национализъм и шовинизъм, за интернационална солидарност на работниците от всички страни. С перо и живо слово той се бори, за да предпази работниците от влиянието на национализма, като разкрива, че това е буржоазна идеология, която е враждебна на пролетарската, тъй както буржоазията като класа е враждебна на работническата класа.

Интернационализмът на Георги Димитров се изявява с особена сила по време на войните (1912—1913 и 1914—1918 г.). Ярък израз на тази най-характерна черта в живота и дейността на бележития пролетарски трибун и организатор са възторженото му отношение към Великата октомврийска социалистическа революция, неговото преклонение пред световноисторическия подвиг на народа, който пръв свали господството на експлоататорите и поведе човечеството към комунистическото бъдеще. За него отношението към Великия октомври и съветската страна е най-висок критерий за революционната, марксистко-ленинската същност на всяка комунистическа партия, на всеки комунист, за прогресивната природа на всяко социално движение, на всеки обществен деец. Нему принадлежи определението, че за нашия народ българо-съветската дружба е необходима както слънцето и въздухът за всяко живо същество.

Възприет ленинизма заедно с цялата партия като марксизъм на XX век, на епохата на пролетарските революции, на прехода от капитализма към комунизма, Георги Димитров открива в него непобедимото идейно оръжие за

революционното преустройство на човешкото общество и се заема да го прилага творчески към определени конкретно-исторически условия. Ярък пример и свидетелство за това са знаменитите му статии, написани в хода на подготовката на славното Септемврийско въстание от 1923 година. Като прилага творчески към специфичната българска обстановка Лениновите идеи за съюза на работническата класа с останалите трудещи се и експлоатирани народни низини, за същността и особеностите на революционната тактика на пролетарската партия, той развива ленинското становище на Комунистическия интернационал за единен работнически фронт и обосновава необходимостта от изграждане на единен фронт на труда. По същество това е идеята за широк антифашистки фронт на всички демократични и прогресивни сили, която по-късно ще разработи обстойно в историческия си доклад пред Седмия конгрес на Коминтерна.

Септемврийското въстание — първото антифашистко въстание в света, ръководено от Комунистическата партия, представлява преломен момент в ленинизацията на БКП. Неделимо свързано с неговото име и революционната му дейност, то е преломен момент в ленинското израстване и на самия Димитров. Опитът на този «щурм на небето» го довежда до извода, че ленинизмът е единственият брод към победата. Съзнавайки, че основната причина за поражението на въстанието е недостатъчното превъоръжаване на пролетарския авангард с ленинските идеи и опита на болшевиките, той прави всички необходими изводи от тази истина за партията и за себе си.

Последвалите години са наситени с напрегната работа за овладяване на марксизма-ленинизма като обобщение, като квинтесенция на революционния опит на международния пролетариат. Това той постига в кипежа на революционните битки на работническата класа и останалите

трудещи се срещу буржоазното господство и настъплението на фашизма. Арена на неговата борба и дейност са не само българското, а и световното и преди всичко балканското и европейското работническо движение. През двадесетте и началото на тридесетте години той работи като ръководен деец на БКП, на Балканската комунистическа федерация, на Западноевропейското бюро на ИККИ, на Полско-прибалтийския лендерсекретариат на ИККИ и така нататък.

Доказателство за израстването на Георги Димитров като първокласен пролетарски революционер от ленински тип е историческият Лайпцигски процес — един от най-високите върхове в развитието му като личност, гражданин и обществен деец. Това извисяване би било невъзможно, по негово собствено признание, ако не беше овладял най-високото достижение на пролетарското учение — ленинизма, опита на болшевиките, натрупан в трите руски революции. Победата в Лайпциг е първата решителна морално-политическа победа над Хитлеровия фашизъм и тя е спечелена от един напълно изграден марксист-ленинец.

Лайпцигският процес разкрива личността на Георги Димитров в нейното пълно величие и сила — блестящ стратег и тактик на революционната борба, беззаветно предан на делото на пролетариата, жертвоготовен комунист, безстрашен антифашист, последователен пролетарски интернационалист, истински патриот.

С безупречното си държане Георги Димитров нанася съкрушителен удар върху лявото сектантство, което отрича революционната същност на тесния социализъм. С цялото си поведение той доказва, че тесняшкият стаж на БКП не е минус, а плюс, стига революционните традиции и добродетели на тесния социализъм да се преварят в болшевишкия котел.

Личният пример на Георги Димитров потвърждава неопровержимо истинността на марксистко-ленинското положение, че комунистите, пролетарските интернационалисти са най-добри, последователни патриоти, че най-много обича своя народ онзи, който обича трудещите се от целия свят, че най-добре служи на своето отечество онзи, който служи на прогресивното човечество. Личността и делото на великия син на българската работническа класа са категорично доказателство за това, че пролетарският интернационализъм, коренно противоположен и неприемливо враждебен на буржоазния национализъм, няма нищо общо с националния нихилизъм и че последователният интернационализъм е гаранция за последователен патриотизъм.

Характерът и същността на Георги Димитров като творчески марксист-ленинец, комуто е органически чуждо всяко догматично сектантско мислене, намират най-ярка изява в неговия знаменит доклад пред историческия Седми конгрес на Комунистическия интернационал (1935 г.). Този бележит документ на епохата, който представлява обобщение на революционния опит на международния пролетариат в новите исторически условия, поставил началото на поврат в политиката на Коминтерна, е по-нататъшно талантиливо развитие на марксистко-ленинската теория за революционната борба и социалистическата революция.

Направил дълбок научен анализ на фашизма като обществено - политически феномен, Георги Димитров разкрива неговата социално-класова природа, същност и роля. *« . . . Фашизмът — казва той, — това е най-свирепото настъпление на капитала против трудещите се маси; фашизмът — това е необуздан швинизъм и завоевателна война; фашизмът — това е най-злият враг на работническата класа и на всички трудещи се! »*

Характеризирайки фашизма като най-зъл враг на работническата класа и на всички трудещи се, Георги Димитров заявява, че за да може да се прегради пътят за неговата победа или да се свали от власт там, където е победил, е необходимо да се изгради единен фронт на работническата класа и върху неговата основа — антифашистки народен фронт. *«Единодействието на пролетариата в национален и международен мащаб — это могъщото оръжие, което прави работническата класа способна не само за успешна отбрана, но и за успешно контрастъпление против фашизма, против класовия враг»* — подчертава той. Но това е недостатъчно. Нужно е да се вдигнат срещу грозящата опасност от фашизма всички трудещи се от селото и града, защото успехът на пролетариата е тясно свързан с установяването на боеви съюз на работническата класа с трудещите се селяни и с основната маса на градската дребна буржоазия. За тази цел: *«При мобилизирането на трудещите се маси на борба против фашизма особено важна задача е създаването на широк народен антифашистки фронт върху базата на пролетарския единен фронт.»*

Особен интерес представлява разработката на въпроса за правителството на единния антифашистки фронт, т. е. за правителството, което може да бъде създадено преди победата на пролетарската революция. Като се основава на Лениновите постановки за формиране *«на прехода или подхода към пролетарската революция»*, Георги Димитров казва: *«Правителството на единния фронт в редица страни ще се окаже може би една от най-важните преходни форми. «Левите» доктринери всякога заобикаляха това указание на Ленин; те като ограничени пропагандисти говореха само за «целта», без да се грижат ни най-малко за «формите на прехода». Десните пък опортюнисти се опитваха да установят особен «демократически про-*

междутъчен стадий» между диктатурата на буржоазията и диктатурата на пролетариата, за да внушат на работниците илюзията за мирна парламентарна разходка от едната диктатура в другата. Този фиктивен «промеждутъчен стадий» те наричаха така също «преходна форма» и даже се позоваваха на Ленин! Но това мошенничество не беше трудно да се разобличи, защото Ленин говореше за формата на прехода и подхода към *«пролетарската революция»*, т. е. към събарянето на буржоазната диктатура, а не за някаква си переходна форма *между* буржоазната и пролетарската диктатура.»

С разработката на проблемите за същността и характера на фашизма, за ролята и задачите на единния работнически и антифашисткия народен фронт, за природата на единнофронтовското правителство Седмият конгрес на Коминтерна внася съществени изменения в стратегията и тактиката на международното комунистическо движение, въоръжава международния пролетариат, трудещите се от всички страни с неограничено идейно оръжие за борба против фашистката опасност, очертава перспективите на борбата на прогресивните и демократични сили, посочва средства и пътища за победата.

Обоснованата в доклада на Георги Димитров тактика на единния работнически и народния антифашистки фронт намира потвърждение от целия последвал ход на историческия процес. Умело използвана и талантливо прилагана, тя осигурява редица завоевания и победи на прогресивните сили в много страни. Приложена в годините на Втората световна война, довежда до изграждането на национални фронтове и осигурява тържеството на демократичните антифашистки сили над хитлеристките агресори и поробители, дава възможност на трудещите се в редица страни да разширят под ръководството на комунистическите партии направления пробив и развивайки револю-

ционния процес, да смъкнат властта на буржоазията, върху развалините на експлоататорския капиталистически строй да изградят ново, социалистическо общество.

Най-значителното приложение и въплъщение на тактиката на единен антифашистки фронт в нашата страна е Програмата на Отечествения фронт, разработена под непосредственото ръководство на Георги Димитров. Въз основа на този исторически документ се изгражда широкият фронт на антифашистките демократични сили, който под ръководството на работническата класа начело с Българската комунистическа партия извършва Деветосептемврийската социалистическа революция — най-голямото събитие в тринадесетвековната история на нашия народ. Под знамето на ОФ и под ръководството на БКП се осъществява и социалистическото изграждане на родината.

Тактиката на широк народен фронт е напълно валидна и днес в борбата на трудещите се от Запада и от развиващите се страни против реакцията, за демокрация, мир и социализъм.

В социалистическата революция и в първите години на изграждането на новото общество у нас творческият подход на Георги Димитров отново се проявява с пълна сила. Партиен ръководител от голяма величина, той се разкрива и като бележит държавник от ленински тип. В сложни международни условия под неговото най-непосредствено ръководство стават разрушаването на буржоазно-фашистката държавна машина и изграждането на народнодемократична, социалистическа България.

Народната демокрация като държавна форма на организация се утвърждава в специфичните условия на възникналата в хода и след Втората световна война вътрешнополитическа и международна обстановка. На Георги Димитров принадлежи заслугата за изясняване на нейната

същност като своеобразна форма, разновидност на пролетарската диктатура, като такава държавна организация на трудещите се под ръководството на работническата класа начело със своя марксистко-ленински авангард, която с успех изпълнява функциите на диктатурата на пролетариата. «Въплътявайки господството на трудещите се при ръководството на работническата класа, режимът на народната демокрация може и трябва в дадената историческа обстановка, както вече показва опитът, с успех да изпълнява функциите на диктатурата на пролетариата за ликвидирането на капиталистическите елементи и организацията на социалистическото стопанство» — заявява той в доклада си пред Петия конгрес на БКП. Този извод на Георги Димитров е крупен принос в развитието на марксистко-ленинската теория за социалистическата революция и строителството на новото общество.

Пристъпвайки към изграждането на НРБ като социалистическа държава, Георги Димитров има предвид единствено опита на Съветския съюз. Той познава този опит и го използва щедро и творчески. Ръководителят на българските комунисти е убеден твърдо, че успешното изграждане на социализма в която и да било страна предявява някои категорични изисквания. Най-съществените от тях са: да се укрепва ръководната роля на работническата класа начело с нейния марксистко-ленински, комунистически авангард; да се изгражда и да се поддържа съюзът на работническата класа с останалите трудещи се; да се премахва частната и да се установява обществена собственост върху средствата за производство; да се изгражда и поддържа международен съюз с другите социалистически страни и с работниците и останалите трудещи се, които са в борба за независимост, социален прогрес и социализъм; да се изкоренява идеологията на експлоататорските класи.

За Георги Димитров тези изисквания представляват

общи, задължителни за всички социалистически страни закономерности в изграждането на новото общество, чието проявление при всички случаи има конкретен характер, т. е. зависи от историческите традиции, от условията на живот, от особеностите на революционния процес, от спецификата на социално-психологическия фактор и т. н. във всяка страна, на всеки народ. Решителен противник на всяко пренебрегване на общите закономерности, той много добре разбира необходимостта при всички случаи да се отчитат конкретно-историческите условия при тяхното прилагане.

Много са примерите от общественно-политическата практика на Георги Димитров, които разкриват по безспорен начин това негово схващане. Два от тях са особено характерни. Първият е свързан със същността и формата на народнодемократичната държава, а вторият — със социалистическото преустройство на селото.

Убеден привърженик на пролетарската диктатура като неизбежен и необходим етап в развитието на социалистическата държава, Георги Димитров търси нова форма за нейното проявление при конкретно-историческите условия след Втората световна война. Внимателното изучаване на опита на народнодемократичните режими, възникнали след победата над фашизма, го довежда до извода, че народната демокрация е тази конкретна форма на диктатурата на пролетариата.

Отчитайки дребнособственическият характер на българското селско стопанство, творчески мислещият революционер разбира, че национализацията на земята е неподходяща като път и средство за установяване на социалистически производствени отношения в тази сфера на общественото производство. Плод на неговото търсене на най-подходящата форма за приложението на тази задължителна обща закономерност е откритието на *трудо-*

во-кооперативното земеделско стопанство, при което без национализация на земята се осъществява поставянето на българското селско стопанство върху социалистически основи.

Произведенията на Георги Димитров свидетелствуват за неговата последователна борба за делото на работническата класа, за делото на комунизма. Те разкриват непримиримостта му към всички разновидности на десния и «левия» опортюнизъм в защита на революционния марксизъм, изключителната му роля за превъоръжаването на нашата партия с непобедимите идейни и тактически оръжия на ленинизма. Трудовете на Георги Димитров са пример за творческо използване, приложение и развитие на марксизма-ленинизма. Те са доказателство, че за бележития интернационалист и комунист-патриот принципите и положенията на пролетарското учение не са застинали постулати, а ръководство за революционно действие и за изменение на света.

*

Първото издание на Съчиненията на Георги Димитров в 14 тома излиза по решение на Централния комитет на БКП в периода от 1951 до 1955 година. В него не са включени много произведения, открити по-късно или публикувани без подпис. От времето на първото издаване досега са открити редица нови трудове, много от които са обнародвани в наши, съветски и други чуждестранни издания или се съхраняват в различни архиви у нас и в чужбина.

За разлика от първото издание, където са напечатани само завършени произведения, в новото издание се включват и подготвителни материали: планове, конспекти, чернови, бележки, поправки и допълнения към документи,

писани от други автори, а също така и бележки върху книги и статии от други автори.

Обемът на материалите, включени за пръв път в новото издание на Съчиненията на Георги Димитров, е около 10 тома. Разпръснати по отделни списания и сборници или съхранявани в различни архиви, те досега остават известни само на ограничен кръг от читатели. Отпечатването им в новото издание на съчиненията ще ги направи достъпни за всички трудещи се.

Революционната (организационно-практическа и публицистична) дейност на Георги Димитров условно може да бъде разделена на пет основни периода. Първият се простира до 1923 година. Това е време на легална профсъюзна и партийна дейност главно в национален и балкански мащаб. Неговото наследство тук се състои предимно от публицистика, доклади и писма с организационен характер, речи в Народното събрание, в Софийската община и други.

Вторият период обхваща времето от 1923 до 1934 година. Това са години предимно на нелегална дейност в българското, балканското и европейското работническо и комунистическо движение. Тук в неговото наследство преобладават писмата до партийни дейци, изказванията и речите на различни партийни и профсъюзни форуми, на Лайпцигския процес и други.

Третият период включва годините след Лайпцигския процес до началото на Втората световна война (1934—1939 г.). Тук наследството на Георги Димитров включва преди всичко доклада пред Седмия конгрес на Комунистическия интернационал, статиите по проблеми на международното комунистическо движение, изказвания на заседанията на Изпълнителния комитет на Коминтерна (ИККИ), директивни писма и други.

Четвъртият период се отнася до годините на Втората

световна война (1939—1945 г.). Тук публицистиката намалява за сметка на писмата, директивите до ЦК на БРП и отделни партийни дейци, изказванията по проблеми на международното антифашистко движение.

Петият период обхваща годините след Втората световна война (1945—1949 г.). Времето и дейността на Георги Димитров през този период са свързани изключително с утвърждаването и изграждането на социалистическа България. Тук преобладават речите и изказванията му пред конгреси на партията и на други организации, в Народното събрание, писма и радиोगрами до Централния комитет, документи от дейността му като министър-председател.

Произведенията на Георги Димитров се публикуват в хронологична последователност. Те се подреждат по датите на тяхното написване, а при липса на дата — по отпечатването им; речите — по датите на произнасяне. Подготвителните материали (конспекти, планове, тезиси) влизат в томовете, в които са включени съответните творби, но в специален раздел. В края на всеки том се публикуват документи и материали, излезли от името на органа или организацията, в които Георги Димитров има първостепенно ръководно участие. Някои от тях са подписани от него и от други дейци, а останалите са без подпис. Доколкото тези произведения имат повече или по-малко колективен характер, макар че участието на Георги Димитров в тяхното създаване е безспорно, те се поместват като приложение.

Писмата на Георги Димитров до близките му се издават в отделен том.

Всички трудове, включени в съчиненията, се публикуват след сверяването им с първоизточниците: с ръкописите, а когато те не са открити — с първото им обнародване или с последното им печатане, докато Георги Димитров е бил жив, с редактираните от него стенограми и т. н.

Запазена е напълно автентичността на произведенията на Георги Димитров. В някои от таблиците към отчетите са допуснати технически или печатни грешки при сборуването, които съставителите и редакторите на изданието не са поправили.

Творбите на Георги Димитров, отпечатани на чужд език, се публикуват в превод на български.

Съчиненията на Георги Димитров имат научно-справочен апарат: предговор към изданието; предговор към всеки отделен том; бележки; показалец на периодичните издания; показалец на цитираната и споменаваната литература; именен показалец; географски показалец; дати от живота и дейността на Георги Димитров. В обяснителните бележки и показалците историческите дати до 31 март 1916 г. са отбелязани по стар стил. При по-важни събития (напр. Бузлуджанския конгрес 1891) се отбелязват и старият, и новият стил. Годините са означени само с цифри, без думата «година» (г.).

Под линия се дават всякакъв вид текстуални бележки.

Всички редакционни заглавия на Съчиненията на Георги Димитров са отбелязани със звездички в съдържанието на томовете.

*

Издаването на Съчиненията на Георги Димитров е забележително събитие в идейния живот на Българската комунистическа партия и на българския народ. «Георги Димитров беше гигант на делото и мисълта, високообразован, дълбок и творчески марксист-ленинец — заявява Тодор Живков. — Невъзможно е да се отдели практическата от теоретическата му дейност. Неговите речи и статии, макар и посветени на злободневни въпроси, съдържат не само решението на една или друга актуална зада-

ча, но и разработката на редица теоретически проблеми, изключително важни и трайни по значението си.»

Съчиненията на Георги Димитров са богата теоретична съкровищница, ценен извор на знания за историята на БКП и международното работническо и комунистическо движение. Тяхното изучаване ще подпомага нашите съвременници и бъдещите поколения в усвояването на великото и непобедимо учение — марксизма-ленинизма, ще възпитава у тях всеотдайна преданост към освободителното дело на работническата класа и към пролетарския интернационализъм, пролетарско-интернационалистически патриотичен подход, любов и братска комунистическа дружба с партията на великия Ленин и могъщия Съветски съюз, ще им вдъхва увереност в тържеството на комунизма.

Вярна на заветите на Георги Димитров, Българската комунистическа партия се бори и с успех ги претворява в живота. Идеите на Георги Димитров — това са непобедимите идеи на марксизма-ленинизма. Под тяхното могъщо въздействие светът днес преминава от своята предистория към действителната си история — историята на комунизма.

От Редакцияната колегия

ПРЕДГОВОР КЪМ ТОМ ПЪРВИ

В том първи са включени произведения и документи, написани от Георги Димитров от юли 1902 до юни 1909 година.

Първото десетилетие на ХХ век за България се характеризира с общ подем на капитализма. Увеличава се концентрацията на производството, засилва се банковият капитал, който се насочва към индустриалното производство. Разширява се проникването на чужди капитали, които в края на периода владеят редица важни отрасли на българската икономика. Само за едно десетилетие се основават повече от 550 нови фабрики, създават се големи банки с участието на български и чужд капитал. Буржоазната държава издава редица закони за покровителстване на индустрията, чрез които обективно съдействува за развитието на капитализма във всички области на стопанския живот.

Капитализмът се развива и в българското село. Увеличава се броят на едрите земевладелци. Пролетаризират се големи маси средни и дребни стопани, които се насочват към промишленото производство.

Бързото капиталистическо развитие на страната води до нарастване числеността на работническата класа. Към 1910 г. около 500 000 работници са заети в индустрията, занаятчийското производство, транспорта, търговията и селското стопанство. Капиталистическата експлоатация се засилва. Работният ден продължава по 10—12, а в някои производства — по 14—16, до 18 часа. Поради ниските надници и тяхното нередовно изплащане работниците са обречени на мизерно съществуване. В началото на ве-

ка няма закони в защита на работническия труд, а когато се приема Законът за защита на женския и детския труд (1905 г.), капиталистите спъват неговото прилагане.

През този период е в подем и работническото движение. Засилват се ролята и значението на Българската работническа социалдемократическа партия. След като очиства редовете си от общоделците през 1903 г., а по-късно и от центристките групи на анархолибералите и прогресистите, тя укрепва като революционна марксистка партия на българската работническа класа и разширява своето влияние в обществения и политическия живот на страната. Под нейно ръководство е изграденият по това време Общ работнически синдикален съюз (ОРСС). Партията застава начело на борбата на пролетариата против капиталистическата експлоатация, за повече права и свободи в името на крайната цел — комунизма.

Георги Димитров става член на БРСДП (1902 г.) в изключително важен период от нейното развитие, когато борбата на революционните марксисти против опортюнизма на общоделците, за отстояването на класовия характер на партията и на нейното право на съществуване като самостоятелна революционна марксистка организация на българския пролетариат придобива най-остри форми. Благодарение на упоритото изучаване на марксистка литература и особено на трудовете на Димитър Благоев, на силното си класово чувство и на опита от профсъюзното движение на печатарските работници Георги Димитров застава решително на страната на тесните социалисти в Софийската партийна организация. Със своята непримиримост към разколническата дейност на общоделците сред печатарските работници, с организаторските си способности и непоколебимата си преданост на пролетарското дело той се утвърждава като любимец на работниците. През 1904 г. е избран за член на Синдикалния комитет на ОРСС, а през 1909 г. — за член на ЦК на БРСДП (т. с.) и за секретар-касиер на ОРСС. Оттогава неговото име е най-тясно свързано с българското работническо професионално движение.

Том първи съдържа освен включените в първото издание на съчиненията 27 произведения и 99 нови, повечето от които са статии, речи и писма. Значителна част от тях

са неизвестни или малко известни на читателя и разкриват още по-ярко революционната дейност на Георги Димитров през този период, неговия принос в борбата за отстояване и пропагандиране на партийните възгледи за характера на работническото профсъюзно движение и връзките му с марксистката партия, за класовата борба, за необходимостта от класово възпитание и просвещение на българските работници. В своите съчинения Георги Димитров прави анализ на своеобразието на капиталистическото развитие в България и изтъква, че въпреки икономическия подем страната продължава да е изостанала и с господстващо дребно производство, което затруднява формирането на класово съзнание на пролетариата и изграждането на революционни работнически организации. С много факти, почерпани от статистиките, а също и на основата на собствени проучвания младият Димитров доказва, че в българската работническа класа преобладават все още занаятчийският и селскостопанският елемент, че това се отразява върху нейния характер и определя някои особености в развитието ѝ. Той подчертава, че голяма част от работниците продължава да живее с дребнобуржоазни илюзии и е благодатна почва за дейността на опортюнистите.

В статиите, писани още през 1902—1905 г., Георги Димитров, като се основава на трудовете на Карл Маркс, Фридрих Енгелс и на Димитър Благоев, разкрива обективно съществуващата зависимост между развитието на капитализма, засилването на експлоатацията на труда и развитието на работническото движение и класовата борба в различните ѝ форми. В статия за Първи май 1905 г. той пише: «...колкото повече се усилва експлоатацията на труда, толкова по-съзнателна става борбата на работническата класа и днес ний можем да констатираме нейното най-високо стъпало, а именно сплотената икономическа борба с политическата и теоретическата борба, която има за цел не вече само временното подобрене на условията на труда, а окончателното премахване на класовото господство и експлоатацията на работническата класа».

Въпросът за единството между икономическата, политическата и теоретичната борба се разглежда в по-голяма

част от статиите, писани през следващите години. В изказване пред конференция на настоятелствата на Българското типографско дружество, Работническото печатарско дружество и Работническия печатарски синдикат през 1905 г., на която се обсъжда въпросът за обединяването на трите организации, Георги Димитров се спира специално на въпросите за отношението на синдикатите към политическата и теоретичната борба, която води социалдемократията. Като се основава на позициите на партията, разработени от Димитър Благоев, Георги Кирков и Гаврил Георгиев, той казва: «Синдикатът, като възприема за своя крайна цел социалистическия идеал, не само не се обръща в партия или секта, но, напротив: с това той внася оная необходима съзнателност и планомерност в своите катадневни борби за ограничаване на експлоатацията, за културно повдигане на работниците, без която цел е немислимо и доброто изпълнение на неговите специфични задачи като боева синдикална организация. Много погрешно е да се раздели или противопоставя борбата за крайната цел на борбата за защита непосредствените интереси.»

В много свои произведения Георги Димитров разглежда въпроса за ролята и мястото на Социалдемократическата партия в общия революционен процес. С факти, почерпани от революционната практика на българското работническо движение, и в съответствие с решенията на Десетия конгрес на БРСДП (т. с.) той аргументира необходимостта от тесни идейни и организационни връзки между партията и професионалните съюзи. Само при тези условия, според него, е възможно да се изградят синдикални организации върху принципите на класовата борба, да се преодоляват стихийността и професионалната ограниченост в работническото движение. Осъществяването на идейни и организационни връзки с БРСДП (т. с.) е гаранция за превръщането на професионалните съюзи в истинска школа за революционно възпитание на работническата класа и за по-бързо формиране на нейното класово съзнание. «... социалдемократията е единствената — пише той, — която, както всякога досега, решително стои за запазването на нашите интереси и свободи и против буржоазната реакция. Тя е, която непрекъснато

посочва и осветлява единствения прав и сигурен път. . . за пълното освобождение на работническата класа от съвременното капиталистическо робство.» Професионалните организации трябва да се изграждат не само като организации за защита на непосредствените икономически искания на работниците, а и в името на достигането на крайната цел — социализма. Той посочва, че «без социалистическа крайна цел синдикалното движение е едно буржоазно движение и то не може да изпълни добре даже своите непосредствени специални задачи», че крайната цел не е нещо отвлечено, което няма никаква връзка с всекидневните борби на работниците, напротив, тя произтича от необходимостта за премахване на експлоатацията, поради което е непосредствено свързана с всички икономически борби на пролетариата.

Георги Димитров взема най-активно участие в борбата на Димитър Благоев и тесните социалисти в разобличаването на несъстоятелността на опортюнистическата теория за «синдикален неутралитет» и «свободен синдикализъм». В статиите и особено в отчетите пред конгресите на различните професионални съюзи и на ОРСС той развива партийното гледище, че «неутралитетът» по същество е средство за разпокъсване на силите на пролетариата, за замъгляване на неговото класово съзнание и в крайна сметка за превръщането му в оръдие на буржоазията за постигане на нейните котерийни цели. В статията «Професионалните съюзи и нашите противници» и в други произведения Георги Димитров посочва, че чрез тъй наречения «свободен синдикализъм» общоделците, а също анархолибералите и прогресистите се стремят да запазят своето влияние сред работническото движение и да спънат развитието на социалистическите професионални съюзи, които са на път да се издигнат като една здрава барикада срещу широкия социализъм и всяко буржоазно влияние в работническото движение. По същество теорията за «неутралитет на синдикатите» и за «свободния синдикализъм» е предателска теория спрямо класовите интереси на пролетариата. Тя не означава нищо друго освен работническо професионално движение, свободно от социализъм, от социалистическа просвета, от влиянието на социалдемократията и от класово съзнание.

Георги Димитров отделя голямо внимание за изясняването на идейно-политическите и тактическите принципи на революционното профсъюзно движение, на задачите, които то има да решава в условията на непрестанно изостряне на класовите противоречия. На основата на решенията на партийните конгреси той разяснява необходимостта от съществени изменения в организацията на революционното профсъюзно движение и от създаването на централизирани революционни професионални съюзи. Измененията в организацията на революционните синдикати се налагат от общия подем на работническото движение. Съществуващите разпокъсани синдикални организации не са в състояние да осъществяват действено ръководство на класовата борба, която взема все по-масов характер и надхвърля границите на отделните предприятия, работилници и райони.

В статията «Нуждата от професионални съюзи у нас и тяхната организация» и в отчетите пред Третия и Четвъртия конгрес на ОРСС Георги Димитров изтъква, че по-нататъшното запазване на съществуващото положение означава «да се спъва изобщо развитието на работническото движение». Животът налага професионалните съюзи да обединят работниците от отделните професии и производства, с което ще им се даде възможност по-добре да изучават условията на труда и характера на производството, да разполагат с повече материални средства и по-правилно да осъществяват ръководството на стачните и другите работнически борби. Освен това, посочва той, професионалните съюзи по професии по-добре, отколкото отделните синдикати и особено смесените синдикати, могат да организират и водят социалистическа пропаганда и агитация между работниците от своята професия. Чрез тях ще се привлекат онези по-съзнателни работници, които се числят към общоделците, но не споделят напълно техните възгледи.

Въпросът за централизираните професионални съюзи се разглежда на конгресите на партията и от почти всички нейни ръководители. Възгледите на Димитър Благоев и тесните социалисти са близки до схващанията на большевиките и Владимир Илич Ленин, които също виждат в профсъюзите, изградени по отделни професии, гаранция

за успешната борба на пролетариата против капиталистическата експлоатация, за осигуряването на възможните в капиталистическото общество средства за борба.

В продължение на няколко години под ръководството на БРСДП (т. с.) се изграждат в почти всички производства професионални съюзи с централизирани средства и свои печатни органи. Това улеснява организирането на голяма част от българския пролетариат в единни професионални организации на класова основа, които стават решаващ фактор за успеха на работническите борби и школа за социалистическо възпитание на пролетариата. Новите синдикални организации с по-голям успех се противопоставят на ударите, които буржоазията нанася на работническата класа, създават по-благоприятни условия за ръководство на класовите борби и за преграждане пътя на буржоазното влияние сред пролетариата.

От включените в том първи произведения проличава напрегнатата работа, която Георги Димитров извършва в процеса на преустройството на българското професионално движение, за подпомагането на кадрите по места, за укрепването на организациите и на техните печатни органи. Тази дейност го прави още по-популярен в цялата страна.

В статиите «Стачките на сдружените работници-печатари», «Класовата борба в Перник», «Стачката в Перник», «По повод стачката на трамвайните служещи», «Навременно решение върху стачките», в отчетите пред синдикалните конгреси и в други свои произведения Георги Димитров прави анализ на причините за обявяването на стачки и разяснява тактиката на партията и на революционното профсъюзно движение в стачните борби. Той критикува остро стихийността в стачното движение, която «вреди на борбата и преди всичко на организирането на работниците». В поредица от статии, посветени на стачката на пернишките рудничари през 1906 г., и в други произведения с голямо познаване на фактите и на реалната действителност в мините Георги Димитров анализира причините за избухването на стачката, която «е първа по рода си както по размер, така и по значение у нас».

Почти всички произведения в тома са богат източник за изучаването на стачното движение в България. Особе-

но интересни са данните, които се посочват в отчетите пред конгресите на ОРСС, в статиите за отделни стачки, публикувани в «Работнически вестник» и в изданията на професионалните съюзи. Оценките, които Георги Димитров прави за характера на стачното движение и за факторите, които го обуславят, разкриват неговото умение да прониква дълбоко в процесите и явленията, да ги обобщава и с това да подпомага борбата на пролетариата.

Включени са и доста произведения, в които се отразяват борбата на печатарските работници, изграждането на Работническият печатарски съюз, а също борбата срещу влиянието и действията на опортюнистите в средата на печатарите. Чрез тях се разкрива и дейността на Георги Димитров като един от ръководителите на борбите на печатарите и тяхната синдикална организация.

Социалистическата просвета, класовото издигане и възпитание на работниците, ролята на социалистическия и профсъюзния печат, работническите клубове и училища, културно-масовата дейност на синдикатите и т. н. са въпроси, които Георги Димитров разглежда в почти всички включени в тома произведения и документи. С особена любов и грижа се отнася към «Работнически вестник», като го нарича «истински защитник на работническите интереси. . . най-добрият пионер за класовото свестяване и организиране на работниците и незаменимия ръководител на борбите, които съзнателното и организираното работничество у нас води». С многобройни писма приканва организациите да определят подготвени работници за дописници на вестника, за да се получават редовно информации за всички прояви на синдикатите и за борбите на работниците.

Ценни са и документите, които Георги Димитров изпраща до синдикалните организации от името на Синдикалния комитет. В тях има богата информация относно конкретните указания на комитета за организиране на практическата дейност на синдикатите, за работата с широките работнически маси, сред жените и младежта, за формите и средствата на синдикалната просвета, за ролята на работническите клубове и библиотеки. В повечето от тези документи Георги Димитров подлага на критика проявите на безотговорност на отделни синдикални

дейци, на нередовност на някои членове към техните организации, на бездушие към нуждите на работниците. Този дух на критичност, пронизващ всички произведения, включени в тома, е отличителна черта в революционната дейност на Георги Димитров още в ранния период, когато бързо се утвърждава като деец и един от ръководителите на българското работническо и социалистическо движение.

Във включените в том първи произведения се осветляват редица проблеми на международното работническо единство, за сплотяването на пролетариата, за интернационалната солидарност по време на големи класови битки. В статиите, посветени на Първи май, Георги Димитров разяснява отношението на БРСДП (т. с.) към Международния празник на труда и неговото значение за борбите на пролетариата в други страни и като изява на международна работническа солидарност. В редица статии Георги Димитров популяризира опита на социалдемократията и на синдикатите в Германия, Австрия, Англия и в съседните балкански страни в класовите борби на пролетариата и го препоръчва на профсъюзните организации. Още в началните години на революционната му дейност намират израз принципите на пролетарския интернационализъм, на които той остава непоколебимо верен през целия си живот.

Всички произведения на Георги Димитров са проникнати от беззаветна преданост към великото историческо дело на работническата класа, от революционна непримиримост към буржоазията и нейната противоработническа политика и към проявите на опортюнизъм в редовете на работническото движение.

Богат източник за историята на класовата борба и на българското революционно работническо движение са включените като приложение към тома 36 произведения, между които са отчети на Работническия печатарски синдикат, чийто председател през този период е Георги Димитров, и Годишният отчет на Местния комитет на БРСДП (т. с.) в София за 1905—1906 г., когато секретар на Софийската партийна организация е Георги Димитров. Значителна част от тях носят подписите на Георги Димитров и на други синдикални дейци, най-вече на Георги Кирков като

секретар-касиер на ОРСС. В тези материали, както и във всички трудове в том първи се съдържа богата информация за живота и революционната дейност на младия пролетарски деец, отдал всички свои сили и неизчерпаема енергия за великото дело на пролетариата.

Изучаването на трудовете на Георги Димитров, написани през първото десетилетие на ХХ век, разкрива голямото му умение да анализира сложни обществени явления и процеси, качество, което го издига бързо до положението на изявен работнически деец и ръководител със солидна марксистка подготовка, с революционна прозорливост и оптимизъм в постигането на крайната цел на освободителната борба на пролетариата.

От Редакционната колегия

ЗАДРУЖЕН ЖИВОТ

На 7 юли т. г. Работнишкото печатарско дружество¹ има второто си общо тримесечно събрание, на което се разгледа следният дневен ред: I. Тримесечен отчет; II. Приемане на правилника за дружествената библиотека; III. Приемане на правилника за театралната трупа при РПД; IV. Избиране дружествен касиер и V. Разни.

Преди да се пристъпи към разглеждането на определения дневен ред, по предложение на председателя на дружеството събранието със ставане на крака почете паметта на починалия през миналото тримесечие почетен член на РПД *Д. Димитров*.

След извършването на този скръбен акт прочете се отчетът за дейността на настоятелството през второто тримесечие на тая година. Доста обстойни критични бележки се направиха по него — нещо, което ясно показва каква голяма част от членовете на дружеството ни добре се интересуват от неговите работи и от дейността на настоятелството.

Най-важната точка от дневния ред на нашите тримесечни събрания е, без съмнение, отчетът, който настоятелството дава за своята дейност и за положението на дружеството, и, естествено, по него трябва да стават и най-обширни, най-обстойни разисквания. От критикуването на дейността на настоятелството се уясняват различните временни и постоянни въпроси, които занимават дружеството, и се очертава пътят, по който трябва и може да се водят неговите работи. Ето защо критиката е твърде полезна и необходима за правилния вървеж на дружествените ни работи.

Говори се по въпроса за сдружаването на провинциалните работници-печатари, по който случай някои другари, вероятно поради обстоятелството, че и през това тримесечие настоятелството не е приложило проекта за сдружаването на работниците-печатари от провинцията, заключили, какво то го е намерило за невъзможен и го е оставило на заден план. Настоятелството, след като обясни причините, които не са му позволили и през второто тримесечие да започне реализирането на въпросния проект, заяви, че то е работило, работи, па и занапред ще работи за сдружаването на провинциалните печатарски работници, обаче при назначаването на дружествени агенти се срещат някои спънки, които, то мисли, ще могат да се преодолеят, като се измени чл. 4 от Правилника за приложението на проекта в смисъл: в онези градове, дето Местният комитет на Работническата социалдемократическа партия² не ни препоръча агенти, желаещите да станат членове на дружеството ни да си избират сами такива. Въобще то ще употреби всички възможни средства за по-сполучливото реализиране на проекта³, с който РПД толкова много се е занимавало и занимава.

Направиха се и няколко бележки по въпроса за сливането ни с Българското типографско дружество⁴. Настоятелството съобщи, че то не е свикало членовете на беседа, в която да се разгледа по-обстойно тоя важен въпрос, защото е чакало да се занимае с него общото събрание на Типографското дружество, та когато то го разгледа и реши в една или друга смисъл, настоятелството ни, ако това решение е в полза на сливането, ще свика членовете на РПД на специално за тая цел събрание, с което въпросът за сливането с всичките му подробности ще бъде подложен на обстойно разглеждане.

Станаха също разисквания и по списването на дружествения вестник*, съдържанието на който някои другари намираха крайно и изказаха мнение, че вестникът трябва да бъде чисто професионален, техничен.

Обаче преобладаващото мнение бе, че дадената от годишното събрание директива на вестника е спазена и че тя не трябва да се изменя. Нашият вестник сега засега

* Отнася се за в. «Български печатар». (Рсд.)

не може и не трябва да бъде тясно специален, техничен, защото ний, като работници, имаме много по-належащи въпроси и задачи от въпроса за техничното повдигане на нашия занаят, който, впрочем, *съвсем не е наша работа и не зависи от нас*, които въпроси и задачи вестникът ни трябва да уяснява и разрешава, за да спомага за правилното развитие на професионалното ни синдикално движение и да подготвя сдружените работници-печатари за една съзнателна, планомерна борба в името на целите и задачите, които РПД си е поставило.

След тия общи критични бележки събранието гласува отчета и одобри дейността на настоятелството.

Правилникът за библиотеката остава да бъде разгледан в идущото тримесечно събрание. Възложи се на настоятелството да разгледа повторно изработения от членовете на трупата при РПД правилник и да го утвърди.

Касиерът Б. Кожухаров съобщи на събранието мотивите, които са го заставили да си подаде оставката — мотиви от частен характер, които събранието уважи и го освободи от досегашната му длъжност, като изказа своята благодарност, задето той тъй добросъвестно е работил за напредъка на дружеството.

На негово място биде избран др. Георги Дюлгеров.

Избра се след това временна контролна комисия, която да провери отчета; гласува се 60 лв. тримесечен бюджет на настоятелството за канцеларски потреби, наем и пр. случайни разходи; по предложението на библиотекаря отпуснаха се 20 лв. за подвързване някои книги от библиотеката на дружеството.

Най-накрая председателят поздрави спомагателния член на дружеството ни другаря *Ил. Янулов* поради свършването на Висшето училище. Др. Янулов отговори с една кратка реч, в която изтъкна голямото значение на *самообразованието* за всеки работник, който иска *сериозно и съзнателно* да се отнася към вселената, обществото и към себе си. Гимназиите и университетите са недостатъчни за мнозинството български граждани благодарение на днешната обществена наредба; а и не са днес те, които създават граждани с високо съзнание и непреклонна боева воля; напротив, днес те задушават свободния революционен полет на личността и творят дребнави кариери-

сти. При това положение и, от друга страна, при голямата нужда от работнишка интелигенция стават извънредно належащи работнишките вечеринки, неделните училища, беседите, кръжоците и особено системното самообразование по всички клонове на човешките знания, главно по обществените науки. Възраст на младостта, през която всичко се руши и се създава наново в нашето съзнание, възраст на кипение и самоопределяне, трябва грижливо да се използва от нас, които сме повечето млади. Да си създадем едно здраво, стройно и пълно миروгледие, което разочарованията в живота да не могат да разбият; да станем класосъзнателни работници, като се възпитаваме граждански най-напред в синдикатите; да си определим една пътеводна звезда, която в името на общите болки и надежди на всичките работници по света да ни насочва всякога в правия път на съзнателната обществена борба — ето какво трябва да направим за себе си, за да станем ние, работниците, обществена сила, общественост, с който ще се подтиква постепенно днешното човешко общество в пътя на необходимия прогрес.

Приблизително тия мисли изказа др. Ил. Янулов. Те бяха приети с общо уважение.

Събранието се закри в 1 ¹/₂ ч. след обед.

В. «Български печатар»,
№ 11, 16 юли 1902 г.
Подпис: Г. Д.

Печата се по текста
на в. «Български печатар»

СТАЧКИТЕ НА СДРУЖЕНИТЕ РАБОТНИЦИ-ПЕЧАТАРИ⁶

Бавното разширяване на книжния пазар у нас, а заедно с това и бавното развитие на печатното производство, от една страна, бързото увеличение числото на печатарските работници и тяхната неорганизираност, от друга, са, както е известно, главните причини, които влошиха твърде много положението на работниците от печатното производство. Безработицата, постоянно понижаване заплатата и нередовното ѝ изплащане — това бяха неща съвсем непознати, в такава форма, в каквата ний сега ги виждаме, на печатарския работник до преди десетина години. Сега обаче това са най-обикновени явления, силата на които всеки печатарски работник малко или много е изпитал на себе си. Против тези вредни явления една голяма част от печатарските работници водят задружна борба. Те са сдружени в името на своите интереси с цел — взаимно да си подпомагат и задружно, колективно да действуват за подобряване условията на своя труд, на живота си. Разбира се, не току-тъй лесно сдружените печатарски работници ще могат да се избавят било от едва поносимите последици на безработицата, било от нередовното плащане на нищожното възнаграждение, което получават срещу непомерно големия си изтощителен труд. Трябва една дълга, неуморна и планомерна политическа и икономическа борба за постигането на това.

Обаче има някои начини, посредством които те се стремят да облекчат поне отчасти още сега своята участ. Например против нередовното плащане работниците от някои печатници често си послужват със *стачки*.

Когато западните работници обявяват стачки не само за увеличаване надниците си и намаляване работния ден, но и за реализирането на други, по-далечни и по-високи искания, какъвто бе случаят с общата стачка на белгийските работници за общото и еднакво изборно право, ний сме принудени да харчим всичките си сили за въвеждане редовното плащане и запазване поне настоящето си положение. Нашите стачки имат повечето отбранителен характер, когато стачките на работниците от Запад имат главно нападателен характер.

От няколко години насам такива отбранителни стачки на печатарските работници у нас се направиха твърде много. Понеже нередовното плащане най-непосредствено и най-силно засяга работниците и понеже то е въведено в принцип в повечето печатарски работилници у нас, частните стачки на работниците в последно време са били почти изключително насочени против него. За потвърждение на това достатъчно е да споменем за стачките на работниците от печатницата на «Либералний клуб» през 1899—1900 г., които достигнаха само в течение на една година нескромната цифра *десет* (или всякой месец по една). А освен тях се направиха през същата година и други няколко стачки от работниците в други печатници.

Някои от тези стачки се увенчаха с успех, други обаче съвсем не сполучваха. Техният успех или неуспех всякога главно е зависел от условията, при които са обявявани.

Последниците от една несполучлива стачка, обявена от членове на Работническото печатарско дружество, разбира се, са твърде тежки както за стачниците, тъй и за дружеството. Всякога след такива стачки са си изтегляли главно най-будните и класосъзнателни работници, като са заменявани в повечето случаи с други, несъзнателни работници, нечленове на РПД. А това не е малка загуба за последното. Неговите добри членове остават без работа, отнема се възможността им редовно да изпълнят своите задължения спрямо дружеството и да му принесат възможната полза чрез агитацията си между нечленовете.

Тия вредни последици от несполучливите стачки на печатарските работници — членове на РПД, обърнаха върху си вниманието на настоятелството на последното още през 1899 г. и го накараха сериозно да се занимае с тоя

въпрос, да търси средства, чрез които може да запазва както отделните членове, тъй и дружеството от тия последни. За тая цел то издаде окръжно, с което съобщаваше на членовете, че те не трябва да обявяват стачка, преди да са получили за това неговото съгласие. В противен случай дружеството отказва да дава каквато и да било поддръжка на стачниците. Това окръжно не можа да постигне целта, за която бе предназначено. След неговото издаване много стачки се обявиха от членове на РПД без съгласието на неговото настоятелство. Разбира се, стачниците не искаха да ангажират с нищо дружеството и не очакваха от него никаква подкрепа. Те правеха всичко на свой риск. Обаче няма никакво съмнение, че при несполуката и на тъй обявена стачка дружеството пак много губи, както то губи от всяка несполука в борбата на работниците-печатари. Макар добре да са разбирали това всички настоятелства на РПД, те не са се погрижили да дадат нужната тежест на предметното окръжно, което са игнорирали повечето стачници, членове на дружеството.

Причините, за да не се съобразяват членовете на дружеството с това окръжно, ний виждаме главно в самото окръжно, което не е толкова категорично в ония положения, които прокарва. Освен това наскоро след неговото появяване работниците от някои печатници поискаха съгласието на настоятелството за обявяването на стачка, обаче по някои причини настоятелството не се съгласи. Стачките бидоха обявени и без неговото съгласие, тъй като нередовното плащане бе станало нетърпимо за искащите стачката. Известно е, че повечето стачки се обявяваха при съвсем несигурни обстоятелства, за които, ако се потърсеше съгласието на настоятелството, което не искаше да рискува с капитала на младото, още недобре закрепнало дружество, по никой начин нямаше да се получи. А работниците от някои печатници, където изплащането е много нередовно, лесно се решават да обявят стачката на свой риск, какъвто бе случаят и с последната стачка, обявена от работниците в печатницата на Атанасов и с-ие. По такива съображения мнозина от членовете на дружеството обявяваха стачка, без да сондират мнението на настоятелството за това, без да се съобразяват с окръжното, което по тоя начин досега си остана мъртва буква.

Това обаче не може и не трябва да продължава повече. Необходимо е да се тури край най-сетне на стачките, обявявани от по неколцина членове на дружеството и неподдържани от последното, защото с тоя неуспех те принасят твърде голяма вреда не само лично на стачниците, но и на дружеството. Работническото печатарско дружество представлява вече що-годе здрава организация и е в състояние да зема под свое покровителство стачките, които по необходимост трябва да бъдат обявени от неговите членове. По-добре е лошите последици от една несполучлива стачка да паднат в по-голямата част върху гърба на дружеството, отколкото да бъдат понесени само от неколцина негови членове. Обявяването на всяка стачка трябва да става по решението на дружеството, което по такъв начин се ангажира с материалното и моралното поддържане на стачниците. В такъв случай дружеството ще се погрижи за добрия вървеж и успеха на стачката. Изобщо трябва да се запрети обявяването на стачки от членове на дружеството без съгласието на последното и стачка да се обявява само когато дружеството намери, че тя има смисъл.

Ето защо ний мислим, че Настоятелството на РПД трябва в едно най-близко общо събрание да внесе за разискване този въпрос, по който да се земе едно решение, с което ясно и категорично да се определи поведението на дружеството спрямо частичните стачки на неговите членове.

Само когато РПД запрети изрично на членовете си обявяването на стачки без неговото разрешение, ще може да се премахнат нещастните последици от несполучливите стачки, каквито са напр. тези от стачката в печатницата на Ст. Атанасов и с-не.

Това трябва толкова повече да стане, като се има предвид, че ний се намираме в един период на чести стачки, в един период, когато стачките ни са почти единичното средство за борба.

ОПОРТЮНИЗМЪТ В СИНДИКАТИТЕ

(Софийското печатарско работническо дружество)

I

Разцеплението⁶ на Работническата социалдемократическа партия постави в едно много незавидно положение партията на «широките» социалисти⁷. След като се намериха въвн от редовете на социалната демокрация, последните твърде скоро почувствуваха всичката несигурност и нетрайност на почвата, върху която стоят. Разбрали своята теоретична несъстоятелност и безсилие, предвиждайки своя безславен край, те бързат с всички възможни, простени и непростени средства да си осигурят поне едно подълготрайно съществуване. Те знаят добре, че само ако сполучат да се закрепят отчасти в София, ще могат да отсрочат за известно време своето пълно поражение. А за да се закрепят, потребно е да се облегат на една що-годе здрава и трайна обществена почва. Такава почва те виждат в сдруженото работничество. Затова и първата, най-важна тяхна работа беше и е — да турят ръка на синдикатите, да ги подчинят на своето влияние, да ги вземат на своя страна. И за постигането на тая си цел те не се спират пред нищо. Сега синдикатите в техните очи имат значение дотолкова, доколкото могат да продължат съществуването им, доколкото ще послужат като оръдие в борбата им с *пролетарския социализъм*. За тях съвсем не е важно, че с това подкопават и тъй незакрепналите още основи на твърде младите наши синдикати. И тъкмо сега, когато е необходимо вече синдикатите да се вгледат сериозно и критично в себе си, в своята минала, сегашна и бъдеща дейност, да се самоопределят, оформят и добият една строго определена физиономия на боеви организации,

явяват се «широките», чрез своите едри и дребни синдикални агенти, да всяват в редовете на сдруженото работничество една престъпна деморализация и да развиват «широка» демагогска агитация против «тесните» социалисти⁸ — членове на синдикатите, които силно се противопоставят на заветното им желание да експлоатират несъзнанието на синдикираните работници и да си служат със синдикатите. Несъзнанието на болшинството от сдруженото работничество представлява доста благоприятна почва за «широките», като им дава възможност да пръскат нашироко своите заблуждения и да получават някакви, макар *временни* и *неутрайни* резултати от тая си деморализаторска дейност. В момента, когато техните адвокати на всеуслишание заявяват из колоните на в. «Единство», че синдикатите трябва да запазят неутралитет по отношение станалото в партията, че в тях не бива да се внася спорът и че «тесните» цепели сдруженото работничество — те, пръснати по всички посоки, ревностно са тръгнали на лов за синдикирани работници, като не правят никакъв разбор на средствата за сполучливия изход на предприятия от тях лов. Несъмнено чрез експлоатиране липсата на ясно и определено социалистическо съзнание в болшинството сдружени работници «широките» се надяват да спечелят подкрепата на синдикатите, които биха могли да гарантират по-дълготраен живот на осъдения на смърт «широк» социализъм. Превземането на синдикатите за тях е въпрос на живот и смърт. Ето защо те всякога и всякъде действуват за постигането на тая цел. Те водят една обща завоевателна «политика» спрямо всички синдикати.

Такова поведение те държат и спрямо Печатарския синдикат в София⁹. За неговото превземане като синдикат, стоящ в първите редове на нашето синдикално движение, те са турили в работа всичката си артилерия. Клевети, измислици, инсинуации против «тесните» — ето средствата, с които те се мъчат да подчинят на своето влияние синдиката. В лицето на «тесните» те виждат най-сериозния си и опасен противник, защото «тесните» със своята критика се стараят да запазят синдиката от тяхното деморализаторско влияние. Но затова пък «широките» както чрез в. «Единство», тъй и чрез дружествения вестник «Български печатар», редакцията на който е в техни ръце, щедро

клеветят и псуват своите противници, като всячески се стараят да ожесточат против тях несъзнателните и лековерни членове — които, за жалост, не са малко, — за да могат след това по-лесно да уплетат своята кошница.

Ние не говорим неверни работи. Ето безспорни факти, които доказват горните ни твърдения.

Още в заседанието, в което се разгледа въпросът за отпразнуването на Първи май, стана явно горещото желание на «широките» да завладеят нашия синдикат и да покажат пред света, че той е с тях. Тогава ние, «тесните», като имахме предвид, първо, че се устройваха две празненства — едното от нашата организация, другото от оная на «широките», — второ, липсата на нужното социалистическо съзнание и теоретична подготовка на болшинството членове, за да могат да разберат коя от двете организации е действително социалистическа и да отпразнуват празника с нея, отначало бяхме склонни да се вземе едно средно решение по тоя въпрос, т. е. да се предостави свобода на членовете да отпразнуват празника с която организация намерят за добре. Това ние бяхме готови да сторим само от желание да не се внесат раздори в синдиката. «Широките» обаче не искаха и да чуят за такова решение на въпроса. Те настояваха да отпразнуваме празника с тяхната организация, като виждаха несъмнено в това едно средство, за да повлекат със себе си синдиката в по-нататъшните свои действия. Че с това си желание те правеха наложително внасянето партийния спор и в синдиката, че създаваха караници в последния — това малко ги тревожеше. Важното за тях беше да постигнат целта си; повече не му мислеха. И след като вдигнаха безобразна патърдия против нашите другари и им пречеа да се изкажат, те, подкрепени от несъзнателното болшинство, сполучиха да прокарат своето и останаха да тържествуват. Но и с това не се задоволиха. Редакцията на дружественния вестник в една уводна статия по случай Първи май вън от многото неверни и нелепи твърдения, които прокара в нея, подлага ни на една съвсем недобросъвестна критика, като ни даже обвинява, че не сме искали да празнуваме международния пролетарски празник! Очевидна е нейната цел с тая статия: първо, да въведе в заблуждение, като ни представи в най-лош вид както тукаш-

ните, тъй и провинциалните сдружени печатарски работници и ги ожесточи против нас, и, второ, да покаже, че Печатарският синдикат е на страната на «широкия» социализъм. По-сетне пък, когато се напечатаха във вестника разискванията по празнуването на Първи май, забеляза се, че редакцията твърде тенденциозно е предала изказаните мисли от нашите другари.

II

Миналия път ний посочихме няколко факта, които най-очевидно и безспорно показват, че «широките» социалисти в желанието си да закрепят и заздравят почвата, върху която стоят, развиват в синдикатите една опортюнистическа дейност, която застрашава да отклони местното синдикално движение от *пролетариятския* му път. За да бъде обаче по-пълна илюстрацията на онова, що те вършат във всичките синдикати изобщо и в Печатарския частно, сега, преди да завършим бележките си по тоя въпрос, ще приведем още един твърде характерен за синдикалната дейност на «широките» факт из живота на Печатарския синдикат.

В уредената преди няколко време «увеселителна комисия при работническите дружества» «широките» социалисти видяха още едно добро средство да прикоткат около себе си синдикатите и да ги поставят под прямото свое влияние. В едно извънредно заседание и нашият синдикат се занимава с въпроса, дали да вземе участие в тая комисия и ако вземе, да одобри ли пригответения от комисията правилник. «Широките» бяха се подготвили от порано, бяха употребили всичко, не бяха забравили да си послужат и с възмутителни измислици, само да се реши въпросът в положителен смисъл. Малко преди събранието те бяха пуснали между членовете низката клевета, че «тесните» били взели решение да разцепят синдиката. Тая клевета бе пусната с очевидната цел да се ожесточат лековерните членове против нас, за да могат сетне «широките» сполучливо да прокарат своето и по-лесно да се справят с нашата критика. И, за съжаление, намериха се достатъчно несъзнателни членове, които повярваха тая клевета и сляпо подадоха ръка на «широките». Още в на-

чалото, когато си пробиваше път идеята за свързването на всички синдикати чрез една такава комисия, ние бяхме едни от първите, които работехме за реализирането на тая идея, голямата морална, па и материална полза от която е безспорна. Сега обаче, като поддържахме същото, но като имахме предвид, първо, че душата на тая комисия е опортюнистическата част на старата местна партийна организация, която, за да продължи съществуването си, ще иска да си послужи и с тая комисия, като същевременно се ползува от нея в борбата си с пролетарския социализъм, и, второ, че ако синдикатът вземе участие в тая комисия, то с това ще се обяви на страната на една от двете организации, значи да наруши неутралитета, който би трябвало да пази сега — искахме да не участвува нашият синдикат в тая комисия, като изкажем мнение пред другите синдикати да се уреди *засега* подобна комисия само помежду тях, без участието на каквато и да било политическа организация. Ние посочихме, че като се изхожда от добре разбраните интереси на синдиката, трябва да се реши така въпросът. Обаче нам предстоеше да се разправяме не с хора, които искат да ни изслушат и разберат, а с една от по-рано подготвена, настроена и ожесточена против нас група членове. Безсилни да противопоставят срещу нашите възгледи и аргументи никакви сериозни възражения, те вдигнаха възмутителен шум и безогледно ни оскърбяваха. Те всяха пълна анархия в събранieto, което обърнаха на кръчмарска неразбория. Те ни правеха нетърпима обструкция, като не ни даваха възможност да се изкажем. Имаше даже нови членове, съвсем незапознати с работите на синдиката, които с крайно озлобление се хвърляха върху ни и очевидно ни смятаха за най-опасни членове. Явно беше, че деморализаторската агитация на «широките» бе дала изобилни плодове. Всред невъобразим шум болшинството прие правилника за комисията. Така «широките» спечелиха още една победа, макар и трайна колкото сапунен мехур. Със скандалиозното си поведение, което те държаха преди, на и след събранieto, доказаха по един очебиен начин, че са достойни ученици на своите още по-достойни учители. Онова, което те правеха в старата партийна организация, повтарят го сега в синдиката ни. Те са готови да разстроят, да деморализират

синдиката, да го отклонят от пролетарския му път, само да постигнат своите партизански цели. А с това още веднъж показват колко много са далеч от пролетарския социализъм.

Струва ни се, че не е нужно да привеждаме повече факти. От казаното дотук става явно, че «широките», за да влеят кръв в своя нежизнеспособен организъм, вършат една деморализаторска работа с гибелни последствия за пролетарското бъдаще на синдикатите; също става явно и онова, що те правят в нашия синдикат. Благодарение на несъзнанието, което владее всред сдруженото работничество, «широките» засега получават насърчителни резултати от своята деморализаторска, разрушителна дейност. Обаче всичките техни победи са временни и не-трайни и скоро ще подготвят тяхното пълно поражение. Но затова пък нам предстои една важна и нелесна работа. Тъкмо сега е най-потребно да се запознаят членовете на синдиката с основните принципи на класовите боеви организации, вярно да схванат задачите, които произтичат от тия принципи, да разберат добре каква връзка има между задачите на синдиката и задачите на социалната демокрация, отношенията между първия и втората и т. н. А това може да стане главно чрез устройване беседи от страна на синдиката. На клеветите и заблужденията на «широките» ние ще трябва да противопоставим една положителна, просветителна работа всред недостатъчно съзнателните членове. Като водим нашата социалистическа пропаганда в синдиката, най-добре ще се отплатим на «широките», които искат да експлоатират несъзнанието на членовете и да отклонят синдиката от специалните негови задачи. Ние ще покажем на нашите противници, че като се обявяваме за *неутралността* на синдиката, няма хладнокръвно да гледаме как те го разрушават и деморализират. С това несъмнено ще си спечелим много неприятности и ще бъдем предмет на всевъзможни обиди и оскърбления от страна на недобросъвестните наши противници и техните несъзнателни поддръжници. Ние си знаем, че върху ни ще се хвърлят съвсем незаслужено куп камъни, но това няма да ни разколебае, не ще ни отклони от работата ни. Ние ще вървим по своя път с гореща вяра в правотата на каузата, която защитаваме. И не

ще бъде далеч денят, когато ще се вдигне мъглата, ще се пръсне невежеството, ще утихнат страстите, ще настъпи опомняне, отрезвление и заблудените членове, които сега викат тъй ожесточено против нас, ще разчистят окончателно сметките си с «широкия» социализъм, за да дойдат под нашето знаме, под знамето на *пролетарския социализъм!*

Р. С. Горното беше вече написано, когато в брой 11 на «Единство» прочетохме статията «Синдикалното движение и тесните социалисти» от г. Ас. Цанков. Тоя господин, като разглежда твърде тенденциозно и озлобено статията на др. Хр. Николов в бр. 35 на «Работнически вестник» «Синдикалното движение и социализма», между другото мъчи се да докаже, че «широките» не вербували масово свои партизани от синдикатите, не си служили с несъзнанието на болшинството синдикирани работници, и безцеремонно обвинява Христо Николов, който твърди това, в *лъжа*. Поведението обаче на «широките» в нашия и другите синдикати от разцеплението досега, онова, щот е на път и кръстопът вършат в тях, доказва по един най-очевиден начин твърдението на Х. Н. и изобличава твърде чувствително именно Асен Цанков в *лъжа*. От фактите, които приведохме в горните си бележки, става явно за всекиго това. Че «широките» се стараят да вземат на своя страна синдикатите в София, че те експлоатират несъзнанието на синдикираните работници, за да увеличат своята политическа сила — това може да отрича само един недоброръчен «широк», какъвто е А. Ц., който се разпъва на кръст да оправдае своята и оная на другарите си недостойна, осъдителна и съвсем несоциалистическа дейност. — В същата статия А. Ц., за да извади многожеланото от него заключение, че «тесните» в борбата си с «широкия» социализъм оставяли на заден план задачите на синдикатите и били готови да разрушат, да разцепят последните, прибъгва до едно възмутително изкривяване на очевидни, безспорни факти из живота на нашия синдикат. Като говори за последното извънредно събрание на Работническото печатарско дружество, той ни обвинява, че сме правили обструкция и вдигали шум, а най-важно, че по въпроса за приемането правилника на увеселителната

комисия сме се съединили с «консервативното течение» в нашия синдикат. Трябваше човек да присъствува на събранието, да изслуша разискванията, да види сам с каква обструкция и див шум ни посрещнаха «широките», с какви средства си послужиха те да ожесточат против нас това «консервативно течение», което всякога най-безпощадно сме бичували и съдействието на което никога не сме търсили, за да разбере напълно колко възмутително А. Ц. изопачава всекиму известни неща. Както се вижда от горните ни бележки, ние, въпреки обструкцията, която ни се правеше, се помъчихме да развием и мотивираме една наша резолюция по въпроса за увеселителната комисия, която получи около 20 гласа, подадени от най-добри членове на синдиката ни. Но «широките», като не можаха да противопоставят на нашите силни доводи една сериозна аргументация, подкрепени от въпросното «консервативно течение», вдигаха възмутителен шум против нас. Явно, че не ние, «тесните», които за нещастие на А. Ц. не сме толкова малко, колкото твърди той, а «широките» се съединяват и си служат с най-консервативните елементи в синдиката.

*В. «Работнически вестник»,
№ 39, 40 от 12, 19 юни 1903 г.
Подпис: Г. Д.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

ЗНАЧЕНИЕТО НА ПРАЗНИКА НА ТРУДА*

Другарят Г. Димитров изтъкна, че цялата днешна култура и цивилизация се дължат на труда и че класовата борба е оня двигател, който е тикал човечеството напред.

След поражданието на капитализма, който води след себе си концентрацията на богатството и пропаданието на дребното производство, работническата класа започва все повече да се усилва и да съзнава своите интереси и великата роля, която историята ѝ възлага.

Борбата за подобрене условията на труда в началото се явява против отделни капиталисти, обаче колкото повече се усилва експлоатацията на труда, толкова по-съзнателна става борбата на работническата класа, и днес ний можем да констатираме нейното най-високо стъпало, а именно сплотената икономическа борба с политическата и теоретическата борба, която има за цел не вече само временното подобрене условията на труда, а окончателното премахване на класовото господство и експлоатацията на работническата класа. Днес вече на всекиго е ясно, че работниците представляват една силна организация — предвестник на бъдещото общество.

Един от нейните актове на работническа борба е и майският празник. След като изложи накъсо историята на Празника на труда и неговото значение, което със засилването и уяснението на работническата борба е ставало все по-важно, другарят Георги Димитров се спря накъсо върху условията, при които нашето движение се е появило, и върху** значението на празника за нас, българските работници.

*Публикува се за първи път
по текста на протокола*

* Резюме от сказка пред общо събрание на Работническия шивашки синдикат в София¹⁰, 10 април 1905 г. (Ред.)

** В текста — «се както». (Ред.)

ДО НИКОЛА САКАРОВ

[София] 20 май 1935 г.

Др. Сакаров,

Централният комитет с писмо от 17 май съобщава на местните партийни комитети, че «Работнически вестник» временно е спрян поради липса на парични средства за издаването му. Само за печатницата, в която вестникът досега е печатан, редакцията дължи около 500 лева. Последната се е намерила в невъзможност да изплати този дълг и да продължи издаването на вестника, защото срещу сумата 8400 лв., която трябва да постъпи от абонamenti за второто полугодие, получени са само 2400 лева.

От това трудно положение, в което е изпаднал нашият партийен орган, ЦК намира единствения изход в сключването на един вътрешен заем, който ще бъде изплатен веднага след като постъпи по-голямата част от абонаментите, които има да се събират. Той е определил вече на всеки партийен комитет сумата, която ще трябва да се внесе, и според неговото решение ний трябва да дадем на редакцията 200 лв.

Предвид на това, че Местният комитет не разполага с необходимия кредит, за да сключи от някое кредитно учреждение или от частно лице такъв заем, той реши да покани партийните другари, които биха могли да сторят това, да внесат по няколко лева и по този начин да се събере исканата сума.

Ето защо поканваме Ви и Вий в най-скоро време да внесете на Местния комитет 20 лева за тая цел.

Като се надяваме, че ще направите зависещото от Вас и случая, за да се даде необходимата възможност на редакцията да издава *редовно* вестника, тъй много необходим за партията и работническото движение, пращаме Ви нашия другарски социалдемократически поздрав.

Секретар*: Г. Димитров

Публикувано за първи път в:
Изв. на Инст. по история
на БКП, т. 30. С., 1974, с. 407.

Печата се по текста
на писмото

* Георги Димитров е секретар за Местния комитет на Софийската организация на БРСДП (т. с.). (Ред.)

ДО ГЕОРГИ КИРКОВ

София, 11 юли 1905 г.

Другарю Кирков,

Местният комитет* в последното си заседание реши да възложи Вам да реферирате върху втората точка от дневния ред на предстоящия партиен конгрес¹¹ «Партийният периодически печат и литературната пропаганда».

Като Ви съобщаваме това, надяваме се, че ще приемете работата, с която конгресът Ви натоварва.

Със социалдемократически поздрав

Секретар: *Г. Димитров*

*Публикувано за първи път в:
Георги Димитров. Писма.
С., 1962, с. 17.*

*Печата се по текста
на писмото*

* Отнася се за Местния комитет на Софийската организация на БРСДП (т. с.). (Реб.)

ВТОРИ КОНГРЕС
НА ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ
СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ
(ОРСС)¹²

София, 4 — 6 август 1905 г.

1
ИЗКАЗВАНЕ ПО ДОКЛАДА
НА МАНДАТНАТА
КОМИСИЯ

4 август 1905 г.

Тъпанков в началото на годината основа една група, която се противопостави на организацията, представлявайки се за единствена представителка на социализма в Русе. Поради това и стана изключването му от синдиката. На мнение съм да се касира.

2

ИЗКАЗВАНЕ ПО ДЕЙНОСТТА
НА ПЕТКО ВЕЛИЧКОВ

5 август 1905 г.

Ако П. Величков е искал да приготви отчета навреме, не би отишъл по агитация в провинцията тъкмо преди конгреса. При това Синдикалният комитет нито веднъж през годината не е дал редовно своите тримесечни отчети на Общия работнически съвет, както и нужните осветления, за да се вземат навреме мерки за премахване на нежелателни работи в съюза.

3

ИЗКАЗВАНЕ ПО ОТЧЕТА
НА СИНДИКАЛНИЯ КОМИТЕТ

6 август 1905 г.

От отчета може да се види, че синдикалната дейност е била много слаба, с което може да се обясни отчасти масовото излизане на членовете от синдиката, както и нередовността в издълженията им. Основаването на синдикати обикновено също не се предшества от планомерна и целесъобразна дейност, а става в моменти на въодушевление, на стачки и пр., ето защо обикновено явление е да се разкриват синдикати наскоро след основаването им. Синдикалният комитет в стремлението си да се запознае поотблизо с положението и дейността на синдикатите делегира др. П. Величков. Обаче той в своята обиколка се е отклонил от своята задача. Фактът, че след неговото отишле в Лом спорът по печата се е твърде изострил, като се свежда до обвинението, че се подигал, за да се чернят известни личности, както и фактът, че в Русе той е заявил, какво на борбата против «Работнишко дело» трябва да се отговори с борба против невежеството, показва достатъчно каква агитация е водил той. Трябва да се обърне особено внимание и върху дейността на местните работнически съвети, които много могат да спомогнат за изглаждане на конфликти, изникващи между партийни организации и синдикати.

ЗА ЗАДАЧИТЕ НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СИНДИКАТ*

Председателят Г. Димитров взе думата.

С една добре аргументирана реч той, като посочи на обстоятелството, че липсата на класово съзнание у печатарските работници е виновникът за претърпения крах от водената тарифна борба¹³, като посочи, че голяма част от работниците-печатари са под влиянието на Работническото печатарско дружество, което не е в състояние да ги доведе до края на освободителната борба, която води изобщо работническата класа и частно действително подобрене на условията в печатарския труд, той обърна внимание върху нуждата от просвета и социалистическо образование, за което местната организация заедно със синдикатите урежда вечерно училище, беседи, кръжоци. Апелира към събранието за подкрепа на това дело, което е и за печатарите-работници от най-голяма полза, посочи на обстоятелството, че най-добра пропаганда става с партийния печат и се вменява в длъжност на всички синдикирани да употребят всички усилия за разпространението на «Работнически вестник» — партийния и синдикален орган, като задължи всеки член обезателно да запише по един нов абонат. Така също и за партийния научен орган «Ново време» да се положат извънмерни усилия за неговото разпространение, като отблъсват невярната версия, че «Ново време» бил непонятен и неразбираем и пр., твърдения, които почнаха в XII партнен конгрес. «Ново

* Резюме от реч пред общо събрание на Работническия печатарски синдикат в София, 23 септември 1905 г. (Ред.)

време» полага всички усилия да оправдае възложената му задача като научен орган на партията.

От разлагация се вече труп на Печатарското дружество бихме могли да откъсваме всякога, догдето го погребем, и за тази цел настоятелството препоръчва една силна и неуморна дейност в това направление, като препоръчва поединичното действуване. Защото само в обединението на добре разбраните класови интереси и в масовото им организиране е залогът за бъдещите победи в борбата на печатарските работници. В своята поединична дейност членовете да използват всеки конфликт между господари и работници. Тяхната (на членовете) неумолима критика и безогледно разобличаване на фокусите, устройвани от разните П. Др.* , им бъде едно средство за привличане способните за организация и работническа борба работници, които се намират още под влиянието на общоделците.

За правилното функциониране на синдиката се събират членски вноски, които издържат синдиката от неговите финансови нужди. За да може да бъде това изпълнено добре и правилно, настоятелството е натоварило във всяка печатница по 1 другар да събира в качеството си на бирник членски вноски.

Покани членовете да съблюдават строго предписанията на устава и да бъдат най-редовни в своите задължения, инак настоятелството е решило да прилага всички наказания, предвидени от устава за нередовните. От редовността на членовете ще се прецени и силата на синдиката. Нека тазигодишната ни дейност бъде увенчана с желания количествен и качествен успех.

*Публикува се за първи път
по текста на протокола*

* Вероятно «Печатарски дружества». (Ред.)

ЗА ОБЕДИНЕНИЕТО НА РАБОТНИЦИТЕ-ПЕЧАТАРИ*¹⁴

Настоятелството на Работническия печатарски синдикат не намери за необходимо да изработи обширен проектоустав, а е изложило само принципите, които трябва да легнат в основите на бъдещата печатарска организация. (Прочита и пояснява изработения проект.)

Тези са основните положения, върху които трябва да стане обединението. Макар и да не се съгласим още сега за едно формално обединение, достатъчно е да си уясним и разберем началата, в името на които трябва да работим за обединението на печатарските работници.

... **

Вий мислите, че синдикатът би влязъл в ролята на работническата партия, ако неговите усилия и борби имат за цел не само ограничение на капиталистическата експлоатация, но и нейното окончателно премахване. Това съвсем не е така. Работническите синдикати и политическите организации се пораждат от една и съща основна причина — експлоатацията на наемния труд. Те са две крила на общата работническа борба. Премахването на експлоатацията е тяхната обща цел. Разликата между тях е само в това, че те се борят в различни области и си служат с различни средства. Синдикатът, като възприема за своя край-

* Изказвания пред конференция на настоятелствата на Българското типографско дружество, Работническото печатарско дружество и Работническия печатарски синдикат в София, 30 октомври 1905 г. (Ред.)

** Съкратения изказвания на участници в конференцията. (Ред.)

на цел социалистическия идеал, не само не се обръща в партия или секта, но, напротив: с това той внася оная необходима съзнателност и планомерност в своите катандневни борби за ограничаване на експлоатацията, за културно повдигане на работниците, без която цел е немислимо и доброто изпълнение на неговите специфични задачи като боева синдикална организация. Много погрешно е да се раздели или противопоставя борбата за крайната цел на борбата за защита непосредствените интереси. Крайната цел не е нещо отвлечено, което няма никаква връзка с нашия всекидневен живот и борба. Тъкмо напротив: тя произтича от необходимостта да се премахне експлоатацията и е непосредствено свързана с всички наши съзнателно насочвани синдикални и политически борби против последната. Истинска работническа организация е оная, която в борбата си за по-голяма заплата, за по-малък работен ден и всичките свои дребни и едри борби насочва съзнателно и последователно към премахване на необходимостта да се водят тия борби, т. е. към тържеството на социализма. Само от гледището на общите класови интереси на работниците най-верно и най-добре могат да бъдат защитени техните непосредствени интереси. Социалистическите синдикати на Запад са, които издържат цяла редица ожесточени и продължителни борби против експлоатацията и добиват известни съществени подобрения в условията на труда, а жълтите синдикати или взаимоспомагателните каси, погледът на които не отива подалеч от мисълта да подобрят положението на труда върху почвата на настоящето, са най-лошите защитници на интересите на работниците. Такива синдикати след всяка несполучлива акция много лесно се разпадат, докато социалистическите синдикати и от своите поражения печелят, за да издигнат своето съзнание и заякчат своята дисциплина и солидарност. Германия изобилствува със своите примери, особено поучителна е стачката на тъкачите в Кримичау¹⁵. И нашият скромн опит ни учи същото. Настоящата апатия и разпадване в Типографското дружество и Работническото печатарско дружество след тарифната борба се обясняват именно с липсата на социалистическо съзнание в тях. Следователно синдикалните борби се водят толкова по-енергично и сполучливо, колкото

по-силно и съзнателно се въодушевяват от социалистическия идеал борците.

Мицулов се бои, че ако в името на такива начала поискаме да организираме печатарските работници, то поради тяхната слабокултурност трябва да чакаме дълги години. Тоя страх също е свършено неоснователен. Положението, животът и борбите на работниците, осветлявани от нашата социалистическа пропаганда, ще правят последните годни да възприемат тия идеи. Остава нашата пропаганда да бъде добре организирана и енергично водена. Не трябва да се забравя, че здрава печатарска организация може да се създаде не като се приспособяваме към несъзнанието и еснафщината на работниците, а като работим за издигането им до съзнателни борци против експлоатацията.

...*

В заключение трябва да кажа следното: Ясно е, че между вас и нас има едно важно принципиално различие върху ролята и задачите на синдиката и синдикалната борба. Ето защо, преди да говорим за формално обединение на трите печатарски организации, ще трябва всички енергично и искрено да заработим за създаването на един общ възглед в тях по този жизнен въпрос, след което обединението ще бъде вече възможно и от голяма полза за работническото движение у нас. Който желае трайно, сигурно и полезно обединение на печатарските работници, той трябва да иска неговото реализиране не върху почвата на невежеството и професионалния егоизъм, а върху пролетарското съзнание и солидарност. Засега, макар и разделени, ние можем да предприемаме някои общи акции за подобрене условията на труда, които акции предварително и съвместно се обсъждат и подготвят. И тук в практическите борби, осветлявани от теорията, ще се създава необходимото идейно единство между печатарските работници.

В. «Български печатар»,
№ 14, 15 от 3, 20
декември 1905 г.

Печата се по текста
на в. «Български печатар»

* Съкратени изказвания на участници в конференцията. (Ред.)

ПО ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНА ЗА ЕСНАФСКИТЕ СДРУЖЕНИЯ*

Председателстващият Г. Димитров с няколко думи се постара да разкритикува Закона за еснафските сдружения¹⁶ и по това накратко каза: Правителството иска да види с прилагането на този закон доколко ще се противи работническата класа по прилагането му и като пробен камък на правителството за бъдещото прилагане закона за лицата. Вие знаете постановленията на Еснафския закон, те имат за пряка цел да откъснат работническото от техните организации и с това да направят невъзможна единствената опозиция в лицето на Работническата социалдемократическа партия. Вий знаете, че този закон, взет сам по себе си, е реакционен, още повече става безсмислен, като се знае изявлението на министър Паяков, че правителството е повикано да насажда капитализма в България. Значи, доколкото той може да бъде залъгалка на дребните занаятчии, за да не правят опозиция на правителството, той има смисъл само като залъгалка; но за работниците този закон е не само приемлив, за какъвто ни го представят общоделците, като сме влизали вътре — да го превземем, — но и вреден, понеже го отклонява от пряките му задачи (на организация на работниците). Нашата партия по този случай свика ред събрания и очерта смисъла на този закон и реши с една демонстрация пред Народното събрание¹⁷ да иска премахването му. Ето защо Печатарският синдикат като неразделна част от

* Резюме от реч пред общо събрание на Работническия печатарски синдикат в София, 11 декември 1905 г. (Ред.)

организираното работничество трябва да се яви в първите редове на демонстрацията, като напусне за един ден работилницата и не даде възможност на софийската публика да се ползува от новините на жълтата и др. буржоазна преса. Ний знаем, че мнозина от работниците могат да пострадат и бъдат уволнени, но колкото по-многобройни се явят в деня на демонстрацията, толкова и се намалява страхът за уволнението. Нека печатарските работници вземат пример и почерпят ентузиазъм от руските си другари, които са се изправили за страшната борба с въоръжения царизъм, та тук, в конституционна България, многобройни да демонстрират против омразния и вреден за тях Закон за еснафските сдружавания. Както ви е известно, в същия ден ще вземат известни мерки и общоделците-печатари против същия закон. Но от последното тяхно събрание, в което бяхме поканени да отидем, става явно, че те са наклонни да напуснат работата подир обед. Но като знаем, че дотогава вестниците са почти набрани и могат да излязат, то ний, за да направим невъзможно тяхното излизане, трябва да напуснем работата още сутринта. И нека не забравяме, че тази наша борба не е за ден, два, а за много повече. Не трябва да забравяме също, че в тази си борба трябва да ангажираме и неорганизираните работници, за да ги пробудим и спечелим по-лесно за нашия синдикат.

*Публикува се за първи път
по текста на протокола*

ДО ГЕОРГИ КИРКОВ

[Варна]* 7 януари 1906 г.

Кирков,

Между стачниците от тракцията има много добри работници, но поради липса на една добра партийна организация те са останали неорганизирани и далеч от нашето движение. Днес образувахме синдикат. Ний тук нямаме никакви сили. Има един телеграфист, който се бои да участва открито в дейността на организацията. Повечето от учителите са в селата и само по 2—3 пъти през годината дохождат в града. Учителската група вчера и днес имаше събрание, на което от 22 членове присъствуваха само 8 души, болшинството на Ралев.

Поздрав на Дядото и Гаврил. Пиша ти от парахода.**

Твой Георги

*Публикувано за първи път в:
Георги Димитров. Писма,
С., 1962, с. 21.*

*Печата се по текста
на писмото*

* Мястото е установено по пощенското клеймо. (Ред.)
** Параход «България». (Ред.)

ПО ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНА ЗА ЖЕНСКИЯ И ДЕТСКИЯ ТРУД*¹⁸

Др. Георги Димитров в своята сказка изтъкна, че в нашата страна България капитализмът почва да взима големи размери и с бързи крачки нахлува във всички индустриални производства. Както навсякъде, тъй и у нас при първоначалното натрупване на капиталите той нами-ра женския и детския труд като такъв, който е най-пригоден да дава печалби. Капиталистите у нас вследствие на това, че няма никакво ограничение със закон, което да туря ценз на употребения женски и детски труд, са напълнили своите фабрики с жени и деца от двата пола.

От направената статистика от някои държавни институти се вижда, че в България женският и детският труд са широко разпространени. 75% от всички работници в България са деца и жени, даже има фабрики, гдето работят изключително деца, и то при най-задушливи работилници и при работен ден повече от 12 часа, с една мизерна заплата, която не е достатъчна даже само за хляб. Особено в шивашкото производство женският и детският труд бърже се разпространява, така например дамските дрехи се шият изключително от момичета, а вече до известна степен и мъжките дрехи.

Всички тези условия: мизерната заплата, нехигиеничните условия, дългият работен ден и пр., израждат работническо-шивашката класа. Децата остават слаби, недъ-

* Резюме на сказка пред общо събрание на Работническия шивашки синдикат в София, 16 февруари 1906 г. (Ред.)

гани, негодни за работа, болняви и пр., особено туй най-добре се отразява върху работничките.

Ето защо Работническата социалдемократическа партия, която навсякъде единствена се явява защитница на интересите на работническата класа, още преди години, когато имаше представители в Народното събрание, изработи и предложи един законопроект за защита на женския и детския труд, обаче този законопроект, макар и да бе необходим, буржоазните представители го отхвърлиха, понеже зад него нямаше силно организирано работничество, което да го подкрепи и наложи неговото приемане. Сега, след няколко години, далековидните представители на нашата буржоазия, за да запазят работническата класа от израждане, защото ако се изроди и стане неспособна за работа, тя ще престане да бъде извор на принадена ценност (печалба), създадоха един Закон за защита на женския и детския труд. Този закон е непълен и недостатъчен, даже с много противоречия. След всяко постановление, което засяга интересите на господарите, се допуска и изключение.

Но колкото и непълен да е този закон, колкото и слабо да се докоснува до личния интерес на отделните капиталисти, те видяха в него посегателство върху интересите им и се обявиха против неговото прилагане. Днешното правителство бърже се отзова на техния глас. Макар че го създаде закона, което направи повечето с цел да маскира своята политика и да каже на работниците, че то се грижи за подобрене на техния хал. Но то и до днес не е имало никакви мерки за прилагане на закона, също комитетите на труда¹⁹ в повечето градове не са конституирани, а пък където ги има, те не са проявили никаква дейност, тъй като болшинството им се съставява от представители на буржоазията: кмета, окръжния управител, градския лекар и пр. От друга страна, правителството с укази увеличава работното време на работниците от тюповевите фабрики, където работят главно деца и момиченца от 8 до 12 г. и където работното време е определено от Конституцията.

Така че този закон си остава мъртва буква, само на книж. Нас сега ни предстои да използваме тези подигравки на правителството, като разкрием пред работническите

маси всичко, каквото се върши от страна на правителството и буржоазията, и им обясним, че както всички закони, от които може да се използва нещо за работниците, така и тези няма да се приложат, докато работническата класа сама не се съзнае и организира в своите класови организации и направи задължително неговото прилагане и разширение. Само тогава той ще може да се нарече като начало на работническото законодателство. Ние трябва да насочим нашата пропаганда и агитация за повдигане класовото съзнание в работниците, за да поведат борба против буржоазията и в полза на едно пълно работническо законодателство.

Прилагането на закона за нас е от голямо значение, защото с намаление на женския и детския труд се отваря място за онез работници, които са без работа и които под натиска на глада всеки час са готови да намалят цената на работната заплата, от което експлоатацията на работниците става по-голяма. Сега, като вземем повод от неприлагането на закона и поведението на буржоазията спрямо него, трябва да изтъкваме пред неорганизираните работници противоречията на интересите на работническата класа и буржоазията и ги убедим, че само Работническата социалдемократическа партия е която защитава интересите на работническата класа и работи за нейното пълно освобождение от капитализма. Тя както всякога е протестирала против своеволията на буржоазията, тъй и сега по неприлагане на Закона за женския и детския труд устройва навсякъде из България протестационни събрания.²⁰

Накрая др. Г. Димитров апелира към другарите — членове на синдиката, да развият жива агитация и доведат на протестационното събрание неорганизираните работници, които отпосле да се използват за синдикална борба.

*Публикува се за първи път
по текста на протокола*

ДО НАСТОЯТЕЛСТВОТО
НА РАБОТНИЧЕСКИЯ СМЕСЕН
СИНДИКАТ
В СТАРА ЗАГОРА

София, 12 април 1966 г.

Другари,

Поведете една енергична агитация за празнуването на Първи май, исканията на работниците и значението на майската демонстрация за работнишките борби. Погрижете се майският брой на «Работнически вестник» да бъде пръснат в по-значително количество всред старозагорските работници. Побързайте с отчета и членските списания.

С другарски поздрав
Деловодител: Г. Димитров

*Публикувано за първи път във:
в. «Септември»,
№ 818,
15 юни 1957 г.*

*Печата се по текста
на писмото*

ПРАЗНУВАНЕ НА ПЪРВИ МАЙ*

Другарят Г. Димитров взе думата и темата на сказката му беше «Празнуване 1 май», и накъсо каза: Всред всички християнски празници се издигна 1 май. Авторите на празника не са мислили, че ще възбуди толкова голямо въодушевление. 1 май е празникът, с който работниците демонстрират за 8-часовия работен ден. Той е празник на международния пролетариат, но неговото значение сега взема много по-широки размери. Работниците от една страна не могат сами да премахнат злините, с които ги притиска буржоазната класа; и както капитализмът няма отечество, тъй и работниците са убедени, че те не могат да премахнат икономическата експлоатация само с икономическа борба, при все че някои дребни подобрения се получават, ето защо организацията да се засили, трябва да работи 1 май да стане празник на културата, науката. Богатствата, които са създадени и не могат да се използват, с освобождението на труда ще се премахнат онези прегради, които спъват науката и културата. Но за да може работническата класа да се бори по-нататък, на 1 май иска 8 часа работа. Една от причините за лошото положение е конкуренцията — ето защо е нужно намаляването на работния ден; ний ще се борим против вредните последици от продължителността на работата — безвременната смърт у работниците, така също да ги предпазим от израждане. По-малкият, по-късият работен ден ще позволи (ще до-

* Резюме от сказка пред общо събрание на Работническия печатарски синдикат в София, 12 април 1906 г. (Ред.)

стави време) на работниците да се издигнат умствено до ошши минимум знания, които са необходими за един съзнателен работник, също да могат да възпитават работниците децата си.

На 1 май се борят за свободата на сдружаванието като необходимо условие за тяхната борба. Работниците се борят против постоянната войска, за която толкова много средства се харчат и които се изплащат от гърба на работниците.

Големите нещастия, които напоследък стават с работниците и които ще стават благодарение на алчността на господарите — трябва да се предупреждават и обезщетяват по силата на едно работническо законодателство, такова ще се създаде, доколкото може да се изтръгне от борбите на работниците. Макар и да има в Германия работнически закони, но те се нарушават със заобиколки от господарите.

Вместо увеличение косвените данъци ний трябва да искаме въвеждане прогресивния подоходен данък, който да облекчи отчасти данъчното положение на работниците.

Буржоазията гледа да спре работническото движение и за това създава закони, такъв е законопроектът за лицага²¹, против който трябва да въстанем.

Денят на декемврийската демонстрация не донесе очаквания резултат и ний ще трябва да искаме непременно премахване на Еснафския закон.

1 май, като велик празник на работниците, трябва да се използва за организиране на работниците, като широко агитирате за масово напускане работилниците и работниците да дойдат да празнуват с нас 1 май и през деня на празника ще им посочим кой е техен враг и учител-другар и кои са техните* тайни и явни врагове.

Печатарски работници, ний трябва да направим повече, отколкото в една декемврийска демонстрация, като организираме спиране ежедневната преса. Ний ще можем да привлечем повече работници, ако само се явим по-многобройни заедно да празнуваме 1 май, който носи щастие то на работническата класа.

* В оригинала «неговите». (Ред.)

Настоятелството е решило другарите да вземат по няколко броя от вестника («Работнически вестник»), за да се разпространи по-широко. От друга страна, другарите да доведат по няколко неорганизирани работници в събранието, което свиква Местният комитет. От друга страна, ще бъде добре да се образува чета от 4—5 души, които ще спомогат твърде много за отпразнуването, макар че те няма да дойдат с нас да манифестират.

*Публикува се за първи път
по текста на протокола*

СЛЕД ПЪРВИ МАЙ

Празникът на труда във всички по-големи градове у нас биде отпразнуван тая година с рядка импозантност. Масовото напускане на работилници и фабрики, спиранието на ежедневния печат и на цял ред производства, участието в майските манифестации на една значителна част работници, които до вчера са били индиферентни към борбите на своите организирани другари — всичко това придава на тазгодишния Първи май небивал досега демонстративен и агитационен характер.

На тоя велик по своето историческо и политическо значение ден ние имахме щастливия случай не само да манифестираме заедно с целия всесветски пролетариат своята класова солидарност и пролетарските си искания, не само да демонстрираме против съществуващия капиталистически режим, но и да преброим своите редове, да премерим силите си, да прегледаме извървения път, за да се убедим още по-непоколебимо, че работническото социалистическо движение в България въпреки всичките свои колебания и вътрешни сътресения правилно се развива и върви сигурно напред.

Благодарение постоянната и енергично водена агитация и пропаганда между работниците през изтеклата майска година нашите партийни и синдикални организации във всички по-важни пролетарски центрове, като София, Пловдив, Русе, Сливен, Плевен и др., могат да се похвалят със значителни успехи както в своята просветителна и организаторска работа, тъй и в борбите си за подобряване условията на труда и за разчистване пътя на работниче-

ското движение от чуждите влияния и от ония прегради, които буржоазията систематично се стреми да създава. Под влиянието на работническите социалистически организации честите стачки, които отначало бяха почти само стихийна проява на накипялото недоволство у работниците против безмерната експлоатация, в последно време вземат все повече характер на една организирана борба за подобряване условията на работническия труд и стават добра школа за класовото възпитание на работниците. Макар практическите резултати от тях да са съвършено ограничени, ползата за организирането и просветата на работниците е незаменима. А числото на съзнателно участващите в политическите борби под знамето на нашата партия работници става все по-голямо. Декемврийската демонстрация против Еснафския закон и повсеместните протестационни работнически събрания на 19 февруари за прилагането, разширяването и допълнянето на Закона за женския и детския труд са живо доказателство за растящото политическо съзнание на работниците. Веднага след Първи май това се забелязва и в борбата на софийските печатарски работници против жълтата преса в лицето на нейния типичен представител — Шанговата «Вечерна поща».

Когато обаче отбелязваме тия успехи, не бива да се забравя, че макар извършеното и постигнатото от нашите организации да не е малко, то все пак си остава съвсем недостатъчно. Още твърде много предстои да се извърши, за да достигнат те до оная степен на сила, съзнание и дисциплина, която е необходима за победоносното водене на предстоящите работнически борби.

Процентът на синдикираните работници у нас е твърде малък. Стотини работници и работнички стоят съвършено незасегнати от влиянието на социалистическата агитация, неозарени още от идеята за организация и организирана борба. Числото на синдикираните *фабрични* работници е незначително. А *работнички* във всички наши синдикати има само *няколко*. Независимо от това има синдикати, главно в София и Варна, които съставляват особен съюз и се намират под ръководството не на Работническата социалдемократическа партия, а на една дребнобуржоазна фракция. Много от нашите синдикати са слаби в органи-

национално и финансово отношение, поради което нередовно и ограничено изпълняват своите синдикални функции. Други се намират в началото на своето закрепване и не са стъпили още здраво на краката си. В някои партийни организации пролетарският елемент е слабо застъпен. Чувствува се голям недостиг от повдигнати работници — агитатори и пропагандисти. Социалистическата просвета между работниците в известни градове се води не само несистематично, но даже небрежно. Нашият печат не е достатъчно широко разпространен и поради това неговото влияние върху работническите маси е ограничено. Има даже организирани работници (в някои синдикати тяхното число не е малко), които не получават органа на своя съюз «Работнически вестник», а голяма част от синдикираните работници не са абонати на «Ново време».

Между това условията, при които работят и живеят българските работници, са извънредно мизерни. Крайно дългият работен ден, ниската надница, нехигиеничните условия в работилниците и фабриките, нощната и празничната работа, широкото употребяване на женския и детския труд, честата безработица, липсата на каквито и да било сериозни законодателни ограничения на експлоатацията — всичко това прави невъзможно културното съществуване на широките работнически слоеве, тика ги към израждане и спъва тяхното повдигане, организиране и класово самосъзнание. Известно е, че съсипаният и отслабнал от денонощна работа и недостатъчна храна работник не може да бъде добър елемент за работническата организация. Той няма потребната възможност да отдъхне след уморителния труд, да посещава редовно събрания и беседи, да чете, да се среща свободно с другари, да посвети повече внимание на своята организация и да вземе активно участие в нейната дейност за организирането и просветата на работниците. Много синдикати и просветителни дружества са принудени да свикват съвсем рядко събрания и беседи, понеже мнозинството от техните членове работят 12—15, даже 17 часа дневно и не се ползват редовно с празнична почивка. А финансовата слабост на нашите синдикати и тяхното бавно засилване в това отношение се дължи преди всичко на ниската работническа надница, която не позволява едно значително увеличе-

ние на сегашните съвършено недостатъчни за нуждите на синдикалната борба, на синдикалната агитация и пропаганда и на синдикалното взаимоспомагане членски вноски. Ето защо да се извоюват по-добри трудови условия, да се добие едно истинско работническо законодателство е *жизнена необходимост* за правилното развитие на работническите организации.

От друга страна, размърдването на работническата класа у нас, нейното организиране и обособяване като самостоятелна, непримирима общественно-политическа сила обърна вниманието на буржоазията и я накара да мобилизира своите сили и вземе настъпателни позиции спрямо социалистическото движение. Прилагането на Еснафския закон, създаването на законопроекта за лицата, «социалната политика» на днешното правителство въобще има за задача да отклони движението на работниците от неговата крайна и естествена цел — премахването на днешната капиталистическа експлоатация — и да му постави задачи, които не прескачат границите на буржоазната наредба. И както отделните капиталисти пренасят от Запад най-усъвършенствуваните средства за производство — последната дума на техниката, така също и буржоазията усвоява най-модерните начини за борба против социалната демокрация. Всички буржоазни органи и учреждения са се загрижили сериозно за премахването на тоя «опасен враг». Буржоазният печат, особено жълтата преса, нашироко пръска заблуждения в средата на работниците, за да ги държи в невежество и примирява със сегашния ред на нещата. Св. Синод²² превежда и издава в хиляди екземпляри «научни» брошурки против социализма, безплатно разпространявани. Организиран се «народни четения», в които наред с общообразователните познания се държат и лекции за «несъстоятелността» и «утопичността» на марксизма. А правителственият орган «Нов век» използва всеки удобен случай да препоръча своята партия като защитница и благодетелка на работниците и да апелира към тях да напуснат социалистическите организации и се подредят под нейното знаме. Агентите на правителството побързаха да пренесат у нас и *зубатовщината*²³. Те образуваха Железничарски съюз²⁴ с цел да отклонят железничарските работници от пътя на

тяхното самостоятелно организиране. А и партията на радикал-демократите²⁵ се готви да навлезе в средата на работниците със своята демагогия, за да ги организира за буржоазни цели и против социалната демокрация. При това Индустиалният съюз²⁶ не се задоволява вече само с ходатайства за облагодетелствуването на отделните индустриалци, а отива по-нататък: той иска да запази капиталистическата класа от настъпателния ход на социалистическото движение. Той решително се обявява против прилагането на Закона за женския и детския труд и настоятелно иска законодателно запрещение на стачките. Еснафският съюз²⁷ също не стои със скръстени ръце. И той насочва своите стрели против работниците, като по всевъзможни начини се мъчи да ги постави под влиянието на еснафските организации и да попречи на организирането им в социалистическите синдикати.

Ясно е, прочее, че ний се намираме в предвечерието на доста силни и широки синдикални и политически борби както за подобряване положението на работниците, така и за разчистване пътя на работническото движение и отблъскване реакционните удари на буржоазията: борби, които изискват много по-мощни във всяко отношение организации от ония, с които в настоящия момент разполага работническата класа у нас.

Ето защо сега, след отпразнуването на международния социалистически празник, насърчени от досегашните си успехи, партийните и синдикалните организации с удвоена и утроена енергия трябва да продължат своята работа и организирането и социалистическата просвета на работниците, като положат особени грижи за привличането на фабрични работници и работнички, с каквито и големи трудности да е съпроводено това. Всички сили, с които разполагат организациите, трябва да се турят в работа и целесъобразно да се използват за целокупната социалистическа дейност.

Първи май има важно агитационно значение. Приготвянията за неговото отпразнуване, предмайските събрания, конференции, позиви и особено майската демонстрация раздвижиха по необикновен начин широките работнически маси и възбудиха у тях известен интерес към движението, борбите и исканията на организираните работ-

ници. Сега работническите организации имат един рядък случай за привличането в своята среда нови работници. Те трябва не само да усилят, но и по-целесъобразно да организират своята агитация, като внимават нейното съдържание да бъде чисто социалистическо. Партийните организации, синдикатите и просветителните дружества трябва да свикват редовно събрания и беседи, а работническите агитатори да се впуснат с необикновена ревност между работниците и да използват следмайското брожение в тяхната среда за засилването на работническите организации. Постоянната, повседневна работа за идейното и организационното закрепване на синдикатите, за привличането нови борци в техните редове, за плодотворното разрешаване всички конфликти между труда и капитала трябва да се води с най-голямо напрежение. Настоящият момент изисква всички работнически деятели, всички партийни и синдикални другари да вложат в съкровищницата на пролетарското дело максимума от своите сили, средства и способности.

И така, в борбите против невежеството и буржоазните влияния, за обединението на работниците под знамето на социалната демокрация; против отделните капиталисти и държавата, за подобряване условията на труда и извоюване работническо законодателство; против всичките органи на буржоазията, за разчистване пътя на работническото движение — работническите социалистически организации ще поглъщат все по-голяма част от работническата класа, ще стават все по-силен и мощен фактор, ще отиват от победа към победа и все по-бързо ще се приближават до великия пролетарски идеал — освобождението на човечеството от днешното икономическо, политическо и духовно робство.

Сп. «Ново време»,
№ 5, май 1906 г., с. 276 - 280.
Подпис: Г. Д.

Печата се по текста
на сп. «Ново време»

ПЕЧАТАРСКАТА СТАЧКА ПРОТИВ ШАНГОВАТА «ВЕЧЕРНА ПОЩА»

Известна е ролята на жълтата преса. Средство за бързо и лесно разбогатяване на нейните стопани, тя е един преизходен орган за поддържане господството на буржоазията, за отклоняване работниците от класовата борба против днешната буржоазна наредба и примиряването им със съществуващия ред на нещата. Работническата социалдемократическа партия води енергична борба против нея и се старее да запази работниците от нейното деморализаторско влияние. Безсилна да противопостави на тая борба нещо принципиално, жълтата преса обикновено прибегва до извъртване на фактите и си служи с езика и логиката на гамените. Типичен представител на тая преса е Шанговата «Вечерна поща». Неведнъж той пасквил — пълно олицетворение на израждащата се буржоазия — е изливал цял ред мръсотии по адрес на социалдемократията, работническите организации и социалдемократическите деятели. Не беше отдавна, когато той се опита да очерни един дългогодишен чист и безукоризнен наш партиен деятел.

Както и трябваше да се очаква, тазгодишната майска работническа демонстрация крайно разяри всички врагове на работническото социалистическо движение. И техният ревностен представител и изразител, известният Шангов, побързал още на другия ден в една уводна статия на вестника си да излее есенцията на своята *шанговщина*. Нашите другари в печатница «Балкан», които нареждали тая неподобна по своята циничност статия, с дълбоко възмущение обърнали върху нея вниманието на

всички работници от печатницата. Явното извъртване на фактите, очевидци на които са били самите работници едва преди един ден, псувателният език на Шангов и неговите цинични подмятания относително празнуването на великия пролетарски празник довели общото възмущение на работниците до неговия връх. Те единодушно решили да не допуснат да излезе тая статия и заявили на Шангова, че те, без да искат да упражняват някакво насилие върху неговите мисли и разбирания, няма да му позволят да напечата една статия с лъжливи сведения върху майската демонстрация и подигравки с работническата чест и достойнство. Това е първата стачка у нас, която се обявява не вече за подобряване условията на труда, а за протест против шанговщината, за борба против жълтата преса. Тая акция на работниците от «Балкан» биде посрещната с горещи симпатии от всички съзнателни работници. И много естествено: тя бе израз на общото работническо възмущение, на общия работнически протест против шанговщината на буржоазния печат.

На другия ден настоятелството на общоделското Работническо печатарско дружество свика със специален позив общо печатарско събрание. Но както в позива, тъй и на събранието общоделците схващаха съвършено тесногърдо тоя важен момент и съсредоточили всичкото си внимание върху практическата му страна, те забравиха неговото голямо възпитателно и агитационно значение. Вместо да обосноват и популяризират в събранието на печатарските работници, което трябваше да се произнесе по станалото, един верен възглед върху буржоазната жълта и партийна преса, вместо да разкрият нейното отношение към работническите борби, за да стане ясна връзката между печатарската стачка против Шанговата «Вечерна поща» с постоянната и обща борба, която работниците трябва да водят изобщо против буржоазната преса, общоделците се изгубиха в разисквания само как да спрат печатането на «Вечерна поща» с въпросната статия. Те искаха по-скоро да отмъстят на Шангова за неговата циничност спрямо работниците, отколкото да използват тоя енергичен работнически протест против шанговщината за повдигане съзнанието на работниците, за една широка и енергична агитация против буржоазната преса и в полза

на социалистическия печат. Както обикновено, поради своята еснафска ограниченост те и тук не забелязаха слона, зад дървото не можаха да видят гората. Резолюцията, с която тяхното събрание определи отношението си към стачката, е най-доброто доказателство за това. В нея се одобрява постъпката на работниците от печатница «Балкан», протестира се против Шанговата «Вечерна поща», решава се да се бойкотира нейното нареждане, докато редакцията не оттегли или измени статията, но нищо повече от това. Такава ограничена и неверна бе позицията на общоделците. Неколцината «либерали»²⁸ напълно се солидаризираха с тая резолюция, гласуваха за нея и решително се противопоставиха на нашите другари, които настояваха да се схване от печатарските работници и да се изрази в тяхната обща резолюция стачката против «Вечерна поща» само като един конкретен повишен момент от борбата против буржоазната преса и да се апелира към всички български работници да поведат енергична агитация против тая преса, да не дават нито една стотинка за нея и непрекъснато да работят за широкото разпространение на социалистическия печат — единственото сигурно противоядие на деморализацията, която буржоазията чрез своя печат внася в средата на работниците.

Работническият печатарски синдикат със специален позив застана именно на тази единствена вярна в случая позиция. Той свика публично печатарско събрание, на което др. Г. Кирков разкри същността и ролята на буржоазната преса, особено *жълтата*, посочи каква борба работниците трябва да водят против нея и подчерта важното значение на стачката против «Вечерна поща» като един момент от тая борба. След станалите разисквания членовете и съчувственниците на синдиката гласуваха следната резолюция:

«Днес, 21 април 1906 г., софийските печатарски работници, свикани на публично събрание от Работническият печатарски синдикат по повод стачката против Шанговата «Вечерна поща», след като изслушаха речта на др. Г. Кирков върху отношението на буржоазната преса към борбите на работниците и станалите разисквания и като взеха предвид:

1) Че статията, която е искал да напечата Шангов във

вестника си по повод Празника на труда и майската работническа демонстрация, е безподобна по своята циничност и възмутително съдържание по адрес на работниците и

2) Че буржоазната преса, на първо място жълтата и нейният типичен представител Шанговата «Вечерна поща», систематически се стреми да заблуждава и развратява работниците, да трови техните сърца и умове, като по този начин спомага за поддържането на икономическото, политическото и духовното господство на буржоазията,

РЕШИХА:

I. Солидаризират се напълно с обявената стачка против Шанговата, «Вечерна поща» и заявяват, че ще направят всичко възможно, за да не се напечата въпросната или подобна на нея мръсна статия;

II. Схващат този енергичен, жив протест против шанговщината само като един конкретен момент от общата борба на българските работници против буржоазната преса и

III. Апелират към всички работници да предприемат изцяла България един енергичен и решителен бойкот против буржоазните вестници, като не дават нито една стотинка за тях, и да поведат широка агитация за разпространението на работническия, социалистическия печат — единственото сигурно и ефикасно средство в борбата против деморализаторското влияние на буржоазната жълта и партийна преса върху работниците.»

Присъстващите общоделци поискаха да превземат събранието и гласуват резолюция против «Работнически вестник». Това желание, естествено, не им биде позволено и те за лично удовлетворение, види се, след закриването на събранието си уредиха един малък скандалец, подвиг, който общоделците не за пръв път вършат.

Благодарение на обстоятелството, че се намират още крайно несъзнателни и даже корумпирани работници, които стават професионални изменници, «Вечерна поща» можа да излезе, но едва след четири дни в печатницата на Глушков, след като Шангов бе обиколил всички други печатници, включително и тая на правителствения в. «Нов век», и отвсякъде му бяха отказали, понеже работ-

ниците бойкотираха нареждането на неговия вестник. От печатницата на Глушков напуснаха всички работници с изключение само на двама, които останаха. В скоро време обаче се намериха достатъчно изменници, за да излиза вестникът, макар и много нередовно. Шангов напечата статията с известни изменения, които имаха за цел да уталожат развълнуваните духове на работниците. Той добре почувствува силата на работническото съпротивление.

След като се намериха достатъчно работници за нареждането на «Вечерна поща», бойкотът против нея не можеше да продължава и той вече е прекратен с решение да бъдат бойкотирани от организираните работници и недопускани на работа в никоя печатница всички изменници, които отидоха да редят «Вечерна поща», докато не се организират и не престанат да пречат на пролетарското дело.

Обаче същественото, което се преследваше със стачката — тоя реален протест против шанговщината, може да се смята за постигнато. Спирането на вестника за няколко дни, агитацията, поведена по тоя случай всред по-широки работнически маси против буржоазната жълта и партийна преса, ще упражни необикновено благотворно възпитателно влияние върху работниците. И днес, макар бойкотът на нареждането на «Вечерна поща» да е прекратен вече, борбата против шанговщината на буржоазния печат, против деморализаторското влияние на жълтата преса и агитацията за разпространението и закрепването на социалистическия печат се поставя на по-широка нота, става по-енергична, по-решителна и ще засегне и увлече по-голяма част работници.

Това е неocenимата услуга, която печатарската стачка против Шанговата «Вечерна поща», осветлена от социалистическата критика, принася на растящото работническо движение у нас.

11 «Работнически вестник»,
№ 64, 2 май 1906 г.
Подпис: Г. Д.

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

ЕДНА «ПРИНЦИПАЛНА» БОРБА

Веднага след Първи май телеграфът донесе съобщението, че по решението на капиталистическите синдикати в Германия стотини хиляди работници са били уволнени от работа с цел да се разслабят и изтощят работническите организации. Подобно масово изпъждане не за пръв път се предприема в другите страни против организираните в социалистически синдикати работници. Буржоазията, страшно уплашена от грамадния ръст на освободителното работническо движение, прибегва до всички възможни средства, за да спре или поне забави неговото развитие. Макар и в по-малък размер, българските капиталисти преследват със същите средства тая цел. И у нас бяха уволнени много работници поради участието им в майските манифестации. Мнозина работници-социалдемократи господарите не допускат на работа в своите фабрики и работилници. Най-будните членове на работническите социалдемократически партийни и синдикални организации са подложени на един постоянен локуат от страна на господарите.

Разбира се, тия господарски преследвания против социалистическите организации и работниците-социалдемократи никого не учудват. Те са напълно понятни и се явяват като едно очевидно свидетелство за безсилната злоба на експлоататорите. Работниците, издигнали се до положението на борци против капиталистическата експлоатация, решени да положат живота си за окончателното премахване на съвременното наемническо робство, съвсем не се стряскат от подобни преследвания; напротив, с по-

голям ентусиазъм и решителност работят за засилването на своите организации, за тържеството на своя освободителен идеал.

За голямо съжаление обаче не са само господарите и техните организации, които преследват и изпъждат от работа работниците-социалдемократи. Има работнически синдикати, които, намирайки се под влиянието и ръководството не на социалната демокрация, а на различни буржоазни «прогресивни» фракции²⁹, неволно стават съюзници на враговете на работническата класа. Тия синдикати, напр. в Германия, често пъти пречат на стачните борби, предприемани от социалистическите синдикални организации, и водят една непримирима борба против последните. Техните ръководители даже се замислят вече да образуват един интернационален съюз от работнически синдикати, който да си постави за специална задача да се бори против социалистическите синдикати, против освободителното дело на работническата класа (!).

В голяма степен такива организации у нас се явяват общоделските синдикати. Техните ръководители ги подстрекават постоянно към една изстребителна, партизанска борба против работниците, влизащи в нашите синдикални организации. Във всичките досегашни стачки, ръководени от общоделците, в исканията е поставено условие: *да се вземат работници само от техните синдикати*. И по този начин те се стараят работниците от социалистическите синдикати да бъдат оставени без работа и изложени на глад, а неорганизираните работници — принудени да влизат в техните синдикати пред страха, че ако бъдат при нас, много мъчно или съвсем не ще могат да намерят работа. «Работнически вестник» неведнъж е хроникирал случаи на изпъждане от работа или неприемане на работа работници от социалистическите синдикати по настояването на ония от общоделските. Вместо класова солидарност между работниците общоделците внасят в тяхната среда една дива, изстребителна борба. Преследването на работниците, влизащи в нашите синдикати, е систематично, организирано във всички работилници, дето факториите и майсторите са под влиянието на общоделците или пак дето общоделските работници са болшинство. Тая противоработническа тактика, нещастен оръдия на която

стават работниците от общоделските синдикати, предизвиква справедливо възмущение, от една страна, и дълбоко съжаление, от друга, у всички съзнателни работници. Да се остави тя без всяко противодействие би значило да се насърчава и поощрява деморализацията, която общоделците внасят между работниците. Освен социалистическата критика против тая своего рода «принципиална» борба необходимо е да се предприемат по-решителни мерки. И в тоя смисъл дърводелската секция при Софийския смесен синдикат е направила известна постъпка. Тя е изпратила до общоделското дърводелско дружество следното писмо:

Раб. смесен синдикат
«Искра»

Дърводелска секция
№ 20

5 май 1906 г.
гр. София

До Н-вото на Работн. дърво
делско дружество

Т у к

Напоследък се констатира особено рязко печалният факт, че работниците-дърводелци и столари, членове на нашия синдикат, са подложени на систематическо преследване от членовете на вашето дружество, които не ги допускат в работилници, дето болшинството са членове на Работническото дърводелско дружество, и въобще им правят всевъзможни спънки в работата. Безспорно горните случаи са от естество да разпалват враждата между работниците-дърводелци, което съвършено не хармонира с «класовата борба на пролетариата» — девиз на организираното работничество.

Лошото впечатление от тези факти се усилва още повече и с това, че членовете на нашето дружество са винаги помагали в борбата, която членовете на Работническото дърводелско дружество са водели, като са се обявявали в стачка по солидарност.

Казаните случки са следствие на това, че вие считате работниците-дърводелци, членове на нашето дружество, за неорганизирани работници; същата логика, ако приложим и ние спрямо вас, ще се добие в резултат жестоко гонение между членовете на двете работнишки дружества, от което, естествено, ще се възползват само господарите.

Желаеяки да се избегне тая вредителна и самоизтребителна борба в средата на работниците-дърводелци, ние ви предлагаме да ни съобщите най-късно до събота, 6 т. м. — ще продължавате ли спрямо нашите членове-дърводелци тая тактика, несвойствена на организираното работничество?

В случай че продължите да следвате тая тактика, ние ви заявяваме, че снемаме от себе си всяка отговорност за последствията и ще смятаме вас виновни за вредите, които сигурно ще последват за работниците-дърводелци от вашето *противокласово, непролетарско* поведение.

От Настоятелството

Няма никакво съмнение, че усилията на общоделците да попречат на развитието и засилването на нашите синдикати чрез преследването на работниците, влизащи в тях, не ще постигнат резултата, който преследват. С тая «принципиална» борба против нас те могат само да подхвърлят на безработност и глад, както това са постигнали вече, някои наши другари и да развърщават работниците, които се намират под тяхно влияние. Но това не ще бъде дълго. Тяхната престъпна борба, измяната, която вършат към пролетарското дело, става пред очите на всички български работници. Ония от тях, които днес не виждат това, утре от самите факти и нашата критика ще го видят и добре разберат. И тогава горко на мнимите работнически приятели! Те ще изпъкнат в истинския си вид и ще бъдат завинаги заклеймени като агенти на буржоазията против интересите, борбите и бъдещето на работническата класа.

*И «Работнически вестник»,
№ 70, 23 май 1906 г.
Подпис: Г. Д.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

НАВРЕМЕННО РЕШЕНИЕ ВЪРХУ СТАЧКИТЕ

Нашата страна преживява напоследък, както е известно, един подем в своето икономическо развитие. Върху развалините на някогашните занаятчийски дюкянчета се издигат вече по-големи работилници и фабрики, откриват се мини, кариери и пр. с десетки, стотини и хиляди работници. Вместо примитивните средства за съобщение и транспорт днес постоянно се разширява железопътната мрежа, строят се нови пътища и се въздигат пристанища. Вътрешният капитализъм, добре покровителствуван и подпомаган от икономическата политика на днешното правителство, бърже укрепва и решително се противопоставя на конкуренцията на чуждия. В повечето производства работата е усилена и безработицата значително намалена. Въпреки това положението на работниците поради слабостта на тяхното организирано съпротивление и липсата на всякаква сериозна законодателна защита на труда не само не се подобрява, но, напротив, се влошава. Голямата експлоатация, на която са подложени работниците, и жизнената необходимост да бъде ограничена предизвикват едно трескаво размърдане между работниците против капиталистическата експлоатация, което вече преминава тесните рамки на работническите организации и засяга по-широки работнически маси. Този период от развитието на работническото движение у нас е извънредно благоприятен за професионалното организиране на работниците и подготвянето им за техните предстоящи борби. Той отваря широко поле за работа пред социалистическите синдикати. Тям предстои да привлекат в своята среда възможното най-голямо число работници, да разширят и закрепят своето влияние върху неорганизи-

раната работническа маса, да внесат необходимото съзнание, организация и дисциплина в стихийните ѝ избухвания и да използват нейното накупяло недоволство против капиталистическата експлоатация и готовността ѝ към обявяване стихийни стачки за организирането и социалистическата просвета на работниците. Днес по-лесно и убедително от всеки друг път работниците могат да разберат необходимостта и значението на работническата организация и да схванат вярно нейните класови задачи, защото при всеки конфликт със своя експлоататор те имат насреща си не само отделния господар, а неговата класова организация — Съюза на индустриалците, Еснафския съюз и държавата, борбата против които изтъква една внушителна и съзнателна, организирана работническа класа.

При извършването обаче на тая своя важна работа социалистическите синдикати, главно софийските, се облъскват с тактиката на общоделците, които се приспособяват към стихийното масово размърдване на работниците, стремят се да станат негови изразители и идеолози, организатори и ръководители. Изолирани от работническото движение в цялата провинция, общоделците, ги да повдигнат курса на своите паднали акции и да се препоръчат пред работническия свят като организатори и ръководители на «грандиозни» работнически стачки, прибягват до влиянието, което имат върху една част от работниците в София. И това свое влияние, добито чрез пълно приспособяване към още неразрушените окончателно еснафски разбирания и възделения на работниците и тяхната готовност да се обявяват в стачка, за да подобрят *по-скоро* положението си, общоделците днес използват във вреда на работническото дело, като организират ненавременни стачки, поставят развращаващи и заблуждаващи работниците искания и ги ръководят по начини, който в края на краищата, без да доведе до истинско подобрене условията на труда, обикновено тика стачниците към опасното разочарование изобщо от работническите борби. Общоделците се стремят не да повдигнат класовото съзнание на работниците и да развият тяхната класова солидарност — условия, крайно необходими за сполучливото водене на професионалните борби, а само да

се доберат до известни временни, мимолетни практически успехи, които биха им дали възможност сполучливо да импонират пред слабото съзнание на работниците, както това правят сега във фабриката «Струг». Нещо повече, те не само не работят за въдворяване между работниците класовата солидарност — тая гранитна скала в работническите борби, но и систематически внасят в средата на работниците една крайно пакостна по своите последици вражда. Във всички предприети от общоделците стачки досега те се опитваха да игнорират съществуването на социалистическите синдикални организации, не вземаха и тяхното мнение и съгласие и се мъчеха да поставят в едно изключително положение влизащите в тях работници. И макар последните наравно с другите стачници да понасяха трудностите и лишенията, с които е съпроводена стачната борба, и да полагаха всички зависещи от тях и синдикатите им грижи за сполучливото практическо и идейно завършване на веднъж обявените стачки, общоделците ги смятаха за *неорганизирани работници* и винаги поставяха между исканията, предявявани на господарите, и крайно егоистическото и сепаратическото искане: *да се приемат на работа само работници от техните синдикати*. С това общоделците разделят работниците и ги озлобяват едни против други в процеса на самата борба, което се явява една сериозна пречка както за добрия ѝ изход, така и за класовото повдигане и възпитание на работниците, тъй много необходимо за тяхното обединение и за предстоящите работнически борби против буржоазията. Ясно е, че тая общоделска тактика, последователно прокарвана в работническите стачки, е *една измяна, едно грозно предателство спрямо освободителната работническа кауза*. Класовите работнически организации са длъжни най-решително да ѝ се противопоставят и със своята идейна и физическа сила да запазят работническото движение от нейното дезорганизаторско и деморализаторско влияние.

Ръководим от тия съображения, Софийският работнически съвет е взел следното твърде уместно и навременно решение:

«1) *Работническите синдикати, влизащи в Синдикалния съюз, да положат още по-големи грижи за профе-*

ционалното организиране и класовото възпитание на работниците и за засилване и разширяване своето влияние върху неорганизираните работнически маси;

2) Чрез енергична агитация и просвета между работниците да ги предварадат от увличането им в ненавременни и неподготвени стихийни стачки, като използват тяхното недозолство против експлоатацията и стремежа им към бързи подобрения за издигането и укрепването на работническата организация, съзнание и солидарност;

3) Да не участвуват и не поддържат стачки, в които се предявява егоистическото и сепаратическото искане: да се приемат на работа само работници от общоделските синдикати и

4) Никой синдикиран работник да не се обявява в стачка, преди да е получил съгласието и разрешението на своя синдикат.»

Съществен, жизнен интерес за повдигането, организирането и освободителната класова борба на пролетариата е — сегашното стихийно стачно движение да се обърне в съзнателно, организирано движение. Това е една важна задача на социалистическите синдикати. Решението на съвета улеснява изпълнението на тая задача. Ето защо, продиктувано от интересите на работническото движение у нас, това решение трябва да бъде добре усвоено и приложено в тактиката на синдикатите. Необходимо е те, както и влизащите в тях работници, строго да го съблюдават в своята дейност, без да се смущават от псувните или «Работническа борба» и безсъвестната експлоатация, която общоделците правят и ще правят в агитацията си между работниците с нашето рязко отрицателно отношение към тяхната авантюристична и противоработническа тактика в работническите стачни борби. Те могат да съчиняват цял ред басни и теории за нашето «изменничество» и стачките. Тяхната собствена тактика обаче ще ги завежда неизбежно при Джамджиев. Всеки нов ден внася нови и все по-големи струи от социалистическа светлина сред работническите маси и почвата за заблужденията на общоделците става все по-малка и по-малка.

ДО ГЕОРГИ КИРКОВ

Перник, 23 юни 1906 г.

Полицията псува, бие, интернирва, мнозина арестувани. Искат и нас да арестуват. Големи полицейски насилия. Работниците не предизвикват. Мината съвсем пуста. Иди незабавно в министерството.

Димитров

*В. «Работнически вестник»,
№ 80, 27 юни 1906 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

КЛАСОВАТА БОРБА В ПЕРНИК³⁰

Както се знае, срещу масовото напущане на работата дирекцията* си послужи с полицейски насилия. Без всяка основателна причина полицията арестува един от най-дейтелните и енергични членове на работническата комисия, *Тоше Димитров*, състави му акт за някакво измислено в участъка заплашване и в същия момент пеша със стражар биде откаран в София. Стоян Стойков, Георги Киров, Рангел Манолов и други, също много добри членове на комисията, бидоха по същия произволен начин арестувани и интернирани в София. В същото време бе заповядано на всички другари, дошли по агитация, да се върнат обратно в София, защото иначе насила щели да бъдат откарани там. Стражарите, по заповед на своите началници и директора, арестуваха един по един стачниците, биеха ги, псуваха ги, заплашваха ги и не ги освобождаваха, докато не обещаят, че ще дойдат на работа. Насилията от страна на полицията бяха големи. Дирекцията предполагаше, че като отстрани със съдействието на полицията агитаторите, делегата на съюза и най-добрите членове на работническата комисия, лесно ще разколбае съгласието на стачниците и ще осуети успеха на стачката. Но без да постигне това, тя извърши с тая своя политика една жива агитация в полза на стачката и за просветата на работниците.

Присъствието на полиция и войска, извършените про-

* Отнася се за дирекцията на мина «Перник». (Рср.)

изволи дадоха възможност всеки работник да разбере какво нещо е полиция и войска и кому служат те, както и класовия характер на борбата, която водят пернишките работници.

Дирекцията, като видя, че чрез полицейски насилия не ще спечели нищо, че всичките хитрости, напр. да обяви карантина, понеже имало «дифтерит» и пр., никого не стреснаха, прибегна до други средства, доказателство, че тя бие отбой. Кондуктори, надзиратели, инженери и други нейни агенти тръгнаха из селата да разубеждават стачниците, да ги лъжат и чрез заблуждения да ги подмамат да дойдат на работа. При това дирекцията влезе в съюз с всички кметове и лихвари чрез влиянието на които се опита да вземе работниците на своя страна. В много села и поповете станаха ревностни нейни агитатори. При това тя пушна слухове между работниците, че исканията им ще бъдат приети, само те да не слушат работническата комисия, да бъдат далеч от социалистите и да отидат на работа. Кондукторите, които в друго време считаха за унижение да седнат на една и съща маса с «простите работници», започнаха да ловят по-добрите и важни работници, да ги черпят бира и да ги опиват с цел да ги завлекат на работа. В неделя в кръчмата на *Спас* цели бурета бира бяха изпити без пари. Но и тая политика на дирекцията не успя.

И до днес рудниците са пусти. Има само няколко изменници, които вършат второстепенна работа и които нямат решително влияние върху изхода на стачката. Върху румънските работници, които са около 16 души, дирекцията упражни, особено чрез техния водач *Алексо Марина*, един подкупен от дирекцията работник, извънредно голям физически и морален терор, но не успя да разколебае всички. Само неколцина в понеделник бидоха подмамени да отидат на работа, понеже комисията била уж прекратила стачката.

Същия ден отидоха да работят и трима ковачи, между които и *единственият тука работник-общоделец Димитър Илков*.

Изобщо работниците показаха примерна издръжливост солидарност и дисциплина. Всички единодушно са решени да продължават борбата докрай.

Работническата комисия има всеки ден заседания и много енергично действа. Всяка вечер в селата Мошино, Бучино, Богданов дол, Калкас, Витановци, Кралев дол, Батановци, Църква и пр. се уреждат работнически събрания, много добре посещавани. Работниците жадуват за просвета, с голямо внимание изслушват сказките. Пристъпя се вече към организацията. Идеята за Минен синдикат с радост се посреща от работниците.

*И «Работнически вестник»,
№ 81, 1 юли 1906 г.
Подпис: Г. Л.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

ЗА ПОЛИЦЕЙСКИТЕ ПРОИЗВОЛИ НАД БОРЕЩИТЕ СЕ РАБОТНИЦИ В ПЕРНИК*

Перник, 6 юли 1906 г.

Пак арести и интернирания по заповед на управителя Загоров. Полицията интернира членове на комисията, живели тук по 14 години, понеже били безделници. Тя смята за подстрекатели, насилници, безделници по членове 27 от Закона за полицията и 182 и 300 от Наказателния закон кореспондентите на «Работнически вестник» и «Ново време», делегата на съюза и др., дошли да ни помогнат в нашата права и законна борба. Преследват се безогледно всички, които водят една мирна, позволена от законите социалистическа агитация. Свободни са само насилията и развратът, с които си служи дирекцията против нас и 900-те стачници, които представляваме. Енергично протестираме против тия беззакония. Завеждаме дела против властите за систематическо нарушение на законите.

За работническата комисия

Георги Димитров

В. «Работнически вестник»,
№ 84, 11 юли 1906 г.

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

* Телеграма до министъра на вътрешните работи с копие до в. «Работнически вестник» и министъра на търговията. (Ред.)

СТАЧКАТА В ПЕРНИК

Дирекцията на мината, подпомагана на всяка крачка от полицията, войската и всичките врагове на работническия класа, си служи с всички законни и незаконни средства, употребява ги в такива случаи, за да разбие съгласието на стачниците, да ги разколебае и разпокъса, да компрометира стачната комисия и по тоя начин да направи невъзможен успеха на стачката. Но всичко напразно. Полицейските насилия, подмамването, лъжливите обещания, подкупите и пр., без да помогнат на дирекцията, имат пълна възможност да се осветляват стачниците върху отношението на държавата към тях, да се усилва въодушевлението им и да се увеличава тяхната издръжливост.

Мината продължава да бъде пуста, в нейните рудници никой не се движи. Повече от две седмици нито една вагонетка въглища не са изкарани оттам. Само на повърхността на мината се мяркат някои лица — изменници, които вършат второстепенна работа без всяко значение за изхода на стачката. *Гласът на минната свирка всяка сутрин се разнася далеч в околността, събужда стачниците, но никой не се отзовава.* Той остава глас в пустиня. Работниците, широко подкрепени в материално и морално отношение от Работническата социалдемократическа партия и Синдикалния съюз, достойно отблъскват всичките удари и маневри на дирекцията и стоят твърдо и неотстъпно на своите позиции.

Нямайки никакво ясно представление за класовите отношения и борби в съвременното общество, изненадан

от стачката и необикновеното съгласие и издръжливост на стачниците, директорът със своя ограничен бюрократически ум съвършено забърква пусулата. Той свърза своята личност, своето положение с изхода на стачката и крайно озлобено и предизвикателно се нахвърля върху стачниците и тяхната комисия. Типичен бюрократ, минавал със затворени очи всичките промени, станали в последни години, той се надяваше, че и тая стачка ще бъде като миналите. Той се помъчи да я представи пред министерството и жълтата преса като «жътварска» стачка, т. е. като резултат не на тежките и убийствени условия на труда в мината и безконечните произволи на дирекцията, а на *предстоящата жътва*, като прибегваше до рядко извъртване на истината и фактите. Така той даваше неверни сведения, че в мината стават скандали, убийства и пр., че стачниците си служили с насилия и терор, за да покаже, че е необходимо да дойдат войска и полиция.

Поради това негово поведение работническата комисия заяви в министерството, че не иска да има нищо понататък с директора и че ще преговаря по стачката направо със самия господар на мината — Министерството на търговията и земледелието.

След като стана ясно, че всичките усилия на дирекцията против стачката не донасят очакваните резултати, че стачниците въпреки големите полицейски насилия остават непоколебими, че мината стои пуста, а възглицата навсякъде се изчерпват и протести от фабрикантите започват все по-често да се чуват, министърът на търговията и земледелието биде принуден да се намеси за изглаждането на конфликта между работниците и дирекцията на мината. По негово повикване на 28 юни вечерта се яви при него една десетчленна работническа делегация заедно с делегата на Синдикалния съюз и му изложи истинското положение на работите в мината. След дълги демагогски излияния, че той е приятел на работниците, че техните интереси са негов интереси, че се грижи повече за работниците, отколкото за държавата, че дирекцията на мината няма интерес, както частният капиталист, да експлоатира работниците, че те имат право да обявяват стачка, да се сдружават и пр. и пр., министърът в присъствието

ни самия директор прие исканията³¹, за които се съобщи в миналия брой на «Работнически вестник». За премахването на кутурицата* и увеличението на надниците министърът се задължава да проучи въпроса и в най-скоро време да направи възможното. Искането да се уволнят поменниците и да се плащат стачните дни той решително отхвърля и накрай тържествено декларира, че това е, което може да се отстъпи в тоя момент на работниците, че то ще бъде дословно изпълнено, и съветва «приятелски» работниците да започнат веднага отново работата. Делегацията изказа своето недоволство от отстъпките и без да даде положителен отговор за прекратяването на стачката, заяви, че съотношението на борещите се сили най-сетне ще реши въпроса.

На другия ден след дълги разисквания работническата комисия, като взе предвид, че работниците не са организирани и че, от друга страна, отстъпките не са съвсем малки, реши да се прекрати стачката и веднага да се пристъпи към организирането на работниците, знаейки много добре, че без организация всичко ще отиде по вятъра. Малкар и много от работниците да не бяха доволни от добитото, всички се съгласиха с решението на комисията и от 1 юли трябваше отново да се започне работата. Това биде съобщено в министерството и на всички стачници, отишли в София, Трънско и Кюстендилско.

Министерството и дирекцията обаче поискаха да изигрият работниците. Когато изпълнителният комитет на работническата комисия се яви пред директора да му съобщи, че стачката се прекратява, той с безподобна нахилност заяви, че министърът не е приел нито едно от работническите искания, че работниците ще бъдат приемани на работа поотделно и при старите условия и че комисията лъжела, като обявявала, че са приети някакви работнически искания. Дълбоко възмутени, членовете на комисията, които бяха и членове на делегацията, изобличиха директора в лъжа, но той се нахвърли върху тях с юмруци и даде едно блестящо доказателство за своята ориенталска възпитаност. Веднага след това комисията

* Кутурица — система за заплащане труда на работника (работа на парче) предварително посочена сума. (Ред.)

запита телеграфически министъра: поддържа ли приетите искания и дадените обещания пред делегатите или не, в отговор на което се получи от министъра съобщение до комисията, че всичко, което той е казал, *дословно* ще бъде изпълнено. На 30 м. м. вечерта бяха се събрали около 400 души работници от нощната смяна, за да почнат работа, но се разотидоха, след като протестираха против измамничеството на дирекцията. Работническата комисия реши да се почне работата в неделя вечерта, като преди прекратяването на стачката се направи общо събрание на всички стачници. Дирекцията обаче не се задоволи само с извършената игра, а излезе на 1 того с известното обявление³², за което се писа вече в миналия брой на вестника. Ясно ставаше, че дирекцията прави последни опити да внесе дезорганизация сред стачниците и по тоя начин да запази старото положение в мината и че декларациите на министъра пред работническата делегация са били една *низка измама*, една *подигравка* с работниците и тяхната тежка участ, затова на 3 того комисията и стачниците *единодушно* решиха да се продължава стачката до удовлетворението на всички предявени по-рано искания, както и на следните две: *уволнението на директора и приемането на работа всички стачници непременно в присъствието на комисията.*

Сега борбата се започна отново и по-ожесточено. Въпросът не е сега само за вписването на известни подобрения в крайно мизерните и убийствени трудови условия в мината, а кой ще победи: *буржоазната държава или работниците, които водят своята борба под знамето на социалната демокрация.* Министерството и дирекцията се боят от организацията на работниците в пернишката мина, те се боят от тяхната социалистическа просвета и предстоящата класова борба, която те ще водят. И в техен жизнен интерес е да турят една сигурна, здрава преграда на класовото повдигане и организиране на минните работници. За постигането на това дирекцията не мисли да се спре пред нищо. Тя плаща сега на изменниците по *надница и четвърт*; обещава на работниците, че ще ги прави надзиратели, ако изменят на своите другари; праща свои агенти със стражари из селата да подмамват стачниците да

огидат на работа; отпуска безплатно бира на ония, които се съгласяват да стават изменници; служи си с властта и влиянието на селските кметове, попове, кръчмари и лихвари. По настояването на директора от министерството и софийския окръжен управител са изпратени до командирвания новоселски полицейски пристав *Попов* специални разпореждания за арестуването и отстраняването от Перник с полицейска сила всички наши агитатори и делегата на съюза. На 3 и 4 того без всякакъв законен повод неколцина от тях и делегатът на съюза бидоха интернирани в София, дето ги освободиха. Подкупени от дирекцията лица подават лъжливи оплаквания против наши другари и по-будните и деятелни стачници, въз основа на които оплаквания, без да бъдат те проверени и фактически установени, полицейският пристав съставява надлежните актове за тяхното арестуване и интерниране. От друга страна, министърът е заповядал всички фамилиарни стачници, които не биха постъпили на работа, да бъдат изхвърлени из държавните квартири, без да им се даде още няколко дни срок, за да си намерят други квартири и да им се изплатят надниците.

Няма друга стачка у нас, в която да са извършени толкова много беззакония, произволи и насилия от страна на властите. Ние очакваме министерството и дирекцията да прибегнат до още по-големи насилия над стачниците. Но всичко това пак няма да помогне. Работниците се държат много добре. Отличен ред и дисциплина господствуват в тяхната среда. От обявяването на стачката досега, въпреки постоянните груби предизвикателства от страна на дирекцията и полицията, нито един, *абсолютно* нито един дребен даже скандал не е извършен от работниците. Положението в Перник сега е такова: *работниците и тяхната комисия пазят реда и законите, а полицията и дирекцията ги нарушават.*

Нашата партия и синдикатите трябва да продължат своята материална и морална подкрепа. Те трябва най-енергично да протестират против нечуваните произволи и насилия, против беснуванията на полицията върху мирните и дисциплинирани работници. Подкрепена добре,

стачката има голям шанс за практически успех. Но даже и да не се добие такъв поради силния напор на всичките органи на буржоазната държава против стачниците, тая стачка има грамадно значение за пернишките работници, както и за работническото движение у нас.

*В. «Работнически вестник»,
№ 83, 7 юли 1906 г.
Подпис: Г. Д.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

ТРИНАДЕСЕТИ КОНГРЕС
НА БРСДП (т. с.)

Сливен, 30 юли — 2 август 1906 г.

I
РЕЗОЛЮЦИЯ ПО ОРГАНИЗАЦИЯТА
НА ПАРТИЯТА*

I август 1906 г.

XIII редовен конгрес³³ на Работническата социалдемократическа партия след изслушване реферата на др. Ц. Благоев върху «организацията на партията», като констатира задоволителните резултати от планомерната и целесъобразната дейност на партийните учреждения, органи и организации през изтеклата година, плод на туреното начало на пълна централизация в организацията на партията и строга дисциплина в нейната дейност — *подчертава* още веднъж необходимостта от неуклонно вървене на партийните органи и учреждения, организации и членове по пътя на все по-тясното им сплотяване около знамето на революционния социализъм и на все по-пълното съгласуване на отделните усилия в едно мощно и единно движение за тържеството на социалистическия идеал.

* Г. Димитров докладва резолюцията, изработена от комисия в състав: Кирков, В. Коларов и Г. Димитров. (Ред.)

2
РЕЗОЛЮЦИЯ
ПО ПАРТИЙНАТА АГИТАЦИЯ
И ПРОПАГАНДА*

1 август 1906 г.

XIII редовен конгрес на Българската работническа социалдемократическа партия, след като изслуша реферата по агитацията и пропагандата на партията, реши:

1. Подчертава необходимостта от засилването, разширяването и систематизирането на пропагандата и агитацията в партията, като намира, че за тая цел партийните печатни органи, партийните учреждения и партийните организации трябва да използват всички конфликти между труда и капитала, всички опитвания на буржоазията да отнема политическите права на работниците и все по-ясно очертаваната обща класова политика на съвременната буржоазна държава за организиране и дисциплиниране на работниците в самата борба за защита на техните икономически и политически интереси и за тяхното привличане в редовете на Социалдемократическата партия.

2. За засилването и систематизирането на единичната пропаганда поканват се местните организации да основат работнически просветителни кръжоци и дружества, които да се намират под ръководството на организациите, да обемат колкото е възможно повече както от синдикираните, тъй и от неорганизираните още работници и да се стараят чрез беседи върху научния социализъм във връзка с интересите и борбите на работниците, както и чрез разпространението на партийните печатни органи и бро-

* Г. Димитров докладва резолюцията, изработена от комисия в състав: Г. Кирков, В. Коларов и Г. Димитров. (Ред.)

шурки да развиват класовото съзнание у своите членове-работници и ги подготвят за съзнателни борци на социалистическото дело.

3. За засилването и разширяването на агитацията поканват се местните организации да основат агитационни комисии, състоящи се от най-развитите и активни партийни членове и действащи под ръководството на организациите, които комисии ще имат за задача чрез бързото и широко разпространение на партийния вестник, агитационните брошурки, позиви, афиши и пр., както и чрез личната агитация да осветляват работническата класа от гледището на социализма върху актуелните въпроси, които изникват в икономическата и политическата борба на работниците, и да групират последните около Социалистическата* партия. За постигането на тая задача агитационните комисии трябва да избират из средата на организирани работници най-развитите и активни от тях, които в качеството си на доверени лица да помагат в изпълнението на техните длъжности, да послужат като съединяваща връзка между съзнателните и организирани работници и останалата част от работническата класа, за да могат да поставят последната под непосредственото и постоянно въздействие на Социалдемократическата партия.

4. За по-широкото и трайно разпространение на партийните органи разпространението им трябва да се поверява не само на желаещите настоятели, но преди всичко да стане една задача на агитационните комисии, които с помощта на доверените лица да агитират непрестанно за партийните органи и да събират абонати за тях особено тогава, когато животрептущи въпроси вълнуват работническата класа и партийните органи могат най-много да заинтересуват работниците, като дават отклик на техните интереси и осветляват борбата им. За същата цел поканват се работническите съюзи, синдикати и просветелните групи да направят получаването на партийните органи един неотложен дълг на своите членове, а също да работят по примера на партийните организации

* Социалдемократическата. (Ред.)

за най-широкото разпространение на партийните органи и брошури в средата на всички работници.

5. За класовото възпитание на младежите-работници поканват се партийните организации да основат просветителни гимнастически дружества, които с хармоничното съединение на физическото развитие и социалистическото възпитание на младежите-работници да подготвят последните за бъдещи съзнателни борци в редовете на Социал-демократическата партия.

ТРЕТИ КОНГРЕС
НА ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ
СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ

Сливен, 2 — 4 август 1906 г.³¹

³¹ «Работнически вестник»,
№ 3, 6, 8 от 2, 5, 12
септември 1906 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

I
ОТЧЕТ НА СИНДИКАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ
СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ

2 август 1906 г.

*Деловодителят на съюза Георги Димитров докладва отчета на Синдикалния комитет. Обяснява, че въпреки желанието на комитета не е изпълнено решението на Втория синдикален конгрес — един месец преди конгреса да се пригответи подробен, пълен и точен отчет за състоянието и дейността на съюза, да бъде отпечатан и разпратен до съюзните синдикати за проучване. Това не е извършено главно поради пернишката стачка, която отне много време и погълна голяма част от вниманието на комитета и в ръководството на която деловодителят бе месец и половина всецяло ангажиран. По същата причина някои от данните в отчета не могат да претендират за абсолютна точност, но във всеки случай те са свършено близо до самата истина и целият отчет, макар и приготвен много набързо, дава ясна картина за състава, дейността и финансовото състояние на съюза, както и за по-важните пречки, които се срещнал, и успехите, които е имал през изтеклата година. Прави подробен преглед на развитието на синдикалното движение у нас през годината и заключава, че същото право може да се смята за единствена социалистическа синдикална организация на работническата класа в България *Общият работнически синдикален съюз* и че въпреки всички вътрешни колебания и големи външни трудности, с които е трябвало да се справя съюзът по пътя на своето закрепване, може да се констатира сега, в края на годината, значителен напредък. Понеже ние преживяваме още периода на първоначалните приливи и отливи на работници в нашите синдикати, бързото образуване на нови*

синдикати и пропадането на слабите от тях, съюзът не може да се похвали с едно постоянно числено увеличение. Но това, което главно го отличава отпреди, то е, че болшинството съюзни синдикати, и то най-добрите, като железарските, Печатарския, шивашките и някои от смесените, бързо и сигурно растат и започват вече да влизат в ролята си на синдикални организации, защитници на професионалните работнически интереси върху почвата на класовата борба. Докато преди синдикатите у нас представляваха малки ограничени групички, предимно с просветителен характер и без каквито и да било по-важни съществени синдикални функции, сега вече болшинството от тях стават истински синдикати с известно, макар и още слабо влияние върху условията на труда и отношенията между работниците и господарите; те стават един фактор за културното повдигане класовото самосъзнание и възпитание на работниците, за сигурната защита на техните професионални интереси, за ограничението на капиталистическата експлоатация и за разчистване пътя към нейното окончателно премахване. Многобройните стачки, организирани и ръководени от Синдикалния съюз, широко използвани за внасянето практически подобрения в условията на труда, както и за организацията и просветата на работниците, са доброто доказателство за това. От друга страна, през тая година се значително засили и организира движението на най-важните категории на работническата класа, които и ще съставляват гръбнакът на синдикалното движение в бъдеще, каквито са например железничарските работници, рудничарските, фабричните и пр. Независимо от това голяма част от дейността на Синдикалния съюз се запълня с борбата против реакционния Закон за еснафските сдружавания и за прилагането и разширението на Закона за женския и детския труд. Съюзните синдикати са участвували във всички общи акции, предприемани от партията за защита интересите на работническата класа, като напр. декемврийската демонстрация против Еснафския закон, повсеместните протестационни работнически събрания на 19 февруари т. г. за прилагането и разширението на Закона за женския и детския труд, майските демонстрации и манифестации и демонстрацията и протестите против полицейските произ-

полни над работниците в Перник. В тия акции се проявиха ил практика съществуващите идейни и организационни връзки между съюза и партията, затвърдиха се по-здраво, добиха по-широко, конкретно и живо съдържание и тяхната необходимост и грамадна полза за освободителната борба на работническата класа изпъкнаха по един блестящ начин. Изобщо Синдикалният съюз, застанал начело на синдикалното движение у нас, през изтеклата година се прояви вече като боева синдикална организация на работническата класа и в това се заключава преди всичко големият негов напредък, макар и да има още твърде много да се желае и работи в тая посока.

1. СЪСТАВ

Според миналогодишния отчет на Синдикалния комитет съюзът тогава е имал 56 синдиката с 2001 членове. Тая цифра обаче е свършено неточна. Отбелязани са в сметката следните 14 синдиката с 259 членове, които фактически са престанали да съществуват още в средата или края на съюзната 1904—1905 година: Бургаският шивашки синдикат с 20 членове, Видинският шивашки — 10, Габровският шивашки — 14, Габровският обущарски — 18, Кюстендилският печатарски — 12, Ломският обущарски — 15, Ломският шивашки — 21, Станимашкият смесен — 25, Старозагорският тютюнджийски — 35, Шуменският шивашки — 12, Ямболският шивашки — 10, Горнооряховският шивашки — 20, Търновският шивашки — 22 и Разградският смесен — 25. Наистина някои от работниците, влизащи в тия синдикати, са преминали в смесените съюзни синдикати, но тяхното число е съвсем малко. При това от направената справка се установи, че числото на много синдикати в миналогодишния отчет е посочено по-голямо, отколкото е било в действителност. Така че общото число на членовете на съюза в края на миналата година не е надминавало 1500, една част от които *нередовни*.

През отчетната година са се присъединили към съюза следните 7 нови и 2 възобновени синдиката с 352 членове: Софийският обущарски с 30 членове, Железничарският — 14, Русенският смесен — 19, Карловският смесен — 16.

Пловдивският смесен — 66, Пловдивският хлебарски — 55, Ямболският смесен — 32, Шуменският шивашки — 20, Шуменският обущарски — 17 и Варненският смесен — 22. През същата година са престанали да съществуват следните 4 синдиката с 55 членове: Пловдивският търговски — 21 (обърнат в смесен синдикат), Ескиджумайският смесен — 10, Старозагорският шивашки — 12 и Татарпазарджишкият обущарски — 12. Напуснали са съюза следните 10 синдиката със 164 членове: Варненският смесен — 11, Печатарски — 10, Металоработнически — 10, Шивашки — 13, Русенският обущарски — 29, Търговски — 14, Печатарски — 13, Сливенският сарашко-табашки — 12, Видинският смесен — 24 и Свищовският смесен — 28. Първите осем синдиката са се присъединили към групите «Пролетарий»³⁵, а последните два са «автономни», както сами се наричат. Почти всички тия синдикати са били крайно нередовни в изпълняване своите задължения към съюза, особено варненските, които още от основаването на съюза са били най-слаби и нередовни поради непрекъснатите лични раздори и внасяната от различни лумпени корупция в тяхната среда. През последната съюзна година те не са изпълнили нито едно от своите задължения към съюза.

В края на изтеклата година съюзът има 39 редовни синдиката с 1380 членове: 5 шивашки със 136 членове, 4 обущарски — 104, 2 железарски — 150, 1 тютюноработнически — 51, 1 печатарски — 70, 1 текстилен — 98, 1 керамически — 12, 1 търговски — 40, 1 железничарски — 69, 1 папукчийски — 10, 1 язмаджийски — 27, 1 хлебарски — 55, 1 железаро-дърводелски — 19, 1 телеграфопощенски — 87 и 47 смесени с 428 членове (от които: дърводелци 36, железари 41, обущари 55, печатари 46, търговски служещи 52, шивачи 54, надничари 26, кожари и сарачи 15, параходни служещи 12, шосейни работници 14, писари 16, бръснари 8, бояджии 8, зидари 10 и други фабрични работници).

Трябва да се забележи, че цифрата 1380 не е общото число на съюзните членове, а само онова на посочените от синдикатите като *редовни*. Много от синдикатите не съобщават в числото на членовете си: болните, безработните, временно отсъстващите и главно *нередовните*

свои членове, за да не плащат и за тях членски вноски в съюзната каса. А общото число на тия *неотбелязани* членове във всички синдикати не е по-малко от 250—300. При това следните новообразувани синдикати с около 700 членове ще бъдат присъединени към съюза след конгреса: Сарашкият, Табашкият и Цигараджийският синдикат в Пловдив, Бояджийският в София, Шивашкият и Железаро-дърводелският в Сливен, Обущарският в Гроян, Бояджийският в Русе и Рудничарският в Перник. Като прибавим към числото на *редовните* 1380 онова на *неотбелязаните* в отчетите на синдикатите — 250, и на *новообразуваните* синдикати — 600, ще получим общото число 2230. Както виждате, въпреки всички трудности, които съюзът е срещнал в своята организаторска и просветителна дейност през изтеклата година, привлечени е една значителна част нови работници в нашите редове.

Движението на членовете в редовните 39 съюзни синдиката е било: в началото на годината 939 членове, новопостъпили 914, изключени 148, доброволно напуснали 325; остават в края на годината 1380 членове. От тях: 132 фабрични работници, 691 занаятчийски, 145 държавни работници и 92 търговски служещи; 1373 мъже и 7 жени; 268 женени и 1112 неженени, 1234 българи и 146 от друга народност; 378 до 20-годишна възраст, 793 от 20—30 г. и 209 от 30 г. нагоре; 54 неграмотни, 502 с първоначално образование, 776 с непълно средно, 33 с пълно средно, 3 с висше и 12 с низше професионално образование; 672 записани в избирателните списъци; 304 членове на Работническата социалдемократическа партия; 290 членове на просветителни дружества; 28 спомагателни членове. От тия данни за състава на съюза се вижда, че процентът на фабричните работници, макар и не много бърже, все пак добре расте. Тяхното число сега е по-голямо от миналата година със 104. Също пораснал е и процентът на държавните работници. Разбира се, синдикалното движение у нас е още движение предимно на занаятчийските работници и затова не е чудно, че тяхното число и в съюза е подавяващо. Прави впечатление, че в съюза има *само 7* работнички. Женският елемент в производството у нас е още крайно негоден за организация.

Грамадното мнозинство работнички гледат на своето занятие в работилницата и фабриката като на *временно* и търсят спасение в *женитбата*. Тази тяхна *илюзия* твърде много пречи да се промъква сполучливо в тяхната среда идеята за организация и организирана борба. Пречи също тяхното положение като членове на пропадащи занаятчийски или земеделчески семейства, както и ниската им култура и многото предразсъдъци, с които са запълнени главите им. От друга страна, грамадна част от работниците, които пълнят различните работилници и фабрики, особено текстилните и тютюневите фабрики, са малки момичета, които не могат да бъдат засегнати още от каквато и да било агитация за организиране. Въпреки всичко това обаче възможно е привличането на много повече работнички в редовете на съюза от ония, които имаме сега, стига да бъде по-енергична и по-добре организирана нашата агитация между тях. Друго нещо, което бие в очи, е и фактът, че нашето синдикално движение е не само *младо*, понеже само от няколко години съществува, но то е *младо* още и по състав. Грамадното мнозинство от работниците, влизащи в съюза, са на възраст между 18 и 25 години. С тоя факт, между другото, ще трябва да се обяснят ред нежелателни явления във вътрешния живот на съюза. Трябва да се обърне още внимание и върху обстоятелството, че числото на членовете на просветителните дружества е крайно недостатъчно. То е малко и поради това, че не навсякъде партийните организации са образували просветителни дружества, но все пак при поясно съзнаване необходимостта от социалистическа просвета то ще бъде много по-голямо. Недостатъчно е числото и на партийните членове, но неговото увеличение е в пълна зависимост от общото идейно и организационно повдигане на синдикатите до положението им и на истински школи за създаването на работници-социалдемократи. Колкото повече съюзни членове се проникнат от социалистическо съзнание и схванат вярно и всестранно своите класови интереси, толкова по-голямо ще бъде числото на ония синдикирани работници, които ще притежават необходимите качества, за да влязат в редовете и на политическата организация на своята класа.

II ОРГАНИЗАЦИОННА И ПРОСВЕТИТЕЛНА ДЕЙНОСТ

Организационната и просветителна дейност на съюза е била доста усилена и енергична, макар и борбата на Работническата социалдемократическа партия с анархо-либерализма³⁶ в нейните редове да погълна много време, сили и внимание на най-добрите деятели в синдикатите през изтеклата година. Това се потвърждава и от следните данни: имало е 735 настоятелствени заседания, 693 синдикални събрания (389 със сказки и 304 без сказки), 80 публични събрания и 74 беседи с реферати; издадени са 17 позива, пръснати в общо количество 12 260 екземпляра; Червеният народен календар е разпространен в 3 811 екземпляра; има абонати на «Работнически вестник» 835 и на «Ново време» 243; устроени са 40 срещи, вечеринки и представления и 3 екскурзии. В повечето градове има общи увеселителни комисии за организиране забавителната дейност на партийните организации и съюзните синдикати, които комисии през изтеклата година са уредили и участието на синдикатите много и различни забавления; за тях обаче нямаме точни данни. Също не разполагаме с данни и за работническите библиотеки, които почти във всички градове са общи, т. е. на партийните организации и съюзните синдикати. Тоя начин на организиране работническите библиотеки е много по-целесъобразен, отколкото всеки синдикат да си урежда своя библиотека. Общата библиотека много по-лесно, по-пълно и по-своевременно може да задоволи нуждите на синдикалната пролетарията, защото разчита не на слабите средства на отделния синдикат, а на средствата и общите усилия на партийната организация и съюзните синдикати в дадена местност. — Макар и по количество проявената организационна и просветителна дейност да е задоволителна, трябва да се признае, че тя далеч не е такава по съдържание и качество. Преди всичко на нашата синдикална агитация и пропаганда липсва още добра организация. Тя си остава твърде обща по съдържание и се води в голяма степен по приемите на предисторическия (даскалския) социализъм у нас. На много места се държат сказки и уреждат беседи на общи социалистически теми без оглед към околната действителност, сред която работниците работят и живеят, без

да се осветляват от социалистическо гледище многобройните факти, които непосредствено засягат интересите и чувствата на работниците, без да се направи нашата агитация и пропаганда жива, конкретна и достъпна за работниците, за да осветли тяхните умове и завладее сърцата им. От същия недостатък страда и поединичната агитация и пропаганда, която по-повдигнатите синдикирани работници водят в средата на неорганизираните. Много важни факти из живота на работниците, ред конфликти между труда и капитала или са минавали незабелязано, или пък съвсем слабо са използвани в агитационно отношение. При това пропагандата ни страда от известна едностранчивост. Ние обикновено се стремим да напълним главите на работниците със сухи познания върху социализма, без да се погрижим за развитието у тях на *пролетарски* характер, чувства и преданост. Твърде слабо внимание се е обръщало на социалистическото възпитание на работниците в синдикатите. И затова немалко работници вместо съзнателни, самоотвержени пролетарии, неуморни деятели за тържеството на работническото дело са станали нетърпими фразьори, усвоили *черупката*, а не *съдържанието* на социализма. Наистина, за отстранението на тях недостатъци е направено нещо досега, но за тяхното окончателно премахване се изискват още много грижи, много работа. За разпространението на «Р. в.» са положени доста големи усилия, но и те са недостатъчни. 835 абонати от 1380 редовни съюзни членове са малко. Необходимо е всеки член да получава съюзния орган, а в същото време да се грижи за неговото разпространение между другите работници. «Ново време» сега се получава значително повече, отколкото по-рано, доказателство, че твърдението на анархолибералите, какво то е недостъпно за работниците и не можело да се разпространява в тяхната среда, е *невярно*. И за неговото разпространение има още твърде много да се желае. То трябва да стане един постоянен, неразделен другар на по-повдигнатите синдикирани работници, от който те ще черпят нови и сигурни познания за своята дейност и за борбите, в които ще участвуват. Не трябва да се забравя обаче, че не е достатъчно да се вземат решения и изказват пожелания, за да се разпространят широко тях два светилника на работническа-

та класа у нас. Необходимо е чрез постоянна конкретна агитация и пропаганда да станат те една насъщна потреба на работниците. За постигането на това освен другото трябва да се организира добре дописничеството във всички синдикати, за да се дават навреме в редакцията на вестника сведения за всичко по-важно из синдикалния живот и из живота на работниците въобще. По тоя начин «Р. в.» би станал един пълен, добър изразител на интересите, болките и борбите на работниците и техен ръководител и учител. И тогава той би представлявал по-голям интерес за работниците, следователно неговото разпространение би вървяло много по-добре и влиянието му би било несравнено по-широко и сигурно. Нашите синдикати имат доста организационни недостатъци. В повечето от тях липсва още необходимата дисциплина, с която се отличава пролетарската организация. Голяма нередовност съществува в дейността на настоятелствата и контролните комисии. *Нередовно* се свикват събрания, правят ревизии на делата и сметките на синдикатите и се събират членските вносове. До известна степен това наистина се дължи на недостатъчната опитност на другарите, натоварени с тия длъжности, но има и *небрежност*. Сношенията на синдикатите със Синдикалния комитет също не са били напълно редовни. Имало е през годината синдикати, които навреме са изпълнявали своите задължения към съюза и не са се намирали в редовна преписка с комитета, за да го държат в течение на своята дейност и да получават погребните упътвания от него. При това местните работнически съвети, като общи ръководители и обединители на професионалното работническо движение у нас, съвсем слабо са действували. В някои градове те даже не са били конституирани. А между това те има да играят една много важна роля в развитието на нашето синдикално движение. Функциите на местните работнически съвети досега не бяха ясно и точно определени. И това се явяваше сериозна пречка в дейността им. С изработения от Синдикалния комитет правилник за вътрешната уредба на съюза, който ще бъде подложен на разглеждане и приемане от конгреса, тая пречка се отстранява и надеем се, че идущата година съветите ще заемат сполучливо мястото, което им подобава.

От друга страна, някои от синдикатите продължават още да се отнасят недостатъчно внимателно към нуждите на синдикалната практика. Те несвоевременно се намесват в конфликтите между труда и капитала и не се явяват добри, ловки защитници на работническите интереси. Много несправедливи уволнения, глобявания и цял ред други господарски произволи, извършвани над синдикираните работници, са оставали без всяко застъпничество от страна на синдикатите, когато при всеки такъв случай синдикатът би трябвало да се застъпи за онеправдания работник, макар и неговото застъпничество да не постигне искания практически резултат. То има важно агитационно и възпитателно значение за работниците. Необходимо е по-широко участие на синдикатите в практиката на движението. През изтеклата година е усвоена една много добра мярка за засилването и по-целесъобразното организиране на синдикалната дейност. В София, Пловдив, Русе, Сливен и др. са свиквани, макар и нередовно, синдикални конференции от настоятелствата и контролните комисии за съвместно обсъждане всички по-важни и общи въпроси, които синдикалната практика ежедневно повдига. Получените резултати са били много добри. Свикването на такива конференции във всички градове трябва да се продължава и занапред.

Изобщо нашата досегашна просветителна и организационна дейност трябва да претърпи значителна коректура съобразно с основните принципи на съюза и новите наранали нужди на синдикалното движение у нас, за да се засилим и подготвим за професионалните и политически борби, които ни предстоят.

III. СТАЧКИ

Поради икономическия подем, който преживява нашата страна, и безграничната експлоатация на работническия труд стачките в последно време твърде зачестиха. През изтеклата година съюзът е организирал и ръководил 46 стачки (24 фабрични и 22 занаятчийски; 18 нападателни и 28 отбранителни). В тия стачки са участвували 1567 мъже и 193 жени, или всичко 1760 души. Изгубени са 46 604 работни дни. За издържането на стачниците

си разходвани 2648 лв. (освен разхода, направен по пернишката стачка, който възлиза до 6000 лв.). Без успех са завършени 25 стачки, с частичен успех — 12 и с пълен успех — 9. Повечето от стачките са се завършвали без практически придобития, което се дължи преди всичко на слабата работническа организация, големия процент неорганизирани работници, безработни и лумпени, които със своето стачконарушителство се явяват сериозна пречка за практическия успех на обявяваните стачки. За организацията и просветата на работниците обаче тия стачки много допринесоха. Особено бележито в това отношение е пернишката стачка, първа по рода си както по размер, така и по значение у нас. Независимо от другото тя се яви една превъзходна школа за класовото самосъзнание и възпитание на рудничарските работници и цялата работническа класа в България. Необходимо е да се подчертае, че стачната борба у нас е в голяма степен още стихийна. Интересите на синдикалното движение налагат да се внесе добра организация в нея. Изработеният правилник за стачките, който съставлява част от общия правилник за вътрешната уредба на съюза, е предназначен да помогне на това. Всички синдикати ще трябва точно да се съобразяват с него, когато предприемат обявяването на стачки или пък се намесват в обявени вече стачки, като помним добре, че най-необходимото условие за добрата организация на стачната борба е да се засили организационно и идейно съюзът и да се разшири неговото влияние върху неорганизираните работнически маси. В тая посока като работим, ще можем и все по-сполучливо да парализираме влиянието на различните социалистически фракции, които *поддържат* и *експлоатират* съществуващата стихийност в стачната борба за *свои котерийни цели и против социалистическите синдикати*. Освен горните стачки съюзът е участвувал и в ръководените от общоделците стачки, по-значителни от които са обущарската и железничарската. В тях ние сме се стремили да внесем необходимата социалистическа светлина, старателно отбигвана от общоделците във всичките им стачки, и да помогнем на работниците да се изскубнат от тяхното буржоазно, развращающе влияние, като в същото време обявените вече от общоделците стачки се завършат и с въз-

можната практическа полза за работниците. Тук му е мястото да се отбележи, че общоделците систематически във всички стачки, организирани и ръководени от тях, се стремят борбата на *работниците* против *господарите* да обърнат в борба на *работниците* от техните синдикати против *работниците* от нашите синдикати. Те поставят винаги искането: *господарите да вземат работници само от техните синдикати* и се стараят по този начин, като оставят без работа нашите другари, *насила* да ги вкарат в своите редове. На тая дезорганизация и корупция в стачното движение, внасяна от общоделците, трябва най-решително да се противопоставят всички съюзни синдикати. Освен стачките, които съюзът е организирал и ръководил или в които е само участвувал, обявени са и *8 бойкота*. Поради слабостта на съюза те са оказали незначително практическо влияние, но имат важно агитационно значение. Бойкотът като средство за борба е много ценно оръжие в ръцете на работническата класа. Ний обаче още ограничено ще си служим с него, докато не се засили повече синдикалната ни организация. Както е известно, буржоазията се готви да ограничи *стачното право* на работническата класа у нас, понеже вижда колко пакостно се явява то за нейните капиталистически интереси. За решителна съпротива на изработения от Индустриалния съюз *законпроект против стачките*³⁷ нашият съюз трябва добре да се подготви.

IV. ВЗАИМОСПОМАГАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

Тазгодишната взаимоспомагателна дейност на синдикатите и съюза е още едно доказателство, че синдикалната организация влиза вече в своята специфична роля. Поддържането на безработните, преследваните от господарите работници, пътуящите безработни и болните работници е една важна функция на модерния работнически синдикат. Защото да се подпомагат безработните и пр. това значи да се води борба против безработицата, против спадането на работническата надница и увеличението на работния ден и въобще против влошаването условията на труда. Подпомогнати са през изтеклата година от синдикатите 154 безработни за 1852 дни с обща сума 1268,65

лева и 36 болни за 92 дни с обща сума 377,10 лева. Съюзът е подпомогнал 29 пътуящи безработни с обща сума 359,30 лева и 8 *пострадали* поради господарски преследвания работници с обща сума 176 лева. Направеното за материалното подпомагане на синдикираните работници наистина не е малко, но в тая посока трябва още доста да се работи, за да могат и отделните синдикати, и съюзът сполучливо да посрещнат нуждите на своята взаимоспомагателна дейност, а преди всичко трябва да се погрижим за укрепването на синдикалните и съюзната каси, без което взаимоспомагателната дейност не ще може да се разшири.

V. ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ

Както се вижда от следната равностетка, нашите синдикати във финансово отношение са още твърде слаби.

РАВНОСМЕТКА

за приходите и разходите на синдикатите
през съюзната 1905—1906 година

№	ПРИХОД				РАЗХОД		
		лева	ст.	№		лева	ст.
1	Наличност от м. г.	6965	77	1	Внесени в С. каса	3165	85
2	От членски вноски	8841	20	2	За канцеларски потреби	680	25
3	От вечеринки, срещи, екскурзии и представления	670	40	3	Помощи за безработни	1268	65
4	Волни помощи	506	20	4	» » болни	377	10
5	Разни	495	45	5	» » стачки	1290	95
					Разни	456	57
Всичко приход		17479	02		Всичко разход	7239	37
Недостиг		—	—		Наличност	10239	65
Всичко		17479	02		Всичко	17479	02

Това се дължи, първо, на обстоятелството, че повечето синдикати са нови и числено слаби, и, второ, че членският внос на $\frac{2}{3}$ от съюзните синдикати е много малък, илир. между 50 и 80 ст. месечно. От тоя членски внос те

трябва по 30 ст. да внасят в съюзната каса всеки месец, а с нищожния остатък да водят синдикална пропаганда и агитация, да подпомагат безработни и болни свои членове, да издържат стачки и да си създават своя каса! Няма съмнение, че изпълнението на всичко това с членски внос от 20—30—50 ст., какъвто им остава, е *абсолютно невъзможно*. Една належаща необходимост за финансовото засилване на синдикатите е да се внесе *увеличение* в членските им вноски. Разбира се, това увеличение не може да бъде произволно, то има свой краен предел, който предел поради мизерното възнаграждение на работническия труд в повечето производства е доста ограничен. Минималният членски внос обаче, който *може и трябва* да се плаща в синдикатите, е *един лев*. Всички синдикати, които имат по-малък членски внос, би трябвало да го увеличат поне до този размер. — Друга една причина за слабото финансово състояние на синдикатите е и *нередовното събиране на членските вноски*. Против този общ *недъг* трябва да се вземат най-енергични и решителни мерки, като освен другото се организира събирането на вноските със специални бирници, помощници на касиерите. Нека не се забравя обаче, че най-рационалният цяр против тая тъй пакостна за синдикатите и съюза *нередовност* е *социалистическата просвета* на синдикираните работници; колкото *по-съзнателни* са те, толкова и *по-редовни* ще бъдат както в плащане вноските си, така и при изпълнението на всички свои синдикални задължения.

Състоянието на съюзната каса, както виждате от равносметката (на с. 126—127), макар и да не е лошо, не може да ни задоволи.

Предвиденото в миналогодишния бюджет да постъпи в касата на съюза не е постъпило *напълно* главно поради обстоятелството, че почти всички съюзни синдикати внасят вноски не за всички свои членове, а само за онези, които са си внесли вноските в техните каси. През идущата година тая практика трябва да бъде премахната, ако искаме да разчитаме на един редовен и стабилен съюзен бюджет.

Приходите и разходите по пернишката стачка, като направени след изтичането на съюзната година, не влизат в равносметката. От стачката има един значителен дефи-

цит. Показаната в равносметката наличност в края на годината е *разходвана* по стачката, която погълна около 6000. За покриването на дефицита ще трябва да се потърсят начини. Необходимо е синдикатите да се притекат на помощ на съюзната каса.

За финансовото закрепване на Синдикалния съюз трябва да положим извънредно големи грижи през идущата година. Трябва да се разбере веднъж за всякога, че синдикат без добра каса *не е синдикат*. Само при добро финансово състояние ще можем да бъдем готови за издържането на многобройните и вече *масови* стачки, които съюзът ще има да организира и ръководи за отблъскване реакционните удари на буржоазията и за внасянето на известни, крайно належащи подобрения в условията на труда, без които твърде бавно и трудно ще се развива синдикалното движение.

VI. СИНДИКАЛЕН ПЕЧАТ И СИНДИКАЛНА БРОШУРНА ЛИТЕРАТУРА

Съюзният орган «Работнически вестник» през миналата година не е имал възможност да отдели достатъчно място за синдикалното движение у нас и в другите страни. Трябва да се погрижим тоя недостатък в нашия орган да бъде отстранен. За тая цел необходимо е преди всичко да положим необикновени грижи за разпространението на вестника и редовното събиране абонаментите му, за да стане възможно увеличението на неговия формат или числото на страниците му. Трябва също така да се изпращат в редакцията редовно сведения за живота и дейността на синдикатите и по-важните факти из живота на неорганизираните работници в работилниците и фабриките. А и по-добрите наши синдикални другари би трябвало да изпращат статийки върху някои от многото повдигнати практически синдикални въпроси, за да се разяснят добре те.

През изтеклата година са продължили своето излизане под контрола на Синдикалния комитет и професионалните вестници: «Телеграфо-пощенски вестник» и «Железничар». Въпреки някои слаби свои страни тия синдикални органи твърде много спомагат за организацията и просветата на два от най-важните слоеве на работническата кла-

ГОДИШНА Р /
НА ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ С /
от 1 юли 1905

Параграф	Наименование на прихода	Предвидено за цяла г.	Постъпило						
			За I пол.	За II пол.	Всичко				
I	Фонд за синд. агитация и пропаганда:								
	а) редовни чл. вноски	1800	—	622	95	743	10	1366	05
	б) случайни	100	—	324	75	63	—	387	75
II	Фонд за защита и бор- ба:								
	а) редовни чл. вноски	1200	—	415	30	495	35	910	65
	б) случайни	1200	—	359	25	460	77	820	02
III	Фонд за пътуящи безра- ботни:								
	а) редовни чл. вноски	600	—	207	70	247	80	455	50
	б) случайни	50	—	20	—	17	10	37	10
IV	Недобори от м. г.	500	—	520	—	—	—	520	—
V	Наличност от м. г.	5450	—	2469	95	2027	12	4497	07
		1363	92	—	—	—	—	1363	92
	Всичко	6813	92	—	—	—	—	5860	99

Секретар-каснер: Г. Кирков
Деловодител: Г. Димитров

ОТЧЕТКА

СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ

1906 г.

	Наименование на разхода	Предвидено за цяла г.		Разходвано				
				За I пол.		За II пол.		Всичко
I	Фонд за синд. агитация и пропаганда:							
	а) заплата	960	—	467	35	480	—	947 35
	б) канцеларски	500	—	634	85	86	—	720 85
	в) субсидия на с. орг.	500	—	65	—	—	—	65 —
	г) командировки	200	—	119	20	49	60	168 80
	д) непредвидени	80	—	11	20	53	60	64 80
	е) за усиление фонда	163	92	—	—	—	—	— —
II	Фонд за защита и борба:							
	а) за подпом. стачки	1500	—	327	60	1029	45	1357 05
	б) за постр. работн.	300	—	61	—	115	—	176 —
	в) за усилв. фонда	900	—	—	—	—	—	— —
III	Фонд за пътуящи безработни:							
	а) подпом. път. безр.	550	—	265	80	93	50	359 30
	б) за усилв. фонда	300	—	—	—	—	—	— —
	Идличност на 20/VII	5953	92	1952	—	1907	15	3859 15
		—	—	—	—	—	—	2001 84
	Всичко	—	—	—	—	—	—	5860 99

Контролна комисия: { Т. Луканов
Б. Х. Сотиров
Е. Марковски

В перото «канцеларски» влиза и направеният разход на отпечатваните деловодни и сметководни книжа на синдикатите, приход от които книжа е тузен в приходното перо «случайни» по «фонд за синдикална агитация и пропаганда».

са — телеграфо-пощенските и телефонни служещи и железничарските работници. Трябва да се помогне за по-широкото им разпространение. Сега «Телеграфо-пощенски вестник» има 903 абонати, а «Железничар» — 800. И двата вестника се издържат само от абонаментните си постъпления.

Нашата синдикална литература, преводна и оригинална, е твърде слаба. Има стари преводни брошурки, които се явяват негодни вече, понеже не са приспособени специално към нуждите на нашата синдикална пропаганда. При това върху историята на синдикалното движение в другите страни нямаме добри брошурки. Тази година бе издадена брошурата на др. Хр. Кабакчиев «Работническите синдикати и социалната демокрация», която масово се разпространи. Тя обаче се явява само едно добро начало. Необходимо е да се започне издаването на една *синдикална библиотека* с цял ред евтини брошурки върху *историята, теорията и практиката* на синдикалното движение.

VII. ЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ НА СИНДИКАТИТЕ

Новата съюзна година ни носи нови и по-широки борби, сполучливото водене на които изисква по-крепка синдикална организация, повече финансови средства и по-високо работническо съзнание. На първо място съюзните синдикати ще трябва да предприемат вече настъпателни акции за ограничение на експлоатацията, която взима чудовищни размери, защото ако не се намали работният ден и увеличи надницата, ако не се подобрят съществуващите крайно мизерни трудови условия, голяма част от работническата класа не ще може задълго още да се организира и се вмъкне в работническото движение. Трябва освен това да се продължи борбата против реакционния Закон за еснафските сдружавания и борбата за прилагането и разширението на Закона за женския и детския труд. Необходимо е също да се осуетят реакционните замисли на буржоазията да ни отнеме *стачното право и правото на сдружаване*. А за всичко това се изисква една мощна синдикална организация. Независимо от другото, което ще се предприеме за закрепването на

съюза, време е вече да се пристъпи и към образуването на *централизирани професионални съюзи*³⁸, които да обгърнат в едно разхвърлените в смесени синдикати из различните краища на България професионални групички и да концентрират техните сили в едно мощно професионално движение. Металоработническият³⁹, Печатарският и Шивашкият синдикат в София, макар и с известни трудности в началото, могат вече да се обърнат в *професионални съюзи*. А след тяхното централизиране трябва да се пристъпи и към онова на другите синдикати. Ние трябва да възприемем поради условията на нашето синдикално движение системата на *централистичните професионални съюзи*, а не на *федеративните*. Образуването на централизирани професионални съюзи извънредно благоприятно ще повлияе върху общото развитие на синдикалното движение у нас.

VIII. ДЕЙНОСТ НА СИНДИКАЛНИЯ КОМИТЕТ

Синдикалният комитет се е стремил да върши еднакво добре както своята административна и ръководна работа, така и своята агитаторска, организаторска и пропагандистична работа. За тая цел той е следил внимателно, доколкото това е било достъпно, вътрешния живот на съюзните синдикати и със специални окръжни и писма чрез местника и чрез командировки на своя деловодител е дал нужните упътвания на синдикатите в тяхната дейност; грижил се е за добрата организация и ръководство на стачките и сам е организирал и ръководил пернишката стачка; помагал е на синдикатите във вътрешната им уредба и консолидиране, както и за целесъобразното организиране на тяхната синдикална агитация и пропаганда, и е изработил правилник за вътрешната уредба на съюза. Трябва да се отбележи, че Синдикалният комитет в своята дейност не е срещал пълно съдействие от страна на всички съюзни синдикати. Някои от тях поради *небрежност* или *ампресиона неуредица* не са се намирали в редовни сношения със Синдикалния комитет и с това са спъвали неговата работа. Комитетът е имал 39 заседания и е участвувал в 4 заседания на Общия работнически съвет. Изходящите писма са 660, а входящите — 1851. Доколко ние, като Синди-

кален комитет, сме изпълнили добре своите задачи, остава конгресът да прецени. Нашето желание е: с общи усилия да се доберем до ония средства, чрез които бихме могли сполучливо да отстраним съществуващите недостатъци в организацията и дейността на съюза, за да се издигне той до положението на мощен организатор и ръководител на синдикалното движение у нас и сигурен защитник на професионалните интереси на работниците, и като използваме стъпка по стъпка създаваните от капиталистическото развитие благоприятни условия, да вървим неуклонно и победоносно към края на съвременното капиталистическо робство.

2
ИЗКАЗВАНЕ ПО ДОКЛАДА
НА МАНДАТНАТА
КОМИСИЯ

2 август 1906 г.

По-позеже въпросът за делегатството в синдикалния конгрес не е бил досега уяснен, а занаяпред това се постига с изработения от синдикалния конгрес правилник за вътрешната уредба на съюза, предлага да се приемат делегатите на всички синдикати, включително и телеграфно-пощенската организация.^{40*}

* Конгресът приема предложението на Г. Димитров. (Ред.)

3
ИЗКАЗВАНЕ
ПО ОТЧЕТНИЯ ДОКЛАД

3 август 1906 г.

Не е вярно, че цифрите за състава на съюза са преувеличени. Аз посочих минималните числа, съобщени от синдикатите. В последно време синдикатите, особено тези, които съставляват гръбнакът на съюза, бърже растат. Обективните условия позволяват по-силно синдикално движение у нас от онова, което имаме. Ние далеч не сме направили всичко, което може да се направи при нашите условия. С въпроса за характера на организацията трябва сериозно да се занимаем. Идеята за образуването на централистични професионални съюзи е не само възможна, но и пълното ѝ реализиране е едно крайно необходимо условие за по-нататъшното развитие на синдикалното движение у нас. Не е достатъчно само да се каже, че синдикалният отдел не е бил добре застъпен във вестника, а и трябва да се посочат подходящи мерки за отстранението на този недостатък. През изтеклата година редакцията не разполагаше със сили, които специално да се занимават с въпросите на синдикалното движение. От друга страна, и синдикатите не бяха уредили добре своето дописничество. В сегашния партиен конгрес се взеха някои мерки за подобрене на синдикалния отдел. Трябва да организираме едно пълно, добро и навременно дописничество. Занапред вестникът ще трябва да ни запознава по-добре с развитието на чуждото синдикално движение, да осветлява многото синдикални въпроси, повдигнати в практиката на нашите синдикати. Би било добре самите работници да дават къси статийки по практическите синдикални въпроси. Необходимо е да се започне издаването

ни синдикална библиотека час по-скоро. Трябва редовно да се свикват във всички градове синдикални конференции от настоятелствата и контролните комисии за по-целесъобразното организиране и засилване на общата синдикална дейност. Големи грижи трябва да се положат и за теоретическото повдигане на синдикираните работници чрез синдикални събрания и беседи, просветителни дружества и кръжоци, «Работнически вестник» и «Ново време» и брошурната литература. Синдикатите с помощта на местните работнически съвети трябва да се стремят да станат истински защитници на работническите професионални интереси и добри школи за тяхното класово самовъзпитание и възпитание. Нам ни предстоят цял ред професионални и политически борби, които изискват да стегнем и стъстим своите редове.

4

ИЗКАЗВАНЕ ПО ПРОЕКТОБЮДЖЕТА**3 август 1906 г.**

Постъпленията от чл. внос трябва да се смятат на 1000 членове. Предвиденото да постъпи от недобори е малко: трябва да се увеличи на 400 лв.

5
РЕФЕРАТ ПО ОРГАНИЗАЦИЯТА
НА СТАЧКИТЕ

3 август 1906 г.

Г. Димитров реферира върху организацията на стачките. Разгледа развитието на стачното движение у нас, отношението на буржоазията и буржоазната държава към него, участието на общоделците в стачните борби и изтъкна необходимостта да се внесе добра организация в тях, като посочи ред практически мерки за тая цел.

Референтът предлага да се избере комисия за изработване резолюцията.*

* Конгресът приема предложението и избира за членове на комисията: Кирков, В. Коларов и С. Дренски. (Ред.)

ПО ПОВОД СТАЧКАТА НА ТРАМВАЙНИТЕ СЛУЖЕЩИ*

На събранието говори др. Г. Димитров. Най-напред той разгледа идейното ръководство на стачката⁴¹. С позивите, писани от общоделците на ръка, той последователно извади наяве как общоделците са замъглявали класовото съзнание на трамвайните служещи. Най-очевидно доказва, че работниците в своите борби не трябва да се уповават нито на софийския кмет, нито на министър Петков, нито пък на софийските граждани, индустриалци, предприемачи, лихвари, кръчмари, занаятчии и работници, както ги учи общоделците, а трябва да разчитат на помощта само на работнишката класа. «Да се втълпява в главите на работниците в процеса на борбата им, че общинският кмет, министър Петков, софийските индустриалци, предприемачи, лихвари и най-после жълтата преса, че са техни приятели, значи да се оставят работниците да се влачат след господарите, което е все едно, че борбата им е загубена идейно.» След това др. Г. Димитров разгледа практическите резултати. Щом една борба идейно е изгубена, тя не може да има сигурен практически успех. «С успех ли е свършена борбата на трамвайните служещи, когато е подобро положението само на контрольорите и няколко ватмана за сметка на другите работници, когато работниците от депото се оставиха за повишение на производите на дирекцията, когато на ня-

* Резюме от реч на Г. Димитров пред събрание на трамвайни служещи, организирано от Софийския комитет на БРСДП (т. с.) на 6 септември 1906 г. (Ред.)

кои от тях надниците са намалени, когато 10-часовият работен ден не се спазва?» Липсата на печалба за всички бе очевидна. За подобрене положението на трамвайните служещи др. Димитров посочи единственото средство — организирането им в социалистически синдикат.

И «Работнически вестник»,
№ 9, 12 септември 1906 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

НА «БЪЛГАРСКИ ПЕЧАТАР»

Непростима грешка бихме сторили, ако започнем да пълним нашия вестник, който сега има да разглежда и осветлява толкова много и извънредно важни за работническото движение у нас въпроси, с опровержения на безконечните *лъжи* и *заблуждения*, които разпространява по адрес на Работническия печатарски синдикат и някои негови членове това *глупаво* и *озлобено* вестниче. Неговите писачи, безсилни *принципиално* да се противопоставят на нашето становище, всякога са прибегвали до извъртване на фактите. Ние добре знаем, че това е най-силното оръжие на ония, които се явяват защитници на *неправа, несъстоятелна* кауза, каквато е общоделската, и по тая причина сериозно внимание не обръщяхме на донкихотските подвизи на «Български печатар» в неговата «борба» против нашия Печатарски синдикат. За да се види обаче още по-добре колко дълбоко се е загнездила и какви широки размери е взела *корупцията* в ръководния орган на общоделското Печатарско дружество, от една страна, и какви оръжия коват общоделците против нашите синдикати и партията ни, от друга, ще се спрем накъсо върху един факт, който ясно показва, че «защитникът» на печатарските работници не само разпространява неверни, буржоазни възгледи върху работническите борби, но си служи с *безподобна шарлатания*.

В двойния брой 15 и 16 на «Б. п.» в статийката «Класовата борба на тесните социалисти» се твърди, че настоятелството на нашия синдикат решило да не се иска увеличение на работническите заплати в печатница «Балкан»,

понеже там се печатали партийните ни издания, и *увеличението* щяло да предизвика *покачване* цената на тяхното отпечатване и накърнение печалбите на партийната социалистическа книжарница⁴². И *тъй*, заключава «Б. п.», *и в интереса на революцията от «Цар Симеон»⁴³ работниците в печатницата «Балкан» трябва да се откажат от своята борба; те трябва да търпят своята мизерия* (к. п.) и пр. и пр. Ний оставяме настрана безграмотността и плоското остроумие на общоделския писач: така се пише почти всеки ред на «Б. п.». Нас интересува *същността* на работата, с която *тъй* недобросъвестно се експлоатира и от «Б. п.», и от «Работническа борба», и от всички общоделци сега, за да се докаже нашето «изменническо» отношение към борбите на работниците.

Напоследък между работниците в печатницата «Балкан» се бе породила идеята да се *предяви* искане за увеличение на заплатите. По тоя повод настоятелството на Работническия печатарски синдикат свиква синдикалните членове от тая печатница на конференция, в която, след като се разгледа положението в печатницата, се *усвои* това искане. Понеже една част от работниците в «Балкан» са членове на общоделското Печатарско дружество, прибяваше да се споразумеем с неговото настоятелство за *общо и еднакво* действие в случая. Ние поддържаме и ще поддържаме възможността за *задружно действие* между партийни и общоделски синдикати в известни професионални области при пълно спазване тяхната самостоятелност, без да това да влизаме в противоречие със себе си, без да отстъпваме от своите принципи, както невежествено подмята «Б. п.». Макар да водим идейна, принципиална борба против общоделските синдикати, които се явяват *несъзвучни* оръдия на буржоазията, ние сме убедени, че *има и може да има* една *обща професионална база* за *задружно действие* в известни случаи в борбата ни за извоюване по-добри условия на труда или отблъскване произволите на господари, стига в тия акции общоделските синдикати да се държат на *принципиална почва* спрямо нашите. Това би било толкова «общоделство», колкото е *общоделство задружното действие* на социалистическите синдикати с християнските⁴⁴ и Хирш-Дюнкеровите синдикати⁴⁵ напр. в Германия в ред стачки. Нещо повече: ра-

ботниците в общоделските синдикати са членове на същата класа, на която сме и ние; *обективно* нашето положение, нашите интереси, нашата съдба са *едни и същи*. Задружното действие на нашия Печатарски синдикат с общоделското Печатарско дружество в професионални акции ще спомогне да изпъкне по-ясно противоработническият характер на възгледите и тактиката на общоделците, а това би ускорило момента, когато работниците от общоделското дружество, освободени от влиянието на радикалната буржоазия, ще се наредят под нашето знаме, ще влязат в редовете на социалдемократическото синдикално движение. Това *задружно действие* не само не *противоречи* на класовата борба, напротив, е от естество да *улеснява и разчиства* нейния път. Съвсем друго нещо, разбира се, са политическите акции за интересите на работническата класа. Работническата партия не може задружно да действа с фракциите на радикалната буржоазия: общоделци и анархолиберали, защото това би значило да напусне почвата на *класовата борба* и отиде в областта на *общоделството*.

Разбирайки така *задружното действие*, ние конференирахме с представителите на общоделското Печатарско дружество върху въпроса за печатницата «Балкан», като ги предупредихме, че ако те поддържат досегашното си *недобросъвестно и некоректно* отношение към нашия синдикат в «Б. п.» и в своите действия, не може и дума да става за задружна работа било за подобряване положението на работниците от печатницата «Балкан», било за *извоюването и провеждането на практика* един благоприятен за печатарските работници тариф. При разглеждането въпроса обаче стана ясно, че една такава частична акция за увеличение заплатите в «Балкан» в настоящия момент рискува да вземе по-широки размери. Господарите биха съзрели в нея *начало* на готвещата се тарифна борба, *дружно* биха ѝ се противопоставили и в такъв случай би се наложила една малко-много *обща стачка*, за която печатарските работници не са се добре подготвили и *въоръжили*. Вместо това по-разумно би било да се готвим за една *обща* акция, насочена към *общо* подобрене условията на печатарския труд, като се използва както *броженето* между работниците в печатницата «Балкан», така

и изобщо раздвижването на печатарските работници за увеличаване тяхната организирана сила и бойна готовност. Ръководимо от тия съображения, Настоятелството на Печатарския синдикат *не се съгласи* да се предяви искане за увеличаване работническите заплати в печатница «Балкан». Това биде съобщено и на представителите на общоделското Печатарско дружество, с които се съгласихме да се свика една обща конференция от работниците на «Балкан», за да им се обясни по-добре работата и да се подканят към енергична дейност за извоюване на един печатарски тариф, който би довел покачване не само на техните заплати, но и на заплатата на всички печатарски работници. Тая конференция не можа да стане поради известни разногласия между самите работници в печатницата. Писаното в споменатия брой на «Б. п.» е *чиста нямислица*.

Ний добре схващаме трудното положение, в което се намира общоделското Печатарско дружество, и ни е съвършено понятно защо неговият орган тъй безогледно *шарлатанствува*. Вместо да върви напред по *сила и съзнание*, то постоянно *отслабва*, докато в същото време нашият синдикат бърже *нараства*. Днес то е убедено, че ако сериозно иска да предприеме някаква акция, не може да *игнорира* Печатарския синдикат; трябва да държи сметка за неговото мнение и *задружното действие* с него е *неизбежно*. Но това *задружно действие* извънредно много плаши ръководителите на общоделското Печатарско дружество, защото: 1) в него ще изпъкнат *ясно и конкретно* преразходствата на нашия синдикат, на възгледите и тактиката му и 2) защото то ще бъде *принудено* да се държи в областта на идейната борба спрямо нас — област, в която то очаква *бърза и сигурна смърт* като *общоделско дружество*. Ето защо и «Б. п.» полага толкова големи и мерзки усилия да компрометира пред работниците Печатарския синдикат и Социалдемократическата партия и изказа заключението като че ние се обявяваме против борбите на работниците за подобряване тяхното положение. В своето изстъпление обаче той забравя, че неумолимата логика на фактите е *решително* против него. Каквото и да правят Печатарското дружество и неговият орган, те не ще могат задълго да задържат под своето *погрешно* знаме

печатарските работници, които сега са там. *Нека лъже, нека заблуждава «Б. п.»* — с това той само ускорява своята смърт. Пропадването на възгледите и тактиката, поддържани от него и Печатарското дружество, е *неизбежно*. С нищо не могат да бъдат те *спасени*. Нашият синдикат смело и неуклонно ще върви по своя път, ще разбива същата мъгла от *невежество и несъзнание* и не ще бъде далеч денят, когато социалистическата светлина ще проникне широко между печатарските работници и не ще остави *почва* за съществуването на общоделското Печатарско дружество, което днес се явява като *клин* в развитието на работническото печатарско движение. И колкото по-скоро стане това, толкова по-рано ще се извоюва благоприятен и сигурен печатарски тариф и ще се създадат потребните условия за по-широкото и активно участие на печатарските работници в общата освободителна работническа борба за премахването *системата на насилничеството* — основата на днешното капиталистическо робство.

В. «Работнически вестник»,
№ 17, 14 октомври 1906 г.
Подпис: Г. Д.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

ДО ЙОРДАН ЛЕВКОВ*

София, 25 ноември 1906 г.

Другари**

Вашата инициатива да образувате просветителна група от рудничарските работници, живущи в с. Бела вода, е много похвална. Наистина нейното реализиране е съпроводено с големи трудности, но една значителна част от тях могат да се отстранят. Скърбим, че не можахме на време да Ви дадем исканите упътвания. Това вероятно е попречило на работата Ви. Оттогава насам станаха значителни промени в пернишката мина. Най-добрите работници дирекцията уволни, останалите се уплашиха и се откъснаха от синдиката. Днес вече клубът е закрит, а синдикатът едва съществува. Грамадната маса временни *шлани* работници в мината погълна малцината *постоянни*, които щяха да бъдат основата на синдиката. Напролет работата вероятно ще тръгне по-добре, но сега зле върви. Та да се запази това, което социалдемократията съгради в Перник, изискват се извънредно големи усилия. Вий и другите другари учители ще трябва енергично да помогнете. Срещайте се с рудничарите, насърчавайте ги и подкрепяйте искрата у тях за организация и организирана борба. Наскоро ще започнем издаването на един рудничарски лист; за неговото разпространение ще се разчита първо много и на Вас. План за беседите ще Ви пратим. Съобщете ни при промените се условия ще можете ли да имате група.

С другарски поздрав:

Г. Димитров

Публикувано за първи път в:
Георги Димитров. Писма.
С., 1962, с. 24.

Печата се по текста
на писмото

* Писмото е адресирано до Гара Баташовци (дн. кв. «Темелково», Перник), където Я. Левков е учител. (Ред.)
* Така е в текста. (Ред.)

ДО УПРАВИТЕЛНИЯ КОМИТЕТ
НА УЧИТЕЛСКАТА
СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА
ОРГАНИЗАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ⁴⁶

София, 7 декември 1906 г.

Другари,

От напечатаното окръжно на Общия работнически съвет в бр. 31 на «Работнически вестник» вам е известно вече, че е открита *всеобща подписка* за събиране помощи в полза на съюзния «Фонд за защита и борба»⁴⁷. Синдикалният комитет е разпратил до всички синдикати, партийни организации и просветни групи *стачни листове* за тая цел. Изпращаме и на вас такива стачни листове, за да ги разпратите до своите учителски групи, уверени, че те ще употребят всичко зависещо от тях за засилването на тоя тъй необходим за предстоящите работнически борби фонд.

С другарски поздрав

Деловодител: *Г. Димитров*

*Публикувано за първи път в:
Георги Димитров. Писма.
С., 1962, с. 25.*

*Печата се по текста
на писмото*

БОРБАТА НА ПЕРНИШКИТЕ РУДНИЧАРИ

Всред всекидневните дребни стачки против убийствената капиталистическа експлоатация, упражнявана върху работническия труд, на 18 юни т. г. се обяви бележитата и историята на нашето работническо движение пернишка рудничарска стачка, която поради своя широк размах и изобикновено значение спечели вниманието и симпатиите на цялото организирано и съзнателно работническо и крайно ожесточи враговете на работническата класа и нейното освободително дело.

Твърде поучително е да се проследи, макар и бегло, развитието на тая първа по рода си у нас стачна борба, в която бяха ангажирани, от една страна, организацията, солидарността и съзнанието на работническата класа и от друга — организираната мощ на буржоазията в лицето на всичките органи на нейната държава: полиция, войска, съдилища, духовенство и пр.

Работническият персонал в пернишката мина се намира *предимно* из средата на живущите в близките до мината села и в някои радомирски и трънски села селяни. При откриването на мината и няколко години след това преобладащото мнозинство работници не са били *постоянни*. Те са работели само през зимата, като през останалата част на годината са се занимавали със своя земеделска работа. Тогавашният доход, който са добивали от мината, е бил за тях един *постраничен*, допълнителен доход, а селското стопанство е съставлявало техният *главен източник* на прехрана. Общият, повсеместен процес на пропадане на дребното производство обаче засегна и тия села и по-го-

лямата част от тяхното население започва да остава без всякаква земеделска собственост или пък с една съвсем незначителна *пролетарска* собственост, като бърже увеличава масата на нуждаещите се от минна работа селяни. По тоя начин това, което преди бе за мнозинството пернишки рудничари само *постраничен доход*, става *главен източник* на необходимите средства за тяхното съществуване. Повечето села около мината се обърнаха в *работнически села*, изгубили вече предишния си земеделски характер и станали почти само живелища на рудничарите. Поради това числото на постоянните работници през последните години значително порасна, а числото на селяните, които работеха само през зимата, започна бърже да се намалява.

Отначало, когато малко работници са търсели работа в мината и конкуренция между тях почти не е имало, минният труд се е възнаграждавал сравнително по-добре. Плащало се е за изработването на един *погонен** метър 30—40 лева, а често и повече. Всеки работник е имал една средня надница от 3, 4 и 5 лева. Това обаче е било само през първите години. Поради наплива на много работници, желаещи да постъпят в мината, от една страна, и липсата на работническа организация, която да отстрани конкуренцията из тяхната среда, от друга — минната дирекция започва систематически да намалява заплатите, докато най-сетне ги довежда до невъобразим за тежките и убийствени условия на минния труд размер: плаща се вече на *погонен* метър не 30—40, а само 13—14 лева. До преди стачката по-голямата част от работниците получаваха надница по-ниска от 1,5 лева, друга, незначителна част — от 1,5—2 лева, и съвсем малцина — по-голяма надница от 2 лева, и то такива, които са работили в мината 10, 12 и 14 години. Срещу такава *мизерна* надница работниците се излагат на убийствените условия на минния подземен труд. При това случвали са се цяла редица нещастия: затрупвания, изгаряния, задушвания, осакавявания и пр., без да се оказва някаква сериозна защита и подкрепа от страна на минната дирекция на пострадалите работници и техните нещастни семейства. Нещо по-

* Линеен метър. (Ред.)

пече: за да държи работниците в пълно подчинение, дирекцията е прибягвала до големи произволи, уволнявала и глобявала без основателни причини и пр. Държавата тук изпъква като такъв жесток и алчен експлоататор, каквито рядко биват и най-жестоките капиталисти. Тя гради своите големи печалби от мината върху *мизерията и изграждането* на работническата маса, която се рови депоночно под земята, за да ѝ изкарва *черното злато*. Цели 14 години пернишката мина е била едно царство на *необикновена работническа мизерия, работническо безправие и безконечни произволи*, извършвани над работниците.

Дълго време това тежко положение в мината е понасяно търпеливо и мълчаливо от работниците. В последните години обаче те започват да се пробуждат и да търсят изход из него, като прибягват и към *стачката* като средство за това. Поради отсъствието на работническа организация няколко обявени от тях стачки бяха по-скоро *селски бунтове*, които не можеха да внесат никакви подобрения в условията на минния труд. Тия стачки се явиха много буря, която се изразяваше в различни буйства — чупене на прозорци, биене на кондуктори, надзиратели и пр., но която утихваше веднага след първия напор на полицейската сила. Обикновено тия *стихийни* опити да се подобри положението на работниците в мината довеждаха до обратни резултати. Дирекцията се е ползувала от тях да обвързва още по-здраво работниците, да внася ридори и несъгласия помежду им, да противопоставя *инквизиционните работници на българските, трънчаните и граовците* и пр., с което се е стремела да направи фактически невъзможно сдружаването на работниците.

След последната стачка, станала през 1904 г.⁴⁸, настъпиха *жители* сред работниците. Недоволството у тях нарастваше ежедневно растеше, но то бе скрито. Дирекцията чрез специални свои шпиони зорко следеше това, което ставаше сред работниците, и щом забележеше някой побуден работник да работи за пробуждането и на своите другари, незабавно го отстраняваше от работа. Така тя отчисти из мината много *«неблагонадеждни, опасни елементи»*. Голяма част от работниците започнаха да губят всяка надежда, че някога ще може да се подобри положението в мината. Други обаче, макар и твърде малцина,

не се отчайваха, като ясно схващаха, че с *бунтове*, с чупене прозорци, с бой и пр. нищо не ще се свърши и че е необходимо да се организират работниците и да се поведе организирана борба против експлоатацията и производите на дирекцията.

Към средата на 1905 година комитетът на Общия работнически синдикален съюз предприе една постоянна агитация и пропаганда сред пернишките работници за тяхното организиране и просвета. За пръв път от откриването на мината се започваше една планомерна социалистическа пропаганда и тя се яви тъкмо навреме и намери широка и благоприятна почва в измъчените глави и сърца на пернишките рудничари. Деловодителят⁴⁹ на съюза често ходеше в мината и влезе в редовни лични сношения с най-добрите работници. «Работнически вестник» започна да се получава в някои кафенета в района на мината, посещавани от работниците. Пръскаха се различни социалистически брошури и доста екземпляри от Червения народен календар. Образува се един малък конспиративен кръжок, който правеше често събрания и беседи и се подготвяше за пропаганда сред широката работническа маса. Някои от железарските работници при мината се записаха в Софийския металоработнически синдикат. Идеята за организация на пернишките рудначари, макар тайно и страхливо разпространявана, бърже си пробиваше път. В главите на работниците се извършваше една бавна, но сигурна промяна. Така продължаваше работата няколко месеца. Дирекцията, макар и да беше твърде спокойна, като мислеше, че всичко *опасно* е отстранила от мината, скоро чрез своите шпионски очи забеляза това подземно ровене между работниците. Съзряла голямата опасност, която представлява за нейната политика разпространението на идеята за организация, дирекцията уволни двама надзиратели и неколцина работници, по-неже били *социалисти*, като заплаши всички, които биха следвали техния път, с уволнение. Това възбуди масово недоволство у работниците и необикновено движение в тяхната среда. Синдикалният комитет се помъчи да предупреди възможното избухване на една стихийна и неподготвена стачка, като раздвижването на работниците използва за тяхното организиране. За тая цел се устрои

няколко публични събрания във от района на мината, които имаха полуконспиративен характер, и се избра една *работническа комисия*, състояща се от 30 работници из разните села, която имаше за задача да се грижи за просветата на работниците, за премахване съществуващите несъгласия, внасяни и раздухвани от дирекцията, за отстранение *шпионирането* между работниците и по тоя начин да се подготвят условията за образуването на Рудничарски синдикат. За пръв път от откриването на мината се събираха на такива събрания работниците и те с голяма радост посрещнаха всичко това. Комисията веднага започна своята работа. Дирекцията обаче се готвеше с един намах да унищожи всички опити за организиране, като уволни от работа членовете на комисията. Чашата на търпението у работниците се препълваше. На 16 юни т. г. работническата комисия телеграфически предупреди Министерството на търговията и земледелието, че ако то не вземе сериозни мерки да спре тия произволи на дирекцията и да се даде възможност на работниците свободно да се сдружават, те ще бъдат принудени да се обявят в стачка. Министерството, както и трябваше да се очаква, не обърна никакво внимание на това предупреждение и остави своята дирекция да върви в пътя на грубите предвиденията. Уволнението на един от най-енергичните членове на комисията бе сигнал за избухването на стачката. И на 18 юни през нощта мината запустя. Всред общ ентузиазъм всички работници напуснаха тъмните и мрачни галерии и събрали сутринта от нощната и дневната смена около 900 души, с пълна солидарност и единодушие, рачитайки на моралната и материална подкрепа на Синдикалния съюз и Работническата социалдемократическа партия, започнаха своята борба със силния и добре организиран противник — *държавата*. Благодарение опита от предишните стачки и влиянието на социалистическата пропаганда стачниците лесно разбраха, че в интереса на борбата е да има добър ред и дисциплина в тяхната среда и да действуват единодушно и напълно съгласно под ръководството на *работническата комисия*. Последният, подпомогнат от Синдикалния комитет, успя да внесе необходимата организация и дисциплина в редовете на стачниците. Нито един дребен даже скандал последните

не предизвикаха до края на самата стачка. Започна се една усилена агитация всред стачниците. Около десетина социалистически агитатори бяха на разположението на работническата комисия и от началото до края на стачката всяка вечер ходеха в селата, дето уреждаха събрания и беседи. Социалистическата просвета жадно се поглъщаше от работниците. Във връзка със стачката се разглеждаха всички по-важни въпроси из класовата освободителна борба на работниците, като напр. класовия характер на държавата и нейните органи: полиция, войска, съдилища, черква, парламент и пр., както и задачите на работническата политическа и икономическа организация. Навсякъде стачниците с радост посрещаха агитаторите, които със своето социалистическо слово разбиваха гъстата мъгла на невежеството и озаряваха със светлината на социализма умовете на работниците, като откриваха пред техните очи нови и широки хоризонти. Работническата комисия ежедневно имаше редовни заседания, а стачниците, които бяха при мината — общи събрания, дето се обсъждаше ходът на стачката и се осветляваха всички нейни перипетии от социалистическо гледище, като се взимаха необходимите мерки за доброто ръководство на стачката. Комисията усърдно раздаваше на стачниците «Работнически вестник», позиви, разни социалистически брошурки и екземпляри от Червения народен календар. Из всички краища на България съзнателните и организирани под знамето на Работническата социалдемократическа партия работници изпращаха поздравителни телеграми, писма и помощи.

Масовото напускане работата, пълното запустяване на мината, необикновеното съгласие и издръжливост на стачниците — всичко това крайно изненада дирекцията. Типичен бюрократ, минавал със затворени очи всички промени, станали в последните години, директорът очакваше и тая стачка да бъде както миналите, т. е. работниците да *побуйствуват* малко и веднага след това, победени, дезорганизирани и отчаяни, да се явят при него с коленопреклонна молба да постъпят на работа при старите условия. Телеграфически той поиска една рота войска и увеличение полицейската стража, под предлог уж че стачниците *биели и убивали*. Ежедневната преса, както и це-

лият буржоазен печат, в това число и «Работническа борба», даваха най-неверни сведения върху стачката. Всичките агенти на дирекцията: кондуктори, инженери, надзиратели и пр., тръгнаха по селата със стражари да карат стачниците да се върнат на работа. Кметове, лихвари, кръчмари, попове и всички селски думбази даваха пълното си съдействие на дирекцията. Началникът на пернишката гара, лекарят при дирекцията и всички други господарски оръдия ожесточено се нахвърлиха върху стачниците и предприеха една усърдна и извънредно мръсна агитация против работническата комисия, Социалдемократическата партия, социализма и пр. Лекарят отказваше да дава медицинска помощ на болните стачници и на техните жени и деца с цел да ги принуди да станат изменници. Началникът на гарата оставяше своята работа и през работно време отиваше между стачниците с лъжи и заблуждения да ги увещава да се върнат на работа. Дирекцията отпущаше безплатно бира, даваше в аванс пари, обещавахе да направи «надзиратели» всички стачници, които биха се съгласили да изменят на своите другари. Още на третия ден след обявяването на стачката по ретроградане на директора, който бе фактическият началник и на полицията, и на ротата войска, бидоха арестувани и под стража закарани в София неколцина от най-добрите членове на работническата комисия като *безделници*, макар и дълги години да бяха работили в мината. Скопийският началник заплаши делегата на съюза и агитаторите, че ще бъде обявена *карантина* в района на мината, понеже имало «дифтерит». Убеден, че солидарността и поддръжливостта на стачниците се дължи на социалистическата агитация, директорът поиска да бъдат отстранени агитаторите. И без каквото и да било законно основание полицията интернираше по няколко пъти в София всички агитатори. Прокурорът и съдебният следовател обаче ги освобождаваха, като виждаха, че не могат да ги задържат, и интернираните агитатори още на другия ден биваха пак в Перник на своите постове. . . *

Всичките произволи и насилия, извършвани над стач-

* Многоточнето е в текста. (Ред.)

ниците и агитаторите, донасяха тъкмо обратни резултати за дирекцията. Без да разрушат стачката, те даваха прекрасни поводи за социалистическа агитация, за просвета на пернишките рудничари. Мината продължаваше да бъде пуста. В нея имаше само неколцина, свършено незначително число изменници. А нуждата от въглища беше извънредно голяма. Маса поръчки на различни фабрики стояха неизпълнени. Много фабрики рискуваха всеки ден да спрат, както бяха *спрели* вече някои. След като стана ясно, че всичките опити на дирекцията да дезорганизира стачката отиват напразно, министърът на търговията и земледелието на 28 юни вечерта повика една десеточленна комисия от стачниците за преговори. След дълги демагогски излияния, че той е приятел на работниците и пр., министърът заяви, че първото и най-важно искане — *правото на сдружаване*, сетне намалението на работния ден, редовното изплащане, неуволнението без причини, да се подпомагат телесно повредените работници и пр. — всички тия искания *приема*, а за премахването на *кутурицата* и увеличението на надниците обещава скоро да бъде уреден въпросът. На другия ден след обстойни разисквания работническата комисия заедно със стачниците реши да се прекрати стачката и всички колективно да постъпят на работа, като веднага образуват синдиката, работят за неговото закрепване и се готвят чрез него по-нататък да извоюват не само това, което днес остава неспечелено, но и всичко онова, което е необходимо за работническия труд.

Министърът обаче *едно* казваше пред работническата делегация, а *свършено друго* съобщил на дирекцията. Стачниците бяха пред една *измама*. Дирекцията искаше да приема на работа само тия работници, които тя желас, и не признаваше никаква *работническа комисия*. Тя се надяваше, че по тоя начин ще *разцепи* работниците и стачката ще се завърши с пълен крах. Стачниците обаче единодушно решиха да се продължи стачката и понеже директорът се крайно зле и оскърбително държеше, те предявиха искане и за *неговото уволнение*.

Борбата се продължи още по-ожесточено. Дирекцията вече към предишните си средства прибави още едно: *организира шайка от македонски лумпени* против стачниците

и агитаторите, която ги предизвикваше към *саморазправа*, за да може да се намеси полицията и войската, да бъдат избити някои стачници и агитатори, а след това стачката лесно дезорганизирана. В същото време се съставляваха фалшиви актове против агитаторите и някои от стачниците въз основа лъжливите оплаквания на същите тия, платени от дирекцията шайкаджии, с които актове се интернираха и предаваха под съд. Въпреки всички тия полицейски насилия и произволи, тия редки безобразия стачниците се държаха неуклонно само на *легална* почва. Положението в Перник бе: *работниците и тяхната комисия пазеха реда и законите, а дирекцията и полицията ги нарушаваха*. Държавата в борбата си с пернишките рудничари не само излезе извън рамките на законите, но и изпадна в положението на *обикновен шайкаджия*.

Така ожесточено и упорито се води стачката цели 35 дни. И в предвечерието на нейния край в рудниците нямаше повече от 30 изменници (десетина румънски работници, няколко сродници на кондуктори, надзиратели и др.). Минната всъщност продължаваше да бъде пуста. Тя върпеше грамадни загуби. Ако нейният притежател бе някой частен капиталист, интересите и бъдещето на което да са непосредствено свързани с изхода на стачката, той отдавна щеше да *отстъпи*. Държавата обаче можеше и по-предно много да упорствува, като остави даже да *пропадне* мината. Министерството на търговията и земледелието сключи контракти за въглища с други страни на двойно и тройно по-висока цена, в което намери възможност за добри *гешефти*. То бе решено да се отрупа държавата с грамадни загуби поради стачката, само работниците, ръководени от Социалдемократическата партия, да *не мислят*. Въпросът вече не бе за повишение заплатите и намаление на работния ден, а за *фактическото признаване от страна на държавата правото на работниците да се сдружават*.

Поради невъзможността материално да се издържат стачниците толкова дълго, колкото бе в състояние министерството да упорствува, работническата комисия в съгласие със стачниците *прекрати* стачката. И на 24 юли в 1. подземните галерии на мината отново *оживяха*. Стач-

ниците на групи, по села, *организирани*, постъпиха на работа бодри и весели, с твърда и непоколебима вяра в своето дело. Те знаеха, че борбата *не се свършва, а тепърва се започва*. Същия ден вечерта и на другия ден сутринта нощната и дневната смяна имаха събрания, с които се започна вече работата на синдиката. Не след дълго се откри и *работнически клуб* при мината. И сега дирекцията, каквито усилия и да полага за разрушаването на синдиката, *не ще сполучи*. Тя може да повлияе временно на *най-несъзнателната* част от работниците, да ги вземе отново на своя страна и с това да спъва развитието на синдиката. Добрите работници обаче са здраво привързани към освободителното дело на работническата класа и произволите на дирекцията, заплашванията, уволненията и пр. само затвърдяват още по-добре тяхната вяра в социализма и необходимостта от непрекъснатата борба за окончателното премахване на днешното капиталистическо робство.

Макар и официално неприети исканията на стачниците, стачката внесе една важна *фактическа* промяна в отношенията между работниците и дирекцията в полза за първите. Независимо от това, че сега има по-внимателни и по-човешки обръщения към работниците, надниците на *всички* работници са увеличени с 20, 30, 40, 50 и 60 стотинки, когато *никога* досега по-голямо увеличение от 5 или 10 стотинки не е *имало*.

Пернишката стачка, като *действителен момент* от работническата класова борба, застави буржоазната държава да се прояви тъкмо такава, каквато е — като *организация за подчинение и експлоатация на работническата класа*. Тя разкъса *маската* на всички буржоазни партии, като започнете от най-реакционната и свършите с най-прогресивната — общоделската, и ги изтъкна в истинския им вид — *врагове на освободителното работническо движение*. И с това тя допринесе твърде много за организацията и просветата на работническата класа. Най-много обаче пернишката стачка извърши за рудничарските работници. Тя ги извади из *безропотното* носене на капиталистическото иго и ги вмъкна в редовете на борещото се съзнателно и организирано работничество. Тя постави здраво начало на рудничарското движение и го насочи не

шмо към ограничение на експлоатацията, но и към окон-
чителното освобождение на работника от съвременното
капиталистическо робство. И в тоя смисъл тя е една из-
ключително важна победа на социалдемократията в Бъл-
гария.

Червен народен календар
на пражката 1907 г., с. 80—94.*

Подпис: Г. Д.

Печата се по текста
на Червен народен календар

* Пенисокопа годява. (Ред.)

РАБОТНИЧЕСКИЯТ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ

Идеята за образуването на Работнически печатарски съюз⁶⁰ у нас не е нова. Още в края на 1894 и началото на 1895 г. наскоро основаният тогава Централен работнически печатарски синдикат направи опит за създаването на такъв съюз. Той изпрати и специален агитатор из провинцията за тая цел. Сред общо и силно въодушевление между работниците в късо време се образуваха клонове във Варна, Русе, Пловдив и др., които веднага влязоха в редовни сношения с Централния работнически печатарски синдикат. След общата печатарска стачка в София и стачките в Русе и Варна⁶¹ обаче всичко *пропадна*. Това първо и стихийно движение на печатарските работници дезорганизира и разруши слабите наченки на тяхната обща организация. По-сетне, в 1899 г., когато се образува Работническото печатарско дружество, повдигна се отново въпросът за обединението на печатарските работници из цялата страна в един общ професионален съюз. Дълго време дружеството проучваше тоя въпрос. Дружественият орган «Вести» (после «Български печатар») посвети ред статии върху него. Изработеният проект и направените приготовления обаче не можаха да постигнат целта си, и то главно по две причини. Първо. Обединението на печатарските работници в съюз не бе тогава една *належаща необходимост*. Преминаването на печатарските работници от един град в друг и от провинцията в столицата бе още рядко явление. Тясната връзка между положението и интересите на столичните печатарски работници и ония на провинциалните не изпъкваше ясно. Организираните

печатарски работници в София бяха едно незначително малцинство, а тяхното дружество не бе стъпило още здраво на краката си. Движението на провинциалните печатарски работници бе свършено слабо. Съществуващите в Пловдив, Варна и Русе печатарски синдикати едва се спасиха от удара, който претърпяха в стачното движение през 1895 г. Второ. Започналата се извънредно важна и съдбоносна борба в редовете на Социалдемократическата партия против вредното буржоазно влияние на обществото отвлече вниманието на партийните и синдикалните дейци от въпроса за образуването на Печатарски съюз, а последвалото партийно и синдикално разцепление през 1903 г. тикна съвсем на заден план този практически, организационен въпрос.

Днес вече обединението на печатарските работници из всички части на България в един съюз е задача, която очаква своето бързо разрешение; то е една насъщна потребност за по-нататъшното правилно развитие на засилващото се работническо печатарско движение. С разширяването на печатарското производство, откриването нови и по-големи печатници със значително число работници в София и провинцията положението се твърде много промени. Прииждането на провинциални работници в столицата и разместването на такива от един град в друг стана най-обикновено явление. Връзката между интересите на софийските работници и на ония из провинцията е очевидна. Подобряването положението на едните е в пълна зависимост от условията, при които работят другите. От друга страна, поскъпяването на живота, влошаването на трудовите условия и влиянието на общото работническо движение в последно време създават едно силно раздвижение между печатарските работници даже в най-малките провинциални градове. Завършените вече печатарски съюзи в Самоков и Враца, както и ония, които още продължават в Габрово, Тутракан и Варна, са живо доказателство за това. Самото печатарско движение става все повече масово. Борбата започва да се води не само против отделните господари-печатари, но вече и срещу техните организации, срещу общата тяхна воля и съпротива. Малките стачки се доразвиха до тарифна борба. Господарите се сюзират помежду си както да се бранят от работни-

ческите стачки, тъй и да *нападат* организирани печатарски работници, да *увеличават* експлоатацията над работническия труд. Те са най-енергични и активни членове на Индуриалния и Еснафския съюз и едни от основателите на *блока против работническите стачки*⁵².

При такива условия стачната борба, за да може да разчита на успех, се нуждае не само от благоприятен момент в производството, но и от пълно единодушие между работниците в цяла България, от обща морална и материална подкрепа. Тука общите сили и средства, общата солидарност на всички работници са крайно необходими. Това обаче може да става сполучливо и навременно само когато пръснатите из четиритях краища на страната работници са в близки и постоянни връзки помежду си, когато те съставляват едно организирано цяло, имат едно общо ръководство, обща каса, съединени в едно и насочвани в една и съща посока всички свои сили и средства. Предварителното проучване и преценяване условията за всяка приготвявана стачка тогава би било по-точно и сигурно. Необмислените и недобре подготвени стачки биха се в значителна степен намалили. А когато бъде обявена известна стачка, тя ще има всичката възможност да бъде много по-добре организирана и издържана, отколкото това са в състояние сега да вършат отделните слаби печатарски синдикати и групи, които разполагат с крайно ограничени средства и нямат физическа възможност да знаят добре в даден момент действителното състояние на производството и трудовия пазар. Следователно преди всичко нуждите на стачната борба, на тарифното движение налагат групирането на печатарските работници в един професионален съюз.

Но не е само това. Безработицата, както е известно, е един страшен бич за работниците. Пораждана от характера на самото капиталистическо производство, тя не може, докато съществува днешната наредба, да бъде напълно отстранена. Но в силата на работническата синдикална организация е да бъдат намалени и в голяма степен облекчени тежките последствия на безработицата. Чрез подпомагането на безработните и пътуващите работници, чрез уреждане бюро за намиране работа на безработните и събиране статистически сведения за условията на тру-

дония пазар се постига това. То обаче е задача, която местният синдикат и слабата печатарска група само със своите средства и ограничени, слаби и недостатъчни органи не могат сполучливо да изпълнят. Тук също са необходими средствата и органите на централизования съюз.

От друга страна, процентът на неорганизираните печатарски работници е още твърде голям. Една от най-важните причини за неуспеха почти на всички пропаднали печатарски стачки е наличието на неорганизиран работници, из средата на които досега господарите богато са вербували стачконарушители. Не е малък също така и процентът на ония печатарски работници, които са организирани извън влиянието на социалдемократията и които несъзнателно стават причина за израждането на печатарското движение в едно ограничено, чисто тарифно и насочено против общата освободителна работническа борба движение. Привличането на тая маса работници в нашите редове е възможно само чрез едно силно и постоянно упражнявано идейно влияние. А това става с водеще агитация и пропаганда, с подлагане на социалистическа критика заблужденията, които се внасят между работниците от съзнателните и несъзнателни оръдия на буржоазията. Събранията, беседите и поединичната агитация и пропаганда, макар и да са крайно важни и необходими средства за постигането на тая цел, те се оказват недостатъчни. Необходима е агитация, пропаганда и критика, упражнявана чрез печата, който прониква и там, додето влиянието на устната масова и поединична агитация не може да достигне. Редом с общия партийен и синдикален печат, който ни принася една неоченима услуга за социалистическото обединение на печатарското работничество, е потребен в настоящия момент и един специален печатен орган. Издържането обаче на такъв орган е пак работа по силите не на локалния синдикат или група, а на тяхното обединено цяло.

Сега работническата класа преживява един важен и отблъснат момент. Буржоазията, властваща и опозиционна, се мобилизира и сплотява в един траен, постоянен блок против работническите организации и тяхната освободителна борба. Цяла редица ограничителни закони се създадоха против работническата класа. Независимо

от това днес вече всички търговци, индустриалци и занаятчии (както правителствени партизани, тъй и членове на различните опозиционни партии) прибягват до образуването на един *блок против работническите стачки*, който в същото време се насочва, много естествено, против целокупното съзнателно движение на работническата класа. В същото време партиите на буржоазната опозиция, коалирани за борба против правителството, се стремят да използват недоволството на работниците от господстващата реакционна и противоработническа политика и да си послужат с тях за свалянето на сегашното правителство и покачването си до властта. За да се запазят правата и свободите на работническата класа, да се отбият ударите, които буржоазията, на власт и в опозиция, нанася и се готви в бъдеще да нанася, да се извоюват все по-благоприятни условия за класовата борба и съществуването на работниците до тяхното пълно освобождение от капиталистическата експлоатация, потребни са и силни синдикални организации с централизирани сили и средства. На блока на властващата и опозиционна буржоазия против работническото движение трябва да се противопостави крепко сплотеният блок на организирания работници под знамето на социалдемократията. Едно първо и крайно необходимо условие за постигането на това се явява обединението на сега съществуващите поотделно и разпръснато из цялата страна професионални работнически групи в *професионални съюзи*.

И така, без да се впускаме в по-големи подробности, ясно е, че интересите и нуждите на работническото печатарско движение, както и ония на целокупната класова борба изискват час по-скоро да бъдат поставени основите на Работническия печатарски съюз в България.

Въпроса за организацията на съюза ще разгледаме идущия път.

ПОЛИТИЧЕСКОТО ПОЛОЖЕНИЕ И ЗАДАЧИТЕ НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СИНДИКАТ*

Сегашният момент, който преживяваме, е такъв, че ние трябва да вземем живо участие в политическите борби, защото буржоазията се стреми чрез политически гнет да подтисне работническата класа. От една страна, правителството чрез своите органи се стреми да спъне работническото движение, а от друга — опозиционната буржоазия се коалира за завземане държавната власт и за да постигне тая си цел, тя се стреми да въвлече работниците сред себе си и да си послужи с тях. Със засилването на работническите организации, ръководени от социалдемократията, буржоазията, дребна и едра, се групира в есеровски и индустриални съюзи за борба против работническите организации и изобщо работническата класа. На помощ на тия господарски организации се явява държавата със своите сили и средства, за да ограничи и разстрои борбите на работниците. Буржоазията у нас, в лицето на царското правителство, се опита с примамки да неутрализира работническите синдикални организации от социалдемократията, но като не успя, тя прибегна към репресионни мерки. Против тези мерки на правителството против работническата класа опозиционната буржоазия още не обели, а в същото време в борбата си против правителството тя сполучи да въвлече част от работническото — организирано в общоделските синдикати. Тези работници влизаха в блока за борба против правителството⁵⁸ и мо-

* Резюме на реферат пред общо събрание на Работническия печатарски синдикат в София, 20 февруари 1907 г. (Ред.)

нархизма на основание предложената от общоделците и приета от блока платформа, която е един минимум от радикал-демократическата програма. Има действително моменти в борбите на работниците, когато те съгласуват своите действия с действията на известна част от буржоазията, но ний такива моменти сега не преживяваме; у нас буржоазията не се бори против монархизма, защото интересите на буржоазията у нас сега засега съвпадат с интересите на монархизма. Работниците трябва да се възпитават в класов борчески дух; те трябва да водят самостоятелна класова борба и против правителството, и против опозиционната буржоазия, защото целокупната буржоазия води жестоки борби против целокупната работническа класа — да я експлоатира и да живее на неин гръб. За да се освободи работническата класа от буржоазната паразитна класа, тя трябва да води и икономически, и политически борби, затова ний не трябва да обръщаме внимание само на професионалната борба, но трябва да подхванем здраво и политическата борба. Общоделците проповядват на синдикираните работници, че на тях не им трябва политика и крайна цел на синдикалното движение, нито премахването на наемничеството. Те водят работничеството в крив път — въвлякоха го в блока, устройват общограждански митинги и др., факти, които доказват нашата мисъл. Ний трябва да използваме грешките на общоделците и да откъснем работниците под тяхно влияние. Ний трябва да им въздействуваме с нашето убеждение, а не с предизвикателство, трябва да бъдем тактични в нашата пропаганда и агитация. Но за да извършим тая толкова трудна задача, ний трябва достатъчно да въздействуваме над себе си, да бъдем достатъчно издигнати, да изпълняваме всичките свои задължения доброволно и добросъвестно. Нека да не се ограничаваме да направим синдиката само една усъвършенствувана технически организация, а да направим от него училище за класовото възпитание на работниците, за да станат добри войници на своята класа. *Обърна внимание на събранията, че много малко от членовете са се ползували от общата работническа библиотека, което показва, че те не проявяват интерес към самообразование, а към това всички трябва да се стремим, защото почти всички сме пропагандисти*

с професионални чувства и разбирания, а те трябва да се заместят с пролетарски, с други думи, да се проникнем напълно от пролетарския светъл идеал.

Макар това да е така и макар да сме подложени на най-жестоките гонения от страна на общоделците, Работническото типографско дружество — нашият синдикат, се развива и расте, а това показва, че той почива на здрави основи, в които е легнал принципът, че той винаги ще подпомага социалдемократията в нейните политически акции, когато това е необходимо. Нашите синдикати са свързани идеино и организационно със Социалдемократическата партия, следователно и сега, когато тя устройва протестно събрание на 25 февруари в цирк «България» и подготвителни махленски събрания, ний ще трябва да вземем най-живо участие в агитацията за масовото посещение на тия събрания.

*Публикува се за първи път
по текста на протокола*

ЗА НЕОБХОДИМОСТТА ОТ РАБОТНИЧЕСКИ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ*

Идеята за съюз на работниците-печатари бе подхваната още преди години от печатарските работници и през 1893 г. се основа Централен работнически печатарски синдикат в София, който имаше за цел да обедини в себе си работниците-печатари от цяла България, за която цел се пусна и специален агитатор. Но след първите печатарски стачки в Русе и София той се разпадна. Това негово лесно разпадане се обяснява, че тази организация се основа по подражание от Запад, а не поради необходимост. След известно време се основа Работническо печатарско дружество, като и то се е занимавало с идеята за образуване на Синдикален съюз, но тази идея не се осъществи поради неблагоприятни обективни условия. Обаче с развитието на печатарското производство и изобщо с капиталистическото развитие на страната измениха се и условията на живот на печатарските работници, зачестиха стачките, започна се раздвижването на работниците от един в друг град да търсят работа, а това изисква средства за помощ на нуждаещите се работници. От друга страна, господарите започват да водят организирана борба против работниците. Това обстоятелство, най-главно, прави Работническия печатарски съюз една необходимост за печатарските работници. Те трябва с общи усилия да превъзмогнат негодите на своето положение, защото разпокъсаността на работническите сили става причина за осуетяване

* Резюме от реферат пред общо извънредно събрание на Работническия печатарски синдикат в София, 4 март 1907 г.

на много работнически борби при инак благоприятни условия.

За да се групират всички печатарски работници за обща борба против буржоазията, необходимо е да бъдат всички организирани. А да се въздействува на неорганизираните работници да се организират и на ония, които са организирани в организации, намиращи се под влиянието на чужди на работническите интереси, да се отклонят от своя погрешен път, необходима е за това печатна пропаганда, която може да поддържа само една силна организация, каквато може да представлява Работническият печатарски съюз. За да се ограничат крайно вредните последици от безработицата, която с развитието на капитализма все повече и повече става неканен гост на пролетариата, явяват се като необходимост за работниците бюро за наем на безработни, а така също и силна каса. А тия мощни средства в борбите на работниците може да даде РП съюз. Най-важната услуга на РП съюз е тази, че той с достойнство ще може да отстои работническите интереси, като даде мощна подкрепа на социалдемокрацията в борбата ѝ против борещата се с най-реакционни мерки буржоазията на власт, а така също и с буржоазията в опозиция. Необходимостта от Работнически печатарски съюз е очевиден факт и Работническият печатарски синдикат, колкото и недостатъчно силен да е, може да послужи за основа на бъдещия РП съюз в България, около който ще се групират всички печатарски работници, които в разните градове се намират в смесените синдикати, а така също и неорганизираните печатарски работници.

В другите страни работническите съюзи са поставени на различни основи, едни са централистичните работнически съюзи, а другите — федеративните професионални съюзи.

Централистичните работнически съюзи групират в себе си всички работници в страната, които се представляват от работническите групи в отделните градове, които групи съставляват и работнически централистичен съюз.

Федеративните професионални работнически съюзи състоят от отделни работнически синдикати, почиващи на автономни начала, които влизат във федеративния професионален съюз при специални условия.

При централистичните съюзи не се явяват разнодействията и разногласията, с които се характеризират федеративните съюзи, и действуват по-правилно и по-бърже. Те имат обща каса и общо ръководство. Тези съюзи особено подхождат за страни като нашата, останали назад в икономическо отношение, защото те най-добре обединяват разпокъсаните работнически сили.

При основаването на Централния работнически печатарски съюз у нас ний ще срещнем доста сериозни спънки, особено при определянето членските вноски на работниците, защото не всички се намират при абсолютно еднакви условия, но по-нататък, в самата практика, тези спънки ще се отстранят, те не са от естество да направят невъзможен Централния работнически печатарски съюз.

В заключение др. Г. Димитров изтъкна, че Работническият печатарски съюз е необходим и че неговото основаване е възможно на централистични начала, и напомни на другарите членове на синдиката, че те трябва да бъдат редовни във всяко отношение към синдиката, трябва да се възбуди у тях по-голям интерес към работа, за да може нашият синдикат да се замисли, за да може с готовност да осъществи тази трудна задача — основаването на РП съюз. Накрая подкани другарите да се занимаят с въпроса за РП съюз, за да се явят подготвени при разискването на проектоустава.

*Публикува се за първи път
по текста на протокола*

ОРГАНИЗАЦИЯТА НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ

Организацията на съюза може да бъде *централистична* или *федеративна*. Това са двете главни съществуващи форми на синдикалната организация навсякъде. Централистичният съюз се състои от членове из цялата страна. Той има общ устав, общо централно управление, обща каса и пр. Федеративният съюз, наопаки, се образува от самостоятелни синдикати, които имат свои собствени устави, управления и каси. Те се съюзяват помежду си *при определени условия*, въвн от които всеки синдикат си запазва *пълна автономия* в своята дейност. Това води към разпокъсаност на силите, към нарушение единодействието. И тук се крие основният недостатък на федеративната форма.

В повечето страни централистичната форма преобладава. С развитието на синдикалното движение организацията на професионалните съюзи все повече се поставя на централистични начала. В Германия, Австрия, Италия и пр. тази форма имат повечето и най-силните съюзи. Даже в следната нам страна Сърбия, която в много отношения прилича на България, образуваните съюзи са централистични. Историческият опит на синдикалното движение установява, че при централистичната синдикална организация професионалната работническа борба е много *по-моцна и единна*, следователно по-сполучлива, отколкото при федеративната организация. И това е лесно обяснимо. В централистичния съюз работниците от дадена професия, имайки една единна, обща организация, общи начала, общо ръководство, имат всичката възможност да действуват бързо, подвижно, единодушно и да насочват

всеки момент своите усилия в една и съща посока. При това общата каса ги прави много по-силни във финансово отношение, отколкото работниците във федеративния съюз, всеки синдикат на който си има собствена каса. Колкото повече силите на отделните господари и господарските организации, както и ония на държавата се централизират за борба против освободителното работническо движение, толкова по-необходимо става работниците да са организирани в централистични съюзи, да са събрани в едно цяло всичките техни сили и средства и леко, бързо и задружно да насочват своите оръжия против силните си врагове в лицето на днешната буржоазна държава и разните капиталистически съюзи, картели и пр.

Независимо от това извънредно важно съображение, по силата на което числото на централистичните съюзи ежегодно расте, при нашите условия не е и възможно да се приложи с успех федеративната форма на синдикална организация. Образоването на федеративен съюз предполага преди всичко възможността да се основат и съществуват жизнеспособни синдикати в отделните градове. При слабото още развитие на нашата индустрия, при наличността на един незначителен процент фабрични работници, годни за организация, съществуването на самостоятелни професионални синдикати е свършено трудно, а в много места — абсолютно невъзможно. Затова и в повечето градове у нас има не професионални, а *смесени* синдикати, в които влизат работници от различни професии. Такива синдикати в Общия работнически синдикален съюз стават вече 26 и тяхното число продължава да расте. Единственият начин, по който секциите на смесените синдикати биха могли да се обединят в *професионални тела*, е образуването на централистични съюзи.

До същото заключение ни довежда и нашата, макар и твърде слаба практика. Образованите досега у нас общи организации на телеграфо-пощенските служещи, железничарите⁶⁴ и учителите-социалдемократи са поставени на централистични начала.

Ясно е следователно, че най-целесъобразно и сполучливо може да се образува Работническият печатарски съюз като *централистична организация*. На практика последната ще се изрази така. Софийският печатарски

синдикат ще послужи за основа на съюза. Печатарските секции на смесените синдикати из провинцията ще се отделят от последните и ще станат част от съюза, като негови групи. Всякъде, дето има не по-малко от 7 членове, ще се образуват *местни групи*. В ония градове, в които има не по-малко от 4 членове, ще се назначат *съюзни доверени лица*. Дето пък има по-малко и от 4 членове, те ще се записват направо при Централното настоятелство на съюза, което ще бъде избрано на едно общо събрание, състоящо се от членовете на Софийския печатарски синдикат (който ще се обърне в централна група) и делегати на провинциалните групи. Това читателите могат да видят по-ясно и прегледно от проектоустава на съюза, който отпечатваме в настоящия брой.

Основният организационен принцип, легнал в проектоустава, е: всички членове да имат еднакви права и задължения в съюза и възможност да вземат участие в ръководството и контролата на съюзните дела. Приложението на този принцип наистина среща някои пречки, но те не са совсем непреодолими. Така напр. една пречка е различието, което съществува в положението на столичните печатарски работници и онова на провинциалните и поради което мнозина от провинциалните работници не биха могли да изпълняват онези финансови задължения, които са по силите на столичните. В голяма степен обаче тая трудност се отстранява с установяването на една обща, *средня членска вноска*, която не би била неудобна нито за столичните, нито за провинциалните членове. Друга пречка се включва в обстоятелството, че не може всичките членове на съюза да се събират редовно на общи събрания за заедно обсъждане на съюзните работи и на осветляването си върху всички въпроси, отнасящи се до дейността, синдикатите и борбите на съюза. Но тая цел все пак ще се постига, макар и по-трудно, чрез годишното общо събрание, обикновените общи събрания, местните събрания, беседи и сказки и издаването на професионален орган. Участието на *местните настоятелства* и *доверените лица* в дейността на *местните работнически съвети* и постоянните им връзки с тях също доста ще спомогнат за това. Третя пречка се явява и липсата на достатъчно подготвени членове за ръководството на съюза: хора за Централното

настоятелство, местните настоятелства и доверените лица. И тая пречка обаче в късо време ще бъде отстранена. В самата практика на съюза ще се подготвят такива членове.

Би могло още някои по-незначителни пречки да се изброят, но всички те не са от естество сериозно да спънат поставянето на Работническия печатарски съюз на централистични начала.

Върху отношението на съюза към Общия работнически синдикален съюз и Работническата социалдемократическа партия ний не ще се спираме сега. Много естествено е, че като член на общия съюз той ще запази такова отношение, каквото имат сега Софийският печатарски синдикат и всички други общосъюзни синдикати. Съществуващите идейни и организационни връзки с общия съюз и партията още по-благоотворно ще влияят върху развитието на нашия съюз. Тоя въпрос обаче ще разгледаме по-подробно друг път.

*В. «Печатар»,
№ 5—6, 14 март 1907 г.
Без подпис*

*Печата се по текста
на в. «Печатар»*

ПРАЗНУВАНЕТО НА ПЪРВИ МАЙ*

Председателят Г. Димитров: Понеже времето е напредило, то първата точка от дневния ред да остане за едно идущо събрание, а сега да се занимаем с въпроса за отпразнуването на 1 май. 1 май има грамадно значение за работнишката класа, това е денят, когато всички работници от всички краища на света напускат работилниците, чрез което заявяват своите искания не само пред отделните господари, но и пред цялата буржоазна класа. Понеже интересите на всички работници от всички страни са еднакви, то и 1 май е международен празник. Тогава работнишката класа преброява своите сили и черпи нов ентусиазъм за по-напредните свои борби. Ние, българските работници, тази година има да се срещнем с ред спънки: създадените напоследък реакционни закони, от една страна, от друга, че той се пада само няколко дена преди великденските празници, когато работата е обикновено усилена, и от трета — агитацията на общоделците, щото празникът 1 май да не се празнува на 18 април, а на Великден. Всичко това трябва да ни направи много по-енергични в своята агитация както между общоделските работници, тъй и между неорганизираните. Ние трябва да употребим всички усилия, щото да се спре ежедневната преса, защото тя е в ръцете на общоделците. Досега 1 май е носил параден характер, сега обаче другарите трябва да уяснят истинското значение, което социалдемократите му дават. За

* Резюме от реч пред събрание на Работническия печатарски синдикат в София, 2 април 1907 г. (Ред.)

нас 1 май е източник за нова енергия и ентузиазъм, а за общоделците един горчив празник, благодарение на положението, в което се намират напоследък с другите буржоазни партии. Относително за либералите каза, че те, след като се мъчеха да създадат изкуствено обединение на партиите, прибегнаха за такова на синдикатите, а сега са изпаднали в такова смешно положение, че не им остава нищо освен или да се върнат при «котерията», или да отидат при общоделците. Мерки за доброто отпразнуване на 1 май посочи следните: 1) Да се издаде позив, в който да се поканят всички печатарски работници да напуснат работа; 2) Да се свика събрание за всички печатарски работници и 3) Да се изберат комисии, които да действуват в определените им печатници. Освен туй да се предупредят господарите за отпразнуването на 1 май там, където работят наши другари. Накрай покани другарите да се изкажат по посочените мерки и да посочат нови такива, така че въпросът да се реши най-добре.

*Публикува се за първи път
по текста на протокола*

ЗНАЧЕНИЕТО НА ПЪРВИ МАЙ*

Другарят Г. Димитров в реферата си за 1 май изтъкна, че на този ден всички работници от целия свят си подиват ръка за ръка и проявяват своите искания, протестират против днешното общество и излизат в тоя ден на манифестация, с която искат да заставят държавата за работническо законодателство.

Др. Г. Димитров накратко обясни стремлението на буржоазната класа и на работническата класа, после обясни доколко са социалисти господа общоделците, когато техният Централен комитет е решил да празнуват на Великден 1 май, а не на същия ден. Др. Г. Димитров разгледа обстойно как германските работници са се борили срещу противоработническия закон. В края на сказката си др. Г. Димитров обърна сериозно вниманието на другарите, че те не трябва да гледат «широките» кога ще празнуват, а най-широко да проагитират за масовото напускане на работниците на 1 май, да се избират комисии за тази цел.

*Публикува се за първи път
по текста на протокола*

* Резюме на сказка пред общо събрание на Работническия шивашки синдикат в София, 10 април 1907 г. (Ред.)

ПЪРВИ МАЙ И РАБОТНИЧЕСКИТЕ СИНДИКАТИ

Установен от международния социалистически конгрес в Париж⁵⁵ през 1889 година, Първи май ще бъде отпразнуван след няколко дни за *шестнадесети път* от политическия⁵³ и синдикален⁵⁷ Интернационал на работническата класа.

За работническите социалистически синдикати Международният празник на труда има извънредно голямо значение. В него те виждат не един обикновен празник за почивка и веселие, а ден за *манифестация на своята международна пролетарска солидарност и класови искания, ден за пропаганда и борба.*

Въпреки всички усилия на господстващите класи и органите на буржоазната държава да настройват шовинистично работническите маси и раздухват национални вражди в тяхната среда, за да могат да ги държат по-лесно и сигурно в икономическо, политическо и духовно подчинение, организираните и борещи се работници от всички части на света на Първи май единодушно заявяват, че за тях не важат расовите и национални различия, че те всички представляват една обща интернационална армия, която дружно се бори за унищожението на днешната капиталистическа наредба на експлоатация и потисничество и за *въдворяване общочовешко братство, свобода и равенство.*

Борейки се ежедневно за добиване по-културно съществуване на работническата класа чрез намаление работния ден, увеличение надницата, въвеждане добра хигиена и пр., работническите синдикати на Първи май манифе-

стират своите класови искания за осемчасов работен ден и широко покровителствено работническо законодателство, като гледат на тях преди всичко като на спомагателни средства за реализиране крайната цел на работническото движение — *освобождението на работниците от капиталистическото робство*, което е и тяхната собствена цел.

Като напускат работилниците, фабриките, мините и пр., на Първи май работниците показват важната роля, която играят в производството, и със своята икономическа и политическа мощ внасят респект в редовете на господарстващите класи, които се принуждават да държат сметка за работническите интереси и искания.

Приготовленията и агитацията за отпразнуването на Първи май, както и самият празник дават прекрасна възможност на работническите социалистически синдикати да се доближат до неорганизираните и организирани под знамето на буржоазията работници, да ги озарят със светлината на социализма, да ги засегнат със своето влияние и да увлекат част от тях в общата освободителна работническа борба.

Независимо от това общо значение, което има Празникът на труда, неговото значение за нашите синдикати е още по-голямо. Тая година за пръв път ние ще празнуваме Първи май сред изключителни политически условия и в предвечернето на изострени борби с буржоазията. В последно време се изсипаха цяла редица реакционни удари върху главата на работническата класа. Буржоазията — властваща и опозиционна, като се стреми да приспособи всички държавни органи и власти за стабилизирането на своето могъщество, в същото време със светкавична бързина създаде верига законодателни прегради на социалистическото (политическо, синдикално и кооперативно) движение. Измененията на Наказателния закон¹, Закона за пенсиите, Закона за сдружаванията на държавните, окръжните и общинските чиновници и служещи, Закона за печата, Закона за кооперативните сдружвания, Закона за анархистите и пр. — всичко това бе едно драконовско посягане върху най-ценните права и свободи на работническата класа. Днес вече Еснафският закон бледнее пред новите закони, насочени против сво-

бодното и правилно развитие на работническото освободително движение. Поради това на Първи май освен другото организираните в нашия съюз и партия работници високо ще издигнат своя глас на протест против вилнеющата буржоазна реакция и ще стегнат добре своите редове за по-нататъшната решителна, неотстъпчива борба против нея.

От друга страна, тазгодишният Първи май заварва нашите синдикати в момента, когато те бърже преминават от просветителни групички, каквито предимно бяха доскоро, в *бойни синдикални организации*, които се стремят да обединят под своето знаме всички годни за борба работници. И новите политически условия, колкото и тежки, идат да помогнат за това обединение. Сега нито помен може да има от «грандиозните» шумни и празни професионални акции на общоделците⁵⁹. В техните синдикати е настъпил един гибелен застой. С участието си в опозиционния блок и с цялата своя политика напоследък те се явиха да подкрепят буржоазната опозиция, която в Народното събрание гласува с две ръце противоработническите закони. Това не остава без влияние между организираните при тях работници. Последните са поставени на кръстопът и това особено пред Първи май ясно изпъква: *или да продължават да бъдат оръдия в ръцете на буржоазията, или да възприемат тактиката на социалистическите синдикати*. В не по-добро положение се намират малкото «организационно-неутрални» синдикати на «пролетарците»⁶⁰. В този важен и съдбоносен момент за работническата класа у нас те висят във въздуха. Безсилно и смешно се явява тяхното съществуване *отделно*. Тям остава или да се върнат при нас, при «котерията», или да извършат «синдикално обединение» с общоделците и заедно с последните да водят «класова борба» за качването на Т. Тодоров, Данев и пр. на власт.

По силата на самите събития Първи май за нашите синдикати се явява и един ден за истинско обединение на здравата част от работниците, неорганизирани, и такива, които са се намирали под развращащото влияние на общоделци и либерали.

Но колкото важно е значението на Първи май тая година, толкова трудно е неговото отпразнуване.

Властите могат да се възползват от новите законоположения и да спъват предмайската агитация, да забранят да се манифестира или демонстрира из улиците на Първи май.

Празникът се пада през *Страстната седмица*, тъкмо пред великденските празници, време, когато работата навсякъде, особено в занаятчийските работилници, е много усилена, поради което напускането на масата работници при слабото тяхно съзнание е задача твърде тежка. Това най-много важи за шивачите, обушарите, търговските служещи и работниците от други подобни професии.

Друга пречка е и агитацията на общоделците: празнуването да стане не на *18 април*, а на *23* (втория ден на Великден). В този смисъл Централният комитет на партията вече взел решение. За тях Първи май е един празник *или парад* и понеже през «*Страстната седмица* всякакви песни, свирни и манифестации са забранени от властта» (бр. 53, «*Работническа борба*»), те решават да го празнуват на *23 април*. Те се стараят да въведат в заблуждение и работниците, като представят *външната страна на празника за негова същност*.

Всички тия пречки обаче са *преодолими*. Те са от естество не да ни отчаят, а, напротив, да ни направят по-енергични в предмайската агитация. Всички синдикати и синдикални членове трябва да вземат най-активно участие в тия агитация. Необходимо е да се поясни на работниците, особено на общоделските, истинското значение на Първи май. За съзнателните работници не е *толкова* важно външната страна на празника (музика, песни, манифестация из улиците и пр.), колкото *същността* на празника (напускането на работата в този ден и вътрешното, идейно съдържание, което се влага в празнуването). Това, което съставлява същественото значение на Първи май и го прави *ден за борба*, не е *парадът*, а *спирането на производството, съзнанието на празнуващите работници*.

В повечето държавици на Германия и в други някои страни са забранени всякакви манифестации и демонстрации. Но никога класосъзнателните работници там не са се отказвали поради това от празнуването на Първи май.

Те напускат работата и в големи майски събрания манифестират своите искания и международна солидарност и демонстрират против капиталистическата наредба, както и против самото *запрещение* да си организират манифестация или демонстрация из улиците.

В предмайската агитация богато трябва да използваме всички пречки, които полицията ще ни създава, за да разкрием пред работниците нейната класова, противоработническа роля, както и оная на цялата буржоазна държава, а заблужденията и противодействието на общоделците — за обрисуване истинския им образ като *лъжесоциалисти* и *работнически заблудители*.

Колкото по-широко между работниците проникне нашата предмайска агитация и пропаганда на нашите идеи, толкова по-голяма ще бъде възможността да увлечем в празнуването на Първи май повече неорганизирани, общоделски и либералски работници, толкова повече ще спомогнем за истинското работническо обединение и за укрепването на социалистическото синдикално движение.

Прочее, нека всички работим и се готвим достойно да отпразнуваме тазгодишния Първи май, да го направим един *истински ден за пропаганда и борба*, толкова повече че с него се открива *епохата* на усилен, реални работнически борби, на работнически жертви и мъченичества в нашето движение. Така на дело ще покажем, че ние сме готови, както нашите героични другари в Германия през Бисмарковия режим, с цената на своята кръв, на своя живот да премахнем всички драконовски закони, да съборим всички прегради и да вървим неуклонно към тържеството на освободителното работническо дело!

В. «Работнически вестник»,
№ 65, 10 април 1907 г.

Подпис: Г. Д.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

ПРАЗНИКЪТ НА ТРУДА

Само няколко дни ни отделят от великия международен празник на труда — *Първи май*.

В сряда, 18 април, работниците из всички части на света ще напуснат мрачните и убийствени работилници, фабрики, мини и пр. и ще се наредят под червените знамена, за да манифестират своята *международна класова солидарност* и тържествено да покажат, че въпреки всички расови и национални различия експлоатираните и потиснати роби на труда в Европа, Америка, Азия, Африка и Австралия задружно се борят за премахването на враждите и границите между народите и за възстановяването върху развалините на днешната капиталистическа наредба на потисничество, експлоатация и кръвопролитни войни *едно общочовешко братство на мир и любов!*

На *Първи май* работниците високо ще издигнат знамето на своите искания за *осемчасов работен ден* и *работническо законодателство*. Те ще искат повече въздух, хляб и светлина, повече свободно време, за да увеличат своята физическа и духовна мощ и победоносно да вървят към *полноценното разкъсване веригите на наемното робство* и *издигнат своето освобождение от днешната физическа и духовна мизерия!*

Като захвърлят чука, иглата, компаса и пр., работниците на *Първи май* ще покажат, че те са единствените собственици на всички богатства, че без работническата ръка всички машини, инструменти и материали са *мъртви*, че цялата човешка култура, от която тъй богато се ползува буржоазната класа, е *плод на работническия труд*.

Следователно работниците трябва да бъдат не *роби*, а *господари на труда!*

На *Първи май* работниците от целия свят ще *демонстрират* против днешния капиталистически строй, който поставя многобройното трудещо се човечество в мизерия и нечовешки условия и при който *раят* на шепата капиталисти се изгражда върху *пъкъла* на многомилionenното потиснато, експлоатирано и измъчено работничество. Работниците ще *манифестират* своята готовност и неукротима енергия за борба против днешното *царство на мизерия и страдания*, против тая *долина на кръв и сълзи*, както и своята гореща вяра в близкото *тържество на царството на равенството, свободата и братството!*

Първи май е предвестникът на работническото освобождение, свободата на труда и общочовешкото щастие!

Като част от всесветския пролетариат съзнателно борещото се българско работничество тържествено ще отпразнува Празника на труда. То ще има да каже на *Първи май* и нещо повече от своите иностранны другари. Върху правата и свободите на работническата класа у нас се извърши в последно време един *най-брутален атентат*. С наказателните разпоредби против работническите стачки, отнемането коалиционното право на държавните, окръжни и общински работници, драконовския Закон за печата⁶¹ и цялата редица други противоработнически закони българската буржоазия — властваща и опозиционна — *иска да свърже ръцете и да запуши устата на работническата класа* и по тоя начин да *спре* нейното класово повдигане и организиране, да *убие* работническото освободително движение, за да може спокойно и безпрепятствено да закрепва своето икономическо и политическо могъщество върху безмерната експлоатация и крайната мизерия на работническата класа.

На *Първи май* българските съзнателни работници ще изразят своя общ, повсеместен протест против тая *драконовщина* на буржоазията и нейната държава и ще докажат на дело, че те не се стряскат от насилията и бруталните закони и че няма сили под небето, които биха могли да унищожат работническото освободително движение, защото то има дълбоко своите корени в недрата на самото капиталистическо общество и достатъчно мощ да победи

лички пречки, да надвие и най-драконовските закони.

От друга страна, съзнателно борещите се български работници на Първи май *ще порицаят* опозиционната буржоазия, която, гласувайки с две ръце противоработническите закони, тъй подло се промъква до работниците с цел да използва техните сили и средства, тяхната бойна енергия за *своите чисто котерийни, властнически интереси*. Те ще изкажат и своето дълбоко съжаление към ония работници, които послужиха и продължават да служат на мост на противоработническия «патриотически блок», и ще отправят своя горещ другарски апел към тях да престанат да бъдат несъзнателни оръдия на буржоазията и да станат съзнателни борци за тържеството на *необходимата работническа кауза*.

Нека на 18 април всички фабрични, занаятчийски и търговски заведения запустеят, за да се почувствува добре абсолютната необходимост на работническата ръка в целокупното производство и да изпъкне по-релефно силата на класовата работническа демонстрация!

Работници и работнички, оставете работата и участвайте във великото международно работническо празненство! Докажете, че вие можете не само да страдате и тъните в мизерия, но и да се борите за своето освобождение и освобождението на цялото човечество!

Работник, който не участва със своето сърце, със своята душа, с цялото си същество в празнуването на Първи май, не е *работник*! Той е несъзнателен враг на себе си, на своите другари, на своята класа. Той е достойна за съжаление *твар*!

Нека цяла работническа България на 18 април бъде на крак под червеното знаме, въодушевена от бойния зов на Празника на труда — празника на работническата съзнателна класова борба, предвестника на работническото освобождение!

Да живее Първи май!

Да живее международната пролетарска солидарност!

Да живее международният революционен социализъм!

Да си капалят капиталистическото робство, буржоазната репресия и драконовските противоработнически закони!

ПО ДЕЙНОСТТА НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СИНДИКАТ*

... **

Г. Димитров посочи, че дневният ред на синдикалния конгрес е много важен и че тези въпроси трябва да се разгледат отделно във всеки синдикат, за да бъдем осветлени за конгреса, но по причина, че времето не позволява да се държат във всеки синдикат поотделно реферати по въпросите, то Местният комитет е вземал решение, щото тези реферати да се държат в общи събрания, в които ще вземат участие всичките синдикати. Освен тези въпроси, които са в дневния ред за синдикалния конгрес, може да има и някои други въпроси, затова помоли другарите, които искат да повдигнат такива, могат да направят това.

... **

Забележи, че много наши другари, които са получавали вестника, сега не го получават, и то повечето от тях са, които говорят за високо съзнание, че тези, които го не получават и не четат, не го получават не затова, защото нямат средства, а по-слабо съзнание. Работниците от печатницата «Вечерна поща», които сравнително другите си другари взимат по-голяма заплата, не получават вестника, въпреки че са го получавали, и които другаде харчат много повече.

* Речюмета от изказвания на Г. Димитров на събрание на Работническия печатарски синдикат в София, 8 юни 1907 г. (Ред.)

** Съкратени изказвания на участници в събранието. (Ред.)

..**

Настоятелството се е грижило и се грижи за повдигането на членовете и въпреки нашите усилия нередовностите си продължават. Показа една мярка, за да може всеки член да получава вестника — че членският внос да се увеличи и от него да се отделя за «Работнически вестник». Тази мярка е най-практична и тя се практикува в Австрия. Нашият членски внос ще бъде 50 ст. седмично плюс 10 ст. за вестника. Този въпрос ще бъде сложен за разискване в синдикалния конгрес. Трябва да се направят реди реформи. Може би вестникът да не излиза 2 пъти в седмицата, а повече пъти, това ще се реши в конгреса. Мярката, която посочвам, има и слабата си страна, тя е, че в тези синдикати, които още не са достатъчно закрепнали, има постоянно приливи и отливи, но пък книжарницата в такъв случай може да отпусне на синдикатите вестника по 4 лева или 4,50 лева, та пак да се получава вестникът от всички членове. По причина, че таз година вестникът ще има 2000 лева дефицит, то не могат се направят никакви подобрения на вестника — да му се увеличи формата или да излиза 3 пъти вместо 2 пъти в седмицата.

..**

Единствената причина, по която в «Печатар» не излиза, тя е, че не може да се намери отговорен редактор. Ако притурка на «Р. в.» не може да се издава, защото може да попречи и на «Р. в.» Ще може да се издава «Печатар», ако се печата в Пловдив, защото там ще може да се намери отговорен редактор. По причина, че др. касиер А. Лулчев по болестни причини си дава оставката, то настоятелството му я прие, та трябва в това събрание да се избере друг касиер.

..**

Настоява да се избере касиер, защото членовете от настоятелството и без това са претрупани с много работа, та никой не би се нагърбил с тази работа.

... **

Поддържа мярката на Талев* и обърна вниманието на членовете, които са нередовни в събрания и в конференции, да бъдат по-редовни, защото зле се отразява за тях.

*Публикува се за първи път
по текста на протокола*

* А. Талев предлага членовете на Работническия печатарски синдикат да постъпват на работа в печатници, където има групи на Работническото типографско дружество, и да работят за привличането на печатарите в Работническия печатарски синдикат. (Ред.)

НУЖДТА ОТ ПРОФЕСИОНАЛНИ СЪЮЗИ У НАС И ТЯХНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

I

Не за пръв път се повдига въпросът за образуването на професионални съюзи у нас. Още през 1894 г., като плод на усилията на Социалдемократическата партия да организира раздвижилите се тогава печатарски работници, се яви образуването на Централния работнически печатарски синдикат в София с клонове из провинцията. Обаче след софийската обща печатарска стачка и стачките в Русе и Варна тоя току-що основан професионален съюз *пропадна*. Неговите слаби наченки бидоха разрушени от стихийното движение на печатарските работници. Към 1900 година, когато се възобнови Печатарският синдикат и се образуваха други няколко професионални организации в София, отново се повдигна въпросът за тяхното обединение в професионални съюзи със съществуващите из провинцията синдикати. Мислеше се тогава, че трябва преди всичко да се образуват няколко професионални съюзи и после из тяхната среда да изникне Общият синдикален съюз, както това е станало в по-напредналите страни на Запад. Направиха се опити за образуването най-напред на Печатарски съюз, който щеше да послужи като образец за съюзите на железари, дърводелци, шивачи и пр. Тия опити обаче срещнаха непреодолими пречки в самото развитие на капиталистическото производство. Малките синдикални групички, пръснати из различните краища на страната, носещи изключително характер на просветителни кръжоци, не чувствуваха непосредствено и силно нуждата от едно професионално съюзяване. Сами софийски синдикати, които трябваше да бъдат осно-

вата на професионалните съюзи, се намираха в първоначалния свой период на укрепване, бяха слаби и с несигурно, колебливо съществуване. Синдикалната организация засягаше, с едно малко изключение, само занаятчийските работници. Професионалната организирана борба беше в своето начало. Работническата социалдемократическа партия, увлечена почти всецяло поради дребнобуржоазните условия на нашата страна в политически агитации всред дребната буржоазия до това време, тепърва започваше да обръща по-голямо и сериозно внимание върху нуждите на работническото движение. От друга страна, съдбоносната борба против буржоазното влияние на общоделството в редовете на партията и последвалото през 1903 година партийно и синдикално разцепление тикна малко на заден план въпроса за обединението на синдикатите било в професионални съюзи, било в Общ синдикален съюз.

Опитът ясно показва, че при съществуващите тогава условия на синдикалното движение не бе възможно да се образуват отделни професионални съюзи. Единствената форма на организация за обединението на синдикатите в едно цяло бе *Общият синдикален съюз*. И когато след разцеплението ни с общоделците засилилото се работническо движение налагаше обединението на синдикатите, през 1904 г. се поставиха основите на Общия работнически синдикален съюз. Също така в повечето градове при невъзможността да се образуват отделни професионални синдикати образуваха се смесените синдикати, които се явяват като една преходна форма в професионалното организиране на работниците.

Изпреварил образуването на професионалните съюзи, Общият синдикален съюз по необходимост трябваше да се нагърби и с цял ред техни функции. Но както смесените синдикати не могат поради своя разнороден състав да изпълняват напълно задачата на професионалната организация, така и Общият съюз, макар и да играе много важна роля за организирането и обединението на синдикалното движение у нас и за засилването на общата класова борба, не може сполучливо и напълно да извършва работата на отделните професионални съюзи. Колкото по-скоро последните се създадат и поемат своите функции

от ръцете на съюза, толкова по-сполучливо ще бъдат изпълнявани тия функции и толкова по-добре той ще може да се посвети на своята специална задача — *общ организатор и ръководител на синдикалното движение*, като прониква с идеята за организация в широките кръгове на фабричните работници, които в грамадното си мнозинство стоят още неорганизирани, и да ги привлича под своето знаме.

На синдикалния конгрес миналата година отново се повдигна въпросът за професионалните съюзи. Без да се занимава подробно, конгресът възприе по принцип *необходимостта и възможността* на такива съюзи при новите условия у нас и препоръча на синдикатите, които *могат*, да пристъпят към основаването на професионални съюзи. За тая цел през годината Синдикалният комитет изработи и специален проектоустав за съюзите. Софийският печатарски синдикат след всестранно проучване на въпроса, и съгласие със съществуващите печатарски групи, секции и смесените синдикати из провинцията, поставя вече основите на *Печатарския съюз*. След всичко това тая година IV синдикален конгрес ще се занимае специално с въпроса за образуването на професионални съюзи и ще им даде една определена директива на синдикатите по това.

Ясно е за всекиго, че тоя въпрос днес се повдига при съвършено други, различни от ония преди няколко години условия. С развитието на капиталистическото производство и преминаването на някои от занаятчийските производства към една форма, малко или много капиталистическа, числото на фабриките се значително увеличи, откриха се крупни работилници с една много по-голяма маса работници. Постоянното преминаване на работниците от един град в друг, от едно производство в друго по-или извънредно ясно тясната свързка между интересите на столичните работници и ония на провинциалните. Работническото движение изобщо и синдикалното специално стават все повече масово. Борбата вече се води не само против отделни господари, но и срещу техните организации — Еснафския и Индустириалния съюз. Последните разчитат и върху съдействието на държавата с всичките нейни органи — полиция, войска, търговско-индустириал-

ни камари и пр. За илюстрация на това могат да ни послужат освен многото други стачки главно *пернишката рудничарска и общата железничарска стачка*⁸². Отделните стачки се доразвиват до тарифна борба. Съществува вече силно движение между тютюневи, текстилни и др. фабрични работници. За да се противопоставят на стачното движение, освен всичко друго господарите, независимо от своите партийни различия, образуваха един общ блок *против работническите стачки*, с който занапред ще има да се сражаваме.

От друга страна, професионалното организиране на работниците под знамето на нашия съюз е твърде напреднало. Числото на *професионалните* синдикати расте по-бърже, отколкото онова на *смесените*. Повечето от първите стъпват вече здраво на краката си. Те преминават бърже от организации предимно *просветителни*, каквито бяха по-рано, в *истински синдикати*, които сериозно се замислят да внесат необходимите подобрения в условията на труда и да спомагат на постоянната класова борба против наемничеството. Тука обаче те се срещат с *невъзможността* да проникват по-далеко със своето влияние между работниците от професията си и да водят по-сполучлива борба против безмерната експлоатация, понеже не разполагат със силите и средствата на организираните работници от своята професия в цялата страна, т. е. понеже не са се обърнали в *професионални съюзи*.

При тия нови условия професионалното движение се нуждае от нова организация. Да се запази досегашното положение значи да се спъва изобщо развитието на работническото движение. И съвършено понятно. Стачната борба, за да може да разчита на практически и идеен успех, се нуждае от добра организация, от общата солидарност на работниците от дадена професия из цялата страна, от общото тяхно морално и материално съдействие. Това обаче може да става навременно и сполучливо, когато пръснатите из всичките краища у нас работници от професията съставляват едно организирано цяло със съединени и насочвани в една и съща посока всички свои сили и средства. Предварителното проучване и преценяване условията за всяка приготвявана стачка ще бъде тогава по-точно и сигурно, защото съюзът със своята статисти-

кл за състоянието на производството, числото на работниците, организирани и неорганизирани, и пр. не само в известна местност, а в цялата страна ще може най-добре да преценява дали трябва да се обяви стачка или не. При съществуването на професионални съюзи голяма част от досегашните съвсем неподготвени и даже често безразсъдни стачки не ще бъдат обявявани и в стачното движение по-лесно ще се внесе необходимата организация. В стичките, водени от професионалните съюзи, господарите не ще си правят илюзия да търсят работници из провинцията за стачконарушители или пък да преместват своите предприятия в друг град, тъй като ще знаят, че имат на среща си съюза на работниците из цялата страна.*

При това една от най-важните причини за неуспеха почти на всички пропаднали стачки са слабият процент на организирани работници и наличността на грамадно число неорганизирани, из средата на които досега господарите богато са вербували стачконарушители. Привличането на тая маса работници в нашите редове е възможно чрез едно силно и постоянно упражнявано влияние. Професионалните съюзи ще имат възможността много по-добре, отколкото сега отделните синдикати, и особено смесените, да водят една широка социалистическа устна и печатна агитация и пропаганда между работниците от своята професия. Тяхната притегателна сила ще бъде по-голяма: 1) защото ще обгръщат работници от всички градове; 2) защото многото работници, сега членове на пролетарските групи, в ония градове, дето не могат да се образуват още даже смесени синдикати, както и работници в различни фабрики, отстранени от градовете, ще могат да влязат в съюзите и с това ще увеличат значително своята финансова и морална сила. Такива работници имаме в Бургас, Айтос, Карнобат, Нова Загора, Харманли, Чирпан, Казанлък, Горна Оряховица, Габрово, Радомир, Самоков, Трън, Брезник, Пещера, Кочериново, Панагюрище, Тутракан, Бельово, Баня Костенец, Септември, Долна баня и пр. В тях има организирани работ-

* В 1898 г., през време на общата печатарска стачка в Париж, една част от притежателите на някои печатници се преместиха из провинцията, дето имаха неорганизирани работници, и по тоя начин избягнаха да приемат исканията на стачниците.

ници повече от 500—600: шивачи, обушари, дърводелци, железари, печатари и пр., които сега не участвуват в никаква синдикална организация, и 3) защото съюзите ще могат да предприемат по-сполучливо практически акции в полза на работниците и да засегнат със своята пропаганда и агитация по-широка маса неорганизирани работници.

Всичко това ще спомогне твърде много и за привличането в нашите редове здравата част от общоделските работници и за спасяването им сега, при разпадането на общоделската партия, от влиянието на радикал-демократите, които, възприели теорията и практиката на общоделците, искат да наследят и тяхното влияние над работниците.

От друга страна, като изпълняват всички синдикални функции (организиране и издържане стачки, подпомагане безработни, болни и пътуващи работници, пропаганда и агитация и пр.) по-добре от *отделните* синдикати, професионалните съюзи ще могат и с много по-голям успех да се борят против безработицата — тоя страшен бич за работническата класа. Пораждана от характера на самото капиталистическо производство, безработицата не ще може, докато съществува днешната наредба, да бъде напълно отстранена. Но в силата на работническата организация е да бъдат в голяма степен облекчени тежките последствия от безработицата. Чрез подпомагане безработните и пътуващите работници, чрез уреждане бюра за намиране работа на безработните и събиране статистически сведения за условията на трудовия пазар се постига това. Обаче за изпълнението на тая задача са необходими централизираните сили и средства на професионалния съюз.

Следователно, от гледището на професионалното организиране и професионалната борба на работниците *необходимостта* от създаването на професионални съюзи е *крайно наложителна*.

Но не е само това. Както е известно, подобренията, които се стремим да внесем в условията на труда чрез професионалната борба, не са *цел сама по себе си*, а само *средство* за засилването и по-сполучливото водене на общата класова борба за окончателното премахване на

много робство. От това единствено вярно гледище синдикалното движение има дотолкова цена, доколкото то се явява спомагателно условие на освободителната класова борба. А интересите на последната с не по-малка необходимост диктуват централизирането на синдикатите в професионални съюзи.

Работническата класа преживява сега един важен и отблъскващ момент. Тя е поставена в крайно ограничителни политически условия. Цяло реакционно законодателство е издигнато срещу нея. Реакционният еснафски закон бледнее пред много по-реакционните закони против стачките, против сдружаването на държавните работници и против печата. Властувашата и опозиционната буржоазия се мобилизира и сплотява в един постоянен блок против работническите организации и тяхната борба. Тя се научи от нас и от нашите борби против нея да се организира, но сега, подпомагана от държавата, се стреми да ни изпревари в това отношение. Буржоазията проявява по-високо класово съзнание от нас, работниците. Докато част от работническата класа се мъкне след известните мажоризи и дребнобуржоазни политикани в блокове и други буржоазни акции, буржоазията *единодушно* кове закони и вериги против нашето освободително движение и образува блок *против стачките.*

Да да се възстановят и запазят правата на работническата класа, да се отбият ударите, които буржоазията ни нанася, да се парализира нейното влияние сред работниците и да се добиват все по-благоприятни условия за съществуването и класовата борба на българския пролетариат, потребни са и синдикални организации с централизиранни средства и сили. На блока на властувашата и опозиционната буржоазия против работническото освободително движение трябва да се противопостави крепко и решителният блок на работническата класа под знамето на социалдемократията. Едно необходимо условие за постигането на това е обединението на разпръснатите из цялата страна професионални групи и работници в *професионални съюзи.* Професионалните съюзи ще *проникнат в по-широка работническа маса, ще разширят и задълбочат своето влияние върху нея, ще направят по-съзнателна и отлучлива борбата ѝ и ще спомогнат за нейното обеди-*

нение под знамето на социалдемокрацията. По тоя начин общата класова борба на българския пролетариат ще бъде по-сплотена и по-мощна.

И тъй — да не отиваме в по-големи подробности, както интересите на професионалната борба, така и онии на целокупното освободително работническо движение изискват с най-голяма наложителност образуването на професионални съюзи като част от Общия работнически синдикален съюз.

Разбира се, тая нова организация ще засяга само синдикати, които са годни да се обърнат още сега или малко по-сетне в съюзи, като напр. *Печатарския, Металороботническия, Шивашкия, Обущарския, Дърводелския*⁶³ *Тютюноработническия*,⁶⁴ *Текстилния*⁶⁵ и пр. И след образуването на съюзи немалко синдикати ще останат в сегашното си състояние поради невъзможността да се обърнат в професионални съюзи. Тия синдикати последователно, като назряват условията и за тях, ще се обединяват в съюзи.

Каква трябва да бъде организацията на професионалните съюзи у нас, ще видим идния път.

II

Въпросът за организацията на професионалните съюзи е в тясна зависимост от целта, характера и задачите им.

Както е известно, социалистическите професионални организации в различие от буржоазните, като имат за специална задача да водят борба за подобряване положението на работниците в рамките на капиталистическата експлоатация, в същото време насочват всичките свои усилия под знамето на общата политическа организация на работническата класа — социалдемокрацията, за коренното премахване на самата експлоатация. Те не могат да се ограничат само със своята професионална борба върху почвата на настоящето, а преминават границите на капиталистическото общество, съзнавайки ясно, че до когато последното съществува: 1) не ще бъдат възможни истински, трайни и общи подобрения във всички области на живота на работническата класа и 2) каквито подобрения и реформи да се придобият, работниците ще си оста-

ниг подчинена, експлоатирана класа с най-несигурно съществуване. Реформите, които са възможни при съществуването на капиталистическата наредба, не са в състояние да премахнат основните злини, породени от самата нея, като: анархията в производството, конкуренцията, безработицата и пр., от които тъй много страда работническата класа, па и цялото общество. Поради това, борецките се за ограничението на капиталистическата експлоатация, социалистическите професионални съюзи активно, с всички свои сили и средства участвуват в общата борба на работническата класа за *унищожението на наемното робство, за свободата на труда, за тържеството на социализма.*

Срещу борецкото се работничество обаче стои цялата буржоазия със своите икономически и политически организации, със своята държава и нейните многобройни органи. Всичко това е *строго централизирано* и насочено в една обща посока: *да се затвърдява икономическото и политическото могъщество на буржоазията и да се нанасят удари след удари на освободителното работническо движение, за да не може то да изпълни своите исторически задачи.* За тая цел буржоазията чрез централизираната политическа сила на държавата посяга върху правата на работническата класа, създава цяла редица ограничителни за работническото движение закони и подлага на преследвания и насилия работническите организации и отделните работници, особено в решителните моменти на класовата борба. Наред с всичко това буржоазията се стреми чрез демагогия и със средствата на своята банкрутирала наука, както и с известни отстъпки и реформи от най-дребно естество да развратява, да дезорганизира работническата класа, като поставя под свое влияние някои слоеве и части на последната, използва ги за своите контрарийни и класови цели и ги противопоставя на съзнателното работническо движение.

При това положение, за да може работническото движение да се запази, да укрепва, сполучливо да изпълнява задачите си и да постигне своята крайна цел, необходимо условие е *централизацията*, т. е. да бъдат организирани работниците под едно общо знаме, да насочват своите усилия в една и съща посока, да водят една единодушна бор-

ба, следователно на *централизираните сили* на буржоазията да се противопоставят още *по-здраво централизираните сили* на работническата класа. Затова и класосъзнателният пролетариат в целокупната своя борба стои върху принципа на централизацията.

Във всички страни, дето синдикалното движение се е развивало под влиянието на социалдемократията като класово движение на работниците, професионалните съюзи са поставени на *централистични начала*. Централистичният съюз се състои от работници из цялата страна. Той има общ устав, обща каса, общо централно управление и пр. В Германия, Австрия, Италия и др. повечето и най-силните съюзи са централистични. Даже в съседната нам страна Сърбия, която в своите общи условия много прилича на България, е възприета централистичната форма за организация на професионалните съюзи. Господстваща тенденция в развитието на синдикалното движение навсякъде е, колкото повече то става съзнателно движение и по-дълбоко се прониква със социалистически дух, организацията на професионалните съюзи да се поставя на централистични начала. Историческият опит на синдикалното движение в другите страни показва, че при централистичната синдикална организация професионалната работническа борба е много *мощна*, защото е *единна*. И това е напълно понятно. В централистичния съюз работниците от дадена професия, имайки една обща организация, общи начала, общо ръководство, имат всичката възможност да действуват бързо и единодушно, като насочват всеки момент своите усилия към една обща цел. При централистичните съюзи се изключва всяка разпокъсаност и разнодействие на отделните им части, неща, от които враговете на работническата класа обикновено много печелят. Ето защо, колкото повече силите на отделните господари и господарските организации на цялата буржоазия и нейната държава се централизират за борба против работническото движение, толкова по-необходимо става работниците да са организирани в централистични съюзи, да са съединени в едно *цяло* всичките техни сили и задружно, с необходимата бързина да насочват своите оръжия срещу силните си и добре организирани врагове в лицето на днешната буржоазна държава и

ришните капиталистически организации, картели и пр.

Освен централистичните съюзи има в някои страни и *федеративни съюзи*. Тая форма на организация е развита главно във Франция поради известни исторически и политически условия. Федеративният съюз се образува от самостоятелни синдикати, които имат свои собствени устави, управления и каси. Те се съюзяват помежду си при определени специални условия, въвн от които всеки синдикат си запазва пълна автономия в своята дейност. Всеки момент отделният синдикат може да напусне федерацията и може да се обяви против нея. По тая причина федеративният съюз не може да бъде една крепка и постоянна организация, каквато е централистичният. Силите на федеративния съюз са ограничени и разпокъсани. В неговите решения не господствува едно общо съзнание, една здрава дисциплина и не може да се разчита на сигурно единодействие в най-решителните моменти на борбата. Федеративната форма на организация се твърде много нрави на буржоазията. И ненапрасно. Ако се проследи историята на тая организационна форма в професионалното движение, ще се види, че тя е била всякога плод на стремежа на буржоазията да държи в своите ръце работническите организации, от една страна, и от друга — на несъзнанието и егоизма на работниците, които не съзнават своите общи класови интереси и не искат да подчиняват своите лични и групови интереси на общите интереси на *работническото* движение. Идеята за *федеративното организиране* на работниците има същия произход както и идеята за *неутралността на синдикатите*. Буржоазията най-лесно може да постига своите противоработнически цели в работническото движение, когато последното е *неутрално* спрямо социалдемокрацията и има *федеративна организация*, понеже тогава то не може добре да се мобилизира и да използва в борбата си всичките сили, с които разполага работническата класа, и понеже разпокъсаността, *автономността* на отделните професионални групи дава възможност на буржоазията да подвежда по-слабите от тях и да ги противопоставя на самата федерация и на цялото освободително работническо движение. С федеративната форма на организация, както и с неутралността на синдикатите буржоазията преследва целта да направи

синдикалното движение от *условие за освобождението на работническата класа в условие за закрепване системата на капиталистическата експлоатация, а заедно с това и наемното робство на работническата класа.*

У нас работническите синдикати не само са се образували под влиянието на социалдемокрацията, но са създадени в голяма степен от самата нея. Буржоазията първа започва да се замисля за професионалното организиране на работниците под свое знаме. От друга страна още при образуването на първите наши синдикати тях е даден социалистически характер, характер на класови организации, по примера на социалистическото синдикално движение в другите страни. Проповядваният разните фракции на буржоазията *неутралитет* на синдикатите претърпя пълно поражение. Особено сега, при новите политически условия у нас, т. е. при съзнателната последователна класова, реакционна политика на буржоазията спрямо работническото движение, пълната и състоятелност на неутралитета е очевидна. Нашето синдикално движение, което с успех е възприемало досега най-модерните и добре проверени в живота форми на организация и методи на борба, би извършило едно голямо непростимо безразсъдство, ако при съществуващите нас исторически и политически условия прибегне за своите професионални съюзи до една форма на организация каквато е федеративната, която прямо би пречила на движението правилно да се развива и бързо да укрепва и да го изложила на противоработническите стремежи на буржоазията.

Централизацията у нас се налага още повече и от слабостта на самото движение, което се особено нуждае от силни центрове, за да може в своите отделни слаби части да върви сполучливо напред. Поставени на централни начала, нашите професионални съюзи ще могат като разполагат с повече парични средства, морални сили и добри органи, да водят плодотворна пропаганда и агитация за класовото съзнание на членовете си и за освобождението им от масата предразсъдъци и политически заблуждения.

Централистичната форма напълно подхожда и на състоянието на нашето производство. В повечето професи-

но провинцията не могат да се образуват отделни жизнеспособни синдикати, понеже числото на работниците, годни за организация, е недостатъчно за тая цел. А федеративната организация, ако даже допуснем, че не е вредна, изисква като предварително условие съществуването на такива синдикати.

Ясно е, прочее, че единствената най-подходяща форма на организация на професионалните съюзи у нас, които се имат предвид историческите и политически условия в нашата страна и опитът на западно-европейското синдикално движение, е *централистичната*. Само като централистични организации нашите професионални съюзи ще се развиват правилно и ще се издигнат до положението на мощни, бойни синдикални организации.

Как ще се сложи в практиката организацията на съюзите, се вижда ясно от *проектоустава*⁶⁶, изработен от Синдикалния комитет и изпратен до всички съюзни синдикати за основно и всестранно проучване. Според него професионалният съюз е просто един синдикат, който обгръща работниците от дадена професия вече не само в един град, а в цялата страна. Във всички градове, дето има не по-малко от 7 членове, ще се образуват *местни групи*. Там, дето има не по-малко от 4 членове, ще се *назначават делегатски лица*, чрез които членовете ще се съобщават с Централното настоятелство. Дето пък има по-малко и от 4 членове, те ще се записват направо при Централното настоятелство. Проектотулавът разрешава малко или много сполучливо всички трудности, които се срещат относно ръководството и контролата на съюзните дела, помощи, помощите, стачната борба и пр.

Но върху това, както и върху по-съществените пречки за образуването на професионални съюзи у нас ще се спрем в следния брой.

III

Никой смята като най-сериозно препятствие за образуването на жизнеспособни професионални съюзи у нас *малкостта* на организираниите работници от отделните професии. Доста е обаче да се знае фактическото положение на работите, за да се види свършено ясно, че

това съображение е неоснователно. Макар и не още голямото число на организирани работници в Общия синдикален съюз, в няколко професии то е вече достатъчно, за да се поставят основите на професионални съюзи. Таки напр. сега организирани в отделни професионални и смесени синдикати, както и в просветителни работнически групи има: *металоработници около 290, текстилни работници — 300, тютюноработници — 150, шивачи 400, дърводелци — 120, обучаари — 390 и печатари 140.* Това число може още значително да се увеличи, тъй като то съставлява само до 40% най-много от всички работници, заети в горните производства. Независимо от това нови категории работници се раздвигват и организират. Такива са каменоделците, рудничарите, работниците по пътищата и новостроящите се линии и пр. Капиталистическото производство у нас се бърже развива, струпват се големи работнически маси във фабрики и други индустриални предприятия и условията за едно масово професионално движение вече се създават. От друга страна, Общият работнически синдикален съюз, като бъде освободен от ония задачи, с които ще се нагърбят отделните професионални съюзи, ще може да посвети повече време и по-голямо внимание върху организирането на грамадната маса фабрични работници, работнички деца и по тоя начин ще се подготвят условията за образуването и на такива професионални съюзи, които засега са невъзможни не толкова защото в самото производство няма достатъчно работници, колкото защото между тях до сега не е водена една постоянна и планомерна агитация и пропаганда.

Една действителна пречка за образуването на съюзите представлява въпросът за тяхното ръководство. Знайно е, че при професионалния съюз работата се увеличава и задачите на *Централното настоятелство* като ръководител, организатор, агитатор и пропагандатор са много повече и по-трудни от ония на едно обикновено настоятелство. За сполучливото изпълнение на тия задачи се изискват по-широки познания и по-голяма опитност от тия, с които разполагат сега повечето наши синдикални другари. При това потребни са и подходящи другари за *местни настоятелства* из провинцията и особено за да

верени лица, дето не ще могат да се образуват групи. Всичко това наистина е едно сериозно затруднение, но това в голяма степен ще може да се отстрани още в началото, а по-сетне съвсем ще бъде премахнато. Преди всичко има вече доста членове на синдикатите, които бърже се повдигат и в непродължително време ще могат задоволително да се подготвят за участие в ръководството на съюзите като секретари, касиери и пр. От своя страна Синдикалният комитет също ще дава пълна подкрепа и всички необходими упътвания на централните настоятелства. В провинцията групите и доверените лица ще разчитат на съдействието на местните работнически съвети и настоятелствата на просветителните работнически групи. Сегашните секции на смесените синдикати, като се обърнат в групи на професионални съюзи, ще имат вече практика, добита от по-рано, която значително ще улесни новата им работа.

Друга пречка е въпросът за финансовото издържане на съюзите. Тяхната разширена дейност ще изисква платени длъжностни лица, секретари и пр., които само когато се посветят изключително на съюзна работа, ще могат да вложат всички свои сили и способности за развитието и закрепването на съюзите. Освен това трябва да се организират бюра за безработни, да се издават професионални органи, да се изразходват суми за годишни събрания, за по-широка агитация и пропаганда и пр. Всичко това би изисквало значителни парични средства, с каквито, много естествено, новообразуваните професионални съюзи в първо време не ще разполагат. Погрешно е обаче да се мисли, че непременно съюзите още от началото трябва да започнат своята дейност на такава широка нога. Напротив, временно не ще има никакви платени секретари и други длъжностни лица. Работата ще се върши без парично възнаграждение, както това сега става в синдикатите. На секретарите и касиерите ще се дадат достатъчно помощници, ще се организира по-опростено работата им и по тоя начин, докато финансово не заякнат съюзите, те ще изпълняват своите длъжности сравнително доста плодотворно само през свободните си часове. Като преходна мярка по-сетне би могло да се уреди в София нещо като *секретариат*, издържан от партийната организация, об-

разуваните съюзи и синдикатите. По-право това би бил един платен секретар-каснер на Софийската партийна организация, който би помагал в канцеларската, административна и организаторска работа на съюзите и синдикатите. А когато съюзите се разраснат и засилят, те ще намерят необходимите средства да издържат свои собствени канцеларии, секретари и пр. Също така не всички съюзи от самото начало ще започнат издаването на свои професионални органи. В първо време те ще си служат с общия синдикален орган «Работнически вестник», с хвърчащи листове и специални окръжни, а по-сетне, при закрепило вече положение, ще си имат и свои вестници.

Не по-малко затруднение представлява и разрешението на въпроса за членските вноски. При образуването на съюзи ще последва известно увеличение на членските вноски за провинциалните работници, които сега в смените синдикати, както и в повечето професионални синдикати внасят твърде ниски вноски. Това увеличение поради малките работнически заплати в повечето професии ще бъде трудно. Обаче и тук затруднението е преодолимо. Ще се определи една такава *средня* седмична членска вноска, която, без да бъде съвсем малка, не ще тежи много на провинциалните работници, заплатите на които са ниски. Понеже засега има нейде голяма разлика в заплатите на работниците от една и съща професия в различните градове, може да се въведат два вида членски внос — *цял и половин*. Работниците, които получават заплата напр. по-малка от 40 лв. месечно, да плащат *половин внос*, а ония, които получават по-голяма месечна заплата — *цял внос*. При това увеличението числото на членовете на съюзите ще увеличи и приходите на последните, което ще им даде възможност да отговарят на своите финансови задължения и тогава, когато биха имали немного високи, а *средни* членски вноски. От друга страна, развитието на капиталистическото производство, неговото влияние върху занаятчийството, както и самата борба на съюзите ще води към приравняване условията на труда и живота на работниците из всичките краища на страната и все повече ще дава възможност на всички членове да плащат с еднаква леснина еднакъв размер членски вноски.

Биха могли да се посочат и някои други по-маловаж-

ни пречки, с които сигурно ще се срещнем при образуването на професионалните съюзи, но те още по-леко ще могат да се отстранят и върху тях тук не ще се спириме.

Отбелязаните по-горе трудности са наистина доста сериозни, но, както видяхме, *напълно отстраними*. Те нищо не дават достатъчно основание да заключава, че не е възможно образуването на професионални съюзи у нас сега или пък че би било *прибързано* да се пристъпи към това. Нито едното, нито другото. Тия пречки ни покливат само, че основаването на съюзите ще бъде една тежка работа, сполучливото изпълнение на която изисква големи усилия, внимание и постоянство.

На тазгодишния синдикален конгрес следователно предстои, като разгледа всестранно въпроса за образуването на професионалните съюзи у нас и характера на тяхната организация, да даде директива на синдикатите в следния дух: 1) да се пристъпи към образуването на професионални съюзи, като се започне от ония професии, в които условията за това са най-назрели, и 2) образуваните се съюзи да бъдат *централистични* според основните положения на изработения от Синдикалния комитет *програму устав*.

Въпросът за професионалните съюзи е един извънредно важен въпрос за организацията на синдикалното движение у нас и неговото правилно развитие. Ето защо, като приключваме своите бележки по него, ние съвсем не смятаме, че той е изчерпан. Тоя важен организационен въпрос наистина ще се доуясни в конгреса, по-специално ще бъде разгледан в *професионалните конференции*, но това все пак не ще е достатъчно. За да се осветлят добре всички синдикални членове, трябва да се продължи неговото разискване след конгреса в събрания и в печата. Особено необходимо е, според нас, някои от нашите по-малки другари, които са запознати по-отблизо и в подробности с историята, организацията и борбите на професионалните съюзи в другите страни, да дадат едно по-пълно разяснение.

Тяка осветлен и правилно разрешен въпросът за професионалните съюзи у нас, смело можем да пристъпим напред с образуването вече *Печатарски съюз* към основава-

нето последователно съюзи на металоработници, текстилни работници, тютюноработници, шивачи, обуцари и пр., дълбоко убедени, че това скромно начало извънредно много ще спомогне за изграждане великолепното здание на социалистическото синдикално движение у нас.

В. «Работнически вестник»,
№ 84, 85, 86, 87
от 23, 27 юни, 1, 4 юли 1907 г.
Подпис: Г. Д.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

**ЧЕТИРИНАДЕСЕТИ КОНГРЕС
НА БРСДП (т. с.)**

Плевен, 8 — 11 юли 1907 г.

ИЗКАЗВАНЕ ПО ОТЧЕТА НА ЦК НА БРСДП (т. с.)

10 юли 1907 г.

Ако Централният комитет дава един не толкова подробен отчет и едва в навечерието на конгреса, това не е по негова вина. Причините за това са, че самите организации пратиха твърде късно отчетите си, а без последните никакъв отчет не може да се прави и дава, и защото секретар-каснерът на партията е претрупан и с работа, която няма нищо общо със секретар-каснерството, като воденето на корекциите на преводни и оригинални брошури, които книжарницата издава, и пр. Другарите говорят за отслабване на партията, но малко се спряха да обяснят това. Много организации не проявяват или пък съвсем слабо проявяват политическа деятелност, първо, защото много от тях погрешно схващат нашата дейност, като обикновено се губят в областта на общите приказки и съвсем забравят практическата си работа; второ, досега много помагаха в дейността другари учители, чиновници и др. интелектуалци, които след създадените реакционни закони не можеха да правят това. И голяма е грешката на нашите другари, които предоставяха дейността на организациите в ръцете на такива несигурни елементи и съвсем малко работиха за издигането на работници. Вследствие на това последните се оказват за първо време неподготвени да вземат ръководството на партийните дела. Немалка пречка са и някои дребни собственици в партията със своите отношения към работниците. Например на 1 май някои от собствениците—партийни членове, не са позволили на работниците си да напуснат работата и да празнуват. Друга пречка е, че ние разполагаме със съвсем малко аги-

таторски сили. Габрово например. Има маса фабричен пролетариат, а от него има свършено малко организиран. В такива градове трябва да се изпратят работници, които, установени там, да водят организационната работа и да разпространяват нашите идеи. Др. Г. Кръстев казва, че ние сме се оскандалили с великденските сбирки. Това показва, че той погрешно схваща тяхното предназначение. Целта на тия сбирки не беше да дигаме шум, а да внесем осветление и ентузиазъм у нашите работници, духът на които отслабна при новото политическо положение. А това се постигна.

ЧЕТВЪРТИ КОНГРЕС
НА ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ
СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ

Плевен, 12 — 14 юли 1907 г.

И «Работнически вестник»,
№ 8, 11, 13, 15
и 14, 21, 29 септември 1907 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

ОТЧЕТ НА СИНДИКАЛНИЯ КОМИТЕТ

12 юли 1907 г.

1. СЪСТАВ НА СЪЮЗА

В края на миналата година в състава на съюза влизаха всички 38 синдиката с 1380 членове. Сега имаме 56 синдиката с 1689 членове (гледай таблица I). През изтеклата година ний сме постигнали едно увеличение на синдикатите с 18 и числото на членовете с 309. Освен тия 56 синдиката има и няколко новообразувани, които се намират под влиянието на съюза, но още не са влезли формално в неговия състав. Такива са: Каменоделският в Пловдив с около 50 членове, Обущарският в Търново — 40 членове, Кафтанджийският в Т. Пазарджик — 30 членове, и синдикатът по новостроящата се линия Радомир—Кюстендил — 60 членове. При това в таблицата е посочено само числото на *редовните*, действителните членове на синдикатите, а не и на всички ония работници, които са записани за членове, намират се под тяхно влияние, но са нередовни във вноските си. А такива, за съжаление, има повече много. Тяхното число изобщо във всички синдикати надминава 300 души.

Професионалните синдикати, които сега влизат в съюза, са: 6 обущарски със 125 членове (миналата година 4 със 104), 6 шивашки със 170 (5 със 136), 2 хлебарски с 56 (1 с 51), 2 железарски със 117 (155), 2 тютюноработнически с 117 (1 с 51), 3 дърводелски със 70 (1 с 19), 1 печатарски с 61 (70), 1 текстилен със 117 (98), 1 железничарски с 61 (100), 1 телеграфо-пощенски с 40 (87), 1 керамически с 20 (12), 1 търговски със 17 (40), 1 язмаджийски с 13 и 1 рудничарски с 25 членове. Всичко 29 синдиката с 1011 членове.

СЪСТАВ И

Тримесечия	Число на синдикатите	ДВИЖЕНИЕ НА ЧЛЕНОВЕТЕ							Пол		Семейно положение		
		Член. в начало-то на тримес.	Новопостъпили	Изключени	Доброволно напуснали	Остават в края на тримесеч.	От тях			Мъже	Жени	Женени	Неженени
							Фабрични работници	Заявляващи работници	Транспортни работници				

Състав на професии

I	24	890	278	31	118	1019	504	429	86	1015	4	279	740
II	27	1019	353	40	199	1133	561	486	86	1126	7	263	870
III	29	1133	212	67	253	1025	489	429	107	1017	8	257	760
IV	29	1025	96	39	71	1011	483	420	108	1003	8	250	701
ц. г.	—	890	939	177	641	1011	483	420	108	1003	8	250	701

Състав на смеи

I	21	490	160	23	70	557	95	415	47	555	2	88	400
II	22	557	353	64	118	728	171	548	9	653	75	79	640
III	24	728	115	51	106	686	134	547	5	598	88	73	613
IV	27	686	172	67	113	678	193	479	6	577	101	78	600
ц. г.	—	490	800	205	407	678	193	479	6	577	101	78	600

Общ състав

I	45	1380	438	54	188	1576	599	844	133	1570	6	367	1200
II	49	1576	706	104	317	1861	732	1034	95	1779	82	342	1510
III	53	1861	327	118	359	1711	623	976	112	1615	96	330	1301
IV	56	1711	268	106	184	1689	676	899	114	1580	109	328	1301
ц. г.	—	1380	1739	382	1048	1689	676	899	114	1580	109	328	1301

Смесените синдикати се състоят от: 75 обуцари (миналата година 55), 91 шивачи (54), 37 дърводелци (36), 31 железари (41), 49 печатари (46), 55 търговски служещи (52), 18 тютюноработници, 26 текстилни работници, 25 кожари и сарачи (15), 15 бръснари (8), 10 зидари (10), 45 надни-

Таблица I

И. I A

Народно-възрастов	Възраст			Образование						Записани в избирателните списъци	Членове на РСД партия	Членове на просветни дружества	Спомагат. членове
	До 20 години	От 20 до 30 г.	От 30 нагоре	Неграмотни	Първоначално	Непълно средно	Пълно средно	Висше	Професионално				

Синдикати

100	163	323	460	136	62	462	470	3	—	22	480	114	143	5
101	133	332	590	211	41	479	586	4	—	23	525	126	226	6
102	109	302	542	181	32	460	493	10	—	30	456	126	98	14
103	105	283	560	168	30	456	485	10	—	30	454	184	75	18
104	105	283	550	168	30	456	485	10	—	30	454	184	75	18

Фабрики

105	72	191	319	47	5	235	292	14	1	10	181	56	67	14
106	140	301	369	58	24	391	288	15	—	10	255	82	142	18
107	128	276	369	41	29	384	256	16	—	1	260	83	47	14
108	71	283	333	62	35	381	234	14	1	13	280	137	72	12
109	71	283	333	62	35	381	234	14	1	13	280	137	72	12

110	236	514	779	283	67	697	762	17	1	32	661	180	210	19
111	273	633	959	269	65	870	874	19	—	33	780	208	368	24
112	236	578	911	222	61	844	749	26	—	31	716	209	145	28
113	170	566	893	230	65	837	719	24	1	43	734	321	147	30
114	170	566	893	230	65	837	719	24	1	43	734	321	147	30

чирпи (26), 25 писари (16), 83 цигаревни работници и работнички и 93 други фабрични и занаятчийски работници. И всичко 27 синдиката с 678 членове.

Всички работници, които влизат в съюза, се делят по професия: обушари 200, шивачи 261, железари 148, тек-

стилни работници 143, тютюноработници и цигаревни работници 186, дърводелци 107, печатари 144, железничари 61, телеграфо-пощенци 40, хлебари 56, керамици 20, писари 25, търговски служещи 72, надничари 45, язмаджии 13, бръснари 15, кожари и сарачи 25, зидари 10, рудничари 25 и 93 други фабрични и занаятчийски работници. Всичко 1689 членове.

Има едно несъответствие между ръста на синдикатите и числото на техните членове. През изтеклата година се образуваха доста нови синдикати (18), но в същото време членовете на някои синдикати се намалиха. Числото на работниците, които са престанали да бъдат членове на съюзните синдикати, и тая година, както миналата, е доста голямо — 1048 доброволно напуснали и 382 изключени. Наистина една част от тях са заминали за странство, други са отишли войници, трети са се поминали и пр. В числото на напусналите влизат и членовете на Пернишкия рудничарски синдикат, които в началото бяха повече от 300, но в края на годината поради слабото съзнание на работниците, господстващия в мината нечуждан полицейски режим и ред други причини спаднаха на 25 членове. Независимо от това все пак ние сме изгубили едно значително число членове, привлечени през годината в съюзните синдикати. Това преди всичко трябва да се обясни с големите колебания в състава на синдикатите, тъй наречените приливи и отливи, които се предизвикват от характера и особените условия на капиталистическото незакрепнало и занаятчийското пропадащо производство у нас. То обаче в голяма степен се дължи на слабите и съвсем недостатъчни грижи, които в повечето синдикати се полагат за задържането на новите работници. Поради слабостта и недостатъците на нашата организаторска и агитаторска работа тия нови работници обикновено остават чужди на синдикалната организация, не се сливат с нея, не се проникват от нейната цел и задачи, не виждат никакъв смисъл да ѝ бъдат членове и вследствие на това скоро скъсват и формално връзките си с нея. За напускането на толкова значително число работници от съюза много допринесе и упражняваният полицейски терор, преследването на наши другари, нападането на работническите клубове и пр., особено след освиркването на княза⁶¹

и убийството на Петков⁶⁸. Влияние упражни и отнемането синдикалното право на държавните наемници, поради което доста държавни служещи, които се явяваха в някои малки градове единствените ръководители на синдикатите, бидоха принудени да престанат временно активно да участвуват в тяхната дейност, а други, членове на запрещените синдикати, се отдръпнаха. Разбира се, откъсналите се от синдикатите по тая причина работници не са окончателно изгубени. След уясняването на новото политическо положение за работническата класа те ще могат отново да бъдат привлечени.

Радостно впечатление прави фактът, че числото на индустриалните работници, членове на съюзните синдикати, е значително нараснало. Миналата година такива работници имаше 432, сега са 676. Техните синдикати въпреки големите пречки и нетрайното им съществуване по-рано или по-късно бърже укрепват и започват да заемат първо място между съюзните синдикати. Особено това може да се каже за текстилните работници в Сливен, които имат най-добрия синдикат в цяла България.

Трябва да се отбележи, че числото на работничките организации в съюза, сега е 109, когато миналата година имаме всичко на всичко 7 работнички. Това е един несъмнен напредък в организацията на работничките, но още твърде слаб. Особено като се има предвид, че по-голямата част от тия работнички са в цигаревата фабрика на Дундов в София на временна работа и следователно несигурни за организацията. Условията за организирането на работничките стават все по-благоприятни. Първо, числото на работниците във фабричното производство работнички бърже расте: в най-големите индустрии те съставляват подаващ елемент — 80%. Второ, значителна част от тях се освобождават вече от своите предразсъдъци и от илюзиите си да търсят спасение само в женитбата и престават да гледат на своята работа във фабриката или работилницата като на неизбежно, но временно зло. Те стават вече по-години работнички, годни за организация. И ако при това това лие още не сме проникнали всред по-широка маса от работнички, това се дължи главно на липсата на една организирана и постоянна агитация между тях.

Гвърде малко сме направили и за организирането на

работническата младеж, която пълни както дребните занаятчийски работилници, така и едрите индустриални предприятия. Масата млади работници утре ще бъдат възрастни и ако не се вмъкнат още сега в редовете на своите организирани другари, ще бъдат крайно сериозна пречка за развитието и борбата на синдикалната организация.

Макар и бавно, числото на синдикираните работници, членове на Работническата социалдемократическа партия, постоянно расте. В началото на годината е имало 180 партийни членове, а в края стават 321. В това число не се смятат синдикалните членове, влизащи в работническите просветителни групи, които също са в общия състав на партията. Увеличението числото на партийните членове в синдикатите ще бъде една добра гаранция за правилното развитие на нашето синдикално движение в бъдеще.

Засегнатите от нашата синдикална организация работници и работнички съставляват един нищожен процент от 200-хилядната работническа маса у нас. В много важни индустриални градове и предприятия ний съвсем не сме проникнали. Особено това се забелязва в Габрово, тоя «български Манчестер» — там нямаме никаква синдикална организация.

От друга страна, синдикираните извън нашия съюз работници, макар и да са по-малко сега, все още представляват един значителен процент. Такива има всичко около 2000 души: в общоделските «свободни» синдикати до 800 действителни членове (и то почти изключително в София, Варна и Пловдив); това се вижда ясно от отчета на централната им комисия, от постъпилите членски вноски и от разкритията, които се направиха в техния извънреден конгрес; в «социалдемократическия съюз» «Пролетарий» до 200 (пръснати в малки синдикални групички само из провинцията); в обединената железничарска организация до 700 и в дружествата на келнери, фелдшерни писари и кантонери до 300 души.

Под влиянието на буржоазните партии няма никакви други работнически синдикати. Напоследък особено трескаво се опитват радикал-демократите да пробият път на своето влияние главно между занаятчийските работници и държавните служещи. На първите те препоръчват да напуснат работническите синдикати и да си образуват

производителни кооперации, да станат «самостоятелни, неексплоатирани работници». Между държавните служещи ридикал-демократите пропагандират идеята за образуването «неутрални» синдикати. Те обаче се срещат с влиянието на социалдемократията и досега никакви резултати в това отношение не са добили.

II. ОРГАНИЗАЦИОННА И ПРОСВЕТИТЕЛНА ДЕЙНОСТ

Организационната и просветителната дейност на синдикатите е била най-усилена през II тримесечие на съюзната година (гледай таблица II).

Сравнена с оная през същото тримесечие на миналата година, има една значителна разлика. През четирите тримесечия на отчетната година е имало 1424 настоятелствени заседания (миналата година за същия период — 735), синдикални събрания — 1096 (м. г. 693), публични събрания — 117 (м. г. 80), беседи с реферати — 152 (м. г. 74) и пр. Дейността през третото тримесечие е вече по-слаба главно поради беснуващата политическа реакция и полицейските и шайкаджийски преследвания. В много градове, като Пловдив, Станимака, Берковица, Хасково и пр., известно време след 14 януари⁶⁹ не е било възможно да се свикват никакви събрания и цялата просветителна и публична дейност на синдикатите е била спряна. Имало е случаи на шайкаджийски нападения на клубовете (Пловдив, Станимака, Хасково и пр.), разтуряне и непозволяване на събрания (Берковица, Лом и пр.). Към края на годината обаче пак се започва едно усилване в дейността на синдикатите. Дейността на професионалните синдикати е по-усилена от оная на смесените синдикати; нещо съвсем очевидно: смесеният синдикат, колкото и усилие да полага, в никакъв случай поради своя разнороден състав не може да върши тъй сполучливо, както професионалният синдикат своята си работа. По количество и качество на своята дейност софийските синдикати стоят на първо място, след тях идат пловдивските, плевенските, сливенските, хасковските, шуменските и пр.

Повечето синдикати още страдат от липсата на добра обществена уредба. Голяма нередовност се забелязва в дейността на някои синдикални настоятелства и контролни

ОРГАНИЗАЦИОННА, ПРОСВЕТИТЕЛНА

Тримесечия	Число на синдикатите	ОРГАНИЗАЦ. ДЕЙНОСТ					ПРОСВЕТА						
		Настоятелствена заседания	Синдикални събрания	Със сказки	Без сказки	Средно число на посетителите	Публични събрания	Число на посетителите	Беседи и реферати	Число на посетителите	Позиви	Число на пръснатите екземпляри	Червен пароден календар

Организационна, просветителна и взаимоспомаг

I	24	185	119	78	41	794	15	990	29	95	11	5300	3511
II	27	236	149	90	59	1086	20	1610	39	132	15	9550	1084
III	29	233	139	93	46	889	12	845	22	135	15	8600	110
IV	29	241	163	115	48	892	14	872	6	101	4	1600	—
ц. г.	—	895	570	376	194	3861	61	4317	96	463	45	25050	471

Организационна, просветителна и взаимоспомаг

I	21	125	146	86	60	485	14	180	8	48	3	300	250
II	22	152	148	102	46	689	22	425	27	190	5	960	571
III	24	122	108	71	37	509	6	200	11	60	—	—	10
IV	27	130	124	71	53	561	14	205	10	80	2	700	170
ц. г.	—	529	526	330	196	2244	56	1010	56	378	10	1960	1000

Обща организационна, просветителна

I	45	310	265	164	101	1479	29	1170	37	143	14	5600	3701
II	49	388	297	192	105	1775	42	2035	66	322	20	10510	1651
III	53	355	247	164	83	1398	18	1045	33	195	15	8600	1201
IV	56	371	287	186	101	1453	28	1077	16	181	6	2300	1701
ц. г.	—	1424	1096	706	390	6105	117	5327	152	841	55	27010	5711

комисии. От друга страна, твърде слаба е самоактивността на синдикалните членове. Във всички синдикати почти цялата тежест на синдикалната дейност е сложена върху плещите само на неколцина по-енергични, усърдни и предани другари.

Таблица II

ВЗАИМОПОМАГАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

	ЗАБАВИ						ВЗАИМОПОМАГАТЕЛНА ДЕЙНОСТ							
	Абоната на «Ново време»	Срещи, вечеринки, представления	Число на посетителите	Екскурзии и излети	Число на посетителите	Число на безработните	Подпомогнати							
							За колко дни	Сума		Число на болните	За колко дни	Сума		
лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	
Членит на професионалните синдикати														
11	110	3	310	1	40	63	494	215	95	18	54	80	45	
12	146	5	800	—	—	55	438	264	—	24	99	100	40	
13	141	7	675	—	—	80	748	356	—	14	94	163	30	
14	126	2	112	4	135	29	604	394	05	11	181	156	50	
110	126	17	1897	5	175	227	2284	1230	—	62	428	500	65	
Дейност на смесените синдикати														
11	43	6	250	3	80	12	57	44	50	2	10	27	05	
12	56	16	340	1	40	50	371	104	05	4	29	48	30	
13	59	5	180	—	—	26	111	77	75	3	89	19	85	
14	64	6	210	3	140	19	46	98	90	3	12	97	10	
110	64	33	980	7	260	107	585	325	20	12	140	192	30	
Взаимопомогателна дейност														
11	163	9	560	4	120	75	551	260	45	15	64	107	50	
12	201	21	1140	1	40	105	809	368	05	28	128	148	70	
13	210	12	855	—	—	106	859	433	75	17	183	183	15	
14	100	8	322	7	275	48	650	492	95	14	193	253	60	
110	100	50	2877	12	435	334	2869	1555	20	74	568	692	29	

(Освен в София, Пловдив, Плевен, Сливен и донейде в Русе, дето местните работнически съвети отчасти са изпълнявали своята задача като местни ръководители и обединители на синдикалното движение, във всички други градове тези извънредно важни учреждения за укрепва-

нето и правилното развитие на синдикатите или са действували съвсем слабо, или не са били даже конституирани.

Синдикалната пропаганда и агитация продължава още в голяма степен да се води ограничено, едностранчиво, нейде дори крайно шаблонно. Вместо да засяга дълбоко интересите и чувствата на работниците, да осветлява техните умове и завладява сърцата им, нашата пропаганда и агитация често пъти се движи само в областта на общите приказки и не оказва никакво влияние върху работниците. За щастие, тоя недостатък с ръста на самото движение все повече се отстранява и пропагандата и агитацията започва да става жива, конкретна и да представява едно добро обяснение на работническата мизерия и средствата за нейното ограничение и окончателно премахване.

Разпространението на съюзния орган «Работнически вестник» е слабо. Макар неговите абонати в края на годината да са с няколко повече от ония в началото, във всеки случай 668 абонати от 1689 синдикални членове са съвсем малко. Това се дължи, от една страна, на слабите усилия, които се полагат за разпространението на съюзния орган. Обаче не по-малко важна причина, от друга страна, е фактът, че синдикалният отдел в «Р. в.» е бил твърде слабо застъпен. Работниците не са намирали в съюзния орган достатъчно осветление върху синдикалните въпроси, упътвания за синдикатите и пр., това именно, което отначало би направило за един наскоро синдикиран работник необходим «Р. в.». За постигането на едно по-широко разпространение на съюзния орган освен премахването на тия два недостатъка необходимо е да се направят и някои улеснения за изплащане абонамента. Тук може да бъде възприета препоръчаната от Синдикалния комитет мярка, според която всички синдикални членове по право ще получават съюзния орган, а абонаментът ще се изплаща от синдикалните каси, като се увеличи членският внос с 10 ст. седмично. По тоя начин ще се добие по-широко влияние на съюзния орган върху синдикираните работници и в същото време неговото издържане ще се улесни и ще стане по-възможно подобряване съдържанието му и увеличаване обема му.

«Ново време» в края на годината има 37 абонати повече от началото. То си пробива все по-широко път в синдикатите в сравнение с миналите години. Неговото съдържание се тъй добре нагодява за работниците, щото можем да бъдем убедени, че при повече грижи неговите абонати в скоро време ще се увеличат значително.

Червеният народен календар е разпространен от синдикатите в 5718 екземпляра.

Разпространени са и доста брошури, но за тях не разполагаме с подробни данни.

Навсякъде почти са уредени общи работнически библиотеки, поддържани от партийните организации и групи и синдикатите. Неиде, в по-големите градове, те вече добре задоволяват духовните интереси и любознателността на работниците и са превъзходни разсадници на социалистическа просвета.

Устрояването на увеселенията, екскурзиите, другарските срещи и пр. в повечето места е в ръцете на общи увеселителни комисии, които много по-сполучливо изпълняват тая задача, отколкото това биха правили отделните синдикати сами.

Един важен недостатък в общата дейност на съюза е *митоореността* на повечето синдикати, тяхната изолация от средата на работниците, бавното им намесване в конфликтите между труда и капитала и недостатъчните им грижи да направят поне това, което е по силите им, за подобряване трудовите условия и изобщо за изпълнението на своите специални задачи като синдикални организации.

III. ВЗАИМОПОМАГАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

Взаимоспомагателната дейност през отчетната година е двойно по-голяма от миналата (гледай таблица II). Подпомогнати са 334 безработни членове за 2869 дни (м. г. 171 безработни за 1852 дни), 74 болни за 568 дни (м. г. 16 болни за 92 дни). На пътуващи безработни са дадени 107,10 лв. и на пострадали работници — 30,50 лв. Подпомогнати са около 40 работници, членове на чуждестранни синдикати и съюзи. Независимо от това обаче взаимоспомагателните функции на синдикатите са още много ограничени. Даже има тук-там едно омаловажаване от

ФИНАНСИ

Тримесечие Число на синди- катите	ПРИХОД											
	Наличност от миналото тримесечие	От членски вноски	От забавле- ния	Волни по- мощи	Случайни	Всичко						
	<i>Финансова дейност</i>											
I 24	2356	85	1231	40	170	70	177	05	159	95	4095	95
II 27	4033	47	2208	45	230	90	237	98	198	85	6909	65
III 29	4583	58	1944	30	93	25	96	25	213	55	6930	85
IV 29	5155	95	2120	50	67	30	85	35	103	60	7532	70
ц.г.—	2356	85	7504	65	562	15	596	63	675	95	25469	15
	<i>Финансова дейност</i>											
I 21	321	68	816	60	48	30	80	65	125	30	1392	53
II 22	730	25	897	30	202	—	191	75	190	70	2212	—
III 24	893	—	708	30	142	90	21	07	134	30	1899	57
IV 27	985	35	713	50	115	60	86	08	92	50	1993	93
ц.г.—	321	68	3135	70	508	80	379	55	542	80	7498	03
	<i>Обща финансова дейност</i>											
I 45	2678	53	2048	—	219	—	257	70	285	25	5488	48
II 49	4763	72	3105	75	432	90	429	73	389	55	9121	65
III 53	3476	50	2652	60	236	15	117	32	347	85	8830	42
IV 56	6141	30	2834	—	182	90	171	43	196	10	9526	63
ц.г.—	2678	53	10640	35	1070	95	976	18	1218	75	32967	18

страна на някои другари значението на взаимоспомагателната дейност. А между това тя е една важна задача на синдикалната организация и всяко пренебрежително отнасяне към нея, както много добре ни учи опитът, зле се отразява върху развитието на синдикатите и забавя техния ръст. С общи усилия, ръководени от местните работ-

Таблица III

ИЩОСТ

РАЗХОД

Вносът в съюза каса	Канцеларски наем, отопле- ние и пр.	Помощи за безработни	Помощи за болни	Помощи за стачки	Непредви- денн	Всичко	Наличност в края на тримесечието
------------------------	---	-------------------------	--------------------	---------------------	-------------------	--------	--

Професионалните синдикати

001	65	261	75	215	95	80	45	296	30	386	10	1791	20	2304	75
002	85	352	15	264	—	100	40	387	05	628	25	2323	70	4585	95
003	25	125	70	356	—	163	30	247	10	245	55	1774	90	5155	95
004	25	85	70	394	05	156	50	280	30	94	—	1655	80	5876	90
005	—	825	30	1230	—	500	65	1210	75	1353	90	7545	60	5876	90

Местните синдикати

001	20	166	75	44	50	27	05	45	25	152	65	677	40	715	13
002	60	206	70	104	05	48	30	201	57	355	58	1351	80	860	20
003	65	107	15	77	75	19	85	280	65	139	67	957	72	941	85
004	35	134	52	98	90	97	10	114	—	168	33	1045	20	950	73
005	00	615	12	325	20	192	30	641	47	816	23	4032	12	950	73

Всички синдикати

001	05	428	50	260	45	107	50	341	55	538	75	2468	60	3019	88
002	45	558	85	368	05	148	70	588	62	983	83	3675	50	5446	15
003	00	232	85	433	75	183	15	527	75	385	22	2732	62	6097	80
004	00	220	22	492	95	253	60	394	30	262	33	2701	—	6827	63
005	00	1440	42	1555	20	692	95	1852	22	2169	13	11577	72	6827	63

интересни съвети, синдикатите трябва да се стараят да дават всички възможни улеснения и материални облаги на работниците, като напр. ангажират свой лекар за безплатно преглеждане болните членове, свой адвокат за правна съдебна помощ на нуждаещите се членове, да се свързват с някоя аптека за по-евтини лекарства и пр.

IV. ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ

Във финансово отношение синдикатите и съюзът са вървели добре. Общите постъпления в синдикатите през отчетната година са били (гледай таблица III): от членски вноски 10 640,35 лв. (м. г. 7841,20 лв.); от забавления 1070,95 лв. (м. г. 670,40 лв.); от волни помощи 977,18 лв. (м. г. 506,20 лв.); случайни 1218,75 лв. (м. г. 495,45 лв.). За подпомагане на безработни, болни и стачници са разходвани по-големи суми от миналогодишните. Общата наличност на синдикатите в началото на годината е била 2678,53 лв., а в края — 6827,63 лв. Както се вижда и от самата таблица, постъпленията в професионалните синдикати, както и наличността им са по-големи от ония в смесените синдикати. Макар събирането на членските вноски в синдикатите да е станало по-редовно отпреди, още господствува голяма нередовност. Поради слабия контрол, който контролните комисии упражняват, и слабостта и неопитността на някои касиери ставали са неведнъж злоупотребления, които много вредно се отразяват върху финансовото състояние и общото развитие на синдикатите.

И касата на съюза също се е засилила (гледай таблица IV). Големите дългове, направени по издържането на пернишката стачка, са вече изплатени. Остава да се дължи само на партийната книжарница тазгодишната субсидия на съюзния орган от 600 лева и една сума около 300 лева за брошури, календари и пр., употребени за агитация в Перник. Постъпленията от членските вноски в съюзната каса сравнително миналогодишните значително са наранали. През отчетната година са постъпили редовни членски вноски 3444,65 лв. (м. г. 2732,20 лв.). Общите постъпления тая година са били 10 212,98 лв. (м. г. 4497,07 лв.). Най-голяма сума е разходвана за издържане стачки, особено за пернишката стачка (6500 лв.) и за железничарската стачка (1400 лв.).

По отношение на съюзната каса всички синдикати са били по-редовни от миналата година. Някои от тях освен редовно внасяните си членски вноски са внесли в касата на съюза и значителни суми за «фонда защита и борба». Има обаче други, които не са се издължавали напълно към

съюза. Общият недобор на синдикатите (гледай таблица VI) е 487,30 лв. (м. г. 653 лв.).

Пренебрежението, с което по-рано известни другари се отнасяха към синдикалната каса, все повече се изостани и се възприема правилният възглед, че без добри финансови средства синдикалната организация не може да изпълни своите задачи, както не може да стори това и без ясно съзнание, солидарност и дисциплина, и че създаването на силна каса е един важен въпрос за синдикатите.

V. СТАЧНА БОРБА, БОЙКОТИ И ЛОКАУТИ

Отчетната година ни завари в разгара на пернишката стачка. В нея съюзът бе всецяло ангажиран. Рамо до рамо с Социалдемократическата партия той успя да внесе потребната организация в тая стихийно избухнала масова стачка, стачниците в която проявиха за цели 35 дни неубикновена издръжливост и солидарност. Това бе борба не само между пернишките рудничари и дирекцията на мината, но и между цялото съзнателно работничество, от една страна, и буржоазията със своята държава, от друга. Прещу пернишките стачници, широко подпомогнати морално и материално от организираното в съюза и Работническата социалдемократическа партия работничество, настъпнаха всички органи на буржоазната държава и всички буржоазни партии, включително и общоделската. Класовите противоречия се разкриха така ясно, както това не е ставало никога до тоя момент у нас. Централното искане на стачниците бе да се извоюва свобода за сдружаването на рудничарските работници в Перник, която свобода, макар и осветена от конституцията, фактически е била най-безогледно и жестоко тъпкана. Наред с това искане имаше и искания за намаление работния ден, премахване работата на парче и пр. Правителството чрез своята полиция и войска, чрез минната дирекция и организираните от нея шайки употреби всичко възможно, за да постигне успеха на стачката. То обрече мината на грамадни загуби, доставяше отвън на двойно по-скъпа цена въглища за нуждите на железниците само и само да излезе победител над класовата борба на пернишките рудничари. При такива условия въпреки солидарността и издръжли-

востта на стачниците стачката биде прекратена, без да бъдат прокарани и признати исканията. Ако тая стачка беше обявена на една частна компания, ако мината не бе държавно предприятие, тя щеше да се завърши без друго с успех. Въпреки това фактически се добиха известни благоприятни промени в условията на труда: веднага след прекратяването на стачката дирекцията покачи работническите надници в такъв голям размер, в какъвто никога дотогава не бе повишавала. Образува се и синдикат, който обаче поради неукрепналото съзнание на работниците и невъобразимо големите насилия от страна на дирекцията, както и изолираността на мината от градския живот и общото работническо движение извънредно бавно се закрепва. Тая първа масова стачка на държавни работници, от друга страна, донесе грамадни поучения за борещото се българско работничество.

Към средата на съюзната година, както ви е известно, избухна друга, още по-масова стачка на държавни работници — железничарската. Поникнала върху почвата на голямата мизерия, в която живее железничарският работник у нас, тая стачка биде използвана от висшия железничарски персонал за неговите лични интереси и от буржоазната опозиция за свалянето на правителството и за постигането на своите котерийни, властнически цели, които не само нямат нищо общо с истинските железничарски интереси, но са прямо против интересите на железничарите и на цялата работническа класа. Още от обявяването на стачката нейното ръководство попадна фактически в ръцете на буржоазната опозиция, която си послужи прекрасно с «работническите» водители — общоделци и «либерали». Веднага се забравиха преките задачи на стачката, които самите работници ѝ поставиха и в името на които те с готовност се излагаха на големи лишения: стачката биде насочена изключително към засилването на «народното движение»⁷⁰ за свалянето на правителството, като за тая цел се тълкуваше на стачниците, че падането на правителството е първото и неизбежно условие, без което исканията на стачниците не ще бъдат приети. Въпреки тоя характер на стачката и котерийните цели които буржоазната опозиция ѝ наложи, нашият Железничарски синдикат участва в нея. Той се изказа соли

ирен с работниците, що се касае до тяхното стремление да се подобри положението на железничарския работник, като се обяви най-решително против вагабонтската политика на буржоазната опозиция да използва мизерията на железничарските работници за своите груби, егоистични, властнически цели. В същата посока и съюзът даде своята морална и материална подкрепа на стачниците. И в тая стачка държавата прояви своята природа като защитница на капиталистическата експлоатация. С най-голяма жестокост тя се нахвърли върху стачниците, като ги накара, чрез свикването им в запас под силата на военната дисциплина, да станат изменници на своята класна борба. Разбира се, в случая стамболовисткото правителство⁷¹ постъпи тъй, както щеше да постъпи всяко друго правителство на негово място из средата на лицемерната буржоазна опозиция, която макар и малко време преди стачката да гласува с две ръце Закона против стачките и другите реакционни противоработнически закони, все се стесни да си послужи с железничарската стачка за влияние на правителството. Това особено ясно стана по-късно, когато опозиционните буржоазни партии една след друга в конгресите си и в своя печат се изказаха решително против *стачното право* на държавните работници. — След дълго умишлено и вредно за работниците, но износено от буржоазната опозиция, която всеки ден очакваше падението на правителството, протакане на стачката тя беше прекратена с едно нищожно повишение за дребния железничарски персонал и по-големи материални облаги за висшите чиновници по железниците. Срещу това, в противовес на пернишката рудничарска стачка, която издигна работниците, внесе съзнание и солидарност в техните редове, железничарската стачка упражни крайно революционерско влияние върху движението на железничарските работници. Голямото число нови работници, включени на стачката, ще бъде за дълго време една сериозна пречка за организацията и борбата на железничарите. А масата заблуждения, които буржоазните партии правят всичкото време на стачката тъй щедро разпространявали между стачниците, дадоха възможност на враговете на работническото движение да се загнездят по-широко и по-дълбоко сред железничарите, да поставят значителна част

⁷¹ Георги Димитров, т. 1

РАВИ

ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ НА ОБЩИНА
от 1 юли 1906 г.

Параграф	ПРИХОД	Предвидено за цяла го- дина	ПОСТЪПИЛО				Всичко	
			През I-то полуго- дие	През II-то полуго- дие	През I-то полуго- дие	През II-то полуго- дие		
I	Фонд за синдикална про- паганда и агитация:							
	1) Редовни членски вноски	1500	544	75	1179	50	1724	25
	2) Случайни	150	266	85	145	55	412	40
II	Фонд за защита и борба:							
	1) Редовни членски вноски	1000	362	10	786	35	1148	45
	2) Случайни	1200	4223	27	2035	96	6259	23
III	Фонд за пътуващи безра- ботни:							
	1) Редовни членски вноски	500	182	55	389	40	571	95
	2) Случайни	50	—	—	—	—	—	—
IV	Недобори от м. г.	400	96	70	—	—	96	70
		4800	5676	22	4536	76	10212	98
	Наличност от м. г.:	—	—	—	—	—	2001	84
	Всичко	4800	5676	22	4536	76	12214	82

София, 5 юли 1907 година

Б. х. Сотир
Контр. комисия: Т. Луканов
Е. Марков

Таблица IV

В Т К А

ИНИЦИАЛЕН СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ

1907 година

РАЗХОД	Предвидено за цяла година	РАЗХОДВАНО				Всичко	
		През I-то полугодие	През II-то полугодие	През I-то полугодие	През II-то полугодие		
I Фонд за синдикална пропаганда и агитация:							
1) Заплата	1080	520	—	550	—	1070	—
2) Канцеларски	500	472	20	335	40	*807	60
3) Субсидия на «Р. в.»	600	—	—	500	—	500	—
4) Командировки	200	32	80	167	—	199	80
5) Непредвидени	—	55	20	58	60	113	80
II Фонд за защита и борба:							
1) За подпомагане стачки	1500	6844	95	1482	95	**8327	90
2) За подпомагане пострадали работници	200	25	50	5	—	30	50
III Фонд за пътуващи безработни:							
1) Подпомагане пътуващи безработни	500	155	—	152	10	307	10
2) Издръжка бюро за безработни	—	—	—	—	—	—	—
Наличност на 5.VII. 1907	4580	8105	65	3251	05	11356	70
	—	—	—	—	—	858	12
Всичко						12214	82

Секретар-каснер: Г. Кирков
Деловодител: Г. Димитров

* II рубриката канцеларски влизат в разходите за наем, отопление и осигуряване, както и ония за двете издания на членските книжки за синдикатите и за репродуцирането на синдикалните марки.

** Гук влиза в разходът по пернишката стачка.

от последните под своето политическо влияние и като ги мъкнат подире си, да ги откъсват по-нататък от съзнателните борби на железничарските работници. Въпреки всичко това обаче тоя горчив опит на българските железничари донесе както за тях самите, тъй и за цялото работническо ценни поучения. Железничарската стачка показва много ясно и нагледно, че всяко професионално движение, което не почива върху почвата на самостоятелната класова борба, е обречено да бъде използвано от буржоазията против самите стачници и цялата работническа класа.

Освен тия две крупни масови стачки през изтеклата година имаше и цяла редица други по-дребни в занаятчийското производство и индустрията (гледай таблица V). В таблицата са отбелязани само стачките, които са ръководени от съюза. Освен тия стачки имало е и някои, ръководени от общоделците, но за тях не разполагаме с точни данни. По-бележита от тях е само стачката на трамвайните работници, в която общоделският метод на стачна борба напълно се приложи и донесе разкошни плодове, оскарданяване на стачката и големи унижения за стачниците, без да бъдат прокарани, разбира се, исканията. За стачки, ръководени от «либералите» *самостоятелно*, не може и да се говори, тъй като числото, както и значението на тия стачки, е *свършено незначително*.

Поради икономическия подем, господстващ у нас, и безграничната експлоатация и мизерия на работническия труд числото на стачките постоянно се увеличава. Тая година има 82 ръководени от съюза стачки (м. г. 46), от които 49 нападателни (м. г. 18) и 33 отбранителни (м. г. 28) с общо число на стачниците 3364 (м. г. 1567) и 132 жени (м. г. 193); изгубени работни дни има 43 842. С пълен успех са завършени 29 стачки (м. г. 9), с частичен успех — 20 (м. г. 12) и без успех — 34 (м. г. 9).

Стачното движение вече започва да взема все повече масов характер. Числото на индустриалните стачки тая година значително е нараснало. Въпреки още голямата стихийност в стачната борба изобщо трябва да се отбележи, че съюзът от ден в ден разширява своето влияние и силно противодействува на тая стихийност, като се старее да предупреждава стихийното избухване на стачките

Това обаче ще става толкова по-добре и по-сигурно, колкото повече укрепва синдикалната организация и във всяка отделна професия става *единна*. Извършвани са и немалко грешки при обявяването на някои стачки. Известни другари зле са преценявали условията, не са се съобразявали с правилата на съюза, отдавали са се на стихийното стачно настроение у работниците и по тоя начин си се хвърляли в неподготвени и съвсем несполучливи, даже много вредни за движението стачки.

Грамадното число от стачките са обявени за покачване надниците, намалението на работния ден, добра хигиена и човешки обноси. Има обаче и няколко стачки, обявени против насилственото налагане на еснафските книжки и много протест против реакционния Еснафски закон. Всички стачки, с едно малко изключение, са били последвани никога от известно подобряване условията на труда. И колкото още ограничени да са придобитите подобрения тази година, те са важна крачка напред.

Общоделците и през отчетната година продължиха своята стара тактика — чрез стачките на работниците да пречат на развитието на нашите синдикати. Вместо да приемат подхвърлената от нас идея за задружно действие в стачките между работниците от нашите синдикати и ония от техните, те подложиха на още по-големи преследвания членовете на нашите синдикати в София във всички работилници, дето общоделците бяха болшинство. При постъпването на наши другари на работа общоделците обявяваха стачки против тях. На тия противоработнически стачки, които ставаха най-често при печатарите и които извънредно много пречат да се подобрява положението на работниците, ний решително се противопоставяме и в голяма степен ги направихме вече невъзможни. Много общоделците от това взеха повод да разпространяват из четирите краища на страната баснята за нашето «стачконарушителство» и да озлобяват против нас несъзнаващите работници.

Освен стачките, ръководени от нашия съюз, имали сме през годината и 9 бойкота. Бойкотиранни са работилници и фабрики, в които стачките са изгубили. Обаче поради слабостта на синдикалната организация и изобщо на работническото движение бойкотът като средство за борба

СТА

Число на стачките	От какви работници	Нападателни	Отбранителни	Общо число на стачниците	Мъже		Жени	
					Организи- рани	Неорганизи- рани	Организи- рани	Неорганизи- рани
13	Шивачи	7	6	135	84	51	—	
21	Обущари	9	12	158	94	64	—	
8	Печатари	5	3	94	50	44	—	
6	Хлебари	2	4	65	28	37	—	
4	Дърводелци	4	—	50	31	19	—	
3	Работници по новостроя- щите се линии	3	—	1055	15	1040	—	
2	Рудничари	1	1	1070	35	1035	—	
2	Тютюноработници	1	1	90	35	45	—	10
6	Инсталатори	5	1	31	8	23	—	
2	Язмаджии	2	—	42	9	33	—	
2	Табаци	1	1	57	16	41	—	
1	Фабр. на Балабанов (Ко- чериново)	1	—	59	5	54	—	
1	Електрически	1	—	110	3	107	—	
1	Каменоделци	1	—	60	5	55	—	
1	Хамали	—	1	100	—	100	—	
2	Железари	1	1	27	12	15	—	
1	Текстилни	—	1	62	30	32	—	
1	Цигаревни	1	—	130	2	8	2	111
1	Колари	1	—	63	—	63	—	
1	Сладкари	1	—	8	2	4	—	
1	Търговски служещи	—	1	7	3	4	—	
1	Книговезци	1	—	6	3	3	—	
1	Казанджии	1	—	7	2	5	—	
82		49	33	3496	472	2892	2	130

против капиталистическата експлоатация не може ни да има сериозно практическо значение у нас. То е само едно добро начало и упражнява възпитателно влияние върху работниците.

Таблица V

И В А

Всичко	Неорганизиран	Число на изменниците	Изразходв. суми			Свикани събрания	Издадени позиви	Число на екземплярите	Изгубени дни	Завърш. с успех	С частичен успех	Без успех	Бойкотирани работилници и фабрики	
			От съюзн. каса	От синдикалните каси	Всичко									
	51	33	—	—	—	18	2	900	1359	4	4	5	2	
	94	44	—	—	—	60	6	2300	1362	8	5	8	3	
	44	12	—	—	—	34	8	2050	324	2	1	5	—	
	37	9	—	—	—	17	—	—	236	1	2	3	—	
	19	8	—	—	—	5	1	100	219	2	2	1	—	
	1040	—	—	—	—	5	—	—	1650	3	—	—	—	
	1035	54	—	—	—	43	5	2500	30700	—	1	1	—	
	55	20	—	—	—	12	1	500	1050	—	—	2	—	
	23	13	—	—	—	10	1	500	308	3	—	3	—	
	33	—	—	—	—	2	—	—	331	—	2	—	—	
	41	9	—	—	—	4	—	—	185	1	1	—	—	
	54	13	—	—	—	12	—	—	1550	—	—	1	—	
	107	—	—	—	—	5	1	100	1650	—	—	1	—	
	55	12	—	—	—	1	—	—	300	—	1	—	—	
	100	—	—	—	—	—	—	—	500	1	—	—	—	
	15	—	—	—	—	5	—	—	235	1	1	—	—	
	32	—	—	—	—	15	1	600	750	1	—	—	—	
	126	—	—	—	—	12	1	500	695	1	—	—	—	
	63	1	—	—	—	1	—	—	135	1	—	—	—	
	6	2	—	—	—	3	—	—	86	—	—	1	—	
	4	—	—	—	—	1	—	—	56	—	—	1	—	
	3	—	—	—	—	2	—	—	30	—	—	1	—	
	5	1	—	—	—	6	1	100	140	—	—	1	—	
174	3012	236		8327,90	1852,22	10180,12	273	29	10150	43842	29	20	34	8

Бързото синдикиране на работниците и тяхната упорита стачна борба накара господарите да се организират, да съединят усилията си и задружно да се противопоставят на работническите стачни борби. В това отноше-

ние господарите са направили значителна крачка напред през изтеклата година. Стачната борба започва да се води все повече не против отделния господар, а против господарската организация, която стои зад него. Тъй сдружени господарите в еснафски сдружения, Индустиален съюз и пр., започват вече да обявяват *локаут* (масово изпъждане) на работниците си с цел да разслабят и унищожат работническите организации или да осуетят известна работническа акция. Такъв е случаят сега с общарските работници в Стара Загора.

При съществуването на Закона против стачките, при постоянното намесване на полицията, войската и други органи на държавната власт през време на стачките и полза на господарите или държавата, при все по-голямата и здрава организираност на самите господари стачната борба ще става все по-трудна, по-жестока и за своите успехи ще изисква много по-силна организация, повече жертви и по-голямо внимание.

VI. ПОЛИТИЧЕСКИ АКЦИИ

Във всички политически акции, предприети от Работническата социалдемократическа партия, съюзните синдикати са участвували най-активно. Съществуващите връзки между синдикатите и партията не са само формални, но и *фактически*. Тяхното благотворно влияние върху развитието на синдикалното движение у нас особено ясно изпъква в политическите акции, в които синдикатите са участвували.

Още в началото на годината в София се организира една внушителна демонстрация против полицейските произволи в Перник, в която синдикатите взеха много усърдно участие.

Борбата против Еснафския закон, започната миналата година, се продължи. Тъкмо когато еснафите се готвеха в София да манифестират своите искания пред Народното събрание в полза на Еснафския закон и против съзнателното работническо движение, Софийската партийна организация и синдикатите организираха втора демонстрация с лозунг: *Долу Еснафския закон! Прилагане и разширяние на Закона за женския и детския труд*. Из провинции

ти се свикаха протестационни събрания за същата цел. Комитетите на труда в ония градове, дето имаме свои делегати, като Пловдив, Плевен, Самоков и пр., са били използвани както за възможното прилагане на Закона за женския и детския труд, така и за агитация против неговото неприлагане.

Създаването на реакционните закони против работническата класа, както и политическите събития през миналата зима вярно са схванати от синдикатите. И те редом с Работническата социалдемократическа партия се борят и се готвят за борба както против реакцията на властувашата партия, така и против опитванията на буржоазната опозиция на гърба на работническата класа да постига своите котерийни цели.

Първи май тая година не се отпразнува тъй бляскаво, както това е било по-рано. Но от това неговото значение спусем не бе по-малко. Навсякъде, с малко изключение, той се отпразнува с напускане на работата. Въпреки големите произволи и насилия от страна на властта тазгодишният Първи май в повечето градове бе една истинска работническа демонстрация. Лишен от външния блясък, Първи май тая година бе, от друга страна, един добър ден за проверяване действителните наши сили.

Общоделската партия поради своето участие в «партиотическия блок», за да не дразни своите съблокари, беше решила да стане празнуването на Първи май не на 18 април, когато празнува целият международен пролетариат, а на втория ден на Великден. Под влиянието обаче на нашата агитация и критика това решение на общоделската партия не се възприе от всички общоделски работници и в София те празнуваха на 18 април.

При новото политическо положение на работническата класа, когато ще има да се води една продължителна борба за премахването на реакционното, противоработническо законодателство и за създаването закони в защита на труда, нашите синдикати още по-здраво ще се сплотят около Работническата социалдемократическа партия и с по-голяма енергия ще участвуват в нейните политически акции.

VII. ОТНОШЕНИЯТА НА СЪЮЗА КЪМ ИНОСТРАННИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪЮЗИ

И тая година ние формално не сме влезли в съюз с някои иностранны съюзи, нито пък сме в състава на Международното синдикално бюро.⁷² Не бързахме да сторим това по-рано, защото ние съвсем не желаем да бъдем само товар на международния пролетариат, без да можем добре да изпълним своите задължения към него, както постъпват напр. общоделците, които тъй безсъвестно експлоатират братските чувства и международната солидарност на Интернационала за своите авантюристически акции и против делото на самия Интернационал. Сега обаче ще се направят нужните постъпки да влезем в Синдикалното бюро и в отделните международни съюзи. Тая година ще бъде представляван съюзът в международния социалистически конгрес в Щутгарт⁷³, а след това ще се постави в редовни и постоянни връзки с Интернационала, за да можем и ний, българските синдикирани работници, да вложим своята лепта в съкровищницата на освободителното международно работническо движение.

VIII. ДЕЙНОСТ НА СИНДИКАЛНИЯ КОМИТЕТ

Поради причини, които се коренят в състава на Синдикалния комитет, той не е бил през годината напълно редовен. Повечето работа обикновено е вършена по инициатива на постоянното присъствие на комитета, вследствие на което допускани са известни опущения, които инак биха се избягнали. През второто полугодие членът на Синдикалния комитет В. Нейчев биде изключен поради действия, насочени против интересите и дисциплината на съюза. Синдикалният комитет е имал 38 заседания. Той е издал две окръжни в отделен отпечатък и пет окръжни, отпечатани в «Работнически вестник». Комитетът в своята преписка със синдикатите е имал 1356 входящи писма и 604 изходящи. Той е поддържал редовни сношения с всички съюзни синдикати и им е давал необходимите упътвания. За по-близко опознаване с техния вътрешен живот и с цел да им се дават по един достъпен начин всички необходими практически упътвания, като се улесни в съ-

щото време и агитацията им, Синдикалният комитет е делегирал своя деловодител по обиколка из провинцията. В началото на годината такава обиколка бе предприета в Лом, Видин, Свищов, Враца, Плакалница, Перник и пр., и към края на годината — из цяла Южна и част от Западна България. Синдикалният комитет също е контролирал и подпомагал синдикалния печат: «Телеграфо-пощенски вестник» с около 600 абонати, «Железничар» — 700 и «Печатар» — разпространяван в 1000 екземпляра. Грижил се е и за уреждането на синдикална библиотека от популярни брошури върху историята, теорията и практиката на синдикалното движение, но в това отношение много малко е направено.

При по-редовен състав на Синдикалния комитет и по-широка подкрепа от страна на всички синдикати и техните органи през идущата година комитетът ще бъде в състояние да изпълни по-сполучливо своята извънредно важна и тежка задача.

IX. ПРЕДСТОЯЩАТА ДЕЙНОСТ НА СЪЮЗА

Като завършва своя отчет, Синдикалният комитет намира за необходимо да препоръча на конгреса относително предстоящата дейност на съюза главно следното:

1. Стягане редовете на синдикатите, вътрешното им уреждане и енергично и правилно водена просвета между синдикалните членове.

2. Проникване на синдикалната организация в незащитените градове и производства, особено между индустриалните работници и работнички, и увеличаване числото на членовете чрез широка и усърдна агитация между неорганизираните работници и организираните при общоделците и «либералите».

3. Образуване централистични професионални съюзи, като това става последователно във всички професии, като е възможно, под ръководството и контролата на Синдикалния комитет.

4. По-енергично и навременно намесване във всички конфликти между труда и капитала, добра подготовка и организация на стачната борба и крайно внимателно отношение към стихийно избухващите стачки: спазване на

правилника за стачките и резолюцията на Сливенския конгрес върху стачното движение.

5. Усилване взаимоспомагателните функции на синдикатите.

6. Уреждане синдикалния печат: подобряване синдикалния отдел на «Работнически вестник», като има статии върху историята и теорията на синдикалното движение, практически упътвания за синдикатите и техните органи; хроника за синдикалното движение у нас и сведения за условията на труда във всички градове и производства; издаване освен съществуващите професионални вестници и такива за рудничарите, текстилните работници и пр.; издаване специална синдикална библиотека.

7. Създаване улеснения за получаването на съюзния орган, като изплащането абонамента му става заедно с членските вноски.

8. Образуване младежки просветителни и гимнастически дружества.

9. По-чести командировки на делегати на Синдикалния комитет из провинцията; изпращане в по-важните градове, дето няма работници-агитатори, такива от други градове на постоянна работа.

10. Финансово засилване на синдикатите; по-големи грижи за касите им и най-редовно сношение на синдикатите със Синдикалния комитет и

11. Най-активно участие на съюзните синдикати в ръководената от Работническата социалдемократическа партия борба против буржоазната реакция, за извоюване работническо законодателство и за пълното премахване наемното робство.

ОБЛЕГАТЕЛЕН СЪОЗ ТРЕЗ 1906—1907 г.

№ по ред	СИНДИКАТИ	Недобори от миналата година		Членски вноски и други постъпления						Всичко		Остава да дължи	
		лева	ст.	Фонд за синдикална пропаганда и агитация		Фонд за защита и борба		Фонд за пътуващи безработни		лева	ст.	лева	ст.
				лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.				
1	Берковски смесен	—	—	29	80	20	20	6	60	56	60	6	30
2	Беленски »	—	—	1	20	—	80	—	40	2	40	9	—
3	Врачански »	—	—	58	65	61	10	17	55	137	30	—	—
4	Варненски »	—	—	29	75	16	45	8	30	54	50	3	60
5	Видински »	—	—	45	40	51	17	11	30	107	87	—	—
6	» общарски	—	—	19	10	25	40	2	70	47	20	—	—
7	Дупнишки смесен	—	—	46	—	55	10	14	70	115	80	—	—
8	Карловски »	—	—	9	—	9	35	3	—	21	35	—	—
9	Кюстендилски смесен	—	—	7	25	2	50	1	25	11	—	—	—
10	Килифарски »	—	—	8	70	—	—	—	—	8	70	—	—
11	Ломски »	—	—	79	70	79	50	23	95	183	15	—	—
12	Ловчански »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	80
13	Новоселски керамичен	16	70	17	20	37	90	4	40	76	20	27	—
14	Пловдивски смесен	—	—	49	60	52	60	14	20	116	40	19	80
15	» хлебарски	—	—	15	—	26	—	3	—	44	—	31	50
16	» общарски	—	—	65	35	64	55	19	05	148	95	12	50
17	» шивашки	—	—	42	05	52	90	12	35	107	30	—	—
18	» папукчийски	—	—	7	40	7	40	1	80	16	60	—	—
19	» тютюнджийски	—	—	31	70	39	80	9	90	81	40	21	60
20	» язмаджийски	—	—	18	—	27	—	6	—	51	—	21	60
21	Плевенски смесен	—	—	22	60	27	—	6	80	56	40	18	60
22	» железарски	—	—	13	50	11	85	4	50	29	85	24	30
23	» шивашки	—	—	57	30	68	85	16	50	142	65	—	—
24	» общарски	—	—	33	55	25	80	8	85	68	20	—	—
25	Пернишки рудничарски	—	—	17	85	14	55	5	95	38	35	—	—
26	Русенски смесен	—	—	29	45	28	—	7	65	65	10	7	20
27	» железаро-дърводелски	—	—	10	50	16	25	2	75	29	50	—	—
28	» шивашки	—	—	30	20	24	55	9	50	64	25	—	—
29	Старозагорски смесен	—	—	9	75	4	50	2	25	16	50	8	10
30	Сливенски текстилен	—	—	191	65	125	85	51	55	369	05	—	—
31	» смесен	—	—	18	45	21	20	6	15	45	80	10	80
32	» общарски	—	—	24	75	26	55	8	25	59	55	—	—
33	» шивашки	—	—	12	60	11	40	4	20	28	20	26	80
34	» тютюнджийски	—	—	20	70	7	80	3	90	32	40	—	—
35	Софийски металороботнически	—	—	176	55	298	20	54	45	529	20	—	—
36	» печатарски	—	—	143	50	312	40	45	20	501	10	—	—
37	» шивашки	—	—	62	50	78	40	19	20	160	10	5	—
38	» общарски	—	—	23	55	78	75	6	05	108	35	24	30
39	» дърводелски	—	—	28	15	30	55	6	15	64	85	—	—
40	» смесен	—	—	117	55	120	55	32	05	270	15	—	—
41	» телеграфо-пощенски	80	—	29	55	17	50	8	75	135	80	34	10
42	» железничарски	—	—	7	60	123	—	—	—	130	60	90	—
43	» търговски	—	—	44	85	86	80	13	35	145	—	—	—
44	Станимашки смесен	—	—	9	45	6	30	3	15	18	90	—	—
45	Силистренски »	—	—	3	—	2	—	1	—	6	—	—	—
46	Свищовски »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	80
47	Татарназарджишки »	—	—	45	55	44	90	14	25	104	10	13	20
48	Търновски »	—	—	15	70	21	60	2	90	40	20	7	—
49	Троянски »	—	—	25	—	22	80	7	75	55	65	—	—
50	Фердинандски »	—	—	29	55	26	—	9	45	65	—	—	—
51	Хасковски »	—	—	49	95	47	55	12	45	110	05	—	—
52	» хлебарски	—	—	42	55	35	50	10	35	88	40	—	—
53	Шуменски смесен	—	—	14	60	26	35	4	85	45	80	15	50
54	» общарски	—	—	30	15	20	10	10	05	60	30	27	90
55	» шивашки	—	—	9	45	6	30	3	15	18	90	—	—
56	» дърводелски	—	—	14	—	24	65	4	70	43	35	—	—
57	» тютюнджийски	—	—	11	45	—	55	—	—	12	—	—	—
58	Ямболски смесен	—	—	26	60	43	10	6	45	76	15	—	—
59	От парт. орг., групи и частни лица	—	—	—	—	—	—	—	—	4985	01	—	—
	Всичко	96	70	2038	50	2334	02	758	75	10212	98	487	30

В тая таблица влизат само постъпните суми до 5 юли т. г.

Деловодител: Г. Димитров

2

ИЗКАЗВАНЕ ПО ОТЧЕТА
НА СИНДИКАЛНИЯ КОМИТЕТ

13 юли 1907 г.

Наистина отчетът на Синдикалния комитет, съставен върде набърже, е *непълен*, но той е *точен*, с изключение на някои дребни печатни погрешки. В отчета напр. липсва таблицата за условията на труда и положението на работниците, различните форми на експлоатацията и пр. Липсват също сведения за общото число на работниците и работничките във всяка професия и какъв процент от тях са организирани. Тези недостатъци на отчета се дължат главно на обстоятелството, че отчетите на синдикатите са непълни и не се изпращат навреме. Числото на съюзните *основни* членове е точно 1689, както е отбелязано в таблицата за състава. Генко Кръстев невнимателно и неправилно е пресмятал, затова мисли, че е по-малко. Тая цифра в отчета е *минималното* число на членовете в съюзните синдикати. Също тъй поради невнимание и непознаване състава на съюза и партията той смята неточно и числото на партийните членове. Всъщност няма никакво противоречие в това отношение между отчета на Синдикалния комитет и партийния отчет. 321 работници — членове на съюзни синдикати, са членове на партийни организации, на партията. Обаче работници в партията има много повече. Това се дължи на три причини: 1) в състава на партията влизат и работническите просветителни групи. В много градове има такива групи, но няма синдикати, напр. Бургас, Айтос, Карнобат, Харманли, Чирпан, Везинлък, Долна баня и пр.; 2) в някои градове има партийни организации, в които влизат работници, но няма синдикати, напр. Габрово, Самоков, Елена, Пещера и

пр.; 3) в градовете, дето има просветителни групи и синдикати, като Хасково, Кюстендил и пр., групите изцяло влизат в състава на партията, но синдикираните работници, членове на групите, ние не смятаме партийни членове. В числото 321 партийни членове влизат само синдикираните работници — *членове на партийните организации*. Нашите синдикати трябва да разширят своя кръг на действие, да се намесват своевременно в конфликтите между работниците и господарите, навсякъде да се явяват решителни защитници на работническите интереси, да полагат големи грижи за подобряване условията на труда, да уредят по-добре своята спомагателна дейност. В същото време трябва да се употребяват извънредно много усилия за просветата на работниците, за да се разбият всички заблуждения и превратни мнения, които са се загнездили тук-там върху характера и задачите на синдикалната организация. Синдикалният съюз трябва да проникне със своята агитация между всички ония работници и работнички, които стоят далече още от нашето синдикално движение. По тоя начин съюзът ще расте числено, ще се засилва и укрепва, ще се освобождава постепенно от досегашните слабости и недостатъци и ще изпълва все по-добре своите задачи като класова синдикална организация.

3
ИЗКАЗВАНЕ ПО ИЗБОРА
НА НОВ СИНДИКАЛЕН КОМИТЕТ

14 юли 1907 г.

Според съюзния устав избор се прави само за половината от членовете на Синдикалния комитет, когато им изтече двегодишният мандат. По право сега в комитета би трябвало да останат: секретар-каснерът, Г. Димитров и И. Нейчев, но понеже последният е изключен от съюза, остават само първите двама. Трябва, следователно, да се изберат трима членове на Синдикалния комитет, като се приема да бъдат напълно подходящи другари, за да може през настъпващата съюзна година Синдикалният комитет сполучливо да изпълнява своите задачи.

4

**ИЗКАЗВАНЕ ПО РЕЗОЛЮЦИЯТА
ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА ЦЕНТРАЛИЗИРАНИ
ПРОФЕСИОНАЛНИ СЪЮЗИ**

14 юли 1907 г.

В резолюцията въпросът за крайната цел на професионалното движение е поставен напълно правилно и ясно. Съзнателно водената синдикална борба не може да няма за крайна цел пълното освобождение на работниците от наемното робство. Условието на капиталистическото общество, всред които се развива синдикалното движение, му налагат все по-тясно сближение със социалдемократията и постоянното участие в общата освободителна класова борба. Без социалистическа крайна цел синдикалното движение е едно буржоазно движение и то не може да изпълни добре даже своите непосредствени специални задачи. Мярката за получаване на вестника може да се приложи в повечето синдикати. За слабите синдикати може да се направи изключение. При внимателно прилагане на тая мярка ние ще имаме много повече абонати в синдикатите, събирането на абонамента ще бъде по-леко и сигурно, а и издържането и подобриенето на нашия синдикален орган значително ще се улесни.

5
РЕЗОЛЮЦИЯ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ
НА ЦЕНТРАЛИЗИРАНИ
ПРОФЕСИОНАЛНИ СЪЮЗИ*

14 юли 1907 г.

IV редовен плевенски конгрес на Общия работнически синдикален съюз, след като изслуша реферата върху нуждата от професионални съюзи и тяхната организация и като взе предвид:

1) че нарасналите нужди на синдикалното движение и на общата пролетарска класова борба у нас изискват една нова форма на синдикална организация — обединението на отделните професионални синдикати и на професионалните групи на смесените синдикати из цялата страна в здрави професионални съюзи;

2) че образуването на професионални съюзи най-малко в няколко професии, засегнати вече от организация, е напълно възможно;

3) че единствено при централистичната форма на организация професионалните съюзи могат да действуват напълно единодушно, да имат потребната мощ и с централизираните си в едно цяло сили и средства да водят победоносно своята борба против капиталистическата експлоатация, като запазват работниците и отделните групи от влиянието на буржоазните фракции,

Р е ш и:

1. Да се пристъпи към образуването на професионални съюзи, като се започне от ония професии, в които условията са най-много наизрекли за това;

* Г. Димитров предлага резолюцията. (Ред.)

II. Образуваните професионални съюзи да бъдат централистични, според основните положения на изработения от Синдикалния комитет проектоустав на съюзите и

III. Натоварва се комитетът на Общия работнически синдикален съюз да се заеме с последователното образуване на професионални съюзи, като това става под негово ръководство и контрола.

ДО НАСТОЯТЕЛСТВАТА И КОНТРОЛНИТЕ КОМИСИИ НА СЪЮЗНИТЕ СИНДИКАТИ*

София, 20 юли 1907 г.

Другари,

Според направеното от IV синдикален конгрес в заседанието му на 14 юли т. г. допълване на Синдикалния комитет съгласно чл. 18 от съюзния устав настоящият състав на Синдикалния комитет е: Г. Кирков, секретар-касиер, и членове: Ал. Манов, Вл. Захариев, Г. Карпузов и Г. Димитров.

За да не се прекъсва редовната работа на синдикатите, трябва веднага да се свикат синдикални събрания, в които да се изберат нови настоятелства и контролни комисии. При избора другарите трябва да бъдат крайно внимателни, за да попаднат в настоятелствата и контролните комисии най-подходящите, активни, способни и предани синдикални членове.

Новоизбраните настоятелства и контролни комисии трябва незабавно да съобщят точните си адреси на Синдикалния комитет.

Необходимо е да се побърза и с конституирането на местните работнически съвети. Като имат предвид извънредно важните задачи, които лежат върху съветите за изпълнение, синдикалните настоятелства трябва да изпращат за делегати най-подходящите свои членове, като упражняват постоянен контрол върху тяхното участие в работността на местните работнически съвети.

Подробни упътвания върху предстоящата дейност на

* Окръжно № 21 на Синдикалния комитет (СК) на ОРСС. (Ред.)

синдикатите ще се дадат в специални окръжни и в съюзния орган «Работнически вестник».

Всичко, що се отнася до Синдикалния комитет, трябва да се изпраща на досегашния адрес: *Георги Димитров*, ул. «Цар Симеон» № 116, *София*.

За комитета

Деловодител: *Г. Димитров*

*В. «Работнически вестник»,
№ 91, 25 юли 1907 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

СИНДИКАЛНИЯТ КОНГРЕС

Тазгодишният синдикален конгрес е едно доказателство за значителния ръст в *сила и съзнание*, който през последната година Синдикалният съюз е направил. Конгресът в много отношения се различава от досегашните синдикални конгреси. Той се състоеше от 42 делегати, представляващи 45 синдиката, когато в миналогодишния конгрес бяха представени 36 синдиката от 34 делегати. Изключение само на неколцина всички делегати тая година бяха работници. В разискванията участваха повече делегати от всеки друг път и което е по-важно: самите разисквания се отличаваха с един сериозен и смислен характер, макар и нейде по стар навик да имаше незначителни отклонения от същността на въпросите. От цялата дейност на конгреса се виждаше ясно, че нашите синдикати се освобождават вече от *голите, общи приказки*, замислени от миналото, и все повече стават *делови* организации, които сериозно се грижат да изпълнят своите задачи като защитници на професионалните интереси на работниците и активно да участвуват в общото освободително работническо движение. Делегатите в късото време, в което разполагаха, напълно сполучливо се справиха с поставените на разглеждане извънредно важни за развитието, борбите и бъдещето на социалистическото синдикално движение въпроси. Да се постигне това много спомогна и обстоятелството, че повечето синдикати предварително са разглеждали дневния ред на конгреса и са изпратили делегати, добре осветлени върху поставените в него въпроси. Тая добра практика трябва да се запази и

занапред, като се възприеме *абсолютно* от всички синдикати.

Откриването на синдикалния конгрес се предшестваше от едно общо протестационно събрание на партийните и синдикалните делегати, в което се осъди политиката на властващата и опозиционната буржоазия спрямо работническото движение и се отправи горещ апел към всички български работници да се сплотят под знамето на социалдемократията за борба против буржоазната реакция и съществуващото наемно робство. Това общо събрание бе, от друга страна, една *манифестация* на ония близки идейни и организационни връзки между Синдикалния съюз и Социалдемократическата партия, които колкото повече се развива и разширява работническото движение, толкова повече заякват и стават кръв и плът на съзнателно борещите се работници и на които връзки се дължи преди всичко досегашното правилно развитие и успехите на синдикалното движение у нас.

Най-важният въпрос, с който конгресът се занима, бе отчетът на Синдикалния комитет за състава, състоянието и дейността на съюза. Както в отчета, тъй и в оживените разисквания по него наред с *несъмнения напредък* на съюза се изтъкнаха и редица недостатъци, отстранението на които се явява крайно необходимо условие за по-нататъшното развитие и засилване на съюза, както и за успехите на неговите предстоящи борби. Така напр. съюзът сега има 56 синдиката с 1689 членове, когато миналата година е имал само 38 синдиката с 1380 членове. Общата просветителна, агитационна и организаторска работа е водена тая година изобщо по-усилено и сравнително по-умело. Взаимоспомагателната дейност е била също по-широка. Във финансово отношение синдикатите и съюзът стоят по-добре: общата тяхна наличност и постъпленията им от членски вноски са по-големи от миналогодишните. Влиянието на синдикатите върху условията на труда и полза на работниците е значително разширено. Почти всички синдикати са преминали вече от положението на просветителни групи, каквито *предимно* бяха по-рано, в действителни професионални организации със стремление напълно добре да изпълняват своите специални задачи. Стачната борба е била по-интензивна и в по-голяма

степен организирана. Всичко това са наистина успехи, постигнати от съюза, които никой не е в състояние да отрече. Въпреки това обаче съюзът далеч още не е достигнал онова положение, което трябва да заема, за да бъде един истински и добър ръководител на професионалните работнически борби у нас. Преди всичко той е обгърнал само една малка част от широката работническа маса. Синдикатите твърде мъчно привличат нови работници в своите редове и много от тях не успяват да задържат. Мнозина синдикални членове са недейтелни и нередовни. Нередовно се посещават синдикалните събрания, нередовно се събират вноските, не се води енергична агитация между неорганизираните работници и слабо се получават «Работнически вестник» и «Ново време». Липсва потребната бдителност и контролът от страна на настоятелствата и контролните комисии върху дейността на всеки отделен член и на синдикатите изобщо. Повечето местни работнически съвети съвсем ограничено и недостатъчно изпълняват своята задача като местни центрове на синдикалното движение. Немалко конфликти между работници и господари минават без намесата на синдикалната организация и работниците остават неподкрепени или *несвоевременно* подкрепени. От друга страна, числото на организираните работнички е още твърде малко: в повечето фабрични заведения те съставляват 80% от общия работнически персонал, а между това в съюза има всичко 109 работнички. Някои градове, даже важни индустриални центрове като Габрово, не са засегнати от нашата синдикална организация. В маса индустриални предприятия още не сме успели да проникнем. За премахването на тия недостатъци конгресът посочи възможните мерки и особено препоръча на синдикатите: 1) да стегнат здраво своите редове, като полагат големи грижи за задържането на непостъпващите работници; 2) да усилят и *организируют* добре просветата на членовете; 3) енергично и нееднообразно да водят агитацията си между неорганизираните работници и работнички и 4) да не изпускат нито един случай, дето биха могли със своята намеса да подобрят условията на труда, да ограничат жестоката експлоатация над работниците въобще, да се явят защитници на техните интереси.

Конгресът разгледа внимателно въпроса за организацията на синдикалната устна и печатна агитация и пропаганда, виждайки в нея първото и най-важно средство за засилването на синдикалната организация и за сполучливото изпълнение на нейните задачи. Той отбеляза, че синдикалната агитация и пропаганда трябва да се води в духа на целта и задачите на съюза, които той има като *социалистическа синдикална организация*, и че агитацията и пропагандата трябва да бъде *жива и конкретна*, като изхожда от положението, интересите и страданията на работниците. В специалната си резолюция по този въпрос конгресът посочи подробно мерките, които трябва да се предприемат както от синдикатите, тъй и от Синдикалния комитет, за да се направи нашата агитация и пропаганда, устна и печатна, едно успешно средство за професионалното организиране и класовото възпитание на широката маса неорганизирани работници и работнички, като последователно се отстраняват забелязаните недостатъци в досегашната ни агитация и пропаганда.

Схващайки, че за засилването на съюза и за разширяването размаха на неговата дейност е необходимо досегашните форми на синдикална организация да се допълнят и с една *нова*, която би дала възможност във всяка професия да се изгради силна професионална работническа организация, конгресът реши да се пристъпи към образуването на *централистични професионални съюзи*, като се започне с най-голяма осторожност и под ръководството на Синдикалния комитет от ония професии, в които условията за това са вече на зряла възраст.

Последният и не по-малко важен въпрос, с който конгресът се занимава, бе тактиката на съюза при новото политическо положение на работническата класа и отношението му към другите работнически организации. Конгресът, като намира, че новото политическо положение на работническата класа е плод на класовото съзнание на буржоазията, властваща и опозиционна, на нейното общо мобилизиране, *подчерта* досегашната тактика на съюза, именно: като изпълнява своите специални професионални задачи, съюзът да върви дружно с Работническата социалдемократическа партия в борбата против реакцията на целокупната буржоазия и против системата

та на капиталистическата експлоатация. Конгресът препоръчва на синдикатите енергична просветителна работа между работниците от чуждите на съюза работнически организации, за да стане възможно по-скоро едно истинско обединение на работниците върху почвата на принципите, легнали в основата на нашия Синдикален съюз.

Тук нам е невъзможно да се спираме подробно върху резолюциите на конгреса. Поради своята важност те изискват специално разглеждане. Това ще се помъчим да сторим друг път. Ще отбележим само, че с тия резолюции конгресът даде, според нас, единственото възможно правилно разрешение на разгледаните от него въпроси и с това той достойно изпълни своята задача като върховно ръководно учреждение на синдикалното движение у нас.

Сега, след конгреса, неговите решения трябва добре ли се усвоят от всички синдикални членове и общи усилия напълно да се приложат в нашата синдикална практика, защото колкото по-добре действуваме в духа на дадените от конгреса директиви, толкова по-сигурно и бърже ще вървим напред, толкова по-сполучливо ще изпълнява съюзът своите задачи, а от това в голяма степен ще зависи извоюването по-добро икономическо и политическо положение на работническата класа и успехът на общото освободително работническо дело.

" «Работнически вестник»,
№ 91, 25 юли 1907 г.
Подпис: Г. Д.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И СМЕСЕНИТЕ СИНДИКАТИ

Работническите смесени синдикати се явиха у нас едно превъзходно средство за синдикирането на работниците в ония професии, от които в много градове поради неразвитостта на самото производство не можеха да се образуват отделни професионални синдикати. По тая причина в разстояние само на 2—3 години тяхното число значително нарасна. В края на последната съюзна година ние имаме вече 27 смесени синдиката с 678 членове (от които 91 шивачи, 75 обущари, 55 търговски служещи, 49 печатари, 45 надничари, 37 дърводелци, 31 железари и пр.).

Въпреки обстоятелството, че смесените синдикати поради разнородния си състав не могат да изпълняват тъй добре своите синдикални задачи, както самите професионални синдикати, все пак те играят в нашето синдикално движение както по число, така и по влияние твърде важна и полезна роля. Като *временни, преходни организации* смесените синдикати принасят една голяма услуга за първоначалното организиране и школуване на работниците, както и за подготвянето необходимите условия за образването на самостоятелни професионални синдикати. Отделните работници и професионални секции в смесените синдикати имат възможността добре да се запознаят с нуждите на синдикалния живот и синдикалната борба, да се сдобият с необходимия практически опит и познание за организацията, ръководството и дейността на един професионален синдикат. Така подготвени, професионалните секции, когато се отделят в самостоятелни синдикати, не рискуват да пропаднат поради вътрешни неуредици и

неопитност в ръководството, както това е ставало с много професионални синдикати у нас.

Независимо от това смесените синдикати въпреки своята слабост оказват крайно благотворно влияние върху работниците, като спомагат за отстранението из тяхната среда всички остатъци от професионалната ограниченост и егоизъм, свойствени особено на занаятчийските работници. Намирайки се в една и съща синдикална организация, обушари, шивачи, дърводелци, железари, печатаря, търговски служещи и пр. много лесно могат да разберат, че въпреки професионалните различия, които ги делят, те като наемни работници имат едно и също положение, еднакви интереси, еднакви задачи, следователно и една обща, солидарна борба. Работническите смесени синдикати в повечето градове са били, а някои и сега са първите и най-добри школи за развитието на пролетарската солидарност у работниците.

Но ако работническите смесени синдикати изобщо много допринасят за първоначалното синдикиране и възпитание на работниците, то смесените синдикати в малките градове, в някои от които те са единствените работнически организации, имат още по-голямо значение. Там те са единствените места за организирането на работниците, за тяхната просвета и за защитата на техните интереси. Те често централизират в себе си всичките функции на работническата синдикална просветителна и политическа организация. Чрез тях работниците се свързват и сливат в общото организирано работническо движение. Без смесените синдикати в тия малки, но с добро бъдеще градове не би могла да се води никаква сериозна дейност за организирането на работниците и съзнателното ръководене на тяхната борба, тъй като в тия места всичко лежи върху материалните и моралните сили на смесените синдикати. И в това се заключава главно голямата разлика между смесените синдикати, напр. в София, Пловдив, Плевен, Свищев, Шумен, Русе и пр., и ония в Берковица, Фердинанд, Троян, Бяла и пр., дето няма нито партийна организация, нито просветителна група, нито пък други синдикални освен смесените. Развитото и закрепването на смесените синдикати в тия малки градове означава усиление и заздравяване на работническото движение там, до-

колкото условията на производството и живота позволяват това.

Сега с образуването на работническите професионални съюзи се внася известна промяна в състава на смесените синдикати, като се отделят от тях печатари, шивачи, обушари и пр., и по тоя начин се ограничава кръгът на тяхната дейност. Някои другари даже помислиха, че след създаването на професионалните съюзи става *безсмислено и невъзможно* съществуването на смесените синдикати. Това е дълбоко погрешно. То би било вярно, ако можеха *едновременно* във *всички* професии да се образуват професионални съюзи. Такова нещо обаче не само сега не може да стане, но и не ще бъде възможно още за дълги години. След образуването на няколко професионални съюза, които в настоящия момент са възможни, като напр. печатарски, шивашки, обушарски, металороботнически, текстилен, търговски, тютюноработнически и пр., ще останат още немалко професии, работниците от които не само не ще могат да се обединят в професионални съюзи, но даже не ще имат свои синдикати в скоро време. Те ще бъдат средата, из която смесените синдикати ще попълнят своите редове. На работническите смесени синдикати за напред предстои не по-малко важна работа от досегашната. Нещо повече: те сега, при отделянето на обушари, шивачи, печатари, железари и пр., ще трябва да пренесат центъра на своята дейност *всред* работниците от незасегнатите професии, а там работата им ще бъде много по-трудна, защото ще се срещнат с работници, които много по-мъчно се организират, напр. надничарите, пристанищните работници, касапските работници, зидарите, каменоделците, работниците в пивоварни и други фабрики, керемидарските, рудничарските и пр.

Образуването на професионалните съюзи наистина ще бъде последвано от известно отслабване на смесените синдикати особено в малките градове, силата на които е обикновено в обушарите и шивачите, но това никак не е опасно, ако се вземат потребните мерки. Разбира се, ние не можем заради смесените синдикати и от желание да им запазим сегашната сила да пречим за образуването на професионалните съюзи. Никога не бива да се забравя, че смесеният синдикат е една синдикална организация с

временна роля и значение; тя е само преходно стъпало към професионалното организиране на работниците. Професионалният съюз, наопаки, е една *постоянна* организация, постоянен орган на синдикалната борба. И ако нам предстоеше да избираме една от двете форми на синдикална организация: *професионален съюз* или *смесен синдикат*, ние без колебание бихме се обявили за първата като поотговаряща на нуждите и задачите на работническото професионално движение. Но такъв въпрос не може да се поставя. За нас са необходими професионалните съюзи, но необходими са така също в настоящия момент и смесените синдикати. Професионалните съюзи ще обединяват работниците в общи национални синдикални организации в ония професии, дето това е възможно, а смесените синдикати ще продължават да групират работниците, които още не могат да имат професионален синдикат или съюз. Но защо при отделянето на професионалните секции от смесените синдикати и тяхното присъединяване към съответните съюзи трябва да се изхожда от две съображения: първо, да се улеснява образуването на съюзите, като в тях влязат колкото е възможно повече работници, и, второ, да се запазят смесените синдикати от разпадане и да не се попречи на общата социалистическа дейност в местността, да не се изолират една от друга отделните професионални групи.

Как може да се постигне това? Тоя въпрос твърде много тревожи смесените синдикати в малките градове. И не без основание. Отделянето на шивачите и обуцарите от тия синдикати ще намали преди всичко техните материални средства, тъй като членските си вноски шивашките и обуцарските групи ще внасят в своите съюзи. А в голяма степен с тия средства въпросните смесени синдикати издържат клуб, издават позиви, водят агитация и пропаганда и пр. Освен това шивачите и обуцарите са най-важният елемент в състава на тия смесени синдикати и тяхното отделяне — предполагат мнозина другари — ще попречи на общата социалистическа дейност, център на която се явяват смесените синдикати там.

Това обаче може напълно да се избегне, и то ето как. Още преди отделянето на професионалните съюзи от смесените синдикати в тия градове, дето те са единствени ор-

ганизации, трябва другарите да се погрижат за образоването на работнически просветителни групи, в които ще влязат членовете на професионалните групи и смесените синдикати. Просветителните и практическите функции ще преминат върху групата, а не както досега е било — в ръцете на смесения синдикат. Групата ще обединява действията на отделните професионални секции и смесения синдикат, тя ще поддържа необходимите връзки между тях. Всичко, що се отнася до просветата и политическите акции, дето еднакво са ангажирани интересите на различните професионални секции и смесения синдикат, ще се укаже чрез местния работнически съвет (който ще бъде тяхното съединително звено), състоящ се от техни делегати и настоятелството на групите. Работническата просветителна група ще намери необходимите материални средства за задоволяване нуждите на своята дейност било от членските си вноски, било от вечеринки, срещи и др. Издръжката на клуба, пропагандата и агитацията ще лежи върху нея, а не върху смесения синдикат. От друга страна, смесените синдикати, като проникват всред работниците от незасегнатите професии, в скоро време ще попълнят голяма част от загубата, която ще им причини отделянето на някои техни професионални секции.

По тоя начин ще се улесни закрепването на професионалните съюзи, като им се даде възможност да обгърнат в своята среда всички организирани досега работници от своите професии из цялата страна и в същото време ще се запазят смесените синдикати, ролята на които в нашето синдикално движение далеч още не е завършена.

*В. «Работнически вестник»,
№ 14, 26 септември 1907 г.
Подпис: Г. Д.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

СЪЮЗЪТ НА КЕЛНЕРИТЕ

Учредителният конгрес на келнерските работници у нас вече заседава. Събрани да поставят основите на Работническия келнерски съюз⁷⁴, делегатите ще трябва да се спрат с най-голямо внимание върху следните два въпроса: 1) *целта и задачите на съюза* и 2) *неговата организация*.

В изработения проектоустав всичко това е изложено недостатъчно ясно и *определено*, а на някои места съвсем *посрешино*.

Каква трябва да бъде целта на Работническия келнерски съюз, какви задачи трябва да си постави той? Като организация на работници, експлоатирани и потискани, съдбата на които е такава, каквато е съдбата на всички работници в капиталистическото общество, той не бива да има за цел само да дава материална помощ на своите безработни и болни членове, да намира работа на безработните и погребва на свои разноски умрелите, нещо, което са се стараели да вършат съществуващите келнерски дружества досега, но трябва да се стреми да се *подобрят* условията, при които келнерите работят и живеят, да се *премахнат* причините на безработицата, мизерията, болестите и преждевременната смърт, жертва на която често са работниците. Подпомагането е необходимо и ще бъде необходимо, докато работниците чрез своята организирана сила *наложат* на държавата, общината и господарите на *тяхна сметка* да става това подпомагане на болни, безработни и стари работници. Но колкото и необходимо да е тая взаимоспомагателна дейност, тя е *съвсем*

недостатъчна, защото докато съюзът подпомага един болен или безработен, *десетки* други се разболяват или остават без работа. Необходимо е да се премахнат самите причини, поради които работниците остават без работа, гладуват, заболяват и преждевременно, вследствие голямата мизерия, умират. И в другите страни някога работниците са мислили, че с взаимоспомагателни каси ще могат да се спасят от страшния бич на експлоатацията, но горчивият опит ги е научил, че това е *невъзможно* и че работническа организация, която по тоя начин се стреми да защитава работническите интереси, изпада в смешното положение на Сизиф, който иска с гърба си да помести планината.

Следователно Работническият келнерски съюз, за да може да защитава добре интересите на келнерските работници, трябва да бъде една организация не само за взаимна помощ, но и за *борба*, борба *съзнателна*. Голямо заблуждение е да се мисли, че не чрез *борба*, а посредством полюбовни съглашения с господарите ще се подобри положението на келнерските работници. Всеки, който има очи, може да види, че между интересите на съдържателите на разните заведения и интересите на техните келнери има *непримиримо противоречие*. Работническият келнерски съюз само със своята сила, със своята организирана борба ще може да извоюва един тариф, с който да се съкрати убийствено дългият сега работен ден, да се увеличи заплатата, да се въведе по-добра хигиена, човешки обноски и пр. Господарите доброволно нищо не отстъпват, защото те си гледат само своите интереси. Но с тая борба за тариф, за по-добри условия на труда задачата на съюза не се изчерпва. Създадените против работниците закони от държавата *засягат* и келнерските работници. Законите против стачките, сдружаванията и печата ще пречат и на дейността и борбата на Келнерския съюз. Поскъпването на живота поради увеличението на косвените данъци и митата се отразява тежко и върху келнерския работник, заплатата на когото е крайно мизерна. Както цялата работническа класа, тъй и келнерските работници се нуждаят от работническо законодателство, от закони в защита на болните, безработните, нещастните и стари, неспособни за работа работници. Те ще могат да се освободят

окончателно от мизерията и теглата тогава, когато се освободи цялата работническа класа.

Ето защо Работническият келнерски съюз трябва да участва и в борбата, която съзнателните работници *самостоятелно*, под знамето на своята собствена партия — социалдемокрацията, водят *против* законите, които ограничават свободата и спъват борбата на работническите организации за извоюването на закони в защита на работническия труд и за пълното унищожение на мизерията и робството, в което тъне изцяло работническата класа и келнерските работници като част от нея.

Каква трябва да бъде организацията на Работническият келнерски съюз? Според проектоустава Работническият келнерски съюз ще се състои от *отделни* дружества в разните градове на България (София, Варна, Бургас, Русе, Пловдив и пр.). Тия дружества ще си имат свои отделни устави, свои каси и пр. Даването на помощи на безработните, болните и пътуващите членове ще се извършва от самите дружества, всяко поотделно. За общите нужди на съюза те ще внасят в неговата каса една трета от своите членски вноски.

На пръв поглед тая организация на съюза изглежда *ли е най-добра*. Всъщност обаче това *съвсем не е така*. Ако на такива основи се постави съюзът, често пъти ще се случва дружествата да действуват *нееднакво*. Напр. Софийското келнерско дружество предприема, да кажем, шестна акция, но Варненското или някое друго не се *съгласява*; намира, че не му е времето за такава акция, и *действува* другояче. Това *разнодействие* ще направи *невъзможна* акцията или ще *намали* нейния успех. Или пък никога трябва да се предприеме *бързо* борба за защита на интересите на келнерските работници, тогава отделните дружества трябва да се *събират*, поотделно да *решават* и чак след като се получи общото им съгласие, да се започне борбата. Но тогава може да бъде *съвършено късно вече!* Освен това отделните дружества, понеже ще имат *отделни* каси, не ще разполагат с толкова много средства както за своята борба и за просветата на келнерските работници, така и за подпомагане на безработните, болните, пътуващите и пр. членове. Трябва да се прибави още и следното важно съображение, че при една такава орга-

низация на съюз отделните дружества под влиянието на враждебни агитации лесно ще могат да се откъсват от съюза и вследствие на това той не ще се развива и усилии бързо и правилно.

Всичко това не ще бъде така, ако съюзът се организира по друг начин, т. е. ако се състои не от отделни дружества със свои особени устави, каси и пр., а представлява една *обща организация* в цялата страна с един устав, една каса и пр., със седалище в София, като се нагърбим с всички задачи, които биха имали иначе отделните дружества. Келнерските работници из провинцията (Варна, Русе, Бургас, Пловдив и пр.) ще образуват тогава групи (секции) на съюза. Тия секции на съюза ще внасят членските си вноски и всички други доходи в централната каса, като задържат при себе си само една малка определена част за канцеларски разноски и други свои местни нужди. Разходите по борбите на организирани келнери, устното и печатното разпространение идеите на съюза, както и помощите на безработните, болните и пътуващите членове ще стават за сметка на централната каса, която кито *обща* ще бъде много по-силна, отколкото биха били касите на отделните дружества. Избраните от секциите на съюза в София и провинцията делегати ще се събират всяка година на годишно събрание (конгрес), в което освен другото ще се избира Централно настоятелство, което да ръководи делата на съюза, и Контролна комисия, която да контролира дейността на Централното настоятелство и целия съюз. Отделните секции ще си имат свои, местни настоятелства, които ще се ръководят от Централното настоятелство. Там, дето поради малочислеността на келнерските работници не могат да се образуват *секции*, отделните келнери ще се записват за членове направо при Централното настоятелство или при секцията в най-близкия град.

По тоя начин съюзът ще обедини по-лесно келнерските работници из всички градища и най-затънтени краища на нашата страна в едно *цяло*, ще представлява по-голяма сила, единодушно и бързо ще действува и следователно ще бъде по-добър защитник на интересите на работниците-келнери. На такива основи са организирани най-силните работнически професионални съюзи в другите стра

ни. Така са организирани и у нас новообразуваните съюзи на работниците-печатари, обущари, шивачи, металорботници, текстилни работници и пр. В интереса на келнерските работници е по същия начин да се образува и техният съюз.

В голяма грешка ще изпаднат ония делегати, които биха помислили, че ако така се образува техният съюз, провинциалните членове ще бъдат *подчинени* на софийските. Тука няма никакво *сляпо подчинение*, а само *съгласно, единодушно действие*, за да се постигне по-лесно и сигурно общата цел на келнерските работници в провинцията и столицата. Уставът ще се изработи с тяхното доброволно съгласие, Централното настоятелство и Контролната комисия ще се изберат с тяхното доверие, интересите на келнерските работници ще бъдат еднакво защитавани — може ли да се говори тогава за някакво *подчинение и несамостоятелност?*

Ние се надяваме, че делегатите на келнерския конгрес, както и членовете на работническите келнерски дружества ще обърнат сериозно внимание върху изказваните никъсо от нас мисли по *целта, задачите и организацията* на Работническия келнерски съюз и ще употребят всички усилия, за да бъде поставен той на такива здрави основи.

И «Работнически вестник»,
№ 29, 16 ноември 1907 г.
Подпис: Г. Д.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

КЪРВАВАТА РАЗПРАВА В ПЕРНИК

Не за пръв път раздвижването и негодуванието на пернишките рудничари против извънредно голямата експлоатация, на която са подложени, се излива в стихисен вид и има характер на бунт, обаче това, което е станало на 17 декември вечерта⁷⁶, по своите размери и сила надминава всичко досегашно.

Буржоазната преса, както обикновено в такива случаи, побърза да обвини нас, социалистите, като виновници за кървавата разправа в Перник.

Между това, кой е истинският виновник за тая кървава разправа, де се крият нейните дълбоки и действителни причини?

Пернишката мина като държавно предприятие от дълги години е предоставена за експлоатация на една чиновническа тайфа, която съвършено безконтролно и безпрепятствено се разполага не само с имотите на мината, но и със здравето и живота на 3000—4000 рудничари. Заета с грижата постоянно да увеличава печалбите, които мината ежегодно дава на държавата, и в същото време себе си лично бързо да обогатява чрез самата мина, тая чиновническа тайфа е влошила положението на работниците до неимоверни размери.

Трябва човек сам да посети мината, да влезе в нейните тъмни подземия, дето това неколкохилядно работническо денонощно се рови, за да доставя въглища за отоплението на столицата и провинцията и за нуждите на железниците и индустрията; трябва да се срещне лично с тези измъчени, полуголи, прегърбени и преждевременно вече

остарели работници; трябва да види с очите си до какво поразително голямо израждане в последните години са достигнали рудничарите и тяхното поколение вследствие убийствения минен труд; трябва да се научи за многобройните случаи на осакатени, затрупани, задушени и смазани работници, имената на които дирекцията старателно крие; трябва, най-сетне, да почувствува строгия полицейски режим, на който са подложени работниците, за да си състави едно точно представление за ужасната мизерия, в която тънат пернишките рудничари.

Въпреки баснословното поскъпняване на живота работниците в пернишката мина получават съвършено мизерни надници — 1,30, 1,50 и 2 лева, с редки изключения 2,50 лева. Освен това много често им се плащат по-малко надници, отколкото са работили. При всяко изплащане има маса подобни случаи. А свръх всичко това изплащането е най-нередовно. Напоследък работниците са имали да получават заплата за два месеца, а някои и за три. Директорът обещавал, че ще се изплати на 1 декември. Работниците търпели и чакали. На 1 декември обаче им съобщили, че ведомостта била погрешена, затова ще им се изплати на 8 декември. Работниците пак чакали. Дошъл и 8, но пари няма. Казали им, че изплащането ще стане непременно на 16 декември. Дълготърпеливите пернишки работници дочакали и 16, но тогава вече не намерили нито директора, нито касиера на мината. Съобщили им, че изплащането било отложено за предвечерието на Коледа, а директорът и касиерът били заминали за София. Докато са залъгвани работниците в мината, директорът и другите чиновници редовно, ежемесечно са получавали своите заплати.

Зимата настъпва, Коледа приближава, а хлебари, гостилничари, бакали и пр. отказват всякакъв кредит на работниците. Настъпва голямо отчаяние. Чашата на търпението се вече окончателно препълва. И без предварително да обсъдят въпроса за стачка, без да са мислили да предприемат такава борба, внезапно на 17 декември всички пернишки рудничари отказали да влязат в рудниците, докато не им се изплати. Те поискали най-сетне да се тури край на лъжливите обещания, с които дирекцията толкова време ги залъгвала. Тук вследствие предизвикателствата на по-

лицията се е извършила кървавата разправа, подробно изложена в притурката на вестника.

Миналогодишната 35-дневна стачка, която благодарение влиянието и ръководството на социалдемократията беше свършено мирна и без всякакви буйства, въпреки големите предизвикателства от страна на полицията и дирекцията не е била в състояние, както се вижда, да научи управлението на мината и министерството, че трябва да държат сметка за интересите и исканията на работниците. Вместо да се удовлетворят напълно справедливите работнически искания, тогава всичко се употреби, за да бъде смазана стачката. След нейното прекратяване дирекцията уволни десетки най-способни работници, съзнателни и активни членове на Рудничарския синдикат; увеличи числото на своите шпиони; доведе румънски работници, за да ги противопостави на българските и да разруши тяхното съгласие и организация; започна съзнателно да си служи с полицията и шайки против синдиката и неговия клуб; по нейна заповед клубът биде разбит, архивата конфискувана, синдикални членове арестувани и уволнени; тя не допускаше никой работник, който не е на работа в мината, да стои повече от няколко часа в района на мината; тя направи всичко, за да попречи на пернишките рудничари да се организират, да бъдат близо до социализма и да изпитват влиянието му, за да може да ги държи в невежество и пълно подчинение и си служи с тях като *работен добитък*, за какъвто директорът и неговите помощници третират пернишките рудничари.

Е, добре! Дирекцията, подпомогната от всички органи на държавата, от всичко продажно, реакционно и мракобесно, успя да унищожи клуба, да отслаби извънредно много синдиката, да прогони от мината най-будните и добри синдикални членове, да попречи на широката рудничарска маса да се организира, да я отдалечи от влиянието на социализма и да дезорганизира и развращава — поето плодовете! Кървавата разправа на 17 декември е неизбежен резултат от тая отвратителна политика на държавата и нейната дирекция спрямо пернишките работници.

Не е чудно, че там, дето няма никакви условия за свободна организирана борба, работниците под натиска на убийствената капиталистическа експлоатация неизбежно

отиват до крайности, тяхното движение е стихийно, то се изразява често в бунтове, буйства и кървави разправи. Но за това не работниците са виновати, а ония, които ги поставят в такива непоносими условия, ония, които им огнемат възможността да се организират и водят организирана, легална борба за подобрене и освобождение.

Докогато положението на пернишките рудничари не бъде подобрено, докогато вилненията и произволите на мощната чиновническа тайфа и на полицията не бъдат ограничени, докогато работниците не бъдат оставени свободно да се организират, да се просвещават и заедно със своите съзнателни другари от другите индустрии да се борят за добиването на повече почивка, хляб, въздух и светлина, повече права и свободи и окончателно да се освободят от веригите на капиталистическата експлоатация — докогато пернишката мина, въпреки всички насилнически мерки от страна на дирекцията и полицията, ще представлява един вулкан с постоянната опасност от време на време да избухва и да става причина може би за множество човешки жертви.

Кървавата разправа с пернишката мина разкрива пред нас още веднъж какво е отношението на държавата към работническата класа и особено към своите собствени работници.

През време на миналогодишната стачка, когато при министъра на търговията и земледелието Геннадиев се яви поинканата от него за преговори делегация на пернишките рудничари, той освен другото тържествено декларира: *държавата е майка на целия народ; тя се грижи за всички български граждани, а най-много за работниците*. Това чуваме да се повтаря много често от всички защитници на буржоазната наредба и държава, от всички буржоазни учени, адвокати и вестникари.

Исъщност фактите ежедневно доказват *тъкмо противното*. Държавата създава законодателни препятствия за пробуждането, организирането и борбата на работническата класа; тя поставя своите собствени работници в най-мизерни и убийствени условия на труда; тя ги тика към изриждане; тя ги развратява и държи в невежество; тя ги преследва и малтретира, а когато тяхното търпение се изчерпи, праща срещу тях полиция и войска да ги стреля.

Докато военният бюджет всяка година с милиони се увеличава; докато се предвиждат в тазгодишния държавен бюджет грамадни средства за издигането на здания, дворци и други предприятия, от които ще има богати гешефти за предприемачите; докато се изплащат разни «държавни дългове» на правителствени хора; докато се харчат до 500 000 лева за променяване отоплението на двореца и пр., държавата заявява, че на пернишките рудничари и на другите свои работници няма възможност да увеличи мизерните им заплати, да подобри положението им. Държавата не само не облекчава съдбата на работническата класа, но, напротив: с увеличаването на косвените данъци, със създаването на противоработнически закони и пр прави все по-тежко и несносно съществуването ѝ.

Не, държавата не само не е майка, но тя е и жесток експлоататор, тя е потисник, тя е убиец на работниците!

Пернишките рудничари, както и всички други работници, които изпитват на собствения си гръб всичко това, сега имат още един добър случай да се убедят, че спасението на работниците е не в стихийния бунт, а в тяхната организация, в сплотяването им около Работническата социалдемократическа партия, която е единственият техен защитник и ръководител, и заедно с нея да се борят против днешната господарска, експлоататорска държава за ограничение и пълно премахване на мизерията, безправията и наемното робство, под гнета на което днес работническата класа се намира.

*В. «Работнически вестник»,
№ 39, 23 декември 1907 г.*

Подпис: Г. Д.

*Печатта се по текста
на в. «Работнически вестник»*

ЧЕТВЪРТИЯТ КОНГРЕС НА ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ

На 12, 13 и 14 юли 1907 г. се състоя в гр. Плевен *Четвъртият редовен конгрес* на Общия работнически синдикален съюз.

Конгресът бе едно живо доказателство за несъмнения напредък, направен от социалистическите синдикати у нас през съюзната 1906—1907 г. въпреки извънредно големите спънки, които на всяка крачка те срещат било поради условията на самото производство, било от страна на господарските организации, органите на държавата и противоработническите закони.

Тоя напредък най-ясно се вижда от дадения в конгреса отчет за състава, дейността и финансовото състояние на съюза. Така напр. в началото на съюзната отчетна година съюзът е имал 38 синдиката с 1380 членове, в края на годината той вече брои 56 синдиката с 1689 редовни членове. Имал едно увеличение с 18 синдиката и 309 членове. Числото на индустриалните работници в съюза е нараснало от 432 на 676. Особено добра е организацията на текстилните работници в Сливен. Числото на организирани работници също е нараснало от 7 на 109.

През отчетната година съюзните синдикати са имали: 1124 настоятелствени заседания (миналата година за същия период — 735), синдикални събрания — 1096 (м. г. — 1003), публични събрания — 117 (м. г. — 80), беседи с реферати — 152 (м. г. — 74).

Подпомогнати са от касите на съюзните синдикати 334 безработни членове за 2869 дни (м. г. — 154 безработни за 1852 дни), 74 болни за 568 дни (м. г. — 36 болни за 49 дни). Дадени са от съюзната каса помощи на пътуващи

безработни членове 307,10 лв. и на пострадали от господарски преследвания работници — 30,50 лв. Подпомогнати са и около 40 работници, членове на чуждестранни синдикати и съюзи.

Общите постъпления в касите на синдикатите са били: 1) от членски вноски 10 640,35 лв. (м. г. — 7841,20 лв.); 2) от забавления 1070,90 лв. (м. г. — 670,40 лв.); 3) от волни помощи 976,18 лв. (м. г. — 506,20 лв.); 4) случайни 1218,75 лв. (м. г. — 495,45 лв.) и пр., за агитация и пропаганда, подпомагане на безработни, болни и стачки са изразходвани по-големи суми от миналогодишните. През отчетната година е разходвано за: 1) агитация и пропаганда, канцеларски и пр. 1440,42 лв.; 2) помощ за безработни 1555,20 лв.; 3) помощ за болни 692,95 лв.; 4) помощ за стачки 1852,22 лв. и пр. В края на годината остава обща наличност в касите на съюзните синдикати 6827,63 лв. (м. г. — 2678,53 лв.).

Постъпленията през отчетната година в *съюзната каса* сравнително миналогодишните значително са нараснали; също и разходите са много по-големи. Само от редовни членски вноски са постъпили в съюзната каса 3444,65 лв. (м. г. — 2732,20 лв.). Общите постъпления са били 10 212,98 лв. (м. г. — 4497,07 лв.). Най-голяма сума е изразходвана за издържане на стачки — 8327,90 лв. (за пернишката стачка 6500 лв., за железничарската 1400 лв. и пр.).

Съюзът е ръководил и издържал през годината 82 стачки, в които са участвували 3496 стачници (132 работнички). От тия стачки 49 са нападателни и 33 отбранителни, 29 са завършили с пълен успех, 20 с частичен успех и 34 без успех. През време на стачките са свикани 273 събрания и са издадени 29 позива, пръснати в 10 150 екземпляра. Поради стачките са изгубени 43 842 работни дни. Почти всички стачки са били насочени за намалението на работния ден, увеличаване надницата, добиване неделна и празнична почивка, по-добра хигиена в работилниците, човешки обръщения към работниците и пр. Има обаче и няколко стачки, обявени против насилственото натрапване на еснафските книжки и прилагането на реакционния Еснафски закон. Всички стачки, с едно малко изключение, са били последвани от известно подобряване усло-

нията на труда, с което господарите са се мъчили да направят по-нататъшното избухване на стачки в своите предприятия невъзможно.

В стачната борба най-голяма спънка освен слабостта на синдикалната организация и големия процент неорганизиранни работници представлява и намесата на полицията, войската и всичките органи на държавата, която във всички стачни конфликти застава най-решително против борещите се работници. Особено рязко се прояви това в пернишката рудничарска и общата железничарска стачки. Нещо повече: по настояването на цялата буржоазия и със съгласието и съдействието на всички буржоазни партии в Народното събрание се узакониха тия произволи на държавата, като се създаде наред с другите противоработнически закони един специален закон против работническите стачки.

Сериозна спънка в стачното движение са и мнимите работнически приятели, *общоделците*, които се стараят да използват борбите на работниците за своите лични, материйни и кариеристически цели. Те правят невъзможно задружното действие и стачната борба на работниците от техните синдикати и ония от социалистическите синдикати. Те внасят озлобление в средата на работниците и подкопават основата на работническата солидарност, без която не е възможна успешна борба. За да спъват развитието и засилването на социалистическите синдикати, *общоделците* преследват членовете на последните из работилниците, бойкотират ги, отнемат им работата и хляба. Тим, дето господарите не се съгласяват да уволнят работниците-социалдемократи (наричани «тесняци»), *общоделците* напускат работата, обявяват «стачка» с единственото искане: *да бъдат уволнени «тесняците»*. А когато на това лично преследване членовете на Работническия печатарски синдикат в София най-сетне, след като изчерпаха всички други средства, се противопоставиха и отидоха да работят на мястото на напусналите по тоя начин печатари, *общоделците* разтръбиха баснята за «стачконарушителството» на «тесняците», макар и да е ясно като бял ден, че това тяхно напускане не е *стачка*, понеже няма за цел да защити работническите интереси, да подобри условията на труда или да отбие някой господарски произвол, а е

насочено изключително против приемането на работа работници от социалистическите синдикати. А дето няма стачка, естествено, не може да има и стачконарушителство. С това свое поведение общоделците се явяват най-големите дезорганизатори на работническите стачни борби и главни виновници за слабия им успех. Това обаче не ще може да продължава за дълго време. Засилването по число и влияние на социалистическите синдикати, което ежедневно става, е единственият път за отстранението на пагубната партизанщина, внасяна от общоделците в работническото стачно движение, възстановяването и развитието на необходимата за неговите успехи работническа солидарност и създаването на силни, единни професионални организации.

Съюзните синдикати са участвували във всички политически акции на Работническата социалдемократическа партия и ѝ са дали пълна подкрепа в борбата против реакционния Еснафски закон, за прилагането и разширението на Закона за женския и детския труд, за извоюване широко работническо законодателство и премахването на създадените реакционни, противоработнически закони.

За разпространението на своите идеи, за професионалното организиране на работниците и осветляването на техните интереси и борби съюзът разполага освен със свой общ орган «Работнически вестник» и със следните професионални вестници: «Железничар» със 700 абонати, «Телеграфо-пощенски вестник» с 600 абонати и «Печатар», разпространяван в 1000 екземпляра (спрял временно поради Закона за печата).

IV синдикален конгрес се занимава главно с три много важни за синдикалното движение у нас въпроси: 1) тактиката на съюза при новото политическо положение на работническата класа и отношението му към другите работнически организации; 2) организацията на синдикалната агитация и пропаганда и 3) образуването на професионални съюзи. Разрешението, което конгресът даде на тия въпроси, напълно отговаря на нуждите на работническото синдикално движение и е в духа на общата освободителна работническа борба. Той подчерта досегашния социалистически характер на тактиката на съюза, неговото зично дружнo вървене с Работническата социалдемократическа

партия, решително отхвърли идеята за *неутралитета* на синдикатите в различните му форми и апелира към всички работници да се обединят върху почвата, на която стои съюзът, тъй бляскаво потвърдена по-сетне и от тазгодишния международен социалистически конгрес в Шутсарт с неговата резолюция *«Синдикат и партия»*, според която работническите синдикати трябва: 1) да почиват върху почвата на класовата борба; 2) да бъдат проникнати от социалистически дух; 3) да имат за крайна цел премахването на наемното робство и 4) да се намират в тесни връзки с *Работническата социалдемократическа партия*. Синдикалният конгрес посочи цял ред практически мерки, с помощта на които по-сполучливо да се организира разпространението на съюзните идеи, просветата на синдикираните работници и привличането в редовете на работническите синдикати несиндикираните. За да се улесни професионалното организиране на работниците и да се засили тяхната професионална и класова борба, конгресът реши да се пристъпи към образуването на *професионални съюзи*, които да обгърнат работниците от съответните професии из цялата страна. Такива съюзи вече основаха печатарите, шивачите и обуцарите, а скоро ще направят това и металороботниците, текстилните работници, търговските служещи и други.

Със своите резолюции IV синдикален конгрес затвърди направените досега от съюза успехи и му дава възможност още по-добре да изпълнява своята тежка и извънредно важна задача като икономическа организация на пролетарската класова борба: *да подобрява материалното и социално положение на българските работници и тясно със социалдемократията да се бори за пълното тяхно освобождение от веригите на днешното робство.*

Работник, който не влиза в своя професионален социалистически синдикат или съюз, пречи на тая борба за подобрене и освобождение, става враг на себе си, на своето семейство, на своите другари, на цялата работническа класа и неволно спомага за закрепване и продължаване съществуващата днес мизерия и експлоатация!

ДО УПРАВИТЕЛНИЯ КОМИТЕТ
НА УЧИТЕЛСКАТА
СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА
ОРГАНИЗАЦИЯ

София, 26 март 1908 г.

Другари,

Предвид на това, че в последно време Синдикалният комитет трябваше да разходва за разни стачки, особено за пернишката и за стачката на дърводелците в София и въжарите в Пловдив, доста големи суми, а фондът «Защита и борба» е почти изчерпан, комитетът ви поканва да отпуснете, ако ви е възможно, известна помощ за фонда, която до известна степен би го улеснила сега, при издържането на дърводелската и въжарската стачки. Това, моля, направете колкото е възможно по-скоро.

Наскоро Синдикалният комитет ще разпрати до всички учителски групи едно окръжно, с което ще бъдат покани да дадат всичкото свое съдействие на Телеграфно-пощенския и Железничарския синдикат, както и за организирането на фелдшерите и банковите служещи. За тая цел са потребни адресите на всички учителски групи, които адреси, моля, дайте ни незабавно.

Добре ще бъде, ако и вие от своя страна отправите до групите едно подобно окръжно.

С другарски поздрав

За Синдикалният комитет

Деловодител: *Г. Димитров*

ДО ОБЩАТА КОМИСИЯ НА РУМЪНСКИТЕ СИНДИКАТИ

София, края на март 1908 г.

Скъпи другари,

Както ви съобщих по-рано, на 1 март т. г. всички работници от мебелната фабрика на Ганчо Гаврилов в София обявиха стачка. Четири седмици те продължиха стачката без нито един стачкоизменник.

Всичките усилия на работодателя да намери други работници и опитите му да разедини стачниците бяха напразни. Сега, в навечерието на празниците, разчитайки, че работниците ще отстъпят и един по един ще се върнат на работа, собственикът не само че не приема исканията, но смята да удържи по 20 лева от всеки работник като гаранция за инструментите, каквато не е удържана от нито един работник досега, откакто е основана фабриката. Поради това на събранието от 29 т. м. стачният комитет и всички стачници решиха: всички стачкуващи работници да започнат работа (в най-скоро време) в други работилници, тъй като сега има доста работа, при условие че нито един няма да се върне във фабриката на Ганчо Гаврилов, докато той не повика стачния комитет, за да преговаря с него.

Сега собственикът прави още по-големи усилия да доведе дърводелски работници от Румъния, Австрия и Сърбия.

С това ви уведомяваме, че в името на дружбата и междупродните пролетарски връзки ваш дълг е да вземете много сериозни мерки, за да не дойде нито един дърводелски

работник от Румъния при каквито и да било обещания от дирекцията на фабриката.

Не зная по каква причина не разгласихте за обявяването на стачката, за което ви писах преди време.

Ваш другар

Г. Димитров

*В. «România muncitoare»,
№ 6, 6—13 април 1908 г.*

*Печата се по текста
в Изв. на Инст.
по история на БКП,
т. 42, С., 1980, с. 417—418*

ДО СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ*

София, 4 април 1908 г.

Другари,

След две седмици ние заедно с класоосъзнателния пролетариат от целия свят ще празнуваме великия международен празник на труда — Първи май. В тоя ден пролетариатът ще манифестира своите класови искания и освободителния си идеал, своето непоколебимо стремление чрез самостоятелната класова борба, чрез социалната революция да премахне днешната експлоататорска наредба, да освободи себе си и цялото човечество от игото на капитализма. Като манифестира международната си пролетарска солидарност, на Първи май пролетариатът ще прояви своята класова мощ, ще обедини под своето революционно социалистическо знаме всички свои части, за да продължи в още по-многобройни и по-добре сплотени редове своята класова, политическа и професионална борба за подобрене и освобождение.

За нас, българските работници, Първи май има извънредно голямо значение. Ние преживяваме един период, когато бърже се формира капиталистическата буржоазия и създава цяла редица закони, за да закрепим своето икономическо, политическо и духовно господство и да спъне развитието, повдигането на освободителното движение на работническата класа. Всички буржоазни и дребнобуржоазни партии тъй или инак спомагат на тоя исторически процес в нашата страна.

Синдикатите като икономическа организация на про-

* Окръжно № 246 на СК на ОРСС. (Ред.)

летарската класова борба са поставени при крайно стеснителни условия. Законът за сдружаването на държавните работници отне коалиционното право на една значителна част от работническата класа. Измененията на Наказателния закон туриха сериозна преграда на стачното право на работническата класа — най-важното оръжие в нейната професионална борба. Със закона за печата се затрудни твърде много изобщо социалистическият работнически печат и специално професионалният. Капиталистическата буржоазия със създаването на тия и други реакционни, противоработнически закони мери да отнеме *въздуха, водата и светлината* на работническото освободително движение.

Промяната на правителството никаква съществена разлика не внесе в това отношение. «Стамболовската реакция» се замени с «демократическа реакция»⁷⁶. Сегашното правителство върви по утъпкания път, по пътя на капиталистическата буржоазия.

Наред с изкованите вериги за работническата класа мизерията, сред която се намира тя, всекидневно расте. Величието на капиталистическата буржоазия се изгражда върху ужасната мизерия на работническата класа, върху израждането и преждевременната смърт на стотини и хиляди нейни членове. Децата и жените-работници са изложени в тютюневите фабрики и складове, в текстилното производство, в масата плетачни, шивашки и други работилници и фабрики на невероятно убийствена експлоатация. Шест-седемгодишни деца тровят своите крехки тела и преди да са разбрали нещо от света, стават жертви на капиталистическата алчност за печалби. Работнички майки пълнят фабрики и работилници сред най-отровни и убийствена атмосфера, заболяват, преждевременно остаряват и раждат хилави, нещастни деца. Във фабрики и работилници, в мини, по новостроящите се линии и пристанища, в железниците и пр., навсякъде създаваните богатства се оросяват с кръвта и покриват с костите на стотини осакатени, разкъсани на части, смазани, затрупани или задушени работници — мъже, жени и деца. Стари работници, прекарвали целия си живот в черен труд, стинали неспособни за работа, всекидневно се изхвърлят на улицата, осъдени на гладна смърт със своите беззащитни семейства.

Няма покровителствени закони за труда! Няма работническо законодателство! Няма защита за жертвите на капиталистическото производство!

Цели 30 години се създават многобройни закони за защита на собствеността, за охрана на капиталистическата класа, за насърчение на индустрията, за развитие на търговията, за милитаризма, за увеличение на косвените данъци и пр. и пр., но закони за защита на труда не се създават. Даже нищожният Закон за женския и детския труд, създаден с чисто демагогска цел, остана неприложен.

Нещо повече: във всички случаи, когато работниците се опитват чрез стачна борба да подобрят своето положение, да се противопоставят на безчовечната капиталистическа експлоатация, срещат грубата сила на държавата, нейната полиция и войска.

При това икономическо и политическо положение на работническата класа пътят на нейното освободително движение е чувствително затруднен. И синдикалната организация среща маса пречки в своята дейност и борба. Необходимо условие за нейните по-нататъшни успехи е премахването на създадените от капиталистическата буржоазия прегради на съзнателното работническо движение.

Ето защо на Първи май ние трябва да издигнем високо юлунга: *Долу реакционните, противоработнически закони! Свобода на сдружаванията, свобода на стачките, свобода на печата! Искаме работническо законодателство! Осем часа работа!*

Предстоящите депутатски избори⁷⁷ още повече увеличават значението на тазгодишния Първи май. В тия избори работниците трябва да участвуват като класа със свои искания, своя програма, свой идеал, под знамето на социалдемократията, срещу останалите класи. На Първи май съзнателният български пролетариат ще манифестира своята самостоятелност, съзнание и сила.

По тоя начин Първи май за нас ще бъде ден за борба и протест против днешната капиталистическа наредба, против всички нейни крепители. Първи май ще бъде ден за манифестация на нашите класови искания и международната пролетарска солидарност. Първи май ще бъде,

най-сетне, и манифестация на истинското пролетарско обединение под знамето на социалдемокрацията, на съзнателно борещия се международен пролетариат и енергичен протест против създаването на жълти работнически организации срещу социалистическите синдикати, за което господарите, подпомагани от анархообщоделците, полагат такива големи усилия напоследък.

Срещу лицемерните крякания на анархообщоделските политикани за «обединение» в същото време, когато те фактически се обединяват с буржоазията, ние трябва на Първи май да усилим процеса на действителното работническо обединение под знамето на социалдемокрацията.

За да се постигне всичко това, за да бъде празнуването на Първи май една истинска класова манифестация, в която да участвуват работническите маси, Синдикалният комитет препоръчва на съюзните организации в съгласие с местните работнически съвети незабавно да предприемат следното:

1. Всички синдикати и професионални групи в споразумение с местните работнически съвети и под тяхно ръководство да вземат най-активно участие в предмайската агитация, организирана от местните партийни организации и групи, като за тая цел използват добре особено великденските празници.

2. Всеки синдикат и група да свика публично събрание на работниците от своята професия, в което да се изтъкне всестранното значение на Първи май за работниците, особено във връзка с предстоящите избори.

3. Синдикатите и групите да свикат специални събрания и конференции, в които да се обсъди начинът, по който трябва да се организира масовото напускане на Първи май във всяко производство, всяка фабрика и работилница, всяко предприятие поотделно.

4. Професионалните вестници да имат специални майски броеве.

5. Централните настоятелства на професионалните съюзи, които нямат свои печатни органи, да издадат позиви за Първи май, в които, като разгледат и специалните условия на своята професия, да изтъкнат значението на празника. Тия позиви да бъдат разпратени до групите.

6. Да се положат най-големи усилия за разпространение

нието на Майския лист, който партийната книжарница ще издаде по случай Първи май, майските броеве на «Работнически вестник» и на професионалните органи и майските позиви.

7. Усилията на съюзните организации и отделните синдикални другари в предмайската агитация трябва да бъдат насочени и към увеличение абонатите на съюзния орган «Работнически вестник» и научния орган на Работническата социалдемократическа партия «Ново време», като във връзка с Първи май и предстоящите избори се изтъква тяхното грамадно значение за обединението на работническата класа под знамето на социализма, за успехите на нейната класова, политическа и икономическа борба. Предмайската агитация също трябва да ни послужи като добро средство за увеличение числото на синдикалните членове, за привличане нови работници в редовете на нашите съюзни организации.

8. Всяка съюзна организация трябва да натовари за по-важните заведения от своята професия, ако не може да привлече всички, определени членове, които от по-рано да водят агитация за Първи май между тамошните работници и както преди празника, тъй и в деня на самия празник рано сутринта да ги убеждават да не отиват на работа и да вземат участие в празнуването под знамето на Работническата социалдемократическа партия и социалистическите синдикати. Да се води оживена агитация в този смисъл и между работниците, организирани извън социалистическите синдикати.

9. Всички съюзни организации трябва да държат точна статистика за направените събрания и конференции, изпратените позиви и покани, записаните нови абонати на «Работнически вестник» и «Ново време», продадените екземпляри от Майския лист, майските броеве на «Работнически вестник» и професионалните органи, спечелените нови членове на синдикатите в предмайската агитация и на Първи май. Трябва да се отбележи също числото на неуспешалите работници в деня на празника от всяка професия, участващи в празнуването под наше знаме, като се означава: *колко членове на синдиката, колко неорганизирани и колко организирани извън синдиката. Тия сведения веднага след Първи май настоятелствата на съюз-*

ните организации трябва да ги изпратят на Синдикалния комитет. От тях главно ще може да се прецени каква е била агитацията на дадения синдикат и с какъв успех той е участвувал в майската манифестация.

Първи май е най-сгодният случай за всяка синдикална организация да провери своето класово съзнание, своята дисциплина и бойна готовност, своето влияние върху неорганизираната работническа маса. Работник, който не е готов да напусне работа на Първи май, да жертвува една надница, да участвува в майската манифестация под знамето на социалдемократията, той не може да бъде добър член на синдиката, той и в обикновената професионална борба ще се покаже слаб и неиздръжлив. Той може да се подхлъзне и да стане оръдие на работническите врагове, враг на своето собствено работническо дело.

Другари,

Като привличаме вашето сериозно внимание върху гореизложеното, убедени, че ще извършите всичко, което е по силите ви, пожелаваме ви най-бляскаво отпразнуване на Първи май и богати резултати за всестранното укрепване на работническото социалистическо движение у нас.

С другарски социалистически привет

За Синдикалния комитет

Деловодител: Г. Димитров

Публикувано за първи път в:
Георги Димитров за профсъюзите.
Т. I. С., 1963, с. 133—137.

Печата се по текст
на окръжното

ДО СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ*

София, 7 май 1908 г.

Другари,

На 25 май, както знаете, ще се произведат в цялата страна избори за народни представители. Ние се намираме сега в разгара на избирателната борба. На социалистическите синдикати се пада да заемат едно доста важно място под знамето на социалдемокрацията в тая борба. Идеите и организационни връзки, в които ние се намираме със социалдемокрацията, ще се проявят най-добре на дело сега и трябва да дадат богати, плодоносни резултати за работническата класа и нейното освободително движение.

В нашите редове не ще се намери сигурно нито един работник, който да споделя голямото заблуждение, че работниците трябва да се държат настрана от политиката, че работническите синдикати не бива да участвуват заедно със социалдемокрацията в политическите борби. Има обаче не малцина работници, наши другари, които не смятат *напълно* ясно извънредно важното значение на политическата борба и затова с известно пренебрежение се отнасят към нея като към нещо, което не засяга издълбоко работническите интереси. В настоящия момент на усилена избирателна борба ние имаме един прекрасен случай да покажем *тясната* връзка между интересите на работниците и политиката, необходимостта от самостоятелна политическа организация и политическа борба за подобряване положението на работническата класа и за

* Окръжно № 357 на СК на ОРСС. (Ред.)

нейното освобождение от наемното робство и по тоя начин да съдействуваме за политическото, класовото самосъзнание и възпитание на професионално организирани работници.

Всички буржоазни и дребнобуржоазни партии в предизборната агитация полагат големи усилия да вземат под свое влияние работническите маси и да се възползват от техните гласове за изборите на 25 май. Голяма услуга на тия буржоазни партии в това отношение правят общоделците, като се съюзяват с някои от тях с цел и те да спечелят някой депутатски мандат. И за да увлекат със себе си повече работници в един *позорен, неестествен* съюз между работници и господари, между експлоатирани и експлоататори, общоделските политикани си служат с една низка, отвратителна демагогия. Те заблуждават работниците, че за да се прокарат социални, работнически реформи, за да се подобри положението на работническата класа, работниците трябва да се съюзят със своите експлоататори: народняци⁷⁸, цанковисти⁷⁹ и пр., които в своите програми и платформи възприемали вече известни работнически искания. Наша задача е да разбием тия заблуждения, с които буржоазията и нейните агенти *всмакога и всякъде* са си служили, за да направят работниците послушни свои оръдия. Със силата на самите исторически факти, с горчивия работнически опит ние трябва да покажем ясно пред работниците извън нашите синдикални организации, че *навсякъде сериозните* работнически реформи са *прокарвани, разширявани и закрепвани* само до толкова, доколкото работническата класа представлява *самостоятелна сила* и е упражнявала *давление* върху буржоазията и нейната държава. Буржоазните партии, които *единодушно* пазят днешния ред на експлоатация и капиталистическо господство, *на дело* винаги се обявяват против прокарването на сериозни работнически реформи, първо, защото с това се посяга върху печалбите на капиталистическата класа, защитници на която са те, и, второ, защото тия реформи са от естество да увеличат силата на работническата класа и да разчистят пътя на нейната борба за освобождение, да ускорят социалната революция, чрез която ще се премахне господството на капиталистическата класа, *господство*, което всички буржоазни пар

гини без изключение най-усърдно поддържат. Че истинските работнически реформи могат да бъдат плод само на самостоятелната борба на работническата класа под знамето на социалдемократията, освен от многобройните факти се потвърждава даже и от откровената изповед, която преди години бе направил великият гонител на социалдемократията и автор на закона против социалистите в Германия⁸⁰ Бисмарк. *«Ако не беше страхът от социалдемократията, нямаше да има и тези социални реформи, които са създадени»*, беше заявил тогава той.

Същите тия буржоазни партии, които са грабили и грабят по всевъзможни начини работниците и широката народна маса, които срещу легалната работническа борба си излизали с шашките на полицията и пушките на войската, които в последното Народно събрание *единодушно* гласуваха реакционните противоработнически закони, днес се надпреварват да пишат платформи за «народовластие», за «демократия» и «широки грижи за работническото!» С всичкото свое буржоазно лицемерие те днес, чрез своите оръдия — общоделците, подават «приятелска» ръка на работниците, за да вземат гласовете им, да турят по-лесно под своето влияние широката бедна маса, та когато утре постигнат своите властнически цели, отново да тлъчат, експлоатират и потискат същите тия работници, същата тая маса. . . *

Ние трябва да употребим всички усилия, щото жертвите на тая отвратителна буржоазна демагогия да бъдат колкото е възможно по-малко. Нашето стремление трябва да бъде да обединим работниците от всички професии около лозунга *«Нито един глас за работническите врагове, ни буржоазните и дребнобуржоазните партии! Всички ни работническото освободително дело, за социалдемократията!»*

На 25 май, както това беше и с общинските избори в София и Пловдив, ние ще имаме насреща си не само нашите експлоататори и потисници, както и техните платени агенти, но — за голяма радост на работническите врагове — и работници, наши братя по положение и тегла,

* Многоточиято е в оригинала. (Ред).

заблудени от общоделската партия. Пред лицето на този печален факт толкова по-енергично трябва да разкрием пред работниците какво представлява от себе си тая дребнобуржоазна котерия, оръдие на буржоазните партии, и да покажем, че действителният виновник за разцеплението е именно тя, която откъсва една част от работниците, тласка ги във вълчите обятия на най-големите гешефтери, разбойници и експлоататори и ги противопоставя на *съзнателно и самостоятелно* борещите се против експлоатацията и безправието техни другари. Ако намиращите се под общоделско влияние работници сериозно и искрено желаят пролетариатът да има *силна и обща* организация, за да се брани от своите многобройни и силни врагове, както сериозно и искрено искаме ние това, те трябва да напуснат пътя на буржоазните партии, по който вървят, те трябва да обърнат гръб на общоделската партия, която ги прави *оръдия* на буржоазията, *изменници* на своето работническо дело, *врагове* на своите другари, на своята класа, и да се подредят под нашето *класово* знаме, под знамето на социалдемократията. В нашата предизборна агитация трябва да бъде подложена на безпощадна критика *търговията* с идеята за обединението, която се върши от общоделските политикани с цел да направят по-успешна другата своя *търговия* — *продажбата на работниците на буржоазните партии срещу няколко мандата*.

Избирателната агитация и борба освен другото е един твърде благоприятен момент за численото нарастване на синдикалните организации и за разширяване тяхното влияние върху неорганизираната работническа маса. Като участвуват най-активно в избирателната борба, съюзните организации не бива да занемаряват обикновената своя организационна работа. В резултат на нашата активност могат да се получат наистина *повече* гласове за нашата листа, обаче ако в същото време не се получи и известно засилване на синдикалната организация, нейното числено нарастване, разширяване на влиянието ѝ, ние смело можем да кажем, че получените повече избирателни гласове не са една *истинска, сигурна* печалба за работническото движение, за социалдемократията. Нека не се забравя, че в настоящата избирателна борба нашата печалба ще

бъде толкова по-голяма, колкото повече нови членове спечелим за синдикалната организация, привърженици на социалдемократията, и колкото по-крепко по съзнание и организация става нашето движение.

За да се постигне всичко това, като дават *пълно* съдействие на местните партийни организации и просветителни групи в избирателната агитация и борба, желателно е съюзните организации от своя страна да извършат и следното:

I. Да свикат публични синдикални събрания, в които да се разгледат задачите на синдикатите във връзка с изборите; да се изложи какво са вършили досегашните народни събрания и политиката на буржоазните партии спрямо работниците и изобщо; да се разкрият предизборните машинации на правителството и буржоазната опозиция и тяхната демагогия; да се изтъкне предателската роля на общоделската партия спрямо интересите на работниците; да се подчертае с исторически примери от другите страни и факти из нашия живот голямата вреда от сливяването на работниците с буржоазните партии и необходимостта от самостоятелна борба; да се обясни *кой* *цели* работниците и *кой* *пречи* на работническото обединение и пр. Тия събрания добре да се проагитират и да бъдат свикани в такова време и на такова място, дето най-добре биха били посетени от работниците на дадената професия.

II. В събранията другарите не бива да се задоволяват само да бъдат *обикновени слушатели*. Както преди започването на събранието, така и след свършването му те трябва да завеждат разговори с новите работници, да се запознават с тях и да употребяват всички усилия, за да ги привържат към организацията.

III. Да се свикат специални синдикални събрания и конференции на работници от отделните работилници, за да се разгледа по-подробно въпросът за *поединичната предизборна агитация* във всяка работилница, всяко предприятие от професията и да се дадат нужните упътвания и същевременно да се раздадат за всяка работилница или фабрика достатъчно екземпляри позиви и бюлетини, взети от партийната организация или просветителната група.

IV. Не трябва да се забравя, че и в настоящия изби-

рателен момент от нашата постоянна агитация и борба най-важното наше агитационно оръжие е съюзният орган «Работнически вестник». Изборният период трябва да бъде добре използван за неговото разпространение. Синдикалните настоятели на вестника и всички други другари както в събранията, така и в поединичната агитация трябва да подканят всички нови работници да станат абонати на «Работнически вестник», като ясно и убедително им посочват каква важна роля той изпълнява в работническата борба за подобрене и освобождение. Няма съмнение, че това същото трябва да се направи най-напред със синдикалните членове. Всеки синдикиран работник трябва да бъде и абонат на съюзния орган, за да може, упътван на всяка крачка от своя постоянен и неизменен учител и ръководител, да бъде добър агитатор всред неорганизираните работници.

V. Съюзните организации трябва да си послужат добре и със специалната изборна брошурна литература, която партийната социалистическа книжарница издава. В това отношение особено ценна е брошурката на Пол Луи «Никакъв блок, никакъв компромис!».

VI. За да има Централният комитет на партията достатъчно средства за избирателната агитация и борба, трябва и съюзните организации да помогнат в събирането помощи за фонда «Партийна пропаганда и агитация»⁸¹ и да положат възможните старания, за да пожертвуват повече синдикални другари по една дневна надница за фонда, както това бе вече препоръчано от група работници чрез «Работнически вестник».

VII. Всяко настоятелство със съдействието на неколцина другари трябва да провери в избирателните списъци кои синдикални членове са записани и да се погрижи те своевременно да се снабдят с избирателна карта и без друго да участвуват в избора. Същата проверка трябва да се направи за нашите съчувственици във всички професии.

VIII. Наред с тая избирателна агитация и работа съюзните организации не само не трябва да занемаряват, но с още по-голямо усърдие трябва да изпълняват своите обикновени длъжности. Редовни настоятелствени заседания, редовно събиране на членските вноски, редовни

ревизии от страна на контролните комисии, постоянно следение това, което става в работилниците, и указване винаги навреме потребното съдействие и защита на работилниците, непрекъснати и редовни сношения на местните групи с централните настоятелства на професионалните съюзи, навременно изпълняване задълженията към централните настоятелства и Синдикалния комитет — всичко това е необходимо условие, за да може действително избирателната агитация да съдействува за всестранното усиляване на синдикалната организация.

Другари,

Схващайки така нашето участие в избирателната борба, съюзните организации и всички техни членове не бива да жаят нито време, нито труд и сили, за да се завърши тази борба колкото е възможно с по-плодотворни за нашето освободително движение резултати.

Прочее, другари, всички на работа, неуморна, непрестанна работа за тържеството на работническото освободително дело!

С другарски социалдемократически поздрав

За Синдикалния комитет

Деловодител: Г. Димитров

*Публикува се за първи път
по текста на окръжното*

ДО СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ*

София, 20 май 1908 г.

Другари,

Съгласно чл. 28 от съюзния устав и решенията на Синдикалния комитет и Общия работнически съвет *Петият редовен конгрес* на Общия работнически синдикален съюз в България ще стане на 23, 24 и 25 юли т. г. в гр. Габрово със следния *привременен дневен ред*:

I. Отчет на Синдикалния комитет и Контролната комисия.

II. Общият съюзен бюджет.

III. Избор на Синдикален комитет.

IV. Пропагандата и агитацията (синдикалният печат)
Реферира др. *Г. Кирков*.

V. Професионалните съюзи и Общият работнически синдикален съюз (изменяване съюзния устав и правилник)
Реферира др. *Г. Димитров*.

VI. Щутгартската резолюция и синдикалното движение в България. Реферира др. *В. Коларов*.

VII. Стачното и коалиционно право и работническото законодателство. Реферира другарят *Д. С. Попов*.

VIII. Запитвания и предложения.

За разглеждане на горния дневен ред съюзните организации трябва да имат специални събрания. Ония от тях, които биха искали да прибавят нещо към него или да направят предложения за неговото изменение, трябва да съобщят това на Синдикалния комитет най-късно до 10 юли т. г.

* Окръжно № 366 на СК на ОРСС. (Ред).

Като приключат разискванията върху привременния дневен ред, съюзните организации трябва да изберат свои делегати за конгреса, съобразявайки се *точно* с чл. чл. 12, 13, 14, 15 и 16 от съюзния правилник.

Най-късно до 15 юли т. г. трябва да бъдат съобщени на Синдикалния комитет имената на избраните делегати.

С другарски поздрав
За Синдикалния комитет
Деловодител: Г. Димитров

И «Работнически вестник»,
№ 81, 28 май 1908 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И МЕСТНИТЕ ГРУПИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ*

София, 20 май 1908 г.

Другари,

Общият работнически съвет в заседанието си на 16 май т. г. по предложение на Синдикалния комитет въз основа на устава и правилника на Общия работнически синдикален съюз се занима с въпроса за годишните събрания на професионалните съюзи и като взе предвид:

1. Че в конгреса на Общия работнически синдикален съюз тая година ще бъдат разисквани въпроси като тия за пропагандата и агитацията (синдикалния печат), за стачното и коалиционно право и работническото законодателство, за Щутгартската резолюция и синдикалното движение в България, които въпроси засягат най-пряко и професионалните съюзи;

2. Че в конгреса на Общия работнически синдикален съюз ще бъде разискван и разрешен въпросът за отношенията на професионалните съюзи към Общия работнически синдикален съюз във всички области на тяхната дейност и борба и изменен, от една страна, съюзният устав и правилник, а от друга — уставите на професионалните съюзи, и приспособени към решенията на конгреса, което по необходимост трябва да се извърши, преди да станат годишните събрания на професионалните съюзи;

3. Че изобщо разискванията и решенията на конгреса на Общия работнически синдикален съюз ще имат голямо значение за професионалните съюзи, ще ги подготвят за

по-добро използване на годишните им събрания, ще улеснят и съкратят работата на последните;

4. Че свикването на годишните събрания на професионалните съюзи в София преди или след конгреса на Общия работнически синдикален съюз, когато конгресът се свиква в Габрово, ще се отрази твърде тежко за още силбите каси на професионалните съюзи и съвсем безполезно, тъй като ще трябва да прашат на два пъти делегатите;

5. Че свикването на годишните събрания на професионалните съюзи веднага след конгреса на Общия работнически синдикален съюз в Габрово ще даде възможност на едно много по-голямо число делегати на работническите синдикати да вземат участие както в делата на общия синдикален конгрес, тъй и в годишните професионални събрания и с това да извлекат голяма полза за своята дейност в съюзите;

6. Че свикването на годишните събрания на професионалните съюзи едновременно с конгреса на Общия работнически синдикален съюз в Габрово освен големите положителни ползи, които ще принесе за засилването на професионалното движение, ще спести и слабите още парични средства на професионалните съюзи, р е ш и:

1. Тазгодишните събрания на професионалните съюзи да се свикат в Габрово;

2. Изпълнението на това решение се възлага съгласно статута и правилника на Общия работнически синдикален съюз на Синдикалния комитет в споразумение с централните настоятелства на професионалните съюзи.

Къто ви съобщаваме горното решение на Общия работнически съвет, поканваме ви да се погрижите още отсега годишните професионални събрания да бъдат добре организирани, като участвуват в тях делегати на всички професионални групи и колкото е възможно повече работници от дадените професии.

Централните настоятелства трябва незабавно да определят привременния дневен ред на годишните събрания и да го съобщят на групите. Последните трябва в специални събрания да се занимаят с дневния ред и ако желаят да бъдат поставени и други въпроси на разглеждане от го-

дишните събрания, да съобщят това своевременно на централните настоятелства.

За да могат централните настоятелства навреме да приготвят своите отчети за годишните събрания и за Синдикалния комитет, необходимо е групите да им изпратят своите отчети веднага след изтичането на съюзната година, *най-късно* до 5 юли т. г., като до същата дата внесат и всички припадающи се за централните каси парични суми.

С другарски поздрав

За Синдикалния комитет

Деловодител: Г. Димитров

В. «Работнически вестник»,
№ 82, 30 май 1908 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

«СИНДИКАЛНО ОБЕДИНЕНИЕ!»⁸²

Завършената вече изборна борба разкри по-добре от всичко друго досега *истинската същност* на общоделската партия и «социалдемократическия съюз» «Пролетарий». Тя показва ясно и неопровержимо със силата на самите факти във Враца, Хасково, Казанлък, Ямбол, София, Пловдив и пр., че общоделската партия е една политическа котерия, която търгува с работническите интереси и е готова на всякакъв политически разврат, стига само да има някаква надежда, че чрез това нейните големи и малки водачи биха могли да постигнат своите кариерно-политически цели, да се доберат до депутатски мандати. Тая изборна борба показва в същото време, че «либералският съюз», капризните привърженици на който на всяка крачка дърдорят за лозунга «класа против класа» и имат претенция за най-добри защитници на българския пролетариат, всъщност е една нищожна, жалка групичка, сбиранина от разни интелегентски «свръхчовеци», непризнати политици и малцина сантиментални работници; групичка без всякакво влияние всред работническите маси, която в най-решителния момент в борбата на социалдемократическата партия с правителството и буржоазната опозиция, в Сливен напр., предпочете да отиде в опашката на продажническата общоделска котерия, когато последната в същия момент бе под ръка в Хасково с народняшките гешефтари, а във Враца с . . . * полицията.

Сега, след изборите, всичко това става ясно като бял

* Многоточмето е в оригинала. (Ред.)

ден и с право би трябвало да се очаква известно опомняне в средата на заблуждаваните работници да си дадат те точна сметка за станалото и всички, които не са изгубили способността да разсъждават, в които има пролетарски чувства и пролетарска съвест, дълбоко да се възмутят и решително да се обявят против тая политическа търговия с работническото дело, вършена, за съжаление, досега с тяхно съдействие.

Но голямата опасност за себе си и своето влияние от това *работническо свестяване* общоделските и либералските политикани лесно схванаха. Ето защо те бързат да отклонят вниманието на работниците от тая важна посока и да го насочат към скроеното от тях «синдикално обединение». Те дигат голям шум около «обединителния конгрес», който щял да стане на 23 юли. Разтичали се да спасяват разклатеното си влияние всред работниците, те пишат и с празен патос подчертават, че в тоя «велик ден» щял да се извърши първият акт на обединението на разпокъсания пролетариат! . . . * Същото правеха общоделците и след позорното разкапване на «патриотическия блок» миналата година, подир което, както добре помним всички, се обвиняваха взаимно с «либералите» в *неискренность, шарлатания, надлъгване* и пр.

Не се иска обаче много ум, за да се разбере, че тия, които се продават на разните буржоазни партии и правителства, които миткат със своето продажно перо из разните буржоазни редакции, които за депутатски мандати се съгласяват да бъдат дори полицейски избраници, тия политически продажници, *типични камбанари*, не могат да работят за *обединението на работниците като класа против буржоазията*. Това съвсем не е и не може да бъде в техен интерес. То би им отнело това, което ги прави ценни в очите на буржоазията и на което те основават своята политическа кариера.

Ние неведнъж сме изтъквали, че съглашенното на общоделци и «либерали» за «синдикално обединение» е един празен шум за замъгляване работническото съзнание, че в това «синдикално обединение» няма нищо сериозно, че то не само не е едно истинско работническо обединение и

* Многоточнето е в оригинала. (Ред.)

инимето на социализма и в духа на Щутгартската резолюция, едно трайно и плодотворно за работническото дело обединение, но въобще не е и никакво обединение, а е една ниска демагогия, една безсъвестна експлоатация с чувствата на несъзнателните работници и на ония, които с детски очи гледат на въпроса за обединението на работническата класа, едно организирано стремление към по-млямо разпокъсване на работниците, към отдалечаването им от социализма, за да бъдат по-лесно използвани за целите на разни карьеристи и продажни политикани.

Ще се задоволим сега да отбележим само факта, че общоделските глашатаи на това «обединение» сами неволно издават и доказват нашето твърдение.

В бр. 70 на «Работническа борба» в статията «Обединението и пролетарците» се казва следното:

«Всеки неизвратен работник и всеки истински служител на работническото дело с истинска радост посреща постигнатото съглашение за обединение между двата работнически синдикални съюза — свободния и пролетарския. Това е една решителна стъпка към обединението на пролетариата в България, към събирането на неговите сили и към засилването на неговата борба за подобрене на работническото положение както в работилницата, така и в държавата. Обединението на двата синдикални съюза ще бъде факт на 1 юли. Това е нашата радост, защото по такъв начин почва да се съществува нашето желание — обединението на работническото в България.»

В същия брой, в «автономния» отдел на «Р. б.», в статията «Професионалните съюзи» същият тоя общоделски писател пише:

«И ако при Свободния синдикален съюз може да се отбележи един упадък, то при тесняците-консерватори има едно разкапване (?), а «пролетарците» ги няма никакви.»

Дали нашите синдикати и Синдикалният ни съюз се разкапват, може да се види най-добре от тяхната дейност, от ръководените и издържаните стачки, от подпомаганите безработни, болни и пострадали работници, от издавания професионален печат и пр., изобщо от тяхната жизнеспособност въпреки многото неблагоприятни условия, при които се развива работническото професионално движение в България. В това отношение и самият безогледен общоделски писател се изобличава, като по-долу в статията пише: «тесняците почти във всички професии работ-

нически имат «професионални съюзи», обаче тия съюзи. . . * могат да бъдат добри платци за посрещането разноските на една котерия». . . * Синдикати, които могат да бъдат добри платци, във всеки случай не се *разкапват*, нали? Инак те не биха могли да бъдат добри платци. . . *

Но да оставим това настрана. Важното за нас в случая е следното: щом «пролетарците» ги няма *никакви*, както подчертава и «Р. б.» това, с кого тогава ще се обединяват на 23 юли общоделците? Техният «свободен» синдикален съюз ще се «обедини» значи с един «съюз», който *никакъв го няма!* Какво значат тогава всичките дрънкания на общоделци и «либерали», че на 23 юли ще се извърши един *велик акт* за обединението на пролетариата? Не е ли това една отвратителна демагогия, една безобразна игра? Не става ли ясно за всекиго, че на 23 юли ще се извърши не някакво обединение, а ще се разиграе една комедия с идеята за работническото обединение с цел да прикрият общоделските политикани своята престъпна роля на *работнически разединители, на търговци с работническите интереси*, за да могат по-нататък да вършат това, което досега са вършили?

Тая отвратителна игра трябва добре да схванат работниците от общоделския лагер, които искрено желаят час по-скоро да бъдем под едно знаме. Тогава те ще разберат защо ние се отнасяме тъй отрицателно към възхваляваното от общоделските и либералските политикани «обединение» и за него не даваме нито счупена пара.

Съзнателно борещият се пролетариат не може да се забавлява с разни *игри и комедии*, той се нуждае от едно истинско обединение върху почвата на Щутгартската и Амстердамската резолюции под знамето на социализма. Това обаче не могат да извършат политическите продажници и карьеристи около «Работническа борба», «Камбана» и «Пролетарий». То ще бъде дело на българската социалдемокрация.

В. «Работнически вестник»,
№ 88, 20 юни 1908 г.
Подпис: Г. Д.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И НАШИТЕ ПРОТИВНИЦИ

Образуваните професионални съюзи на печатари, металорботници, шивачи, обущари и търговски служещи минават още и в началото на своето съществуване оказват по-голямо и твърде благотворно влияние за обединеното на работниците от дадените професии. Сега, в края на съюзната година, с радост трябва да се отбележи, че Шивашкият съюз има вече 18 секции*, Обущаро-кожарският — 17 секции**, Печатарският — 5 секции***, Металорботническият — 4 секции**** и на търговските служещи — 5 секции*****. Със своето влияние професионалните съюзи бърже проникват из провинцията. В много места, дотогава по-рано нямаше нито един синдикиран работник, днес и там има професионални секции или отделни съюзни членове.

Въпреки обстоятелството, че трябва още твърде много да се работи за пълното закрепване и засилване на професионалните съюзи, тяхната къса досегашна дейност доказва по един нагледен и неоспорим начин, че те като по-висша форма на професионалната организация по-сполучливо могат да синдикират работниците и да организи-

* София, Пловдив, Русе, Варна, Лом, Орихово, Добрич, Шумен, Търново, Станимака, Кюстендил, Самоков, Айтос, Враца, Севлиево, Хасково, Плевен и Никопол.

** София, Пловдив, Варна, Плевен, Враца, Шумен, Сливен, Стара Загора, Хасково, Станимака, Лом, Никопол, Айтос, Карнобат, Добрич, Самоков и Душница.

*** София, Варна, Плевен, Враца и Кюстендил.

**** София, Плевен, Варна и Враца.

***** София, Плевен, Лом, Пловдив и Добрич.

Тука не влизат градовете, в които съюзите имат по-малко от седем членове.

рат, ръководят и издържат професионалните борби, от колкото отделните синдикати, и че те занапред ще играят извънредно важна роля в освободителното работническо движение у нас.

Това особено скоро схванаха и нашите най-близки противници, мнимите работнически приятели и защитници. Те виждат, че засилването на социалистическите професионални съюзи, разширяването на тяхното влияние и увеличаването притегателната им сила по отношение неорганизираните работници е преди всичко опасно за онези, които се стремят да използват несъзнанието и недоволството на работническите маси за своите кариеристични и политикански цели и за целите на буржоазията. Затова още при образуването на професионалните съюзи общоделците (подпомагани на всяка крачка от своите съюзници — «либерали») обявиха война против съюзите. Цяла година те пускат всевъзможни измислици и нелепости по техен адрес. Те неуморно разправят, че съюзите фактически не съществували, били сектантски кръжоци, не можели да обгърнат масата на работниците, служели само за издържане «тесняшката котерия» и пр. и пр. Не трябваше обаче да се мине много време, за да се убедят, че тия техни дърдорения по никакъв начин не ще бъдат в състояние да спрат нито развитието на образуваните професионални съюзи, нито пък основаването на нови такива. Ето защо общоделците прибягват към друго, «по-ефикасно» средство. Те повдигат въпроса за образуването на свои «свободни» професионални съюзи срещу основаните вече социалистически професионални съюзи. Те разтръбяват, че съюзите, които ще образуват, не ще бъдат *сектантски* като «тесняшките», а «свободни», *действителни професионални съюзи, които ще обгъръщат масата.*

Но да видим всъщност какво значи това. Образуването на «неутрални», «свободни» синдикати и съюзи, както е известно, отдавна се проповядва от буржоазните агенти в другите страни. И свършено понятно: буржоазията има жизнен интерес работниците да се организират в такива «свободни» организации, защото по тоя начин тя лесно може да ги заблуждава и държи под свое влияние, да ги използва за своите цели, да разпокъсва и обезсилва работническото движение, за да запази непокътнати своите

привилегии и безпрепятствената, неограничена експлоатация на работническия труд. Числото на тия организации обаче значително намалява. Горчивият исторически опит учи работниците, че техните професионални организации трябва да бъдат *социалистически*, че те заедно със социалдемокрацията трябва да водят непримирима самостоятелна борба против буржоазията за подобряване работническото положение и за пълното премахване експлоатацията и наемното робство. И днес даже в Англия — класическата страна на «неутралните» синдикати, професионалните организации напускат вече своите «свободни» начала, своята «неутралност», от която английската буржоазия имаше твърде голяма полза, и възприемат социализма, застават върху почвата на класовата борба, тръгват по пътя на международния социалистически пролетариат.

В последните години и у нас всички буржоазни партии и решителни привърженици на идеята за образуването на «неутрални», «свободни» професионални организации и стамболисти до радикали всички препоръчват на работниците това. И ясно е защо. Ревностни приложители на тая идея са общоделците. Намиращите се под тяхно влияние «свободни» професионални организации те прощупоставят на социалистическите; опитват се най-грубо да преследват и тероризират членовете на последните сам, дето им се удава възможност за това; правят всичко, да спрат тяхното развитие и засилване, с което внасят в общината дезорганизация и деморализация между работниците и от което очевидно печелят господарите и цялата буржоазия и се увреждат най-чувствително интересите на работническата класа, нейното професионално и политическо движение. Грозните резултати от всичко това са очевидни и би било съвършено излишен труд да ги излагаме подробно.

Но какво представляват тия «свободни» организации? Препоръчват ли те масата на работниците в своята среда? Например Софийското печатарско, дърводелско и др. общоделчески дружества? Те броят не много повече членове от останалите «сектантски» синдикати, а напоследък търпят едно силно разпадане. Ами «обединеният» Железничарски съюз? Разяждан постоянно от вътрешните идейни противоречия и безконечните лични борби, много негови

секции са намалели значително и са докарани до пълно бездействие. Той се намира пред прага на ново разцепление. Масата на железничарите, събрана през време на стачката, се отдръпва от него.

Преди няколко месеца се образува едно «неутрално», «свободно» дружество на търговски служещи по инициативата на някои господари и със съдействието на «либерали» и общоделци, които го издигнаха срещу нашия Съюз на търговските служещи, който бил «сектантски» и не можал да обгърне масата на работниците. Какво обаче излезе от тая «неутрална», «свободна» организация? Едва преживяла два-три месеца, тя се *разпадна* при големи караници между членовете за някакви злоупотребени дружествени пари.

Такова също дружество неотдавна биде образувано от инсталаторски работници, но и неговата участ не е по добра. Надувано от «либералите» и общоделците, то бойкотира членовете на инсталаторската секция при Метало-работническия съюз. Голяма апатия владее между членовете му. Дружествените членове-майстори се стремят да използват дружеството за своите лични интереси, като предприемат известни инсталаторски работи и пр.

Напоследък срещу нашия Телеграфо-пощенски синдикат общоделци, «либерали», радикали, а може би и народняци и други заедно се мъчат да образуват «свободна» телеграфо-пощенска организация. Въпреки всички бръщолевения за «мощна» телеграфо-пощенска организация те *по число* не са друго нищо освен една «сектантска» групичка.

От тия факти из нашия живот, познати на всички ни се вижда много ясно, че тъй усърдно възхваляваните от общоделците и всички буржоазни представители «неутрални», «свободни» професионални организации *не са в състояние нито да обгърнат масово работниците и да ги задържат задълго в своята среда, нито пък решително и сполучливо да защитават работническите интереси.* А доколкото в известни случаи, спекулирайки с късогледството и несъзнанието на работниците и техния личен и професионален егоизъм, те успяват да групират под своето знаме по-голяма част от тях, това бива винаги само временно.

Де е тогава тяхното преимущество за работниците пред социалистическите професионални синдикати и съюзи, които, макар и *бавно*, но *постоянно* и *сигурно* завладяват все по-голяма част от всички годни за организация работници? Да не би преимущество да се заключава в това, че тия «свободни» организации лесно попадат в ръцете на разните буржоазни партии и котерии, които богато ги използват за своите цели? Или че техните членове и изборите *почти изцяло* гласуват за ония партии, които периги коват в Народното събрание за работниците? Или, най-сетне, преимущество е това, че като не се развива класово съзнание и солидарност, няма социалистически просвета, у тях липсва всякаква пролетарска дисциплина и обикновено отделни личности и групи се настанават за сметка на своите другари, а самите организации се оказват негодни да изпълняват и най-елементарните си синдикални задачи?

Но независимо от тоя характер на «свободните» професионални организации пита се: какви *действителни* и *моцни професионални съюзи* срещу нашите «сектантски», «несъществуващи» съюзи могат да образуват общоделците, когато е известно, че те имат що-годе сериозни професионални организации само на три места: София, Пловдив и Варна. И преди всичко — София, защото във Варна и Пловдив имат малки професионални групи на печатари, ковачи и железари. Образуваните «професионални съюзи» от общоделците, напр. на печатари и железари, ще се състоят следователно от *софийските дружества* и малките групи в Пловдив и Варна. Това професионални съюзи ли ще бъдат, които «масата ще обгърнат»? Или общоделците мислят да образуват Съюз на тютюнороботниците, между които имат всичко двама и половина съчувственици? Или пък ще основат Текстилен съюз, макар и да имат нито един текстилен работник, и да побързат да се присъединят към *Интернационала*, както това са направили с някои *несъществуващи* свои синдикати (бръсначи, бояджийски и други)? Всички тия «професионални съюзи» ще бъдат наистина *действителни* и *моцни*, ще *обгърнат масата*, а не като нашите «сектантски» кръжоци! Сместно!

«Синдикалното обединение» на общоделци и «либера-

ли» очевидно не ще измени с нищо това положение: общоделските редове ще се увеличат в най-щастлив случай с няколко десетки либералски работници — и това е всичко.

Ясно е, следователно, че в случая ние имаме работа с една игра на прекръщаване *«свободните» синдикати* и *«свободни» професионални съюзи*, чрез която редом с другите свои средства общоделците се стараят да запазят и занаят своето влияние всред работническото движение и да сплъват развитието на социалистическите професионални съюзи, които са на път да се издигнат до една здрава *барикада* срещу *«широкия социализъм»* и всяко друго буржоазно влияние в работническото движение.

Доколко общоделските политикани ще постигнат своята цел, това ще зависи главно от грижите и старанията, които партийните и синдикалните другари ще положат за засилването на социалистическите професионални съюзи, което в същото време — не бива да се забравя никога — е първото и най-необходимо условие за обединението на работническата класа *като класа за себе си* под знамето на социалдемократията.

В. *«Работнически вестник»*,
№ 90, 27 юни 1908 г.

Подпис: Г. Д.

Печата се по текста
на в. *«Работнически вестник»*

ДВА НОВИ ПРОФЕСИОНАЛНИ СЪЮЗА

Веднага след синдикалния конгрес освен годишните събрания на професионалните съюзи в Габрово ще се състоят и две *учредителни професионални конференции* от текстилни и тютюневи работници⁸⁸, които ще имат за задача да поставят основите на Текстилния и Тютюнороботническия съюз.

Необходимостта от образуването на тия два професионални съюза се вече доста силно чувствава и конференциите тъкмо навреме се свикват, за да запълнят една важна празнота в нашето работническо професионално движение.

Текстилната индустрия е една от най-развитите индустрии у нас. Условиата за по-нататъшното нейно развитие са твърде благоприятни. Текстилните произведения имат добър вътрешен пазар и се изнасят в голямо количество навън, особено в Турция. Числото на текстилните фабрики бърже расте. Много от старите фабрики се разширяват и модернизират. Нови постоянно се издигат. Към началото на настоящата година само текстилните фабрики, които се ползват от облагите на чл. 8 и 19 от Закона за насърчение на местната промишленост и търговия⁸⁴, наброяваха до 52. Сливен и Габрово са двата центъра на текстилната индустрия в нашата страна. Горните 12 фабрики от разните клонове на текстилната индустрия (производство на груби и тънки платове, килими, памук, прежди, гайтани, въжета, разни плетачни изделия и пр.) са разпределени в следните градове: Сливен — 15, Габрово — 10, Варна — 3, София — 2, Русе — 2, Търново — 2.

Панагюрище — 2 и по една в Пловдив, Карлово, Калофер, Троян, Дряново, Казанлък, Стара Загора, с. Иваново и пр. В текстилните фабрики работят не по-малко от 6000 работници и работнички. Макар в повечето от тях да са заети около 70—80% работнички, които въобще трудно се организират, все пак има едно значително количество работници, главно в Сливен и Габрово, напълно годни за организация. При това идеята за организация все повече си пробива път и между работничките. Много от тях вече започват да не търсят спасение в *женитбата*, тъй като знаят добре, че и след нея трябва да бъдат пак работнички. Числото на постоянните работнички в текстилното производство в последните 2—3 години чувствително нараства. Особено това се забелязва в Габрово, Сливен и Варна. В Габрово напр. има десетки работнички от града, от Севлиево и другаде, които са се установили на постоянна работа в текстилните фабрики. При такива условия, когато, от друга страна, и ограничеността, масата суеверия, илюзии и предразсъдъци, които сковават мозъка на работничката, се рушат, организирането на работничките ще среща все по-малки трудности. Самият факт, че в Сливенския текстилен синдикат има сега стотина работнички организирани, показва ясно това.

Тютюневото производство също бърже се развива у нас. Местните тютюни не само напълно са завладели вътрешния пазар, но имат и един твърде задоволителен износ, който постоянно се увеличава. Още преди година тютюневите фабрики достигнаха до 75, между които и някои дребни. Сега обаче са повече, тъй като нито една от старите фабрики не е затворена, а има открити няколко нови. В разните градове през 1906 г. имаше следните тютюневи фабрики: Пловдив — 7, Варна — 5, Сливен — 6, Добрич — 3, Видин — 3, Шумен — 3, Казанлък — 3, Разград — 3, Враца — 3, Дупница — 2, Станимака — 2, Русе — 2, Силистра — 2, Ямбол — 2, Орхание — 2, Стара Загора — 4, Чирпан — 2 и по една в Габрово, София, Г. Пазарджик, Г. Оряховица, Севлиево, Оряхово, Бургас, Ловеч, Плевен, Тутракан, Нова Загора, Шипка, Пещери, Дряново, Хасково, Харманли и Кавакли. В това число не влизат тютюневите складове, каквито има в Хасково, Пловдив и другаде извън фабриките, в които са заети доста

работници и работнички. Във всички тютюневи фабрики и складове има повече от 4000 работници и работнички. Тук, както и в текстилното производство работничките си едни доста значителен процент.

В тия производства печалбите на господарите достигат беспословни размери. 20—30% е обикновената печалба. А някои фабриканти, в Габрово напр., си докарват годишна чиста печалба повече от 50%. Известно е, че в големите капиталистически предприятия на Запад 3% се смята за една щастлива печалба. Българските фабриканти смъкнат 20 пъти по-голяма печалба. Но затова пък експлоатацията в текстилното и тютюневото производство е необикновено голяма. Убийствено продължително работно време от 12, 14, 16 и даже 18 часа, ниски надници между 1—2 лв., липса на празнична почивка, липса и на най-обикновената хигиена, липса на предпазители около машините, тий-нечовешки обноски и пр., всичко това съставлява общото, постоянно положение на текстилните и тютюневите работници и работнички.

Тук е необходима една силна професионална организация за ограничение господарските произволи и подобряване работническото положение. Това, което Текстилният синдикат в Сливен направи в сливенските фабрики в полза на работниците, трябва да се направи и в Габрово, и в другите градове, да се разшири, задълбочи и закрепни. Същото е и за тютюневите работници. То ще бъде възможно обаче, когато се образуват професионални съюзи и те стъпят здраво на краката си. А образуването на тия съюзи е напълно възможно. Всички обективни условия, необходими за тази цел, както видяхме, са налице. Независимо от това още отсега са организирани в отделни синдикати и групи доста текстилни и тютюневи работници, които ще бъдат здравата основа на съюзите. Друго благоприятно условие е това, че *извън* нашия Синдикален съюз няма *никакви* организации на текстилни и тютюневи работници. Всички влизат в неговия състав.

Като основа на Текстилният съюз ще бъде, естествено, Текстилният синдикат в Сливен, който брои повече от 150 членове, близо 500. Там трябва, следователно, да бъде и седалището на съюза. Групите и отделните текстилни работници в Габрово, Варна, Карлово, София, Панагю-

рище и другаде ще влязат веднага в състава на съюза.

Претърпелият твърде големи колебания и сътресения в своето развитие и борбите си Пловдивски тютюноработнически синдикат сега отново се засилва и закрепва. Той ще бъде и ядрата на Тютюноработническият съюз, седалището на който трябва да бъде в Пловдив. Добър Тютюноработнически синдикат е образуван във Варна, който брои повече от 60 членове. Днес той заедно със Сливенския, групите и отделните тютюневи работници в Шумен, Хасково, Карлово, Габрово, Казанлък и другаде ще бъдат основните елементи на съюза.

Така с образуването на Текстилният и Тютюноработническият съюз всички тия малки поточета ще се слепят, ще се усилят, много от престаналите да съществуват синдикати ще се възобновят, ще им се даде нов живот и по тоя начин ще стане десетки пъти по-силна професионалната организация на текстилните и тютюневите работници.

Ето защо от извънредно голямо значение са конференциите, които ще станат в Габрово. Партийните организации, просветителните групи, местните работнически съвети и отделните партийни и синдикални другари трябва да положат всички усилия, щото в конференциите да участвуват представители от всички градове, дето има текстилни и тютюневи фабрики. При това трябва да се проучат за всеки град подробно условията (числото на фабриките, какво произвеждат, какъв персонал имат, колко работници, колко работнички, от каква народност, заплати, работно време, почивка, хигиена, нещастни случаи и пр.), за да могат конференциите, като сложат основите на Текстилният и Тютюноработническият съюз, в същото време правилно да насочат дейността им още в самото начало.

И при извършването на всичко това не бива да жалим нито време, нито труд и сили, защото в организацията на индустриалните работници, в нейното разширяване и закрепване е залогът за успехите на освободителното работническо професионално и политическо движение.

**ПЕТНАДЕСЕТИ КОНГРЕС
НА БРСДП (т. с.)**

Габрово, 20 — 23 юли 1908 г.

ИЗКАЗВАНЕ
ПО СИНДИКАЛНИЯ ОТДЕЛ
НА В. «РАБОТНИЧЕСКИ ВЕСТНИК»

22 юли 1908 г.

В. «Работнически вестник» в принципно отношение е добре. Много негови недостатъци зависят от такива* на работническото движение. Синдикалният отдел е недостатъчен**.

Месечната притурка да се използва повече за синдикалното движение. Да се предвиди хонорар на синдикални сътрудници, които да се натоварят с изучаване на въпроси по синдикалното движение. Има дописници, които изопачават фактите. Синдикалният отдел да се води от Синдикален комитет, за да се проверяват фактите. Абониментът да остане 8 лева.

* В текста — «такявато». (Ред.)

** В текста погрешно — «достатъчен». Вж поправка в «Работнически вестник», № 7, 8 август 1908 г. (Ред.)

**ПЕТИ КОНГРЕС
НА ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ
СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ**

Габрово, 23 — 25 юли 1908 г.

" *«Работнически вестник»,*
№ 8, 10, 12, 13, 14 от
17, 19, 26, 29 август,
7 септември 1908 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

1

ГОДИШЕН ОТЧЕТ
ЗА СЪСТАВА, ДЕЙНОСТТА, БОРБИТЕ
И ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ
НА ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ СИНДИКАЛЕН
СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ

от 10 юли 1907 до 15 юли 1908 г.

I. СЪСТАВ

В края на миналата година в състава на съюза вли-
 цаха 56 професионални и смесени синдиката с 1689 члено-
 ве. През годината постъпиха в съюза три нови професио-
 нални синдиката със 113 членове (Фердинандовският мел-
 ницарски синдикат — 36 членове, Синдикатът на работ-
 ниците по новостроящата се линия Радомир—Кюстен-
 дил — 27 и Варненският тютюноработнически синдикат—
 50 членове). Постъпиха също и три нови смесени синдиката
 с 95 членове (Габровският — 60 членове, Бургаският —
 20 членове и Оряховският — 15 членове). Основани са
 22 нови секции на образуваните през годината пет профе-
 сионални съюза (Шивашкия — 8, Обущаро-кожар-
 ския — 6, Печатарския — 3, Металоработническият —
 2 и Търговския — 3). През отчетната година са преста-
 нали да съществуват 9 смесени синдиката със 133 членове,
 по-голямата част от които са преминали в професионалните
 съюзи (Ломският — 48 членове, Силистренският — 17, Ки-
 лифарският — 10, Ловчанският — 10, Ямболският — 15,
 Свищовският — 15, Троянският — 11 и Беленският — 7), и 3
 професионални синдиката — извън влезлите в професио-
 налните съюзи — с 47 членове (Новоселският керамически
 синдикат — 20 членове, Русенският железаро-дърводел-
 ски синдикат — 20 членове и Шуменският дърводел-
 ски — 7).

В края на годината съюзът брои 73 професионални и
 смесени синдиката и секции на професионалните съюзи с
 2084 членове (гледай таблица I). Имаме следователно едно

Д В И Ж И И

Тримесечия	В нач. на тримесеч.		В края на тримесеч.		Фабрични работници	Занаятчийски работници	Транспортни работници	Земледелч. работн.	Мъже	Жени	Женни	Общ
	Синдикати и секции	Членове	Синдикати и секции	Членове								
I	56	1689	54	1821	858	819	141	3	1682	139	474	1347
II	54	1821	67	1832	901	761	169	1	1715	117	516	1310
III	67	1832	69	1901	978	753	168	2	1802	99	590	1311
IV	69	1901	73	2084	970	897	215	2	1987	97	576	1800
												<i>Общ</i>
I	29	1011	31	1288	725	427	136	—	1229	59	399	1687
II	31	1288	47	1315	783	366	166	—	1234	81	435	1750
III	47	1315	50	1475	875	432	168	—	1392	83	513	1988
IV	50	1475	51	1580	859	509	212	—	1494	86	514	2090
												<i>Състав на професионалните</i>
I	27	678	23	533	133	392	5	3	453	80	75	608
II	23	533	20	517	118	395	3	1	481	36	81	598
III	20	517	19	426	103	321	—	2	410	16	77	503
IV	9	426	22	504	111	388	3	2	493	11	62	566
												<i>Състав на сметищата</i>

нарастване с около 400 членове. Тук не влизат няколко новообразувани секции на професионалните съюзи, както и някои синдикати, които се намират фактически под влиянието и ръководството на съюза, но още формално не се

Таблица I

40

ЧЛЕНОВЕТЕ

	От друга народност	До 20 години	От 20—30 год.	От 30 год. нагоре	Неграмотни	Первоначално образование	Непълно средно	Пълно средно	Професионално	Записани в изб. списъци	Членове на Раб. соц. партия	Членове на работн. пров. д-ва и групи
1474	347	558	834	429	149	970	662	18	22	696	687	495
1405	337	556	924	352	149	939	717	11	16	733	698	858
1405	306	531	1006	314	137	1017	729	9	9	827	705	728
1412	272	577	1235	272	123	1159	772	14	16	869	717	965
<i>Синдикати и съюзи</i>												
1017	251	341	564	383	145	695	427	5	16	574	568	345
1018	297	360	658	297	146	651	502	4	12	605	575	603
1207	268	463	767	295	133	780	553	4	5	692	503	545
1203	227	383	957	240	119	897	544	9	11	726	589	532
<i>Синдикати</i>												
117	96	217	270	46	4	275	235	13	6	122	119	150
117	40	196	266	55	3	288	215	7	4	128	123	255
118	38	168	239	19	4	237	176	5	4	135	122	183
119	45	194	278	32	4	262	228	5	5	143	128	163

числят в неговия състав, каквито са напр. Бръснарският синдикат в Пловдив и Хотелиерският в София.

Численото нарастване на съюза от образуването му досега е вървяло така:

	Синдикати	Членове
1904—1905	42	1500
1905—1906	38	1380
1906—1907	56	1099
1907—1908	73	2084

По положение в производството са:

	Фабр. раб.	Занаятч. раб.	Трансп. раб.	Зем. раб.	Всичко
1904—1905	421	991	88	—	1500
1905—1906	492	791	97	—	1380
1906—1907	676	899	114	—	1689
1907—1908	970	897	215	2	2084

Числото на индустриалните работници в съюза е постоянно и чувствително нараствало, докато онова на работниците, заети в занаятчийското производство, е спадало. През 1904—1905 фабрични работници са 23%, 1905—1906 — 35,6%, 1906—1907 — 40,2%, а в 1907—1908 достигат 47%. Числото на транспортните работници (железничари, телеграфо-пощенски служещи и пр.) е също значително увеличено. То сега е почти три пъти по-голямо от първата година (215 сега срещу 88 по-рано).

Влизащите в състава на Синдикалния съюз в края на отчетната година професионални синдикати и съюзи са следните:

- 1) Текстилният синдикат с 346 членове (м. г. 117);
- 2) Шивашкият съюз — 14 секции с 261 членове (м. г. 6 синдиката със 170 членове);
- 3) Обущаро-кожарският съюз — 12 секции с 201 членове (м. г. 6 синдиката със 125 членове);
- 4) Печатарският съюз — 5 секции със 140 членове (м. г. 1 синдикат с 95 членове);
- 5) Металороботническият съюз — 4 секции с 91 членове (м. г. 2 синдиката със 117 членове);
- 6) Търговският съюз — 4 секции с 49 членове (м. г. 1 синдикат със 17 членове);
- 7) Рудничарският синдикат — 112 членове (м. г. 25 членове);
- 8) Железничар

ският синдикат — 93 членове (м. г. 61 членове); 9) Телеграфо-пощенският синдикат — 84 членове (м. г. 40 членове); 10) един Дърводелски синдикат — 23 членове (м. г. 3 синдиката със 70 членове); 11) един Тютюноработнически синдикат — 70 членове (м. г. 85 членове); 12) два хлебарски синдиката — 35 членове (м. г. 56 членове); 13) един Язмаджийски — 12 членове (м. г. 13 членове); 14) един Линеен (по линията Радомир—Кюстендил—границата) — 27 членове (м. г. —) и 15) един Мелничарски синдикат — 36 членове (м. г. —).

Всичко 1580 членове (м. г. 1011 членове).

През годината членовете на Текстилният синдикат се биха възкачили до 450, близо 500. В края на годината спаднаха до 346 главно поради обстоятелството, че голяма част от тях са напуснали професията, а други заминали от града. Останалите са изключени поради нередовно внасяне членските си вноски. От своето основаване досега Текстилният синдикат е търпял големи колебания в числото на своите членове, обаче, въпреки това той непрекъснато е вървял към едно сигурно нарастване. Така например в края на 1905—1906 е имал 98 членове, в края на 1906—1907—117, а в края на 1907—1908 достига вече 346 членове.

Образуването на професионалните съюзи твърде много спомогна за увеличение числото на организираните в нашия съюз шивачи, обушари, печатарни, търговски служещи. Там, дето по-рано нямахме нито един синдикиран работник, днес благодарение на професионалните съюзи има доста добри и надеждни професионални секции. Миналата година шестте шивашки синдиката брояха всичко 170 членове, а сега в Шивашкия съюз влизат 261 работници — почти двойно повече. Шестте обушарски синдиката миналата година имаха всичко 125 членове, а днес Обушарокожарският съюз брои вече 201 членове. Освен това има секции, напоследък образувани, членовете на които не влизат в горните числа. Последните биха се увеличили още с няколко десетки, ако се прибавят и тия членове, които фактически се числят в редовете на Шивашкия и Обушарокожарския съюз. Печатарският съюз от 95 членове порино като синдикат сега обгръща 140 печатарски работници. Търговският съюз от 17 по-рано сега има 49. Изклю-

чение прави само Металоработническият съюз, който брои сега 91 членове, когато миналата година имахме два железарски синдиката със 117 членове. Но това се дължи на специални причини. Неговото намаление е собствено намаление на софийската група (секция), на която се нанесе силен удар с масовото уволнение на работниците от Военния арсенал преди няколко месеца. Уволнени бяха и много членове на Металоработническият съюз, което твърдо зле се отрази върху численото нарастване на софийската група. Това обаче е временно положение. Металоработническият съюз има всичката възможност в скоро време да се засили и числено да нарасне.

Железничарският и Телеграфо-пощенският синдикат също значително са увеличили своя брой. Първият с една трета, а вторият — двойно повече. Тоя факт има особено важно значение, като се вземат предвид условията, при които се развиват тия два наши синдиката на държавни работници. Те срещат големи пречки не само от разните началства, но и от съществуващите «свободни» организации, от тяхната демагогия и заблуждения. И въпреки многобройните пречки те растат. Особено характерно е развитието на Телеграфо-пощенския синдикат, срещу който нашите врагове напоследък са излезли със своето всеоръжие от заблуждения и подлости, за да го унищожат. През 1905—1906 г. синдикатът е имал 1 секция с 23 членове, 1906—1907 — 1 секция с 33 членове и 1907—1908 6 секции с 84 членове.

Рудничарският синдикат, който миналата година бе съвършено отслабнал, след февруарската стачка в пернишката мина отново се засили и стъпи по-здраво на криката си. Той брои вече 112 редовни членове. И което е много важно: членовете му са подбрани предимно из средата на *постоянните работници* в мината, тия, които вършат най-тежката и черна, но извънредно необходими за правилното функциониране на мината работа. Той се крепи не върху някой привилегирован слой, а върху рудничарската маса.

С образуването на професионалните съюзи повечето смесени синдикати отслабнаха чувствително, а някои се разпадаха, тъй като най-силните техни професионални секции преминаха в своите професионални съюзи. Само в

няколко смесени синдиката останаха докрай обущари, шивачи, търговски служещи, но и те в началото на новата съюзна година ще преминат в съответните съюзи. На смесените синдикати остава сега един по-тесен кръг за работа. Техният обект са ония работници, от професиите на които не са образувани още професионални съюзи, нито професионални синдикати. А тия професии остават все по-малко и те са обикновено най-мъчно достъпните за организация. С това се ограничава ролята на смесените синдикати в нашето синдикално движение, без, разбира се, да изгубват окончателно своето значение. Напротив, смесените синдикати като една преходна форма на професионална организация при нашите условия има още твърде важна и полезна роля да играят.

Най-силно е спадането на членовете в смесените синдикати през III тримесечие, когато по-голямата част от обущарските и шивашките секции минаха в своите съюзи. Общото число на членовете в смесените синдикати в края на годината е 504, когато миналата година то бе 678. Смесените синдикати се състоят от рудничари — 34, шивачи — 45, обущари — 37, текстилни работници — 35, дърводелци — 32, търговски служещи — 25, каменоделци — 23, железари — 17, бръснари — 28, келнери — 23, фотографи — 15, хлебари — 17, яйчари — 18, зидари — 12, сладкари — 10, бояджии — 9, надничари и слуги — 10, общински служещи и писари — 23, тютюноработници — 29, скулптори — 10 и разни фабрични работници — 11. Всичко 504.

Числото на работничките е спаднало от 109 м. г. на 97 сега. Организацията на работничките върви доста бавно. Привлечените веднъж работнички мъчно се задържат. Те могат да се привличат и задържат само с много усилено, постоянна и умела агитация и при напълно внимателни другарски отношения от страна на синдикалните членове.

II. ОРГАНИЗАЦИОННА И ПРОСВЕТИТЕЛНА ДЕЙНОСТ

Организационната и просветителната дейност изобщо е била доста усилена през изтеклата съюзна година (гледай таблица II). Просветителната дейност се е водила най-интензивно през II тримесечие. През III и IV тримесечие

съюзните организации бяха заети предимно в изборната агитация и борба. Общата просветителна и организационна дейност, както и агитацията и пропагандата е значително по-голяма от оная, проявена миналите години.

Следната сравнителна табличка показва ясно това:

	Настоятелствени заседания	Синдикални събрания	Публични събрания	Беседи	Позиви	Пръснати екземпляри	Червен народен календар	Абонати на «Работнически вестник»	Абонати на «Ново време»
1905—1906	735	693	80	74	77	12260	2811	835	221
1906—1907	895	570	61	96	45	25050	2715	419	126
1907—1908	1727	1344	181	320	92	45920	3599	938	238

Забавителната дейност също е била по-широка. Освен урежданите от отделни съюзни организации увеселения, срещи и екскурзии на много места такива са уреждани общо от специални увеселителни комисии при нашите партийни социалистически организации.

Колкото и голяма обаче по количество да е дейността на съюзните организации, тя все още страда от редица недостатъци, за отстранението на които трябва много да се работи.

Болшинството от синдикалните организации не са достатъчно уредени вътрешно. Ние нямаме още добри синдикална администрация. Големи нередовности има в делата на настоятелствата и контролните комисии. В някои съюзни организации липсва всяка контрола и владее голямо безредие. Вследствие на това често стават грешки и даже злоупотребления със синдикални средства, неща, които твърде много спъват синдикалната дейност и парализират нашето влияние сред неорганизираната работническа маса. Пораждат се твърде често недоразумения и лични разприавии в настоятелствата и контролните комисии или между отделни членове, които поглъщат вниманието на членовете и ги отклоняват от тяхната плодотворна работа.

От друга страна, много слаба е самоактивността на синдикалните членове. Обикновено тежестта на цялата

синдикална дейност се слага върху плещите само на неколцина по-енергични и предани другари, които се броят на пръсти. Грамадното число от членовете чакат наготово. Те даже не изпълняват редовно и най-обикновените си задължения към своята организация.

Между новопретите членове не се води една постоянна социалистическа пропаганда, за да се привържат здраво към работническото движение, и вследствие на това много често те напускат организацията, изгубили вяра, че тя ще подобри положението им, толкова повече че при нашите условия, при слабостта на синдикалната организация тя не може да извоюва значителни подобрения в условията на труда. Необходима е една много по-основателна и наглойчива социалистическа пропаганда в редовете на самите синдикати.

Местните работнически съвети, с изключение на ония в два-три града, не са влезли в своята роля като учреждения, които има да изпълняват извънредно важни функции.

III. ВЗАИМОПОМАГАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

Колкото още и да са слаби съюзните организации, те полагаат големи усилия, за да дадат една действителна помощ на своите членове в случай на безработица, болест, стополука и пр. (гледай таблица II). Ето как се е разширявала взаимопомагателната дейност в нашите съюзни организации през последните три години:

	Безработни	Получили помощ	Болни	Получили помощ
1905—1906	254	1268,65 лв.	36	377,10 лв.
1906—1907	434	2055,20 »	74	692,95 »
1907—1908	694	3139,15 »	122	949,39 »

Подпомогнати са от касата на Синдикалния съюз 78 пътуващи безработни, от които чуждестранни организирани работници 15. Дадената помощ на пътуващите е 493,60 лв. В някои градове са правени опити да се разшири взаимопомагателната дейност, като е давана лекарска, аптекарска и акушерска помощ и адвокатска защита. Това обаче е вършено в много ограничени размери. Остава

да се продължи по-решително и целесъобразно подетата инициатива в това отношение, защото добре организираната взаимоспомагателна дейност, доколкото нашите сили и средства позволяват, независимо от това, че ще облекчава до голяма степен негодите и лишенията на пострадалите наши другари, но още и ще увеличи притегателната сила на нашите синдикални организации по отношение неорганизираните работници, като направи същевременно по-плодотворна социалистическата ни агитация и пропаганда между тях.

IV. СТАЧНА БОРБА, БОЙКОТИ И ЛОКАУТИ

Макар и изобщо вниманието на работниците да бе насочено и техните усилия да бяха пренесени през отчетната година повече в областта на политическите борби, стачното движение не е много отслабнало. Това се вижда и от следната сравнителна табличка за стачките, ръководени от съюзни организации или обявени при тяхното участие през последните 3 години:

	Стачки	Отбранителни	Нападателни	Стачки	Изгубени надници	Изразходвани суми	С успех	Без успех	Частичен успех
1905—1906	46	28	18	1760	46604	2648	9	25	12
1906—1907	82	33	49	3496	43842	10180,12	29	34	20
1907—1908	75	36	39	7914	39845	4804,65	15	39	21

Масови стачки бяха двете в пернишката мина: едната през декември 1907 г., другата през февруари 1908 г. Участваха повече от 3000 работници. Първата бе стихийна, без нашето участие, и се завърши с необикновена кръвава разправа между работниците и полицията, а втората избухна също стихийно, но в момента биде организирана и ръководена от нас и се завърши с частичен успех. Доби се правото свободно да се сдружават рудничарите.

Благодарение стачната борба в пернишката мина работническите заплати са увеличени най-малко с 50%. В няколко сливенски текстилни фабрики е въведен колективен договор. Заплатите на текстилните работници в Сливен

ни също са по-големи с около 60% от ония преди двестри години.

Стачката в керамическата фабрика «Изида»⁸⁶ донесе едно увеличение на работническите заплати с 30%.

Повечето стачки са обявени, без да бъдат подготвени добре. Те са малки, частични стачки на шивачи, обущарни, печатарни, дърводелци и пр., насочени към повишение заплатите, намаление работното време, добиване празнична почивка, редовно плащане, човешки обноси, добра хигиена, а някои за запазване старите условия от влошаване.

Освен тия малки стачки в началото на годината се обвивиха няколко общи шивашки, обущарски и други стачки⁸⁷ против насилственото натрапване на еснафските книжари, какъвто бе случаят в Бургас и Стара Загора. Те спомогнаха да се осуети по-нататъшното налагане на книжките.

Някои от стачките са водени съвместно с общоделците. Такава бе стачката във фабриката на Ганчо Гаврилов в София и няколко печатарски стачки също в София. Общоделците държаха обикновено много некоректно поведение и се стараеха по различни начини да осуетяват всяка маджурна професионална акция с нашите организации. Особено това те вършеха при печатарите.

Освен стачките обявени са и 9 бойкота. Бойкотирани бяха две шивашки работилници, две обущарски, три дърводелни и две печатарски. Само 1 бойкот е завършил с успех.

Господарите започват често да си служат вече против работниците с *локаут*. Обявени са през годината 6 локаута: два поради празнуването на Първи май, три за разстройване работническата организация и един за принуждаване работниците да работят при по-тежки условия.

V. ПОЛИТИЧЕСКИ АКЦИИ

Съюзните организации са участвували най-активно във всички политически акции, предприети от Работническата социалдемократическа партия. Особено енергично си действували, с малки изключения, в майската агитация и празнуването на Първи май, както и в изборната борба. Нямаме точни данни за участвувалите в празнуването на Първи май и в общинските и депутатските избори, обаче знаем, че участието на синдикираните работници в

ОРГАНИЗАЦИОННА И П

Тримесечия	Организационна дейност				ПРОСВЕТИТЕЛНА						
	Настоятелствени заседания	Синдикални събрания	Със сказки	Без сказки	Публични събрания	Беседи и реферати	Позиви	Число на пръснатите екземпляри	Пръснати екземпляри от Ч. н. календр	Абонаменти на «Раб. вестник»	
										Членове	

Обща организационна и

I	384	295	146	149	42	55	26	11490	90	945	38
II	494	349	199	150	36	114	21	9930	2558	993	50
III	440	363	237	126	52	88	21	11800	802	958	41
IV	409	337	217	120	51	63	24	12700	149	938	38
ц. г.	1727	1344	799	545	181	320	92	45920	3599	945—938	38—50

Организационна и просветителна дейност

I	257	173	84	89	25	32	21	7990	90	706	18
II	334	217	128	89	17	62	18	8550	1665	746	38
III	295	208	138	70	31	53	16	10200	205	705	24
IV	271	211	131	80	33	41	18	11150	96	689	18
ц. г.	1157	809	481	328	106	188	73	37890	2056	706—689	18—38

Организационна и просветителна дейност

I	127	122	62	60	17	23	5	3500	—	239	23
II	160	132	71	61	19	52	3	1380	893	247	16
III	145	155	99	56	21	35	5	1600	597	253	17
IV	138	126	86	40	18	22	6	1550	53	249	16
ц. г.	570	535	318	217	75	132	19	8030	1543	239—249	23—16

празника бе задоволително, а в изборите, доколкото е известно, не е имало нито един синдикален член да гласувал за някоя буржоазна партия. Съществуващите връзки между синдикатите и партията не са само формал

Таблица II

ИНИЦИАТИВНА ДЕЙНОСТ

Общини на (по) време	Забави			Взаимоспомагателна дейност								
	Членове	Срещи, вечеринки и представления	Екскурзии и излети	Безработни	За колко дни	Сума		Болни	За колко дни	Сума		
						лева	ст.			лева	ст.	
<i>Смесена дейност</i>												
238	1	16	3	142	609	695	65	16	215	280	90	
250	7	21	—	162	663	690	60	17	196	208	59	
254	6	9	—	193	753	786	85	32	180	207	60	
238	8	—	—	197	831	966	05	57	184	252	30	
238	1—8	46	3	694	2856	3139	15	122	775	949	39	
<i>Националните синдикати и съюзи</i>												
180	—	6	—	126	454	523	20	10	150	181	90	
189	7	6	—	133	261	583	20	13	125	131	45	
195	6	2	—	158	572	591	10	21	135	156	25	
191	3	—	—	172	625	685	—	24	143	197	30	
191	0—3	14	—	589	2212	2382	50	68	553	666	90	
<i>Смесените синдикати</i>												
47	1	10	3	16	155	172	45	6	65	99	—	
41	—	15	—	29	102	107	40	4	71	77	14	
41	—	7	—	35	181	195	75	11	45	51	35	
47	5	—	—	25	206	281	05	33	41	55	—	
47	1—5	32	3	105	644	756	65	54	222	282	49	

ни, но и идейни и фактически. И тяхното благотворно влияние върху синдикалното движение най-ясно се вижда в политическите акции, в които съюзните организации са участвували.

VI. СИНДИКАЛЕН ПЕЧАТ

Съюзният орган «Работнически вестник» и тая година не е имал възможност да отдели достатъчно място и внимание за синдикалното движение у нас и в странство. Несъмнено е обаче, че в това отношение той стои много по-добре от миналата година. Ние трябва да дадем всичкото свое съдействие, за да продължава в тая посока и да добие възможността напълно да задоволява нуждите на развиващото се синдикално движение у нас.

Освен съюзния орган ние имаме още пет професионални вестника: «Железничар» (800 екз.), «Телеграфо-пощенски вестник» (700), «Печатар» (800), «Рудничар» (600) и «Тютюноработник» (500). Въпреки някои свои недостатъци всички тия професионални органи принасят една извънредно голяма полза за развитието на работническото движение у нас и сериозно трябва да се помисли за осигуряване тяхното по-нататъшно издаване, толкова повече че засега някои от тях, като «Рудничар» напр., могат да излизат благодарение само големите лични жертви, които предани другари правят.

През годината се издадоха само два номера от синдикалната библиотека: «*Партията и професионалното движение*» и «*Английските синдикати*». И двете брошури масово се пръснаха. Идущата година ще бъдат издадени цяла редица такива брошури и с това по-добре ще се запълни една чувствителна празнота в нашето движение.

VII. ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ

Съюзните организации и Синдикалният съюз, макар тая година да не са по-зле отпреди във финансово отношение, все пак трябва най-големи старания да се положат за тяхното финансово засилване, за да могат сполучливо да изпълняват своите задачи. Сегашното финансово състояние на съюзните организации и съюза не може напълно да ни задоволи (гледай таблица III и IV).

Съюзните организации са имали общ приход 21 814,07, общ разход 15 584,89; остава наличност в края на годината 12 056,81 лв. (миналата година 6827,63 лв.). По-големи налични суми имат само няколко организации: Печатар

ФИНАНСОВА

№ по ред	ПРИХОД	I тримесеч.		II тримесеч.		III тримесеч.		IV тримесеч.		Всичко	
		лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лева	ст.
		<i>Обща финансова дейност</i>									
1	От вписни вноски	229	—	224	—	214	—	150	—	817	—
2	От членски вноски	3893	45	4308	40	4490	—	4593	90	17285	75
3	От членски книжки	137	20	128	50	140	55	121	40	527	65
4	От вечер., срещи, екскурзии и представления	290	20	398	35	215	75	228	40	1132	70
5	От волни помощи	399	85	438	87	337	05	340	85	1516	62
6	Разни	101	90	156	—	137	10	139	35	534	35
Всичко		5051	60	5654	12	5534	45	5573	90	21814	07
Наличност от мин. год.		—	—	—	—	—	—	—	—	6827	63
Всичко		—	—	—	—	—	—	—	—	28641	70
<i>Финансова дейност на професионалисти</i>											
1	От вписни вноски	154	—	168	—	171	—	105	—	598	—
2	От членски вноски	3178	41	3603	40	3804	50	3872	40	14458	75
3	От членски книжки	91	20	95	30	112	25	98	10	396	85
4	От вечер., срещи, екскурзии и представления	192	—	272	50	151	30	153	20	769	—
5	От волни помощи	355	65	354	90	194	90	235	10	1140	55
6	Разни	57	20	101	70	91	20	83	25	333	35
Всичко		4028	50	4595	80	4525	15	4547	05	17696	50
Наличност от мин. год.		—	—	—	—	—	—	—	—	5876	90
Всичко		—	—	—	—	—	—	—	—	23573	40
<i>Финансова дейност на граждани</i>											
1	От вписни вноски	75	—	56	—	43	—	45	—	219	—
2	От членски вноски	715	—	705	—	685	50	721	50	2827	—
3	От членски книжки	46	—	33	20	28	30	23	30	130	80
4	От вечер., срещи, екскурзии и представления	98	20	125	85	64	45	75	20	363	70
5	От волни помощи	44	20	83	97	142	15	105	75	376	07
6	Разни	44	70	54	30	45	90	56	10	201	—
Всичко		1023	10	1058	32	1009	30	1026	85	4117	57
Наличност от мин. год.		—	—	—	—	—	—	—	—	950	73
Всичко		—	—	—	—	—	—	—	—	5068	30

Таблица III

ДЕЙНОСТ

№ по ред	РАЗХОД	I тримесеч.		II тримесеч.		III тримесеч.		VI тримесеч.		Всичко	
		лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лева	ст.
		за дейност									
1	Внесени в касата на Общия р. с. съюз	989	70	934	25	962	—	1167	85	4103	80
2	За канцеларски потреби	462	50	351	85	287	40	327	40	1439	15
3	Помощи за безработни	695	65	690	60	786	85	966	05	3139	15
4	Помощи за болни	280	90	208	59	207	60	252	30	949	39
5	Помощи за стачки	1075	55	965	55	918	35	963	30	3922	75
6	Агитация и пропаганда	491	—	591	70	728	65	850	25	2661	60
7	Разни	118	30	106	35	77	30	67	10	369	05
	Всичко	4113	60	3908	89	3968	15	4594	25	16584	89
	Налични на т. г.	—	—	—	—	—	—	—	—	12056	81
	Всичко	—	—	—	—	—	—	—	—	28641	70
за дейности и съюзи											
1	Внесени в касата на Общия р. с. съюз	680	50	694	50	701	—	870	30	2946	30
2	За канцеларски потреби	358	70	268	30	245	30	271	20	1143	50
3	Помощи за безработни	523	20	583	20	591	10	685	—	2382	50
4	Помощи за болни	181	90	131	45	156	25	197	30	656	90
5	Помощи за стачки	974	05	853	40	733	20	811	10	3371	75
6	Агитация и пропаганда	450	—	535	10	644	15	715	15	2344	40
7	Разни	83	—	71	05	52	10	34	10	240	25
	Всичко	3251	35	3137	—	3123	10	3584	15	13095	60
	Налични на т. г.	—	—	—	—	—	—	—	—	10477	80
	Всичко	—	—	—	—	—	—	—	—	23573	40
за дейности											
1	Внесени в касата на Общия р. с. съюз	309	20	289	75	261	—	297	55	1157	50
2	За канцеларски потреби	103	80	93	55	42	10	56	20	295	65
3	Помощи за безработни	172	45	107	40	195	75	281	05	756	65
4	Помощи за болни	99	—	77	14	51	35	55	—	282	49
5	Помощи за стачки	101	50	112	15	185	15	152	20	551	—
6	Агитация и пропаганда	41	—	56	60	84	50	135	10	317	20
7	Разни	35	30	35	30	25	20	33	—	128	80
	Всичко	862	25	771	89	845	05	1010	10	3489	29
	Налични на т. г.	—	—	—	—	—	—	—	—	1579	01
	Всичко	—	—	—	—	—	—	—	—	5068	30

ският съюз — 1320,60 лв., Текстилният синдикат — 907,12 лв., Телеграфо-пощенският синдикат — 1333,15 лв., Металоработническият съюз 579,80 лв., Шивашкият 550 лв. и пр. Останалата наличност се разпределя между останалите синдикати на по-малки суми. Смесените синдикати имат свършено слаби каси. Членските вноски почти във всички синдикати постъпват малко или много нередовно. Няма добра организация за събиране вноските, вследствие на което главно се създават големи недобори и синдикалните каси бавно нарастват.

В съюзната каса тая година предвидените да постъпят редовни членски вноски не са напълно постъпили (без 162 лв.). Това се дължи преди всичко на обстоятелството, че при конституирането на професионалните съюзи синдикатите, които минаха в тях, не внесоха за това тримесечие вноски в съюзните каси, нито пък централните настоятелства внесоха за тия синдикати. По тоя начин едни не платиха за I тримесечие, други за II, трети за III тримесечие. Друга причина е, че съюзните организации винаги внасят по-малко членски вноски, отколкото се следва да внесат според числото на членовете си. Някои даже плащат за половина или за *четвърт* от членовете си. Трета причина, най-сетне, е голямата и честа безработица, поради която мнозина безработни членове не внасят редовно вноските си, съюзните организации ги освобождават за безработното време и за тях не внасят в касата на съюза членски вноски.

Ето как са вървели през трите последни години постъпленията от редовни членски вноски в съюзната каса:

	1905—1906	1906—1907	1907—1908
Фонд за проп. и агитация	1366,05 лв.	1724,25 лв.	1669,05 лв.
Фонд за защита и борба	910,65 лв.	1148,45 лв.	1112,70 лв.
Фонд за пътув. безработни	455,50 лв.	571,95 лв.	557,55 лв.
Всичко	2732,20 лв.	3444,65 лв.	3339,30 лв.

В разхода (гледай таблица IV) в перото канцеларски влизат направените разходи за отпечатване новия устав на смесените синдикати, бирническите ведомости и квитанционни кочани за професионалните съюзи, приходите от които влизат в приходното перо *случайни* по фонда «Синдикална пропаганда и агитация». В разходното перо *пропаганда и агитация* влизат сумите, разходвани за печатани окръжни и други работи за агитация по случай Първи май, изборите и пр.

След приключването на сметките е дадена на партийната социалистическа книжарница сумата 500 лева срещу субсидията на «Р. в.» 1200 лв., която дължим. Тая сума (500 лв.) не е мината в равносметката и е взета от наличността, която остава при приключването — 1568,39 лв.

VIII. ОТНОШЕНИЯТА НИ КЪМ ИНССТРАННИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪЮЗИ

Макар и да не сме приети още формално в състава на Международното синдикално бюро, ние се намираме чрез Централния комитет на Работническата социалдемократическа партия в най-близки връзки със Социалистическия интернационал. В Щутгартския международен конгрес съюзът бе редовно представляван. С румънските и сръбските другари сме в често общение. На последния социалистически и синдикален конгрес в Румъния нашият съюз бе представляван от специален делегат, посрещнат най-радушно от румънските другари. Сега ще направим постъпки отделните професионални съюзи да влязат в международните професионални съюзи. Текстилният синдикат влиза вече в Международния текстилен съюз. Чрез Международното социалистическо бюро⁸⁷ и въз основа на Щутгартската резолюция ще настояим да бъде приет нашият съюз в състава на Международното синдикално бюро и ние сме убедени, че не в далечно бъдеще ще се тури край на експлоатацията, която нашите противници вършат в интернационалните връзки против делото на самия Интернационал.

IX. ДЕЙНОСТ НА СИНДИКАЛНИЯ КОМИТЕТ

Синдикалният комитет е следил внимателно, доколкото това е било възможно, вътрешния живот на съюзните организации и тяхната дейност и със специални окръжни писма, чрез вестника и чрез командировки е давал нужните упътвания на съюзните организации; грижил се е за добрата организация и ръководство на стачната борба, а някои стачки сам непосредствено е организиран и ръководил; помагал е на съюзните организации във вътрешното им уреждане и за най-целесъобразното организиране на тяхната всестранна дейност. Синдикалният комитет е посветил голямо внимание върху образуването и закрепването на професионалните съюзи. През първото тримесечие започна да функционира Печатарският съюз, през второто — Обущаро-кожарският и Шивашкият и през третото — Металоработническият и Търговският. Комитетът е полагал особени грижи за организацията на индустриалните работници, за закрепването на Рудничарския синдикат, за образуването на Текстилен и Тютюноработнически съюз и пр. Той не е изпуснал изпредвид и организацията на по-второстепенните пролетарски слоеве, каквито са банковите служещи, фелдшерите, общинските служещи и пр.

Синдикалният комитет е издал 4 окръжни: 1) в началото на годината върху предстоящата тогава дейност на съюзните организации; 2) за Първи май; 3) за изборите и 4) по повод края на годината и конгреса. Освен тия отпечатани в отделни екземпляри окръжни Синдикалният комитет е публикувал 13 други в «Работнически вестник». Изходящи писма е имало 576, а входящи 1372. Синдикалният комитет е имал 28 заседания и е участвувал в 6 заседания на Общия работнически съвет. Комитетът не е можел да има редовни ежеседмични заседания главно по неявяване на някои от членовете. Единият член от синдикалният комитет стана собственик и престана съвсем да дохожда. Много от въпросите, нетърпящи отлагане, са разрешавани само от постоянното присъствие на комитета. Трябва да отбележим, че много от съюзните организации не са оказвали, по небрежност и вътрешни

ГОДИШНА РА
ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ НА ОБЩНОСТТА
от 10 юли 1939

Параграф	ПРИХОД	Предвидено за цяла го. дния		ПОСТЪПИЛО				Всичко
				През I-то полуго. дне		През II-то полуго. дне		
I	Фонд за синдик. пропаг. и агитация:							
	1) Редовни чл. вноски	1800	—	787	65	881	40	1669
	2) Случайни	300	—	361	88	144	05	505
II	Фонд за защита и борба:							
	1) Редовни чл. вноски	1200	—	525	20	587	50	1112
	2) Случайни	1200	—	116	80	526	42	643
III	Фонд за пътуващи безра- ботни:							
	1) Редовни чл. вноски	600	—	263	50	294	05	557
	2) Случайни	50	—	—	—	—	—	—
	Недобори от минал. год.	171	88	134	80	35	30	170
IV		5321	88	2189	83	2468	72	4658
	Наличност от минал. год.	858	12	—	—	—	—	858
	Всичко	6180	—	2189	83	2468	72	5516

неуредици, нужното съдействие на Синдикалния комитет, не са изпълнявали редовно своите задължения и това са спъвали както дейността на комитета, така и целокупната дейност на съюза. Поради тази нередовност и изпращането на тримесечните отчети и членските вноски стана невъзможно приготвянето на годишния отчет на съюза по-рано, за да бъде предварително разгледа от съюзните организации и отделните другари.

Таблица IV

ИСМЕТКА
БОТНИЧЕСКИ СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ
към 1908 година

РАЗХОД	Претвидено за цяла година		РАЗХОДВАНО				Всичко	
	През I-то полугодие	През II-то полугодие	През I-то полугодие	През II-то полугодие	През I-то полугодие	През II-то полугодие	През I-то полугодие	През II-то полугодие
I Фонд за синдик. пропаг. и агитация:								
1) Заплата на деловодителя	1320	—	660	—	660	—	1320	—
2) За библиотека при С. К.	100	—	75	—	—	—	75	—
3) Канцеларски	300	—	373	85	126	85	500	70
4) Пропаганда и агитация	300	—	305	—	—	—	305	—
5) Наем, отопл. и осветл.	200	—	58	—	80	30	138	30
6) Субсидия на «Р. в.»	1200	—	—	—	—	—	—	—
7) Командировки	260	—	167	40	7	—	174	40
8) Непредвидени	100	—	59	38	—	—	59	38
II Фонд за защита и борба:								
1) Подпомагане стачки	1500	—	225	75	656	15	881	90
2) Подпом. постр. работ.	200	—	—	—	—	—	—	—
III Фонд за пътув. безраб.:								
1) Подпом. пътув. безраб.	500	—	262	30	231	30	493	60
2) Издърж. бюро за безраб.	200	—	—	—	—	—	—	—
Наличност на 10. VII. 908 г.	6180	—	2186	68	1761	60	3948	28
	—	—	—	—	—	—	1568	39
Всичко	6180	—	2186	68	1761	60	5516	67

X. ПРЕДСТОЯЩАТА ДЕЙНОСТ НА СЪЮЗА

Предстоящата дейност на съюза трябва преди всичко енергично да се насочи в следните посоки:

I. Уреждане ясно отношенията между професионалните съюзи и отделните съюзни синдикати и Общия работнически синдикален съюз във всички области на синдикалната дейност и борба.

2. Вътрешната уредба на съюзните организации, въдворяване редовно внасяне членските вноски и редовно изпълнение всички членски синдикални задължения.

3. Усилена социалистическа просвета за издигане съзнанието и увеличение познанията на синдикалните членове.

4. Подготвяне работнически агитатори и пропагандатори.

5. Правилно разхвърляне синдикалната работа, постоянна, добросъвестна контрола за изпълнение на тая работа и увеличаване *самоактивността* на членовете.

6. Проникване на синдикалната организация в незащегнатите градове и производства, особено между индустриалните работници и работнички, чрез добре организирана и единодушна агитация всред неорганизираната и стояща извън нашите редове работническа маса.

7. Правилно организиране, ръководене и издържане стачните борби, избягване неподготвените стачки чрез навременно намесване на синдикалните организации в конфликтите между труда и капитала и разширяване тяхното влияние върху неорганизираните работници.

8. Разширяване взаимоспомагателната дейност. Създаване постоянна лекарска, аптекарска, акушерска и адвокатска помощ според силите на съюзните организации във всяка местност.

9. Организиране бюро за безработни.

10. Подобряване и разширяване синдикалния печат, нашата печатна пропаганда.

Постигането на всичко това ще се улесни значително с правилното решение на въпросите, с които конгресът има да се занимае.

За Синдикалния комитет

Деловодител: Г. Димитров

2
ИЗКАЗВАНИЯ ПО ДОКЛАДА
НА МАНДАТНАТА
КОМИСИЯ

24 юли 1908 г.

От страна на Синдикалния комитет аз съм член на Контролната комисия на Телеграфо-пощенския синдикат. Другарят Павлов можеше всеки ден да ме намери, за да подпиша пълномощното му. Но защото знае много добре, че той няма право да бъде делегат, той не е сторил това. Тази нередовността на Павлова Телеграфо-пощенският синдикат съвсем не е крив. Толкова повече че той е упълномощен само от двама членове на Управителния комитет. Синдикатът трябва да бъде представляван в конгреса. Това ще направи другият делегат на синдиката, който чакан пълномощното си.

...*

Търговският съюз брои всичко 49 членове. Той има право само на един делегат. А има избрани двама: един от София и друг от Плевен. Двамата не могат да бъдат приети, трябва само един да представлява Търговския съюз. Изборът на др. Г. Кръстев в софийската търговска група е неправилен. Групата брои 20 членове, а е избран Г. Кръстев в присъствието само на 9 членове, като гласували за него 8. Единият член от Контролната комисия искал да подпише пълномощното с бележка за нередовността, но настоятелството не позволило. Да се признае за делегат на Търговския съюз избраният от Плевенския съюз др. Н. Кръстев.

* Съкратени изказвания на други делегати на конгреса. (Ред.)

3

ИЗКАЗВАНЕ ПО РАЗИСКВАНИЯТА
ВЪРХУ ОТЧЕТА
НА СИНДИКАЛНИЯ КОМИТЕТ

25 юли 1908 г.

Тазгодишните разисквания върху отчета на Синдикалния комитет доста се различават от ония в първите конгреси на нашия съюз. Разискванията станаха по съществени въпроси, носят чисто делови, практически характер и са далеч от областта на общите фрази. Изказаха се ценни мисли върху нашата предстояща дейност, които бъдещият Синдикален комитет, както и съюзните организации трябва да вземат без друго под внимание. Сериозността, строгостта и проникателността, с които другарите разгледаха миналогодишната дейност на съюза, неговите недостатъци и успехи и се помъчиха да посочат най-добрите начини за предстоящата дейност, всичко това ясно показва колко много е порасъл колективният ум на нашия съюз, на социалистическото синдикално движение. В отчета си пропуснах да се спра върху организацията на работническата младеж чрез младежките гимнастически и просветителни дружества, които могат да принасят грамадна полза на движението. Нашето внимание тази година ще бъде обърнато главно върху индустриалните работници, като, разбира се, не изоставяме и занаятчийските. Ние трябва да се погрижим за образуването сега на Текстилен и Тютюноработнически съюз, а идущата година и на Рудничарски съюз⁸⁸. Извънредно важна предстояща задача е вътрешното изграждане и заздравяване на нашата синдикална организация, социалистическата просвета на работниците и енергично, постоянно и крайно острожно намесване в конфликтите между труда и капитала в защита на работническите интереси. Така на

шето синдикално движение ще укрепва и ще стане достатъчно силно вече да внася потребните подобрения в условията на труда. Така ние ще съдействуваме най-добре и за обединението на работниците, стоящи извън нашия съюз, и за създаването на многожеланото единство на синдикалното движение у нас. Накрай не мога да мина с мълчание и поведението на др. Карпузов, което справедливо предизвика общото възмущение на конгреса. В отчета си аз обясних, че несъответствието между числото на членовете и постъпилите членски вноски се дължи на: 1) образуването на професионалните съюзи, поради което много синдикати, професионални и смесени, не внесоха членски вноски: за първото тримесечие едни, за второто други, за третото трети; 2) синдикатите не внасят членски вноски в съюзната каса за безработните и болните си членове и за войниците; 3) повечето синдикати не внасят толкова, колкото са длъжни да внесат, правят известни съкращения и 4) има в синдикатите някои, по уважителни причини нередовни членове в членските си вноски, но инак действителни, за които също не се внасят вноски в съюзната каса. Всичко това др. Карпузов изслуша и все пак се осмелява и твърди, че съюзът има само 1200 членове, а не 2084, както е посочено в отчета. Общоделците и либералите пък имали голяма маса. Общоделският съюз имал 1600 членове, така е посочено в отчета. Др. Карпузов тука не пресмята членските вноски. А ако ги пресметне, ще види, че едвам ще излязат 1000 членове в общоделския съюз. Либералите имали 1400, според др. Карпузов, а в либералския конгрес се установи, че нямат повече от 300 членове. Същото е с Железничарския съюз и пр. Аз ще повторя подробно сметката за нашия съюз. (Прави подробни пресметания, с които се установява точността на отчета, пресметван с одобрителни ръкопляскания.)* Ясна е следователно недобросъвестността на Карпузов. И това е толкова по-осъдително за него като досегашен член на Синдикалния комитет. В заключение Георги Димитров апелира към енергична и неуморна просвета и организация.

* Така е в текста. (Ред.)

4

ИЗКАЗВАНЕ ПО РЕШЕНИЕТО
НА КОНГРЕСА ЗА ДЕЙНОСТТА
НА СИНДИКАЛНИЯ
КОМИТЕТ

25 юли 1908 г.

Конгресът, като се произнася върху дейността на Синдикалния комитет, той разбира това, което последният е вършил в *своята цялост*. Що се отнася до решенията и дейността на Синдикалния комитет, другарят Карпузов и Манов са били съгласни всякога с нас. Ако конгресът одобрява дейността на комитета, няма защо да разделя последния на болшинство и на меншество, а трябва да одобри дейността на целия комитет.

5
ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ
НА СЪЮЗНИЯ УСТАВ
И ПРАВИЛНИК

25 юли 1908 г.

Г. Димитров реферира върху отношенията на професионалните съюзи към Общия работнически синдикален съюз. Докладва и обосновава необходимите изменения на съюзния устав и правилник.

В чл. 10 от устава вноските вместо 15 стават 10 ст. Чл. 12 се изхвърля. В чл. 15 вместо 5 души — 7. В чл. 17: мандатът е *една година* за всички членове на Синдикалния комитет. Чл. 19 се изхвърля. Подир отдел IV (Управление) следва отдел V (Контрола). Нов член: учредява се Контролна комисия на съюза, която се състои от 3-ма членове. Засега такава трябва да бъде партийната Контролна комисия.

Чл. 22 на устава, подир т. 1 прибавя се нова т. 2: Организира със съдействието и участието на местните професионални организации бюро за безработни и взаимно подпомагане на пътуващи безработни, за безработица, болест, адвокатска защита, медицинска, лекарска и акушерска помощ за сметка на съответстващите професионални организации.

Чл. 23 от устава: след «3 до 5 души», думите се изхвърлят, а се постановява: «която си избира един секретар». В глава VI, която става VII — конгрес, прибавя се нов член, след стария 30: «Редакторите на професионалните съюзни вестници присъствуват в синдикалния конгрес с право на съвещателен глас.»

Чл. 12 на правилника точно указва кои избират делегати и как те се избират, тъй че няма никаква неясност по тоя въпрос.

Всеки професионален съюз в своето годишно събрание ще си избира делегати за конгреса. Няма никаква нужда и централните настоятелства да имат свои специални делегати.

№ по ред

ОРГАНИЗАЦИИ

Недобори от миналите години

Фонд за синдикална пропаганда и агитация

Фонд за защита и борба

Фонд за пътувания безработни

Всичко

Остава да дължи

№ по ред	ОРГАНИЗАЦИИ	Недобори от миналите години		Фонд за синдикална пропаганда и агитация		Фонд за защита и борба		Фонд за пътувания безработни		Всичко		Остава да дължи	
		лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.
1	Берковски смесен синдикат	6	30	20	50	16	15	4	50	47	45	—	—
2	Врачански » »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	50
3	Варненски » »	—	—	47	90	23	80	11	90	83	60	—	—
4	Видински » »	—	—	40	35	18	85	9	60	68	80	—	—
5	Дупнишки » »	—	—	11	75	7	80	3	95	23	50	18	—
6	Габровски » »	—	—	26	20	10	85	5	45	42	50	—	50
7	Кюстендилски смесен синдикат	—	—	2	50	—	—	—	—	2	50	10	80
8	Кюстендилски линейни »	—	—	31	20	20	70	10	40	62	30	—	—
9	Ломски смесен синдикат	—	—	29	85	19	90	9	95	59	70	3	—
10	Пловдивски смесен синдикат	—	—	47	25	25	80	12	95	86	—	—	—
11	Пловдивски хлебарски синдикат	—	—	5	—	—	—	—	—	5	—	9	—
12	» обушарски »	11	50	5	55	3	70	1	85	22	60	—	—
13	» шивашки »	—	—	9	—	4	—	2	—	15	—	—	—
14	» тютюнджийски синдикат	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	28	80
15	» язмаджийски »	—	—	3	60	2	40	1	20	7	20	14	40
16	» бръснарски »	—	—	3	—	—	—	—	—	3	—	—	—
17	Плевенски смесен синдикат	21	30	42	—	45	20	9	60	118	10	—	—
18	Плевенски железарски синдикат	24	30	4	45	2	95	1	50	33	20	—	—
19	» шивашки »	—	—	13	75	8	85	4	45	27	05	—	—
20	» обушарски »	—	—	6	05	18	70	1	35	26	10	—	—
21	Пернишки рудничарски синдикат	—	—	26	—	16	—	8	—	50	—	104	70
22	Русенски смесен синдикат	7	20	39	90	13	60	7	30	68	—	—	—
23	» шивашки синдикат	—	—	2	40	—	—	—	—	2	40	—	—
24	Старозагорски смесен синдикат	1	20	14	40	9	60	4	80	30	—	16	70
25	Сливенски текстилен синдикат	—	—	578	50	306	—	153	—	1037	50	—	—
26	» смесен синдикат	9	—	35	30	18	20	9	10	71	60	—	—
27	» обушарски синдикат	—	—	4	20	2	80	1	40	8	40	—	—
28	» шивашки »	18	90	—	—	—	—	—	—	18	90	—	—
29	» тютюнджийски синдикат	—	—	1	50	—	—	—	—	1	50	14	40
30	Софийски дърводелски синдикат	—	—	15	90	8	60	4	30	28	80	18	60
31	» смесен синдикат	—	—	104	05	58	20	24	10	186	35	—	—
32	Телеграфо-пощенски синдикат	34	10	50	70	33	—	16	50	134	30	—	—
33	Железничарски синдикат	—	—	33	—	23	—	9	—	65	—	88	—
34	Станимашки смесен синдикат	—	—	25	30	13	05	6	55	44	90	—	—
35	Татарпазарджишки см. синдикат	—	—	12	25	8	15	4	10	24	50	19	10
36	Търновски смесен синдикат	7	—	7	95	9	—	1	—	24	95	27	90
37	Троянски » »	—	—	24	10	13	35	6	70	44	15	—	—
38	Фердинандски смесен синдикат	—	—	21	05	11	70	5	85	38	60	21	60
39	Хасковски смесен синдикат	—	—	43	50	24	—	12	—	79	50	—	—
40	Хасковски хлебарски синдикат	—	—	11	70	7	80	3	90	23	40	16	20
41	Шуменски смесен синдикат	—	—	17	60	22	35	5	85	45	80	—	—
42	Работнически печатарски съюз	—	—	190	25	136	05	57	60	383	90	—	—
43	Металоработнически съюз	—	—	133	50	61	95	31	05	226	50	—	—
44	Работнически шивашки съюз	5	—	191	45	114	30	52	15	362	90	—	—
45	Работнически общ.-кожарски съюз	24	30	154	25	72	80	33	95	285	30	—	—
46	Съюз на търговските служещи	—	—	47	—	17	40	8	70	73	10	—	—
47	Бургаски смесен синдикат	—	—	7	95	—	—	—	—	7	95	15	40
48	Врачански дърводелски синдикат	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	50
49	Карнобатски смесен синдикат	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	85
50	Оряховски смесен синдикат	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	15
51	Фердинандски мелничарски синдикат	—	—	5	—	—	—	—	—	5	—	8	—
Всичко		170	10	2150	60	1230	55	557	55	4108	80	473	10
От партийни организации, групи и отделни другари		—	—	—	—	549	75	—	—	549	75	—	—
Всичко		170	10	2150	60	1780	30	557	55	4658	55	473	10

ПЪРВО ГОДИШНО СЪБРАНИЕ
НА РАБОТНИЧЕСКИЯ
ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ
В БЪЛГАРИЯ

Габрово, 23 — 24 юли 1908 г.

1
ИЗКАЗВАНЕ
ПО ОТЧЕТНИЯ ДОКЛАД

24 юли 1908 г.

Отчетът на Централното настоятелство трябваше да бъде отпечатан по-рано, за да имат групите възможност преди събранието да го разгледат и се произнесат върху него. Това обаче, за съжаление, не можа да стане поради късното изпращане на отчетите от самите групи. Само софийската група успя да разгледа отчета на настоятелството и докладва на Контролната комисия. Вие сте имали тук възможност да прегледате отчета много внимателно, участвували сте непосредствено и най-активно в дейността на съюза и сега ще трябва да се изкажете сериозно и строго върху това, което е извършено през изтеклата година от Централното настоятелство и целия съюз, да се спрете върху забелязаните недостатъци и направените успехи и по този начин, с помощта на нашия колективен отчет, да се добереме до най-целесъобразните начини на дейност и борба, които биха дали възможност на нашия съюз да изпълни най-добре своите задачи като защитник на печатарските работници.

2

ИЗКАЗВАНЕ
ПО ДОКЛАДА НА КОНТРОЛНАТА
КОМИСИЯ

24 юли 1908 г.

Другарите от Контролната комисия сигурно имат грешка, когато посочват случая с печатница «Балкан». Предложение за увеличение заплатите само на отделни членове в тая печатница се направи не тая година, а миналата. Тогава съюзът не бе още организиран. Тая година ние уредихме в «Балкан» няколко обструкции против нередовното плащане, винаги предшествувани с конференции на работниците от печатницата. В тия акции не е имало никакво разногласие между членовете на съюза. Нещо повече, те са предприемани с единодушното съгласие и на общоделските работници. В «Балкан» също имахме и една обща акция с общоделското Типографско дружество, предшествувана от няколко частни и общи конференции. Настоятелството си е служило винаги и такива случаи и за агитационни цели със свикването на конференции. Другият факт е дописката за случая в придворната печатница. И той е неточно предаден в доклада на Контролната комисия. В придворната печатница някои членове на общоделското Типографско дружество заявиха, че го напускат по един случай, известен вече вам. Дописникът предава веднага тоя факт в «Печатар», обаче неволно погрешно съобщава тяхното число: 6 души вместо 4. Някои от напусналите бяха взели заявление да се запишат в нашия съюз. В дописката и това се съобщаваше. Под давлението на общоделците двама от тия, които се бяха записали при нас, отново се отказаха и «Български печатар» използва това. Допуснатата грешка в дописката биде в следния брой поправена. Всичко това

никаква съществена пречка не представлява, нито пък за този факт е виновно настоятелството. Пречките са други, но върху тях Контролната комисия не се спира, като се позволява да посочи неточни факти като «по-крупни» пречки. Трябва да отбележа, че наистина напоследък Централното настоятелство при досегашния си състав не можеше да изпълнява своите задължения както трябва. Всичката работа се сложи почти изключително върху трима членове от настоятелството и тя започна значително да куца. Другите членове не вземаха редовно и активно участие: един се разболя, други пък биваха спъвани от известни семейни причини. Съвършено малко е направено поради това за организирането на печатарските работници в някои важни градове, какъвто е Пловдив, на който бъдещото Централно настоятелство трябва да обърне особено сериозно внимание. Същото е и с книговеците, букполеярите и пр. Новото настоятелство трябва да се състои от другари, които ще могат напълно да се предадат на съюзната работа. Спира се подробно върху нашата агитация и пропаганда и специално за «Печатар». Изтъква извънредно важната му роля за организациите и борбите на печатарските работници. Подчертава необходимостта от редовното му излизане и от отстраняване недостатъците и неговото списване, като вземат участие повече другари и дават постоянно сведения за положението, живота и унижението на печатарските работници в провинцията. По-нататък отбелязва, че досега «Печатар» си е покривал разходите, разбира се, като не се плаща нищо за редакция и администрация. Фондът «Печатар» обаче е съвсем слаб. Големи грижи за фонда употребиха само групите във Варна и Плевен. Другите не са направили почти нищо. Необходимо е фондът да се засилва постоянно чрез събиране волни помощи и даване вечеринки в негова полза. Като намира, че за редовното излизане на «Печатар» през цялата година (22 броя) са нужни 700 лв. за печат и експедиция, а от фонда за него би могло да се събере много до 300 лв., от абонаменти и обявления до 100 лв., останалата сума, възлизаща на 300 лв., би трябвало да се даде като субсидия от касата, което ще се отрази зле върху финансовото състояние на съюза, предлага в бъдеще «Печатар» да се получава от съюзните членове срещу

един лев абонамент, а за нечленовете да си остане 2 лв. По такъв начин ще се получи още една сума от 150 лв. най-малко и само 150 лв., ако фондът не се засили, ще се вземат от съюзната каса. Трябва обаче да употребим всички усилия, без да посягаме върху редовните приходи на съюзната каса.

3
ИЗКАЗВАНЕ ПО АГИТАЦИЯТА
И ОТНОШЕНИЕТО КЪМ ОБЩОДЕЛСКОТО
ТИПОГРАФСКО ДРУЖЕСТВО

24 юли 1908 г.

Разглежда въпроса за нашата агитация и отношенията ни към другите печатарски организации. Посочва големия упадък на общоделското Типографско дружество, което при сливането на Работническото печатарско дружество и старото Типографско дружество броеше (първото 239 и второто 75) всичко 314 членове, а сега, в края на годината, са станали всичко 187 членове, и то не всички редовни. Обяснява този грамаден упадък главно с несоциалистическия характер и дейност на дружеството. Подчертава, че нашето отношение към общоделското Типографско дружество и занаяпред трябва да бъде, каквото е било досега — задружни акции с него в защита на интересите на печатарските работници, когато това е наложително и възможно; енергична и принципиална борба против господстващите в неговата среда буржоазни възгледи и идеи; постоянна обективна критика върху неговите противоработнически действия при спазване напълно добри, другарски отношения с организираните в него работници като наши братя по съдба и положение. По този начин, като работим неуморно за закрепването на нашия съюз, ние ще съдействуваме и Типографското дружество, ако то въобще би било способно на такава промяна, да стане социалистическо, да стъпи на нашия верен път и тогава да се обединим, да се сдобием с единна печатарска организация. Констатира, че в агитацията в София има разногласия, които много пречат. Стават разправии, по-малко само за противниците ни. Посочва примери, с които установява, че в споровете с общоделските работници

някои наши другари се противопоставят на възгледите на нашия съюз и с това, вместо да спомагат за разбиването заблужденията на общоделските работници, затвърдяват тия заблуждения, пречат на привличането нови работници в нашите редове и подбиват влиянието на съюза. С това те неволно действуват и против истинското обединение. Тия неколцина другари могат да имат особен възглед по известен въпрос, те обаче не бива по никакъв начин да го разпространяват в агитацията, а трябва да се стараят да го направят господствующ в средата на самия съюз, като спазват напълно съюзната дисциплина. В агитацията трябва да има пълно единодушие и на всяко разногласие в нея трябва да се тури край.

4
ПРЕДЛОЖЕНИЕ
ЗА ПРЕКРАТЯВАНЕ ОБСЪЖДАНЕТО
ПО ОТЧЕТИТЕ НА НАСТОЯТЕЛСТВОТО
И КОНТРОЛНАТА КОМИСИЯ

24 юли 1908 г.

Понеже не иска никой вече думата, намира, че годишното събрание счита за достатъчно осветлението по отчета на Настоятелството и доклада на Контролната комисия; предлага в идущото заседание комисията да докладва резолюцията.

5
ИЗКАЗВАНЕ ПО ВЪПРОСА
ЗА ЧЛЕНСКИЯ ВНОС

24 юли 1908 г.

Предложението на плевенската група да се намали вносът е неприемливо. Но понеже има доста млади работници из провинцията със свършено ниски заплати, участието на които в нашия съюз е твърде важно, можем да се съгласим да се въведе временно една трета категория членски внос от 15 ст. седмично за членовете, които получават заплата по-малка от 20 лв. месечно, като и във време на безработица им се дава $\frac{1}{4}$ от помощта. За останалите членове трябва да остане вносът в същия размер. Ние мислехме поради известни практически неудобства тая година временно да отделим абонамента на «Работнически вестник» от членските вноски. Внесохме тоя въпрос и на разглеждане в софийската група. Там обаче болшинството от другарите се изказаха решително против отделянето абонамента на вестника от членските вноски. Понеже и всички другари делегати се обявяват против това отделяне, то досегашното положение ще се запази, като обаче се полагат всички усилия за отстранението на миналогодишните нередовности и да не се отразява мярката зле върху съюзната каса.

ДО СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ*

София, 30 юли 1908 г.

Другари,

Съобщаваме ви, че V редовен конгрес на Общия работнически синдикален съюз в заседанието си на 25 юли т. г. избра за Синдикален комитет следните другари: *Г. Кирков*, секретар-касиер, и членове: *Ал. Георгиев* (словослагател), *М. Стоянов* (металороботник), *М. Бошков* (шивач) и *Г. Димитров* (словослагател) в София, *Ст. Шахбазян* (гърговски служещ) в Пловдив и *Н. Пешев* (обущар) в Плевен.

В най-непродължително време съюзните организации трябва да имат общи събрания за избиране нови настоятелства и контролни комисии. Нека не се забравя, че вече един цял месец изтече от настъпилата нова съюзна година. Трябва да се бърза, за да се навакса изгубеното.

При избора на настоятелствата и контролните комисии другарите трябва да бъдат крайно осторожни. Досегашният опит ни учи, че една извънредно голяма беда за синдикалните организации е несполучливото избиране на ръководно тяло. Както в настоятелствата, тъй и в контролните комисии трябва да влязат най-деятелните, способни, предани и готови на всички жертви в полза на работническото дело членове. Ония членове, които нямат определено и постоянно занятие, които са склонни към често скитане, вредно е да влизат в настоятелствата и контролните комисии.

Новоизбраните настоятелства трябва незабавно след

* Окръжно № 1 на СК на ОРСС. (Ред.)

избора да приемат от своите предшественици делата и сметките на своите организации в присъствието на контролните комисии, като за предаденото и приетото се състави специален акт.

Новите настоятелства и контролни комисии трябва веднага след събранието, в което бъдат избрани, да съобщят на Синдикалния комитет *точните си адреси*. Адресите на всички съюзни организации ще бъдат отпечатани и разпратени до организациите и местните работнически съвети, за да си послужат с тях, когато имат нужда.

Новоизбраните настоятелства трябва да определят своите делегати за местните работнически съвети, за да могат последните час по-скоро да се конституират и започнат своята извънредно важна работа, която значително биде разширена от конгреса.

Съюзните организации, които дължат известни суми, необходимо е незабавно, още в началото на годината да ги изпратят на комитета, за да не се срещат сетне затруднения. Тия недобори са посочени във *ведомостта* за постъпленията в съюзната каса, ведомост, поместена в печатния отчет на Синдикалния комитет.

Съюзните организации ще получат екземпляри от годишния отчет на Синдикалния комитет, които трябва да се раздадат на синдикалните членове за по-добро опознаване с общото състояние на съюза.

Подробни упътвания за предстоящата синдикална дейност съобразно с дадените от конгреса директиви Синдикалният комитет ще даде в специални окръжни и в съюзния орган «Работнически вестник».

Всичко, що се отнася до Синдикалния комитет, трябва да се изпраща на досегашния адрес: *Георги Димитров*, ул. «Цар Симеон» № 58, София.

За Синдикалния комитет

Деловодител: *Г. Димитров*

ЗА УРЕЖДАНЕ НА ОТДЕЛ «СИНДИКАЛНО ДВИЖЕНИЕ» В «РАБОТНИЧЕСКИ ВЕСТНИК»

София, 12 август 1908 г. *

Съгласно решението на XV партиен конгрес в Габрово и напред отделът «Синдикално движение» в «Работнически вестник» ще се урежда от Синдикалния комитет. За тази цел на разположение на комитета редакцията оставя цялата трета страница от вестника.

За да може синдикалният отдел действително да се подобри и разшири, необходимо е да вземат участие в неговото списване повече другари, които работят постоянно в нашето синдикално движение, и особено да се организира едно редовно дописничество във всички съюзни организации. Всяка организация трябва да си има своя дописник, който със съдействието на други синдикални другари да следи всичко, което става в професията и в самата организация, и навреме да дава дописки: 1. За всички най-важни факти из професията и положението на работниците и 2. Редовна хроника за събранията, беседите, организационната и взаимоспомагателната дейност, както и за борбите на организацията.

Всички тия дописки трябва да съдържат винаги само чистата истина, само точни и добре проверени факти. В това отношение другарите-дописници трябва да бъдат особено внимателни.

Всички материали (статии, дописки и пр.), предназначени за синдикалния отдел, трябва да се изпращат само на адреса на Синдикалния комитет (Г. Димитров, «Цар Си-

* Дата на публикуването. (Ред.)

меон», 58): ще им се дава последователно, според важността, място в съюзния орган «Работнически вестник».

Наред с това съюзните организации и отделните синдикални другари трябва да се занимаят най-сериозно с въпроса за разпространението на «Работнически вестник» и преди всичко между синдикираните работници. Само когато нашият съюжен орган се получава от всички синдикирани работници, от всички членове на съюзните организации, подобряването и разширяването на синдикалния отдел в него ще принесе действителна полза за развитието и ръста на социалистическото професионално движение у нас.

Деловодител: *Г. Димитров*

*В. «Работнически вестник»,
№ 8, 12 август 1908 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

ДО СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ*

София, 4 октомври 1908 г.

Другари,

Както знаете от редовно публикуваните в съюзния орган «Работнически вестник» сведения, борбата на текстилните работници в Сливен⁸⁹ продължава вече цели 15 дни с необикновено голяма издръжливост и ентузиазъм от страна на работниците.

Досега няма никакви изменници, ако не се смятат неколцината членове на тъй наречения господарски синдикат «Обединение», които още преди обявяването на стачката действуваха заедно с фабрикантите против Текстилния синдикат и подготвяната от него борба на текстилните работници.

Срещу несъкрушимата солидарност на работниците дотогава сливенските фабриканти бяха също единомушни и упорити. Но напоследък техните позиции са силно разклатени и вярата им, че ще победят Текстилния синдикат, е окончателно разбита. Те са готови да вдигнат вече лопатки. Пред прага на своята пълна капитулация обаче те подигат последни усилия, за да наложат на работниците старите условия и да разрушат Текстилния синдикат, или най-малко да разклатят неговото влияние, надявайки се, че това ще успеят да постигнат със съдействието на глада, който работниците и техните семейства са изложени.

Героичната борба на сливенските текстилни работници се намира сега в най-решителния момент. Работниците са пълно единомушни и решени да се борят докрай. Всич-

* Окръжно № 105 на СК на ОРСС (Ред.)

ки други условия благоприятствуват да се добие една блестяща работническа победа. Липсват само достатъчно материални средства, за да се дава редовно нужната помощ на борещите се и техните семейства.

Дали ще победят, или ще бъдат победени сливенските работници? Смело може да се каже, че при сегашните условия това ще зависи в най-голяма степен от материалната помощ, която ние ще дадем на Текстилният синдикат.

Помощите, които са изпратени досега, са съвсем недостатъчни. А от касата на Синдикалния съюз е невъзможно да се изпращат вече помощи.

Предвид на всичко това, другари, Синдикалният комитет най-настоятелно ви поканва *веднага* да се погрижите и пратите най-голямата помощ, която е по силите ви. Независимо от това трябва да се уредят вечеринки, да се свикат специални събрания, да се събират постоянно помощи с подписки и всички събрани суми *незабавно* да се изпращат в Сливен (адрес: д-р Йордан Данчев, адвокат).

Нека всички достойно изпълним своя пролетарски дълг. По никакъв начин не трябва да оставим сливенските борци да бъдат сразени вследствие липсата на средства, да паднат пред силата на глада.

Нека всички на дело проявим своята класова солидарност и безграничната си преданост към великото освободително дело, на което сме се посветили да служим!

С другарски поздрав

За Синдикалния комитет

Деловодител: Г. Димитров

*Публикува се за първи път
по текста на окръжните*

ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ*

София, 20 декември 1908 г.

Другари,

Както вече ви съобщихме в «Работнически вестник», редицата е от Министерството на търговията и земледелието до окръжните управители да се реконструират комитетите на труда, срокът на които изтича. Заедно с това отменява се известното Геннадиево окръжно, според което отделните членове на комитетите на труда, специално работническите представители, нямаха право да извършват сами ревизии и да преследват нарушителите на закона за женския и детския труд.

Ние сме жизнено заинтересовани по прилагането на този единствен работнически закон у нас. Колкото и малка е възможността чрез участието на работническите представители в комитетите на труда да се въздействува върху респективните власти за точното прилагане на закона, което по всевъзможни начини умишлено се спъва, ние трябва с всички сили да използваме тая възможност. Най-малкото, което може да се направи и което е извънредно важно, то е да се разкрива напълно и постоянно, като на всяка крачка се бичуват систематическите нарушения на закона, вършени от господарите със съдействието на самите власти.

Но нашето участие в този институт ще има засега предимно и най-важно агитационно значение за съюзните организации. Старанията на работническите представи-

* Окръжно № 231 на СК на ОРСС. (Ред.)

тели да се прилага законът, преследването на нарушителите, ревизирането на работилниците и фабриките, разкриването всички нарушения на закона и грозната експлоатация на работническия труд — всичко това крайно агитационно ще действува за засилването на съюзните организации и разширяване тяхното влияние сред работническите маси. То ще бъде, от друга страна, и един прекрасен постоянен повод за плодотворна агитация и полза на широкото покровителствено работническо законодателство и за затвърдяване у работниците неоспоримото убеждение, че това законодателство може да се добие само чрез силни професионални организации, вървящи дружно със социалната демокрация и водещи настоятелна и упорита класова борба.

Предвид голямата важност, щото във всички градове нашите съюзни организации да имат свои представители в комитетите на труда, ние бързаме да ви дадем потребните упътвания върху избирането на работническите представители, което трябва да стане *веднага* след получаване настоящото, за да не бъде оспорвано сетне правото на нашите представители от други някои самозвани «работнически» представители.

При избирането на работническите представители съюзните организации трябва да имат предвид следното.

1. Във всеки град местният работнически съвет веднага да определи кандидата за работнически представител в Комитета на труда. За кандидат да се определи такъв другар, изпитан и предан член на Работническата социал демократическа партия, който единодушно би бил одобрен от всички съюзни организации в местността.

Дето не са конституирани още местните работнически съвети, това трябва да сторят местните комитети или настоятелствата на просветителните партийни групи заедно с настоятелствата на съюзните организации.

2. Веднага след това всички съюзни организации (синдикати и професионални групи) да се свикат поотделно на събрания, за да изберат означеното от местния работнически съвет лице за работнически представител, като същевременно се изтъкне и значението на комитетите на труда, както и нуждата от широко работническо законодателство.

3. Такива събрания трябва да свикат отделно и партийните организации, и просветителните групи.

4. Всяка организация поотделно ще приготви следното заявление, подписано от настоятелството, до окръжния управител в окръжните градове или до общинския кмет в останалите, с което заявление, като се съобщи за избирането на работническия представител, съгласно чл. 17 от Закона за женския и детския труд ще се настои пред управителя или кмета да се конституира немедленно Комитетът на труда с участието на избрания работнически представител. В заявлението да се отбележи, че това се иска въз основа на окръжното под № 10028 от 12 декември т. г., отправено от Министерството на търговията и земледелието до окръжните управители. Заявлението може да се напише по приложения тук образец.

5. Всички тия заявления заедно трябва лично да започне на окръжния управител или на общинския кмет един представител на местния работнически съвет за по-голяма сигурност.

Местните работнически съвети трябва своевременно да информират на Синдикалния комитет кои другари са избрани за работнически представители и какво са направили за тяхното утвърждаване от окръжните управители. Върху дейността на работническите представители в комитетите на труда ще получат допълнително определени указания.

Другари,

Ползуваме се от случая да привлечем вниманието ви върху следното:

1. Както ви е известно, зимният сезон е най-благоприятният за просветителна работа в синдикалните организации. В това отношение той трябва богато да бъде използван. Съюзните организации трябва редовно седмично или по-рядко, според възможността, да уреждат беседи. В тия беседи всички синдикални членове ще се подготвят за агитатори и добри съзнателни борци против синдикалистическата експлоатация. В синдикалните беседи би трябвало последователно да се разгледат и всестранно усният приблизително следните въпроси: 1. Що е работнически синдикат и условията за пораждането на син-

дикатите; 2. Целта и задачите на синдикатите (социалистически и жълти синдикати); 3. Обединението на синдикатите в професионални съюзи, в общи синдикални съюзи и в международни съюзи; 4. Вътрешната уредба на синдикалните организации (каса, общи събрания, права и задължения на членовете, задачите на настоятелствата и контролните комисии); 5. Дисциплината и солидарността в синдикалните организации; 6. Професионалната борба на синдикатите и професионалните съюзи (стачки, бойкоты, локаути, създаване колективни договори); 7. Взаимоспомагателната дейност на синдикалните организации (подпомагане болните, безработните, пострадалите и пътуващите членове, организиране бюро за безработни и пр.); 8. Ролята на работническия професионален и партиен печат; 9. Как да се води агитацията между неорганизираните работници; 10. Необходимостта от политическа борба за извоюване работническо законодателство и свобода на стачките, сдруженията и печата; 11. Картелирането на буржоазията и отношението на буржоазната държава към работническото движение; 12. Синдикатите и социалдемократията (Щутгартската резолюция); 13. Програмата на Работническата социалдемократическа партия; 14. Синдикалното движение в другите страни и 15. Синдикалното движение в България. Освен тия въпроси желателно е и цяла редица други текущи въпроси, които всекидневно изникват в нашата синдикална практика, да бъдат разглеждани и осветлявани в синдикалните беседи.

Върху повечето въпроси има специални брошурки или отдели в някои брошурки, които могат да се доставят от партийната социалистическа книжарница. Трябва да си набавите каталога на книжарницата, за да могат синдикалните другари да си доставят потребната за беседите литература.

2. Втори път, другари, ви поканваме да обърнете най-сериозно внимание върху окръжното ни № 215 и да ни правите всичко, което зависи от вашите сили, както за фонда «Защита и борба», тъй и за разпространението на «Работнически вестник» и «Ново време».

3. Не забравяйте, че до 5 януари трябва да ни изпратите отчетите заедно с припадащите се членски вноски.

4. От много места постоянно ни се искат сметководни

синдикални книжа. Трябва да съобщим, че тя книжа не
можахме да отпечатаме поради финансово затруднение.
Синдикалният комитет е с намерение да ги отпечата към
средата на януари, но това ще зависи изключително от
редовността на съюзните организации. Ако те внесат на-
време членските вноски за II тримесечие и всички недо-
бори, комитетът ще може да пристъпи към отпечатването
на книжата. В противен случай въпреки голямата нужда
от тях те ще бъдат отпечатани по-късно.

Другари,

Ние влизаме вече в една нова година. Пред нас стоят
нови борби, нови поражения и победи. Нова и грамадна
работа ни предстои, за да заздравим всички позиции на
социалистическото синдикално движение в нашата стра-
на. Нека с нова удвоена и утроена енергия и преданост
продължим всички да работим и през новата година в
полза на работническото освободително дело.

С другарски поздрав
За Синдикалния комитет
Деловодител: Г. Димитров

*Публикува се за първи път
по текста на окръжното*

ДО ЛАМБИ КАНДЕВ

София, 12 януари 1909 г.

Драги Ламби,

Днес получих телеграма от един добър наш другар от Шумен, който иска да постъпи на вакантното фелдшерско място и обещава да изпрати документите си до една седмица най-късно. Телеграфирал бил и на теб.

Моля те, направи всичко зависящо от теб, за да му се послужи и да бъде назначен.

Най-другарски поздрав

Твой *Георги*

*Публикува се за първи път
по текста на писмото*

ДО ГЛАВНИЯ РАБОТНИЧЕСКИ СЪЮЗ В СЪРБИЯ

София, 13 януари 1909 г.*

Драги другари,

Изпратената ни помощ за стачката на текстилните работници получихме своевременно. Стачката завърши с пълен успех. Как и защо тази изключително героиска борба завърши неуспешно, ще имате възможност да научите от дописката, която другарят Благоев скоро ще публикува в «Работнически вестник».

Приемете нашата най-сърдечна благодарност за материалната и морална подкрепа, която ни оказахте в тази неравна борба в Сливен.

Ще констатирахме с голямо задоволство, че въпреки огромните усилия на сливенските фабриканти да доведат стачкоизменници от Сърбия, не се намери нито един сръбски работник, който да иска да подкопава борбата на нашите текстилни работници.

Да живее международната пролетарска солидарност!
С другарски поздрав

От името на ръководството на Общия работнически синдикален съюз

Секретар:

Г. Димитров

И «Радничке новине»,
№ 1, 13 януари 1909 г.

*Печата се по текста
на в. «Радничке новине».
Превод от сръбски език*

* Дата на публикуването. (Ред.)

ТРУДОВИЯТ КОМИТЕТ

Утвърден е за член в Сливенския трудов комитет като представител на работническите сдружавания редакторът на нашия «Съюзен бюлетин» д-р Йордан Г. Данчев, адвокат в Сливен, по заповед на бургаския окръжен управител.

Ето самата заповед.

Бургаско окръжно управление

ЗАПОВЕД

№ 37

Понеже мандатът на първоначалените комитети на труда съгласно заповедта ми от 24 декември 1905 г. под № 678 изтича и въз основа на чл. 17 от Закона за женския и детския труд в индустриалните заведения

З а п о в я д в а м :

Да се преназначат и утвърдят за членове на Сливенския комитет на труда следующите длъжностни лица и представител на работническите сдружавания, а именно: градският кмет, околийският лекар, околийският училищен инспектор, участъковият държавен инженер и д-р Йордан Г. Данчев, представител на сдружаванията, които веднага след съобщението им да встъпят в длъжност и почнат да действуват.

Препис от тази ми заповед да се прати на сливенския околийски началник, за да я съобщи на утвърдените членове на комитета и в Министерството на търговията и земледелието за сведение.

Гр. Бургас, 15 януари 1909 г.

Окр. управител: *Я. Д. Стоянич*
В Я Р Н О

II секретар: *П. Парушев*

Тази заповед вече е съобщена на членовете от Трудовия комитет, който в скоро време ще трябва да започне да действа. В много работилници и фабрики абсолютно се игнорира този Закон за женския и детския труд и досега не се е обръщало никакво внимание на това. Много деца и момичета работят по 12 часа непрекъснато не само днем, но и нощем. Ние ще искаме от Трудовия комитет да съзнае добре своето значение и длъжност в интереса на работническата класа, която, забелязва се вече от статистиките, а особено от резултатите на наборните комисии, се изражда и новото поколение от работниците се оказва изгоден в голяма част за военна служба.

Трябва да се иска точното приложение на закона.

*Съюзен бюлетин на българските
текстилни работници,
№ 5, януари 1909 г.
Подпис: Г. Д.*

*Печата се по текста на
«Съюзен бюлетин
на българските текстилни
работници»*

КАРЛ МАРКС

Роден в 1818 г., той умря в 1886 г.* далеч от родния си край. Той живя дълго в изгнание — най-първо в Париж, после в Брюксел и най-после в Лондон, гдето го завари смъртта. Той е основателят на социалната демокрация в Германия, на Германската социалдемократическа партия. Беше душата на *Интернационала* (Международното дружество на работниците)⁹⁰, той биде натоварен да напише основните принципи, на които да почива това дружество. В своите съчинения: «Нищета на философията», «Критика на политическата икономия», «Капиталът», той разви и изложи *историческия материализъм*, който легна като основа на научния социализъм. Той показва законите, по които се развива човешкото общество. Изменение начина на производството внася изменение в самото човешко общество и ето защо днешното капиталистическо общество неминуемо ще ни доведе до социалистическото общество.

Маркс заедно с Енгелс издадоха *Комунистическия манифест* към работниците, като ги призоваха да се организират, да разберат своето положение като историческа класа и така сдружени, да поведат борбата за освобождението си от мизерията, експлоатацията и робството на капитала.

И неговите думи: «Работници от всички страни, съединете се!», са почти изпълнени. Във всички култур-

* Допуснатата е печатна грешка. К. Маркс умира в 1883 г. (Ред.)

ни страни работниците са организирани в съюзи и повечето съюзи са обединени в международни работнически съюзи, както е и нашият съюз, влизащ вече в Международния текстилен съюз⁹¹.

*«Съюзен бюлетин на българските
текстилни работници»,
№ 6, февруари 1909 г.
Подпис: Г. Д.*

*Печата се по текста
на «Съюзен бюлетин на българските
текстилни работници»*

ДО СЛИВЕНСКИТЕ МИНЬОРИ

Враца, 1 март 1909 г.

На сливенските миньори най-сърдечни поздрави от миньорите в Елисейна и Плакалница и врачанските работници.

Йордан Яначков	
Георги Тодоров — миньор	
Г. Димитров	
Ц. Николчов	
Ст. Статков	Ал. Костов
А. Николов	К. Мисканов
П. Ацов	Ц. К. Крачиски
Хр. Новоселски	
Г. Миленков	
Капитански	
Хр. Цветков	
П. Петрушев	

И моя другарски привет Д. Н. (даскала)

Предайте, моля, на другарите рудничари тая поздравителна картичка.

Г. Димитров

*Публикувано за първи път в:
Георги Димитров. Годишник
на музея. С., 1967, с. 206.*

*Печата се по текста
на пощенската картичка*

ДО РАБОТНИЧЕСКИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ
В КОМИТЕТИТЕ НА ТРУДА,
ДО МЕСТНИТЕ
РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ
И ВСИЧКИ СЪЮЗНИ ОРГАНИЗАЦИИ*

София, 25 март 1909 г.

Драги другари,

Както ви е известно, грижата за прилагането на Закона за женския и детския труд временно е възложена върху тий наречените комитети на труда. Обаче единственото лице в Комитета на труда, което би могло да се грижи сериозно и предано за прилагането на закона всред многобройните препятствия, това е работническият представител. Смело може да се каже, че до съществуването на комитетите на труда грижите за прилагането на тоя единствен работнически закон у нас ще бъдат дотолкова сериозни и резултатни, доколкото усърдно, предано и умело вършат своята извънредно важна работа работническите представители.

Въпреки всевъзможните машинации на окръжните управители и министерството, които в своето стремление да осуетят Закона за женския и детския труд намериха прекрасни помощници в лицето на общоделските политикъши, до днес вече са конституирани комитетите на труда в 20 града с работнически представители, социалдемократи, представители на нашите съюзни организации. Остават още няколко спорни места, в които сигурно нашите организации със своята численост и сила ще наложат социалдемократически работнически представители.

Предвид на това, че повечето комитети започват да действуват, а други наскоро ще сторят същото, Синдикалният комитет бърза да даде на работническите представи-

* Окръжно № 525 на СК на ОРСС. (Ред.)

тели и на местните работнически съвети, в постоянно сношение и съгласие с които представителите трябва да вършат своята работа, следните упътвания:

1. Първата работа на работническия представител след назначението е да отиде при кмета, който е по право председател, и да изисква от него свикването на членовете, за да *се конституира комитетът*. Ако кметът не свика членовете или забави да стори това, представителят трябва да протестира пред окръжния управител и Министерството на търговията и да уведоми Синдикалния комитет, за да се изнесе фактът в нашия печат.

2. Комитетът ще се конституира, като се *състави протокол* и като се избере един *секретар на комитета* (председател е кметът).

3. Още в първото заседание на комитета трябва общо да се прочете законът, така също и *Указ № 63 от 12 април 1906 г.*, печатан наскоро след тая дата в Държавен вестник, за да се запознаят всички с работата си. Работническият представител ще изтъкне нуждата да се почнат веднага ревизии, като предложи щото комитетът съгласно министерското окръжно от 12 декември 1908 г. да упълномощи всичките си членове, всеки поотделно да прави ревизии, да съставя актове и праща актовете в съда, като се ползува с всичките права, които дава Законът за женския и детския труд на *инспекторите на труда*. Това да се протоколира и на основание тоя протокол да иска да му се даде една *делегация** писмена, необгербвана, в която да се казва, че той е делегиран от Комитета на труда да прави ревизии и пр. съгласно Закона за женския и детския труд. Тая *делегация* ще бъде подписана от председателя и секретаря на комитета и подпечатана с общинския печат. Няма нужда от нотариална заверка. (Вж образец № 1, напечатан в края на окръжното.)

4. С тая *делегация* на ръка работническият представител е вече длъжностно лице и има право да прави ревизии и да иска за тая цел *съдействието на общинските и административните власти*, именно, да го придружават стражарии или общински агенти при ревизиите. Ревизии.

* Удостоверение. (Ред.)

те ще се правят и във всички фабрики, мини, работилници и пр., които са в околния район на комитета.

5. Добре е работническият представител да се сговори с лекаря да вършат ревизиите заедно. Лекарят е твърде полезен при ревизиите от гледището на хигиената във фабриките, мините и работилниците, дето работническият представител би куцал сам. От друга страна, и без това е длъжността на общинските лекари спада да следят за хигиената във фабриките, работилниците и пр. Най-сетне, заедно с лекаря работническият представител може да бъде сигурен, че никъде не ще среща спънки в работата си, а, напротив, ще бъде улесняван.

6. Добре е работническият представител да изиска да се отлитографират в общината бланки за актове, които просто да се попълват само при ревизиите. Тия актове може да се приготвят по образец № 2, който се прибавя в края на настоящото окръжно.

7. Актовете да се съставят и подписват веднага при ревизиите. Обезателно при ревизиите трябва да присъствуват двама души свидетели, безразлично кои (могат да бъдат и стражари, и агенти), които да подпишат непременно акта.

8. Съставените и подписани актове работническият представител трябва да изпраща до прокурора при окръжния съд било направо, било чрез Комитета на труда.

9. Ако намери при ревизиите твърде нехигиенични работилници, които трябва да се затворят, работническият представител трябва да иска от Комитета на труда да внесе този въпрос в окръжния или околийския хигиенически комитет за затварянето на тия работилници.

10. Първото и най-важно нещо, което всеки работнически представител, преди да започне своите ревизии, трябва да извърши, е да се запознае най-основателно със *Закона за женския и детския труд*. Без такова опознаване по-добре е да не предприеме нищо, защото вместо да помогне за прилагането на закона, може, без да ще, да повреди. А работническите представители най-добре могат да се запознаят със закона чрез внимателното разглеждане брошурката на др. Васил Коларов *«Законодателята защита на детския и женския труд»*. При това в тая брошурка те ще намерят и много ценни

практически указания и упътвания за тяхната длъжност като работнически представители, напр. как да се извършват ревизиите, как да се съставят актовете и пр. Тая брошурка трябва да бъде един постоянен наръчник на работническите представители.

Освен всичко това целокупната дейност на работническите представители трябва така да се насочва, че най-широко да спомага за пробуждането и организирането на незасегнатите и стоящи далеч още от работническото движение работници. Ревизиите, които се правят; нарушенията на закона, които се разкриват; мерките, които се предприемат за прилагането на закона и пр. — всичко трябва да бъде използвано за жива и плодотворна агитация. За тая цел Синдикалният комитет препоръчва следното:

1. Работническият представител трябва да държи точни бележки за ревизиите, които прави, констатираните нарушения на закона и изобщо условията, при които работят работниците във всяка фабрика, мина и работилница.

2. Тия бележки редовно да се изпращат за публикуване в отдела «*Инспекция на труда*» във вестника. Примери в това отношение на русенския представител заслужават общо подражание.

3. Работническите представители трябва да дават месечно или най-малко двумесечно в публични работнически събрания, свикани от местните работнически съвети, отчет за извършените ревизии, за направеното относително прилагането на закона, срещнатите спънки от страна на господарите и властите и пр. По тоя начин те ще могат да държат организираните работници в течение на всичко, което се върши за прилагането на закона, и ще имат постоянната тяхна подкрепа, като в същото време това ще спомага за засилване и разширяване влиянието на съветните организации.

4. Всеки работнически представител трябва да се старае да бъде жив и енергичен *работнически агитатор* да се запознава с неорганизираните работници, да агитира в тяхната среда и да ги привлича в редовете на съветните организации. През време на ревизията в известна фабрика, мина или работилница работническият представител трябва да открие сигурни канали, чрез които мо

же да се промъква нашата агитация, нашият печат и пр. до тамошните работници. Всяка ревизия трябва да бъде крачка напред в организирането на работниците.

Драги другари,

Ползуваме се от случая да ви напомним, че III тримесечие от съюзната година вече изтича. През великденските празници синдикалните настоятелства трябва да се погрижат за приготвянето на тримесечните отчети и най-късно до 10 април т. г. да ги изпратят до Синдикалния комитет заедно с припадащите се членски вноски.

Вземете най-активно участие в агитацията през *Червената седмица* в полза на работническия социалистически партиен и професионален печат, а така също и в агитацията за допълнителните избори и за бляскавото отпразнуване на Първи май — великия международен празник на труда.

Убедени, че ще направите всичко, което ви повелява пролетарският социалистически дълг както за прилагането на Закона за женския и детския труд, така и за всеопащото засилване на социалистическото синдикално движение в България, пращаме ви своя другарски социал-демократически поздрав.

За комитета

Деловодител: *Г. Димитров*

Публикува се за първи път по текста на околното

ПЪРВИ КОНГРЕС
НА СЪЮЗА
НА РУДНИЧАРИТЕ
В БЪЛГАРИЯ

София, 29 — 30 март 1909 г.

1
РЕЧ ПРИ ОТКРИВАНЕТО
НА КОНГРЕСА

29 март 1909 г.

На 29 март сутринта Централният работнически клуб беше пълен с работници, които очакваха откриването на конгреса. Др. Георги Димитров откри конгреса с една обстойна реч върху рудничарското движение в България. В продължение на 2 часа той проследи появяването и развитието на минната индустрия в нашата страна. Обрисова стихийните бунтове на пернишките рудничари през 1901—1905 г. и напоследък на работниците в другите мини, кариери и новостроящи се линии. Спря се върху първите опити на Синдикалния комитет да пусне искрата на организация и социализма сред дълбокия мрак и нечужд терор на дирекцията, между пернишките рудничари и специално върху тяхната героична стачка през 1906 г., която, ръководена и подпомагана само от Общия работнически синдикален съюз и Работническата социалдемократическа партия, продължава цели 35 дни с пълна пролетарска дисциплина и съзнание и роди първата организация на миньорите — Пернишкия рудничарски синдикат. Изтъкна всички ония безобразни пречки в развитието му, които срещаше от полиция, шпиони, дирекция и царжавата, докато най-сетне след миналогодишната февруарска стачка извоюва правото си на свободно съществуване и развитие. След това посочи условията, които извикаха на живот организациите във врачанските и сливенските мини, по новостроящите се линии Кюстендил—турската граница и Търново—Стара Загора—Борушица и инициативата на Пернишкия синдикат като най-стар и силен за обединяването на Рудничарския съюз, който да обединява

всички рудничари под едно знаме и така да бъдат по-успешни борбите им. Спомена и за новообразуваните секции след основаването на съюза на 14 февруари т. г., които си влезли в състава му. Накрай др. Г. Д. обстойно очерта извънредно важното значение на рудничарската индустрия за цялото капиталистическо производство и оттам грамадната роля на рудничарското движение, която има да играе в потока на цялото работническо движение под знамето на социалната демокрация за реализиране на нейните минимални и максимални искания. Изтъкна голямото значение на първия рудничарски конгрес и всред необикновено силния ентузиазъм на делегатите и при съществуващите работници обяви конгреса за открит.

2

ЗА ИСКАНИЯТА НА РУДНИЧАРИТЕ

29 март 1909 г.

Др. Георги Димитров реферира върху исканията на рудничарите. Изхождайки от положението на рудничарите, той разви подробно отделните искания за подобряване условията на труда и посочи средствата, чрез които могат да се реализират.

Конгресът прие единодушно като програмни свои искания следните:

1. Работният ден да бъде 8 часа, като се смята времето на влизане и излизане из рудниците и тунелите, с два часа обедна почивка.

2. Да се празнуват всички неделни и празнични дни, както и Първи май — Празникът на труда.

3. Забраняване нощната работа.

4. Запрещение на работници, ненавършили 18-годишния възраст, да работят в мини, кариери и по новостроящите се железопътни линии.

5. Премахване работата на парче (кутурицата).

6. Въвеждане в рудниците вентилатори и предпазители; употребяване доброкачествени взривни вещества при работата; широка, бърза и безплатна медицинска помощ на пострадалите и боледуващи работници.

7. Държавна застраховка на работниците и техните семейства в мините, кариерите и новостроящите се железопътни линии и шосета в случай на болест, смърт, злополука и старост.

8. Хигиенични и удобни жилища за работниците.

9. Бани, перални и пр.

10. Седмична минимална заплата и седмично изплащане.

11. Инспектори на труда, избирани от работниците и поддържани от държавата.

3
РЕЧ ПРИ ЗАКРИВАНЕ
НА КОНГРЕСА

30 март 1909 г.

Конгресът биде закрит по желанието на делегатите от др. Георги Димитров. Той, след като подчерта важните моменти от дейността на конгреса, подкани делегатите, като отидат по местата си, да положат заедно със своите организирани другари всички усилия, щото решенията, взети на конгреса, да станат плът и кръв и таки безспирно, заедно с работническата класа под знамето на социалната демокрация да вървят крачка по крачка към пълното тържество на работническото освободително дело.

ДО СИНДИКАЛНИЯ СЪВЕТ — ГР. ПИРОТ

7 май 1909 г.*

Преди една седмица агентите Йеленко Станкович и Мита Чирич подвели над 100 работници от Пирот и околните села и ги доведоха в България като горски работници при «Братя Балабанови» в Рила (Кочериново). Вместо да секат гората, накарали ги да работят в реката най-опасната и убийствена работа. Разбрали измамата, нещастните работници още същия ден напускат и гладни, без пукната пара пеш изминават цели 120 километра обротно до София!

Ние направихме каквото можахме. Дадохме малка материална помощ и нужните напътствия.

Съобщавайки ви това, драги другари, ние сме уверени, че ще предприемете необходимите мерки да защитите за в бъдеще работниците от подобни измами и беди. Когато имп желаети работници да дойдат в София, трябва предирително да се обърнат лично или чрез вас към другаря Риналдо Гримец, каменоделец, ул. «Цар Симеон» № 58, Работнически клуб.

С най-горещи социалдемократически поздрави

Секретар: Г. Димитров

* «Рабочие новине»,
№ 51, 7 май 1909 г.

Печата се по текста
на в. «Рабочие новине».
Превод от сръбски език

НА «РАБОТНИЧЕСКА БЪЛГАРИЯ»

В своето отчаяние, че социалдемокрацията им отнема всяка възможност да си служат с движението на индустриалния пролетариат за кариеристическите си и политически цели, общоделските политикани са побеснели и не се спират даже пред най-големите безчестия против нас. Неотдавна те гаменски излъгаха, че на 18 април в пернишката мина работили близо *хиляда* работници, и празнували Първи май само *стотина*. Сега пък в бр. 33 на «Работническа България» пускат отвратителни измислици и клевети за нашата агитация в «Плакалница». И това е съвсем понятно: на злополучните общоделски политикани никъде не им върви. «Плакалница» бе *единственото* място, дето имаха голяма надежда да завъртят около себе си известно число индустриални работници. Но горчиво разочарование! Шарлатанията им и тук не минава. Работниците не искат да се отделят от Рудничарския съюз; те искат да бъдат заедно, ръка за ръка със своите братя из цялата страна; не искат да стават оръдия на инстинктовци и да бъдат изигравани, както бедният служещ Чолаков, който по-рано за общоделските политикани бе *един буден и съзнателен работник* (гледай «Работническа България», бр. 24), а сега, когато разкрива едно гроно престъпление, едно рядко продажничество на Пастухов, става за същите тия политикани — *мародер първокачествен!*

Никога не съм имал желание лично да се защитавам от многобройните клевети и хули на нашите политически противници. Такава лична защита смятам за излишна,

на и недостойна за един активен социалдемократ. И сега не за своя лична защита, а за да дам възможност на другарите и съчувствениците в «Плакалница» и Елисейна, както и в другите места нагледно да видят още веднъж с какви кални средства си служат потъналите в престъпления спрямо работническите интереси общоделски политикани с цел да разпокъсват работниците и ги правят свои оръдия, аз каня публично оня мерзавец, който е написал въпросната статия за «Плакалница» в 33 брой на «Р. Б.», в разстояние на 10 дни да излезе с името си и посочи: 1) кога, де и пред кого аз съм говорил против гърците и съм искал тяхното изгонване? 2) кога, де и на кои работници съм вземал по «60 и няколко стотинки», за да изпращам някакво заявление в министерството за изгонването на гърците? и 3) какви предателства и против кои работници съм вършил в «Плакалница»?

Аз знам, че ясен и определен отговор не ще получа, защото общоделските политикани с нищо не могат да подкрепят тия отвратителни измислици и клевети, обаче нужно е със своето мълчание или извъртане сами да се изобличат като безчестни клеветници и безподобни шарлатани пред работниците, които те с измама искат да вземат на своя страна.

И «Работнически вестник»,
№ 85, 20 май 1909 г.
Подпис: Г. Димитров

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

ДО СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ*

София, 21 май 1909 г.

Другари,

Съгласно чл. 28 от съюзния устав и решението на Синдикалния комитет *Шестият синдикален конгрес* ще се състои в гр. Варна на 22, 23 и 24 юли т. г. със следния привременен дневен ред:

1. Отчет на Синдикалния комитет и Контролната комисия.
2. Съюзният бюджет.
3. Избиране Синдикален комитет и Контролна комисия.
4. Агитацията всред индустриалния пролетариат и неговата организация.
5. Организацията на стачките.
6. Законът за женския и детския труд и работническите представители.
7. Работническите злополуки и задачите на синдикалните организации.
8. Организацията на адвокатската защита, взаимопомощта, бюрата за безработни и пр.
9. Запитвания и предложения.

Съюзните организации трябва веднага да разгледаг горните въпроси и вземат по тях съответните решения. Ония организации, които биха искали конгресът да се занимае с други въпроси или пък да измени привременния дневен ред, трябва най-късно до 10 юли т. г. да съобщят това на Синдикалния комитет.

* Окръжно № 816 на СК на ОРСС. (Ред.)

Като привършат разискванията си върху дневния ред, организациите трябва да изберат делегати за конгреса, като се съобразят точно с постановленията на съюзния устав и правилник.

Тъй като годишните събрания на професионалните съюзи, които трябваше да станат през юли т. г., се отлагат за през януари 1910 г. за изравнение нашата съюзна година с календарната, централните настоятелства на професионалните съюзи съвместно с контролните комисии трябва да подберат по няколко подходящи другари за делегати и да ги предложат на секциите, за да бъдат измежду тях избрани делегати на конгреса. Желателно е делегатите на професионалните съюзи да бъдат от различни, и то от по-големите секции.

Веднага след избиране делегатите имената им трябва да бъдат съобщени на Синдикалния комитет.

С другарски поздрав
За Синдикалния комитет
Деловодител: *Г. Димитров*

В. «Работнически вестник».
№ 86, 22 май 1909 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

ДО СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ*

София, 8 юни 1909 г.

Другари,

Предвид на това, че господарите в своето стремление да осуетят прилагането на Закона за женския и детския труд прибягват до съдействието на властите и услугите на несоциалистическите и неработническите организации, като чрез всевъзможни фалшификации и мошеничества в публичните избори се мъчат да прокарат за работнически представители в комитетите на труда лица, които не ще влизат в противоречие с техните интереси и желания, Синдикалният комитет ви препоръчва да настоявате най-енергично, щото публичните избори за работнически представители да се произвеждат при следните, напълно отговарящи на изискванията на закона условия:

1. Да бъдат допуснати да гласуват само организирани в *чисто* работнически професионални организации работници, т. е. организации, които се състоят *само* от работници, в които няма посредници или господари.

2. Да участвуват в избора всички работнически професионални организации в околията, в градската община на която се конституира Комитетът на труда.

3. Да гласуват само ония членове, които са били записани *един* месец преди обявяване разпореждането за избора, а там, дето става *втори* публичен избор поради касиране на първия, *един* месец до деня, в който е станал първият избор.

4. Членовете, които дължат повече от *два* месеца членски вноски, смятани до деня, в който се сключват окончателно избирателните списъци, не могат да гласуват.

* Окръжно № 861 на СК на ОРСС. (Ред.)

5. Избирателните списъци да се съставят по членските книжки на членовете. Да се допускат с карти само членовете на ония организации, които не предвиждат в уставите си даването членски книжки.

6. Да има застъпници по равно от двете страни за приготвянето на списъците и произвеждането на избора.

7. Приготвянето на избирателните списъци да стане *преди* деня на избора и след като се проверят членските книжки.

8. В случай че бюрото при приготвянето на списъците пише и неимеющи право да гласуват, да се изпрати проект до окръжния управител и министерството и да не се произвежда изборът, докато не се уреди въпросът.

9. В деня на избора да гласуват *само* записаните по-ршно в списъците, и то *тайно, лично, поименно и с депониране членската си книжка*.

10. Всяко нарушение на установените условия за приготвянето на списъците и произвеждането на избора да се изтънява да бъде отбелязано в протокола, а ако откаже бюрото да стори това, да се подаде веднага писмено заявление до бюрото за прилагане към протокола. В такъв случай в самия протокол при подписването му нашите застъпници да отбележат нарушенията, посочени в заявлението.

Тия са условията, които могат да гарантират правилното произвеждане на публичния избор за работнически представител.

В случай че бюрото или противната страна откаже да приеме тия напълно законни условия, преди да дадете съгласието си да се произведе изборът при други, противополконни условия, трябва да уведомите Синдикалния комитет и да чакате неговото разпореждане.

Всичко това е необходимо, за да се тури край на безобразната игра, която се разиграва от страна на господарите и властите и техните оръдия около избирането на работническите представители.

С другарски поздрав
За Синдикалния комитет
Деловодител: Г. Димитров

ПРИЛОЖЕНИЕ

ДО СЪЮЗНИТЕ ПРОФЕСИОНАЛНИ И ОБЩИ РАБОТНИЧЕСКИ СИНДИКАТИ*

София, 13 август 1905 г.

Другари,

Съобщаваме ви, че тазгодишният Общ работнически синдикален конгрес в заседанието си на 6 т. м. избра за Синдикален комитет другарите: Г. Кирков, секретар-писиер, и членове: В. Нейчев, Гр. Михайлов, Г. Димитров и Г. Карпузов. В първото свое заседание Общият работнически съвет избра за деловодител на Синдикалния комитет др. Г. Димитров, до когото занаяпред ще трябва да се изпраща всичко, което се отнася до Синдикалния комитет.

Като поема ръководенето делата на съюза, Синдикалният комитет счита за необходимо преди всичко друго да обърне вниманието ви върху следното:

I. Предвид на това, че годината на съюза** занаяпред ще се смята от I-ви юли, необходимо е всички съюзни синдикати да наредят своите книжа и сметки така, че и тяхната година да започва от същата дата. Сега, след конгреса, синдикатите ще трябва да си изберат нови настоятелства и контролни комисии и да съобщят *незабавно* на Синдикалния комитет точните си адреси.

II. При разглеждане ведомостта за постъпилите в съюзната каса членски вноски конгресът констатира известни нередовности и грешки. За да бъдат отстранени те, необходимо е ония синдикати, които са изпратили парични суми до Синдикалния комитет и не са получили срещу

* Окръжно № 1 на СК на ОРСС. (Ред.)

** Отнася се за отчетната година. (Ред.)

тях редовни разписки, да съобщят най-късно до края на тоя месец *кога* и *какви* суми са изпратили.

III. През изтеклата година някои от синдикатите са усвоили лошата практика да внасят в съюзната каса членски вноски не за всички свои членове, а само за редовните. По тоя начин в резултат се е получило това, че от 2001 членове на съюза членски вноски са постъпили за около 900 членове. Очевидно тая практика създава големи бъркотии в сметките на съюза и прави съвършено нестабилен неговия бюджет. Ето защо занапред тя не бива да се продължава. Членските вноски трябва да се внасят в съюзната каса в края на всяко тримесечие от общата наличност на синдикатите, и то за всички действителни членове, които фигурират в техните списъци. Работа на всеки синдикат е да вземе най-енергични мерки, за да направи нередовните си членове редовни; в съюзната каса обаче той трябва да внася членски вноски и за тях, докогато не ги заличи от списъка си.

IV. Тазгодишният конгрес освен другото задължи деловодителя на Синдикалния комитет да дава в съюзния орган «Работнически вестник» своевременно сведения за състоянието и деятелността на синдикатите. За да бъде обаче сполучливо вършена тая работа и за да стане нашият орган действително изражение на движението и борбите на работническата класа у нас, необходимо е синдикатите да си изберат специални дописници, които редовно да съобщават на Синдикалния комитет всички по-важни факти из живота на своите синдикати и да дават сведения за условията на труда, отношенията на господарите към работниците и пр. Съобщаваните факти и сведения трябва винаги да бъдат добре проверени.

V. Една от първите и важни работи, които предстои на съюзните синдикати, на местните работнически съвети и на всички синдикални другари, е целесъобразното организиране разпространението на съюзния орган «Работнически вестник» — истинския защитник на работническите интереси, най-добрия пионер за класовото съзнание и организиране на работниците и незаменимия ръководител на борбите, които съзнателното и организирано работничество у нас води. Интересите на нашия съюз, на нашето синдикално движение налагат най-широкото раз

пространение на «Р. в.» не само между организираните работници, но и всред широката пролетарска маса, стояща още далече от нашите организации. Колективните усилия на съюза трябва да бъдат насочени преди всичко към това — всеки синдикиран работник да получава вестника. В това отношение досега е направено твърде малко. От 2000 работници, влизащи в съюза, само около 700 получават «Р. в.».

По решението на тазгодишния партнен конгрес изданието на «Р. в.» за напред остава напълно в ръцете на партийната книжарница. Той ще излиза пак два пъти в седмицата с годишен абонамент *6 лева предплатени*. За улеснение на работниците обаче записването може да става чрез настоятелствата на синдикатите, които ще гарантират за своите абонати пред книжарницата и ще събират абонамента по следния начин: при записването 1 лев и всеки месец заедно с членския внос — по 50 ст. А с отстъпката, която се прави на настоятелите и която в случая остава в техните каси, те биха могли да абонират някои от своите бедни другари, които не могат със собствени средства да получават вестника. Този начин на абониране членовете на синдикатите Синдикалният комитет намира за твърде удобен.

VI. Червеният народен календар е вече под печат и скоро ще бъде готов. Синдикатите трябва да вземат бързи и енергични мерки за неговото възможно най-широко разпространение между работниците. Нашият календар трябва да проникне и в най-затътените кътове на работническата класа и да занесе там лъчите на социалистическия просвета. Необходимо е настоятелствата на синдикатите да влязат в споразумение с местните партийни комитети по въпроса за разпространението на календара.

Другари,

Започвайки своята трудна работа, като ръководително тяло на съюза Синдикалният комитет е убеден, че всички съюзни синдикати и синдикални другари, проникнати от върховните интереси на нашето движение и въодушевени от освободителния пролетарски идеал, ще му дадат пълното свое съдействие и всички дружно ще заработим

с удвоени и утроени усилия за тържеството на нашата борба — освобождението на работническата класа от съвременното икономическо, политическо и духовно робство.

С другарски поздрав
За Синдикалния комитет
Секретар-каснер: *Г. Кирков*
Деловодител: *Г. Димитров*

Адрес: *Г. Димитров*, Работнически клуб, ул. «Цар Симеон» № 116.

*Публикува се за първи път
по текста на окръжното*

ДО СЪЮЗНИТЕ ПРОФЕСИОНАЛНИ И ОБЩИ РАБОТНИЧЕСКИ СИНДИКАТИ*

София, 18 август 1905 г.

Поканват се съюзните професионални и общи работнически синдикати да обърнат сериозно внимание върху следното:

I. През изтеклата съюзна година много от синдикатите са внасяли нередовно своите членски вноски в касата на съюза и сега, в началото на настоящата година, дължат или едно, две, а и някои даже и за три тримесечия. По тази причина от миналата година е останал един недобор от около 100 лева. Предвид на това Синдикалният комитет поканва синдикатите, които дължат членски вноски, да побързат с тяхното внасяне и да вземат най-енергични мерки за целесъобразното организиране събирането на членските вноски от своите членове, за да могат редовно, *точно* в края на всяко тримесечие без особени затруднения да се задължават към съюза. Същевременно трябва да се води и една непрекъсната пропаганда в синдикатите, с която да се въздействува върху *нередовните* членове да станат *редовни* в изпълняване своите задължения към синдиката.

II. Настоятелствата ще трябва да свикат своите синдикати на събрания, в които да се даде отчет от делегатите на синдикалния конгрес за неговата дейност и да се разгледат, разберат и усвоят неговите решения и резолюции, за да насочват синдикатите съобразно с тях своята организаторска дейност. На тия събрания синдикатите също трябва да подложат на внимателна критика своята до-

* Окръжно № 18 на СК на ОРСС. (Ред.)

сегашна работа за обединението и пролетарската просвета на работниците и възползувани от добития опит и от късата, но твърде поучителна практика на нашия съюз, да пристъпят още по-усърдно към целесъобразна и ползотворна работа за своето количествено и качествено засилване, като в своята дейност винаги изхождат преди всичко от общите интереси на работническата класа, от интересите на нейното освободително дело.

III. Ония синдикати, които още не са си избрали нови настоятелства и контролни комисии, трябва да побързат да сторят това и да съобщят *точните* си адреси, както и *точното* число на своите членове.

IV. Вторият синдикален конгрес в разискванията си върху дейността на съюза освен другото констатира, че някои от съюзните синдикати са се загнездили изключени за противопартийна дейност членове на Работническата социалдемократическа партия и систематично са се старали да противопоставят синдикатите на партията, като с това твърде много са спъвали правилното развитие на самите синдикати. Предвид на това конгресът реши: *изключените за противопартийна дейност партийни членове не могат да бъдат нито действителни, нито спомагателни членове на съюзните синдикати.* Това конгресно решение строго трябва да се съблюдава, като същевременно ония синдикати, в които досега е имало изключени за противопартийна дейност партийни членове, направят потребното за тяхното отстранение.

V. Съгласно решението на конгреса спомагателни членове на синдикатите могат да бъдат *само* партийни членове. Съображенията за това ясно са изложени в окръжното на Синдикалния комитет под № 140 от м. г. Съюзните синдикати не бива да приемат за спомагателни членове хора, които не са членове на Работническата социалдемократическа партия, а ония синдикати, в които е имало досега такива, трябва да вземат нужните мерки за отстранението им.

VI. Предвид на обстоятелството, че за да може Синдикалният комитет да върши своята ръководителна работа и да оказва своевременно съдействието си на отделните синдикати, е необходимо да бъде в течение на това, когато те вършат навън, в средата на неорганизираните работни

III, синдикатите са длъжни чрез своите настоятелства и дописници да бъдат в редовна преписка с комитета, като му съобщават по-важните работи из своята дейност и нещичко, което би могло да характеризира условията, сред които те работят, а така също и да изпращат по два екземпляра от всички свои печатни издания: афиши, позитиви и пр.

VII. Синдикалният комитет намира за необходимо да се въведе във всички синдикати еднакво счетоводство — просто, удобно и ясно. За тая цел той приготвя образци, които скоро ще бъдат отлитографирани, придружени с известни упътвания и разпратени до синдикатите. Затова иска последните не бързат да се снабдяват с нови тефтери.

За Синдикалния комитет
Секретар-каснер: *Г. Кирков*
Деловодител: *Г. Димитров*

II «Работнически вестник»,
№ 89, 19 август 1905 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

ДО СЪЮЗНИТЕ ПРОФЕСИОНАЛНИ И СМЕСЕНИ РАБОТНИЧЕСКИ СИНДИКАТИ*

София, 19 септември 1905 г.

Поради това, че краят на първото тримесечие от настоящата съюзна година вече приближава, Синдикалният комитет счита за необходимо да обърне вниманието на съюзните синдикати върху следното:

I. За да може Синдикалният комитет, като ръководително тяло на съюза, да извършва успешно своята работа, да предприема своевременно целесъобразни мерки за количественото и качествено разрастване на синдикатите, за тяхното организационно и идейно укрепване и чрез своята намеса в живота и борбите им да подпомага и насочва правилно тяхното развитие, необходимо е настоятелствата да дават на комитета в края на всяко тримесечие подробни отчети за състоянието, дейността на своите синдикати. За по-лесното и добро приготвяне на тия отчети Синдикалният комитет е отпечатал и изпратил на всички синдикати специални формуляри. Настоятелствата ще трябва да се погрижат още отсега да съберат необходимия фактически материал за своите отчети и да попълнят по един от изпратените им формуляри, като придружат и фирмените данни, които ще внесат в него, с подробни разяснения върху състоянието и дейността на синдикатите си, както и върху условията, сред които се развиват и действуват последните. Така приготвени, отчетите трябва да бъдат изпратени на комитета *най-късно* до 30 септември т. г. Ония от секретарите, които срещат известни затруднения при съставяне на отчетите, трябва да се от

* Окръжно № 149 на СК на ОРСС. (Ред.)

насят за съдействие до ръководителите на синдикатите, до някои по-сведущи партийни членове или до секретарите на местните работнически съвети, които са длъжни да им услужват с всичко необходимо за навременното и добро приготвяне на отчетите.

II. Точно в края на тоя месец заедно със своите отчети синдикатите трябва да внесат в съюзната каса и членските си вноски *наведнъж* за цялото тримесечие от общата сума на своите приходи. Не трябва да се забравя, че членските вноски ще се пресмятат *според числото на всички написани членове* от месеца, през който са постъпили в синдиката, без да се гледа на това, дали са редовни или нередовни. Синдикатите трябва да вземат енергични мерки за редовното събиране членските вноски от своите членове и особено чрез просветителната си работа да направят нередовните — *редовни*.

III. Ония синдикати, които имат *недобор* от членски вноски за изтеклата 1904—1905 съюзна година, трябва да побързат и го внесат *най-късно* до края на тоя месец.

IV. За да се въведе необходимото единство в книговодството и сметководството на съюзните синдикати и Синдикалния комитет и да се направи то удобно и отговарящо на техните нужди, комитетът намери за уместно да напечата специални книжа за синдикатите, като ги придружи и с необходимите наставления за тяхното водене. Те са: писова книга, книга за членските вносове, книга за статистика и каталог за събранията. Всичките тия тефтери заедно с наставленията за тяхното водене скоро ще бъдат готови и изпратени на синдикатите. Подвързани добре, с разносните по експедирането им те ще струват само 7 лева. Тяхната стойност трябва да бъде изпратена на Синдикалния комитет в края на тоя месец заедно с членските вноски за първото тримесечие от настоящата съюзна година. Настоятелствата, щом получат тефтерите, трябва да се разпоредят, щото техните касиери и секретари да внесат сметките и делата на синдикатите в *новите книжа*, и то още от началото на месец юли т. г. Контролните комисии редовно, най-малко веднъж в месеца, трябва да правят ревизия и да следят освен другото и за правилното водене на книжата.

V. Старите или новоизбраните настоятелства на ония

синдикати, които още не са влезли в редовни сношения със Синдикалния комитет, трябва *веднага* да съобщят адресите си и числото на членовете. В противен случай тяхното мълчание ще се тълкува от комитета като *нежелание* да изпълняват редовно своите задължения към Синдикалния съюз.

VI. Синдикатите, които имат вече отпечатани устави, трябва да изпратят в най-скоро време на Синдикалния комитет по 3 екземпляра от тях.

VII. Всички окръжни на Синдикалния комитет, печатани отделно или в съюзния орган, трябва непременно да се прочитат в общите събрания на синдикатите, да вземат последните акт от тях и да се съобразяват с постановленията на съюзния устав, конгресните решения и разпорежданията на комитета, като не забравят, че това е най-необходимото условие за тяхното правилно развитие, за закрепването на съюза и усилването на нашето синдикално движение.

Спрямо нередовните синдикати, които със своята небрежност спъват дейността на съюза и Синдикалния комитет, ще се вземат предвидените от съюзния устав мерки

За Синдикалния комитет

Секретар-касиер: Г. Кирмъ

Деловодител: Г. Димитров

ДО РАБОТНИЧЕСКИЯ ШИВАШКИ СИНДИКАТ В ПАЗАРДЖИК

София, 21 ноември 1905 г.

Другари,

Известно ви е, че съгласно решението на II синдикален конгрес изключените поради противопартийна дейност от Работническата социалдемократическа партия лица не могат да бъдат нито действителни, нито спомагателни членове на съюзните синдикати. Като ви напомня това конгресно решение, Синдикалният комитет намира за необходимо да ви покани да вземете нужните мерки за отстранението на *Иван Савлаков*, член на вашия синдикат, който миналата година е напуснал партията и сега поради неговото непартийно поведение спрямо местната партийна организация и противопартийната му дейност не е бил приет за член на партията, което е равносилно и равнозначуше с *изключване*. Необходимо е да сторите това не само за да изпълните конгресното решение, но и за да се запазят между вашия синдикат и партията, в лицето на Пазарджишката партийна организация, такива отношения, които биха гарантирали правилното развитие и тихата ползотворна дейност на синдикатите.

Ако Иван Савлаков се счита онеправдан, ще трябва да се отнесе до *Централния комитет* на партията, обаче докато не бъдат възстановени неговите права на партиен член, в никакъв случай не може да бъде член на вашия синдикат.

Неговото отстранение трябва да стане и въз основа

конгресното решение за спомагателните членове, според което спомагателен член на синдиката може да бъде само оня, който е член на Работническата социалдемократическа партия.

С другарски поздрав
За Синдикалния комитет
Секретар-каснер: *Г. Киркин*
Деловодител: *Г. Димитров*

*Публикува се за първи път
по текста на писмото*

ДО НАСТОЯТЕЛСТВАТА НА СЪЮЗНИТЕ СИНДИКАТИ*

София, 5 февруари 1906 г.

Другари,

В настоящия момент, както ви е известно, нашият съюз има да издържа две стачки — едната в станимашката прининена фабрика, в която участвуват 120 работници, и другата — на работниците и работничките, на брой 42, от тютюневата фабрика на Ноев в София. При сегашните мизерни трудови условия и прекомерната експлоатация, при която са изложени работниците у нас, всеки ден може да се очаква избухването на някоя нова стачка. Толкова повече че нашите организации поради недостатъчната своя организационна и идейна заякналост не всякога успеват да предупредят стихийното и ненавременно обявяване на стачките.

За сполучливото ръководене и издържане на стачническите борби, които ни предстоят, освен другото изискват се и доста парични средства. Съюзният *фонд за защита и борба* трябва добре да се закрепи, за да отговори успешно на нуждите, които по-нататъшното развитие на синдикалното движение у нас ще му наложи. А това доста бавно би се постигнало при сегашното финансово състояние на нашите синдикати само от редовните членски вноски. Ето защо необходимо е съюзните синдикати и всички синдикални и партийни другари да положат възможните старания за усиляване на *фонда* било чрез уреждането на специални срещи или вечеринки в негова полза, било, и

* Окръжно № 467 на СК на ОРСС. (Ред.)

най-главно, чрез събиране с подписки по повод обявените стачки, волни пожертвования.

В същото време стачките трябва да бъдат използвани и за агитация между работниците. Освен да се свикват специални събрания, в които да се обясняват причините, исканията и значението на известна стачка, като се изтъкне пред работниците всичката поука от нея, трябва още и подписките, които се пускат за събиране помощи, да проникват възможно най-широко в работнишките среди, защото чрез тия подписки твърде добре може да се направи известна между работниците дадена стачка, да се възбуди по-жив интерес към нейните причини и искания, да се развива у работниците чувството на солидарност, да се приучват те да подпомагат своите борещи се другари и да вземат участие със своето морално и материално съдействие и в ония работнишки борби, в които не се засягат непосредствено техните интереси. Събирането на волните пожертвования трябва винаги да бъде придружавано от една енергична агитация.

Особено внимание съюзните синдикати трябва да обрнат за навременното обявяване и добро организиране на стачките, като чрез енергична и умела агитация предупреждават, доколкото е това възможно, стихийното и понякога съвсем неуместно обявяване на стачки. Между работниците трябва да се пропагандира правилният възглед върху стачната борба, за да разберат истинското нейно значение в общата работнишка борба, да не гледат на нея като на някакъв пенкилер против капиталистическата експлоатация и да пристъпят към стачка с най-голяма осторожност.

Стремежът на съюзните синдикати заедно с партийните организации трябва да бъде да поставят всичките стачки под своето непосредствено влияние и да ги използват както за внасянето известни подобрения в мизерните условия на труда, така и за пробуждането съзнанието на работниците и за вмъкването неорганизираните от тях работнишкото движение. Не трябва да се забравя, че която всяка борба, така и стачката, за да се води сполучливо трябва да бъде възможно най-добре организирана. Пренападателните стачки, обявявани под ръководството на местните работнически съвети, *обезателно* трябва да се

има съгласието на Синдикалния комитет, защото само в такъв случай ще се дава материална подкрепа от съюза и ще се ангажират общите средства на съюзните синдикати. А когато съветите се намесват в стихийно избухнали стачки, веднага трябва да съобщават на Синдикалния комитет причините и исканията на стачката, условията, при които се води тя, и числото на участващите в нея работници, само след което ще могат да разчитат на възможната парична помощ от съюза.

Така като се действува, другари, ний не само ще успеем да гарантираме материалното издържане на нашите стачни борби, но и ще осигурим по-голяма възможност за техните практически успехи, а така също и за агитационното им и възпитателно влияние върху работниците.

С другарски поздрав

Секретар-касиер: *Г. Кирков*

Деловодител: *Г. Димитров*

" *«Работнически вестник»*,
№ 42, 7 февруари 1906 г.

Печата се по текста
на в. *«Работнически вестник»*

ДО СЪЮЗНИТЕ СИНДИКАТИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ*

София, 12 май 1906 г.

Другари,

Третият конгрес на Общия работнически синдикален съюз съгласно чл. 29 от съюзния устав и решението на Синдикалния комитет, взето в заседанието му на 11 май т. г., ще се състои на 19, 20 и 21 юли в Сливен със следния *привременен дневен ред*:

1. Отчет на Синдикалния комитет и Контролната комисия.
2. Общият съюзен бюджет.
3. Избор на Синдикален комитет.
4. Идейните и организационните връзки между съюз и партията. Референт др. *Д. Благовев*.
5. Организация на работническите стачки. Референт др. *Г. Димитров*.
6. Разглеждане и приемане изработения от Синдикалния комитет правилник за вътрешната уредба на съюза.
7. Работническото законодателство и Синдикалният съюз. Референт др. *Хр. Кабакчиев*.
8. Синдикална устна и печатна агитация и пропаганда. Референт др. *Г. Кирков*.
9. Разни.

Поканват се местните работнически съвети да свикват незабавно синдикалните настоятелства на конференции за разглеждане дневния ред, след което настоятелствата да го внесат в общите събрания на своите синдикати и

обстойно разискване и осветление. Добре ще бъде синдикатите да вземат и специални резолюции върху по-важните точки от дневния ред, които резолюции своевременно да изпратят на Синдикалния комитет.

При избирането на делегати необходимо е синдикатите да бъдат много внимателни. Постановленията на устава трябва строго да се спазват и за делегати да се изберат подходящи за тая извънредно важна и отговорна работа другари. Желателно е делегатите да изхождат из средата на самите синдикати, дето това е възможно, и всеки делегат да представлява само един или най-много два синдиката.

Числото и имената на избраните делегати трябва да бъдат съобщени най-късно до 5-и юли на *местните работнически съвети* в Сливен (адрес: Д-р Данчев, адвокат) и на *Синдикалния комитет*.

С другарски поздрав

Синдикален комитет

Г. Кирков, В. Нейчев, Г. Димитров

Г. Михайлов и Г. Карпузов

ПОЗИВ КЪМ ОРГАНИЗИРАНИТЕ И НЕОРГАНИЗИРАНИТЕ РАБОТНИЦИ В БЪЛГАРИЯ

Другари работници,

Наслагалото се от дълги години силно недоволство и гърдите на пернишките минни работници против безчовечните и крайно мизерни условия на труда в мината днес се изрази в обща стачка. Мината сега е свършено пусто. Нито един работник няма в подземните галерии. Стачниците, на брой около *900 души*, са напълно съгласни и не поколебимо решени да водят своята справедлива борба до момента, в който дирекцията ще бъде принудена да приеме техните справедливи и належащи искания. Преди звикани от произволническото поведение на дирекцията, дълготърпеливите и измъчени работници от пернишката мина се повдигат като един човек да турят преграда против тия произволи, да намалят мизерията и експлоатацията, да запазят своите интереси, да си извоюват по добър, по-сносен и човешки живот и по тоя начин да могат да вземат широко и сигурно участие в общата велика работническа борба за окончателното премахване на експлоатацията и освобождението на работниците от днешната убийствена мизерия.

Другари,

Ние не мислехме да прибъгваме в тоя ден до стачка, ако не бяхме най-дръзко предизвикани от дирекцията, която е единственият виновник за сегашното положение в мината. Ние се мъчехме по различни други начини да пресечем пътя на произволите, извършвани от дирекцията. За тая цел изпратихме завчера до Министерството

на търговията и земледелието една телеграма, която ще се напечата в «Работнически вестник».

Другари работници,

При това от страна на комитета на Общия работнически синдикален съюз се яви специален делегат⁹² да се застъпи пред дирекцията за несправедливо уволнените и преследвани сдружени работници. Но всичко напразно. Дирекцията не се отклони от своя път. Снощи тя посегна да уволнява и членовете на избраната от работниците комисия. Това вече препълни съвсем чашата на работническото търпение и стачката бе неизбежна.

Борбата се започна и ще се води необикновено ожесточено. Ние имаме насреща си един силен противник — самата държава. Борбата с нея винаги е по-мъчна, отколкото борбата с частен господар. Ние обаче сме дълбоко убедени, че подкрепени от своите организирани другари, от Синдикалния съюз и Социалдемократическата* партия и техния орган «Работнически вестник», ще преодолеем всички трудности и ще излезем победители в тая своя борба. Ние сме правили и други път стачки, но именно техните успехи ни правят сега много по-силни. Ние знаем много добре, че само чрез своето пълно съгласие, чрез съдействието и подкрепата на всички български съзнателни работници ще можем да разчитаме на победа.

Другари,

Подкрепете най-широко нашата борба! Нека никой не отива на работа в пернишката мина.

Който започне работа на мястото на стачниците, той ще бъде най-големият престъпник спрямо себе си, спрямо своите другари и семейство, спрямо цялата работническа класа.

Да живее борбата на минните работници!

Да живее работническото съгласие!

Да живее освобождението на работническата класа!

Помощи да се изпращат до Георги Кирков, за Синдикалния комитет (улица «Цар Симеон» № 116).

Мина Перник, 20 юни 1906 година

От минната работническа комисия

Публикува се за първи път по текста на позива

* В текста — «социалистическата». (Ред.)

ПРОТИВ ПРОИЗВОЛИТЕ НА ПРАВИТЕЛСТВОТО В ПЕРНИК*

Перник, 18 юли 1906 г.

Цял месец сме вече изложени на полицейски произволи и насилия. Многократните наши протести посрещат с оглушки, против беснуването на полицията не взехт никакви мерки. Вие я оставихте свободно да тъпче законите и тя непрестанно злоупотребява с нашето мирно, легално и законно държане. Сега е организирана и шайка от лумпени македонствующи, шпиони на директора, които предизвиква скандали, преследва, бие и се закашва да убива стачници и наши агитатори. Полицейският пристав Попов публично заявява, че имал генерално пълно мощно да действа против нас и да ни поставя вън от законите. Нас ни псуват, оскърбяват и тероризират в негово присъствие, но той не само не взема мерки против провокаторите шайкаджии, но явно ги насърчава и покровителствува; за мними съчинени закашвания арестува, интернира наши другари, а пред явни заплашвания и побои против нас стои със скръстени ръце и ехидно се смее, като не позволява на арестуваните да подават оплаквания. Досега с големи усилия ние въздържахме възмутените от тия беззакония и безобразия стачници да не излеят своето справедливо възмущение върху главите на престъпниците, облечени във власт. Това обаче по-нататък надали ще бъдем в състояние да сторим. Вземете стро-

* Телеграма до министъра на вътрешните работи с копие до в. «Работнически вестник». (Ред.)

ги и бързи мерки, защото иначе и всички стачници ще бъдем принудени сами да запазим, вече силно, правата и живота си.

За работническата комисия

Г. Димитров, Р. Матолков и Веселин Дамянов

И *«Работнически вестник»*
№ 87, 21 юли 1906 г.

Печата се по текста
на в. *«Работнически вестник»*

ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА СЪСТАВА, ДЕЙНОСТТА И ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СИНДИКАТ В СОФИЯ

от 1 юли 1905 до 1 юли 1906 г.

Другари,

За да насочим по-правилно и по-плодотворно предстоящите усилия на нашия синдикат за организирането и просветата на печатарските работници и за всеобщата и сигурна защита на техните професионални интереси, необходимо е внимателно да проследим със своя колективен ум неговото развитие и като прегледаме състава, дейността и финансовото му състояние през изтеклата съюзна година, да вземем необходимите мерки за отстранението на забелязаните недостатъци и слабости. Долните данни, макар и недостатъчно подробни и накъсо коментирани, ще ни помогнат, надяваме се, да изпълним тая задача.

Синдикатът започна отчетната година с 43 членове, постъпили през годината нови — 46; изключени, замислили и доброволно напуснали — 19; остават в края на годината — 70 членове. От тях с цял членски внос — 52, с половин — 18; женени — 8, неженени — 62; българи — 67, от други народности — 3; 17 — до 20-годишна възраст, 47 — от 20 до 30 г. и 6 — от 30 г. нагоре; 3 — с първоначално образование и 67 — с непълно средно; членове на Работническата социалдемократическа партия — 18, на работническото просветително дружество «Класово съзнание»⁹³ — 21.

Чрез усилена и постоянна агитация и пропаганда синдикатът въпреки големите трудности, които е срещал, е успял да увеличи числото на членовете си с 27 души. Това е наистина добър резултат от нашите общи усилия, но той

далеч не може да ни задоволи. Процентът на неорганизираните печатарски работници си остава още голям. Освен това около 200 души влизат в печатарски дружества с буржоазни тенденции. От работничките в печатарското производство, числото на които сравнително бърже расте, в нашия синдикат не влиза нито една. Всичко това ясно показва, че направеното през изтеклата година за привличането нови работници в нашите редове, макар и да не е малко, е недостатъчно.

Наред със своите грижи за обединението на печатарските работници синдикатът е работил доста енергично и за тяхната просвета. За тая цел са свикани 15 публични и частни синдикални събрания, на които са държани следните сказки: на 8 юли 1905 г. «Стачното движение и организация на фабричните работници», реферат от др. Н. С.; на 7 август с. г. — «Стачката в печатницата на Атанасов», сказка от др. Г. Кирков; на 1 септември с. г. — «Предстоящата дейност на синдиката», от др. Г. Димитров; на 24 октомври с. г. — «Обединението на печатарските работници», от др. Г. К.; на 11 декември с. г. — «Предстоящата демонстрация против Еснафския закон», от др. Г. Д.; на 19 декември с. г. — «Социалистическият печат и работническото движение», от др. Д. Попов; на 20 януари 1906 г. «Свободният синдикализъм», от др. Г. К.; на 16 февруари с. г. — «Законът за женския и детския труд», от др. Г. Д.; на 8 март с. г. — «Синдикалното движение и работническият печат», от др. Г. Карпузов; на 12 април с. г. — «Значението на Първи май», от др. Г. Д.; на 21 май с. г. — «Жълтият печат и отношението ни към него», от др. Г. К.; на 29 май с. г. — без сказка; на 14 юни с. г. — «Идейните и организационните връзки между съюза и партията», от др. Д. Благоев; на 21 юни с. г. — «Синдикална устна и печатна пропаганда и агитация», от др. Г. К.; на 28 юли с. г. — «Работническото законодателство и Синдикалният съюз», от др. Г. Карпузов. От всички тия събрания публични са били 3, посетени от 100—150, а останалите — частни синдикални, посетени от 40—50 души средно.

Издадени са 6 позива в 2500 екземпляра. Пръснати са 350 екземпляра от Червения народен календар, 50 екземпляра от брошурата «Общоделството и социалната де-

мокрация», 50 екземпляра от «Работническите синдикати и социалната демокрация» и 50 екземпляра от «Законната защита на женския и детския труд». «Работнически вестник» е разпространен в 81 екземпляра; «Ново време» — 28 екземпляра. Разпространението на вестника, списанието и социалистическата литература през отчетната година е вървяло по-добре отпреди, но все пак то е недостатъчно. В това отношение може и трябва да се направи много повече. «Работнически вестник» трябва да се получава и занаяд от всеки синдикален член, а «Ново време» — от всички по-повдигнати членове на синдиката, числото на които не е тъй малко. За разпространението на брошурите всички трябва да дадем пълното свое съдействие на настоятелството. По този начин ще може да се внесат и в най-тъмните кътчета на печатарската маса по-широки струи социалистическа светлина, тъй много необходима за организацията, просветата и предстоящите борби на печатарските работници.

Финансовата дейност на синдиката през цялата година е била [табл. на стр. 411].

Постъпленията от членските вноски са били доста нередовни към средата на годината, но към края значително се усилват, макар и не тъй, както би трябвало да бъде.

Големият разход е направен главно по параграфите «стачки» и «помощи за безработни», което показва, че нашият синдикат започва все по-широко да проявява своите специфични функции като професионална организация на печатарските работници, която се грижи за защита на техните интереси. Защото да организираме стачки против експлоатацията на печатарския труд и да подпомагаме безработните, това значи да се борим против безработицата, против увеличението на работния ден и намалението на работническата заплата и въобще за внасянето подобрения в условията на труда в печатарското производство.

През годината синдикатът е водил заедно с общоделското Печатарско дружество 3 стачки, от които 2 отбрителни и 1 нападателна. Участвували са и в трите стачки 105 души, от които само 8 неорганизирани. Изгубените стачни дни възлизат на 1125. Стачките са завършени с практически неуспех главно поради наличността на несъ-

П Р И Х О Д

1. От членски вносове и вписани влогове.....	1177,95 лв.
2. » волни помощи.....	73,35 »
3. » увеселителна комисия (помощ за стачките).....	40,00 »
4. От съюзната каса помощ (за стачките).....	30,00 »
5. » лихви.....	11,60 »
6. » продажба на устави.....	4,00 »
7. » разни постъпления.....	80 »
	Всичко: 1416,90 лв.
Наличност от миналата година.....	401,10 лв.
	А всичко: 1818.— лв.

Р А З Х О Д

1. Внесени в съюзната каса.....	238,45 лв.
2. За канцеларски разноски.....	4,00 »
3. Помощи за безработни.....	219,90 »
4. » » болни.....	15,00 »
5. За стачките, водени от синдиката.....	226,15 »
6. » други стачки.....	120,00 »
7. » разни.....	95,80 »
	Всичко: 919,30 лв.
Наличност към 1 юли 1906 г.	898,50 лв.
	А всичко: 1818.— лв.

нителни и неорганизиранни работници, които заместваха стачниците. Не може да се отрече обаче ползата, която тези стачки допринесоха за организирането на работниците, за тяхната просвета и възпитание. Една от стачките — тази против Шанговата «Вечерна поща», имаше чисто политически характер и бе един протест против шанговщината на буржоазния печат спрямо социалната демокрация и един повишен момент от общата и постоянна борба на съзнателните работници против буржоазната жълта и партийна преса. Тая стачка упражни доста силно агитационно и възпитателно влияние върху работниците. В нея, както помните, изпъкна много ясно освен другото още веднъж тесногърдното, погрешно, несоциалистическо

становище, върху което стои общоделското Печатарско дружество.

Синдикатът е засвидетелствувал на дело своята класова солидарност, като е подпомогнал плевенската железарска стачка с 5 лв., софийската обуцарска — с 10 лв., софийската тютюнджийска — с 5 лв. и пернишката стачка — със 100 лева.

Освен това нашият синдикат е участвувал във всички общи политически акции, предприети от Работническата социалдемократическа партия, като декемврийската демонстрация против Еснафския закон, борбата за прилагането и разширението на Закона за женския и детския труд, майската демонстрация и демонстрацията против полицейските произволи над работниците в Перник.

Чрез свои специални делегати синдикатът е взимал редовно участие в дейността на местния работнически съвет, библиотечната комисия и увеселителния комитет. Той е изпълнявал навреме задълженията си към Синдикалния съюз.

В началото на второто тримесечие биде свикана по инициатива на Типографското дружество една конференция върху въпроса за *обединението* на съществуващите три печатарски дружества. В конференцията освен настоятелствата на Типографското и Печатарското дружество взе участие и Настоятелството на нашия синдикат. Макар и убедени, че обединението на трите дружества, стоящи на два противоположни полюса по разбиране и тактика, сега е невъзможно, ний приехме поканата и отидохме, за да дадем възможност да се уясни въпросът по-добре. Настоятелствата на Типографското и Печатарското дружество настояваха, че е възможно обединението веднага и че трябва да стае върху почвата на неутралитета, на «свободния» синдикализъм. Разбира се, ние решително се противопоставихме на тоя възглед и развихме своя, по-трябваше да напуснем конференцията с още по-твърдото убеждение, че *никога и в никакъв случай* нашият синдикат не бива да се съгласява да стане механическо обединение или да се обединят печатарските работници в името на своите тясно ограничени, непосредствени, професионални интереси, защото това би значило да се обединят под знамето на нашия противник — буржоазията. Истинското

Обединение на печатарските работници трябва да стане и го ще стане чрез постоянната и непрекъсната социалистическа просвета, която нашият синдикат води между работниците и само върху почвата на неговите принципи, които са принципите на социалистическите, а не буржоазни синдикати във всички страни. Колкото по-енергично и умело работим за организирането и социалистическата просвета на печатарските работници, толкова по-бърже и по-сигурно ще се приближаваме до деня на обединението.

Трябва да се отбележи, че през изтеклата година не всички членове са били достатъчно енергични своята агитация в полза на синдиката и редовни в изпълняване своите задължения. Това по-нататък не бива да продължава, ако искаме синдикатът ни да върви добре и да представлява един достатъчно годин и смел организатор и ръководител на предстоящите печатарски борби.

Настоятелството през цялата година се е стремяло да бъде не само администратор, но и първият агитатор, пропагандист и организатор в синдиката. То е имало 58 заседания. Често то се е събирало заедно с бирниците и членовете на синдиката поотделно от всяка печатница, за да обсъжда съвместно с тях по-важните въпроси за планомерното организиране на общата синдикална дейност, за организационното закрепване и вътрешно консолидиране на синдиката и за привличане нови работници в нашите редове. Доколко ние, като настоятелство, сме изпълнили своя дълг, оставаме вам да прецените. Нашето искрено желание е: в новото настоятелство да влязат най-добрите, активни, предани и способни членове, които не са заети с много друга синдикална или партийна работа, за да може то да отговори напълно на своето предназначение като ръководител на синдиката.

Другари,

Нашият синдикат вече стъпва по-здраво на своите крака. Той не е сега това, което беше преди година-две. Необходимо е обаче да положим максимум от своите сили и способности да го закрепим още по-добре, за да предприемем вече настъпателни акции за прокарването на един действителен тариф в печатарското производство, който

да внесе широки, общи и трайни подобрения в условията на печатарския труд. За тая цел освен другото трябва да пристъпим вече към обръщането на синдиката в един *централизиран професионален съюз*, който да обхваща пръснатите из цяла България печатарски работници и да концентрира техните сили и средства в едно силно, мощно движение.

И така, чрез *обединението* на печатарските работници в един *общ работнически социалистически печатарски съюз*, към трайни, широки и общи подобрения в условията на печатарския труд и окончателно освобождение от капиталистическото робство! Ето пътя, по който трябва да вървим. Прочее, нека всеки от нас бъде на своя пост, като верни и самоотвержени служители на великото освободително работническо дело!

Настоятелство на Работническия
печатарски синдикат:

председател *Г. Димитров*;

секретар: *Ст. Георгиев*;

каснер: *Г. Данев*;

членове: *Ив. Клисаров* и *Йорд. Антонов*

Контролна комисия:

Г. Карпузов, Ас. Захариев и *А. Димитров*

ГОДИШЕН ОТЧЕТ НА МЕСТНИЯ КОМИТЕТ НА РАБОТНИЧЕСКАТА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ В ГР. СОФИЯ⁹⁴

Другари,

Туй, което още в началото на таблица I бие на очи, това е намаляването числото на партийните членове в местната организация. Това се дължи на постоянната причина за неувеличаването на местните партийни организации: и състава ѝ влизат, макар и малцина, студенти, които след свършването на университетския курс си заминават, от работници, които постоянно пътуват в провинцията на работа, и, от друга страна, това намаление се дължи на 18-те изключени либерали. От момента на изключването на либералите увеличението на членовете пак се почна и, което е най-важно, новозаписаните са всички работници, добре подготвени от дружество «Класово съзнание». Крайно отрадno явление представлява увеличението на пролетарския елемент в организацията, а именно в началото на годината на 96 чл. се падат 51 работници, значи повече от 52% работници, а в края — на 79 чл. — 50 работници, значи 62%. И важното е това, че и процентът на фабричните работници се увеличава, което заедно с общото раздвижване на работниците в разните фабрики тук трябва да ни наведе на мисълта за организираната и систематична пропаганда между фабричните работници. Ние все трябва да престанем да говорим общи приказки за работата между фабричния пролетариат и да преминем към работата. — Броят на самостоятелните, студентите, чиновниците е твърде малък, както виждате от таблица I — Прави впечатление фактът, че от 61 чл., имащи избирателно право, 41 са записани в избирателните списъци.

Нека другарите се справят с всички пречки и час по-скоро да се запишат.

След тези кратки бележки върху състава на организацията преминаваме към дейността ѝ. В 57-те комитетски събрания сме гледали да използваме всяка една противоработническа акция на буржоазията за класовото издигане на работниците. За тая цел сме устроили 26 публични събрания, посетени всичко от около 5700 души, значи средно от около 210 души, а също така и 2 демонстрации, декемврийската и майската, от които първата беше по-многобройна — и, естествено, неиздигнатите още работници се раздвижват силно и масово само тогава, когато техните непосредствени интереси бъдат накърнени рязко.

Оказа се, че тези събрания са добре посетени, за които предварително енергично се е агитирало. Ето защо ние мислим, че тая година върху института за доверените лица при пропагандаторската комисия трябва да се обърне още по-голямо внимание; те трябва да се избират от най-издигнатите, най-преданите и най-енергичните членове на синдикатите, които да бъдат в състояние в 1—2 часа да напълнят града с афиши, по примера на нашите берлински другари. Само при такива условия не ще остане нито един работник в София, който да не знае за устроеното събрание или предприетата акция и върху което да не са проагитирали нашите доверени лица. Ще отбележим, че поменатите по-горе събрания са били устроени по повод: Закона за женския и детския труд (септември), Еснафския закон, руската революция⁹⁵, попълването на изборителните списъци (значението на изборителното право на работническата класа), неприлагането Закона за женския и детския труд, общарската стачка, аферата Шарл и Жан⁹⁶, пернишката стачка и пр.

През цялата година са пръснати 36 позива в 38 хиляди екземпляра. За всестранното и целесъобразно пръскане афишите Местният комитет напоследък се отнесе до синдикатите да състави всеки от тях по един списък на всички работилници от съответната му професия с числото на работниците във всяка и часовете на почване и привършване на работата. Предконгресните събрания и работа попричина на това, но, надяваме се, в най-кратко време ще бъде извършено.

В областта на пропагандата попада и продажбата на книги, които у нас са белязани в суми, а не в екземпляри, и именно за III и IV тримесечие за 262,30 и 27,60. В последното тримесечие не бихме имали такова намаление, ако имаше един другар, който да бъде зает специално с организирането на тая работа. Фондът от 35 лв., образуван от отстъпката на горепоменатите суми, трябва да се употреби за купуване «Работнически вестник» и безплатното му пръскане в разните фабрики, което е едно прекрасно средство, за да се създаде у работниците нуждата от вестника, след което стават абонати. Червеният народен календар е пръснат в 800 екземпляра от местната партийна организация и в 1200 от синдикатите. Тая година той ще може да бъде пръснат успешно във фабриките. От таблица II се вижда, че в края на годината «Работнически вестник» има почти толкова абонати, колкото в началото, а именно 347. Най-малко са абонатите в III тримесечие. Но това се дължи в голяма степен на факта, че цифрата е извлечена в момент на презаписване абонатите.

Другари, ако тая година при наличност на 270 в началото и 346 в края на годината синдикирани работници сме имали средно 350 абонати за вестника, ако тая година ние закрепвахме организационно и много усилия отидоха на борба с разни дребнобуржоазни фракции в социалистическа окраска, то идващата година при 550 организирани работници в дадения момент, при една несъмнено по-добри организация на работата ние трябва да имаме максимум 600 постоянни за през цялата година абонати на «Работнически вестник». «Ново време» е също слабо разпространено, особено между партийните членове. От 157 абонати в края на IV тримесечие само 36 са партийни членове.

Избирателни гласове в първото тримесечие сме получили 160, т. е. почти същото число на записаните в избирателните списъци синдикални и партийни другари. Обаче има една голяма част незаписани, които тая година ще трябва да го направят, и тогава ще имаме най-малко 300 гласа.

Вечерното училище, както се вижда от таблица II, е съществувало слабо. Имало е средно във II тримесечие

70, а в III — 45 посетители. Ясно е, че липсата на един издигнат пролетариат и на нужното число добри лектори правят вечерното училище да принася не тая полза, която то трябва да принесе. Освен вечерното училище в началото на годината бяха учредени 4 кръжока, обаче само централният в клуба, под ръководството на др. Кирков, съществува, а другите по липса на помещения и на постоянни ръководители спряха сред годината, един даже не започна (подуянският). Тая година ще трябва сериозно да се занимаем с тях и да устроим не само младежки кръжоци, но и временни такива при разни фабрики.

Без съмнение едно твърде важно средство за просвета е общоработническата библиотека. В началото на годината не са били турени за ползуване всички книги, защото се подбираха, но в III тримесечие те не само всички са на разположение, но и се попълнят значително, като се подвързват около 150 т. дотогава неподвързани. Също тогава се отвори и читалнята. И само нередовността на дежурните по библиотеката, заемането читалнята от разни синдикати попречи, щото в III тримесечие да има много четени и четени книги. Обаче в IV тримесечие четените книги са толкова, колкото за I, II и III тримесечие, взети заедно. Това се дължи на подобрената организация на библиотечната комисия. Ще отбележим, че средства за библиотеката дава увеселителният комитет и отчасти дружество «Класово съзнание». Библиотеката е лишена от добра библиолектористика, но това в идущата година ще бъде поправено. Върху другия и най-важен клон от просветителната работа на местната партийна организация — дружество «Класово съзнание», тук не ще се спираме, защото ще си даде отделно отчет. Ще отбележим, че то е имало в началото на годината 133 чл., а в края — 79. Посещаването е слабо — средно от 36 души. Обаче настоятелството взело вече мерки, щото за всяка беседа да обявява литературата, което ще накара, от една страна, членовете да четат повече систематично подобрени книги, от друга, като идват подготвени на беседа, ще станат повече разисквания, вследствие на което и числото на посетителите ще се увеличи.

Дружество «Сокол»⁹⁷ е съществувало много слабо

Липсата на помещение зиме, отвличането на членовете в стачки и предконгресни събрания напоследък причиниха, щото и при съществуване на игрище от 1 май да проявява слаба дейност.

В началото на годината съществуваше еврейско просветително дружество «Работник»⁹⁸, което скоро се обяви либералско и умря за партията. Сега то прави обединение с еврейското просветително дружество «Просветли» (общоделско). На добър му път. Може би като съберат две нули, ще излезе нещо.

Като преминаваме към увеселителната дейност, ще отбележим, че всичко е имало през годината 48 увеселения (срещи, вечеринки, концерти и пр.) с 10 312 посетители, или средно 515 души на увеселение. Както виждате, 48 увеселения устроени — това означава всяка седмица по едно. А това е твърде много, тъй като то е в ущърб и на общата партийна работа тук, и на качеството на самите увеселения. Ето защо увеселенията трябва да се намалят, от което финансите на увеселителния комитет ще пострадат много. Обаче ще намерим други източници за приходи.

Пропагандаторската комисия отначало постави много добре работата си, обаче скоро поради претрупаността на другарите, които влизат в нея, престава да работи и напоследък никога не е правила събрания. При избора на нови комисии, за да бъдат те деятельни, ще трябва да подберем така членовете, че един другар да не влиза на две места.

Имаше също и студентска група⁹⁹ с 21 членове, които е работила горе-долу задоволително. Ръководителят обаче не е имал фактическата възможност да идва на заседания, поради което са ставали често безплодни спорове. Централният комитет трябва да вземе тая година това предвид.

От годишната равносметка на местната партийна организация се вижда, че най-голяма поддръжка материална има увеселителният комитет, а именно за наема и за библиотеката. Тъй като ние смятаме тая година да намалим числено увеселенията, от което малко ще пострадат финансите на увеселителния комитет, то ще трябва другаде да търсим източници за приходи. Преди всичко ще трябва да ги търсим сред партийни членове, които получават надница 3—5 и повече лева, а плащат само 20—30 ст. внос, да го увели-

СЪСТАВ НА ОО

Тримесечия	ДВИЖЕНИЕ НА ЧЛЕН.						Социално положение						
	Членове в нач. на тримесеч.	Новопостъпили	Презаписани	Изключени	Напуснали	Остават в края на тримесеч.	Наемни			Самостоятелни	Свободна проф.		
							Фабрични работници	Занаятч. работници	Транспорт. работници		Учителя	Адвокати, ре- давк. и своб.	Численост
I	96	—	2	—	10	88	5	46	—	4	2	13	5
II	88	5	3	17	7	72	22	30	—	3	1	8	3
III	72	5	1	1	—	77	27	12	5	5	3	11	5
IV	77	1	1	—	—	79	27	18	5	5	2	11	3
ц. г.	96	11	7	18	17	79	27	18	5	5	2	11	3

II. ДЕЙНОСТ НА ОО

Тримесечия	Вътрешна дейност			Публична дейност								
	Комит. засед.	Засед. на МРС	Оргая. засед.	Публични съб- рания	Число на по- сетителите	Възвания и хвърч. листове	Число на пръс- нати екземпл.	Ч. н. календар	Работн. вестник	От тях парт. членове	Ново време	От тях парт. членове
I	16	8	10	3	450	3	1500	600	400	—	—	—
II	10	8	6	7	1100	10	15500	200	300	—	—	—
III	15	5	2	8	2000	12	8300	—	276	62	173	38
IV	16	6	3	8	2150	12	13400	—	347	75	157	36
ц. г.	57	27	21	26	5700	37	38800	800	—	—	—	—

ОУАЦИАТА

Народност	Пол		Семейно полож.		Възраст		Зап. в избир. спис.	Образование					
	От друга народност	Мъже	Жени	Женени	Неженени	От 20 до 30 години		От 30 нагоре	Специално	Първоначално	Непълно средно	Пълно средно	Висше
Българи	4	90	6	35	61	63	23	52	—	48	10	22	6
	2	69	4	17	55	62	11	51	—	18	20	19	6
	3	74	3	21	56	60	17	39	4	5	42	11	4
	2	76	3	22	57	62	16	41	5	5	46	10	6
	7	2	76	3	22	57	62	16	41	5	5	46	10

ОУАЦИАТА

Число на посетителите	Просвета						Забавя				
	Вечер. уч-ще			Библиот.		Раб. д-ва		Срещи, вечер, представления	Число на посетителите	Екскурзии и излети	Число на посетителите
	Число на предмет.	Седмично часове	Число на учениците	Число на книгите	Число на чет. книги	Просвет.	Гимнаст.				
1200	—	—	—	299	78	2	1	7	1644	—	—
200	2	2	130	—	142	1	1	15	3353	—	—
200	2	2	130	627	66	1	1	11	2300	—	—
	—	—	—	693	305	1	1	15	3015	1*)	—
	4	—	130	693	652	1	1	48	10312	1	—

РАДН

ЗА ПРИХОДА И РАЗХОДА НА МЕСТНИЯ КОМИТЕТ

№ по ред	ПРИХОД	I тр.		II тр.		III тр.		IV тр.		За цяла година	
		лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лева	ст.
1	Наличност от м. г.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
2	От недобор	159	40	16	30	—	—	2	—	177	70
3	От членски внос	50	60	131	10	83	90	108	70	374	—
4	» книжки	13	80	12	30	1	50	1	80	29	40
5	» Ч. н. календар	—	—	159	80	28	10	12	—	199	—
6	» увесел. комисия	544	—	300	—	685	—	325	—	1854	—
7	» разни	99	—	250	15	376	72	284	36	1010	21
Всичко		866	80	869	65	1175	22	733	86	3647	—

София, 30 юни 1906 г.

II. ДЕЙНОСТ

Тримесечия	Организационна дейност					Публични събрания	Число на посетителите	Беседи и реферати	Число на посетителите	Число на кметове
	Настоятелств. заседания	Синдикални събрания	Със сказки	Без сказки	Средно число на посетит.					
I	61	33	14	8	—	1	100	1	35	53
II	62	32	19	10	—	4	600	—	—	119
III	63	44	22	7	—	4	640	6	156	95
IV	71	68	16	14	—	6	1100	1	20	249
ц. г.	257	177	71	49	—	15	2440	8	211	510

ЧЕТКА

РАБ. СОЦИАЛДЕМ. ПАРТИЯ ЗА 1905—1906 г.

РАЗХОД	I тр.		II тр.		III тр.		IV тр.		За цяла година	
	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.
За наем	320	—	565	—	470	—	225	—	1580	—
» канцеларски	39	85	1	20	9	20	3	80	54	05
» Ч. н. календар	—	—	67	50	30	—	70	78	168	28
» чл. вн. в Ц. к-т	—	—	27	—	22	80	46	80	96	60
» агитация и проп.	88	25	112	80	250	75	119	85	571	65
» библиотека	50	—	70	—	109	47	80	95	310	42
» членски книжки	—	—	30	—	—	—	—	—	30	—
» разни	301	70	4	80	262	90	213	50	782	90
Наличност за уравни.	—	—	—	—	—	—	—	—	53	43
Всичко	799	80	878	30	1155	12	760	68	3647	33

Контролна комисия: { *Ив. Христов*
В. Курийков
 Каснер: *В. Главинов*

ДИКАТА

СТА

Взаимоспомагателна дейност

Др	Число на четците	Позиви	Число на пръснатите екземпл.	Ч. в. калев.	Абонати на Раб. вестник	Абонати на Ново време	Подпомогнати			
							Число на безработн.	За колко дни	Число на болните	За колко дни
30	—	2	600	1000	151	8	10	169	—	—
13	50	4	1200	200	172	38	20	266	1	10
10	94	6	1700	—	175	84	10	112	1	10
		8	2700	—	175	81	3	15	2	30
Ит.	144	20	6200	1200	175	81	43	562	4	50

IV. ВЪРВЕЖЪТ НА СИНДИКАЛНОТО ДВИЖЕНИЕ

Тримесечия	ДВИЖЕНИЕ НА ЧЛЕНОВЕТЕ								Пол		Семейно полож.	
	Членове в началото на тримесечие	Новопостъпили	Изключени	Доброволно напуснали	Остават в края на тримесеч.	От тях			Мъже	Жени	Женени	Семейно полож.
						Фабрични работници	Занаятч. работници	Земледел. работници				
I	265	47	19	41	252	129	133	—	247	5	32	270
II	252	48	20	54	234	129	115	—	231	3	22	234
III	234	43	8	16	254	131	123	—	252	2	30	274
IV	254	118	8	18	346	163	183	—	345	1	46	391
ц. г.	265	256	55	129	346	163	183	—	345	1	46	391

чат. По-широкото разпространение на календаря също така може да донесе добри приходи.

След туй ще дадем няколко кратки бележки върху синдикалното движение тук. Както се вижда от таблица IV, числото на синдикираните в началото на годината работници е 265, до края на третото тримесечие числото им продължава да бъде по-малко от 265, а именно 254, сега, в края на годината, е вече 364. Но освен шестия синдиката, които влизат тук: Металоработнически, Печатарски, Шивашки, Обущарски, Смесен и на търговски служещи, тук има железничари и телеграфо-пощенски служещи, организирани, значи в края на годината имаме всичко 400 души организирани. От IV тримесечие обаче броят им продължава да се увеличава и сега имаме близо 550 организирани работници. Ние няма да закъснеем да ги увеличим още повече, обаче нашите синдикати трябва да обърнат сериозно внимание върху активността на всеки един отделен член, да пробудят у него желание да работи, да прояви той инициатива, да стане подвижен. През вече преминахме периода на вътрешното закрепване на

ПРИ МЕСТНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

Народност	Възраст			Образование							Записани в избирателните списъци	Членове на РСД партия	Членове на просвет. дружества	Спомагателни членове	
	От друга народност	До 20 години	От 20 до 30 г.	От 30 нагоре	Неграмотни	Първоначално	Непълно средно	Пълно средно	Висше	Нисше проф.					Висше проф.
13	39	47	193	22	—	56	174	11	1	—	—	21	39	45	2
16	19	48	171	15	—	47	179	7	1	—	—	14	39	39	1
44	20	60	187	17	—	57	187	9	1	—	—	21	41	39	2
15	41	89	232	32	—	77	259	9	1	—	—	110	42	42	3
15	41	89	232	32	—	77	259	9	1	—	—	110	42	42	3

синдикатите. Сега масовото приемане членове на не толкова подготвени работници е безопасно. Ето в какво направление синдикатите трябва да насочат всички усилия. Но, което е най-важното, новоприетите членове не трябва да се оставят след записването на произвола. Постоянната дружба с тях, упътването им в борбата, с една реч просветителна работа над тях трябва винаги да следва записването. Разпространението на вестника в синдикатите е слабо. От 346 организирани работници само 175 го получават. Значи половината синдикирани работници. А «Ново време» има абонати, членове на синдикатите — 81. Това е твърде малко и нашата задача трябва да бъде, щото всеки синдикиран работник да получава вестника, защото само така ние ще го закрепим материално и издигнем качествено и само така синдикираните работници ще бъдат добри агитатори със своето незаменимо оръжие «Работнически вестник».

(От таблица V* се вижда, че са подпомогнати 47 души за

* Таблица V не е публикувана. (Ред.)

612 деня. Много повече обаче е изхарчено за стачна борба. Точни цифри нямаме, обаче по тези, които имаме, можем преспокойно да кажем, че не по-малко от 2000 лв. са изхарчени за стачки. Нашите синдикати са участвували в 16 стачки, от които 7 отбранителни, 7 нападателни, 1 бойкот (отбранителна). От тях 9 без успех (от които 7 погубени и водени от общоделците, а само две от нас), 3 частично успяха, 3 успяха, 1 продължава. За да свършим нашия кратък доклад, ще отбележим още две характерни неща за стачките. От една страна, ние широко използвахме революционната страна на всяка една стачка, като устройвахме беседи на стачниците, а от друга, общоделците в своите стачки прокарват с успех само едно искане, а именно искането да се приемат на работа само техни организирани работници. Това е една явна противоработническа политика, която може да задържи временно *и от страх*, а не *от съзнание* някои работници и която ще убеди и най-заспалите, че общоделската партия е наистина един разлагающ се труп.

Полето за работа за нас е особено благотворно. От една страна, общият икономически подем, от друга страна, грандиозните глупости на общоделците ни пращат суми работници. Колко повече те ще бъдат, ако ние направим *всички* сили и турим всекиго на работа.

Прочее, горещо пожелаваме на всички организирани другари, в партията и в синдикати, плодотворна работа

*Местният комитет на Работническата
социалдемократическа партия*

*В. «Работнически вестник»,
№ 3, 25 август 1906 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

КЪМ СЪЮЗНИТЕ СИНДИКАТИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ

София, 20 септември 1906 г.*

Още несвършени обушарската стачка в Дупница и казанджийската в Кюстендил, обявиха се в стачка обушарските работници в Лом, тютюнджийските в Шумен, а напоследък и работниците от фабриката на Балабанов от Кочериново. Всеки ден с право може да се очаква избухването на нови стачки. Длъжност на Синдикалния съюз е да ги подпомага материално и морално, за да се завършат колкото е възможно с по-добри и плодотворни резултати както за самите стачници, така и за работническото движение изобщо. А между това «Фондът за защита и борба» е твърде слаб и недостатъчен, за да се задоволяват правилно нуждите на бърже растящото стачно движение у нас. Организацията и ръководството на стачките, както и агитацията в тях доста страдат поради липса на достатъчно финансови средства.

Предвид на това необходимо е съюзните синдикати и местните работнически съвети да се погрижат *най-енергично* за събиране помощи между организираните и неорганизираните работници с изпратените им от Синдикалния комитет *стачни листове*. Събраните суми заедно с *листопетте* веднага да се изпращат до комитета. Желателно е синдикатите, финансовото състояние на които не е лошо, да внесат от своята наличност известна сума за *фонда*. Всички синдикални и партийни членове, всички съчувственици на работническото освободително дело трябва

* Дата на публикуването. (Ред.)

да се притекат на помощ със своята *лепта*. Нека не се забравя, че бързата и своевременна помощ е *двойна помощ*.

Всички помощи да се изпращат с пощенски записи на адрес: *Георги Димитров*, ул. «Цар Симеон» № 116.

От Синдикалния комитет

*В. «Работнически вестник»,
№ 10, 20 септември 1906 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

ДО СЪЮЗНИТЕ СИНДИКАТИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ

София, 4 декември 1906 г.

Другари,

Ний се намираме пред едно ново посегателство върху свободата на работническата класа. С направените от Народното събрание изменения в Наказателния закон¹⁰⁰ се създават цял ред драконовски законоположения против работническите стачки и особено против тяхното съзнателно, социалистическо ръководство. Безбройните полицейски произволи и насилия, с които алчната за богатства капиталистическа буржоазия се стремеше досега да сломи организираната и съзнателна стачна борба на работниците, се *узаконяват*. Беснуванията на полицията и всички държавни органи против пернишката рудничарска стачка, вършени като *беззаконие*, ще бъдат повтаряни занаяпред със *законна сила*. Оттук натъй властите могат вече на *законно основание* да преследват работническите стачки, да арестуват, съдят и осъждат на тъмничен затвор техните организатори и ръководители, да отрупват с парични обезщетения синдикатите, Синдикалния съюз и пр. Развалата и демагогията, с които напоследък буржоазната държава си служеше против засилващото се работническо движение с цел да го отклони от социалдемократията и неговия освободителен идеал, се оказаха *недостатъчни* и затова днес правителството прибегва до *грубо законно насилие* и се стреми да отнеме въздуха, водата и светлината на социалистическото синдикално движение — *свободата на стачките*.

Това посегателство обаче не е *първо*, не ще бъде и *последно*. Тепърва буржоазната държава ще отиде още подалеч в своята *напълно съзнателна и строго определена*

класова политика против социалистическото работническо движение. Реакционните изменения в Наказателния закон са само един момент от общата реакционна политика на капиталистическата буржоазия. Тая политика не е дело само на днешното правителство, а на *цялата капиталистическа буржоазия*, която се стреми на всякакви цена върху безграничната експлоатация на работническия труд, върху физическата и духовна мизерия и израждане на работническата класа здраво да консолидира своето икономическо и политическо могъщество. Когато е въпрос да се проведе на практика тая реакционна политика, буржоазната опозиция е напълно солидарна с властващата партия. Изключение прави само крайната опозиционна левица, която, нямайки никакво решително влияние върху господстващата политика, по свои собствени съображения, насочени пак към закрепването на буржоазното политическо и икономическо могъщество, се обявява против посегателството върху свободата на стачките.

В настоящия момент на тежки изпитания за нашата класа социалдемократията е единствената, която както всякога досега решително стои *за* запазване нашите интереси и свободи и *против* буржоазната реакция. Тя е, която непрекъснато посочва и осветлява единствения прави и сигурен път както към разрушаването на тия законодателни прегради на съзнателното работническо движение, така и за пълното освобождение на работническата класа от съвременното капиталистическо робство.

Предвид общата реакционна политика на капиталистическата буржоазия и посегателството върху свободата на стачките съюзните синдикати трябва да усилят извънредно много своята дейност главно в следните три посоки.

Първо. Най-активно и решително да участвуват във всички общи акции, предприемани от местните партийни комитети или от местните работнически съвети. Със съгласието и съдействието на последните да се свикат публични събрания, в които добре да се разяснят пред работниците направените изменения в Наказателния закон, да се разкрие и потвърди с редицата нови факти истинският смисъл на противоработническата политика на правителството, отношението на буржоазната опозиция към

нея и необходимостта от обединението на всички работници под знамето на социалдемокрацията за борба против буржоазната реакция. Тук най-ясно и убедително трябва да се посочи на работниците голямата вреда за работническото освободително движение от проповядвания от анархо-общоделци, радикал-демократи и поддържан ревностно от цялата буржоазия *синдикален неутралитет*, като се подчертае още веднъж необходимостта от тесни идейни и организационни връзки между синдикалната и политическата организация на работническата класа, необходимост, налагана от развитието на самите работнически борби.

Второ. Да се приложи решението на Сливенския синдикален конгрес за образуване професионални съюзи върху централна основа. С тоя извънредно важен въпрос синдикатите сериозно и всестранно трябва да се занимават. По него те наскоро ще получат в специално окръжно необходимите упътвания от страна на Синдикалния комитет. Може вече да се пристъпи към образуване, макар и с големи трудности в началото, на *Печатарски, Металороботнически, Шивашки и Обуцарски централистични съюзи*, освен съществуващите сега такива *Желзничарски и Телеграфо-пощенски*, организацията на които ще трябва да претърпи по-нататък само една малка корекция. Нека не се забравя, че като не се съберат, централизират и добре организират в професионални централистични съюзи разпилените из четирите краища на България синдикати и синдикални секции, нашата синдикална борба не ще бъде достатъчно мощна и резултатна. Независимо от това трябва да се стегнат добре в идейно и организационно отношение синдикатите, да се увеличи числото и съгъстят техните редове. За тая цел: 1) чрез енергична агитация между неорганизираните работници и своевременно и внимателно намесване във всички конфликти между работниците и господарите в защита на първите да се привличат нови работници в редовете на синдикатите и да се образуват нови синдикати; 2) да се свикват редовно синдикални събрания, беседи, като се използва добре твърде благоприятният за просветителна работа зимен сезон; в това синдикатите ще бъдат улеснени от плана за синдикалните беседи, който наскоро ще получат от Синдикалния комитет; 3) енергично разпространяване съюзния орган «Ра-

ботнически вестник», партийното списание «Ново време», Червения календар и популярните социалистически брошурки, издавани от партийната социалистическа книжарница, защото те са превъзходни средства за истинската просвета на работниците; 4) да се обърне сериозно внимание върху теоретическата подготовка и социалистическото възпитание особено на зараждащата се работническа интелигенция, тъй много необходима за успехите на нашите предстоящи борби; 5) настоятелствата и контролните комисии да бъдат съвършено редовни в своите длъжности, като се стараят да внесат същата редовност и между членовете на синдикатите, а местните работнически съвети да се заемат по-енергично с ръководството на синдикатите, като упражняват един постоянен идеен контрол върху тях и своевременно им дават необходимите упътвания и съдействие; 6) при обявяването на стачки строго да се спазва *правилникът за вътрешната уредба на съюзите* като се имат предвид и практическите мерки, които Синдикалният комитет ще препоръча на синдикатите в специално окръжно поради новото положение, създадено от измененията в Наказателния закон, и 7) най-редовно да се изпълняват всички задължения към Синдикалния съюз.

Трето. Днес повече от всеки друг път нашите синдикати ще трябва да се проявят като бойни организации. Стачната борба взема все по-широки размери и особено сега става все по-трудна и изисква много жертви и парични средства. Синдикатите и съюзът трябва значително да повдигнат своята *бойна готовност и финансова сила*, за да бъдат в състояние сполучливо да изпълнят тежките си задачи. Синдикатите чрез най-редовно събиране членските вноски и волни пожертвования трябва да положат големи грижи за засилването на своите каси. Такива също грижи трябва да се положат и за укрепването на съюзната каса. Толкова по-необходимо е това, като се знае, че поради многото стачки, особено пернишката, съюзът във финансово отношение е доста отслабнал. Сега *фондът за защита и борба* трябва да разполага с големи суми, за да издържи с успех предстоящите стачни борби и да задоволи техните растящи нужди. За тая цел освен *редовното* внасяне членските си вноски в съюзната каса синдикатите трябва: 1) да уредят най-малко по една вечеринка, приходът от кои-

го да бъде в полза на *фонда*; 2) ония синдикати, които имат никакви недобори, незабавно да ги внесат и 3) да се положат най-големи усилия за събиране помощи в полза на *фонда* с издадените от Синдикалния комитет *стачни листове*. Тия листове трябва да проникнат във всичките кътчета на широките работнически маси и всеки работник, участващ в работническото движение или негов съчувственик, всеки, който милее за победоносния ход на работническото освободително дело, да има случай да даде своята скромна лепта за засилване «фонда за защита и борба». Трябва да се открие незабавно във всички краища на нашата страна един *общ работнически сбор на помощи*, за да се посрещнат нуждите на предстоящите борби против буржоазната реакция и да се подкрепят щоголе жертвите, които работническите организации ще дават в тия борби.

Всички постъпили помощи за *фонда* от вечеринки, от *стачните листове* или пък по друг някакъв начин ще бъдат редовно публикувани в «Работнически вестник» в специално открита за тая цел *подписка*. Контролните комисии трябва да следят за събирането на помощите и да не оставят някоя събрана сума да бъде *невнесена* в съюзната каса.

Помощите трябва да бъдат изпратени на Синдикалния комитет заедно със съответните стачни листове *най-късно до 10 януари 1907 година*.

Другари,

Моментът, който преживява нашето движение сега, е извънредно важен, затова действайте бърже и енергично! Нека всички проявим напълно своето социалистическо съзнание и пролетарската си преданост към освободителното движение на работническата класа и докажем ни дело, че сме способни да защитаваме своите права и свободи и да се борим против посегателствата върху тях, които не забравяме нито за минута, че без *социалистическо съзнание, бойна готовност и финансова сила* не е възможна победоносна борба с буржоазната реакция.

Със социалдемократически поздрав

Общият работнически съвет

№ «Работнически вестник»,
№ 31, 5 декември 1906 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

ДО НАСТОЯТЕЛСТВАТА И КОНТРОЛНИТЕ КОМИСИИ НА СЪЮЗНИТЕ СИНДИКАТИ*

София, 18 декември 1906 г.

Другари,

Поканваме Ви да обърнете най-сериозно внимание върху следното:

I. Необходимо е през коледните или януарските празници да се уредят във всички градове специални вечеринки в полза на съюзния фонд *«Защита и борба»*, важното значение на който ежедневно расте. За тая цел настоятелствата на синдикатите трябва незабавно да влязат в съгласие с партийните увеселителни комисии, като им дадат всичкото свое съдействие, за да излязат възможно най-сполучливо тия вечеринки.

II. Предвид на това, че краят на второто тримесечие приближава, настоятелствата още отсега трябва да се погрижат за приготвянето на тримесечните си отчети, като старателно събират всички необходими сведения за състава, състоянието и дейността на синдикатите си и ги внесат във *формуляра*, придружени с един обяснителен доклад. Настоятелствата на смесените синдикати освен сведенията във *формуляра* трябва да отбелязват още и какви секции се делят и по колко члена броят те. Контролните комисии трябва внимателно да проверят приготвените от настоятелствата тримесечни отчети и да ги придружат с къси доклади, съдържащи следните сведения: 1) колко ревизии е направила Контролната комисия и кои 2) в какво състояние са намирани делата и сметките на

* Окръжно № 243 на СК на ОРСС. (Ред.)

синдиката; 3) секретарят, касиерът, дописникът и пр. редовно ли са изпълнявали своите длъжности; 4) как са постъпвали членските вносове в синдикалната каса (колко членове дължат за 1, 2, 3 и повече месеца); 5) настоятелството спазвало ли е, при ръководството на синдиката, разпорежданията на синдикалния устав и правилник и ония на устава и правилника на Синдикалния съюз и 6) точни и пълни ли са сведенията, дадени в тримесечния отчет от настоятелството. Така пригответе отчети трябва да бъдат разгледани в общи синдикални събрания в дните от 1—7 януари 1907 г. и най-късно до 10 с. м. изпратени на Синдикалния комитет. Отчети, които не съдържат посочените по-горе сведения, ще се повръщат на настоятелствата за попълване.

III. Поради обстоятелството, че към 10 януари 1907 г. ще се приключат сметките на съюзната каса, необходимо е до тая дата най-късно непременно да се внесат:

1. Всички членски вносове за второто тримесечие;
2. Недоборите от миналата година и от първото тримесечие на настоящата година;
3. Всички събрани суми със *стачните листове* за съюзния фонд «Защита и борба», както и приходите от вечеринките, дадени в полза на фонда.

Синдикатите, които не сторят това без уважителни причини, съобщени своевременно на Синдикалния комитет, ще бъдат смятани за *нередовни* и спрямо тях ще се приложи напълно чл. 6 от съюзния правилник.

IV. Някои от съюзните синдикати не са си набавили досега пригответе от Синдикалния комитет членски книжки и синдикални марки. Понеже с тия книжки и марки значително се опростява и улеснява синдикалната административна работа, желателно е тия синдикати в най-кратко време да се снабдят с тях. Всяка членска книжка струва 5 ст., а 100 марки — 20 ст. За смесените синдикати се употребяват марки със *син* цвят, а за останалите — *розов* цвят. За половините членски вноски и в едните, и в другите синдикати се употребяват марки със *зелен* цвят. Набавянето на книжките и марките става направо от Синдикалния комитет срещу предварително изпратена стойност.

V. Софийският печатарски синдикат поради особено то състояние на печатарското движение сега започва издването на един свой временен орган — «Печатар», първият брой от който наскоро ще излезе. Всички другари трябва да дадат своето съдействие за неговото разпространение не само между печатарските, но и между всички други работници. Особено това трябва да сторят печатарските секции на смесените синдикати. Желателно е то специално да се ангажират с разпродаването на вестника и събраните суми навреме да изпращат на синдиката.

Като се надяваме, другари, че настоятелствата, контролните комисии и всички синдикални членове ще употребят най-големи усилия, за да изпълнят *редовно* своите задължения към синдикатите и съюза, пращаме Ви силен другарски поздрав.

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: Г. Кирков

Деловодител: Г. Димитров

В. «Работнически вестник»,
№ 35, 20 декември 1906 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

ДО НАСТОЯТЕЛСТВОТО НА РАБОТНИЧЕСКОТО ТИПОГРАФСКО ДРУЖЕСТВО

София, 6 февруари 1907 г.*

Граждани,

Вашето дружество и неговите органи продължават систематично да бойкотират членовете на нашия синдикат, когато те поискат да постъпят и бъдат приети на работа в ония печатници, които са под ваше влияние. Тоя противоработнически бойкот, който е позор за една работническа организация, напоследък става особено скандалнозен. Цяла редица случаи има вече, когато наши другари, приемани на работа от господарите, били са изгонени от членовете на вашето дружество. Такъв бе случаят и преди два-три дни с тримата наши другари в печатницата «Вечерна поща» (Наумова). Те постъпиха там на също такива условия, при каквито работят и членовете на вашето дружество. Обаче по ваше разпореждане те са били на третия ден натирени по най-оскърбителен начин от работниците там. Няма нужда да се доказва, че тоя бойкот води към окончателното развратяване на членовете на вашето дружество и дохажда още веднъж да покаже, че ние, за да защитите своите егоистични и партизански интереси, прибегвате до най-осъдителни средства в борбата си против нашия синдикат.

Трябва да ви кажем обаче, че това ние не ще допуснем, доколкото зависи от нашите сили, по-нататък да става. Бойкотираните наши другари от «Вечерна поща» ще се повърнат пак на работа. Ако вие се опитате повторно

* Дата на публикуването. (Ред.)

да ги бойкотирате, знайте, че вашите членове ще бъдат заменени веднага от членове на нашия синдикат. Нашето желание не е и не може да бъде да изместваме работниците, влизащи в дружеството ви. Ний искаме заедно с тях да работим, заедно с тях да се борим против общия ни враг — капиталистическата експлоатация. Ако обаче някога упражните и в тоя случай своя противоработнически бойкот, отговорността за последствията пада всецяло върху вас.

Ний бяхме длъжни да ви предупредим. Ваша работа е по-нататък как ще постъпите.

За Настоятелството
на Работническия печатарски синдикат

Председател: Г. Димитров

Секретар: Ас. Захариев

В. «Работнически вестник»,
№ 47, 6 февруари 1907 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

ДО ЧЕТВЪРТИЯ КОНГРЕС НА ГЛАВНИЯ РАБОТНИЧЕСКИ СЪЮЗ В СЪРБИЯ

София, 23 април 1907 г.

От името на организираните в българския Общ работнически синдикален съюз работници изпращаме ви нашия другарски, социалдемократически поздрав по случай откриването на IV конгрес на вашия съюз. Желаем ви най-правилно и плодотворно разрешение на всички въпроси, с които конгресът ще се занимае. Нека неговите решения помогнат за по-скорошното засилване на синдикалните организации, както и за тяхното още по-здраво тясно и трайно идейно сближение със социалната демокрация. Да живее международната пролетарска солидарност! Да живее интернационалният социализъм! Да живее балканската федерация на труда!

За комитета

Секретар-касиер: *Г. Кирков*

Деловодител: *Г. Димитров*

И «Работнически вестник»,
№ 78, 2 юни 1907 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

ДО СЪЮЗНИТЕ СИНДИКАТИ*

София, 28 май 1907 г.

Другари,

Съгласно чл. 28 от съюзния устав Синдикалният комитет, в заседанието си на 25 май т. г., и Общият работнически съвет, в заседанието си на 27 май т. г., решиха: *Четвъртият синдикален конгрес да стане на 12 юли т. г. в гр. Плевен със следния привременен дневен ред:*

I. Отчет на Синдикалния комитет и Контролната комисия.

II. Общият съюзен бюджет.

III. Избор на Синдикален комитет.

IV. Тактиката на съюза при новото положение на работническата класа и отношението му към другите работнически организации, реферат от др. *Т. Луканов*.

V. Нуждата от професионални съюзи у нас и тяхната организация, реферат от др. *Г. Димитров*.

VI. Синдикална устна и печатна агитация и пропаганда, реферат от др. *Г. Карпузов*.

VII. Запитвания и предложения.

Настоятелствата на синдикатите трябва незабавно да свикат общи събрания за разглеждане горните въпроси и да се вземат по тях съответни решения. Желателно е всички синдикални членове добре да се осветлят върху дневния ред на конгреса. Ония синдикати, които биха искали конгресът да разгледа и други въпроси освен пълните защити в привременния дневен ред, трябва да съобщат това на Синдикалния комитет най-късно до 5 юли т. г.

* Окръжно № 294 на СК на ОРСС. (Ред.)

Като завършат разискванията си върху въпросите от дневния ред, синдикатите трябва да си изберат делегати, съобразявайки се строго с чл. чл. 12, 13, 14, 15 и 16 от съюзния правилник. Нека употребят всички възможни усилия да изпратят за делегати подходящи другари из своята собствена среда. Крайно неудобно е едни и същи делегати да бъдат и в партийния, и в синдикалния конгрес. След умората в партийния конгрес такива делегати, въпреки всичкото си добро желание, нямат необходимата физическа възможност спокойно да се занимават с въпросите на синдикалния конгрес. Синдикати, които поради своите слаби каси мислят, че не ще могат да пратят за делегати свои членове, трябва да потърсят някои извънредни приходи (вечеринки, волни помощи и пр.), от които да добият необходимия минимум средства за пътни разходи. Ние сме убедени, че ако положат по-големи усилия в това отношение, всички съюзни синдикати, с малки изключения, ще могат да пратят делегати, а това твърде много ще улесни задачата на конгреса.

Веднага след избиране делегатите настоятелствата на синдикатите трябва да съобщят имената им на *Синдикалния комитет* и на *местния работнически съвет в Плевен*.

Адрес: *Тодор Луканов* (адвокат).

Секретар-касиер: *Г. Кирков*

Деловодител: *Г. Димитров*

ДО НАСТОЯТЕЛСТВАТА И КОНТРОЛНИТЕ КОМИСИИ НА СЪЮЗНИТЕ СИНДИКАТИ*

София, 13 юни 1907 г.

Другари,

В допълнение на окръжните №№ 394 и 438 съобщаваме ви и следното:

1) Ония настоятелства, които още не са внесли в синдикални събрания на разглеждане привременния дневен ред на конгреса, трябва незабавно да сторят това, за да имат възможност всички другари добре и напълно да се осветлят върху поставените в него въпроси. При това Синдикалният комитет препоръчва на синдикатите да се занимават и със следното предложение относително разпространението на съюзния орган «Работнически вестник» между синдикалните работници, което предложение ще бъде подложено на разглеждане и в конгреса. Известно е, че според едно конгресно решение вестникът е задължителен за всички членове на съюзните синдикати. Повечето синдикати са подчертали това конгресно решение със свои специални решения. Въпреки това обаче на лице е печалният факт, че една значителна част от вливателите в съюза работници не получават «Работнически вестник». Това се обяснява преди всичко, разбира се, със слабо съзнание за необходимостта от съюзния орган. То се дължи още и на ограничената и непостоянна агитация за неговото получаване от синдикалните членове, на небрежността и безделността на болшинството настоятели на вестника и изобщо на недобрата организация на записването абонати и събирането абонаментите им. За да бъ

* Окръжно на СК на ОРСС. (Ред.)

дат всички членове на синдикатите редовни и сигурни абонати на съюзния орган, Синдикалният комитет намира за най-целесъобразно работата да се организира така: *всеки редовен член на синдиката да получава вестника по празо. Абонаментът да се изплаща заедно с членските вноски, които за тая цел трябва да се увеличат с 10 стотинки седмично.* Книжарницата ще си получава общата сума на абонаментите за всяко тримесечие направо от касата на синдиката. На всеки абонамент книжарницата ще прави известна отстъпка, а общата сума, събрана по тоя начин през годината от синдиката, ще се употребява обикновено за покриване дефицита, който би се явявал понякога, ако някои членове бъдат изключени от синдиката или го напускат, без да са платили толкова членски вноски, колкото са необходими, за да се покрие внесеният за тях в книжарницата абонамент. Преимуществата на тая система за получаването на съюзния орган са: 1) всички редовни синдикални членове ще бъдат редовни и постоянни абонати; 2) сигурно, лесно и неусетно изплащане на абонамента на вестника от членовете; 3) закрепване вестника в материално отношение, което ще спомогне да се усъвършенствува и да задоволява по-добре и по-пълно всестранните нужди както на общото освободително работническо движение, тъй и специално на синдикалното; 4) по-широко влияние на съюзния орган върху работниците и 5) ще се освободят най-сетне и синдикатите, и книжарницата от грамадните неприятности и несгоди, които днес имат със записването на абонатите и събирането на абонаментите им. Ще ни остане тогава само важната задача да направим не абонати, а *редовни читатели* на «Работнически вестник» всички синдикални членове. Единственото сериозно препятствие за прилагането на тая система може да се заключава в обстоятелството, че някои от синдикатите мъчно биха могли да увеличат членските вноски поради ниските надници, получавани от членовете им. Обаче строго погледнато, при добра воля и вярно разбиране тая пречка може да бъде отстранена. Всеки синдикален член, колкото и ниска да е надницата му, ще може да плати седмично 10 ст. по-голям внос от сегашния.

2) По инициатива на Синдикалният комитет през дните, в които ще заседава конгресът в Плевен, се свикват

и няколко професионални конференции: *печатарска, металоработническа, текстилна, дърводелска, шивашка и обуцарска*. Конференциите ще се занимават по-специално с въпроса за образуването на професионални съюзи и други въпроси, отнасящи се до синдикирането и условията на труда на работниците от тия професии. За да участвуват в конференциите повече работници, необходимо е синдикатите да се погрижат освен редовните им делегати да посетят конгреса и други техни членове на свои разноски. Колкото повече представители от различните градове се явят на тия професионални конференции, толкова по-голяма ще бъде ползата от тях.

3) Контролните комисии, които още не са ревизирали през това тримесечие делата и сметките на своите синдикати, нека веднага сторят това, като се погрижат настоятелствата да изпратят отчетите и членските вноски, както и всички други суми за съюзната каса най-късно до 20 юли т. г.

4) Изпратените до местните работнически съвети, до някои комитети и отделни партийни другари *формуляри за стачките*, попълнени с точни сведения, трябва също до 20 юни да се повърнат на комитета.

5) Новото издание на членските книжки вече излезе от печат. Понеже то е приготвено по-добре, по-здраво и красиво и по-скъпо платено за него, единият екземпляр ще струва не 5 ст., както бе по-рано, а 10 ст. Настоятелствата, които биха искали да си доставят членски книжки, трябва предварително да изпратят до Синдикалния комитет стойността им.

6) Съобщаваме на настоятелствата, които са поръчали екземпляри от устава на смесените синдикати, че последният е окончателно изчерпан. След конгреса ще бъде отпечатан нов устав и тогава ще могат да си набавят.

С другарски поздрав

Секретар-каснер: Г. Кирков

Деловодител: Г. Димитров

ВЗАИМНО ГОНЕНИЕ ИЛИ ЗАДРУЖНО ДЕЙСТВИЕ

След известната вече случка в печатница «Гражданин»¹⁰¹ работническият персонал там се състави от останалите на работа — петима членове на Работническото типографско дружество, 18 членове и съчувственици на Работническия печатарски съюз и трима от напусналите, които се повърнаха отново на работа. Независимо от този разнороден състав на персонала Централното настоятелство на съюза побърза да влезе в преговори с управлението на печатницата за сключване нови, възможно най-добри за работниците условия. В резултат на тия преговори е сключен следният договор:

Условия, при които работниците в печатница «Гражданин» ще работят

(Сключени между Централното настоятелство
на Работническия печатарски съюз в България
и печатница «Гражданин»)

1. Работният ден е 8 часа. Извънредна работа се допуска само в *извънредно важни случаи* и се плаща в размер $1\frac{1}{2}$ от дневната заплата.

Работата почва точно на определеното време. Словослагателите на в. «Гражданин» могат да напускат работата и по-рано от определеното време; в замяна на това работа при *случайно* закъснение на броя не се смята като извънредна.

2. Изплащането на заплатите става на 1 и 16 число на месеца. Аванси не се дават.

3. Уволнението на работници или напусчане на работи става само по основателни причини и винаги с предизвестие 15 дни.

Приемат се изобщо само организирани работници, но могат да бъдат приети и неорганизирани, когато съюзът не може да достави организирани.

4. Всички работници празнуват неделния ден и установените от предишния тариф празници.

Словослагателите на в. «Гражданин» празнуват вместо неделя един ден от седмицата, всеки на реда си. Те могат да празнуват и по-често, стига това да не забавя вестника или да предизвика увеличението на персонала.

5. Всички спорове и недоразумения между работниците и управлението на печатницата се уреждат с постоянния представител на Работническия печатарски съюз и печатницата или специален представител на съюза.

София, 22 август 1907 г.

За Работническия печатарски съюз в България
Г. Димитров

За печатница «Гражданин»:
Д-р С. Киров

В. «Работнически вестник»,
№ 7, 31 август 1907 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

ОТЧЕТ НА ЦЕНТРАЛНОТО НАСТОЯТЕЛСТВО НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ ЗА ПЪРВОТО ТРИМЕСЕЧИЕ ОТ ПЪРВАТА СЪЮЗНА ГОДИНА

от 1 юли до 1 октомври 1907 г.

ИЗ ДЕЙНОСТТА И БОРБИТЕ НА СЪЮЗА

I. СЪСТАВ

Засега в състава на съюза влизат 5 групи, най-мощната от които е софийската. Групите във Варна, Плевен, Кюстендил и Враца са още малобройни и недобре закрепнали. Освен тия групи имаме съобщение от Русе и Дупница, които са образували (в Русе група, а в Дупница чрез доверено лице), но които формално още не са влезли в съюза.

Софийската група: в началото на съюзната година групата броеше 95 членове, през тримесечието новопостъпили 29 членове, всичко 124 членове. През тримесечието заминали 15 членове, в края на тримесечието остават 109 членове.

Варненската група: преди основаването на съюза във Варна съществуваше печатарска група от 8 членове, новозаписани 4 членове, доброволно напуснали 1, а в края на тримесечието остават 11 членове, от които 10 работници и 1 работничка.

Плевенската група: в началото на тримесечието е брояла 10 членове, новозаписани 4, доброволно напуснали и заминали 5, в края на тримесечието остават 9 членове.

Кюстендилската група: в началото на тримесечието е брояла 6 членове, а в края на отчетното тримесечие са приети още 6 членове, всичко 12 членове.

Врачанската група: преди основаването на съюза във Врачанския смесен синдикат влизаха 5 членове, а като група сега брой 9 членове.

Общото число на съюзните членове в края на тримесе-

чието възлиза на 150 членове. От посочените цифри частно за групите и изобщо за съюза членове се вижда, че това число в сравнение със занятите в печатарското производство работници съвсем е незадоволително. Както Централното настоятелство, също и групите са проявили извънредна преданост за преуспяването на съюза, но като всяко новоначиначо дело се среща с големи спънки, премахването на които за в бъдеще трябва да стане с усиленото на всички съюзни членове съвместно с Централното настоятелство и групите. По-главни от тия пречки са:

1. Мизерията и невежеството, в които тънат печатарските работници както в провинцията, така и в София, които не дават възможност на работника да се издигне и проникне от нуждата за организирана самостоятелна борба, а смятат, че чрез подмилкване и работене на парче ще могат да подобрят положението си.

2. Разпокъсаността на печатарските работници, които са се поддали на влиянието на разни политически авантюристи, жадни за кариера «либерали» и «общоделци», които със своите дребнобуржоазни възгледи внасят смут и разцепление в редовете на работниците. За премахване на тия причини всеки съюзен член трябва да вложи максимум от своите усилия, за да може се разбие оная мъгла, в която се намират печатарските работници.

От общото число на съюза членове на *Социалдемократическата партия* са: от софийската група — 15, от варненската — 1.

В *просветителните дружества* «Класово съзнание» от софийската група — 12, от варненската — 4, плевенската — 1.

2. ОРГАНИЗАЦИОННА И ПРОСВЕТИТЕЛНА ДЕЙНОСТ

Организационната дейност почти във всички групи е била много усилена. В провинцията групите са намирали най-добро средство за просвета беседите, в които са разисквани актуелни въпроси, вълнуващи работниците.

По-голяма и по-обширна дейност е проявила софийската група. През тримесечието е имала 3 общи събрания, от които 2 със сказка и 1 без сказка. Средно число на посетителите е 50 души. Свикани са също 2 публични събра

ния със сказки, на които са присъствували средно 200 души работници.

Съюзът със свои делегати е взимал участие във всички местни учреждения на партийната организация: работнически съвет, увеселителна комисия, афишна комисия, библиотечна комисия и в комисията за пропаганда и агитация.

Като средства за просвета освен конференциите и общите събрания е и «Работнически вестник», който по право се получава от всички съюзни членове. Също списание «Ново време» и социалистическа брошурна литература и общата работническа библиотека.

«Ново време» се получава от 8 членове. Брошури през това време не са пръснати никак.

За вземаните от Общоработническата библиотека книги не можем да дадем сведения, защото тя се отвори едва в края на тримесечието по причина уреждането ѝ наново.

Беседите, които служат за умственото развитие на членовете, не са свиквани през това тримесечие, но Ц. н-во ще има грижата да устройва такива. Но такива беседи се устройват и от «Класово съзнание», в които участвуват и наши членове.

През тримесечието варненската група е имала 7 самостоятелни събрания, 3 групови — 2 със сказки и 1 без сказка. Средно число на посетителите е 10 души. Абонаменти на «Ново време» — 1 член. Плевенската — 3 самостоятелни събрания, 5 групови с посетители средно 10—12 души и 6 беседи с реферати и посетители средно 10—12. Кюстендилската група е имала 7 редовни събрания, на които са присъствували всички членове.

3. БОРБАТА НА СЪЮЗА

Съюзът през това тримесечие е подпомогнал стачката на работниците-печатари в Русе от съюзната каса със 15 лв., от варненската група със 7,50, или всичко с 82 лева. Тази стачка бе прекратена със загуба за работниците благодарение слабостта на синдиката в Русе, който като почувствующ на «пролетарската» група се намери изолиран от работничеството във време на борбата и без средства, без дисциплина и съзнание. Този печален факт тряб-

ва да накара и последния най-несъзнателен работник да се опомни и да влезе в редовете на съюзените за борби негови другари. В края на тримесечието кюстендилската група издържа една успешна борба с печатницата на Дюлгеров.

4. ВЗАИМОПОМАГАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

През първото тримесечие са подпомогнати безработни двама другари с 41,70 лева и двама пътуящи по солидарност с 13 лева, или всичко подпомогнати с 54,70 лева.

5. ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ

П Р И Х О Д		Р А З Х О Д	
Наличие от миналото тримесечие	1450,37	Внесени в съюзната каса	75,00
От чл. вноски	496,15	За канцеларски	8,00
Волни помощи	52,45	Помощи за безработни	54,70
Разни	27,—	Стачки	75,50
		Разни	485,30
Всичко:	2025,97	Всичко:	699,40
		Налице:	1326,97
		А всичко:	2025,97

От гореизложената равностметка се вижда, че тримесечието приключва с дефицит 124,25 лева, който макар и да се обяснява с извънредния разход, направен по печатане на нови книжа, но при наличността на 150 членове и с безработни само двама, не говори добре за редовността във вносането на членския внос. Недобор от миналата година е постъпил 142,50 лева, а има да се събира 52 лева, внесено е за тримесечието 447 седмици с пълен членски внос на сума 268,20 лева, остава в края на тримесечието недобор 443 седмици на сума 265,80 лева; половин внос внесени за 21 седмици на сума 7,35 лева, остава да се събира недобор за 49 седмици на сума 17,15 лева. Постъпили от вноски внос 15 лева, а останалите новоприети са презаписани като бивши членове и членове на съюзните синдикати и провинцията. Горните цифри са представени за 99 членове на софийската група, а има 10 членове, от които има да се събира голям недобор, членове, които са се отнасяли

индиферентно спрямо съюза, които след като Централното настоятелство употреби всички усилия да бъдат редовни и не станат такива, не остава нищо друго, освен да се считат за доброволно напуснали.

За «Работнически вестник» са постъпили от софийската група и от провинциалните групи за 555 седмици по 10 ст. 55,50 лева, а са изразходвани за абонамент 184 лева, един дефицит от 124,50 лева, който дефицит, ако да не бе тримесечието, щеше да се склочи, въпреки големия разход за печатането на нови книжа с 25 ст. излишък. В прихода-разходното перо на съюзната каса врачанската група не взима участие, от която вноски още не са получени. Също и от Дупница и Русе.

За премахването на тази нередовност необходимо е, щото бирниците, касиерите и доверените лица по-усилено да се заемат и събират членски вноски и въпреки мизерните заплати, които получават работниците, ще може да се събират редовно вноските.

Другари,

От всичко дотук казано ясно се вижда, че на съюза предстои трудната задача да обедини печатарските работници, но затуй пък от всички ни се иска бодрост и енергия и всеки на поста си, да будим съзнанието у работниците и да ги привличаме в нашите редове. Това е най-главната задача на всеки член в модерната печатарска организация. Да извикаме на борба всички индиферентни работници вън и вътре в нашите редове и ведно с Работническата социал-демократическа партия, предния отряд на работническите борби, да нанасяме по-силни удари на работническите врагове и със силата на целия пролетариат, организиран под нашето революционно знаме, да извоюваме онова работническо законодателство, което е необходимо за по-силен живот на работниците и за неговото окончателно освобождение от наемното робство.

София, 10 октомври 1907 г.

*От Централното настоятелство
на Работническия печатарски съюз в България*

ТРИМЕСЕЧЕН ОТЧЕТ ЗА СЪСТАВА, СЪСТОЯНИЕТО И ДЕЙНОСТТА НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ

(месеците октомври, ноември и декември 1907 г.)

Другари,

С развитието на капиталистическото общество все повече и повече антагонизмът между класите се увеличава и противоречията се изострят. Това обстоятелство кара работническата класа да се обособява в отделна самостоятелна класа със своя организация и идеали и да нагодява своите професионални и политически борби съобразно със своите класови интереси. Доскоро, а и днес много професионални организации в своите стремежи за по-спокоен живот нямаха предвид общите класови интереси, а само егоистични професионални облаги, като със своето късогледство са пречели на освободителното работническо движение. Борбите на такива организации са допринасяли твърде малко или съвсем никак за движението и ето защо ние виждаме, че този начин на борба се напуца и се усвоява чистата класова борба, посредством която се цели премахването на наемничеството.

Печатарските организации в голяма степен са били реакционни работнически организации, в смисъл че те в своите борби са изхождали изключително от егоистични професионални интереси. А и днес такива професионални печатарски организации съществуват. Това се обяснява с особената психология на печатарските работници, които поради особения характер на печатарското производство се смятат за привилегирани. Обаче грандиозните борби, които работническата класа води по всички линии с буржоазията, от една страна, и приложението на паровата машина, от друга, карат и печатарските организации

ции да усвояват общата тенденция в работническото движение — самостоятелната класова борба.

Печатарският съюз в България, по-рано Работнически печатарски синдикат, в противовес на другите печатарски организации в страната усвои принципите на класовата борба и нагоди своята борба съобразно с тия принципи. Благодарение на този свой характер нашият съюз в сравнително малко време можа да закрепне и накара своите противници да държат сметка за неговите сили. От една малка 20-членна група в София, гонена и преследвана най-жестоко, той днес е пуснал корени из цялата страна и брой в своите редове повече от 150 членове. Влиянието на съюза все повече расте. В градове, дето съществуват крайно егоистични печатарски дружества, които мислят, че спасението на своето мизерно положение ще намерят в това, ако не допускат печатарски работници от други градове, и там съюзът намери свои последователи, и там той пусна корен. Такъв случай имаме в Стара Загора. Влиянието на съюза се разпростира и над работниците в Типографското дружество. Съюзът е вземал участие чрез свой представител в конфликтите между работници и господари там, дето Типографското дружество е сключило договор. Случаят с печатница «Балкан». Болшинството от работниците в тая печатница са негови членове, обаче за изразнението на конфликта се възпрне предложената от нас мярка, а по оная на Настоятелството на Типографското дружество и под ръководството на нашия представител работниците сполучиха да задържат системата на изплащането, която господарят искаше да измени. Успехите на съюза предизвикват омраза и гонения от страна на нашите противници, но той ще преодолее всички пречки и изпитни, които се поставят в пътя на неговото развитие.

І. СЪСТАВ

През второто тримесечие съставът на съюза е следният:

1. Софийската централна група. В началото е брояла 109 членове, новопостъпили — 14, доброволно напуснали — 3 и са се записали в провинциалните групи, 3 напуснали професията, 1 болен заминал на лечение, 4 заминали

и 4 изключени. В края на тримесечието остават 108 членове. От тях членове на партията са 12 и на «Класово съзнание» — 8.

2. *Варненската група.* В началото на тримесечието 11 членове, новопостъпили — 6, доброволно напуснали 1, в края на тримесечието — 16 членове.

3. *Плевенската група.* В началото на тримесечието 9 членове, новопостъпили — 7, изключени — 1 и доброволно напуснал — 1, в края на тримесечието — 14 членове. Партийни членове — 3 и на просветителното дружество — 5 членове.

4. *Кюстендилската група.* В началото на тримесечието 12 членове, доброволно напуснал — 1, остават 11. Членове на просветителното дружество — 8 души.

5. *Врачанската група.* В началото на тримесечието 5, новопостъпили — 2, в края на тримесечието — 7 членове.

Всички съюзни членове в края на второто тримесечие 157, от които 5 жени срещу 146 членове през първото тримесечие.

От горното положение за състава на РП съюз се вижда, че броят на неговите членове се е увеличил с 11 членове. Това обстоятелство може наистина да ни радва, особено като се имат предвид пречките, които бяха създадени на съюза през тримесечието от страна на Типографското дружество. Но заедно с това трябва да помним, че сме длъжни да работим над новопостъпилите членове, за да направим от тях полезни и предани наши другари — помагачи в трудната наша работа за преуспяването на съюза и за обединението под неговото знаме всички печатарски работници.

В състава на съюза книгоvezците, литографите и цинкографите и букволеярските работници едва се представяват от отделни единици, а това е една грешка на всички ни, които сме съсредоточили нашето внимание изключително на словослагателите. Ще трябва другарите наши пред в своята агитация да засягат и тия работници, за да могат и те да влязат в съюза, дето ще намерят защита на своите интереси и ще се борят заедно с нас против експлоатацията.

2. ОРГАНИЗАЦИОННА ДЕЙНОСТ

През това тримесечие съюзът е проявил доста интензивна организационна дейност за своето вътрешно закрепване. Навсякъде, с малки изключения, е проявена достатъчна енергия и преданост за това.

Софийската група е имала 27 настоятелствени заседания, от които 10 конференции. В настоятелствените заседания са разглеждани всички интересувачи съюза или централната група въпроси и настоятелството е определило спрямо тях своето отношение. Конференциите са свиквани за разрешение някои въпроси или недоразумения, възникнали между работниците от отделни печатници, както и за съвети и упътвания на някои нередовни членове. Свикани са 7 редовни и извънредни общи групови събрания, на които са се разгледали по-важни, от общ характер за групата въпроси. Тия събрания са посещавани средно от 50 членове. Свикано е едно публично събрание по случай скандала, устроен от Типографското дружество на 15 октомври в деня на демонстрацията. Това събрание бе посетено от около 300 работници. И през това тримесечие ще трябва да отбележим, че събранията на централната група не се посещават добре, а това не говори в полза на другарите, които не посещават редовно събранията.

Варненската група е имала 10 настоятелствени събрания и 5 групови, от които 4 със сказки, посещавани средно от 14 членове.

Плевенската група е имала 7 настоятелствени и 8 групови събрания, от които 5 със сказки.

Кюстендилската група е имала 6 настоятелствени и 4 групови събрания, посещавани от всички членове.

Врачанската група е имала 2 настоятелствени и 4 групови събрания, посещавани от всички членове.

За забелязване е, че някои от провинциалните групи са свиквали твърде малко събрания, особено настоятелствени, и желателно е, щото настоятелствата на групите по-често да се събират и да обмислят начини за по-бързото засилване на своите групи.

3. ПРОСВЕТИТЕЛНА ДЕЙНОСТ

Една от най-важните работи на съюза е просветителната, обаче трябва предварително да се отбележи, че тя не е извършена задоволително през изтеклото тримесечие. Отделените през декември от Централното настоятелство за централна група беседи не се състояха поради назначените в датите за беседите други събрания от общото работническото движение в София характер и поради настъпилите празници, през които другарите бяха ангажирани в разни вечеринки и увеселения. Беседи са устройвани само от плевенската група. Раздадените за разпродаване календари и брошури не са всички продадени. Числото на членовете в «Класово съзнание» е свършено малко и ний апелираме към другарите да се запишат в това дружество за социалистическа просвета, от което ще обогатят своите социалистически познания, тъй необходими в ежедневната им борба. През тримесечието са се ползували от общоработническата библиотека 42 членове на централната група със 102 книги, от които 31 социалистически и 71 други. «Работнически вестник» се е получавал от всички редовни съюзни членове, а «Ново време» — от 14. Съвсем незадоволително е получаването на «Н. в.» — от 157 съюзни членове само 14 го получават. Има групи, в които нито един член не получава «Н. в.» Този факт е крайно печален, но съществува. Ний вярваме, че другарите ще вземат нужните мерки да се получава от всички по-издигнати другари «Н. в.»

Необходимо е другарите да се сдобият със социалистическа просвета, защото тя е, която издига нашето съзнание и затвърдява убеждението ни и ни прави да бъдем смели борци на делото, на което сме се посветили да служим. Социалистическата просвета още повече на нас, печатарските работници, е необходима, защото мнозина от нас поради характера на нашата професия се смятат за работническа аристокрация. А това обстоятелство ни пречи да се сдобием с истинска пролетарска психология и ако ний не се стараем да се просвещаваме социалистически, рискуваме всеки момент да станем крайни професионални егоисти и да изменим на собствената наша кауза, на цялата работническа класа. За да се избегне тази опасност

нека всеки съюжен член четете социалистическите книги и брошурки, «Раб. в-к», «Ново време» и да посещава винаги публичните партийни и синдикални събрания.

4. ВЗАИМОПОМАГАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

През тримесечието са подпомогнати 11 безработни другари за 224 дни на сума 298,20 лева, и 1 болен с 15 лева. Всичко 12 души с 313,20 лева.

Подпомогнати са и други 31 другари, пострадали на 15 октомври по случай демонстрацията, с една сума от 453,80 лева.

Всичко дадена помощ през тримесечието 767 лева.

5. ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ

През второто тримесечие касата на съюза, макар и да сключва с един недоимък от 216,15 лв. обаче съюзното финансово състояние е задоволително. Приходите през тримесечието са били по-редовни, отколкото през първото тримесечие. Постъпленията от членските вноски също са били по-редовни. Ето и сумата:

РАВНОСМЕТКА
за приходите и разходите
на Работническия печатарски съюз в България
от 1 октомври до 31 декември 1907 г.

П Р И Х О Д		Р А З Х О Д		
1.	Наличност от миналото тримесечие	1326,52	1. Внесени в касата на Синд. съюз	90,—
2.	От вписан и членски внос.....	556,25	2. За канц. разноси	13,93
3.	От помощи.....	288,88	3. Помощи за постр.	453,80
4.	От разни.....	18,80	4. » безр.	298,20
			5. » болни...	15,—
			6. Разни	209,15
	Всичко:	2190,45		
			Наличност	1080,08
				1110,37
			Всичко:	2190,45

От равносметката се вижда, че през това тримесечие са постъпили от вписани и членски вноски 556,25 лева срещу 496,15 лева за миналото тримесечие, значи в повече с 60,10 лв. Като вземем под внимание безработните и пострадалите през тримесечието, които достигнаха до 43 души, от които по-голямата част не можаха да внасят своите членски вноски през цялото тримесечие, ний констатираме една по-голяма редовност. Независимо от това недоборите и през това тримесечие са доста много, но те в голяма степен се обясняват с претърпяната криза, причинена от измяната на Типографското дружество на 15 октомври. Това за централната група. А провинциалните групи наскоро след приключването на тримесечните сметки си внесоха почти всички недобори, които не влизат в горната равносметка.

6. БОРБИТЕ НА СЪЮЗА

Условията, при които е поставен да действа Работническият печатарски съюз, го заставяват да действа в различни направления: да води борби за по-сносен човешки живот на печатарските работници, да помага на общата пролетарска борба, да води борба с невежеството и несъзнанието на голяма част от печатарските работници, да отблъсква дивите атаки на общоделското Типографско дружество и пр. През тримесечието има да се отбележи участието на съюза в повсеместните протестационни събрания, устроени от Работническата социалдемократическа партия по повод общата реакционна политика на правителството и в частност против новия Закон за народната просвета.¹⁰² Навсякъде групите са вземали активно участие в тази общоработническа акция. Особено живо участие взема софийската централна група по време на демонстрацията на 15 октомври, дето тя игра доста важна роля. Тук му е мястото да поменем за позора на Работническото типографско дружество, който позор то извърши в този ден. В навечерието на демонстрацията по наше предложение Настоятелството на Работническото типографско дружество се съгласи да не работят и техните работници на ежедневната преса през целия ден на демонстрацията. Обаче щом нашите работници напуснаха печатниците

«Вечерна поща», няколко членове на Типографското дружество веднага влизат в преговори с господарите и в деня на демонстрацията ги заместиха и по този начин 27 наши другари се намериха на улицата без работа. Още същия ден безработните членове на Типографското дружество заемат местата на изменниците си другари, там дето те са напуснали, и по този начин голяма част от безработните им се настаняват на работа. За да се попълни персоналът на печатница «Вечерна поща», на 16 октомври, рано сутринта, настоятелството изпраща още една част свои безработни и с това се отне и последната възможност да останат нашите другари на работа в тази печатница. Това беше отговорът на нашето писмо, изпратено до Настоятелството на Типографското дружество, с което искахме да оттегли от работа своите членове-изменници. Както помните, другари, общоделците тогава отхвърляха нашето твърдение, че този позор е тяхно дело, обаче не след много те свикаха събрание да се «разправят» с изменниците и на това събрание те доказаха нашето твърдение, като им направиха само едно лицемерно мъмрене. По този начин Работническото типографско дружество извърши един много «славен» подвиг против нашия съюз. Но не е всичко това. Известно ви е, другари, че неотдавна настоятелството сключи договор с господаря на печатница «Гражданин». Едно от най-важните положения на този договор бе 8-часовият работен ден, обаче след време господарят искаше да наруши тая точка от договора и ний, естествено, трябваше да се стараем да осуетим това негово желание. За тая цел свикахме всички работници от поменатата печатница на конференция, обаче членовете на Типографското дружество не благоволиха да дойдат. Независимо от това реши се: всички работници да продължават да си работят по 8 часа, въпреки желанието на господаря. И действително нашите членове до един изпълниха решението и до днес продължават да работят по 8 часа, когато общоделските работници работят 8 $\frac{1}{2}$ часа. . . *

Друго. В печатница «Балкан» господарят иска да измени системата на изплащането. Понеже в тази печатница работят и наши другари, настоятелството свика предва-

* Многоточнето е в оригинала. (Ред.)

рително конференция на всички работници от тая печатница. Макар и да не се явиха всички работници, реши се да се направи обструкция с цел господарят да се откаже от намерението си. Това решение, макар и да не се споделяше от Настоятелството на Типографското дружество, се приложи от работниците и усилията им се увенчаха с успех.

С този факт напълно се потвърждава нашата мисъл, че не само са потребни общите акции между работниците от различни организации — между самите организации, за прокарване известни искания и особено за защита на посягателствата на господарите, но са и наложителни. Работниците от печатница «Балкан», числящи се в редовете на Типографското дружество, въпреки решението на своето дружество да не предприема каквито и да било общи акции с нашия съюз, по силата на необходимостта приехи нашето предложение за обща акция и от това, разбира се, спечелихме и ний, и те, а изгуби господарят. Този пример, вярваме, ще бъде добър урок на работниците от Типографското дружество. Тия задружни акции ще спомогнат твърде много да се упражни нужната критика нагледно върху разните възгледи в стоящите една срещу друга печатарски организации и по този начин ще оцелеят най-правилните, най-здравите възгледи. А кои са най-правилните възгледи на работническите борби? Разбира се, че не общоделските, а социалистическите възгледи са, които водят към премахването на наемничеството — единственият новник на работническото тегло.

7. МЕЖДУНАРОДНИЯТ СЕКРЕТАРИАТ

Едно много важно обстоятелство Централното настоятелство никога не изпуска и не трябва да изпуска изпред вид, а именно да може Работническият печатарски съюз да бъде представляван в Международния секретариат на печатарските съюзи¹⁰³. От твърде важно значение е участието на съюза в него. Централното настоятелство ще направи всичко възможно от негова страна, щото съюзът да бъде приет от Международния печатарски секретариат. Наистина известни причини могат да се срещнат в реализирането на това наше желание, но надяваме се, че теи

пречки ще бъдат превъзможнати. Една работническа организация, каквато е нашият съюз, не може да бъде в никой случай игнорирана, защото тя със своите основни принципи, своята тенденция и дела ще убеди Международния секретариат, че тя с достойнство ще представлява българските печатарски работници в него. Работническото типографско дружество, макар и да е признато от Международния секретариат, не може да съставлява особена пречка за зачисляването на съюза в Международния секретариат поради това, че то не е организация на работниците от цялата страна, а е едно местно дружество. И най-главно поради това, че то със своята теория и практика е едно крайно егоистично професионално дружество, което пречи на интернационалното работническо движение.

Другари,

За да може Работническият печатарски съюз да върви с решителни крачки все напред и напред, необходимо е, щото ний всички да усилим нашата поединична и групова пропаганда и агитация сред неорганизираните и организирани в противни нам организации печатарски работници, да засегнем най-широко и дълбоко работниците от всичките клонове на книгопечатната професия и по този начин да групираме под знамето на съюза най-здравата и годна за организация част от тия работници. За да можем да извършваме с успех тая трудна работа, необходимо е, щото ний непрекъснато да се намираме под благотворното влияние на социалистическата просвета в съюза чрез беседи, ползуване от библиотеките, разпространение на «Работнически вестник», «Печатар», «Ново време» и социалистическите брошури. Въръжени по този начин с факела на светлата социалистическа наука, ний ще издигаме тънещите в духовна и физическа мизерия наши несъзнателни другари и от тях ще направим истински борци на тяхната собствена класа и с общи усилия ще постигнем целите и задачите на Работническият печатарски съюз.

Една от най-важните задачи на всеки съюзен член е и трябва да бъде да си внася редовно своите членски вноски, обаче, за голямо съжаление, това още не е разбрано от голяма част от съюзните членове, а това води не към добри сетнини. Знае се, че икономическата борба само тога-

ва може да бъде успешна, ако покрай многото други условия се разполага и със силна каса. А нередовностите и членските вноски пречат за създаването на силна каса, пречат следователно на успешната борба на съюза. И тъй, нека всички ний редовно си внасяме членските вноски!

Другари, напоследък вий сте свидетели на ред предизвикателства от страна на господарите: опита на господарите да нарушат сключените договори в печатниците «Балкан» и «Гражданин», основаването на жълта работническа организация във «Вечерна поща», нередовното изплащане в печатница «Балканска трибуна» и другаде. Явно е от това, че господарите искат да влошат и без това мизерните условия на труда. От друга страна, животът не е повече и повече става тежък, просто непоносим на работниците. Положението в провинцията е още по-тежко, там условията на труда и заплатите са крайно мизерни. Това лошо положение на печатарските работници намира единствен изход в силата на Работническия печатарски съюз. Работническото типографско дружество, както виждате, е некадърно да защити най-елементарните придобивки на работниците, какъвто е случаят в печатница «Балканска трибуна», камо ли да поведе една решителна настъпателна борба. Следователно, нека устремим нашите усилия за заякчаването на съюза, за да може достойно да ръководи борбата на печатарските работници и с общи усилия да изведе на добър край.

Другари, нам ни предстоят изборни борби и ний като съзнателни работници, като истински социалдемократи ще трябва да вземем, като организация, активно участие в тая толкова скъпа за нас борба. Сега се явява удобен момент, дето ще трябва да засвидетелствуваме нашата солидарност с нашата ръководителка и представителка и общото работническо движение — Социалдемократическата партия. Нека всеки от нас да окаже своето съдействие на партията в предстоящите законодателни избори. Доказано е, другари, че икономическата борба на работниците сама по себе си не може да придобие съществени и трайни резултати за подобрене на тежкото положение, тя сама по себе си не може да премахне класовото господство на буржоазията, съществуващото наемно робство. Като знаем това, неминуемо трябва да се доберем до оная сила,

която ни гарантира бъдното икономическо освобождение. А тази сила е социалдемокрацията, подкрепена от професионалните работнически организации. Затова нека вземем активно участие в политическата борба и специално в предстоящите избори под ръководството на Социалдемократическата партия — за тържеството на общоработническият идеал — социализма.

Да живее Работническият печатарски съюз!

Да живее социалдемокрацията!

От Централното настоятелство

*В. «Печатар»,
№ 1, 24 февруари 1908 г.*

*Печата се по текст
на в. «Печатар»*

ТРИМЕСЕЧЕН ОТЧЕТ ЗА СЪСТАВА, СЪСТОЯНИЕТО И ДЕЙНОСТТА НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ

(месеците януари, февруари и март 1908 г.)

Другари,

Централното настоятелство на Работническия печатарски съюз в България, поставено да ръководи борбите и защитава интересите на организираните в съюза работници, в своята дейност винаги се е старало да държи високо знамето на добре разбраните интереси на всички печатарски работници в България. Никога досега влиянието на съюза сред неорганизираните работници не е бивало тъй силно, както през изтеклото тримесечие. Днес за всички работници става ясно, че единствената организация, която би могла да изведе на спасителния бряг измъчените печатарски работници, това е Съюзът на печатарските работници в България. Това е ясно за работниците, организирани в съюза, това става ясно и за работниците под влиянието на анархо-общоделците, това става ясно и на неорганизираните работници. С една дума, съюзът със своя начин на действие и своята социалистическа пропаганда дойде да разбие най-подир в значителна степен мнблужденията всред печатарските работници и ги озари със светлината на социализма, а с туй съюзът спечели сърцата на маса неорганизирани работници, които ще са бъдещи негови членове. Колкото повече съюзът популяризира своите идеи сред печатарските работници, толкова повече неговите противници се нахвърлят срещу му, за да го разбият. В борбите си срещу съюза нашите другари по труд от противния лагер си служеха и служат с такива нечестни средства като изпъждане от работа членовете на нашия съюз, насилия и клевети, средства противоработнически

и само в полза на господарите. Но всичко туй не може да спаси Типографското дружество. Неговите по-събудени членове се възмущават вече от поведението на собственото си дружество и порицават анархо-общоделските похвати в борбата му срещу Работническия печатарски съюз, от която борба тъй богато се възползуваха господарите, за да влошат трудовите условия в производството. Влиянието, което днес има Работническият печатарски съюз между всички печатарски работници, позволява най-добре да се популяризират идеите и задачите на съюза и да се разбият ония заблуждения, които анархо-общоделците систематически всяват в главите на работниците, за да държат масата в невежество, за да могат чрез нейното невежество да се борят против социализма. Дейността на съюза през изтеклото тримесечие е била най-много насочена в борба срещу туй невежество, в резултат на което се получи, че безвъзвратно се разклатиха основите на общоделството и скоро ще дойде денят, когато всички годни за борба печатарски работници ще бъдат под светлото знаме на съюза, на социалдемократията.

1. СЪСТАВ

През III тримесечие съставът на Работническия печатарски съюз е следният:

1) *Софийската група*. В началото на тримесечието е броила 108 членове, новопостъпили — 5, изключени — 8, доброволно напуснали — 4, заминали — 5. В края на тримесечието — 96 членове; членове на партийната организация — 18, на просветителното дружество «Класово съзнание» — 8.

2) *Варненската група*. В началото на тримесечието — 16 членове, новопостъпили — 6, презаписани — 2, изключени — 1, заминали — 3. В края на тримесечието — 20 членове. Членове на партийната организация — 1, на просветителното дружество — 5.

3) *Плевенската група*. В началото на тримесечието — 14 членове, новопостъпили — 1, доброволно напуснали — 3, остават в края на тримесечието 12 членове. Членове на партийната организация — 3, на просветителното дружество — 2.

4) *Врачанската група*. В началото на тримесечието 7 членове, новопостъпили — 2, презаписани — 2, доброволно напуснали — 1. В края на тримесечието остават 10.

5) *Кюстендилската група*. В началото на тримесечието — 11, новопостъпили — 2, доброволно напуснали 2, в края на тримесечието остават 11 членове.

Членове на съюза има и от: Душница — 2, Стара Злгора — 2, Хасково — 1, Добрич — 1, Бяла Слатина 1, Сливен — 1 и Пловдив — 1; всичко — 9 членове.

Общото число на съюзните членове в края на тримесечието е 158 срещу 157 в края на II тримесечие. Намалението на софийската група се дължи главно на заместването ни на 15 октомври във «Вечерна поща», когато едни от членовете се принудиха временно да напуснат професията, а други, поради дългата безработица, като починаха сетне работа, не можаха редовно да изплащат членските си вноски и престанаха да бъдат членове на съюза. Обаче те не са изгубени, напротив, скоро ще бъдат презаписани за членове на съюза.

2. ОРГАНИЗАЦИОННА И ПРОСВЕТИТЕЛНА ДЕЙНОСТ

Една от най-важните работи на съюза е организационната и просветителната дейност. През III тримесечие има да отбележим една доста усилена работа както в София, тъй и в групите на съюза, без обаче да бъдем напълно доволни. *Софийската група* през тримесечието е имала 19 настоятелствени заседания, 11 конференции от разни печатници, 4 синдикални събрания със сказки, посетени средно от 50 души. Вземани са за прочит от библиотеката 110 книги: 21 социалистически и 89 разни, четени от 40 души. «Ново време» се получава от 15 души. *Варненската група* е имала 9 настоятелствени заседания; 4 синдикални събрания, от които 3 със сказки и 1 без сказки, средно число на посетителите — 18 души, 1 публично събрание с 50 души посетители; вземани са за прочит от библиотеката 27 книги; 24 социалистически и 3 разни, четени от 17 души. Абонати на «Ново време» — 3. *Плевенски*

та група е имала 6 настоятелствени заседания; 10 синдикални събрания, от които 9 със сказки, средно число на посетителите 10 души; 1 публично събрание с 50 души посетители; 9 беседи с реферати с посетители 8—11 души; абонати на «Ново време» — 3; издаден един позив. *Врачанската група* е имала 9 настоятелствени заседания; 9 синдикални събрания без сказки със средно число на посетителите 7 души. За *Кюстендилската група* нямаме подробни сведения.

Групите на Работническия печатарски съюз в България са участвували във всички събрания, устройвани от местните комитети на Работническата социалдемократическа партия. Съюзът чрез Централното настоятелство участвува със свои делегати в местния работнически съвет, който институт започва да играе вече извънредно важна роля в работническите борби.

Въпреки усилената дейност, проявена във всички групи, резултатите обаче са твърде незадоволителни. С изключение на варненската група, която е увеличила своите членове от 16 на 20, другите групи нямат увеличение на своите членове. Необходимо е да се обърне сериозно внимание за просветата на новоприетите членове, чрез което могат да станат действително предани членове и добри агитатори всред работниците, стоящи извън нашия съюз.

3. ВЗАИМОПОМАГАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

През тримесечието са подпомогнати във Варна 2 безработни за 64 дни; в Плевен — 1 безработен за 10 дни и двама болни; в София — болни, безработни и пътуващи 6. Всичко съюзът е подпомогнал болни, безработни и пътуващи 11 души на сума 177,20 лева.

4. ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ

От изложените цифри в равносметката (стр. 468) ясно се вижда, че постъпленията от членски вноски през третото тримесечие са повече със 104 лева от II тримесечие. Макар и

РАВНОСМЕТКА

за приходите и разходите на Работническия печатарски съюз в България от 1 януари до 31 март 1908 г.

№ по ред	П Р И Х О Д	Сума		№ по ред	Р А З Х О Д	Сума	
		лева	стотинки			лева	стотинки
1.	Наличност от мин. тримесечие	1110	37	1.	Внесени в касата на Общия раб. синд. съюз.....	95	41
2.	От внесени вноски	} 660	35	2.	За канцеларски потреби.....	6	26
3.	От членски вноски					3.	Помощи за безработни
4.	От вечеринки, срещи, екскурзии и представления....	7	80	4.	Помощи за болни...	30	20
5.	От волни помощи	90	40	5.	Помощи за стачки	10	
6.	Разни	16	30	6.	Разни*...	424	40
	Всичко приход	1885	22		Всичко разход	713	66
					Наличност	1171	57
					Всичко	1885	22

Касиер: Ал. Георгиев

Контр. комисия: Г. Карлузин
Д. Ненков

* В перото «Разни» влизат и разходите за отпечатване и експедиция на «Печатар» и за абонамент на «Работнически вестник», затова сумата е тъй голяма.

на пръв поглед това да е отраднo явление, обаче фактически през туй тримесечие има недобор повече, отколкото минималното тримесечие. Нередността на съюзните членове към членските си вноски в голяма степен спъва дейността както на Централното настоятелство, тъй също и на настоятелствата на групите. Ненавременното плащане на членските вноски води след себе си отслабването на съюза в агитацията сред неорганизираните работници за привличането им в съюза и пречи на неговите борби за защита на печатарските работници.

5. БОРБИТЕ НА СЪЮЗА

Както преди, тъй също и през това тримесечие съюзът се е стремил да направи всичко, което е било възможно за подобрене условията на труда в печатарското производство както в София, тъй и в провинцията. Насреща си обаче съюзът има не само експлоататорите на работническия труд — господарите, но и Типографското дружество, което всецяло се е турило в услуга на дребнобуржоазните политикани и което е изгубило вече всякакво работническо достойнство и чест. То всячески се стреми да пречи на нашите борби, а с това усилва още повече господарските стремления за влошаване условията в производството и намаляване и без това мизерните заплати на работниците. Типографското дружество оправдава това свое предателство на работническите интереси с желанието да накара Печатарския съюз да се «обединял» с него, а фактически то е една организация с дребнобуржоазни възгледи, която иска по миролюбив начин да се изглаждат конфликтите между труда и капитала, то е една организация не бойна, а взаимоспомагателна, която има да играе мизерната роля на помирител между господари и работници. Достатъчно е да споменем за конфликтите в печатниците «Балкан» и «Дневник» и картинно ще се изрисува некадърността на Типографското дружество да защити интересите даже на собствените си членове. В печатница «Балкан» господарите бяха посегнали да изменят реда на плащането, като мислеха, че работниците не ще могат да се споразумеят помежду си за обща отбрана. Но Централното настоятелство на съюза, като схвана туй посегателство за начало на още ред посегателства от страна на господарите, чрез свои конференции уясни въпроса пред работниците и подготви почва за задружна борба срещу господарските произволи и в резултат се получи, че Типографското дружество *биде заставено* от своите членове да води преговори за задружна борба. Както винаги, така и тук Типографското дружество се яви в защита на господарските интереси, то не допусна да се поставят реални и сериозни искания за подобрене на работническия хал, нито беше готово да се постъпи смело в защита на работническите искания, вследствие на което и дребните иска-

ния, които бидоха предложени, макар и приети, останаха *неприложени*. Съюзът взема също участие за подготвяне почва за задружна борба с Типографското дружество против господарите на печатница «Дневник», където искаха и наложиха един правилник, с който сковаха и свързаха ръцете на работниците в тая печатница. Благодарение на престъпното отнасяне на Типографското дружество, което не се съгласи да се предприеме борба против този правилник и мълком накара своите членове да преклонят глава пред господарските произволи, господарите леко прокараха правилника, а нашите другари уволниха поради «непокорство». Но всичко туй не ще да трае дълго време; най-сетне ще разберат работниците при общоделското дружество, че те са били мамени със сладки приказки от общоделските политикани, за да могат по-добре да изиграят ролята на буржоазни агенти в средата на работниците, ще обърнат своя гръб на мнимите сега свои доброжелатели и ще възприемат идеите, задачите и тактиката на Работническия печатарски съюз и тогава всички под едно знаме, знамето на социализма, ще се борим против мизерията и робството.

Другари,

В тоя момент, когато господарите систематически влошават трудовите условия в печатарското производство, когато Типографското дружество проявява своето пълно безсилие и се разлага от собствените си престъпления, необходимо е повече от всеки други път да стегнем нашите редове и засилим съюза, за да можем да отблъснем господарските произволи и посегателства и да се подготвим в недалечно бъдаще чрез обща борба да прокараме тарифа на печатарските работници в цяла България. Но за всичко това са необходими средства и силна организация, която да обхваща всички печатарски работници в страната. За да се постигне това, да се засилва и укрепи все повече и повече съюзът, необходимо е всички членове да бъдат редовни към задълженията си спрямо съюза, редовно да внасят членските си вноски, редовно да посещават груповите събрания, да взимат активно участие в делата на съюза, да четат и разпространяват социалистическата литература, периодична и брошурна, с която

значително се улеснява агитацията сред неорганизираните работници за привличането им в съюза.

За да можем да закрепим и разширим влиянието на съюза всред печатарските работници и привлечем нови борци в нашите редове, най-доброто средство в настоящия момент е всички групи изцяло и всеки член поотделно да използват изборителния период. Сега работниците могат да видят нагледно как техните мними приятели (общоделците) ръка за ръка с работническите врагове (господарите) вървят заедно, за да влязат в Народното събрание и да коват противоработнически закони. Взимайки най-активно участие в предизборната агитация в полза на социалистическите кандидати и исканията на социалдемократията, съюзните членове изпълняват своя дълг като членове на пролетарската класа и стремейки се да откъсват несъзнателните работници от буржоазното и дребнобуржоазното влияние, увеличават с това бойните отряди на пролетарската армия в България. В увеличението на социалистическата сила у нас и разширяване социалистическото влияние всред работническите маси съюзът съзира своята сила и мощ. Ето защо всички съюзни членове на поста си! Да засилим социалистическата агитация в предизборния период за обособяване на пролетарската класа като класа за себе си и с това да засилим нашите съюзни редове!

Да живее Работническият печатарски съюз!

Да живее социалната демокрация!

Централното настоятелство

ДО СЪЮЗНИТЕ ГРУПИ, ДОВЕРЕНИ ЛИЦА И ОТДЕЛНИ ЧЛЕНОВЕ*

София, 20 юни 1908 г.

Другари,

Само един месец ни отделя от нашето годишно събрание, което, както знаете, ще стане в Габрово на 26 и 27 юли т. г. Това е нашето първо годишно събрание. В него нам предстои най-сериозно да разгледаме дейността на съюза през първата година от неговото съществуване, да се спрем върху срещаните спънки и да потърсим най-добри, най-целесъобразни начини за обединението на работниците от всички клонове на книгопечатната професия в България под знамето на съюза и за най-успешното организиране, ръководене и издържане борбите на печатарските работници.

Като имаше предвид това, Централното настоятелство в заседанието си на 15 юни т. г. определи следния привременен дневен ред на годишното събрание:

I. Отчет на Централното настоятелство и Контролната комисия;

II. Организация и вътрешна уредба на съюза;

III. Нашата агитация и пропаганда и отношението ни към другите печатарски организации;

IV. Организацията на книговеците, литографите, буковлеярите, цинкографите и гравьорите;

V. Съюзният печат (в. «Печатар»);

VI. Безработицата;

VII. Тарифната борба;

VIII. Избор на Централно настоятелство и Контролна комисия и

IX. Разни.

Съюзните групи и доверените лица трябва веднага да се занимаят с тоя дневен ред и ако намерят за необходимо, да бъде изменен и допълнен с нещо, да съобщят това до 5 юли т. г. на Централното настоятелство.

Като приключат разискванията върху дневния ред, групите трябва да изберат свои делегати за годишното събрание съгласно чл. 53 от съюзния устав. Желателно е на годишното събрание да присъствуват колкото е възможно повече съюзни членове освен делегатите. Те ще могат да участвуват в събранието със съвещателен глас.

Предвид на това, че трябва навреме да се пригответи и публикува отчетът на съюза, Централното настоятелство поканва всички групи, доверени лица и отделни съюзни членове най-сериозно да се погрижат, щото до 5 юли без друго да бъдат изпратени в централната каса всички недобори от членски вноски, членски книжки и др. заедно с отчетите за IV тримесечие.

В отчетите освен всичко друго, което според *формуляра* трябва да се отбелязва, необходимо е настоятелствата да съобщят *точно*: 1) колко словослагатели, машинисти, книгоvezци, букволеяри, литографи и пр. има в града им и 2) колко от тях са организирани в други печатарски организации, ако има такива.

Настоятелствата, доверените лица и отделните другари трябва да положат всички усилия до 5 юли т. г. да не остане нито един *нередовен* съюжен член.

Другари,

Тая година, съгласно решението на плевенската учредителна конференция, членовете на съюза получаваха срещу членските си вноски «Работнически вестник» и «Печатар» без абонамент. За тая цел бяха увеличени членските вноски с 10 ст. седмично, като се смяташе абонаментът на «Р. в.» 6 лв. годишно. Към средата на годината обаче, както знаете, форматът на «Раб. вестник» биде увеличен, а заедно с това и абонаментът му се възкачи с 1 лв., т. е. на 7 лв. По тая причина от съюзната каса би трябвало да се плати за всеки член 1 лв. повече от това, което ще

постъпи в касата като абонамент с членските вноски. Това би предизвикало едно чувствително отслабване на съюзната каса. Като взе предвид тия съображения, Централното настоятелство в заседанието си на 25 юни т. г. реши: *всички съюзни членове да внесат до 5 юли т. г. в съюзната каса освен редовните членски вноски и една вноска от 50 ст. допълнително специално за «Р. в.»*.

Надяваме се, че всички членове с готовност ще направят тая жертва, за да се запази от ощетяване съюзната каса, която тепърва трябва да засилваме, за да бъде в състояние да посреща сполучливо растящите нужди на нашата професионална борба и взаимоспомагателната ни дейност.

С другарски поздрав

Централното настоятелство

*В. «Печатар»,
№ 9, 28 юни 1908 г.*

*Печата се по текста
на в. «Печатар»*

ГОДИШЕН ОТЧЕТ НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ

от 1 юли 1907 до 30 юни 1908 г.

Другари,

Образуваният Работнически печатарски съюз в България през 1907 г., който си постави за задача да обединява печатарските работници и да защитава всестранните техни интереси, се посрещна крайно съчувствено от страна на всички нефанатизирани и неразвратени печатарски работници в София и провинцията, които разбраха, че само с общите и съзнателни усилия на печатарските работници в България ще могат да си подобрят своето мизерно положение.

Работническият печатарски съюз през първата своя годишнина, макар и незакрепнал още добре, преживя един бурен, но доста плодотворен живот. С вземане живо участие в икономическите и политическите борби на работниците в България съюзът можа да затвърди своите редове и увеличи влиянието си всред неорганизираните работници. Стремейки се да постави под своето влияние всички печатарски работници и ги организира в своите редове, съюзът не изпусна изпредвид и организираните печатарски работници в Типографското дружество. Със своето гледище за задружните акции с Типографското дружество и водене задружна борба за подобрене трудовите условия в печатарското производство съюзът се стремеше да прокара между членовете на Типографското дружество своята цел, тактика и схващания за модерната пролетарска организация и борба. За тази негова цел много допринесе и Щутгартската резолюция, която потвърди основните начала, на които е поставен Работническият печатар-

ски съюз в България. На стремлението на съюза да уясни спорните въпроси между съюза и другите печатарски организации, след което уяснение и възприемане на социалистическите възгледи, поддържани от съюза и потвърдени от Щутгартския конгрес, може да стане и обединението на печатарските работници, се отговори със систематично преследване на съюзните членове от страна на Типографското дружество в София, с което мислеха нашите противници, че могат да спънат по-нататъшното развитие на съюза, даже и да го унищожат. В началото на този им противоработнически стремеж се увлякоха болшинството членове на Типографското дружество и с особена ревност изпълняваха заповедите на своите общоделски водители, като на всяка стъпка се стараеха: да изхвърлят из производството омразните тям работници, организирани в съюза, да вземат техните места, да се настанят добре и да не дават достъп на никого от съюза да отиде да работи там, дето има общоделски работници, а общоделските лидери, използвайки невежеството на членовете от Типографското дружество, въздъхнаха, че не ще има кой да критикува техните дела и да ги безпокои. Времето обаче не чака закъснелите. Достатъчно бяха няколко примера от преследване, за да се убедят заблуждаваните от общоделците работници, че от туй само господарите печелят и е във вреда на самите тях. Въпреки стремлението на Типографското дружество да не допуска влиянието на съюза между членовете си, да ги запази от социалистическата пропаганда то не успя. Днес работниците, които са останали още в Типографското дружество, започват да съзнават вече престъплението, което извършиха спрямо интересите на печатарските работници, като изпълняваха противоработническите съвети на общоделските политикани за борба против своите другари. Въпреки нашето най-искрено желание да се разберем и премахнем разединителните елементи между съюза и Типографското дружество, да премахнем пакостните борби сред печатарските работници, за да бъдат насочени техните общи усилия само против експлоатацията и господарските произволи, против днешната експлоататорска наредба, това не можа напълно да се постигне. В нашето сближение и уясняване спорните въпроси общоделците виждат края на противоработническия

ската им и предателска роля. Като не допуснаха никакво сериозно сближение между Работническият печатарски съюз и Типографското дружество в практическите борби, с туй издадоха своята лицемерна работническа маска. За разкриването на истинските намерения на общоделските лидери като разединителни елементи в работническата среда допринесоха много политическите борби през последната година. Типографското дружество, заедно със своите братя от общоделския лагер, бе завлечено в буржоазния смет от службогонци и работнически експлоататори, за да сваля едни и да качва на власт други, без от туй да има някаква полза за работническото, а, напротив, има голяма вреда, тъй като с това се обезсилва работническата класа, пречи се на нейното обединение и се деморализират работниците.

През отчетната година Работническият печатарски съюз наред с изпълнението на специалните си задачи като синдикална организация взе най-живо участие във всички политически борби на българския пролетариат, като: борбата против реакционните закони за ограничение свободата на сдружаванията, печата, стачките и събранията, против поскъпняването на живота и пр. Второто полугодие от съюзната година бе момент на още по-усилена работа. Предизборната борба, майската манифестация, общинските избори, изборите за народното представителство, всичко туй биде използвано от групите за увеличението и заякването на съюзните редове.

Въпреки преследванията на съюзните членове от страна на господарите и всички съюзни противници, които се нахвърлиха, за да го разнебитят, техните пъклени усилия останаха суетни. Съюзът бавно, но сигурно вървеше по предназначения път чрез понасяне на големи жертви и излагане съюзните членове на големи лишения и трудности. Неуспехът на нашите противници да постигнат коварните си замисли чрез противоработнически прийоми на борба, терор и насилие ги накара да прибегнат към съблазнителното средство, тъй нареченото «анархо-общоделско обединение». С това обединение общоделците искат да запазят още за известно време своето влияние над една част от работническото. Очевидно то не е никакво обединение на пролетарските сили, а чисто и просто е обедине-

ние на дребнобуржоазни възгледи с тия на анархизма, за да могат по-целесъобразно да използват работническото невежество. Освен обединението, което искат да извършат анархо-общоделците, Типографското дружество взема инициатива за образуване на Типографски съюз в България. Всичко туй, което днес вършат анархо-общоделците, е да прикрият своята немощ и безсилие. Обединение, образуване на Типографски съюз, това са последните им средства, за да съберат своите изгубени легиони. Нека нашите съюзни другари във всички групи засилят своята пропаганда и агитация и да бъдат готови да отблъснат анархо-общоделските похвати, като уясняват пред работниците каква цел с това анархо-общоделците преследват, а именно, да разединяват работничеството и да го държат далеч от социализма. Нека Типографското дружество и неговите ръководители разберат, че докато поддържат и дават своята подкрепа на общоделската политиканствующа клика, дотогаз не могат да се явят защитници на всестранните работнически интереси и ще бъдат несъзнателно и услуга на работническите врагове. Нека Типографското дружество се освободи от консерватизма и егоизма и възприеме пролетарския социалистически дух и солидарност и тогава всички ще бъдем в една единна организация, наредени под светлото знаме на социалдемократията.

Въпреки големите трудности, които е срещал през годината съюзът, той е направил несъмнен напредък. Този напредък, разгледан откъснато от условията, може да ни се види незадоволителен, обаче фактически той е едно неоспоримо доказателство за бляскавото бъдеще на нашия съюз. Това става особено ясно от подробното изложение за състава, дейността и състоянието на съюза.

I. СЪСТАВ

От долните цифри поотделно за всяка група се виждат нагледно какво е било движението на членовете през отчетната година. В началото съюзът се състоеше от четири групи, през второто тримесечие влиза и врачанската група, следователно в края на отчетната година се състои от пет групи: софийска, варненска, плевенска, врачанска и кюстендилска. В софийската група влизат и членове от

някои провинциални градове, като: Дуница — 2, Ст. Загора — 2, Добрич — 1, Сливен — 1, Русе — 1, Самоков — 1, Пловдив — 1 и Е. Джумая — 1.

1) *Софийската централна група*. В началото на годината е броила 95 членове, новоприети през първото тримесечие — 29; през второто тримесечие — 14; през третото тримесечие — 5; през четвъртото тримесечие — 8; всичко — 151. Изключени през годината, заминали, доброволно напуснали и пр. I тримесечие — 15 души; II — 11; III — 17; IV — 18, а всичко — 61. В края на годината остават 90 членове. Членове на партийната организация — 15 души, членове на просветителното дружество «Класово съзнание» — 10.

2) *Варненската група*. В началото на годината е броила 11 членове, новоприети през II тримесечие — 6; през III — 8; през IV — 5. Всичко, с новоприетите, 30 членове. Изключени, заминали, доброволно напуснали и пр. през II тримесечие — 1; III — 4; IV — 2, всичко — 7 членове. В края на годината остават 23 членове, членове на партийната организация — 1, на просветителното дружество «Класово съзнание» — 5.

3) *Плевенската група*. В началото на годината броила 9 членове, новоприети през II тримесечие — 5; III — 1; IV — 2; всичко — 17. Изключени, заминали, доброволно напуснали и пр. през II тримесечие — 2; III — 3; IV — 2; всичко — 7 членове. В края на годината остават 10 членове. Партийни членове — 2 и 3 на просветителното дружество.

4) *Врачанската група*. В началото на годината е броила 5 членове, новоприети през II тримесечие — 2; III — 4; IV — 1; всичко — 12. Изключени, заминали, доброволно напуснали и пр. през III тримесечие — 1; IV — 3; всичко — 4. В края на годината остават 8 членове. Членове на партийната организация — 3.

5) *Кюстендилската група*. В началото на годината е броила 12 членове, новоприети през III тримесечие — 2; всичко — 14. Изключени, заминали, доброволно напуснали и пр. — 5. В края на годината остават 9 членове. Членове на просветителното дружество — 5 души.

В началото при образуването си съюзът е броил 132

членове, в края на I тримесечие — 146 членове; II тримесечие — 156; III — 149 и IV — 140.

От горните цифри за движението на съюзните членове през отчетната година се вижда, че през годината е имало новоприети членове 92; изключени по нередовност, доброволно напуснали, престанали да упражняват занаята, заминали за странство и се поминали 84. През цялата година съюзът се е увеличил само с 8 членове. Като се вземе предвид, че е едно малко изключение, доброволно напусналите и изключените по нередовност са нови членове, стояли само по един, два или най-много три месеца в съюза, ясно става, че пропагандата между новопостъпилите членове е била слаба. Намалението, както се вижда от цифрите за софийската група, се дължи главно на честата безработица, на която нашите другари бяха изложени поради бойкотирането им из разните печатници от Типографското дружество, а в някои печатници никак не допускани на работа, макар че се е имало нужда от работници, както и на заместването в печатница «Вечерно поща» на 15 октомври. Обаче тия другари, макар и изключени по нередовност, са винаги готови да подкрепят съюза, когато той се нуждае от подкрепа, и са бъдещи негови дейни членове.

II. ОРГАНИЗАЦИОННА И ПРОСВЕТИТЕЛНА ДЕЙНОСТ

Както Централното настоятелство, така също и настоятелствата на съюзните групи през отчетната година са проявили доста усилена работа за организирането на печатарските работници и просветата на съюзните членове.

Софийската група е имала през годината настоятелствени заседания редовни и извънредни 66 и конференции 27; общи тримесечни и извънредни събрания 20, от които 16 със сказки и 4 без сказки със средно число посетители 60 души. *Варненската група* през II, III и IV тримесечие е имала 32 настоятелствени заседания, общи тримесечни и извънредни събрания 14, от които 9 със сказки и 5 без сказки, със средно число посетители 18 души и 1 публично събрание с 50 души посетители. *Плевенската група* е имала през годината 28 настоятелствени заседания, общи тримесечни и извънредни събрания 31, от които 21

със сказки и 10 без сказки, посещавани от всички членове, и 1 публично събрание с 55 души посетители. *Врачанската група* е имала през II, III и IV тримесечие 28 настоятелствени и групови събрания. *Кюстендилската група* е имала 24 настоятелствени заседания, общи тримесечни и извънредни събрания 21, от които 6 със сказки и 15 без сказки със средно число посетители 8 души.

Освен тези събрания съюзните групи са вземали участие във всички събрания, устройвани от местните работнически съвети и партийни организации.

Съюзните групи чрез своите настоятелства са вземали живо участие във всички общосиндикални учреждения, в местните работнически съвети, пропагандаторски и агитационни комисии, увеселителни комисии и във всички комисии, устройвани от партийните организации през важни политически моменти за агитация и пръскане на партийни позиви.

За просветата на съюзните членове съюзът си е служил с общоработническите библиотеки при местните партийни организации. От членовете на софийската група са вземани за прочит през годината 378 книги със средно число четци в тримесечие 40 души, от които книги социалистически 85 и разни 273. От членовете на варненската група са се ползували през III и IV тримесечие 41 книги, от които 35 със социалистическо съдържание и 6 разни. В другите градове: Плевен, Враца и Кюстендил, такива библиотеки няма.

«Работнически вестник» и «Печатар» са били постоянните органи, от които са се ползували членовете на съюза за тяхната просвета и чрез тях са се упътвали в борбите им срещу господарите и цялата капиталистическа класа. Излизането на «Печатар», макар и от второто полугодие на отчетната година, допринесе очаквания резултат, но поради малкия му формат не могат достатъчно да бъдат изстъпени всички отдели. За в бъдаще «Печатар», като професионален орган, ще има да играе важната роля: организатор на печатарските работници и пътеводител в техните борби.

Освен «Работнически вестник» и «Печатар», които по право получава всеки съюзен член, получават «Ново време» 18 души. Това говори за слабото желание на съюзните

членове да се издигат и обогатяват своите оскъдни познания, които буржоазното училище им е дало. Червен народен календар е пръснат в 250 екземпляра, а това съвсем не е достатъчно. Съюзните групи и членове, за да бъдат полезни както на себе си, тъй и на работническото дело, на което служим всички, необходимо е преди всичко да обогатяват своите познания, за да могат да бъдат полезни агитатори и пропагандатори на съюзните социалистически идеи.

III. ВЗАИМОПОМАГАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

През цялата година съюзът е подпомогнал безработни другари 28 с 340 дни и 6 души пътуящи на сума 655,85 лв. Освен тези безработни и пътуящи са подпомогнати и 31 другари като пострадали през време на демонстрацията на 15 октомври на сума 453,80 лв.

IV. ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ

От равносметката се вижда, че през съюзната година са постъпили от вписани и членски вноски 2490,60 лв. Разпределени по групи, следват тъй: от софийската група 1697,80 лв.; варненската — 387,90; кюстендилската 162,10; плевенската — 127,10 лв. и врачанската — 115 лв. При все че на пръв поглед изглежда, че постъпленията от чл. вноски да са големи, то сме принудени пак да забележим една нередовност, особено в софийската група.

Нередовността на групите е следующата: софийската група, която брои 90 членове, има да дължи 560 седмици, варненската — 53 седмици; плевенската — 58; врачанската — 38; кюстендилската — 35 седмици.* Групите по редовност заемат следното място: варненската, кюстендилската, врачанската, плевенската и софийската.

От разхода през годината съюзът е дал за стачки 623,05 лв., за безработни и пътуящи — 655,85 лв. В графата «Разни» влизат и разходите за абонамент на «Работ

* Това състояние е при приключването на сметките, след което са попълнени членски вноски, които минават за следната година.

нически вестник» 717,50 лв., за печат и експедиция на вестник «Печатар» — 322,20 лв., за погребение — 72,20 лв., за позиви — 60 лв.

V. ТРУДОВИТЕ УСЛОВИЯ

Безспорно е за всички печатарски работници, че трудовите условия, при които работи печатарският работник, са извънредно тежки. От отчетите на съюзните групи ясно се вижда, че във всички почти градове производството е поставено на едни и същи начала. Изключение правят само някои отделни по-крупни софийски печатници. Навсякъде почти работното време е 9—10 часа, а някъде и повече. Освен туй при усилена работа работното време се увеличава до 14—15 часа денонощно, без да се заплащат за това извънредни часове. Заплатите при поскъпналия живот са спаднали до неимоверност. Софийският печатарски работник, който получава 70 лв. средна заплата; варненският — 65 лв.; плевенският — 60 лв.; врачанският — 60 лв. и кюстендилският — 55—60 лв. месечно, има преди всичко да отделя $\frac{1}{5}$ от заплатата си за наем, и при поскъпняването на хранителните продукти, като хляба, месото, зеленчука, захарта и пр., и при увеличение на данъците печатарският работник е изложен почти на глад. Изтощен от дългия работен ден, в нехигиенични помещения, неотпочинал добре, ненахранил се както трябва, работникът скоро разстройва своя организъм и в ранна още възраст изгубва своя живот. Особено биват експлоатирани младите работници и работнички, които освен че се възнаграждават твърде малко, но като чираци те биват заставени да вършат всевъзможни домашни и други работи. Женският труд, който от година на година се увеличава в печатарското производство, също мизерно се възнаграждава, а някъде работят почти само за прехрана. Още по-мизерно се възнаграждават работниците и работничките в книговезките и машинните отделения. За тях почти няма определено време за работа. Те биват заставяни да работят едновременно като подавачи, брошурвачи и сгъвачи и постоянно работят извън определеното време за работа. Малкото организирани работници и работнички от машинните и книговезките отделения го-

вори, от една страна, че те са поставени да работят при най-лоши условия в печатарското производство и, от друга, за слабо водената агитация между тях, за нуждата от организация и чрез организирана борба да подобрят своето положение. Една от добрите страни на печатарския труд, която ще улесни борбите на работниците, е тази, че работата на парче е почти изоставена. Работа на парче има само като изключение, в редки случаи.

VI. БОРБИТЕ НА СЪЮЗА

Лошите условия, при които работят печатарските работници, са ги заставили да водят чести борби. С малки изключения тия борби са завършвали с неуспех. Изгубването на повечето единични и общи стачки се дължи главно на слабо организираните в съюза работници и на отрителната борба на Типографското дружество. След изгубването на варненската обща печатарска стачка в началото на отчетната година бе обявена такава и в Русе, дето работниците изгубиха и господарите прокараха 10-часов работен ден. В Плевен също нашите другари биваха често предизвиквани от господарите, но благодарение на съзнанието на съюзните членове, които видяха, че не са подготвени още за борба, и при съществуващата безработица не се поддадоха на господарските предизвикателства. В Кюстендил се води частична стачка, дето работниците извоюваха редовно изплащане и плащане на извънредните часове. В Търново също тъй бе обявена стачка, която бе изгубена. В София съюзът води борби, някои от които бяха в защита от преследванията на съюзните членове от страна на Типографското дружество. Такива бяха случаите в печатница «Вечерна поща» и «Гражданин», а някои стачки — водени наедно с Типографското дружество. Такива стачки се водиха във второто полугодие, когато общоделците видяха, че от преследването на нашите другари се възползуваха само господарите и влошиха повече трудовите условия. Въпреки задружното действие стачките биваха изгубвани благодарение главно на стремлението на Типографското дружество да компрометира гни задружни акции, за да докаже, че те са невъзможни. Цялата тая овча политика бе своевременно разбрана от всички

ки печатарски работници в София. Такива случаи имахме в печатниците «Гражданин», «Балкан» и «Дневник». В печатница «Гражданин», макар и в началото да се съгласиха да водим задружна борба против опита на господаря да увеличи работното време от 8 на 8 1/2 часа, Типографското дружество, боейки се от задружните акции, застави членовете си да приемат да работят 8 1/2 часа, когато съюзът стоя твърдо на своето решение и реши: макар общоделците да работят 8 1/2 часа, нашите другари да работят 8 часа, но туй не трая дълго и ние бяхме принудени да отстъпим. А в печатница «Балкан» Типографското дружество дойде за лишен път да потвърди, че то не може и не ще може за в бъдеще да защитава работническите интереси. Още повече Типографското дружество потвърди своята некадърност да защитава даже интересите на собствените си членове с локаута във в. «Дневник». Поради майската манифестация всички работници бидоха изхвърлени на улицата, а в. «Дневник» редовно си излизаше благодарение на общоделските работници в печатница «Вечерна поща», които се съгласиха да нареждат в. «Дневник» даже без да употребят и най-малкия опит да защитят своята работническа чест и интересите на своите уволнени другари. Не само не се съгласиха общоделците да бойкотират печатницата «В. поща», дето се печаташе в. «Дневник», но и самата печатница «Дневник» биде попълнена от неорганизирани и общоделски работници, а нашите другари изхвърлени на улицата и заместени от други работници. Типографското дружество въпреки обстоятелството, че биваше често пъти публично изобличавано за предателската роля, която играе, и деморализацията, която всява между работниците, то не преставаше и все по същия път вървеше. Благодарение главно на тая деморализация в редовете на Типографското дружество изгубиха се много стачки. В печатница «Балканска трибуна» се обявиха в стачка всички работници поради неизплащане. Изменници имаше пак общоделци, и то един от «най-видните», бивш техен секретар. Изгуби се стачката в печатница «Ден», обявена поради неизплащане заплатите на работниците. Изменници — 4 неорганизирани. Изгуби се втората стачка в печатница «Балкан», обявена пак по неизплащане. Тук Типографското дружество, въ-

преки че стачката се ръководеше от Работническия печатарски съюз и Типографското дружество, без да вземе съгласието на Централното настоятелство и на стачната комисия, прекратява стачката и съобщава на Централното настоятелство, че стачката е прекратена. На друг език това ще каже, че Типографското дружество във всеки момент търси случай, дето да нападне на Работническия печатарски съюз, като измести и изхвърли на улицата нашите другари. Макар че членовете на съюза бяха болшинство в тая печатница, Типографското дружество не се посвени да прати своите кадри, готови за свои лични облаги да станат и най-калните изменници, като се оправдават с това, че дружеството им решило да се прекрати стачката. От всички стачки, обявени през тая година, най-силен удар биде нанесен на съюза от Типографското дружество на 15 октомври в печатница «Вечерна поща». 27 души, които в тоя ден напуснаха да демонстрират прогнив реакционната противоработническа политика на правителството, бидоха заместени от членовете на Типографското дружество.

През четирите годишни борби, които водиха организирани работници в социалистическата печатарска организация с общоделското Типографско дружество (понарано Работническо печатарско дружество), допринесоха за уясняването на ония въпроси, които ни разделиха преди 5 години. Сега всеки по-събуден работник вижда, че Работническият печатарски съюз е, който най-добре и най-правилно схваща и защитава интересите на печатарските работници и под неговото знаме ще стане действителното печатарско обединение.

Другари,

От данните за състава, състоянието, дейността и борбите на съюза през отчетната година става ясно, че съюзните учреждения и съюзните членове са употребили достисили и време за преуспяването на съюза, обаче то не е достатъчно. Въпреки интензивната работа, която са извършили всички групи, резултатите са малки. Тия резултати обаче, макар малки и незначителни да са от наше гледище, все пак, като имаме предвид пречките, с които се е срещал съюзът, създавани от неговите противници, имат

важно значение за бъдеще. Разбира се, срещаните пречки не биха се тъй зле отразили върху численото нарастване, ако всички сили на съюза бяха се разгънали и всички съюзни членове активно участваха в агитацията и пропагандата за привличане на неорганизираните и за задържането на новоприетите членове, ако, следователно, и последният съюжен член дадеше всичко, което позволяват неговите сили и способности за закрепването на съюза.

Това положение налага на съюзните групи да обърнат сериозно внимание върху важните за съюза въпроси, поставени на дневен ред в годишното събрание. От правилната преценка, която ще дадат съюзните групи и членове на целокупната дейност на съюза, ще зависи по-нататък и неговото развитие. Необходимо е, щото годишното събрание на съюза да осигури за в бъдеще редовни членски постъпления, с които съюзът ще може да подпомага безработните и води борби за подобрене трудовите условия. Необходимо е също съюзните групи да популяризират тарифа, приет от Работническия печатарски съюз, и чрез пропагандирането на тарифа да се избягват честите неподготвени частични стачки, които отслабват съюзната каса и неговите редове, и да се подготвим за обща тарифна борба, чрез която ще можем да изменим трудовите условия в полза на работниците в цяла България. За тази цел необходими са средства и силна организация, която да обгръща в редовете си почти всички печатарски работници. За успеха на по-нататъшните борби, които съюзът ще води, необходимо е, щото членовете на съюза дълбоко да бъдат проникнати със социалистическо самосъзнание, с което най-правилно ще могат да си обяснят на какво се дължи тяхната мизерия и по какъв начин може да бъде отстранена. Всичко това ще се постигне чрез събранията, беседите, конференциите, четене на социалистическата литература: «Работнически вестник», «Ново време», професионалният орган «Печатар» и брошурната литература.

Като имаме предвид всички недостатъци, които са спъвали развитието на съюза, ще трябва с удвоени усилия през идущата година да се стремим за тяхното премахване и работейки така, с всичката пролетарска преданост и

РАВИ
НА РАБОТНИЧЕСКИЯ КАСНЕР

ПРИХОД От 1 юли 1907

ТРИМЕСЕЧИЯ	Членски и вписани вноски	Вечеринки и пр.	Волни помощи	Разни	Всичко	ТРИМЕСЕЧИЯ	Каснер
I тримесечие	496·15	—	52·45	27·—	575·60	I тримесечие	8·(X)
II »	556·25	—	288·88	18·80	863·93	II »	13·(X)
III »	660·35	7·80	90·40	16·30	774·85	III »	6·25
IV »	777·85	—	37·50	181·53	996·88	IV »	1·(X)
Всичко	2490·60	7·80	469·23	243·63	3,211·26	Всичко	30·(X)
Наличност от миналата год.	—	—	—	—	1,450·37	Наличност в края на год.	
А всичко	—	—	—	—	4,661·63	А всичко	

Каснер: Ал. Георгиев

Забележка: В графата «Волни помощи» и «Разни» влиза приходът за в. «Печатар» на сума 310,81 лв.

възвишен ентузиазъм на съзнателни борци, ний всекидневно ще доизграждаме силата на нашата организация, ще заздравяваме нейната дисциплина, ще издигаме високо съзнанието ѝ за нейните специални задачи и за историческите задачи на работническата класа и ще вървим сигурно и победоносно, като една органическа част от освободителното работническо движение, напред и все напред към тържеството на нашето скъпо дело — *окончателното разкъсване веригите на наемното робство!*

Т К А
КИ СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ

1908 г.

РАЗХОД

Болни	Стачки	Внесени в Синдикал. съюз	Абонамент «Р. В.»	«Печатар»	Наем	Погребенне	Печатане ведом. и др.	За позиви и покани	Разни	Всичко
—	75·55	75·—	184·—	—	15·—	—	257·—	—	29·30	699·45
15·—	453·80	90·—	178·50	—	—	—	—	14·—	16·65	1,080·08
30·20	10·—	95·80	182·—	226·20	—	—	—	—	16·20	713·65
27·—	83·70	90·—	173·—	96·—	60·—	72·20	—	46·—	12·10	847·85
72·20	623·05	350·80	717·50	322·20	75·—	72·20	257·—	60·—	104·25	3,341·03
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,320·60
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4,661·63

Контролна комисия { Г. Карпузов
Д. Ненов

Да живее освободителната борба на работническата
класа!

Да живее Работническият печатарски съюз в Бълга-
рия!

София, 15 юли 1908 г.

Централно настоятелство
на Работническия печатарски съюз
в България

В. «Печатар»,
№ 10—11, 20 юли 1908 г.

Печата се по текста
на в. «Печатар»

ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ ДОПИСНИЦИ ЗА ОТДЕЛ «СИНДИКАЛНО ДВИЖЕНИЕ» НА «РАБОТНИЧЕСКИ ВЕСТНИК»

София, 19 август 1908 г.*

Поканват се съюзните организации, които още не са съобщили имената на новоизбраните настоятелства и контролни комисии, дописници и настоятели на съюзния орган, веднага да сторят това, като посочат и точните им адреси.

Другарите дописници незабавно трябва да влязат в сношение със Синдикалния комитет и да започнат своята работа.

Всеки другар и съчувственик, дето няма дописник на вестника, може сам да съобщава важните факти из живота на работниците, работническите тегла и злополуки, като провери добре фактите и на дописката се подпише и си посочи точния адрес.

Другарите и съчувствениците, които намират, че е необходимо да се разгледат и осветлят известни въпроси, отнасящи се до синдикалната дейност и борба, в отдела «Синдикално движение», се умоляват без стеснение да се отнасят до Синдикалния комитет. Последният ще отговаря на тия въпроси винаги с готовност, доколкото мястото във вестника би позволявало това.

Повторно каним всички съюзни организации, които имат недобори от миналата съюзна година, да побързат с внасянето им, ако искат да не пречат съзнателно на дейността на съюза и Синдикалния комитет.

От Синдикалния комитет

*В. «Работнически вестник»,
№ 10, 19 август 1908 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

* Дата на публикуването. (Ред.)

КЪМ СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

София, 21 октомври 1908 г.*

Както е известно, няколко години подред вече в работническото движение у нас боравят така наречените «широки социалисти», общоделските политикани и тяхната партия, които с работническите стачки и синдикати просто търгуват и се стараят да добиват политическа или бюрократическа кариера, използвайки най-безсъвестно работническите неволи и нещастия.

В ролята на работнически *приятели, доброжелатели, работодатели, ръководители и обединители* те систематически развъртават работниците, правят невъзможно тяхното обединение като класа за себе си и извършиха и продължават да вършат маса престъпления спрямо интересите и великото освободително дело на българския пролетариат.

Освен многобройните досегашни факти днес се разкрива една ужасна, отвратителна афера със стачката на източните железничари¹⁰⁴, героят на която афера е известният «обединител» и душата на «обединителния комитет» *Илия Янулов*.

Плодовете на «свободния синдикализъм», на *общоделството* в работническото движение се увенчават с едно небивало досега у нас безчестие, с едно грозно продажничество!

Разкрийте това всред широките работнически маси, стократно увеличете своите усилия за всестранното закрепване на социалистическото професионално движение,

* Дата на публикуването. (Ред.)

обединявайте работниците в неговите редове, за да се предпази българското работничество от подобни продажничества, за да се тури край на политическата и обикновена търговия с работническата неволя!

Всички на работа, енергична, непрекъсната социал-демократическа работа! Нека всички синдикални членове достойно изпълним своя пролетарски дълг!

От Синдикалния комитет

*В. «Работнически вестник»,
№ 28, 21 октомври 1908 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

КЪМ МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

София, 23 декември 1908 г.*

Предвид на това, че Министерството на търговията и земледелието е разпоредило до окръжните управители да вземат мерки за реконструирането на *комитетите на труда* по прилагане Закона за женския и детския труд, тригодишният срок на който вече изтича, поканваме местните работнически съвети заедно със съюзните организации веднага да направят нужното за избиране работнически представители из средата на най-преданите и добри членове на Работническата социалдемократическа партия, които са дали достатъчно доказателства, че биха можали успешно да изпълняват тая роля.

Колкото и малка да е възможността чрез участието на работническите представители в комитетите на труда да се въздействува на прилагането на закона, ние трябва най-енергично да използваме тая възможност.

Избирането на работническите представители трябва да послужи и като прекрасен повод за широка агитация в полза на нашите искания за покровителствено работническо законодателство и преди всичко за прилагането и разширението на Закона за женския и детския труд и създаване работнически инспекторат¹⁰⁵.

За дейността на работническите представители в комитетите на труда, както и за начина на избирането им ще получат съюзните организации специално окръжно.

* Дата на публикуването. (Ред.)

Умоляват се местните работнически съвети и съюзните организации да обърнат най-сериозно внимание върху окръжното на комитета № 215.

От Синдикалния комитет

*В. «Работнически вестник»,
№ 45, 23 декември 1908 г.*

*Печата се по текста
на г. «Работнически вестник»*

КЪМ СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И РАБОТНИЧЕСКИТЕ СЪВЕТИ

София, 6 януари 1909 г.*

В допълнение на окръжните № № 215 и 231 Синдикалният комитет счита за потребно да обърне сериозното внимание на съюзните организации и местните работнически съвети върху следното:

I. За да се приготвят навреме и да бъдат точни тримесечните отчети на съюзните организации, контролните комисии, които не са направили досега това, трябва веднага щателно да проверят сметките и делата на организациите, като резултатите отбележат в акта, прибавен към отчета.

II. Отчетите трябва да бъдат разгледани в общи събрания и чрез една всеобхватна обективна критика върху досегашната дейност и съществуващите недостатъци и слаби страни съюзните организации да се доберат до най-целесъобразните мерки за своето засилване във всяко отношение. По-важните решения, взети за тая цел, настоятелствата трябва своевременно да съобщят на Синдикалния комитет.

III. Своите тримесечни отчети синдикатите трябва да изпратят на Синдикалния комитет най-късно до 15 януари, а професионалните съюзи — най-късно до 20 януари. Отчетите могат да се изпратят и без да бъдат разгледани още от общите събрания, стига да са прегледани и подписани от контролните комисии. До означения срок всички отчети трябва без друго да се изпратят на комитета, защото тогава ще се приключи полугодieto на съюза и

* Дата на публикуването. (Ред.)

крайно необходимо е да се знае съвършено точно общото действително състояние на съюза и резултатите от неговата дейност през първата половина на настоящата съюзна година, за да се вземат най-подходящи мерки за неговото всестранно засилване.

IV. За да могат централните настоятелства на професионалните съюзи да изпратят на Синдикалния комитет отчетите на своите съюзи навреме, потребно е настоятелствата на съюзните групи със съдействието на местните работнически съвети незабавно да приготвят и изпратят своите отчети до централните настоятелства.

V. До същия срок съюзните организации трябва да внесат в касата на съюза: 1. Членските вноски за II тримесечие, като смятат на всеки член по 20 ст. месечно, освобождават се от вноски само безработните, болните и войниците-членове. 2. Всички недобори от закъснели членски вноски, синдикални марки, членски книжки и пр. 3. Сбраните помощи за фонда «Защита и борба» и приходите от дадените срещу Нова година вечеринки в полза на фонда.

VI. Умоляват се местните работнически съвети веднага да съобщят на Синдикалния комитет имената на избраните работнически представители в комитетите на труда и какво са направили за тяхното утвърждаване от надлежните власти.

VII. Като отбелязваме с голямо задоволство бързото нарастване на абонатите на съюзния орган «Работнически вестник», трябва да напомним, че има доста градове, дето сравнително абонатите са още съвършено малко. Някъде пък закъсняват с възобновяването на абонаментите. Съюзните организации трябва да положат още по-големи старания за разпространението на вестника в средата на своите членове, като ги подтикват към *редовно* следение на вестника особено сега, когато почваме да печатаме освен другия материал редица статии върху: стачните борби, организацията на работничките у нас, работническото законодателство, алкохолизмът и работниците, всестранните задачи на синдикатите, синдикални наставления и пр.

VIII. За да бъде още по-добре уреждан синдикалният отдел на «Работнически вестник», съюзните организации

трябва да имат акуратни дописници, които освен фактите из работилниците и фабриките да дават най-редовно сведения за синдикалните събрания, беседи и пр., като посочват числото на присъстващите, държаните сказки, по-важните решения и пр., за да се публикува всичко това, макар и накратко, във вестника.

От Синдикалния комитет

*В. «Работнически вестник»,
№ 48, 6 януари 1909 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

КЪМ СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

София, 9 януари 1909 г.*

Както е известно, доброто познаване на един работнически закон от страна на самите работници, жизнените интереси на които той засяга, е много важно условие за неговото точно и пълно прилагане.

Ние отпечатваме във вестника изцяло Закона за женския и детския труд, за да се запознаят добре с него всички синдикирани работници и като го имат всеки момент на ръка, най-енергично и смело да се застъпят за неговото прилагане, да разкриват постоянните му нарушения и заобикаляния от властите и господарите, и, от друга страна, всичко това най-широко да използват за засилването на съюзните организации, за организирането на неорганизираните работници и работнички и за създаване действително широко работническо законодателство.

Прекрасен коментар на закона е брошурата на д-р Васил Коларов «Законна защита на детския и женския труд». В нея подробно е разгледан целият закон, неговият смисъл, значение и практично приложение. Тя съдържа много ценни указания, от които работническите организации без друго трябва най-широко да се възползват в борбата си за точното прилагане на Закона за женския и детския труд.

Който иска да разбере добре тоя единствен у нас работнически закон, да се опознае с всичките негови страни и да се осветли ясно с какви средства трябва работниците да си послужат, за да извоюват прилагането на тоя закон,

* Дата на публикуването. (Ред.)

неговото разширение и създаването на цяла редица други работнически закони, той обезателно трябва да се снабди и внимателно прочете тоя отличен коментар на закона.

За да бъде брошурката достъпна по цена за всички работници, Синдикалният комитет се споразумя с управлението на партийната книжарница да се отпусне на съюзните организации по 25 ст. екземпляра вместо 40 ст. — досегашната цена на брошурката.

Като препоръчваме най-горещо тая брошурка на всички работници, поканваме съюзните организации незабавно да се снабдят чрез местните партийни комитети или настоятелствата на групите с известно по-голямо количество екземпляри от нея и да положат всички възможни старания, щото да не остане нито един синдикиран работник, който да не се снабди с тая брошурка и не се опознае отблизо със Закона за женския и детския труд.

Това безспорно ще даде силен тласък и на нашата агитация в полза на общото работническо законодателство.

От Синдикалният комитет

В. «Работнически вестник».
№ 49, 9 януари 1909 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

ДО СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

София, 13 януари 1909 г.*

Предвид на това, че към 20 януари т. г. ще се приключат всички сметки на съюза за първото полугодие на съюзната година, поканват се съюзните организации най-късно до тая дата да внесат в съюзната каса сумите, които дължат:

1. Членските вноски за II тримесечие.
2. Всички събрани помощи за фонда «Защита и борба» заедно с листовете, както и приходите от вечеринките, дадени в полза на фонда.
3. Всички недобори и суми за синдикални марки, членски книжки, заявления и пр.

Поканват се също учителските организации и отделните другари, до които са изпратени листове за събиране помощи за фонда «Защита и борба», до горната дата без друго да повърнат листовете заедно със събраните за фонда суми.

Спрямо ония съюзни организации, които не се издължат към съюзната каса до тоя срок и не съобщят на комитета уважителни причини за това, ще се постъпи съгласно съюзния устав и правилник като нередовни.

От Синдикалния комитет

В. «Работнически вестник»,
№ 50, 13 януари 1909 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

* Дата на публикуването. (Ред.)

КЪМ РАБОТНИЧЕСКИТЕ СЪВЕТИ И СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

София, 27 януари 1909 г.*

От сведенията, които има Синдикалният комитет, се вижда, че въпреки енергичните и многократни настоявания в много градове комитетите на труда още не са конституирани. Обикновено властите умишлено търсят разни поводи, за да протакат конституирането на комитетите. В някои градове прекрасен повод те намират в претенцията на разни организации, нищожни по число групички, невлизащи в Общия синдикален съюз, да бъде признат техен представител в Комитета на труда. Недейде даже тия групички в съюз с господарите и властите прибегват до отвратителни машинации и фалшификации, за да попречат на нашите съюзни организации да имат представител в трудовия комитет.

Разбира се, това никак не е чудно. Господарите имат жизнен интерес комитетите на труда да не функционират или ако бъдат конституирани, то поне работническият представител — единственото лице, което би могло нещо да направи за прилагането Закона за женския и детския труд — да бъде в техни ръце, под тяхно влияние, да играе по тяхната гайда.

Работническите организации обаче са най-живо заинтересовани да се тури край на тая игра, да се конституират час по-скоро комитетите на труда и да започнат работническите представители своите редовни ревизии и енергични грижи за прилагането Закона за женския и детския труд.

* Дата на публикуването. (Ред.)

Предвид на това Синдикалният комитет поканва местните работнически съвети и съюзни организации незабавно да направят следното:

1. Най-енергично да настояят пред окръжните управители немедлено да се конституират комитетите на труда. Ако от страна на властите се правят пречки за това, веднага да се уведомява Синдикалният комитет, който от своя страна ще предприеме нужните мерки.

2. Там, дето се оспорва правото на избрания от съюзните организации работнически представител, защото имало и друг «работнически» представител, местните работнически съвети и съюзни организации трябва да поискат да се направи публичен избор, като в избора участвуват членовете на съюзните организации и ония на организациите, невлизащи в състава на Синдикалния съюз. В избора според закона ще могат да вземат участие организациите на работниците от занаятчийските и индустриалните предприятия. Държавните и общински служещи, телеграфо-пощенските служещи и железничарите се изключват. До гласуване трябва да се допуснат само редовните, съгласно уставите на организациите, членове, което трябва да се удостовери с редовна членска книжка. Нужно е да се вземат всички мерки, за да се отнеме възможността на нашите противници да прибегват към фалшификации. Трябва да се избере специална комисия, състояща се от представители на едните и другите организации, която да произведе избора.

Всичко това желателно е да се направи колкото е възможно по-скоро, за да се отнеме и тоя повод от ръцете на властите да протакат конституирането комитетите на труда.

Както се научаваме, в някои градове окръжните управители си позволили по свое усмотрение да назначат за работнически представители в комитетите на труда лица, *неизбрани от никакви организации и непредставляващи никого*. Това е абсолютно противозаконно. Против тия произволи съюзните организации трябва най-енергично да протестираат и да настояят да се назначат за работнически представители *избраните от организациите представители*.

Умоляват се местните работнически съвети своевременно да съобщят на Синдикалния комитет това, което направят за конституирането на комитетите и утвърждаването на работническите представители.

От Синдикалния комитет

*В. «Работнически вестник»,
№ 64, 27 януари 1909 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

ЗА БЕЗРАБОТИЦАТА

София, 21 февруари 1909 г.*

Безработицата взема все по-широки размери предимно в занаятчийското производство. Няма град, в който да не владее масова безработица. Най-много жертви безработицата поглъща из средата на организираните работници, тъй като при намаление на работата господарите бързат да се освободят преди всичко от организираните си работници като опасни «бунтовнически» елементи.

Предвид на това Синдикалният комитет препоръча на съюзните организации и местните работнически съвети следното:

1. Навсякъде да се свикат синдикални и публични събрания, в които подробно да се разяснят причините за безработицата, борбата против нея и исканията на синдикалните организации и Работническата социалдемократическа партия към държавата и общината по отношение безработицата.

2. Дето не са образувани още бюра за безработни, това веднага да се направи. Бюрата за безработни трябва да действуват много енергично и да се намират в редовни сношения със Синдикалният комитет.

3. Всяка съюзна организация трябва да държи списък на безработните си членове, като отбелязва в специални книга датата, когато безработният е останал без работа, и датата, когато отново започне работа.

4. Трябва да се полагат всички усилия безработните членове да не упадат духом и да не се хвърлят в прегръд-

* Дата на публикуването. (Ред.)

ките на отчаянието. Като се дава на безработните материална подкрепа, съгласно уставите на съответните организации, трябва, от друга страна, чрез постоянно агитационно въздействие върху тях да им се помага по-лесно да понесат тежките последствия от безработицата и да се подтикват, щото безработното време колкото е възможно по-добре да използват за работата на организациите, за уреждане архивите им и всички книжа, за агитация между неорганизираните работници и пр.

5. Самата безработица трябва да ни послужи като прекрасно средство за пробуждането и организирането на индиферентните работници, за засилването на професионалните съюзи и синдикати.

От Синдикалния комитет

*В. «Работнически вестник»,
№ 61, 21 февруари 1909 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

ПУБЛИЧНИТЕ ИЗБОРИ ЗА РАБОТНИЧЕСКИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ

София, 27 февруари 1909 г.*

Предвид на това, че нашите противници в съюз с властите се стремят да *осуеят* или *фалшифицират* публичните избори за работнически представители в комитетите на труда, Синдикалният комитет обръща най-сериозно внимание на съюзните организации и местните работнически съвети върху следното:

1. Да не се приема по никой начин предложението да *не участвуват в изборите ненавършилите 21-годишна възраст членове*, защото то е едно грубо и напълно противозаконно посегателство върху коалиционното право на работниците.

2. Да участвуват в изборите само редовни членове на работническите синдикати с *редовни членски книжки*, сверени със синдикалните книжа. Неорганизираните работници не могат да гласуват.

3. Организации, в които има *собственици и посредници*, по никой начин не бива да се допуснат да участвуват в изборите за работнически представители.

4. Където властите протакат произвеждането на изборите, трябва да се иска настоятелно назначаването на избор в най-скоро време.

5. Всички машинации на властите и нашите противници трябва *точно* да се отбелязват и веднага съобщават на комитета, за да се изнасят в печата.

6. В множеството градове, дето няма и не може да има никакъв спор за избраните наши работнически предста-

* Дата на публикуването. (Ред.)

вители, а окръжните управители все пак бавят утвърждаването им и конституирането на комитетите, трябва най-енергично да се поиска конституирането на комитетите и утвърждаването избраните представители. Не направи ли това властта, да се съобщи на Синдикалния комитет, за да се изнесе в печата и протестира пред министерството.

От Синдикалния комитет

*В. «Работнически вестник»,
№ 63, 27 февруари 1909 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

ПОЛУГОДИШЕН ОТЧЕТ НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ

от 1 юли 1908 до 31 декември 1908 г.

Другари,

Поради недостатъчно добрата уредба още в своята вътрешна работа групите ненавреме изпращат своите отчети, вследствие на което Централното настоятелство се намира пред невъзможността навреме да излезе с общия отчет на съюза. По тия причини сме принудени да дадем полугодишен отчет, макар късно, убедени, че занаяпред и в това отношение ще се въведе потребната редовност.

1. СЪСТАВ

През първото и второто тримесечие съставът на съюза е следният:

1. Софийската централна група. В началото на полугоднето е брояла 90 членове; новоприети през I тримесечие — 13; II — 7. Изключени, доброволно напуснали и пр. през I тримесечие — 17; II — 8. В края на полугоднето остават 85 членове, от които 2 войници. В състава на софийската група влизат и членове от Балчик — 2, Добрич — 1, Е. Джумая — 1, Русе — 1, Самоков — 1, Пловдив — 1 и Ст. Загора — 3. От тях 68 с пълен членски внос, а 17 с половин членски внос. Членове на партията — 17, на просветителното дружество — 20.

2. Варненската група. В началото на полугоднето е брояла 23 членове, новоприети през I тримесечие — 9; II — 3. Изключени, доброволно напуснали, заминали и пр. през I тримесечие — 7; II — 3. В края на полугоднето остават 25. От тях 17 с пълен членски внос и 8 с половин

членски внос. Членове на партията — 2, на просветителното дружество — 5.

3. *Врачанската група.* В началото на полугодията е брояла 8 членове; новоприети през I тримесечие — 2; II — 3. Изключени, доброволно напуснали, заминали и пр. през I тримесечие — 2; II — 1 (поминал се). В края на полугодията остават 10, от които 1 войник. От тях 6 с пълен членски внос и 4 с половин членски внос. Членове на партията — 3.

4. *Кюстендилската група.* В началото на полугодията е брояла 9 членове. Новоприети няма. Изключени и заминали през I тримесечие — 1, през II — 1. В края на полугодията остават 7 членове. От тях 5 с пълен членски внос и 2 с половин членски внос. Членове на просветителното дружество — 7.

5. *Плевенската група.* Една част от най-добрите членове на тая група през първото тримесечие заминаха за Солун, вследствие на което престана да съществува. През второто тримесечие тя се наново конституира и влезе в редовни сношения с Централното настоятелство. В началото на полугодията е брояла 10 членове, а в края на полугодията — 13.

От горното изложение за състава на съюза се вижда, че през първото тримесечие членовете са възлизали на 127, а през второто — на 140. Новоприети през това полугодие има толкова, колкото и изключени, заминали и пр. Значи увеличението на членовете на съюза се дължи главно на това, че плевенската група, която беше престанала да съществува, днес влиза в състава на съюза с 13 членове. Въпреки решението на годишното събрание в Габрово да се усили агитацията между работниците от всички клонове на книгопечатната индустрия, твърде малко е направено. Голямата част от членовете на съюза са словослагатели, а числото на книговезците, литографите, машинистите, подавачите е незначително. Съюзните членове, които милеят за своето собствено дело, не трябва да забравят това решение на годишното събрание и да усилят своята дейност и между тия работници.

2. ОРГАНИЗАЦИОННА И ПРОСВЕТИТЕЛНА ДЕЙНОСТ

През първото полугодие както Централното настоятелство, така също и групите са проявили следната организационна и просветителна дейност както за закрепването на съюза, така и на групите:

Софийската група е имала 20 настоятелствени заседания, от които 9 конференции; 7 групови събрания, от които 4 със сказки и 3 без сказки. Свикани са 2 публични събрания. Издадени са 4 позива, от които 2 с Типографското дружество. Варненската група е имала 16 настоятелствени заседания; 9 групови събрания, от които 6 със сказки и 3 без сказки. Врачанската група — 8 настоятелствени заседания; 20 групови събрания, от които 4 със сказки и 16 без сказки. Свикани са 3 публични събрания. Устроени са 6 беседи. Кюстендилската група е имала през първото тримесечие 8 настоятелствени и 4 групови събрания. За второто тримесечие не е дала подробни сведения. Плевенската група е имала през второто тримесечие 4 настоятелствени заседания и 5 групови, от които 1 със сказка и 4 без сказки.

Освен тия събрания, устройвани от групите за разглеждане разни интересующи членовете въпроси, те са вземали участие във всички политически акции, устройвани от Социалдемократическата партия, а така също за своята просвета те са се ползували от общоработническата библиотека в местността. Така членовете на софийската група са взимали за прочит 179 книги, от които 58 социалистически и 121 общообразователни и белетристични. Ползували са се 66 души. Членовете на варненската група — 28, от които 23 социалистически и 5 разни, ползували са се 9 души. Членовете на врачанската група — 35, от които 18 социалистически и 17 разни. Ползували са се 9 души. Кюстендилската и плевенската група не отбелязват в отчетите си с колко и какви книги са се ползували членовете им.

Освен тия книги, които членовете вземат от общоработническите библиотеки за своето самообразование и социалистическо издигане, членовете се ползват и от «Ра-

ботнически вестник», който редовните членове получават, като плащат абонамента му заедно с членските вноски. Научният орган на партията «Ново време» се получава от малко членове, едва от 15 души. Съюзният ни орган в «Печатар» е задължителен за всеки член на съюза. За разпространението му слаби грижи са полагани. За неговото редовно излизане се разчита изключително на абонамента и на ръчната разпродажба. Мнозина членове още не са си внесли абонамента. На това трябва да се обърне сериозно внимание, ако искаме той навреме да излиза.

3. ВЗАИМОПОМАГАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

Съюзът през полугодieto е подпомогнал 9 безработни другари за 152 дни, от които 1 от Враца и 8 от София на сума 213,90 лв. Освен тая сума са подпомогнати и стачниците от придворната печатница с 215,35 лв. и с 30 лв. стачниците в Сливен.

4. ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ

Както се вижда от равносметката, през полугодieto в съюза са постъпили от членски и вписан внос 872,60 лв., разпределени на групи, следват тъй: от софийската група — 596,10 лв., варненската 213,65 лв., врачанската* — 34,35 лв., кюстендилската* — 20 лв., плевенската — 8,50 лв. Тук трябва да отбележим, че групите, освен варненската, не са свикнали още да изпращат редовно членските си вноски всяко тримесечие в централната каса. Този недостатък трябва да се премахне, за да може и дейността на съюза да върви правилно.

В края на полугодieto групите дължат седмици: софийската — 487 цял внос, 100 половин внос. Безработни седмици — 288 цял внос и 9 половин. Варненската — 149 цял внос, 44 половин внос. Безработни — 15 седмици пълен внос. Врачанската — 70 седмици цял внос, 21 половин внос. Безработни 43. Кюстендилската група — 62 цял внос, 31 половин внос. Безработни — 13 цял внос.

* Когато приключихме сметките, получихме от горните групи още членски внос.

5. БОРБИТЕ НА СЪЮЗА

Централното настоятелство се е намесвало в ред конфликти между работниците и господарите, било като е давало своите упътвания, или е вземало активно участие в тях. През месеците септември и октомври то се намеси в конфликта между работниците и господарите в печатница «Време» — София, задето последните се опитаха да наложат един драконовски правилник на работниците си, с който се гонеше целта работниците да се отвлечат от техните организации. В ред конференции заедно с настоятелството на Типографското дружество се обмисляше въпросът, какво да се направи за премахването на този правилник. След разискванията по това се дойде до заключение да се пратят представители от двете печатарски организации, които да искат от страна на работниците премахването му. Господарите обаче подушиха готовността на работниците да се противопоставят на този правилник и благоприятния момент за това и не посмяха да наложат правилника. През същите месеци възникна и конфликтът в печатница «Гражданин» поради нередовното плащане. Централното настоятелство взема участие в изравнението на конфликта, като прати свой представител. Скоро заплатите бидоха изплатени, но нередовността не се премахна. Трудно беше предприемането на една борба, тъй като в такъв случай много малко би се направило за спирането на работата, понеже господарите, като бивши работници, сами биха могли да вършат част от работата, а освен това имаше и мнозина работници без работа.

През това полугодие съюзът чрез Централното настоятелство взема активно участие в стачката в Придворната печатница. Както е известно, управлението на тая печатница се опита да наложи едни контролни листове, в които всеки работник ще отбелязва изработената от него през деня работа, от която пък ще се определя и заплатата на работника. С тия контролни листове се гонеше целта да се увеличи експлоатацията на работника, следователно, да се увеличи и печалбата на господаря, без да се увеличават заплатите на работниците; а, напротив, да се влоши тяхното положение, вследствие усилието над себе си да изка-

рат повече работа, мислейки, че с това ще могат да получат и повишение на заплатата си.

В ред конференции по тоя повод на работниците, заедно с настоятелствата на Печатарския съюз и Типографското дружество, се обясни всестранно положението и се реши да се пратят представители, които да влязат в преговори с управлението на печатницата за премахването на контролните листове. Но тъй като управлението отказа да направи това, при пълно единодушие на работниците се обяви стачка.

Управлението чрез своите агенти се опита да намери стачници из провинцията, но всичко напразно. Печатарският съюз не допусна да се явят из провинцията изменници. Дошлите от Пловдив двама изменници бидоха веднага повърнати.

Работническата комисия по желанието на господаря г-н Кадела, който при обявяването на стачката беше въвн от България, се яви да му изложи исканията. Най-послед дълги преговори се установиха върху следните искания: 1. 8 $\frac{1}{2}$ ч. работа; 2. Увеличение заплатите с 10%; 3. Празнуването на всички официални празници; 4. Да се приемат работниците чрез организациите и пр. След като господарят прие всички тия искания, оставаше само да се състави договорът и подпише; г-н Кадела, като се надявал, че ще може да намери изменници или пък ще има стачници, които ще се повърнат на работа, поиска от работническата комисия да му се платят всички загуби, които имал през време на стачката. Това, разбира се, по никой начин не можеше да бъде прието от работническата комисия и преговорите бидоха прекъснати.

През време на стачката демократическата полиция не закъсна да се яви на помощ на господаря, като под предлог, че работниците заплашвали с бой някои от изменниците, ги *арестуваше и преследваше*, а на 19 ноември арестува 14 стачници. Въпреки бдението на работническата полиция да не допусне нито един изменник, намериха се господарски оръдия (с изключение на един всички бивши членове на Типографското дружество, а един и негов редовен член), числото на които се постоянно увеличаваше. Комисията, като имаше предвид, че продължението на

стачката беше немислимо вече, реши със съгласието на стачниците да прекрати стачката.

Колкото тая стачка и да беше водена единодушно от страна на стачниците, тя се завърши без успех. Поуките от нея са много ценни.

Тя показва преди всичко, че много трудни са сигурните и трайни успехи в професионалната борба, когато производството не е още достатъчно концентрирано, когато няма големи стабилизирани капиталистически предприятия и когато, следователно, даже шепа изменници са в състояние да докарат пропадането на обявената и героично водена стачка. На второ място, стачката разкри още веднъж познатия факт, че при всяка по-сериозна стачна борба господарят има не само съдействието на другите господари, но и пълната подкрепа на полицията и на всички други органи на властта, на политическата организация на буржоазната класа, от което следва, че и работниците в тия стачки трябва да разчитат не само на своята професионална организация, но и на общата политическа организация на работническата класа — социалдемократията. Последната не по-малко важна поука е, че на буржоазното влияние и деморализация, които от няколко години внасят общоделците между печатарските работници, което и стана причина за разцеплението, трябва час по-скоро да се *тури край*; работниците от Типографското дружество да стъпят в пътя на социализма, за да се създаде по тоя начин *единство, пълно и трайно единство* на работническото печатарско движение.

Освен тия конфликти в провинцията е имало през полугодиято само един във Варна. През септември и октомври анархо-общоделците във Варна по един най-безобразен начин се опитаха да изгонят нашите другари от печатница «Зора». Благодарение на фактора в печатницата нашите другари биваха систематично клеветени пред господаря, че не работели, бунтували другите работници и пр. В скоро време двама наши другари бидоха уволнени, но благодарение енергичното застъпничество на групата целта на анархо-общоделците да унищожат по тоя начин нашата група бе осуетена.

Намирайки се в един период на *организация, на събиране работниците и на подготовка за борба*, през изте-

клото полугодие съюзът е водил малко борби и не е можел да предприеме едно организирано *нападение* на господарите в София и провинцията за подобряване положението на печатарските работници.

Другари,

От изложените данни става ясно, че нашият съюз, макар и бавно и много трудно, си пробива път в цялата страна. Със своето влияние той прониква все по-широко всред масата на печатарските работници. Направеното обаче е свършено недостатъчно. Освен многото външни пречки, коренящи се в състоянието на самото печатарско производство и в психологията на печатарските работници, които пречки ние във всеки отчет сме излагали, през изтеклото полугодие съюзът страдаше и от един вътрешен недъг в София. Това бе дезорганизаторската дейност на тъй наречените «прогресисти»¹⁰⁶, които бяха просто агенти на общоделското Типографско дружество в нашата среда. Те водеха агитация против съюза, съзнателно спъваха неговата дейност, на съюзните неуспехи се радваха и всичко използваша за подбиване влиянието на съюза, за неговото отслабване, та по тоя начин *нагледно* да покажат, че още днес *на всяка цена* трябва да се обедини нашият съюз с общоделското Типографско дружество. Те се обърнаха в една *особена организация* вътре в нашата обща съюзна организация, като си правеха свои частни тайни събрания, вземаха свои решения и пр. Всичко това бе от естество най-чувствително да спъва дейността на централната група и да поглъща голяма част от вниманието и силите на Централното настоятелство, с което се попречи на развитието и засилването на целия съюз. Тая дезорганизаторска дейност на «прогресистите» нарушаваше *единодушието и единодействието* на нашата група в София, нови работници не можеха да се привлечат, а доста членове се отчайваха от това вътрешно организирано противодействие на съюзната дейност. Неизбежен резултат от това бе отслабването на централната група, парализирането на нейната агитация между неорганизираните печатарски работници, голяма нередовност във вноските, събранията и пр.

Днес вече съюзът е освободен от тоя недъг. Единоду-

**ПРИХОДО-РАЗХОДНА РАВНОСМЕТКА
НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ
от 1 юли 1908 година до 1 януари 1909 година**

ПРИХОД	Членски и вписан		От в. «Печатар»		Недобори на «Р. в. в.»		Разни		Всичко		РАЗХОД	Лева	Стойности
	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.			
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		177	60
Софийска	326	—	34	15	—	—	—	—	366	95	» канцеларски	14	40
Варненска	93	05	—	—	5	—	1	80	95	10	» безработни	144	90
Врачанска	34	35	—	—	—	—	2	05	34	35	» стачки	30	—
Всичко	453	40	34	15	5	—	3	85	496	40	» чл. внос в Синд. ком.	60	—
Наличност от миналата година	—	—	—	—	—	—	—	—	1320	60	» абон. на «Р. вестник»	182	30
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	» печат и експедиция на в. «Печатар»	235	48
А всичко	—	—	—	—	—	—	—	—	1817	—	» разни	25	46
											Наличност	870	14
											Всичко	946	86
											А всичко	1817	—

I тримесечие

За делегати на год. събр. 177 60

II тримесечие

Софийска	270	10	10	90	7	—	31	70	319	70	46	25
Варненска	120	60	9	15	1	50	—	—	131	25	69	—
Кюстендилска	20	—	—	—	—	—	—	—	20	—	215	35
Плевенска	8	50	—	—	—	—	—	—	8	50	60	—
											80	—
Всичко	419	20	20	05	8	50	31	70	479	45	106	65
Наличност от миналото трим.	—	—	—	—	—	—	—	—	946	86	21	35
											12	—
											30	—
А всичко	—	—	—	—	—	—	—	—	1426	31	640	60
											785	71
											1426	31

Каснер: Ал. Георгиев

П. Михайлов
Контр. комисия: Ст. Георгиев Ненов

шието и единодействието и в централната група е възстановено, интензивен живот закипява в нейните редове и въпреки всички препятствия в скоро време ще се навакса изгубеното през първото полугодие и съюзът ще крачи бързо в своето развитие напред.

Изисква се само енергична, предана и неуморна работа от страна на всички членове за вътрешното закрепване на съюза, за премахване всички нередовности в неговата среда, за разширяване социалистическото влияние сред работниците из всички клонове на книгопечатната индустрия, за подготвяне всички условия за успешна борба в защита на печатарския труд.

На работа, другари, непрекъсната работа в тая посока! Не ще бъде далеч денят, когато и в печатарското производство работниците, обединени под знамето на Печатарския съюз, ще имат *единна, мощна и съзнателна* организация и ще водят заедно с целия социалистически пролетариат победоносни борби против жестоката капиталистическа експлоатация!

Да живее Работническият печатарски съюз в България!

Да живее съзнателното, класовото, социалистическо единство на печатарските работници и целият пролетариат!

От Централното настоятелство

В. «Печатар»,
№ 8, 1 март 1909 г.

Печата се по текста
на в. «Печатар»

КЪМ РАБОТНИЧЕСКИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ

София, 17 март 1909 г.*

От днешния брой откриваме един специален малък отдел *Инспекция на труда*, в който ще поместваме всичко, което се отнася до дейността на работническите представители в комитетите на труда за прилагането на Закона за женския и детския труд.

Поканваме най-настоятелно всички работнически представители да ни изпращат за публикуване редовно сведения за: 1. Ревизиите, които правят; 2. Констатираните нарушения на закона; 3. Мерките, които Комитетът на труда взема за отстраняване нарушенията и за пълното прилагане на закона; 4. Спънките, които работническите представители срещат от страна на господарите и властите; 5. Как се използват ревизиите и грижите за прилагането на закона в агитационно отношение за пробуждането на индиферентните работници, за тяхното организиране и пр.

Публикуването на всички тия сведения има важно практическо и агитационно значение: първо — за успешната дейност на работническите представители и за прилагането на самия закон, и второ — за организацията на работниците.

От Синдикалния комитет

В. «Работнически вестник»,
№ 68, 17 март 1909 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

* Дата на публикуването. (Ред.)

КЪМ КАМЕНОДЕЛСКИТЕ СЕКЦИИ И РАБОТНИЧЕСКИТЕ СЪВЕТИ

София, 27 март 1909 г.*

Умоляват се каменоделските секции в провинцията, а там, дето няма такива, местните работнически съвети да изпратят в най-скоро време до Синдикалния комитет следните сведения: 1. Колко работници каменоделци има в тяхната местност; 2. Колко от тях са организирани; 3. Какви успехи има пропагандата; 4. Колко стачки е имало през първото полугодие на съюзната 1908—1909 година, какви са били стачките, колко са продължавали, колко работници са участвували и какви суми са разходвани; 5. Какво съкращение са постигнали в работното време и увеличение в надницата; 6. Колко и какви нещастни случаи е имало с работниците и 7. Какъв е пазарът на каменоделската индустрия.

Всички тия сведения са необходими на Интернационалния каменоделски секретариат¹⁰⁷ за отчета му, който той ще даде пред интернационалния каменоделски конгрес през май т. г. Те ще послужат и нам при образуването на Съюза на каменоделците, домостроителите и др. работници.

Затова каменоделските секции и местните работнически съвети трябва да побързат с изпращането на сведенията, като се стараят да бъдат пълни и точни.

От Синдикалния комитет

КЪМ СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И РАБОТНИЧЕСКИТЕ СЪВЕТИ

София, 10 април 1909 г.*

Синдикалният комитет намира за потребно да привлече най-сериозното внимание на съюзните организации и работническите съвети върху следното:

1. В най-скоро време съюзните организации трябва да изпратят на Синдикалния комитет своите отчети и членски вноски за III тримесечие от текущата съюзна година.

2. Заедно с това трябва да се внесат всички недобори и суми, събрани за фонда «Защита и борба» било от организации, било от отделни другари.

3. Синдикалните книжа за по-голямо удобство на съюзните организации ще бъдат *подвързани*.

Те ще се набавят от партийната книжарница, до която съюзните организации трябва да отправят своите поръчки. *Касовата книга и книгата за членските вноски* с 30 стр. ще струват по 1,30 лв., с 60 стр. — 2 лв. *Статистическият списък и каталогът* с 30 стр. ще струват по 1 лв., с 60 стр. — 1,50 лева. За синдикатите и секциите, които имат по-малко от 50 членове, достатъчни са книжа с по 30 страници.

Секциите на професионалните съюзи трябва да бъдат снабдени с книжа от централните настоятелства, които веднага нека направят своите поръчки в книжарницата. Настоятелствата на професионалните и смесените синдикати трябва сами да си поръчат книгата. Поръчките книжарницата ще изпълнява само ако са придружени със съответната стойност.

* Дата на публикуването. (Ред.)

4. Като вземат съюзните организации най-енергични мерки за масовото напускане работата и бляскавото отпразнуване на Първи май, трябва също да държат бележки колко организирани работници и колко неорганизиранни от всяка професия участвуват в майските манифестации. Тия сведения да се предадат на местните работнически съвети, а те веднага след Първи май да ги съобщят на Синдикалния комитет. Това *майско преброяване* тая година е от извънредно важно значение и то *без друго* трябва да се направи.

5. Работническите представители в комитетите на труда трябва най-редовно и усърдно да ревизират фабриките и работилниците, като неуморно се грижат за прилагането на закона. Сведения за своите ревизии трябва своевременно да изпращат за публикуване в «Работнически вестник».

6. Бюрата за безработни трябва най-внимателно да следят и щом узнаят, че в някои индустриални предприятия се търсят работници, *немедлено* да съобщават на Синдикалния комитет.

Много полезно ще бъде, ако безработните другари на занаятчийското производство, вместо да се разтакат дълго време без работа, се прехвърлят в някои индустриални предприятия, дето освен другото ще спомогнат доста и за пробуждането и организирането на индустриалния пролетариат.

От Синдикалния комитет

В. «Работнически вестник»,
№ 74, 10 април 1909 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник».

КЪМ МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ

София, 25 април 1909 г.*

Умоляват се секретарите на местните работнически съвети *незабавно* с отворена картичка да ни съобщят *точно*: колко организирани и колко неорганизирани работници са участвували в социалистическите майски манифестации и колко са участвували в устроените от нашите противници *контраманифестации*.

Това трябва да стане *веднага и свършено точно*.

От Синдикалния комитет

В. «Работнически вестник»,
№ 78, 25 април 1909 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

* Дата на публикуването. (Ред.)

ДАВАЙТЕ РЕДОВНО СВЕДЕНИЯ ЗА ЗЛОПОЛУКИТЕ!

София, 28 април 1909 г.*

Вследствие безредието в индустриалните предприятия и безмерната, свирепа експлоатация, на която са изложени индустриалните работници у нас, числото на злополуките всекидневно расте. Десетки и стотини работници осакатяват, стават неспособни за работа, биват затрунвани и задушавани в подземията на мините, разкъсвани на части и хвърляни във въздуха във време на експлозии по строящите се железопътни линии и в карьерите, падат от високите постройки, оросяват с кръвта си и намазват с месата си колелетата на фабричните машини и пр.

За да бъде успешна нашата борба против причините на работническите злополуки и за извоюването на широка законодателна защита на труда, едно важно условие е: *всички злополуки — от най-дребните до най-крупните и потресающи — да се изнасят редовно в «Работнически вестник».*

Предвид на това молим най-настоятелно всички съюзни организации и отделни другари, дето няма организации, да ни съобщават винаги, своевременно и точно за всяка работническа злополука, станала в тяхната местност: 1. Името на пострадалия работник; 2. Кога и как е станала злополуката; 3. Кои са причините; 4. Как се е отнесъл господарят или фабричното управление към пострадалия и 5. Какво по тоя случай е направила съответната професионална организация или, ако няма такава, отделните другари.

* Дата на публикуването. (Ред.)

Това трябва усърдно и най-редовно да се върши. Едно отворено писмо е достатъчно за целта. Всичкият масраф значи е: *пет минути и пет стотинки!*

Нека нито една работническа злополука, в какъвто и затынтен край да се случи, не остане неотбелязана в нашата *траурна* хроника: *Злодеянията на капитализма*.
Давайте редовно сведения за злополуките!

От Синдикалния комитет

В. «Работнически вестник».
№ 79, 28 април 1909 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

БЕЛЕЖКИ

¹ *Работническо печатарско дружество* — създадено на 2 май 1899 по инициатива на Софийската партийна организация. Основна цел — защита на работническия труд и взаимно подпомагане на членовете. Ръководи стачните борби на печатарските работници в София и подпомага печатарските стачки в другите градове на страната. На годишното събрание на дружеството (16 ян. 1900) се решава да се издава в. «Вести на Работническото печатарско дружество в София». През 1901 Г. Димитров е избран за член на настоятелството на дружеството и за негов библиотекар. В началото на 1902 печатният орган на дружеството в. «Вести...» е преименуван в. «Български печатар», чийто бр. 1 излиза на 10 февр. с. г. В края на 1902 и началото на 1903 дейността на общоделците в дружеството се активизира; те успяват да превземат редакцията на в. «Български печатар» и да разединят дружествените членове. Г. Димитров участва активно в разобличаването на възгледите и на разколническата дейност на опортюнистите. На 14 апр. 1904 революционните марксисти напускат дружеството и създават Работнически печатарски синдикат. На 26 авг. 1905 Г. Димитров е избран за председател на синдиката. На 12 ян. 1907 Работническото печатарско дружество се обединява с Българското типографско дружество под името Типографско работническо дружество. Новото дружество се числи към Синдикалната централа на широките социалисти. — 33.

² *Българска работническа социалдемократическа партия (БРСДП)* — създадена като Българска социалдемократическа партия (БСДП) по инициатива на основоположника на социализма в България Д. Благоев на Учредителния конгрес, състоял се на вр. Бузлуджа на 20 юли (2 авг.) 1891. Бузлуджанският конгрес приема Програма и Устав на партията и решава да се основе социалдемократическа библиотека, първи номер на която е книгата на Д. Благоев «Що е социализъм и има ли той почва у нас?». БСДП се изгражда в борба против народническо-утопичните, nihilистичните и други идейни течения, чиито представители считат, че при тогавашните дребнобуржоазни усло-

вия в България няма условия за съществуване на социалистическо движение и за създаване на пролетарска партия. През авг. 1892 в Пловдив се провежда II конгрес на БСДП с представители на дружинките, които са за откритото обявяване на партията; след конгреса те са известни като «партисти». Конгресът решава да се издава в. «Работник». Социалистите, които стоят на опортюнистически позиции, създават през 1893 Б ъ л г а р с к и с о ц и а л д е м о к р а т и ч е с к и с ъ ю з, поради което са наречени «съюзисти». Между «партисти» и «съюзисти» се води ожесточена полемика по характера на капиталистическото развитие на страната. От страниците на в. «Работник» «партистите» отстояват тезата за необходимостта от марксистка партия на пролетариата, докато «съюзистите» отричат нейната навременност. През 1894 «партисти» и «съюзисти» се обединяват в една партия — Б ъ л г а р с к а р а б о т н и ч е с к а с о ц и а л д е м о к р а т и ч е с к а п а р т и я (БРСДП). Обединението се извършва без пълното идейно разоръжаване на «съюзистите», поради което разногласията по основните въпроси на класовото движение и за характера на партията продължават да съществуват и се задълбочават. За това допринася и увеличаването на дребнобуржоазните елементи в БРСДП. Оформят се две течения: революционно-марксистко начело с Д. Благоев и реформистко-опортюнистическо, възглавявано от Я. Сакъзов. Борбата между революционните марксисти и опортюнистите се задълбочава и изостря, като засяга всички въпроси на развитието на социалистическото и работническото движение. От 1900 опортюнизмът се оформя като фракция в БРСДП. Неговият идеолог Я. Сакъзов започва да издава сп. «Общо дело», в което пропагандира теорията за класово сътрудничество с буржоазията. Д. Благоев и първите му съратници Г. Георгиев и Г. Кирков довеждат борбата против сбщоделците до пълно организационно скъсване с тях, което е санкционирано от X конгрес на БРСДП в Русе (1903). Партията се очиства от опортюнистите и се утвърждава като революционна марксистка партия на българския пролетариат, станала известна като партия на «тесните социалисти» — БРСДП (т. с.), за разлика от опортюнистическата партия на широките социалисти. БРСДП (т. с.) стои начело на икономическите и политическите борби на работническата класа против капиталистическата експлоатация, за повече права и свободи. В периода на Балканските войни (1912—1913) и на Първата световна война (1914—1918) тя застава твърдо на позициите на интернационализма. Нейната парламентарна група гласува против военните кредити. Партията издига лозунга за мир и Балканска федеративна република, решително се обявява против социалшовинизма на II интернационал и дава ценен принос в борбата срещу опортюнизма и в международен мащаб. БРСДП (т. с.) участва активно в цимервалдското движение и през лятото на 1917 се присъединява към ръководената от В. И. Ленин цимервалдска левица. Посреща с възторг победата на Октомврийската революция 1917 и разгръща широка дейност за популяризиране на лозунгите ѝ. Под влияние на нейните идеи БРСДП

- (т. с.) започва да се превъоръжава с ленинизма, става една от съоснователките на Комунистическия интернационал и за разлика от много други партии влиза в него без разцепление. На своя XXII конгрес (1919) (обявен за I конгрес на БКП (т. с.) тя се преименува **Българска комунистическа партия** (тесни социалисти). — 34.
- ³ Става дума за проекта, приет от годишното събрание на Работническото печатарско дружество на 16 ян. 1900, за изграждане на Работнически печатарски съюз. — 34.
- ⁴ *Българско типографско дружество* — първата работническа професионална организация в България, основана през февр. 1883 от група работници (чехи и българи) в Държавната печатница в София. Целта на дружеството е да подпомага членовете си и да съдействува за професионалната им квалификация. През 1887 група работници напускат дружеството и създават Централно дружество на българското печатарско съсловие с печатен орган в. «Работник»; основна цел на дружеството е да се изградят клонове и в други градове и да се образува съюз. Българското печатарско дружество не съществува дълго и членовете му се завръщат в Българското типографско дружество. Макар че в началото на 90-те години дружеството попада под влияние на социалистическата пропаганда, поради това, че ръководителите му стоят на позициите на реформизма, то задълго остава малка затворена организация. През ян. 1907 се обединява с Работническото печатарско дружество. — 34.
- ⁵ Отнася се до стачките на печатарските работници в София през първата половина на 1902, повечето от които избухват стихийно, без предварителна подготовка и без участието на Работническото печатарско дружество. По време на тези стачки сред членовете на Работническото печатарско дружество се води оживена дискусия за характера и методите на стачната борба. Революционните марксисти разобличават разколническата дейност на общоделците сред печатарските работници и доказват, че само укрепването на професионалните организации и предварителната подготовка могат да гарантират успех на стачните борби на пролетариата. — 37.
- ⁶ «*Разцеплението*» — очистването на БРСДП от опортюнизма през пролетта на 1903. То се предшества от упорита и продължителна борба на революционните марксисти начело с Д. Благоев против оформилото се в партията опортюнистическо течение — общоделството, по основните въпроси на класовата борба, за характера на революционната марксистка партия и развитието на работническото движение. Г. Димитров застава на страната на революционните марксисти в Софийската партийна организация и участва активно в разобличаване на опортюнистите. Десетият партнен конгрес (1903) обявява за изключени от БРСДП всички организации и членове, които стоят на позици-

те на общоделството, и с това утвърждава победата на Благоевата политическа линия в българското социалистическо и работническо движение. — 41.

⁷ *Широки социалисти* (общоделци) — привърженици на опортюнистическото течение в БРСДП, които след изключването им от партията на X конгрес (1903) създават самостоятелна реформистка партия. Тя обхваща занаятчийските и дребнобуржоазните прослойки от града и селото, държавни служители и незначителна част от индустриалния пролетариат. Поддържат като своя идейна платформа общоделството, което е българска разновидност на ревизионизма и опортюнизма в международното работническо и социалистическо движение. Ситно влияние върху общоделците оказва бернщайнизмът. Те прилагат широко тактиката на класово сътрудничество с буржоазията и разединяват работническото движение, участвуват в буржоазни блокове и правителствени коалиции против интересите на трудещите се. Ширкосоциалистическата партия посреща враждебно Октомврийската революция. След революцията най-съзнателните работници я напускат и влизат в БКП (т. с.). Някои лидери на широките социалисти участвуват в подготовката на военно-фашисткия преврат на 9 юни 1923; имат и представител във фашисткото правителство на Ал. Цанков. Широките социалисти отхвърлят предложението на БКП (т. с.) при подготовката на Септемврийското въстание 1923 за изграждане на единен фронт в името на работническо-селско правителство. В годините на фашистката диктатура десните лидери на широкосоциалистическата партия продължават своя антикомунизъм, а някои от тях сътрудничат на фашизма. През 30-те и началото на 40-те години в партията на широките социалисти се формира ляво течение от млади социалисти, които вземат участие в народнофронтското и отечественофронтското движение, ръководено от БКП. След победата на 9 септ. 1944 здравите сили овладяват ръководството на партията (авг. 1945). Десницата се обособява като опозиционна на ОФ партия под името БРСДП(о) и влиза в общ блок с опозиционния БЗНС (Никола Петков). През 1948 отечественофронтската БРСДП се влива в БКП, като приема нейната революционна социалистическа програма и организационните ѝ принципи. През 1947 във връзка с разгрома на буржоазната опозиция престава да съществува и БРСДП(о). — 41.

⁸ *Тесни социалисти* — революционни марксиста, които начело с Д. Благоев в края на 90-те години на миналия и началото на XX в. водят непримирима и последователна борба против опортюнизма в българското работническо и социалистическо движение, като отстояват класовия характер на революционната партия на пролетариата. Непокколебимо верни на научния социализъм и пролетарския интернационализъм, те възпитават работниците в класова непримиримост към буржоазията и нейните оръдия. Тяхната продължителна борба срещу опортюнизма довежда до изключването на общоделците от редовете на БРСДП

- (1903), а по-късно и на центристките групи на анархолибералите (1905) и прогресистите (1908). В тази борба се изяснява разбирането им за характера и същността на партията като идейно и организационно-монополитна политическа организация на работническата класа. Със своята непримиримост към съществуването на всякакви опортюнистически течения и групи в партията тесните социалисти плътно се доближават до новия, ленински вид пролетарска партия. През 1919 БРСДП (т. с.) се преименува в Българска комунистическа партия (т. с.). — 42.
- ⁹ *Работнически печатарски синдикат* — образуван в София на 14 април 1904 от работници-печатари, които напускат Работническото печатарско дружество поради преминаването му към широките социалисти. Синдикатът, съставен отначало повече от печатарски работници—тесни социалисти, бързо разширява дейността си и основава синдикални дружества и в други градове. Застава на класови позиции, ръководи стачните борби на печатарите и подпомага борбата на работниците и от други професии. Подкрепя инициативата на ЦК на БРСДП (т. с.) за създаване на Общ работнически синдикален съюз (ОРСС) на класова основа и в тесни организационни и политически връзки с партията. На учредителния конгрес на ОРСС (1904) Г. Димитров присъства като делегат на Работническият печатарски синдикат в София. На годишното събрание на синдиката (26 август 1905) е избран за председател на настоятелството. — 42.
- ¹⁰ *Работнически шивашки синдикат в София* — основан на 12 април 1904 от работници — членове и съмишленици на БРСДП (т. с.), напуснали опортюнистическия Софийски шивашки синдикат. Още на първото си събрание, председателствувано от Л. Ивошевич, синдикатът подкрепя инициативата за създаване на Общ работнически синдикален съюз. През лятото на 1907 по решение на годишната конференция се преименува в Работнически шивашки съюз. От 1909 започва да издава в. «Шивашки работник», чийто редактор от 1909 до 1912 е Л. Ивошевич — Димитрова, избрана и за член на Централното настоятелство (1908). Съюзът ръководи почти всички стачки на шивашките работници в страната до 9 юни 1923, след което е разтурен от фашисткото правителство. Г. Димитров следи дейността на Работническият шивашки съюз, подпомага редактирането и издаването на в. «Шивашки работник» и участва в съюзните конгреси. — 49.
- ¹¹ Г. Димитров има предвид XII конгрес на БРСДП (т. с.), състоял се в София от 31 юли до 4 август 1905. Основните разисквания са по отчета върху състоянието и дейността на партията, изнесен от секретаря на ЦК Н. Харлаков, и по доклада на Г. Георгиев за партийния печат и литературната пропаганда. Конгресът гласува специална резолюция по докладите и набелязва мерки за укрепването на «Работнически вестник» и сп. «Ново време», осъжда опортюнистическата и фракционна дейност на анархолибералите и «изтъква необходимостта от истинска со

циалдемократическа дисциплина в партията и от ефикасен и целесъобразен контрол, упражняван съгласно партийните статутни»; препоръчва за всяко издание да се иска разрешението на партиен конгрес чрез ЦК на партията. Г. Димитров се изказва по разискванията във връзка с отчета на ЦК и се обявява против поведението на анархолибералите. — 52.

¹² *Общ работнически синдикален съюз (ОРСС)* — първата класова революционна общоработническа професионална организация в България; основана на учредителен конгрес в Пловдив (21—22 юли 1904), състоял се непосредствено след XI конгрес на БРСДП (т. с.). Партийният конгрес подкрепя инициативата за обединяване на синдикатите в общ съюз и се изказва за създаване на трайни идейни и организационни връзки «между партията, от една страна, и проектирания общ съюз на българските синдикати, от друга, като се запазва пълната негова автономия». Съгласно приетия от конгреса устав ОРСС има за задача «да обединява работническото синдикално движение върху почвата на класовата борба за защита на материалните и духовните интереси на труда». Ръководи се от Синдикален комитет, членовете на който заедно с членовете на ЦК на БРСДП (т. с.) образуват *Общ работнически съвет* — материален израз на връзките между партията и синдикалното движение. По места се изграждат местни работнически съвети, в които се включват по един представител на настоятелствата на работническите синдикати и членовете на Местния партиен комитет. ОРСС стои решително на позициите на класовата борба и международната работническа солидарност, води борба против опортюнизма в работническото движение и участва активно в международното профсъюзно движение; става един от основателите и активните членове на Профинтерна. Забранен от фашистката власт след разгрома на Септемврийското антифашистко въстание 1923 по силата на ЗЗД (1924), ОРСС продължава да работи полулегално до апр. 1925. Секретари на ОРСС са Г. Кирков (1904—1909) и Г. Димитров (1909—1923), който от 1905 до 1909 е деловодител и член на Синдикалния комитет и на *Общия работнически съвет*. — 53.

¹³ *Тарифна борба* — борба за подписване и прилагане на колективен трудов договор между работодатели и работници. В печатарското производство през 1905 борбата за т а р и ф а обхваща всички печатници в страната, като най-изострена е в София. На много места собствениците обявяват локаут и отказват да преговарят с работническите (тарифните) комисии. На 20 февр. 1905 след продължителна стачна борба в София тарифът е приет от 10 печатници. Поради непоследователността на общоделските печатарски дружества и тяхната съглашателска позиция работодателите отказват да прилагат договора, което довежда до нови стачки. Борбата за тарифа продължава и през следващите години. БРСДП (т. с.) и ОРСС подкрепят работническите искания за тарифа и се стремят да дадат организиран характер на борбата. — 58.

- ¹⁴ *Обединението на печатарските работници* — става дума за инициативата на Българското типографско дружество да обедини под свое ръководство на базата на «свободния синдикализъм» и в името на защитата само на икономическите искания печатарите от Работническото печатарско дружество и от Работническия печатарски синдикат. Изработеният от Настоятелството на Българското типографско дружество проект за обединяване е изпратен до настоятелствата на Работническото печатарско дружество и Работническия печатарски синдикат. От 23 до 30 окт. 1905 в София заседава конференция с представители на трите организации. От името на Работническия печатарски синдикат се изказва Г. Димитров, който излага становището на тесните социалисти за характера на професионалните организации на пролетариата и по проекта за обединяването. Той внася за обсъждане нов проект, в който се посочва, че обединената печатарска организация трябва да има за цел да работи за освобождаването на работниците от капиталистическата експлоатация и да влезе в състава на ОРСС. Поради различията по основни въпроси между Работническия печатарски синдикат и общоделските печатарски организации конференцията не довежда до тяхното обединяване. — 60.
- ¹⁵ *Стачка на тъкачите в Кримичау* (дн. в ГДР) (юли 1903—ян. 1904) — избухва след отказа на собствениците да удовлетворят исканията на тъкачите за въвеждане на 10-часов работен ден и за повишаване на заплатите с 10%. Стачката е прекратена без успех поради капитулантската позиция на опортюнистическото профсъюзно ръководство на Германския текстилен съюз. — 61.
- ¹⁶ *Закон за еснафските сдружения* — приет от Народното събрание през 1893; отменен през 1899; през юни 1903 по предложение на правителството на Народнолибералната партия (стамболовисти) отново е приет. Приложението му среща голяма съпротива от страна на наемните работници в занаятчийското производство, тъй като законът изисква задължителното членуване на собственици и наемни работници в общи организации. Освен това правото за получаване на правоспособност за самостоятелно упражняване на занаят се регламентира така, че да се осигуряват наемни работници за индустрията. Общоделците и реформистките синдикати се обявяват само за подобряване на закона, с което да се укрепят позициите на дребнобуржоазните стокопроизводители и по-специално на дребните занаятчии в градовете. Тесните социалисти и ОРСС водят борба за премахването на закона, като призовават работниците на масови демонстрации, протестни събрания и митинги. — 63.
- ¹⁷ Отнася се за протестната демонстрация пред Народното събрание на 12 дек. 1905, организирана от БРСДП (т. с.) и ОРСС за премахването на Закона за еснафските сдружения. В деня на демонстрацията много от фабриките в София са затворени, а ежедневните вестници не излизат. По своя характер софийската

демонстрация се превръща в едnodневна политическа акция. Г. Димитров участва активно в подготовката и провеждането на акцията, която протича под лозунга: «Долу Еснафският закон!» — 63.

- ¹⁸ *Закон за защита на женския и детския труд* — приет от Народното събрание на 26 септ. 1905 под напора на засилващите се стачни борби на българския пролетариат. Законът е твърде ограничен в сравнение с предложения на 21 юни 1902, но въпреки това БРСДП (т. с.) и ОРСС се борят за неговото пълно прилагане. За разясняване на закона през 1906 партийната книжарница издава брошурата на В. Коларов «Законна защита на детския и женския труд», която Г. Димитров използва в речите и статиите си. — 66.
- ¹⁹ *Комитети на труда* — създават се от края на 1905 въз основа на чл. 17 от Закона за защита на женския и детския труд, за да се осъществява обществен контрол върху неговото приложение. Съгласно закона в състава на Комитета на труда се включват по право: кметът на града — председател, и членове — лекарят, училищният инспектор, градският инженер и представител на работническите организации (който задължително се избира от работническите синдикати). Мандатът на комитетите е три години. Единствено работническите представители — тесни социалисти, се борят за точно прилагане на закона и за налагане санкции спрямо собствениците-нарушители. При избора на работническия представител се води остра борба между тесните социалисти и общоделците, които провеждат политика на съгласателство в комитетите; по тази причина работниците често бламират техните представители. — 67.
- ²⁰ Г. Димитров има предвид протестните работнически демонстрации, събрания и стачки, организирани от БРСДП (т. с.) и ОРСС в София и цялата страна в края на 1905 и първите месеци на 1906 с искания за прилагане на Закона за защита на женския и детския труд. — 68.
- ²¹ *Законопроект за лицата* — внесен от правителството на Народнолибералната партия в Народното събрание през ноем. 1904. Съгласно членовете 198, 199 и 216 на законопроекта на работниците се забранява да се сдружават със «социално-политическа цел». По този начин работниците са принуждавани да се насочват към еснафските сдружения. БРСДП (т. с.) разобличава това намерение на правителството и устройва протестни събрания. Законът за лицата е приет едва през 1907, но не изиграва съществена роля. — 71.
- ²² Има се предвид дейността на Св. Синод против работническото и социалистическото движение. За пропагандиране на религиозните догми сред трудещите се Синодът издава поредица брошури: «Свободното християнство и социалната демокрация», «Цър-

- квата и обществото», «Опасността от социализма», «Мястото на християнството в историята» и др. През 1906 започва да излиза сп. «Духовна пробуда», също с антисоциалистическа насоченост. — 76.
- ²³ *Зубатовщина* — политика на «полицейски социализъм», един от методите на царското правителство за борба с революционното работническо движение в Русия през 1901—1903. Получава названието си по фамилията на началника на московското отделение на тайната полиция С. В. Зубатов, който в началото на ХХ в. се опитва да създаде легални полицейски работнически организации под контрола на полицията в противовес на класовите работнически организации. — 76.
- ²⁴ *Железничарски съюз* — казюнна организация, образувана в края на 1905 година на конгрес на съществуващите през 1897—1905 взаимоспомагателни каси и дружби на железничарите. В началото на 1906 към съюза се присъединяват някои реформистки железничарски групи. Обединяващ център на съюза е редактираният от Ил. Янулов в. «Железничарско съзнание» (1907—1913). Съюзът попада под влияние на общоделците и води борба срещу създадения през втората половина на 1905 Железничарски синдикат, ръководен от БРСДП (т. с.), с печатен орган в. «Железничар». — 76.
- ²⁵ Има се предвид *Радикалдемократическата партия* — дребнобуржоазна политическа партия, образувана в 1905 от обособената се в Демократическата партия фракция на младодемократите начело с Найчо Цанов и Т. Г. Влайков. Обхваща част от градската дребна буржоазия и дребнобуржоазната интелигенция. Обявява се в защита на буржоазно-парламентарния строй. Участва в правителството на Ал. Малинов (юни—ноем. 1918) и на Т. Теодоров (ноем. 1918—авг. 1919). Външната ѝ политика е русофилска и антантофилска. През 1922 се преименува в Радикална партия и се присъединява към Конституционния блок (1922—1923). След военно-фашисткия преврат на 9 юни 1923 се разцепва; дясното ѝ крило на 10 авг. с. г. влиза в Демократическия сговор, а лявото начело със Ст. Костурков минава в опозиция. — 77.
- ²⁶ *Съюз на българските индустриалци* — основан на 17 март 1903 в София. Съюзът се противопоставя на борбите на работническата класа, като изисква от държавата да ограничава нейните права и свободи. Управителният съвет на съюза разработва два законопроекта, насочени против стачните борби на пролетариата. Те послужват за основа на приетия от Народното събрание през ноем. 1906 Закон за изменение и допълнение на някои членове на Наказателния закон, съгласно който се преследват «подбудителите» и «предводителите» на стачките дори тогава, когато не участвуват непосредствено в определена стачка. Този закон

дава възможност да бъдат преследвани дейците на партията и ОРСС, които участвуват в организирането и ръководството на стачки. С известни изменения на организационната си структура Съюзът на българските индустриалци съществува до 9 септ. 1944. — 77.

²⁷ *Български еснафски съюз* — професионална организация за защита интересите на занаятчиите, основана през 1900. Изразява интересите на собствениците-занаятчии и е насочена против борбите на занаятчийските работници. В съответствие със Закона за организацията на занаятите и еснафските сдружения (1903) съюзът се застъпва за принудително членуване на занаятчийските работници в еснафските сдружения заедно с техните работодатели; обявява се против класовото организиране на занаятчийския пролетариат в професионални организации. На своя VIII конгрес (1908) Българският еснафски съюз се обявява за политико-икономическа организация, а през 1919 се преименува в Съюз на занаятчийските и професионалните сдружения в България. — 77.

²⁸ Имат се предвид *анархолибералите* — центристско течение в БРСДП (т. с.) начело с Н. Харлаков и Г. Бакалов, което се обявява против принципа на демократическия централизъм и пролетарската дисциплина в партията; проповядва «широк демократизъм» и обединение на партията с опортюнистите-общоделци. Изключени от БРСДП (т. с.) през 1905, те се обособяват в Работнически социалдемократически съюз «Пролетарий» (1906). През 1908 заедно с прогресистите влизат в широкосоциалистическата партия. Под влияние на Октомврийската революция 1917 и на принципната критика на тесните социалисти по-голямата част от анархолибералите еволюира наляво, скъсва с широките социалисти и през 1920 преминава в редовете на БКП. — 81.

²⁹ *«Прогресивни фракции»* — става дума за т. нар. «прогресивни партии» в Германия — Католическия център, Либералната партия и др., които ръководят или имат влияние върху отделни професионални съюзи. — 85.

³⁰ *«Класовата борба в Перник»* — отнася се за стачката на пернишките миньори, обявена на 18 юни 1906 и продължила 35 дни. Причини за стачката са изключително лошите условия на труд, нечовешкото отношение на работодателите към работниците, и масовите уволнения. По решение на ЦК на БРСДП(т. с.) ръководството на стачната борба се поема от Г. Кирков и Г. Димитров. Освен тях ЦК на партията изпраща в селата Мошино, Бучино, Богданов дол и други партийни и синдикални дейци и агитатори — В. Мулетаров, Т. Луканов, Ив. Орманов, В. Нейчев, С. Будинов, Л. Дюгмеджиев и др. Основни искания на стачниците са: признаване правото на работниците свободно да се сдружават, намаляване на работния ден на 9 часа, с 1 час почивка; редовно изплащане на надниците; 15-дневно предизве-

стие при уволнение на работниците и др. Стачкуют повече от 900 работници. Г. Димитров непрекъснато е сред стачниците, въпреки неколнократните му арести. В подкрепа на пернишката стачка се надига цялата работническа класа в България. На 24 юли 1906 стачката е прекратена организирано; всички искания не са задоволени, но най-главното е постигнато — създава се Рудничарският синдикат и се избира неговият Главен комитет (1906). Г. Димитров прави анализ на стачката и посочва нейното огромно въздействие върху класовите борби на българския пролетариат. — 93.

- ³¹ Става дума за обещанието на министъра на търговията и земеделието д-р Н. Геннадиев да се приемат предявените от стачниците искания: признаване правото на сдружаване; намаляване на работния ден на 9 часа — от часа на влизането до излизането от рудника, с един час почивка; да не се допускат безпричинни уволнения; въвеждане на 15-дневно предизвестие при уволнение на работниците; заплатите да се изплащат най-късно до десето число на месеца; в случай на заболяване или получена телесна повреда на работника да се изплаща 15 дни пълна надница и още 15 дни половин надница, като му се запазва мястото; да не се приемат на работа младежи под 18 години; да се върнат всички стачници и несправедливо уволнени работници и др. Независимо от обещанието на министъра директорът на мината не изпълнява повечето от исканията, предявени от работническата комисия, в която влиза Г. Димитров. — 99.
- ³² Става дума за обявление № 1800 на минната дирекция, разпространено на 1 юли 1906 в Перник, с което се заявява: «Дирекцията, както досега се е грижила, тъй и занапред тя ще има грижата да удовлетвори, без всякакви чужди на интересите на работниците посредници, справедливите искания на последните, обещани от господин министъра на търговията и земледелието.» — 100
- ³³ *Тринадесети конгрес на БРСДП(т. с.)* — състоял се от 30 юли до 2 авг. 1906 в Сливен. Отчета на ЦК на партията изнася Г. Кирков. Д. Благоев докладва по организацията на партията. Обсъждат се въпросите за агитацията и пропагандата, за отношението към стачките, прилагането на Закона за защита на женския и детския труд, Еснафския закон и др. Конгресът се произнася по резолюцията на Амстердамския конгрес на II интернационал за обединяването на социалистическите партии, като посочва, че обединяването на тесните социалисти с общоделците е равносилно на измяна на марксизма. Г. Димитров предлага изработените от комисия в състав Г. Кирков, В. Коларов и Г. Димитров резолюции «Организацията на партията» и «Партийната агитация и пропаганда». Конгресът гласува предложената от Д. Благоев резолюция «Социалната демокрация и стачките», а също и резолюциите «По еснафските сдружения» и «Законът за женския и детския труд». Със специална резолюция, предложена от Т. Луканов, конгресът приветства стачната борба в Перник и протестира срещу произволите и насилията на властта. — 105.

- ³⁴ Трети конгрес на ОРСС — състоял се на 2—4 авг. 1906 в Сливен. Участвуват 41 делегати от 37 синдиката. Дневен ред: Отчет за дейността на ОРСС — Г. Димитров; Доклад върху проектобюджета — Т. Луканов; Изменения на устава на ОРСС — А. Анков; Организация на стачките — Г. Димитров; Работническото законодателство и Синдикалният съюз — Хр. Кабакчиев. Конгресът е открит от Д. Благоев. Приемат се резолюции и решения: по отчета, по синдикалния печат, по организацията на стачките (предложена от Г. Димитров), по работническото законодателство и Синдикалния съюз и др. Г. Димитров се изказва по проектобюджета, по организацията на ОРСС и по доклада на мандатната комисия. В заключителното си изказване очертава задачите на българското синдикално движение. В новоизбрания Синдикален комитет влизат: Г. Кирков — секретар на ОРСС, Г. Димитров — деловодител на Синдикалния комитет, и членове: Г. Михайлов, Г. Карпузов, В. Нейчев. — 109.
- ³⁵ Г. Димитров има предвид синдикалните групи към Работническия социалдемократически съюз «Пролетарий», основан през 1906 от анархолибералите след изключването им (1905) от БРСДП (т. с.). — 114.
- ³⁶ Става дума за възникналия в началото на 1905 спор между ЦК на БРСДП (т. с.) и обособилата се в партията центристка група на анархолибералите начело с Г. Бакалов и Н. Харлаков по въпроса за партийния печат. Поводът е решението на ЦК за спиране на издаваното от Г. Бакалов сп. «Работнишко дело», но истинската причина са центристките възгледи на анархолибералите. Спорът засяга както организационните основи на партията, така и въпроса за ръководната роля на партията в работническото движение. Анархолибералите застъпват становището за неутралитет на профсъюзите. — 117.
- ³⁷ Г. Димитров има предвид изработения от Управителния съвет на Съюза на българските индустриалци Законопроект за работническите стачки. — 122.
- ³⁸ Г. Димитров има предвид изграждането на централизиран професионални съюзи, при които работниците от една професия се организират в самостоятелен профсъюз, включен в ОРСС. Въпросът за централизираните профсъюзи се дискутира на III (1906) и IV (1907) конгрес на ОРСС. Г. Димитров изнася доклад пред IV конгрес в Плевен — «Нуждата от професионални съюзи у нас и тяхната организация». Конгресът гласува решение за изграждане на централизиран професионални съюзи на класова основа, което има изключително значение за укрепването на профсъюзите като революционни организации на пролетариата в България. — 129.
- ³⁹ Софийски металоработнически синдикат — основан през май 1904 от бивши членове на реформисткото железарско дружество.

Излиза с позив към металоработниците от цялата страна да напуснат общоделските синдикати и да се обединят в нова синдикална организация под ръководството на БРСДП (т. с.). През юли 1907 заседава конференция на металоработниците, която обсъжда въпроса за създаване на Металоработнически професионален съюз, като за централна група се определя Софийският синдикат. През ноември се приема устав и се избира Централно настоятелство със секретар А. Иванов. За кратко време синдикатът изгражда групи в почти всички големи градове на страната. — 129.

⁴⁰ Г. Димитров има предвид Общото телеграфо-пощенско дружество, основано на 21 юли 1904. — 131.

⁴¹ Отнася се за стачката на трамвайните работници в София, избухнала на 3 авг. 1906 поради тежките условия на труд. Участвуват 140 стачници, които предявяват искания за: 9-часов работен ден; увеличение на заплатите; 50% по-голямо възнаграждение за извънреден труд; арбитражен съд с по равно число представители от работниците и Дирекцията на трамваните; свобода на организирането и да не се допускат уволнения за участие в стачката. Общоделците успяват да превземат ръководството на стачката и на 14 авг. 1906 между стачната комисия и Дирекцията на трамваните се постига споразумение за нейното прекратяване с минимално задоволяване на исканията на трамвайните работници. — 136.

⁴² *Партийна социалистическа книжарница* (П а р т и й н а к н и ж а р н и ц а) — основана на 1 септ. 1903 по решение на X партийен конгрес със задача да издава книги и брошури със социалистическо съдържание, да организира експедирането на «Работнически вестник», сп. «Ново време», Червен народен календар и други издания на партията, да доставя на партийните организации печатни органи на социалистически партии от други страни, да осигурява изработването и разпространяването на илюстрирани картички, ленти и др. Издава «Работническа библиотека», която излиза в две серии: п ъ р в а т а (1905—1914) обхваща книги из областта на партийната теория, тактика и политика, част от тях — преводни; в т о р а т а (1905—1908) включва издания предимно по въпросите на синдикалното движение в България и др. През 1919 партийната книжарница преминава към кооперация «Освобождение», към която се създава книгоиздателски отдел. Издателската дейност на партията се разширява и обхваща всички партийни издания. Трудовете на ръководителите на партията и ОРСС, в това число и на Г. Димитров, до разтурването на кооперация «Освобождение» (2 апр. 1924) се издават изключително от издателския ѝ отдел. Излизат и много преводи на произведения на К. Маркс, Ф. Енгелс, В. И. Ленин и на други видни марксиста. — 139.

⁴³ Визира се ЦК на БРСДП (т. с.), седалището на който по онова

време е клубът на ул. «Цар Симеон» № 116, София, след март 1908 — № 58. — 139.

- ⁴⁴ *Християнски профсъюзи в Германия* — създадени през 1899 на I профсъюзен конгрес на Католическата партия, известна под името «Център». Те влизат в Интернационала на християнските профсъюзи и играят там решаваща роля. — 139.
- ⁴⁵ *Хирш-Дюнкероци профсъюзи в Германия* — основани през 1868 от либералите М. Хирш и Ф. Дюнкер. Те се обявяват против стачките и апелират за «хармония на интересите» между труда и капитала. — 139.
- ⁴⁶ *Учителска социалдемократическа организация (УСДО)* — организация на учителите-марксисти, създадена през пролетта на 1905 по инициатива на учителни-тесни социалисти, на общонационална сбирка, която присма устав и избира Главен съвет — ръководен орган на организацията. От 15 май 1905 издава свой печатен орган в. «Учителска искра», който излиза до юли 1923. През септ. 1905 ЦК на БРСДП (т. с.) приема резолюция, според която УСДО минава под непосредственото ръководство на партията. На това решение се противопоставят анархолибералите, които на II национална конференция през дек. с. г. са отстранени от организацията. През 1908 от редовете на УСДО са изключени и учителите-прогресисти, които се обявяват против тесните идейни и организационни връзки с БРСДП (т. с.) и настояват за обединяването ѝ с широките социалисти. През 1919 УСДО се преименува в **Б ъ л г а р с к а у ч и т е л с к а к о м у н и с т и ч е с к а о р г а н и з а ц и я**. Към нея се присъединяват група учители, напуснали партията на широките социалисти, между които и част от изключените през 1908 прогресисти. Разтурена след Септемврийското антифашистко въстание 1923 по силата на ЗЗД (1924). — 144.
- ⁴⁷ «Фонд за защита и борба» — ежемесечни вноски по 0,10 лв. от всеки член на работническите дружества и синдикати, които съгласно чл. 11 от устава на ОРСС се използват за подпомагане на стачкуващите, безработните, пътуващите и други членове на професионалните съюзи. — 144.
- ⁴⁸ Става дума за стачката на пернишките миньори, избухнала на 8 май 1904 като протест срещу намаляването на заплатите, оповестено от Дирекцията на мината на 4 май с. г. Макар да има опити за организиране на борбата, стачката е стихийна. На 13 май стачна делегация отива в София за среща с министъра на търговията и земеделието, която ѝ е отказана. На 16 май в с. Мошино (дн. кв. на Перник) е свикано стачно събрание, което гласува резолюция до министрите на вътрешните работи и на търговията и земеделието. Минната дирекция успява да набере стачкозаместници и стачката е прекратена, без да е постигнат някакъв успех. Стачката от 1904 е най-масовата миньорска бор-

- ба дотогава и има определено значение за пробуждането на класовото съзнание сред перпишките рудничари. — 147.
- ⁴⁹ Има се предвид Г. Димитров, избран за деловодител на ОРСС и за член на Синдикалния комитет на II конгрес на ОРСС (1905). — 148.
- ⁵⁰ *Работнически печатарски съюз (РПС)* — създаден на учредителна конференция през юли 1907 по инициатива на Работническия печатарски синдикат в София, чийто секретар е Г. Димитров. За председател на РПС е избран Г. Димитров, който е и редактор на в. «Печатар». Съюзът влиза в ОРСС. На 18 февр. 1909 от него се отцепва група прогресисти, която се влива в реформисткото Типографско работническо дружество. В края на 1910 и началото на 1911 РПС ръководи стачката на печатарите и почти всички софийски печатници, поради което спира излизането на редица буржоазни вестници. След Първата световна война към съюза се присъединяват печатарски работници, напуснали общоделските синдикати. Разтурен през 1924 по силата на ЗЗД, но дейността му фактически е преустановена след Септемврийското антифашистко въстание 1923. — 156.
- ⁵¹ Г. Димитров има предвид избухналите през февр. и март 1895 стачки на печатарските работници (10 в София и по една в Русе, Варна и Хасково) против нередовното изплащане на работническите заплати. Работниците предявяват искания и за изработване на правилник за условията на труда в печатниците и за признаване от собствениците на Централния печатарски синдикат. Стачките са стихийни и завършват без успех. — 156.
- ⁵² *Блок против работническите стачки* — създаден в края на 1906 и началото на 1907 чрез съюзяването на организациите на индустриалците, собствениците на тютюневи складове, търговците и занаятчиите за борба против стачките. Буржоазната преса отделя голямо внимание на този процес и информира, че се водят преговори за образуване на блок за борба с всички средства против стачните борби на пролетариата. Този въпрос се обсъжда и на конгреса на търговците (14—16 окт. 1907), на който се препоръчва да се създаде търговско дружество, за да се противопостави на «ония обществен течения, които искат промяната на съвременния икономически строй». През 1908—1909 картелираниите фабрики обявяват 10 локаута. — 158.
- ⁵³ Г. Димитров има предвид създадения в края на 1906 и началото на 1907 от буржоазните и дребнобуржоазните опозиционни партии (Демократическата, Народната (народняшката), Прогресивнолибералната, Радикалдемократическата и широкосоциалистическата партия) «Патриотичен блок». Блокът си поставя за задача да сваля правителството на Народнолибералната (стамболовистка) партия, на която идея не е чужд и дворецът. На 16 ян. 1908 водачът на Демократическата партия Ал. Малинов е патоварен от княз Фердинанд да състави ново правителство само от

демократи. «Патриотичният блок» се разпада, като една част от влизащите в него партии се обявяват в подкрепа на правителството, а други остават в опозиция. — 162.

⁵⁴ *Работнически железничарски синдикат* — създаден през втората половина на 1905 на основата на съществуващите просветни железничарски кръжоци, ръководени от тесни социалисти. Още преди създаването на синдиката на 20 апр. 1905 започва да излиза в. «Железничар», който пропагандира идеята за създаване на синдикална организация на железничарите, решително осъжда реформистките железничарски организации и води борба за класовото възпитание на работниците в жп транспорт. На 6 март 1911 на учредителна конференция Работническият железничарски синдикат заедно с Общия телеграфо-пощенски и телефонен синдикат и Съюза на пристанищните работници се обединяват в Съюз на транспортните работници. — 168.

⁵⁵ Г. Димитров има предвид решението на I конгрес на II интернационал, състоял се в Париж от 14 до 21 юли 1889, за обявяването на 1 май за ден на международни демонстрации и борба за извоюване на 8-часов работен ден. Датата е избрана в чест на известните чикагски събития на 1 май 1886, когато работниците от Чикаго демонстрират с лозунги: «8 часа труд, 8 часа сън, 8 часа за отдих и развлечения!» През 1890 за пръв път се провеждат първомайски демонстрации в почти всички западноевропейски столици и в редица промишлени центрове на Европа и Америка. Работниците манифестират под призива, издигнат от К. Маркс и Ф. Енгелс в Комунистическия манифест — «Пролетарии от всички страни, съединявайте се!». В България първият опит за организирано отпразнуване на 1 май се прави от Българското типографско дружество в София също през 1890. Помасово празнуване на Празника на труда става в София, Пловдив и Сливен през 1893. До 1901 1 май се чествува на 13 апр. стар стил, през 1901—1916 — на 18 апр. стар стил, а след това, съобразно с приетия нов, Григорниански календар — на 1 май. — 174.

⁵⁶ Отнася се за *Втория интернационал* — международно обединение на работническите партии; основан през 1889 в Париж при активното участие на Ф. Енгелс, под чието влияние се развива до смъртта му (1895). Вторият интернационал се създава в условията на прехода на световното работническо движение към нов, по-висок етап на развитие, който се характеризира с установяването на идеологическо господство на марксизма и образуването на национални политически партии на работническата класа в редица страни на Европа и САЩ. Отначало II интернационал допринася за създаване на масово работническо движение, за разпространението на марксизма и за укрепването на социалистическите партии на марксистка основа. В епохата на империализма в него надделяват опортюнистическите тенденции. Опортюнистите подлагат на ревизия основните положения на

революционния марксизъм. Обособяват се три течения: дясно — открити опортюнисти (Е. Бернщайн, А. Милеран, Е. Вандервелде), центристско (К. Кауцки, Л. Троцки, В. Адлер, О. Бауер), ляво — революционномарксистско (В. И. Ленин и болшевиките, българските тесни социалисти начело с Д. Благоев, германските леви социалдемократи — Р. Люксембург, К. Либкнехт и др.).

Развитието на II интернационал се характеризира с неприемливата борба на революционните марксисти начело с болшевиките и В. И. Ленин против десния и левия опортюнизъм. На конгресите в Щутгарт (1907), Копенхаген (1910) и Базел (1912) се обсъжда въпросът за опасността от война. Под влияние на левите сили се приемат резолюции, с които социалдемократите се задължават да водят организирана борба против войната. В началото на Първата световна война лидерите на II интернационал изменят на делото на социализма и на интересите на пролетариата. Повечето от социалдемократическите партии в Западна Европа се присъединяват към националните буржоазни и издигат социалшовинистични лозунги за «защита на отечеството» и «граждански мир», а някои от лидерите им влизат в буржоазните правителства. Болшевиките начело с В. И. Ленин отстояват най-последователно революционния пролетарски интернационализъм и на Цимервалдската (1915) и Кинталската (1916) международни социалистически конференции стават обединителен център на «интернационалистите на дело» в международното работническо движение, към който принадлежат и тесните социалисти от България.

Великата октомврийска социалистическа революция 1917 слага край на господството на II интернационал в работническото движение и подготвя условията за създаването на III, Комунистически интернационал, на който тесносоциалистическата партия става една от основателките. — 174.

⁸⁷ Има се предвид *Международният синдикален секретариат (МСС)*, създаден през 1901 година в Копенхаген на I конференция на секретарите на професионалните съюзи в Германия, Англия, Белгия, Дания, Франция, Норвегия и Швеция с цел да се поддържат постоянни връзки между профсъюзите от различните страни. Седалището на Секретариата е в Германия. От 1903 негов несменяем секретар е Карл Легин — деец на германското профсъюзно движение, опортюнист. МСС не е нито организационен, нито ръководен център на световното профсъюзно движение, а изпълнява ролята на международно информационно бюро. Дейността му е подчинена на политиката на десните опортюнисти и е насочена против интересите на работническата класа. През 1913 МСС се преименува в *Международна федерация на професионалните съюзи*, която през Първата световна война 1914—1918 се разпада; през 1919 е възстановена под названието *Амстердамски интернационал на профсъюзите*. — 174.

⁸⁸ Има се предвид приетият от Народното събрание през ноем. 1907

Закон за изменение и допълнение на някои членове от Наказателния закон, насочен против правото на държавните служители да обявяват стачки. Със специално постановление в съответствие със закона се предвижда най-строго преследване на държавните работници и служители, ако «попречат на свободното движение на публичните средства за превозване на пътници и стоки». Всички изброени от Г. Димитров закони имат за цел да ограничат професионалното и политическото организиране на работниците и чиновниците от държавния апарат и да забранят техните борби под ръководството на БРСДП (т. с.). — 175.

⁵⁰ Става дума за участието на общоделците в «акции» на «Патриотичния блок» (1907—1908) по време на железничарската стачка (1906—1907), освиркването на княза (1907), уличните демонстрации на студентите (1907) и др. — 176.

⁶⁰ *Синдикати на «пролетарците»* — синдикални групи, създадени от Работническия социалдемократически съюз «Пролетарий». Възгледите на «пролетарците» за синдикатите са противоречиви и непоследователни. Наред с някои марксистки схващания сред тях за необходимостта от идейни и организационни връзки на профсъюзите с партията се срещат и опортюнистически възгледи за синдикален неутралитет, както и революционно-синдикалистки — за ръководна роля на синдикатите по отношение на партията. Преобладава разбирането за необходимостта от идейна, но не и от организационна връзка между партията и синдикатите. «Пролетарците» гледат на политическите и икономическите организации на работническата класа като на два равностойни клона на социалдемократията, които имат две различни сфери на действие. Професионалните съюзи според тях трябва да се борят за защита на непосредствените интереси на работническата класа в рамките на капиталистическото общество. През 1908 синдикатите на «пролетарците» се обединяват с профсъюзите при общоделската партия. — 176.

⁶¹ *Закон за печата* — приет от първата извънредна сесия на XIII ОНС и обнародван в «Държавен вестник», бр. 58, от 16 март 1907. За да го прокара в Народното събрание, правителството на Народнолибералната партия (стамболовисти) използва убийството на министър-председателя и лидер на партията Д. Петков. Законът е насочен против работническото и социалистическото движение и най-вече срещу социалистическата пропаганда и печатните издания на БРСДП (т. с.). Предвижда големи ограничения на правата и свободите на трудещите се, на събранията, манифестациите и пр. Въвеждат се военно-полеви съдилища. През 1908 правителството на Демократическата партия отменя закона. — 180.

⁶² *Обща железничарска стачка* (20 дек. 1906 — края на януари 1907) — предизвикана от отказа на правителството на Д. Петков да задоволи исканията на железничарите, изложени в специална

петиция, подписана от 3000 работници и служители. В отговор на петицията набързо се прокарва закон за отнемане правото на държавните служители да стачкуват, закон за лишаване от пенсия за участие в стачки, против правото за свободно издаване на работнически вестници и др. Опозиционните буржоазни и дребнобуржоазни партии (в това число и общоделската) се опитват да използват стачката в борбата си за сваляне на правителството. Единствено БРСДП (т. с.) и ОРСС се обявяват в защита на справедливите искания на железничарите. Работническият железничарски синдикат, ръководен от партията, участва в стачката, но не и в нейното ръководство, в което влизат общоделци. Синдикатът издава позив, с който разкрива демагогската политика на опозиционните буржоазни и дребнобуржоазни партии. Продължила 42 дни, стачката завършва с неуспех. — 188.

⁶³ *Работнически дърводелски съюз (РДС)* — създаден в началото на 1909 като самостоятелна професионална организация на дърводелските работници към ОРСС. Печатен орган — в. «Дърводелски работник». Първ и дългогодишен секретар на съюза е М. Хлебаров. Г. Димитров оказва непосредствена помощ за разрастването и укрепването на РДС. Първият му редовен конгрес се провежда на 8 апр. 1911 в София. Съюзът организира и ръководи стачните борби на дърводелските работници. Войните (1912—1918) прекъсват дейността му. През 1919 се възстановява и масовизира. В него влизат повечето от членовете и част от ръководството на Дърводелския съюз при широкосоциалистическата партия. РДС установява връзки с дърводелските съюзи в Германия, Австро-Унгария, Румъния и др.; негови представители участвуват в международни профсъюзни конференции и конгреси. След въвеждането на ЗЗД продължава да действа полулегално до Априлските събития 1925. — 192.

⁶⁴ *Тютюноработнически съюз (ТС)* — основан през юли 1908 в Габрово на конференция на тютюневите работници при участието на Г. Димитров. Ръководството му е възложено на Тютюноработническият синдикат в Пловдив. Печатен орган — в. «Тютюноработник». Първ секретар на съюза е Н. Господинов, по-късно — Ст. Кираджиев. Важна роля в дейността на съюза играе и В. Коларов. Първият редовен конгрес на ТС се провежда на 9 апр. 1911 в София. През 1909 е приет в Международния тютюноработнически секретариат. До Балканската война 1912—1913 съюзът организира и ръководи стачките на тютюневите работници в Русе, Варна, Хасково, Плевен, Шумен, Самоков и др. Войните (1912—1918) прекъсват дейността му. В условията на следвоенната революционна криза е начело на масовите стачни борби на тютюневите работници. След въвеждането на ЗЗД действа полулегално до Априлските събития 1925. — 192.

⁶⁵ *Работнически текстилен синдикат* — създаден през юни 1904 отначало като организация на сливенските текстилни работници.

Г. Кирков и Г. Димитров непосредствено подпомагат и на-
правляват дейността на Сливенския текстилен синдикат, който
се утвърждава като един от най-силните синдикати, влизащи в
ОРСС. На 26 февр. 1908 в Сливен се провежда конференция на
актива на Текстилният синдикат, на която Г. Кирков изяснява
неговите задачи. Непосредствено след V конгрес на ОРСС в
Габрово (1908) се провежда учредителна конференция, на която
синдикатът се преобразува в Р а б о т н и ч е с к и т е к с т и л
е н с ъ ю з в състава на ОРСС, приет по-късно в Международ-
ния работнически текстилен съюз. Под негово ръководство про-
тича 62-дневната стачка на сливенските текстилци (1908). Печа-
тен орган на съюза отначало е в. «Съюзен бюлетин на текстил-
ните работници в България», от 25 авг. 1909 — в. «Текстилен
работник» с редактор д-р Й. Данчев. Пръв председател е Ат.
Каварджиков. Съюзът е разтурен през 1924 по силата на ЗЗД.
— 192.

- ⁶⁶ Става дума за проекта за изменение на устава на ОРСС, обсъж-
дан на IV конгрес на ОРСС в Плевен (1907). Конгресът приема
специална резолюция за изграждане на централизирани профе-
сионални съюзи. Г. Димитров пише редица статии по този въ-
прос. В тях разяснява нуждата от изграждането на професионал-
ни съюзи по браншове, което се налага от подема в развитието на
капитализма в България и все по-голямото изостряне на проти-
воречията между труда и капитала. — 197.
- ⁶⁷ Отнася се за акцията на студентите против княз Фердинанд,
освиркан от тях при откриването на Народния театър в София
на 3 ян. 1907. По нареждане на министър-председателя Д. Пет-
ков Софийският университет е затворен, а студентите и част от
преподавателите са подложени на репресии. Преследвани са и
много дейци на партията. Буржоазните партии, обединени в опо-
зиционния «Патриотичен блок», използват студентската демон-
страция в борбата си за свалянето на правителството. — 212.
- ⁶⁸ Г. Димитров има предвид убийството на министър-председателя
Д. Петков в София на 26 февр. 1907, което се използва от прави-
телството за жестока разправа с опозицията и особено със со-
циалистите и за прокарване на реакционни закони за огранича-
ване свободата на печата, на събранията и демонстрациите, за
въвеждане на военно-полевни съдилища и др. — 213.
- ⁶⁹ Става дума за правителствения терор срещу социалистите, про-
гресивната интелигенция, студентството и стачниците-желез-
ничари по повод организирани от партията масови протестни
демонстрации в защита на правата и свободите на трудещите се
в края на 1906 и началото на 1907 и освиркването на княз Фер-
динанд при откриването на Народния театър на 3 ян. 1907. — 215.
- ⁷⁰ «Народно движение» — Г. Димитров има предвид обединяване-
то на всички буржоазни партии (включително и общоделската)

- за сваляне на второто стамболовистко правителство (1903—1908). — 224.
- ⁷¹ Става дума за второто стамболовистко правителство — управление на Народнолибералната партия (стамболовисти) от 5 май 1903 до 16 ян. 1908. Правителството води реакционна анти-работническа политика. През 1908 е свалено и заменено с управление на Демократическата партия. — 225.
- ⁷² *Международно синдикално бюро* — изпълнителен орган на Международния синдикален секретариат, учреден на II международна конференция в Щутгарт (1902), преименуван през 1913 в Международна федерация на професионалните съюзи. След започване на Първата световна война се разпада поради предателството на лидерите си. — 234.
- ⁷³ Г. Димитров има предвид VII конгрес на II интернационал в Щутгарт (1907), известен с острата борба между революционното и опортюнистическото крило в международната социалдемокрация по въпросите на войната и колониалната политика. В. И. Ленин и болшевиките критикуват опортюнистите, с което подпомагат преминаването на левицата в германската социалдемокрация и другите революционни групи във II интернационал на още по-леви позиции и допринасят конгресът да гласува решение по въпроса за войната в духа на революционния марксизъм. Обсъжда се и въпросът за отношението между партията и синдикатите. В приетата резолюция се признава необходимостта от тесни връзки на профсъюзите и социалдемократическите партии осъждат се възгледите на трейдюнионистите и анархосиндикалистите и се отхвърлят теориите за «неутрални» и «свободни» синдикати. Тесните социалисти посрещат със задоволство решенията на Щутгартския конгрес, тъй като те допринасят за укрепването на техните позиции в борбата с общоделството и другите опортюнистически течения. — 234.
- ⁷⁴ От 16 до 19 ноем. 1907 в София се провежда учредителният конгрес на **Р а б о т н и ч е с к и я к е л н е р с к и с ъ ю з**. Г. Димитров участва в работата на конгреса и дава указания за съставянето на устава на съюза с цел той да се изгражда като революционна работническа професионална организация на келнерите. — 255.
- ⁷⁵ Отнася се за двете стачки на пернишките рудничари. Първата избухва на 17 дек. 1907 против влошаването на положението в мините, нередовното изплащане на надниците и отказа на хлеббарите, бакалите и гостилничарите да продават на работниците на кредит. В нея участвуват 3500 миньори. Втората стачка започва на 11 февр. 1908 с общо 3600 участници и продължава 7 дни. Г. Димитров участва непосредствено в ръководството и на двете стачки. На 12 февр. 1908 в Перник идва и секретарят на БРСДП (т. с.) Г. Кирков. Стачките завършват с частичен успех за работниците, но имат изключително значение за тяхното класово осъзнаване и професионално организиране. Стачката

през февр. 1908 поставя началото на новия стачен подем в страната. — 260.

- ⁷⁶ *«Демократическа реакция»* — отнася се за управлението на Демократическата партия през 1908—1911, когато са използвани войска и полиция срещу стачкуващите работници. Демократическата партия е основана през 1896 от привърженици на П. Каравелов и П. Р. Славейков, т. е. лявото крило на старата Либерална партия. До началото на ХХ в. е предимно дребнобуржоазна партия, но постепенно се превръща в представителка на средната търговско-индустриална буржоазия. Провежда политика на буржоазен реформизъм и демагогия към работническата класа. През 1902 начело на партията застава Ал. Малинов. Самостоятелно или в коалиция с други буржоазни и дребнобуржоазни партии участва в управлението на страната (1901—1902, 1908—1911 и 1931—1934). След военно-фашисткия преврат на 9 юни 1923 част от Демократическата партия начело с А. Ляпчев влиза във фашисткия Демократически сговор; останалата част от партията начело с Ал. Малинов минава в опозиция. След Деветнадесетомайския преврат Демократическата партия е разтурена. През 1945 е възстановена, в 1947 се саморазпуска. — 274.
- ⁷⁷ Става дума за избирателната кампания, предприета от Демократическата партия след идването ѝ на власт (16 ян. 1908). Демократическото правителство разпуска XIII ОНС и насрочва на 4 май 1908 избори за Софийска и Пловдивска община, а на 25 май — законодателни избори. — 275.
- ⁷⁸ *Народняци* — членовете и привържениците на Народната (народняшка) партия — буржоазна консервативна партия, основана на 3 юни 1894. Нейни лидери са К. Стоилов и Ив. Евстр. Гешов. Изразява интересите на едрия банков, търговски и промишлен капитал. Вътрешната ѝ политика е крайно реакционна, а външната е ориентирана към Русия и Антантата. Управлява самостоятелно през 1894—1899 и 1911—1913; след Първата световна война участва и в няколко коалиционни правителства. През 1920 се слива с Прогресивнолибералната партия в Обединена народнопрогресивна партия, която през авг. 1923 влиза във фашисткия Демократически сговор. — 280.
- ⁷⁹ *Цанковисти* — така са наричани членовете и привържениците на Прогресивнолибералната партия по името на нейния водач Др. Цанков. Тя се оформя през 1889 от старата Либерална партия. Изразява интересите на търговско-лихварската и земевладелската буржоазия. Нееднократно участва в управлението на страната: през 1902—1903 и през 1913 съставя самостоятелни правителства, а през 1901, 1911—1913 и 1919—1920 участва в коалиционни правителства. Външната ѝ политика е ориентирана към Русия. През 1920 се обединява с Народната (народняшка) партия в Обединена народнопрогресивна партия, която през авг. 1923 влиза във фашисткия Демократически сговор. — 280.

- ⁸⁰ Г. Димитров има предвид Изключителния закон против социалистите в Германия (1878—1890), прокаран от правителството на райхсканцлера Ото фон Бисмарк против социалистическото и работническото движение. За една година от влизането му в сила (21 окт. 1878) са разпуснати 350 работнически организации и са арестувани 1500 техни дейци. Забраняват се социалдемократическият печат и работническите събрания. Германските социалдемократи се борят против закона. Въпреки репресиите Германската социалдемократическа партия, ръководена от А. Бебел и В. Либкнехт, постепенно възстановява своите организации. Подемът на стачното движение в края на века и големият брой гласове, подадени за социалдемократическите кандидати в изборите за Райхстаг през 1890, принуждават правителството да отмени Изключителния закон. — 281.
- ⁸¹ Фонд *«Партийна пропаганда и агитация»* — учреден с решение на VI конгрес на БРСДП (1899) за набиране на средства от доброволни вноски на членове на партията и съмишленици. През 1903 общоделците успяват да присвоят част от фонда. Десетият конгрес на партията (1903) решава фондът да се запази и в бъдеще, като наличните суми останат неприкосновени за 5 години. — 284.
- ⁸² *«Синдикално обединение»* — отнася се за проведения на 23 юли 1908 обединителен конгрес, на който се извършва сливането на реформистките синдикални организации при широките социалисти и синдикатите при Работническия социалдемократически съюз *«Пролетарий»*. — 291.
- ⁸³ Отнася се за конференциите на текстилните и тютюневите работници, проведени в Габрово на 24—25 юли 1908, които решават да се пристъпи незабавно към образуване на Тютюноработнически съюз с център Пловдив, и на Работнически текстилен съюз със седалище Сливен. Г. Димитров ръководи подготовката и провеждането и на двете конференции — 301.
- ⁸⁴ *Закон за насърчаване на местната индустрия* — приет от Народното събрание на 20 дек. 1894. Според него държавата покровителствува съществуващите индустриални предприятия, както и тези, които ще се открият в срок от 10 години, притежават минимум 25 000 лв. капитал и са с най-малко 20 работници. Местните предприятия се освобождават за срок от 15 години от данък сгради и данък занятия; разрешава се безмитен внос на машини и сурови материали, ако не се произвеждат в страната; намаляват се превозните такси с 35% от тарифата по държавните железници и др. През 1905 Законът за насърчаване на местната индустрия и търговия е разширен от народнолибералното правителство, като се предоставят нови привилегии на капиталистите — безплатни държавни места, безплатно ползуване на водната енергия и др. — 301.
- ⁸⁵ *Стачка на работниците от тухларското отделение при керамичната фабрика «Изида», с. Новоселци (дн. гр. Елин Пелин)* —

избухва на 17 май 1908. Ръководи се от местния работнически съвет в София, който съдействува да се избере стачна комисия и да се издигнат най-подходящите искания. Борбата завършва с увеличение на работната заплата с 30%. — 321.

- ⁸⁶ *Стачки на шивачите и обушарите* — избухват в началото на 1908 в Бургас, Стара Загора и другаде против насилственото натрапване на еснафските книжки. Стачната борба има голямо значение за професионалното организиране и сплотяването на занаятчийските работници. — 321.
- ⁸⁷ *Международно социалистическо бюро (МСБ)* — постоянен изпълнителен орган на II интернационал, създадено през 1900 на V конгрес на Интернационала. Ръководи се от секретар със седалище в Брюксел. — 326.
- ⁸⁸ *Работнически рудничарски съюз (РРС)* — основан в края на март 1909. След стачката на пернишките миньори (1906) се създава Рудничарски синдикат — първата професионална организация на миньорите. По същото време се организират рудничарски групи и в някои други мини. За да се укрепи рудничарското движение, от началото на 1908 започва да излиза в. «Рудничар» със задача да подготви условия за обединение на рудничарските групи в общ синдикален съюз. Учредителният конгрес приема устав на РРС, избира ръководни органи и набелязва мерки за издаването и разпространението на съюзния в. «Рудничар». Г. Димитров участва в редактирането на вестника и е секретар на съюза от неговия III конгрес (1911). През военните години (1912—1918) дейността на РРС е ограничена. След излизането на България от Първата световна война съюзът се разраства и укрепва, голяма роля за което изиграва организационната и политическата дейност на Г. Димитров. През 1919—1921 РРС организира и ръководи масовите стачни борби на миньорите. През 1922 след дългогодишно прекъсване започва да излиза отново в. «Рудничар». РРС е разтурен през 1924 по силата на ЗЗД. — 332.
- ⁸⁹ *Стачка на сливенските текстилни работници* — избухва на 17 септ. и продължава до 20 ноем. 1908. Ръководи се от местната партийна организация и Работническият текстилен съюз. Фабрикантите обявяват локаут и се опитват безуспешно да вербуват работници от други градове. ЦК на БРСДП (т. с.) и Синдикалният комитет на ОРСС се обръщат с призив към българската работническа класа да подпомогне стачниците. Г. Кирков и Г. Димитров посещават няколко пъти Сливен и говорят пред стачни събрания. В подкрепа на сливенските стачници Г. Димитров говори и на протестен митинг в София. Стачката завършва без успех, но има голямо значение за организирането на работниците в Работническият текстилен съюз и за разширяване на неговата дейност. — 351.
- ⁹⁰ *Първи интернационал (Международно дружество на работниците)* — първата международна организация

на пролетариата, основана на международно работническо събрание в Лондон (28 септ. 1864). Негови създатели и ръководители са основоположниците на научния комунизъм К. Маркс и Ф. Енгелс. Автор на двата програмни документа — Учредителния манифест и Устава на I интернационал, е К. Маркс. В тях са развити основните теоретични и най-важните програмни и тактически положения на марксизма, както и организационните принципи на пролетарската революционна организация. Висш орган на I интернационал е конгресът, а между конгресите — Генералният съвет. Първият интернационал възниква и се развива в периода на утвърждаването на капитализма в редица страни, в условията на подем на демократичното и работническото движение през 60-те години на XIX век. Той изиграва историческа роля за разпространяването на научния социализъм и свързването му с работническото движение и е важен етап в борбата за създаване на пролетарска партия. В условията на политическа реакция и на полицейски терор, настъпили в Европа след поражението на Парижката комуна 1871, I интернационал прекратява съществуването си; официално е разпуснат по решение на Филаделфийската конференция през 1876. — 362.

⁹¹ *Международен текстилен съюз (МТС)* — основан през 1893 на конгрес в Цюрих, а Секретариатът му — в 1896. До Първата световна война организира 8 конгреса, на които се очертават две направления — дясно, чиито изразители са английските представители, и относително ляво — поддържано от немските делегати. Към Секретариата има специален стачен фонд, с който се подпомагат материално стачките на текстилните работници. По време на войната прекъсва дейността си. През 1921 е възстановен с център Лондон. Българският работнически текстилен съюз влиза в МТС през 1908 и членува в него до Първата световна война. — 363.

⁹² Отнася се за Г. Димитров, който с решение на ЦК на БРСДП (т. с.) и Синдикалния комитет е определен за един от непосредствените ръководители на пернишката стачка през 1906. ЦК на партията възлага общото ръководство на стачната борба на Г. Кирков. Г. Димитров заминава за Перник веднага след обявяването на стачката и застава начело на стачния комитет като делегат на Синдикалния комитет на ОРСС. Според спомени на съвременници и научни публикации за стачката той пише почти всички печатни материали на стачния комитет, макар голяма част от тези документи да не са подписани от него, а най-често от «Минната работническа комисия», «Работническата комисия» и др. — 405.

⁹³ *Работническо просветно дружество «Класово съзнание»* — основано на 25 март 1903 от Софийската партийна организация след очистването ѝ от общоделците. Дружеството си поставя за цел да организира разпространяването на идеите на научния социализъм сред работниците и другите трудещи се. При учредяването

му наброява 42 членове, а в края на 1903 — 119, от които 98 са наемни работници. През окт. 1905 ЦК на партията изпраща окръжно до партийните организации и групи в страната, с което им препоръчва да изградят в съответните населени места дружества по образец на «Класово съзнание». В организиранияте в дружеството просветни събрания, вечеринки, другарски срещи и др. участвуват с доклади, речи и сказки първите партийни ръководители Д. Благоев, Г. Кирков, Г. Георгиев, В. Коларов, Хр. Кабакчиев, Г. Димитров, Л. Кандев и др. Дружеството изиграва голяма роля за пропагандирането на социалистическите идеи сред работниците и за издигане на тяхното класово съзнание. Съществува до 1910. — 408.

⁹⁴ Софийската социалдемократическа организация съществува от 1892, когато е основана местната дружинка на БСДП. Организацията участвува със свои представители във всички конгреси на партията. В нея членуват всички партийни ръководители — Д. Благоев, Г. Кирков, Г. Димитров, Хр. Кабакчиев и др. В организацията се води продължителна борба срещу оформилото се в нея опортюнистическо течение начело с членовете на ЦК на БРСДП общоделците Я. Сакъзов, Е. Дабеv и др. В началото на 1903 ръководството на организацията се намира в ръцете на общоделците, които привличат в редовете ѝ много дребни собственици, еснафи, занаятчии и др. Броят на членовете ѝ достига 289, но активни са около 50—60 души. На 23 февр. 1903 група от 53 тесни социалисти напуска организацията и създава нова революционна марксистка организация, която застава на страната на мнозинството на ЦК на БРСДП начело с Д. Благоев. През 1903—1904 секретар на организацията е Г. Карпузов, а касиер — Т. Киркова; през 1905—1906 неин секретар е Г. Димитров. През 1905 от редовете ѝ са изключени анархолибералите, а през 1908 — прогресистите, с което тя окончателно се очиства от опортюнистически елементи и се утвърждава като основна и водеща организация в цялата партия. — 415.

⁹⁵ Отнася се за революцията в Русия (1905—1907)—първата буржоазнодемократична революция в епохата на империализма. — 416.

⁹⁶ *Аферата Шарл и Жан* — разкрива един от случаите на вземане на подкупни при сключване на сделки с чужди фирми от българските буржоазни правителства. В случая се отнася за правителството на Народнолибералната партия (стамболовисти) (1903—1908). Шарл е министър-председателят генерал Р. Петров, а Жан — генерал М. Савов, министър на войната. През 1903 те уговарят закупуването на патрони от чуждестранна фирма срещу определени лично за тях възнаграждения. За разлика от други подобни афери аферата Шарл и Жан стига до съдебен процес. — 416.

⁹⁷ *Работническо гимнастическо дружество «Сокол»* — създадено в София в края на 1903 от членове и симпатизанти на БРСДП

- (т. с.) и част от членовете на работническото гимнастическо дружество «Борец» (основано през 1900 в кв. «Ючбунар»). Работнически гимнастически дружества се организират и в други градове на страната. Към дейността на дружество «Сокол» проявяват жив интерес ръководителите на партията Д. Благоев, Г. Кирков, Хр. Кабакчиев, Г. Бакалов, а също и Г. Димитров като деловодител на ОРСС. Наред с гимнастическите игри и художествената самодейност дружеството организира забави, сказки, вечеринки, в които с беседи, доклади и др. участвуват почти всички ръководители на партията. В края на първото десетилетие на ХХ в. то се масовизира и има поделения в много градове. С дейността си допринася за привличането на младежите и за приобщаването им към работническото и социалистическото движение. — 418.
- ⁹⁸ *Еврейско просветно дружество «Работник»* — основано в началото на 1902 с цел да издига класовото съзнание на работниците от еврейски произход. Намира се под влияние на тесните социалисти. В началото на 1906 преминава на страната на анархолибералите и се обединява с общоделското просветно еврейско дружество «Просвета». — 419.
- ⁹⁹ *Студентска социалдемократическа група* — организирана през ноем. 1903 при Висшето училище в София със задача да разпространява марксистките идеи сред студентите и да подпомага просветната работа на Софийската партийна организация. Една от задачите на членовете на групата е да изучават положението на работниците в София. Към групата се изгражда просветна комисия за съдействие на градската партийна организация. — 419.
- ¹⁰⁰ Отнася се за изменение и допълнение на Наказателния закон, прието от Народното събрание на 24 ноем. 1906; наложено от мнозинството депутати на управляващата Народнолиберална партия (стамболовисти). Според изменението за организаторите на стачки се предвижда наказание до 12 години затвор, а за стачниците — най-малко 3 месеца. БРСДП (т. с.), ОРСС и демократичната общественост осъждат решително изменението на закона. В края на с. г. са приети серия от закони против стачното движение. — 429.
- ¹⁰¹ Работниците от печатница «Гражданин» в София, организирани при общоделците, се обявяват против приемането на двама работника — членове на Работническия печатарски съюз, на работа в печатницата. Въпреки интригите на общоделците Работническият печатарски съюз успява да сключи тарифен договор със собственика. — 445.
- ¹⁰² *Закон за изменение и допълнение на Закона за народното просвещение* — приет през ян. 1907 от IV редовна сесия на XIII ОНС; публикуван в «Държавен вестник», № 39, 21 февр. 1907. С него се забранява на учителите да членуват в политически партии, да

участвуват в политически демонстрации, да влияят отрицателно на религиозните чувства на населението и др. Въз основа на закона Министерството на просвещението започва да наказва и да уволнява прогресивните учители. БРСДП (т. с.) и Учителската социалдемократическа организация се обявяват решително против закона и неговото прилагане и разобличават произволите на правителството. Вторият конгрес на УСДО (юли 1907) минава под знака на осъждане на буржоазното законодателство по отношение на просветата. — 458.

¹⁰³ *Международен печатарски секретариат* — основан през 1893. Стои на реформистки позиции. До Първата световна война организира 6 конгреса. След възстановяването си през 1919 се присъединява към Амстердамския интернационал на профсъюзите. Изпълнява координационни функции между националните синдикални организации на печатарските работници от всички страни и подпомага материално стачните им борби. — 460.

¹⁰⁴ *Стачката по Източните железници* — избухва на 5 септ. 1908 с участието на 3000 работници и служещи по линиите на Източните железници както на територията на Турция, така и в пределите на България. Стачниците предявяват към компанията, която експлоатира Източните железници, искания за увеличаване на заплатите и за подобряване на условията на труд. Стачката привлича вниманието на работническите железничарски организации в България. Тя придобива изключително остър характер, но намесата на опортюнистите, които ръководят Българския железничарски съюз, попречва на успешното ѝ развитие. Те се поставят в услуга на българското буржоазно правителство, което преследва свои цели. Направило държавни жп линии на компанията, то, със съдействието на Българския железничарски съюз, възстановява движението, като упражнява насилие над стачниците и използва военни части и български железничари. Стачкуващите работници са принудени да прекратят стачката (9 септ. 1908). БРСДП (т. с.) и ОРСС подкрепят стачкуващите работници и разобличават предателската позиция на общоделците. — 491.

¹⁰⁵ Учредяването на Работническия инспекторат е предвидено в Закона за защита на женския и детския труд. Законът за инспекторите по труда е приет от Народното събрание през дек. 1906. Той предвижда във всеки град да се назначи по един инспектор по труда, подчинен на Министерството на търговията и земеделието. Инспекторите на труда са задължени да съблюдават спазването на закона и да налагат санкции на нарушителите. До назначаването им техните задължения се изпълняват от комитетите на труда. — 493.

¹⁰⁶ *Прогресисти* — центристско течение, появило се в редовете на БРСДП (т. с.) и предимно в Софийската партийна организация

в края на 1906 и началото на 1907 с ръководители Н. Сакаров, Г. Кръстев и К. Тинева. Прогресистите защитават опортюнистическото гледище за «неутралитет на синдикатите» и се обявяват за обединяване с общоделците. В края на 1908 за фракционна дейност са изключени от партията, след което по примера на анархолибералите се вливат в общоделската партия. С отстраняването им завършва процесът на очистването на БРСДП (т. с.) от опортюнизма. — 515.

¹⁰⁷ *Интернационален каменоделски секретариат* — основан в 1903. След войната негово седалище е Цюрих. — 520.

ПОКАЗАЛЕЦ НА ПЕРИОДИЧНИТЕ ИЗДАНИЯ

Български печатар — вестник, орган на Работническото печатарско дружество. Излиза в София от 10 февр. 1902 до 25 юни 1934 след спирането на в. «Вести на Работническото печатарско дружество» по решение на годишното събрание на дружеството. В началото вестникът стои на ясна класова позиция, като публикува много материали за положението на работническата класа в България и за борбите на печатарските работници. В края на 1902 и началото на 1903 преминава на позициите на реформизма и е използван от общоделците в борбата им срещу тесните социалисти и намиращите се под тяхно влияние синдикати. До края на излизането му се списва в опортюнистически дух. — 42, 138, 139, 140, 141, 142, 156, 340.

Вести на Работническото печатарско дружество в София — вестник, орган на Работническото печатарско дружество. Излиза в София два пъти месечно — от 1 февр. 1900 до 10 февр. 1902. Стои на класови позиции и воюва за защита на икономическите и политическите права на печатарските работници. Публикува за първи път анкети за положението на работниците в печатарското производство, в съставянето на които участва Г. Димитров. Спрян по решение на годишното събрание на дружеството; на негово място започва да излиза в. «Български печатар». — 156.

Вечерна поща — информационен вестник за политика, литература, икономика и индустрия; типичен представител на жълтия печат в България. Излиза в София от 24 авг. 1900 до 31 дек. 1911 и от 22 септ. 1912 до 10 март 1914; от 1902 — всекидневник. Изразява интересите на едрата буржоазия, със симпатии към стамболовистите. Има определена антирабочническа насоченост. Във външната политика стои на русофобски позиции, с прозападна ориентация. През 1905 след разрив между редактора на вестника — Ст. Шангов, и издателя — Ст. Наумов, започват да излизат два вестника «Вечерна поща» — Шангова «Вечерна поща» и Наумова «Вечерна поща» (с редактор С. Радев). През 1905—1906 към Шанговата «Вечерна поща» като безплатно приложение излиза илюстрирано неделно издание с преводни романи от цял свят, сним-

ки и биографични бележки за политици и държавници, книгопис, карикатури и др. — 74, 79, 80, 81, 82, 83, 411, 437.

Гражданин — всекидневен вестник. Излиза в София от 11 май 1907 до 11 апр. 1908. Издаван от уволнени професори от Софийския университет след затварянето му от правителството на Д. Петков. Обявява се против личния режим на княз Фердинанд, за демократизиране на просветното дело в България. — 445, 446.

Дневник — всекидневен вестник. Излиза в София от 7 май 1902 до 8 септ. 1944. Основан от учителя-пенсионер Ив. Брадинов и журналиста Г. Николов. От авг. 1907 преминава в ръцете на капиталиста Ат. Дамянов, собственик на вестникарско предприятие. До края на Първата световна война е един от най-разпространените буржоазни информационни всекидневници, типичен представител на жълтия печат в България. Защищава политиката на правителствата с прогерманска ориентация. В навечерието и по време на Втората световна война е на профашистки позиции по отношение на вътрешната и външната политика на страната. Има открита антиработническа и антикомунистическа насоченост. — 485.

Единство — седмичен вестник. Излиза в София от 3 апр. до 25 юли 1903. Издаван от Е. Дабев като «временен социалдемократически лист» след разцеплението в Софийската партийна организация и в ЦК на БРСДП. Застъпва възгледите на общоделците. Служи си с демагогска фразеология за «единство» в партията. Представя принципните различия между революционните марксисти и общоделците като лично недоразумение, а опортюнизма на общоделците — като марксизъм. — 42, 47.

Железничар — вестник, орган на Работническия железничарски синдикат при ОРСС, от 1911 — един от органите на новосъздадения Съюз на транспортните работници. Излиза в София от 20 апр. 1905 до 30 окт. 1920 първоначално два пъти месечно, от 1918 — три пъти месечно. През 1906—1911 излиза в Плевен. Редактиран от Ал. Киров, Я. Иванов, Т. Луканов и др. Спира по решение на конгреса на Съюза на транспортните работници; вместо него и в. «Телеграфопощенски вестник» излиза в. «Транспорт» като единствен орган на съюза. — 125, 128, 235, 268, 324.

Камбана — всекидневен вестник. Излиза в София от 15 окт. 1907 до 29 юни 1935 с (прекъсвания). Първоначално е частно издание с участието на членовете на широкосоциалистическата БРСДП Кр. Станчев, Гр. Чешмеджиев, Гр. Василев и др. Опортюнистически вестник с прогерманска ориентация. — 294.

Наумова «Вечерна поща» — вж В е ч е р н а п о щ а.

Нов век — вестник, орган на Народнолибералната партия (стамболовисти). Отначало е орган на коалицията на стамболовисти и радослависти. Излиза с прекъсвания три пъти седмично в София от 22 февр. 1899 до 15 ян. 1919. Основател — Д. Петков. До Първата све-

товна война се ръководи от д-р Н. Генадиев, след това — от Добри Петков. Подкрепя германофилската политика на В. Радославов и на цар Фердинанд. Стои на антиславянски и антируски позиции. Проводник на политиката на Австро-Унгария на Балканите. — 76, 82.

Ново време — списание, теоретичен научен орган на БРСДП, от 1903 — на БРСДП (т. с.), от 1919 — на БКП. Излиза от ян. 1897 под редакцията на Д. Благоев отначало в Пловдив, от 1903 — в София. До 1910 излиза месечно, след това два пъти в месеца. С малки прекъсвания по време на Балканската (1912—1913) и Първата световна война (1914—1918) излиза до 5 септ. 1923, когато е спряно от фашисткото правителство на Ал. Цанков. Възстановено като месечен теоретичен орган на ЦК на БКП през 1947. Сп. «Ново време» е неразривно свързано с дълбоко принципната непримирима борба, която последователните марксистични начело с Д. Благоев водят за самостоятелна революционна марксистка партия на работническата класа, за чистотата на марксистката теория, против ревизионизма и всички отклонения от марксизма. В условията на социалистическото строителство разработва проблемите на марксизма-ленинизма в икономическата, политическата, историческата, философската, културната и всички други области на идеологическия фронт. — 58, 75, 96, 117, 118, 133, 217, 219, 247, 277, 318, 323, 356, 410, 417, 420, 423, 425, 432, 449, 456, 457, 461, 466, 467, 481, 487, 511.

Печатар — вестник, орган на печатарските работници. Излиза в София от 24 дек. 1906 до 8 юли 1923 по инициатива на Софийския печатарски синдикат; от 1907 е орган на Работническия печатарски съюз. Организатор и пръв редактор на вестника е Г. Димитров. В. «Печатар» води непримирима борба срещу неутралитета, «свободния синдикализъм» и общоделството в профсъюзите. От 1910 излиза под заглавие «Печатарски работник», а от дек. 1921 до 1923 — «Графически работник». — 183, 235, 268, 340, 341, 436, 461, 468, 472, 473, 481, 483, 487, 488, 489, 511, 516, 517.

Пролетарий — списание, политически орган на анархолибералите, които след изключването им от БРСДП (т. с.) се обособяват в отделна организация «Пролетарий». Излиза в София от 25 дек. 1905 до 25 дек. 1908 първоначално два пъти месечно, от 1906 — един път седмично. Редактирано от Г. Бакалов и Н. Харлаков. Спира след обединяването на групата «Пролетарий» с широкосоциалистическата БРСДП. — 294.

Работническа борба — вестник, орган на широкосоциалистическата БРСДП. Излиза в София от 8 авг. 1903 до 24 дек. 1908 два пъти в седмицата отначало в Стара Загора, от 1904 — в София. Редактиран от Я. Сакъзов, д-р П. Джидров, Кр. Станчев, Ив. Златаров, Хар. Христов и др. Пропагандира «свободния синдикализъм» и се обявява за класово сътрудничество. Поставя си задача да не бъде чисто партиен и чисто работнически вестник, а да има по-широк граждански характер. Води кампания срещу БРСДП (т. с.) и намиращите се под нейно влияние професионални организации. Спрян след обе-

днияването на широките социалисти с анархолибералите и прогресистите, когато орган на БРСДП (обединена) става в. «Работническа България». — 91, 139, 151, 177, 293, 294.

Работническа България — вестник, орган на БРСДП (обединена) и на Свободния синдикален съюз. Излиза два пъти (през 1911 три пъти) седмично в София от 1 ян. 1909 до 5 ноем. 1911. Редактиран от Я. Сакъзов, Ил. Янулов, П. Величков и Ст. Манов. Вестникът е трибуна на опортюнизма в българското работническо и социалистическо движение. Публикува материали и за работническото движение в други страни, за дейността на II интернационал и западноевропейските социалдемократически партии. — 378, 379.

Работнически вестник — вестник, орган на БРСДП (т. с.) (до май 1919) и на БКП (до май 1939); от 1904 до септ. 1923 едновременно е орган и на ОРСС. Издава се по решение на IV конгрес на БРСДП. Излиза от 5 септ. 1897 до 10 септ. 1923 легално и от 27 окт. 1923 до май 1939 с прекъсвания — нелегално. Отначало е издаван в Казанлък (1897—1898), от 1899 в Стара Загора и от 1900 — в София. Редактиран от Г. Кирков самостоятелно и в съредакторство с Е. Дабев (1897—1900), Г. Георгиев (1900—1909), от Хр. Кабакчиев (1910—1923), Г. Димитров и В. Коларов (окт. 1923 — февр. 1924) във Виена (нелегално). В редакцията участвуват и Т. Петров, П. Георгиев, Ив. Недялков — Шаблин, Тр. Костов (1935—1936, 1940—1941), Е. Стайков (1936—1937), Д. Найденов и др. В продължение на две десетилетия Г. Димитров урежда и редактира отдел «Синдикално движение». Излиза седмично до 1904, до 1908 — два пъти, а след това три пъти седмично. От ноем. 1911 става всекидневник. «Работнически вестник» има изключителни заслуги за популяризирането на социалистическите идеи сред работническата класа, за развитието на революционната марксистка партия в България, за разгрома на опортюнизма и реформизма, за пропагандирането на идеите на Октомврийската революция и за ленинизацията на партията. Спира след решението на ЦК на БКП за сливането на БКП и РП в БРП, чийто орган става в. «Работническо дело». — 47, 50, 58, 69, 72, 75, 82, 85, 96, 99, 117, 118, 119, 125, 133, 144, 148, 150, 183, 200, 217, 218, 227, 234, 236, 244, 247, 268, 277, 284, 307, 318, 322, 324, 326, 327, 329, 346, 348, 349, 350, 351, 353, 356, 359, 388, 389, 405, 410, 417, 420, 423, 425, 431, 433, 442, 443, 449, 451, 456, 457, 461, 468, 473, 474, 481, 482, 487, 489, 490, 496, 510, 516, 517, 522, 524.

Работнишко дело — месечно популярно социалистическо списание. Излиза от ян. 1903 до юли 1905 във Варна, по-късно в София под редакцията на Г. Бакалов. Отначало в него сътрудничат Д. Благоев, Г. Кирков, В. Коларов, Хр. Кабакчиев и други видни партийни дейци. Спира след започването на полемиката за характера на партийния печат във в. «Работнически вестник». Последните му книжки стават трибуна на анархолибералите в борбата им срещу революционните марксисти и БРСДП (т. с.). — 57.

Радничке новине — вестник, орган на Сръбската социалдемократи-

ческа партия и на Синдикалния работнически съюз. Излиза в Белград от 1 апр. 1902 до 1915. — 359, 377.

Romania muncitoare («Работническа Румъния») — вестник, орган на синдикалното движение в Румъния. Излиза от ян. 1902 до 1915, когато променя името си на «Lupta zilnică» («Всекидневна борба») и става орган и на Румънската социалдемократическа партия. — 272.

Рудничар — вестник, орган на Работническия рудничарски съюз при ОРСС. Излиза от 5 февр. 1908 до 1933, отначало (1908—1910) в Плевен с редактор Т. Луканов, след това в София; до 1912 се редактира от Г. Димитров. По време на Балканската (1912—1913) и на Първата световна война (1914—1918) излиза нередовно. След войните редактор е Я. Иванов. Спрян след Септемврийското антифашистко въстание 1923 и възстановен по-късно (1932—1933) като орган на Независимия рудничарски съюз. През 1935 излиза не-легално на циклостил. — 324.

Съюзен бюлетин на българските текстилни работници — месечен бюлетин, орган на Работническия текстилен съюз при ОРСС. Излиза от авг. 1908 до юли 1909 в Сливен под редакцията на д-р И. Данчев. Първият конгрес на съюза (1909), го преименува в «Текстилен работник». — 360.

Телеграфо-пощенски вестник — вестник, орган на Телеграфо-пощенския и телефонен синдикат, от 1911 — на Съюза на транспортните работници. Излиза в София един път в месеца от 1 ян. 1903 до 4 дек. 1920. В началото редактор е Т. Петров; през 1908—1909 отговорен редактор — Г. Димитров, по-късно — В. Нейчев и Др. Кожейков. — 125, 128, 235, 268, 324.

Тютюноработник — вестник, орган на Общия тютюноработнически съюз към ОРСС. Излиза в Пловдив от 15 март 1908 до 1 февр. 1925, отначало месечно, по-късно два пъти в месеца, с прекъсвания през Балканската (1912—1913) и Първата световна война (1914—1918). Основател и пръв редактор на вестника е Н. Господинов. В първите години в редакцията участва и В. Коларов, по-късно Ат. Бобев, Ст. Кираджиев и Г. Вангелов. — 324.

Червен народен календар — популярно издание на партията за агитация и пропаганда. Излиза по инициатива на Д. Благоев от 1896 до 1923 с прекъсвания по време на войните (1912—1918). Вместо предговор към I книжка е публикувано стихотворението на Хр. Ботев «Елегия» под заглавие «Към народа!». На страниците на календара се публикуват и други произведения на Хр. Ботев и очерци за видни възрожденци, снимки и материали за партийни и синдикални конгреси, за стачки, протестни акции, чествувания на Първи май, биографични справки с портрети на изтъкнати дейци на българското и международното социалистическо и работническо движение.

Червен народен календар е най-популярното за времето партийно издание, достигнало 80—100-хиляден тираж. В съставянето му и със статии и материали участвуват Д. Благоев, Г. Кирков, Г. Георгиев, В. Коларов, Г. Димитров, Хр. Кабакчиев и други дейци на партията и на ОРСС. — 117, 148, 150, 216, 219, 318, 322, 389, 409, 417, 420, 422, 423, 432, 482.

Шангова «Вечерна поща» — вж В е ч е р н а п о щ а.

ПОКАЗАЛЕЦ НА ЦИТИРАНАТА И СПОМЕНАВАНАТА ЛИТЕРАТУРА

Бръшлянов, Ц. Социалната демокрация и общоделството (Тактиката на социалната демокрация след Амстердамския конгрес). Реферат. С., Парт. соц. к-ца и п-ца 1905. 61 с. (Раб. библиотека. Серия I, кн. 1). — 409.

Кабакчиев, Хр. Ст. Социалдемократията и работнишките синдикати. С., Парт. соц. к-ца и п-ца, 1905. 120 с. (Раб. библиотека. Серия I, кн. 3). — 128, 410.

Кауцки, К. Партията и професионалното движение. С., Парт. соц. к-ца и п-ца, 1907. 28 с. (Синдикална библиотека. Кн. 1) — 324.

Коларов, В. П. Законна защита на детския и женския труд. Пловдив, п-ца «Св. Св. Кирил и Методий», 1906. 114 с. (Раб. библ. Серия I, кн. 2). — 367, 410, 498.

Курски, Д. Работническите синдикати в Англия. С., Парт. соц. к-ца и п-ца, 1907, 35 с. (Синдикална библиотека. Кн. 2) — 324.

Луи, Пол. Никакъв блок, никакъв компромис! С., Парт. соц. к-ца и п-ца, 1908. 32 с. (Раб. библиотека, Серия I, кн. 15) — 284.

Маркс, К., Ф. Енгелс. Манифест на Комунистическата партия. Първо изд. Лондон, февруари 1848, на немски ез. Превод на български език от руското издание (1882) от старозагорския учител Ив. Кутев. Русе, скоропечатница на Сп. Гулабчев, 1891. 91 с. Превод от немски на български език от Г. Бакалов. С., «Знание», 1905. 67 с. — 362.

Маркс, К. Капиталът. Критика на политическата икономия. Т. 1, кн. 1. Процесът на капиталистическото производство. Превод и предговор от Д. Благоев. Балчик, издание на Кр. Иванов, 1905. 44 с. (Излиза само един свитък.) — 362.

Маркс, К. Нищета на философията. Отговор на «Философия на нищетата» от г. Прудона. С предг. на Фридрих Енгелс. Превод на Г. Бакалов. Варна, печ. на К. Николов, 1898. 190 с. (Библ. по научния социализъм, № 6) — 362.

Маркс, К. Критика на политическата икономия. Прев. Д. Благоев (с предговор от преводача). Пловдив, издание на Ив. Г. Игнатов, 1904. 191 с. — 362.

ИМЕНЕН ПОКАЗАЛЕЦ

Алексо Марина — миньор (румънец), използван от минната дирекция в Перник като оръдие срещу интересите на работниците. — 94.

Антонов, Йордан — член на Настоятелството на Работническия печатарски синдикат в София (1905—1906). — 144.

Атанасов — собственик на печатница в София. — 39, 40, 409.

Ацов, Петър — партиен и синдикален деец във Враца. Обущарски работник. — 364.

Балабанови, братя — собственици на дъскорезна фабрика до с. Кочериново, Кюстендилски окръг, построена през 1905. Предприемачи и собственици на гори в Рила. Във фабриката и при сеченето и превозването на дървения материал работниците са подложени на жестока експлоатация; поради липса на елементарна охрана на труда често стават жертва на тежки злополуки. — 230, 377, 427.

Бисмарк (Bismarck), княз Ото фон Шонхаузен (1815—1898) — пруски и германски държавен деец. Министър-председател и министър на външните работи на Прусия (1862—1871). От 1871 до 1890 е райхскапцлер на Германската империя. През 1878 въвежда Изключителния закон против социалистите, с който поставя Германската социалистическа работническа партия извън законите. На Берлинския конгрес (1878) подкрепя Австро-Унгария против Русия, в резултат на което е анулиран Санстефанският мирен договор (1878). Това има отрицателни последствия за решаването на националния въпрос на Балканите и за развитието на България. — 281.

Благовев, Димитър (Д. Б. Николов — Д я д о) (14 юни 1856, с. Загоричане, Костурско — 7 май 1924, София) — основоположник на научния социализъм и на революционната марксистка пролетарска партия в България; най-изтъкнатият теоретик на марксизма в България и на Балканите в края на XIX и първата четвърт на XX век. По време на Руско-турската освободителна война 1877—1878 участвува в боевете за Стара Загора. След войната заминава за Русия. В Петербург следва естествени науки (1881—1882) и право (от 1883).

Основава Партия на руските социалдемократи (1883), известна като Благоева група, която е първата социалдемократическа организация в Русия. Издава в. «Рабочий» (от края на ян. 1885), в който е публикувана в съкратен и редакционно изменен вид програмата на Партията на руските социалдемократи. На 16 март 1885 за революционна дейност е изгонен от Русия. Установява се в София. Заедно с Виктория (Вела) Живкова (с която свързва живота си) започва да издава «Журнал «Съвременний показател»» (1 юни 1885) — първото социалистическо списание в България. Инициатор е за свикването на представителите на социалистическите дружинки в България на сбирка в Търново (21—23 апр. 1891) и на Учредителния конгрес—20 юли (2 авг.) 1891, на Българската социалдемократическа партия на вр. Бузлуджа. От Учредителния конгрес до края на живота си неизменно е избран за член на ЦК на партията. Заедно с Г. Георгиев и Г. Кирков Д. Благоев ръководи и довежда борбата срещу общоделците до техния идеен разгром и до отстраняването им от партията (1903). Той отстоява пролетарския революционно-марксистки характер на партията, като води непримирима борба против всички опортюнистически отклонения в нея. При неговото ръководно участие се учредява Общият работнически синдикален съюз (1904).

Като народен представител (избран за пръв път през 1899) отстоява коренните интереси на работническата класа.

Д. Благоев е последователен патриот-интернационалист, стои решително на антивоенни позиции, за мир и разбирателство между народите. В годините на Първата световна война 1914—1918 застава на интернационалистически позиции, води борба против социалшовинизма и измяната на лидерите на II интернационал, обявява се за създаването на нов интернационал на основата на революционния социализъм и пролетарския интернационализъм. Това го доближава до възгледите на В. И. Ленин и през лятото на 1917 тесносоциалистическата партия се присъединява към възглавяваната от болшевиките цимервалдска левица. Благоев посреща с голямо въодушевление Великата октомврийска социалистическа революция 1917 и застава начело на превъоръжаването на партията с идеите на ленинизма. Под негово ръководство БРСДП (т. с.) става съснователка на III, Комунистически интернационал (март 1919), преименува се в БКП (т. с.) и приема Програмна декларация в духа на ленинизма. Благоев подкрепя възприетия от ЦК на БКП (т. с.) (5—7 авг. 1923) курс на въоръжено въстание против установената на 9 юни фашистка диктатура в страната, а след неговото кърваво потушаване се обявява в защита на въстанието и жертвите на белия терор.

Д. Благоев е основател на теоретичния орган на партията — сп. «Ново време», и е негов неизменен редактор от ян. 1897 до спирането му на 12 септ. 1923. Всестранно образован марксист, той е автор на редица научни изследвания в областта на историята, икономиката, философията, литературознанието. По-важни трудове: «Нашите апостоли» (1886), «Що е социализъм и има ли той почва у нас?» (1891), «Социализмът и работническият въпрос в България» (1900), «Икономическото развитие на България. Индустрия

или земледелие» (1903), «Принос към историята на социализма в България» (1906) и др. Редактор или съредактор на «Вестник на учителското дружество» (Видин, 1889—1890), сп. «Ден» (Шумен, 1891—1893), в. «Работник» (1892—1894), сп. «Дело» (1894—1895) и др. Един от основателите на първите работнически кооперации в България.

Д. Благоев създава здрави революционни традиции в партията, на които тя се опира и израства като партия от нов, ленински тип. — 65, 105, 359, 402, 409.

Бошков (Божков), М. — шивашки работник. Член на БРСДП (т. с.). Делегат от Софийската партийна организация на XV конгрес на БРСДП (т. с.) (1908). Активист на Софийския шивашки синдикат и на Работническия шивашки съюз. — 347.

Величков, Петко (1880—1969) — синдикален деец. Печатарски работник от Пазарджик. Член на БРСДП от 1900. През 1899 е избран в Настоятелството на Работническото печатарско дружество в София. Участва в XI конгрес на БРСДП (т. с.) (1904). На учредителния конгрес на ОРСС (1904) е избран за член на Синдикалния комитет; става деловодител на ОРСС. На II конгрес на ОРСС работата му е оценена като незадоволителна. Г. Димитров го критикува за разколническата му дейност в синдикалните организации по места. Изключен от БРСДП (т. с.) и от ОРСС заедно с групата на анархолибералите (1905). Дългогодишен публицист, уредник на в. «Български печатар» (1902), сътрудник на «Работнически вестник» (1904—1905), редактор на в. «Синдикален лист» (1908—1909), в. «Работническо знаме» (1926), в. «Народ» (1911—1934), в. «Кооперативна просвета» (1932—1933). — 56, 57.

Гаврилов, Ганчо — фабрикант, собственик на дърводелска фабрика в София. — 271, 321.

Генадиев, Никола Иванов (1868—1923) — буржоазен политически деец и публицист. Завършва право в Брюксел. Един от лидерите на Народнолибералната партия (стамболовисти), а след разцеплението ѝ ръководи една от фракциите. Министър на правосъдието (май 1903 — ян. 1904), на търговията и земеделието (ян. 1904 — ян. 1908) и на външните работи (юли—дек. 1913). През 1915 се изказва против участието на България в Първата световна война на страната на Централните сили, поради което е затворен (1916—1918). След войната участва в създаването на Националлибералната партия. През февр. 1923 формира партията Народно единство. От 1900 е народен представител в почти всички народни събрания. Убит в София от македонски автономисти. — 263.

Георгиев, Александър — синдикален деец. Печатарски работник. Дългогодишен член на Централното настоятелство на Работническия печатарски съюз. На V конгрес на ОРСС (1908) е избран за член на Синдикалния комитет (до 1923). — 347, 468, 488, 517.

Георгиев, Гаврил (Г. Г. Божилов) (25 март 1869, гр. Измаил, Бесарабия — 20 апр. 1917, София) — виден деец на българското социалистическо и работническо движение, публицист и журналист. Съратник на Д. Благоев и Г. Кирков. След освобождението на България от турско иго родителите му се завръщат в родината и се установяват във Видин. Завършва Априловската гимназия в Габрово, където участва в създаването на ученически марксистки кръжок. Учи в Историко-филологическия факултет на Софийския университет. През 1892 е изключен завинаги от университета за участие в студентски въстания срещу Стамболовия режим. Сътрудничи на в. «Работник», а през пролетта на 1893 по предложение на Д. Благоев е включен в редакцията на вестника. Като делегат от Видин присъствува на III конгрес на БСДП (1893) и е избран за член на Общия съвет на партията. Участва в преговорите за обединяване на «партисти» и «съюзисти» и подписва Съглашението между Общия съвет на БСДП и ЦК на БСДС (10 февр. 1894) за сливането на двете организации в БРСДП. На I конгрес на БРСДП (1894) е избран за член на ЦК на партията и за редактор на новия партнен орган в. «Социалист» (1894—1895). През 1895—1896 е секретар на ЦК на БРСДП. От 1897 е редактор на в. «Народ». През 1898 е привлечен от Д. Благоев в редакцията на сп. «Ново време». На VII конгрес (1900) е избран заедно с Г. Кирков за редактор на «Работнически вестник» (до 1909). Г. Георгиев проявява изключителни качества на талантлив партнен журналист и дълбок познавач на българската действителност. Осмият партнен конгрес (1901) го избира отново за член на ЦК. Като един от теоретиците на марксизма в България Г. Георгиев разработва основните организационни принципи на революционната марксистка партия (1901—1902) и воюва за нейната чистота против опортюнизма на общоделците и центризма на анархолибералите и прогресистите. Той оказва огромно влияние върху формирането на възгледите на младия Г. Димитров и изграждането му като пролетарски революционер. Поради тежко заболяване през втората половина на 1909 се оттегля от активна политическа дейност, но остава предан член на БРСДП (т. с.) до края на живота си. — 65.

Георгиев, Стоенчо (Фишека) (неизв. — 1919) — секретар на Работническия печатарски синдикат в София (1905—1906). — 414, 517.

Главинов, Васил Костов (1869—1929) — партнен деец, пионер на социалистическото движение в Македония и Одринска Тракия. Съратник на Д. Благоев. През 1887 напуска родния си град Велес и се преселва в София. Става дърводелски работник. Член на БСДП от 1893. Един от основателите на софийското работническо дружество «Братство» (1892). През 1894 по указание на Д. Благоев се връща във Велес и основава първата социалистическа група в Македония. Следващата година е отново в София и издава в. «Революция». Заедно с Н. Карев през 1895—1896 организира македонска социалдемократическа група при ЦК на БРСДП, която издава в. «Политическа свобода» (1898—1899). Стои на позициите на революционния марксизъм. Касиер е на Местния комитет на партията в София (1905—1906). След Младотурската революция 1908 по поръ-

чение на ЦК на БРСДП (т. с.) застава начело на социалистическото движение в Македония и Одринско. Обикаля Одрин, Дедеагач, Гюмюрджина, Ксанти, Драма, Сяр. В Солун отваря книжарница за разпространение на социалистическа литература. В Битоля с помощта на БРСДП (т. с.) издава в. «Работническа искра» — първия ярко определен социалистически вестник в Македония и Одринско. Като представител на социалдемократическите групи в Турция участва в I балканска социалдемократическа конференция в Белград (1909). В навечерието на Балканската война се завръща в София. Заедно с Д. Хаджидимов ръководи Централната емигрантска комисия при ЦК на БКП (т. с.) (1920—1923), по-късно — Емигрантския комунистически съюз. Взема участие в издаването на в. «Освобождение». — 423.

Глушков, П. — собственик на печатница в София. — 82, 83.

Гримец, Риналдо — синдикален деец в София. Каменоделец. — 377.

Дамянов, Веселин — член на работническата комисия по време на рудничарската стачка в Перник (1906). — 407.

Данев, Стоян Петров (1858—1949) — буржоазен политически и държавен деец. Юрист. Завършва право в Хайделберг (1881) и политически науки в Париж (1883). Професор по междудържавно и международно частно право в Софийския университет (1916—1934). Ръководител на Прогресивнолибералната партия (от дек. 1899). Един от видните представители на русофилското течение. Министър на външните работи в кабинета на П. Каравелов (февр. — дек. 1901). Министър-председател и министър на външните работи (дек. 1901 — май 1903 и 1 юни—4 юли 1913). Председател на V Велико НС (1911) и на XV ОНС (1911—1913). Ръководи българската делегация при сключването на Лондонския мирен договор 1913. След Първата световна война е съден като един от виновниците за националната катастрофа на България (1913). Министър на финансите (ноем. 1918—апр. 1920). След военно-фашисткия преврат на 9 юни 1923 влиза в Демократическия сговор. — 176.

Данчев, д-р Йордан Георгиев (1878—1958) — партийен деец и публицист. Юрист. Следва право във Франция и завършва с докторат в Брюксел. През 1901 се завръща в Сливен и става член на местната партийна организация. Застава на страната на революционните марксисти начело с Д. Благоев. Избран е за член на Местния партийен комитет (1903—1923) и на местния работнически съвет, работнически представител в Комитета на труда. Известно време е секретар на партийната организация. Един от организаторите на Текстилният синдикат и на Общия работнически текстилен съюз в България. Редактира и издава «Съюзен бюлетин на българските текстилни работници» (1908—1909). Редактор на в. «Текстилен работник» — орган на Текстилният съюз (1909 — с прекъсвания до 1923). Кмет на Сливенската комуна (20 авг. 1912 — 14 юни 1915, окт. 1915 — апр. 1917). Народен представител (1919—1923). От 1904 до 1922 участва в почти всички конгреси на партията и ОРСС. Един от ръководителите на подготовката на Септемврийското антифашист-

ко въстание 1923 в Сливен; арестуван на 12 септ. 1923. През 1923 се установява в Пловдив като адвокат. Продължава членството си в партията и подпомага класовите борби на пловдивския пролетариат. — 352, 360, 403.

Джамджиев, Илия — главен инспектор в Министерството на търговията и земеделието. — 91.

Димитров, Александър (неизв.—1914) — партиен деец. Печатар. Член на БРСДП (т. с.). Член на Контролната комисия на Работническия печатарски синдикат в София (1905—1906), по-късно — на Настоятелството на Работническия печатарски съюз. През 1909 е избран за член на Местния партиен комитет и за секретар на партийната организация в София. Един от основателите и ръководителите на дружество «Младеж» (1907). Участва активно в пропагандната и агитационната работа на партията в софийските работнически квартали, главно в «Коньовица». — 414.

Димитров, Димитър Добрев (1876—1902) — деец на БРСДП, литературен критик и публицист. Един от първите теоретици на общоделството. Следва философия в София (1900). Първоначално е на марксистки позиции и под влияние на Д. Благов се обявява против някои опортюнистически прояви в БРСДП. Делегат е на V конгрес на БРСДП (1898). След появата на бернщайнианството в международното социалистическо движение минава на ревизионистични позиции. Превежда книгата на Е. Бернщайн «Предпоставките на социализма и задачите на социалната демокрация» (1901). Автор е на брошурата «Разпра в работнишката партия» (Шумен, 1901), в която обосновава възгледите на общоделците. Член е на Настоятелството на Работническото печатарско дружество и пръв редактор на неговия орган — в. «Вести на Работническото печатарско дружество в София» (1900—1902). — 33.

Димитров, Тоше (Тошо) (1870—1915) — профсъюзен деец. От 1902 работи като миньор в Перник. Допринася за класовото пробуждане на миньорите. През 1905 Г. Димитров се свързва с него, за да проучи условията за създаване на синдикална организация на миньорите в Перник. По време на пернишката стачка (1906) е избран за член на стачната комисия, в която е и Г. Димитров като делегат на Синдикалния комитет на ОРСС. На учредителния конгрес на Работническия рудничарски съюз (1909) е избран за секретар на съюза. Преизбиран е и от следващите конгреси до 1915, когато заболява тежко. — 93.

Дундов — собственик на цигарена фабрика в София. — 213.

Д. Н. Даскала — 364.

Дюлгеров, Георги — касиер на Работническото печатарско дружество в София (1902). — 35, 450.

Енгелс (Engels), Фридрих (28 ноем. 1820, гр. Бармен, Рейнската провинция на Прусия — 5 авг. 1895, Лондон) — един от основопо-

ложниците на научния комунизъм, съратник на К. Маркс. Роден в семейството на текстилен фабрикант. От 1842 работи в манчестърската кантора на фирмата «Ермен и Енгелс» и сътрудничи в редактирането от К. Маркс «Рейнски вестник». Изследва условията на живот на английската работническа класа и през 1845 издава книгата «Положението на работническата класа в Англия». През 1844 се среща в Париж с К. Маркс. Между двамата велики мислители се създава безпримерна плодотворна дружба, която трае през целия им живот. През 1845—1846 двамата написват «Немска идеология», където правят основна критика на идеалистическото разбиране на историята и обосновават диалектичния и историческия материализъм. През 1847 Енгелс участва в създаването на «Съюза на комунистите» — първата международна комунистическа организация. Двамата с Маркс през 1848 написват програмата на съюза — «Манифест на Комунистическата партия», в който излагат основните принципи на научния комунизъм. През 1849 Енгелс участва във въоръжената борба в Южна Германия. След поражението на революцията емигрира в Швейцария, оттам в Англия. В своя труд «Селската война в Германия» (1850) и в серията статии «Революция и контрареволюция в Германия» (1851—1852) формулира основните задачи на пролетариата в буржоазнодемократичната революция. От 1850 отново работи във фирмата на баща си и осигурява материални възможности на Маркс да продължи своите научни изследвания върху капитализма. Заедно с Маркс участва в основаването и ръководството на I интернационал (1864—1876). От 1869 Енгелс е член на Генералния съвет на Интернационала, а по-късно е негов секретар. Води непримирима борба против дребнобуржоазните течения вътре и вън от него. През 1877—1878 издава блестящия си труд «Анти-Дюринг», а от 1873 до 1882 работи върху «Диалектика на природата», чийто ръкопис остава незавършен и е издаден за първи път през 1925 в СССР. След смъртта на К. Маркс (1883) Енгелс поема ръководството на международното работническо движение. Завършва и издава незавършените от Маркс II (1885) и III (1894) том на «Капиталът». Същевременно написва и издава редица трудове — «Произход на семейството, частната собственост и държавата» (1884), «Лудвиг Фойербах и краят на класическата немска философия» (1886), «Селският въпрос във Франция и Германия» (1894) и предговор към «Класовата борба във Франция» от К. Маркс (1895). Взема активно участие в създаването на II интернационал (1889) и води решителна борба за утвърждаване на марксизма в неговите редици. Проявява жив интерес към социалдемократическото движение на Балканите и в България. През 1893 изпраща писмо до редакцията на сборника «Социалдемократ», в което изразява задоволството си от успехите на българското социалистическо движение. — 362.

Жан — псевдоним на генерал Михаил Савов, министър на войната в правителството на Народнолибералната партия (стамболовисти) (1903—1908). Заедно с генерал Рачо Петров (Шарл) — министър-председател, сключват сделка (1903) за закупуване на патрони, от която са лично облагодетелствувани. Стига се до съдебен процес. — 416.

Загоров — София — 96.

Захариев, Асен — член на Контролната комисия на Работническия печатарски синдикат в София (1905—1906), по-късно — секретар на синдиката. — 414, 438.

Захариев, Владимир — деец на БРСДП (т. с.). Делегат на XIII конгрес на партията (1906) и на III конгрес на ОРСС (1906) като представител на Софийския металоработнически синдикат. На IV конгрес на ОРСС в Плевен (1907) е избран за член на Синдикалния комитет. — 243.

Илков, Димитър — работник-ковач в мина «Перник», стачкоизменник по време на рудничарската стачка (1908). — 94.

Кабакчиев, Христо Стефанов (2 ян. 1878, гр. Галац, Румъния — 6 окт. 1940, Москва) — деец на българското и международното комунистическо движение, журналист и публицист; доктор на историческите науки. След освобождението на България от турско иго семейството му се установява във Варна. Член на БРСДП от 1897. Учи медицина във Франция и право в Швейцария. Завръща се в страната (1899) поради заболяване и завършва образованието си в София. От 1900 сътрудничи в сп. «Ново време» и «Работнически вестник». Застава решително на страната на революционните марксисти начело с Д. Благоев. През 1904 се установява като адвокат в София. Утвърждава се като един от изтъкнатите дейци и теоретици на партията. Участва активно в идейния разгром на опортюнизма в България. От 1905 до 1928 непрекъснато е избран за член на ЦК на партията. През 1910—1923 е редактор на «Работнически вестник». Като делегат на БРСДП (т. с.) участва в работата на Копенхагенския (1910) и Базелския (1912) конгрес на II интернационал и в I балканска социалдемократическа конференция (1909). От 1914 до 1923 е народен представител. След победата на Октомврийската революция 1917 в произведенията му личи новото схващане на тесните социалисти за империализма, за революцията и диктатурата на пролетариата. Делегат е на БКП (т. с.) на II (1920), IV (1922) и на VI (1928) конгрес на Коминтерна. По поръчение на ИККИ участва в XVII конгрес на Италианската социалистическа партия и на учредителния конгрес на Италианската комунистическа партия. Петият конгрес на Коминтерна (1924) го избира за член на Интернационалната контролна комисия. От началото на 1923 е политически секретар на ЦК на БКП (т. с.). Участва активно в подготовката на Септемврийското антифашистко въстание 1923. Арестуван на 12 септ. 1923. Осъден на 12 1/2 години затвор, през 1926 е амнистиран и с. г. емигрира в Австрия, от май 1927 — в Москва. Член е на ВКП(б) (1928—1940). Работи в българското представителство в Коминтерна. Преподава история на БКП и марксизъм-ленинизъм в Международната ленинска школа и в Комунистическия университет за националните малцинства от Запада. От 1928 работи в Института «Маркс—Енгелс—Ленин», от 1935 е ст. н. с. в Института по история при АН на СССР, където е удостоен с научната степен доктор на историческите науки. Разработва

проблеми от историята на партията и страната. — 128, 402.

Кадела — фабрикант — 513.

Кандев, Ламби (1879—1925) — деец на БРСДП (т. с.) и на революционното младежко и учителско движение. Завършва педагогическото училище в Лом и става учител. Член на БРСДП от 1900. Член на Управителния съвет (1906) на Учителската социалдемократическа организация и неин секретар (1908—1923). На учредителната конференция на Съюза на социалдемократическата младеж през 1912 е избран за негов секретар, а през 1919—1920 е секретар на Комсомола. През 1919—1921 е избран за общински съветник и за народен представител. Участва активно в подготовката на Септемврийското антифашистко въстание 1923, но на 12 септ. е арестуван. След излизането си от затвора работи за възстановяването на партията. Редактор на в. «Учителска искра» (1911—1919) и на в. «Младежка правда» (1919—1920). Убит жестоко по време на Априлските събития 1925. — 356.

Капитански — 364.

Карпузов, Георги — деец на БРСДП (т. с.) и на синдикалното движение. Словослагател. През 1904 е секретар на Софийската партийна организация. Делегат на XIII (1906) и на XIV (1907) партийен конгрес. Работи активно за създаването на ОРСС. На II, III и IV конгрес на ОРСС е избран за член на Синдикалния комитет и на Общия работнически съвет. На V конгрес на ОРСС (1908) се изказва за обединяването на ОРСС със свободните синдикати. Споделя възгледите на прогресистите, поради което е изключен от партията. Става член на БРСДП (о). — 243, 333, 334, 387, 403, 409, 414, 440, 468, 489.

Кирков, Георги Йорданов (М а й с т о р а) (15 авг. 1867, Плевен — 25 авг. 1919, София) — виден деец и ръководител на българското революционно работническо и социалистическо движение и на БКП, талантлив публицист и оратор; един от основоположниците на българската пролетарска литература. Най-близък съратник на Д. Благоев. Роден в семейството на учител-възрожденец. От 1879 до 1886 учи в гр. Николаев. През 1887 завършва Априловската гимназия в Габрово. От 1892 до 1895 следва картография във Виена, където взема участие в борбите на висенския пролетариат. През 1895 се завръща в България; става член на БРСДП и сътрудничи на партийния орган в. «Социалист» (1894—1897), редактиран от Г. Георгиев, и на сп. «Ден» (1891—1896). Застава на страната на революционните марксистични начело с Д. Благоев и се бори решително срещу общоделството. Между него и Д. Благоев се установява плодотворна дружба и сътрудничество. Четвъртият конгрес на БРСДП (1897) решава по негово предложение да се издава в. «Работнически вестник» и го определя за негов редактор заедно с Е. Дабев.

През 1897—1899 Г. Кирков се оформя като един от най-талантливите български публицисти и сатирици. Литературните си творби подписва с псевдонима *Мастор Гочу Зуляма*, откъдето идва прозвището му — *М а й с т о р а*. Фейлетоните на Кирков са издадени през 1900 в отделна книга — «Дремиградски смешила».

От 1898 до края на живота си непрекъснато е избран за член на ЦК на партията, а от 1905 до 1914 е секретар-каснер на Централния комитет. Кирков е основоположник на ОРСС. От 1901 многократно е избран за народен представител. Като депутат проявява изключителна активност; речите му са образец на ораторско изкуство. През 1905—1909 е секретар на Синдикалния комитет. Има големи заслуги за израстването на Г. Димитров като пролетарски революционер. Като делегат на БРСДП (т. с.) участва в Щутгартския (1907) и Копенхагенския (1910) конгрес на II интернационал и на II балканска социалдемократическа конференция в Букурещ (1915). Присъства на конгреса на Сръбската (1909) и Чешката (1909) социалдемократическа партия. Заедно с В. Коларов е определен за делегат на III цимервалдска конференция в Стокхолм (май 1917): от името на БРСДП (т. с.) подписва с болшевиките Възванието на цимервалдската левица. Посреща с възторг победата на Великата октомврийска социалистическа революция 1917 и популяризира лозунгите ѝ сред трудещите се. Заедно с Д. Благоев възприема нейните идеи и по думите на Г. Димитров спомага много «за преминаване на нашата партия на позициите на творческия марксизъм. . .» Умира след тежко боледуване. — 52, 81, 92, 126, 227, 243, 286, 387, 390, 393, 396, 398, 401, 402, 403, 405, 409, 418, 436, 441, 444.

Киров, Георги (1883 — неизв.) — деец на Работническия рудничарски синдикат. Роден в Кратово. Миньор в Перник и в мина «Бъдеще» в Тревненския балкан. Първ секретар на Рудничарския синдикат в Перник. От 1919 се установява в Русе. — 93.

Киров, д-р С. — член на управата на печатница «Гражданин» в София. — 446.

Клисаров, Ив. — 414.

Кожухаров, Б. — каснер на Работническото печатарско дружество през 1902.—35.

Коларов, Васил Петров (16 юли 1877, Шумен—23 ян. 1950, София)—виден деец на българското и международното революционно работническо и комунистическо движение, един от ръководителите на БКП и НРБ. Юрист, публицист, академик (1946). В началото на 1897 създава организация на БРСДП в Свишов и става неин секретар. Завършва право в Женева (1900), където изучава марксизма и следи с интерес борбата на социалдемократическите партии в Западна Европа. През 1900 се завръща в страната и се установява в Шумен. От 1902 е секретар на Шуменската партийна организация. Взема дейно участие в борбата на революционните марксисти начело с Д. Благоев с общоделството. По решение на ЦК на БРСДП (т. с.) през 1904 се премества в Пловдив, където ръководи дейността на партийната организация до 1919. От 1905 до края на живота си непрекъснато е избран за член на ЦК на партията. От 1913 до 1923 е народен представител. Участва в Щутгартския (1907) и Копенхагенския (1910) конгрес на II интернационал, където се среща с В. И. Ленин, и в I (1909) и II (1915) балканска социалдемократическа конференция. Присъства като делегат на БРСДП (т.с.)

на международната социалистическа конференция в Цимервалд, Швейцария (1915). Заедно с Г. Кирков е делегат на III цимервалдска конференция в Стокхолм (1917), но поради отлагането ѝ не присъствува на заседанията ѝ. На I конгрес на БКП (т. с.) (1919) е избран за секретар-каснер на ЦК на партията. От 1921 до 1943 е член на Изпълнителния комитет на Коминтерна, а на неговия IV конгрес (1922) е избран за генерален секретар на ИККИ (до 1924). По поръчение на ИККИ участва в конгресите на Германската КП (1921 и 1923), на Италианската КП (1922), на Чехословашката КП (1923) и др. Заедно с Г. Димитров ръководи първото в света народно антифашистко въстание през септ. 1923. Емигрира в Югославия, покъсно — в Австрия. Във Виена заедно с Г. Димитров създават Задграничен комитет на БКП и продължават издаването на в. «Работнически вестник». В края на 1923 се установява в Москва. През 1926—1927 работи нелегално във Виена, където редактира сп. «Комунистическо знаме». През 1928—1929 ръководи Балканския секретариат на ИККИ. От 1931 до 1940 е директор на Международния аграрен институт в Москва и редактор на сп. «Аграрни проблеми». През 1935 е удостоен от АН на СССР с научната степен «доктор на икономическите науки». По време на Лайпцигския процес 1933 е един от ръководителите на международната акция в защита на Г. Димитров. В. Коларов допринася за преодоляване на лявото сектантство в БКП и за утвърждаване на димитровския курс. В периода на Втората световна война 1939—1945 работи за организирането на въоръжената антифашистка борба на българския народ. На 9 септ. 1945 се завръща в родината. На 15 дек. 1945 е избран за председател на XXVI ОНС, а след обявяването на България за република — за председател на Временното председателство на републиката. От 7 ноем. 1946 е председател на Великото НС. От дек. 1947 е заместник-председател на МС и министър на външните работи. Ръководи българската делегация на Парижката мирна конференция 1946 и защитава националната кауза на България. След смъртта на Г. Димитров (1949) е избран за председател на Министерския съвет. — 286, 367, 498.

Костов, Александър (1880—1947) — партиен и синдикален деец. Един от първите ръководители на Чипровската партийна организация (основана 1895) и секретар на обшинската комуна (1900). През 1907—1912 е секретар на партийната организация във Враца. Участва в организиране на стачките на работниците от строящата се жп линия Мездра—Видин, от мина «Плакалница» и др. През 1918—1922 е секретар на Никополската партийна организация, а от 1922 — на Чипровския районен партиен комитет. Участва в подготовката на Септемврийското антифашистко въстание 1923; командир е на въстаническите сили в Чипровския край. След поражението на въстанието организира преминаването на Г. Димитров и В. Коларов в Югославия. През 1924 емигрира в СССР. В Москва сътрудничи на Задграничното бюро на ЦК на БКП. Избран е в ръководни съветски партийни и административни органи. След 9 септ. 1944 се завръща в България. Работи като член на Централната контролна комисия на БКП. — 364.

Крачиски, Ц. К. — 364.

Кръстев, Генко (Г. К. Генков) (1877—1938) — партиен деец. Учител. Член на БРСДП от 1900. Завършва педагогическо училище в Лом, след което учителствува в родния си край. Работи активно в учителското дружество в гр. Фердинанд (дн. Михайловград). През 1905 участва в учредяването на Учителската социалдемократическа организация и е избран за член на главния ѝ съвет. Редактор е на в. «Учителска искра». През 1908 е изключен от БРСДП (т. с.) заедно с групата на прогресистите. Става член на БРСДП (о) (1909) и е избран за член на нейния ЦК. През 1920 заедно с левизата на широкосоциалистическата партия се връща в БКП. Работи като инспектор в кооперация «Освобождение». По време на Септемврийското антифашистко въстание 1923 е член на градския революционен комитет в гр. Фердинанд. След неуспеха на въстанието емигрира в Югославия, през 1925 — в СССР. Сътрудник е на Украинската КП(б) за работа сред българското население в УССР. През 1926—1929 е главен редактор на в. «Съветско село», издаван на български език. Известно време е секретар на Народния комисариат по просветата в Киев, след това преподавател в Педагогическия институт в Одеса. — 206, 237, 331.

Кръстев, Н. — Плевен. — 331.

Курийков, В. — член на Контролната комисия на Софийската партийна организация (1905—1906). — 423.

Левков, Йордан — учител в с. Батановци (дн. Темелково — кв. на Перник). — 143.

Луи (Louis), Пол (1872 — неизв.) — френски политически деец, публицист и историк. Член на Френската социалистическа партия (до 1920) и на Френската комунистическа партия (1920—1923). Един от ръководителите и организаторите на създадената през 1923 партия «Пролетарско единство» (т. нар. «пюписти»), сляла се през 1937 с Френската социалистическа партия. По време на Народния фронт във Франция (1936—1938) се обявява за изграждане на блок между комунисти и социалисти. След Втората световна война се изказва за тясно сътрудничество между СССР и Франция. Автор е на трудове върху историята на френското работническо и социалистическо движение, написани от реформистки позиции. — 284.

Луканов, Тодор Станчев (1874—1946) — партиен деец. Юрист. Един от пионерите на социализма в Плевен. Завършва химия (1895) и става учител, но е уволнен за социалистическа дейност. След това завършва право в Женева (1900) и е адвокат в Плевен. Утвърждава се като ръководител на местната партийна организация. Делегат е на X партиен конгрес (1903) и застава решително на страната на революционните марксисти. Включва се активно в борбата за разобличаване на общоделците и допринася за сплотяването на Плевенската партийна организация. Член на Централната контролна комисия на БРСДП (т. с.) (1911—1918). Народен представител (1913—1923). За активна антивоенна дейност е осъден (септ. 1918) на 5 години строг тъмничен затвор. Освободен по Закона за амнистията (1919). Първият конгрес на БКП (т. с.) го избира за член на ЦК;

от 1921 е организационен секретар на партията. По време на военно-фашисткия преврат на 9 юни 1923 без знанието на ЦК изпраща телеграма до Плевенската партийна организация (застанала начело на антифашисткото въстание в града), с която ѝ препоръчва да запази неутралитет. Не споделя възприетия на 5—7 авг. 1923 от ЦК на БКП (т. с.) курс към въоръжено въстание. През дек. 1923 емигрира в СССР, където през 1924 е приет за член на ВКП(б). В СССР до 1927 работи в представителството на БКП при ИККИ и в МОПР, след това — в различни съветски учреждения. Въпреки допуснатите сериозни грешки по време на Деветоюнския преврат и на Септемврийското въстание (1923) със своята дейност Т. Луканов допринася за развитието и укрепването на партията. — 127, 226, 440, 441.

Лулчев, А. — каснер на Работническия печатарски синдикат (1906—1907). — 183.

Манов, Александър — синдикален деец. Като делегат на Софийския шивашки синдикат участва в работата на III (1906) и IV (1907) конгрес на ОРСС. Четвъртият конгрес го избира за член на Синдикалния комитет. — 243, 334.

Манолов, Рангел — работник в мина Перник. Активен участник в рудничарската стачка (1906). Заедно с Тоше Димитров, Стоян Стойков и други активисти е арестуван и откаран в София. — 93.

Марковски, Еньо Жеков (1873—1923) — партиен деец. Юрист. Учи в родния си град Шумен, а по-късно в Търново, където ръководи ученически кръжок (1888—1889) и се сближава с Д. Благоев. През есента на 1891 създава в Шумен социалдемократическа група. Помага на Д. Благоев в отпечатването и разпространяването на в. «Работник». Учителствува във Варна (1894), Русе (1895—1896) и работи активно в учигелското социалдемократическо движение. През 1896—1900 следва право в София. От 1901 е адвокат в Шумен, където е избран за член на Местния партиен комитет. Участва активно в борбата срещу опортюнизма в партията. Член на Контролната комисия на ЦК на партията (1905—1921) и на Висшия партиен съвет (1919—1923). През 1919—1923 е избран за общински съветник в Шумен и за народен представител. Ръководи подготовката на Септемврийското антифашистко въстание 1923 в Шуменски окръг. Арестуван на 12 септ., умира вследствие инквизициите в арестантското отделение на Държавната болница в Шумен. — 127, 226.

Маркс (Магх), Карл (5 май 1818, гр. Трир, Рейнската провинция на Прусия—14 март 1883, Лондон) — създател на научния комунизъм, вожд и учител на международния пролетариат. Роден в семейството на юрист. От окт. 1835 следва право в Бонския, а от окт. 1836—в Берлинския университет. Едновременно изучава философия, история, теория на изкуството. През 1841 защитава докторска дисертация по философия в университета в Йена. Мирогледът му се формира отначало под влияние на лявохегелланците. През 1842—1843 е един от редакторите на кьолнския в. «Рейнски вестник». От края на 1843 живее в Париж, където участва в издаването на сп. «Немско-френски годишник» (единствен брой, 1844). Запознава

се с революционните традиции на френския пролетариат, с представители на работнически организации, по демократическите и социалистическите кръгове; изучава политическа икономия, утопичния социализъм. Икономическият преход на Маркс от идеализма към материализма и от революционния демократизъм към комунизма се извършва под влияние на класовата борба в Западна Европа и особено на Силезийското въстание в Германия (1844). От 1844 започва дружката му с Фридрих Енгелс, която трае през целия му живот. Заедно написват труда «Немска идеология» (1845—1846), в който са заложени основите на диалектическия и историческия материализъм. През 1847 участвува в създаването на първата международна комунистическа организация — «Съюза на комунистите». По поръчение на съюза двамата с Енгелс написват програмния документ «Манифест на Комунистическата партия» (1848), в който излагат основните принципи на научния комунизъм: След избухването на буржоазнодемократичната революция във Франция (февр. 1848) редактира «Нов Рейнски вестник» (1848—1849) — орган на пролетарското крило на революционната демокрация. След поражението на революцията и спирането на вестника заминава за Лондон. Тук написва «Класовата борба във Франция от 1848 до 1850 г.» (1850) и «Осемнадесети брюмер на Луи Бонапарт» (1852), в които прави важни изводи за необходимостта от съюз между работници и селяни, от разбиване на буржоазната държава като условия за осъществяване на задачите и целите на пролетарската революция и установяването на диктатурата на пролетариата. Главният научен интерес на Маркс е насочен към политическата икономия. През 1857 започва да пише «Капиталът», първият том на който излиза през 1867 (другите два тома са подготвени за печат и издадени от Енгелс след смъртта на Маркс). В «Капиталът» Маркс разкрива икономическите закони на капиталистическото общество и доказва научно неизбежността на неговата гибел и победата на комунизма. През 1864 заедно с Енгелс основава Първия интернационал. Като ръководител на неговия Генерален съвет Маркс разработил всички основни документи, води непримирима борба против опортюнистическите дребнобуржоазни течения в Интернационала. След поражението на Парижката комуна (1871) написва книгата «Гражданската война във Франция» (1871), в която разкрива световноисторическото значение на Парижката комуна и прави извода, че политическа организация от типа на комуната е най-целесъобразна държавна форма на диктатура на пролетариата. Теорията на научния комунизъм намира по-нататъшно развитие в труда му «Критика на Готската програма» (1875). Последните години от живота си Маркс посвещава на задълбочена теоретична дейност, подпомага борбата за създаване и укрепване на пролетарски партии в различните страни, като критикува опортюнистическите отклонения на някои социалдемократически дейци. — 362.

Матолков, Р. — член на работническата комисия по време на рудничарската стачка (1906) в Перник. — 407.

Миленков, Г. — 364.

Мисканов, Коце — партиен и синдикален деец. Книжар във Враца.

Сътрудник на Рудничарския съюз в града. Подпомага дейността на организирания рудничари от мина «Плакалница». — 364.

Михайлов, Гр. — синдикален деец. Участва в работата на II конгрес на ОРСС (1905). Избран за член на Синдикалния комитет. — 387, 403.

Михайлов, П. — член на Контролната комисия на Работническия печатарски съюз. — 517.

Мицулов, Андрей (1877—1916) — синдикален деец. Печатарски работник. Секретар на Работническото печатарско дружество в София и секретар-каснер на Свободния синдикален съюз от основаването му през 1904 до 1910. — 62.

Нейчев, Васил (1874—1954) — партийен и синдикален деец. Един от основателите на Общия телеграфо-пощенски и телефонен синдикат (1904). До 1908 е редактор на в. «Телеграфо-пощенски вестник». Делегат е на Дупнишката и на Софийската партийна организация на XIII партийен конгрес (1906). На III конгрес на ОРСС (1906) е избран за член на Синдикалния комитет. През 1908 заедно с прогресистите е изключен от Софийската партийна организация. През 1919 отново е приет в БКП. — 234, 239, 387, 403.

Ненов, Д. — член на Контролната комисия на Работническия печатарски съюз (1907—1908). — 468, 489, 517.

Николов, А. — 364.

Николов, Христо — псевдоним на Христо Кабакчиев. — 47.

Николчов, Ц. — 364.

Новоселски, Хр. И. — 364.

Ноев — собственик на тютюнева фабрика в София. — 399.

Павлов — 331.

Парушев, П. — секретар на Окръжното управление в Бургас (1909). — 360.

Пастухов, Кръстьо Иванов (1874—1949) — политически деец, изявен представител на опортюнизма в работническото движение. Юрист. В социалистическото движение се включва през 90-те години на миналия век. Завършва право в Софийския университет (1895); специализира в Германия (1897—1898), където се запознава с ревизионистичните концепции на Е. Бернщайн. До 1923 е адвокат във Враца. От 1896 до 1902 е делегат на конгресите на БРСДП. След разцеплението на партията (1903) е един от ръководителите на дясното крило на широкосоциалистическата БРСДП. През май 1909 организира в мина «Плакалница» покушение срещу Г. Димитров. Яръстен противник на идеите на Октомврийската революция. От 1911 е народен представител. Министър на вътрешните работи (1919). По негово нареждане полицията разтурва работнически събрания, демонстрации и митинги и се разправя жестоко с участниците и ръководителите им. През периода на фашистката диктатура се проти-

вопоставя на единнофронтовското, народнофронтовското и отечественофронтовското движение. Има лоялно отношение към фашистката власт и хитлеристка Германия. След 9 септ. 1944 е един от ръководителите на буржоазната опозиция и враг на народнодемократичната власт. Осъден на затвор за антинародна дейност (1946). — 378.

Паяков, Лазар — буржоазен политически деец. Министър в правителството на Народнолибералната партия (стамболовисти) (1903—1908). Издава брошурите: «Едно мнение по случай конгреса на социалистите, свикан в Габрово на 11 юли 1899» и «Защо му е трябвало» (1899), в които се обявява против работническото и социалистическото движение. Защитник на интересите на едрата буржоазия; привърженик на австро-германска ориентация на България. — 63.

Петков, Димитър (1858—1907) — буржоазен политически и държавен деец, публицист. Близък съратник на Ст. Стамболов. След неговото убийство (1895) става водач на Народнолибералната партия (стамболовисти). Министър на обществените сгради (1887—1889). Кмет на София (1889—1893). Председател на IV Велико НС (1893) и на VI и VII ОНС (1890—1894). В кабинета на генерал Рачо Петров е министър на вътрешните работи (1903—1906). От окт. 1906 до убийството му (февр. 1907) е министър-председател. Провежда политика на терор спрямо социалистите и другите прогресивни сили в страната. Редактор или съредатор на вестниците «Свирка», «Независимост», «Независима България», «Свобода» и «Нов век». — 136, 213.

Петрушев, П. — 364.

Пешев, Никола Иванов — синдикален деец в Плевен. Обущарски работник. На VI конгрес на ОРСС (1909) е избран за член на Синдикалния комитет. — 347.

Попов, Димитър Стефанов (1877—1924) — партиен деец. Юрист. Като ученик във варненската гимназия участва в марксистки кръжок заедно с В. Коларов и Хр. Кабакчиев. Член на БРСДП от 1900. Делегат е на X партиен конгрес (1903); застава решително на страната на революционните марксисти. Като студент по право работи активно в студентската партийна група и в Софийската партийна организация. Включва се в дискусиите с анархолибералите и разобличава техните погрешни възгледи. По решение на ЦК на партията се установява във Варна (1907). От 1910 редовно е избран за член на Местния партиен комитет, а от 1912 — за общински съветник и за делегат на партийни конгреси. На I конгрес на БКП (т. с.) (1919) е избран за член на Висшия партиен съвет, а през 1920 — за народен представител. От края на 1919 е съветник във Варненската комуна. През 1921—1922 е представител на БКП в Коминтерна. След Деветоюнския военно-фашистки преврат 1923 е арестуван и интерниран. Заболява тежко и умира от туберкулозен менингит във Виена. — 286, 409.

Попов — полицейски пристав в с. Новоселци (дн. гр. Елин Пелин),

командирован в Перник по време на стачката (1906). — 101, 406.

Ралев, Петко (1878—1937) — деец на учителското социалдемократическо движение. Взема участие в селските вълнения против десетъка (1899—1900). Член на БРСДП. След очистването на партията от общоделците (1903) застава на страната на тесните социалисти, но през 1905 се присъединява към анархолибералите и е изключен от партията. Влиза в широкосоциалистическата партия. През 1920 е приет за член на БКП (т. с.). След Септемврийското антифашистко въстание 1923 се оттегля от политическа дейност. — 65.

Савлаков, Иван Георгиев (1879—1924) — партийен и синдикален деец, един от първите социалисти в Пазарджик. Участник в партийни конгреси през първото десетилетие на XX век. Делегат е на учредителния конгрес на ОРСС (1904). През 1923 е партийен секретар в Пазарджик; участва активно в подготовката на Септемврийското антифашистко въстание. Арестуван на 12 септ. 1923, умира вследствие на жестоките инквизиции. — 397.

Сакаров, д-р Никола Илиев (1881—1943) — политически деец. Икономист. Секретар на българската студентска социалдемократическа група в Берлин (1902). На XIV конгрес на БРСДП (т. с.) е определен за делегат на партията на Шутгартския конгрес на II интернационал (1907). През 1908 като един от водачите на прогресистите е изключен от партията. Преминава в БРСДП(о). Като представител на широките социалисти е избран в Народното събрание и в Софийския общински съвет. През 1919 е приет отново за член на партията. След Септемврийското антифашистко въстание 1923 застава на ликвидаторски позиции, за което е изключен завинаги от БКП. Управител е на БЗК банка. По време на Втората световна война 1939 — 1945 е на антифашистки позиции. — 50, 409.

Сизиф — в древногръцката митология цар на Коринт, наказан заради измама на боговете вечно да тласка в тартара нагоре по планински склон скален отломък, който, преди да стигне върха, се търкулва обратно. Наричателно за непрекъснатата, тежка и безплодна работа. — 256.

Спас — кръчмар в Перник. По време на стачката (1906) е в услуга на минната дирекция. — 94.

Станкович, Йеленко — сръбски предприемач, набирал работници от Пирот за фабриката на братя Балабанови в с. Кочериново (1909) — 377.

Статков, Ставри — 364.

Стойков, Стоян (1875—1921) — деец на революционното работническо движение. Работи в мина Перник, а по-късно в София. По време на пернишката стачка (1906) е член на стачния комитет. За активна дейност по време на Транспортната стачка 1919—1920 е уволнен от работа. Застрелян при неизвестни обстоятелства. — 93.

Стоянов, М. — металоработник. На V конгрес на ОРСС (1908) е избран за член на Синдикалния комитет. — 347.

Стоянчов, Я. Д. — окръжен управител на Бургас (1909). — 360.
Талев — София. — 184.

Теодоров, Теодор (1859—1924) — буржоазен политически деец. Юрист. Завършва право в Париж. Един от водачите на Народната (народняшка) партия, от 1920 — на Обединената народнопрогресивна партия. Министър на финансите в кабинета на К. Стоилов (1897—1899) и в кабинета на Ив. Евстр. Гешов и д-р Ст. Данев (1911—1913); министър на въшните работи в кабинета на Ал. Малинов (1918); министър-председател (ноем. 1918—окт. 1919). След военно-фашисткия преврат на 9 юни 1923 влиза в Демократическия сговор. — 176.

Тодоров, Георги — миньор. — 364.

Тъпанков, Тодор (неизв.—1919) — един от първите социалисти. До 1904 е секретар на партийната организация в Русе. През 1905 е изключен от партията като анархолиберал. Води разложителна дейност в синдикатите. В края на 1911 е отговорен редактор на в. «Напредък», излизал под ръководството на Кр. Раковски. — 55.

Хаджисотиров, Борис Сотиров (1872—1923) — партийен деец. Юрист. Член на БРСДП от 1899. Като ученик в Казанлъшкото педагогическо училище участва в марксистки кръжок (1891—1894). Завършва право в Лозана, където се свързва с руски емигранти-марксиста и се запознава с Г. В. Плеханов. След завръщането си (1898) става адвокат. По негова инициатива е основана Самоковската партийна организация (1899). Член на Контролната комисия на ЦК (1905—1914, 1919—1923). Многократно е избран за общински съветник (1901—1902, 1905—1908, 1910—1915). През 1912—1919 е окръжен съветник, а през 1913 и 1919—1923 — народен представител. Един от ръководителите на Самоковската комуна (1910—1912). Участва в историческото заседание на ЦК на БКП (т. с.) на 5—7 авг. 1923 и работи активно по подготовката на Септемврийското антифашистко въстание. Арестуван на 12 септ. и убит зверски край р. Крива вода до Самоков. — 127, 226.

Христов, Иван — член на Контролната комисия при Софийската партийна организация (1905—1906). — 423.

Цанков, Асен (1883—1969) — политически и кооперативен деец, един от най-изявените представители на десния опортюнизъм в България. Юрист. Още с влизането си в БРСДП (1898) застава на опортюнистически позиции. По време на борбата на революционните марксиста против общоделците (1900—1903) пише статии, в които защитава общоделството. През 1904 е един от учредителите на Централната синдикална комисия при ЦК на широкосоциалистическата партия. Общински съветник в София (1911—1914). Народен представител в XVI ОНС (1913). Посреща враждебно Октомврийската революция 1917. След военно-фашисткия преврат на 9 юни 1923 влиза в Демократическия сговор. В периода на Втората световна война 1939—1945 е на прохитлеристки позиции. Яростен

противник на социалистическата революция в България. След 9 септ. 1944 е в редовете на дясната буржоазна опозиция, противник на мероприятията на правителството на Отечествения фронт. — 47, 48.

Цветков, Хр. — 364.

Чирич, Мата — сръбски предприемач, набирал работници от Пирот за фабриката на братя Балабанови в Кочериново (1909). — 377.

Чолаков — служещ от мина «Плакалница». — 378.

Шангов, Стоян С. (1867—1925) — буржоазен журналист, редактор на вестниците «Отзив», «Епоха», «Вечерна поща» и др. — 79, 80, 81, 82, 83.

Шаря — псевдоним на генерал Рачо Петров, който като министър-председател (1903—1906) сключва заедно с военния министър генерал Михаил Савов сделка (1903) за закупуване на патрони, от която са лично облагодетелствувани. Стига се до съдебен процес. — 416

Шахбазян, Степан Гарабед (1883—1923) — партийен деец. Ученик на Д. Благоев в пловдивската мъжка гимназия. Поради липса на средства прекъсва образованието си и става търговски работник. Член на БРСДП от 1901. Секретар на Местния партийен комитет в Пловдив (1910—1915) и на Окръжния комитет (1919—1921). По време на Първата световна война 1914—1918 води активна антивоенна пропаганда сред войниците на Южния фронт. Делегат на редица партийни и синдикални конгреси. На I конгрес на БКП (т. с.) (1919) е избран за член на Висшия партийен съвет (1919—1920). През 1921—1922 посещава Съветска Армения. Арестуван в навечерието на Септемврийското антифашистко въстание 1923, измъчван и убит жестоко в полицията — 347.

Яначков, Йордан (П р о л е т а р и а т а) — партийен и синдикален деец от Враца. — 364.

Янулов, Илия Димитров (1880—1962) — общественик, учен-социолог, икономист и юрист; член-кореспондент на БАН (1936). Професор в Юридическия факултет на Софийския университет «Кл. Охридски». Член на БРСДП от началото на века. Работи с Георги Димитров в Работническото печатарско дружество (1900—1903). След очистването на партията от общоделците (1903) остава в партията на широките социалисти. Редактор е на вестниците «Работническа борба», «Български печатар» и «Железничарско съзнание» — всички с опортюнистическа насоченост. Избиран многократно за народен представител (1911—1931). При вливането на БРСДП в БКП (1948) става член на БКП. По-важни трудове: «Социалната политика в България през време на войната 1915—1918», «Международно трудово право» (1950), «Икономически основи на Кодекса на труда и неговото въздействие върху социалистическото изграждане у нас» (1956) и др. — 35, 36, 491.

ГЕОГРАФСКИ ПОКАЗАЛЕЦ

- Австралия — 179.
 Австрия — 167, 183, 194, 271
 Авня — 179.
 Айтос, гр. — 189, 237, 295
 Америка — 179.
 Англия — 297.
 Асеновград, гр. (вж Станимака).
 Африка — 179.
- Балчик, гр. --- 508.
 Баня Костенец, гара (дн. гр. Костенец) -- 189.
 Батановци, с. (дн. Темелково, кв. на Перник) — 95.
 Бела вода, с. (дн. прис. към Перник) — 143.
 Бельово, с. (дн. гр. Белово) — 189.
 Берковица, гр. — 215, 251.
 Богданов дол, с., Пернишки окръг — 95.
 Борушица, с., Старозагорски окръг -- 373.
 Ботевград, гр. (вж Орханне).
 Брезник, гр. — 189.
 Брюксел, гр. (Белгия) — 362.
 Бургас, гр. — 189, 237, 257, 258, 302, 321, 360.
 Бучино, с., Софийски окръг — 95.
 България — 63, 64, 66, 68, 73, 82, 111, 121, 129, 144, 150, 155,
 157, 158, 160, 164, 165, 167, 181, 194, 213, 227, 257, 265, 286, 288,
 293, 311, 329, 356, 369, 371, 373, 377, 404, 414, 431, 445, 448,
 451, 452, 453, 457, 464, 467, 468, 472, 475, 476, 478, 489, 508,
 513, 516, 518.
 Бяла, гр. — 251.
 Бяла Слатина, гр. — 466.
- Варна, гр. — 74, 156, 157, 185, 214, 257, 295, 299, 301, 302, 303,
 304, 341, 380, 447, 467, 514.
 Велико Търново, гр. (вж Търново).
 Видин, гр. — 235, 302.
 Витановци, с., Пернишки окръг — 95

- Враца, гр. — 157, 235, 291, 295, 302, 447, 481, 511.
Габрово, гр. — 157, 189, 206, 214, 237, 247, 286, 289, 301, 302, 303, 304, 472, 509.
Германия — 61, 71, 84, 85, 139, 167, 177, 178, 194, 281, 362.
Горна Оряховица, гр. — 189, 302.
Добрич, гр. (дн. Толбухин) — 295, 302, 466, 479, 508.
Долна баня, с. (дн. град) — 189, 237.
Дряново, гр. — 302.
Дупница, гр. (дн. Станке Димитров) — 295, 302, 427, 447, 451, 466, 479, 509.
Европа — 179.
Елена, гр. — 237.
Елисейна, с., Врачански окръг — 364, 379.
Ески Джумая, гр. (дн. Търговище) — 479, 508.
Иваново, с. — 302.
Италия — 167, 194.
Каваклии, гр. (дн. Тополовград) — 302.
Казанлък, гр. — 189, 237, 291, 302, 304.
Калкас, с. (дн. прис. към Перник) — 95.
Калофер, гр. — 302.
Карлово, гр. — 302, 303, 304.
Карнобат, гр. — 189, 237, 295.
Кочериново, с., Кюстендилски окръг — 189, 230, 377, 427
Кралев дол, с., Пернишки окръг — 95.
Кримичау, гр. (ГДР) — 61.
Кюстендил, гр. — 209, 238, 295, 311, 315, 373, 427, 447, 481.
Ловеч, гр. — 302.
Лом, гр. — 57, 215, 235, 295, 427.
Лондон, гр. (Англия) — 362.
Манчестър, гр. (Англия) — 214.
Михайловград, гр. (вж Фердинанд).
Мошино, с., (дн. прис. към Перник) — 95.
Никопол, гр. — 295.
Нова Загора, гр. — 189, 302.
Орханлие, гр. (дн. Ботевград) — 302.
Оряхово, гр. — 295, 302.
Пазарджик, гр. (вж. Татар Пазарджик) — 397.
Панагюрище, гр. — 189, 302, 303.
Париж, гр. (Франция) — 174, 189, 362.
Перник, гр. — 97, 101, 113, 115, 143, 151, 153, 222, 223, 232, 235, 260, 406, 412, 420.
Пещера, гр. — 189, 237, 302.
Пирот, гр. (Югославия) — 337.
Плакалница, мина, Врачански окръг — 235, 364, 378, 379.
Плевен, гр. — 73, 217, 233, 251, 265, 295, 302, 331, 341, 347, 440, 441, 443, 447, 467, 481, 484.

Пловдив, гр. — 73, 115, 120, 156, 157, 183, 209, 214, 215, 217, 233, 251, 257, 258, 270, 281, 291, 295, 299, 302, 304, 313, 341, 347, 466, 479, 508, 513.

Радомир, гр. — 189, 209, 311, 315.

Разград, гр. — 302.

Румъния — 271, 272, 326.

Русе, гр. — 55, 57, 73, 115, 120, 156, 157, 164, 185, 217, 251, 257, 258, 295, 301, 302, 447, 449, 451, 479, 484, 508.

Самоков, гр. — 157, 189, 233, 237, 295, 479, 508.

Свищов, гр. — 235.

Севлиево, гр. — 295, 302.

Сестримо, с., Пазарджишки окръг — 189.

Силистра, гр. — 302.

Сливен, гр. — 73, 115, 120, 213, 217, 251, 265, 291, 295, 301, 302, 303, 320, 351, 352, 359, 360, 402, 403, 466, 479, 511.

Солун, гр. (Гърция) — 509.

София, гр. — 41, 42, 47, 73, 74, 86, 89, 93, 99, 101, 115, 120, 129, 151, 156, 157, 164, 185, 199, 213, 214, 217, 227, 232, 233, 244, 251, 257, 258, 261, 267, 270, 271, 281, 289, 291, 295, 299, 301, 302, 303, 313, 321, 331, 343, 377, 408, 415, 416, 422, 446, 448, 451, 453, 456, 466, 467, 469, 475, 476, 484, 485, 489, 511, 512, 515.

Станимака, гр. (дн. Асеновград) — 215, 295, 302.

Стара Загора, гр. — 69, 232, 295, 302, 321, 378, 453, 466, 508.

Сърбия — 167, 191, 271, 359, 439.

Татар Пазарджик, гр. (дн. Пазарджик) — 209, 302.

Темелково, с. (дн. кв. на Перник) (вж Батановци).

Толбухин, гр. (вж Добрич).

Тополовград, гр. (вж Каваклини).

Троян, гр. — 115, 251, 302.

Трън, гр. — 189.

Турция — 301.

Тутракан, гр. — 157, 189, 302.

Търговище, гр. (вж Ески Джумая).

Търново, гр. (дн. Велико Търново) — 209, 295, 301, 373, 484.

Фердинанд, гр. (дн. Михайловград) — 251.

Франция — 195.

Харманли, гр. — 189, 237, 302.

Хасково, гр. — 215, 238, 291, 295, 302, 304, 466.

Църква, с. (дн. Даскалово, кв. на Перник) — 95.

Чирпан, гр. — 189, 237, 302.

Шипка, с. (дн. град) — 302.

Шумен, гр. — 251, 295, 302, 304, 358, 427.

Щутгарт, гр. (ФРГ) — 234, 269.

Ямбол, гр. — 291, 302.

ДАТИ ОТ ЖИВОТА И ДЕЙНОСТТА НА ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

юни 1882—юни 1909

1882

Юни, 18 Роден Георги Димитров в семейството на Параш-
с. *Ковачевци,* кева Досева — Димитрова и Димитър Михайлов
Радомирско като първороден син.
(дн. в Пер-
нишки окръг)

1883

Началото Семейството се преселва в града, където се раж-
на годи- да второто дете — Магдалина (1884)
ната
Радомир

1886

София Семейството се премества в столицата и живее
на ул. «Княз Борис I» и ул. «Солунска» (дн. «В
Коларов»), където се ражда Никола (1886).

1888

София Родителите с децата Георги, Магдалина и Нико-
ла се настаняват в собствен дом на ул. «Опъл-
ченска» 66. Тук се раждат и другите пет деца —
Любомир (1889), Костадин (1892), Борис (1894),
Тодор (1896) и Елена (1903).

1889

Септември, 15 Г. Димитров става ученик в I отделение (I клас)
София в училище «Св. Климент Охридски» на пл. «Въз-
раждане» в кв. «Ючбунар».

1894

Септември
София Постъпва на работа като словослагател в печатницата на Ив. Г. Цуцев. По-късно работи в печатниците «Напредък», «Либералний клуб», «Говедаров» и др.

Ноември
София Приет за член на Централния работнически печатарски синдикат в София, основан под ръководството на БРСДП на 5—8 ноем. 1894.

1895

Януари, 9
София Участва за първи път в стачка на работниците от печатница «Либералний клуб».

1896

София Заедно със свой другар издава малък сатиричен вестник «Кукуригу», насочен срещу безчестие-то, демагогията и лицемерието на евангелисткото духовенство.

1898

Април
(май)
София Отказва да набере статия с антиработническо съдържание на лидера на Либералната партия В. Радославов.

1899

Май, 2
София Приет за член на Работническото печатарско дружество в София. Избран е за библиотекар.

1901

Началото
на годината
София Избран за член на Настоятелството на Работническото печатарско дружество в София

1902

Януари, 12
София Избран за сметководител на Настоятелството на Работническото печатарско дружество в София.

Пролетта
София Приет за член на БРСДП от Софийската партийна организация в клуба на ул. «М. Луиза» 45 (дн. бул. «Г. Димитров»).

Юли, 7
София Присъствува на отчетното събрание за II тримесечие на 1902 на Работническото печатарско дру-

жество, за което изпраща дописка във в. «Печатар», бр. 11, 16 юли 1902.

Октомври, 6 Изнася отчет за III тримесечие на Настоятелството на Работническото печатарско дружество пред общо дружествено събрание.
София

1903

Януари, 12 Изказва се на общото годишно събрание на Работническото печатарско дружество за необходимостта дружественият вестник «Български печатар» да се издава редовно и да служи като организатор и възпитател на печатарските работници. Избран за член на Контролната комисия на дружеството.
София

Февруари Включва се в състава на 53-мата членове на Софийската партийна организация, които скъсват решително с общоделците и застават на страната на Д. Благоев, Г. Кирков и Г. Георгиев; на 23 февр. напускат организацията и създават нова организация на основата на революционния марксизъм.
София

Март, 2 Изказва се на събрание на Работническото печатарско дружество против опитите на общоделците да разложат дружеството и да го превърнат в реформистко.
София

Юни, 12 и 19 В бр. 39 и 40 на в. «Работнически вестник» излиза за статията на Г. Димитров «Опортюнизмът и синдикатите (Софийското печатарско работническо дружество)» — първата статия в органа на БРСДП, в която разобличава разложителната дейност на общоделците сред печатарските работници.
София

Втората половина на годината Постъпва на работа като словослагател в печатницата на Американския колеж.
Самоков

Края на годината Участва в образуването на марксистки кръжок от ученици на Държавното железарско училище, пред който изнася лекции за социализма.
Самоков

Самоков Създава марксистки кръжок в Американския колеж. За водената социалистическа пропаганда е уволнен от работа и се завръща в София.

1904

- Юли, 12* *София* Изнася тримесечен отчет за дейността на Работническия печатарски синдикат на общо събрание на синдиката. Избран е за делегат на учредителния конгрес на Общия работнически синдикален съюз (ОРСС).
- Юли, 18—21* *Пловдив* Участвува в работата на XI конгрес на БРСДП (т. с.) като делегат на Софийската партийна организация.
- Юли, 18* *Пловдив* Избран от конгреса за член на Комисията по печата, в която влизат ръководителите на БРСДП (т. с.) Д. Благоев, Г. Кирков и Г. Бакалов.
- Юли, 21—22* *Пловдив* Делегат на учредителния конгрес на ОРСС.
- Юли, 21* *Пловдив* Избран за член на секретариата на конгреса и за член на комисията по проектоустава на ОРСС.
- Юли, 22* *Пловдив* Избран от конгреса за член на Синдикалния комитет на ОРСС, става член на Общия работнически съвет на ОРСС, съставен от членовете на ЦК на БРСДП (т. с.) и на Синдикалния комитет.
- Юли, 27* *София* Участвува в първото заседание на Общия работнически съвет, на което се решава да се издаде «Манифест към българските работници» във връзка със създаването на ОРСС.
- Август, 6* *София* Изнася доклад пред общото извънредно събрание на Работническия печатарски синдикат за работата и решенията на учредителния конгрес на ОРСС.
- Август, 14* *София* Участвува в заседание на Синдикалния комитет на ОРСС, на което се решава да се издаде Уставът на ОРСС. Обсъжда се въпросът за създаване на бюро за безработни.
- Август, 15* *София* Присъствува на събрание на Софийската партийна организация, на което той и останалите избрани от организацията делегати правят отчет за работата и решенията на XI конгрес на БРСДП (т. с.).

1905

- Януари, 18* *София* Избран за член на Контролната комисия на Работническия печатарски синдикат от общото събрание на синдиката.

- Февруари, 16** Изнася сказка на тема «Законът за женския и детския труд» пред общо събрание на Работническия печатарски синдикат.
София
- Април, 10, 12** Говори пред общи събрания на Работническия шивашки синдикат и на Работническия печатарски синдикат за значението на Празника на труда Първи май.
София
- Юли, 31 —** Делегат на XII конгрес на БРСДП (т. с.).
август, 4
София
- Юли, 31** Избран за член на комисията по изработване на правилника за вътрешния ред на XII конгрес на БРСДП (т. с.).
София
- Август, 1** Изказва се пред конгреса по отчета на ЦК на БРСДП (т. с.) и против фракционната дейност на анархолибералите.
София
- Август, 4—6** Делегат на II конгрес на ОРСС, избран от Софийския керамичен синдикат.
София
- Август, 4** Избран заедно с Хр. Кабакчиев в комисията по изработване на вътрешния правилник на конгреса на ОРСС.
София
- Август, 5 и 6** Изказва се пред конгреса по отчета на Синдикалния комитет, по отчетността в местните синдикати и се обявява против стихийното основаване на синдикални организации.
София
- Август, 6** Преизбран за член на Синдикалния комитет и за член на Общия работнически съвет. Синдикалният комитет на първото си следконгресно заседание го избира за деловодител на ОРСС.
София
- Август, 26** Избран на общо събрание на Работническия печатарски синдикат за председател на синдиката.
София
- Септември, 23** Подписва заедно с другите членове на Общия работнически съвет — Д. Благоев, Г. Кирков, Г. Георгиев, В. Коларов, Хр. Кабакчиев и др., Манифест към българските работници по повод влизането в сила на Закона за защита на женския и детския труд.
София
- Октомври, 29—30** Участва с доклад и изказвания в конференция на настоятелствата на Българското типографско дружество, Българското печатарско дружество
София

и Работническия печатарски синдикат за обсъждане възможностите за обединяване на печатарските синдикални организации. Отстоява позицията на БРСДП (т. с.) по въпроса за обединяване. о и се изказва за принципите, върху които трябва да се изгради бъдещата организация.

- Октомври* Участвува в учредяването на професионална организация на миньорите.
Перник
- Ноември* Като секретар на Софийската партийна организация ръководи четири поредни партийни събрания, на които изобличава дезорганизаторската роля на анархолибералите и посочва, че с антипартийното си поведение те пречат за разгръщане дейността на организацията.
София
- Декември, 11* Изнася беседа «Предстоящата демонстрация против Еснафския закон» пред събрание на печатарските работници.
София
- Декември, 18* Говори пред протестно събрание на тема «Законът за еснафските сдружавания и финансовата политика на правителството».
Кюстендил
- Декември, 29—31* Изнася беседи пред работнически събрания, в които изобличава антипартийното поведение на анархолибералите и подпомага дейността на синдикатите и местната партийна организация. Посреща Нова година в семейството на Йордан Кънев — секретар на местната партийна организация.
Сливен

1906

- Януари, 1* Говори пред работническо събрание за ролята на синдикатите в класовите борби на пролетариата и изобличава анархолибералите.
Ямбол
- Януари, 7* Пише писмо до Г. Кирков за незадоволителната дейност на местната партийна организация, за основаването на работнически синдикат и за състоянието на учигелската социалдемократическа група.
Варна
- Януари, 12 и 14* Изнася доклади пред публични работнически събрания, организирани от местната партийна организация, за синдикалното движение, за пропагандата и агитацията в синдикатите, за борбата в защита на класовите интереси на пролетариата.
Русе

- Януари**
Варна Говори пред събрание на настоятелствата и контролните комисии на синдикатите за положението на работническите организации и за отрицателното влияние на изключените от партията анархо-либерали върху организирането на работниците
- Февруари, 16**
София Изнася сказка на тема «Законът за женския и детския труд» пред общо събрание на Работническия печатарски синдикат.
- Февруари, 22**
София Произнася реч пред публично събрание в цирк «България» на тема «Първи май и борбите на пролетариата».
- Май, 17**
София Произнася реч пред публично събрание за борбата на железничарските работници.
- Май, 28**
София Говори пред общо работническо събрание за ролята на ОРСС при организиране просветата и професионалните борби на българските работници.
- Юни, 14**
София Изнася реферат на тема «Организация на работническите стачки» пред общо синдикално събрание.
- Юни, 18 —**
юли, 24
Перник —
София Организира и ръководи като член на Синдикалния комитет на ОРСС и по пълномощие на ЦК на БРСДП (т. с.) стачката на пернишките миньори — най-голямата стачна борба на българския пролетариат през десетилетието.
- Юни, 28**
София Ръководи делегация от стачници в Министерството на търговията, промишлеността и труда за връчване на министъра исканията на стачкуващите рудничари.
- Юли, 1**
София Във в. «Работнически вестник», бр. 81, излиза статията на Г. Димитров «Класовата борба в Перник», в която разкрива причините за борбата на миньорите и твърдото държане на стачниците, отстояващи своите класови интереси въпреки полицейския терор.
- Юли, 4**
Перник Арестуван и заедно с други членове на стачния комитет и агитатори изпратен под стража в София. Освободен на следващия ден, веднага се връща в Перник.
- Юли, 11**
Перник Изпраща телеграма до министрите на вътрешните работи и на търговията, промишлеността и труда

- против полицейския терор и масовите насилни срещу стачкуващите миньори.
- Юли, 30—* Участвува в работата на XIII конгрес на БРСДП
август, 2 (т. с.) като делегат на Софийската партийна ор-
Сливен ганизация.
- Август, 1* Председателствува следобедното заседание на
Сливен XIII конгрес на партията. Предлага резолюции «По организацията на партията» и «По партийната агитация и пропаганда»; прави допълнение към резолюцията «По Закона за защита на женския и детския труд».
- Август, 2—4* Участвува в работата на III конгрес на ОРСС
Сливен като делегат на Софийския металоработнически и керамичен синдикат.
- Август, 2* Докладва отчета на Синдикалния комитет за
Сливен състоянието на организациите, за просветната дейност, стачните борби, синдикалния печат и международните връзки на ОРСС.
- Август, 3* Изказва се по разискванията във връзка с отчет-
Сливен та; обръща внимание на синдикалните организации да засилят работата си за издигане класовото съзнание и просветата на работниците. Преизбран за член на Синдикалния комитет на ОРСС и за деловодител на съюза.
- Август, 23* В. «Работнически вестник», бр. 2, публикува
София Годишен отчет за състава, дейността и финансовото състояние на Работническия печатарски синдикат в София от 1 юли 1905 до 1 юли 1906, изготвен от Г. Димитров.
- Август, 26—27* Посещава пернишките села Кралев дол, Дивотино, Бела вода, Батановци, Мошино и др. и изнася беседи за антирабочническата политика на правителството и бруталността на дирекцията на мина «Перник» спрямо борещите се рудничари.
- Септември,* Държи сказки пред публични събрания, свикани от местната партийна група — «Синдикалното
20—21 движение и социалдемокрацията» и «Нуждата от
Видин организиране на социалистически синдикати».
- Септември, 22* Говори пред публично събрание, организирано
Лом от местната партийна организация, на тема «Еснафският закон и тактиката на социалдемокрацията».

- Септември, 24* Говори пред публично събрание на тема «Синдикалното движение и социалдемокрацията».
Свищов
- Септември, 27* Държи сказка пред конференция на общари на тема «Ползата от синдикирането на общарските работници».
Видин
- Септември, 30* Г. Димитров сключва брак с Люба (Любница)
Плевен Ивошевич.
- Октомври, 16* Произнася реч пред работниците от мина «Плакалница» за защита на техните права след неуспешната стачка.
- Ноември, 14—15* Произнася речи на тема «Политиката на днешното правителство и работническата класа» пред публично събрание, организирано от Местния партнен комитет, и «Еснафският закон и предстоящата борба против него» — пред работническо събрание.
Враца

1907

- Февруари, 6* Пише писмо до Настоятелството на Работническото типографско дружество, с което протестира против неговото поведение спрямо членовете на Работническия печатарски синдикат, систематически бойкотирани при постъпването им на работа в печатниците.
София
- Март* Работи върху проекта за устав на Работническия печатарски съюз в България.
София
- Март* Изнася реферати пред общи събрания на печатарските работници на тема «Организацията на Работническия печатарски съюз» и «Сегашното политическо положение в Работническия печатарски синдикат».
София
- Април, 10* Говори пред общо работническо събрание в София за значението на Международния празник на труда Първи май.
София
- Април, 23* Заедно с Г. Кирков изпраща поздравителна телеграма от името на ОРСС до IV конгрес на Общия работнически съюз в Сърбия.
София
- Април, 29* Произнася реч на тема «Днешният политически момент и работническата класа» пред публично събрание, свикано от местната просветна група.
Бургас

- Май, 8—9* Произнася речи на тема «Положението на работническата класа в България и нейните задачи» пред общо работническо събрание, свикано от местната партийна организация, и «Днешното политическо положение и задачите на работническата класа» — пред публично събрание.
- Май, 12* Произнася реч на тема «Политическото положение и работническата класа» пред събрание, свикано от Местния партнен комитет.
- Май, 21—22* Изнася реферат и сказка на тема «Общото положение на страната и работническата класа» и «Христо Ботев и социализмът» пред събрания, свикани от местната партийна организация.
- Май, 25* Участвува в заседание на Синдикалния комитет, на което се обсъжда дневният ред на предстоящия IV конгрес на ОРСС.
- Май, 29* Говори пред работническо събрание, свикано от просветната група, на тема «Положението на работническата класа и тактиката на социалдемокрацията».
- Юни, 15* Изнася реферат в Работническия клуб на тема «Нуждата от професионални съюзи у нас и тяхната организация».
- Юни, 28 и 27* В. «Работнически вестник» публикува статията на Г. Димитров «Нуждата от професионални съюзи у нас и тяхната организация», в която се изясняват принципите за изграждане на централизирани професионални съюзи в България.
- Юли, 8—11* Делегат на XIV конгрес на БРСДП (т. с.), избран от Софийската партийна организация.
- Юли, 9—10* Изказва се пред конгреса по реферата на Хр. Кабакчиев «Организацията на устната и печатната пропаганда и агитация», по отчета на ЦК и по други въпроси.
- Юли, 12—14* Делегат на IV конгрес на ОРСС, избран от Берковския смесен синдикат.
- Юли, 12* Докладва пред конгреса Отчета на Синдикалния комитет за състоянието и състава на ОРСС, организационната и просветната дейност на съюза, за стачните борби, международните връзки, финансовото положение и взаимоспомагателната дейност на съюзните организации.

- Юли, 14** Изнася реферат пред конгреса на тема «Нуждата от професионални съюзи у нас и тяхната организация» и предлага резолюция по реферата.
Плевен
- Юли, 27** Избран на годишно събрание за председател на Централното настоятелство на Работническия печатарски съюз.
София
- Август, 31** Като представител на работниците-печатари подписва договор със собственика на печатница «Гражданин» за спазване на 8-часов работен ден, редовно изплащане на заплатите, спазване на неделната почивка и др.
София
- Септември, 23** Изнася сказка на тема «Противоработническата политика на днешното правителство» пред публично събрание в кв. «Коньовица», свикано от Местния партийен комитет на БРСДП (т. с.).
София
- Октомври, 10** Прави отчет на Централното настоятелство на Работническия печатарски съюз за I тримесечие на съюзната година (юли, август, септември).
София
- Октомври, 24** Произнася реч на тема «Обединение на синдикалното движение» пред публично събрание, организирано от местната партийна организация.
Варна
- Декември, 19** Запознава се с обстановката и с положението на миньорите след обявената на 17 дек. стачка. Арестуван от полицията; поради протеста на работниците е освободен същия ден.
Перник
- Декември, 23** Г. Димитров публикува в «Работнически вестник», бр. 39, статията «Кървавата разправа в Перник», в която разкрива беззаконията на минната дирекция, бруталността и терора на държавната власт и посочва, че силата на работниците е в организацията, не в стихийните бунтове.
София

1908

- Януари, 19—20** Изнася беседи и доклади пред събрание на местната партийна организация и на конференция на настоятелствата на синдикатите за «Предстоящите избори и социалдемократията» и за отношенията между организираните работници в професионалните съюзи.
Кюстендил
- Февруари, 12** Говори пред стачкуващите рудничари за положението на работниците, за организацията на
Перник

- стачките и за работническите искания към дирекцията на мината и към правителството. Избран е за ръководител на стачката като член на стачната комисия при Синдикалния комитет на ОРСС.
- Февруари, 29*
София Избран за член на партийния комитет на Софийската партийна организация на заседание на комитета.
- Март, 2*
Перник Говори пред общо работническо събрание в Перник на тема «Организацията и задачите на Рудничарския синдикат».
- Март, 16*
София Произнася слово пред публично събрание в кв. «Перловец» на тема «Значението на предстоящите избори за работниците».
- Март, 19*
София Говори пред квартално събрание, организирано от Местния партисн комитет, за положението на работниците в кв. «Лозенец» и кв. «Перловец» и задачите на работническите организации.
- Април, 6*
София Произнася реч на предизборно събрание, свикано от Местния партиен комитет в кв. «Дразмахала», на тема «Правителството, опозицията и работниците».
- Април, 15*
София Произнася реч пред публично събрание в кв. «Ючбунар», организирано от Местния партиен комитет, на тема «Реакционната политика на Народната партия, прикривана зад маската на демокрацията».
- Април, 22*
София Произнася четири речи в различни квартали на столицата за значението на Празника на труда Първи май за работническите борби.
- Април, 27*
София Говори на тема «Общинските избори и работническите искания» пред събрание, свикано от Местния комитет на БРСДП (т. с.) в кв. «Дразмахала».
- Май, 11*
София Произнася реч на тема «Положението на работническата класа в съвременното общество» при откриване на игрището на работническото гимнастическо дружество «Младеж» в кв. «Ючбунар».
- Май, 22*
с. Новоселци
(дн. гр. Елин Пелин) Говори пред стачкуващите работници от фабрика «Изида» за тяхното положение и нуждата от създаване на синдикат.

- Юни, 27**
София В «Работнически вестник», бр. 90, излиза статията на Г. Димитров «Професионалните съюзи и нашите противници», в която се обявява за засилване дейността на социалистическите синдикати и критикува привържениците на «неутралните синдикати».
- Юли, 15**
София Във в. «Работнически вестник», бр. 91, излиза статията на Г. Димитров «Два нови професионални съюза» по повод създаването на Текстилният и Тютюноработническият съюз.
- Юли, 20—23**
Габрово Делегат на XV конгрес на БРСДП (т. с.), избран от Софийската и Дупнишката партийна организация.
- Юли, 22**
Габрово Изказва се пред XV конгрес. Избран в комисията по изработване на резолюция по реферата на Г. Кирков за тактиката на партията в изборите.
- Юли, 23—24**
Габрово Избран за председател на първото годишно събрание на Работническият печатарски съюз. Произнася встъпително слово и се изказва по отчета и за състоянието на съюза и ръководените от него стачни борби.
- Юли, 23—25**
Габрово Делегат на V конгрес на ОРСС, избран от Дупнишкия смесен синдикат.
- Юли, 24**
Габрово Докладва «Годишен отчет за състава, дейността, борбите и финансовото състояние на ОРСС от 10 юли 1907 до 15 юли 1908». Изказва се по доклада на мандатната комисия.
- Юли, 25**
Габрово Прави предложение пред конгреса за изменения на съюзния устав и правилник. Изказва се по разискванията по отчета и препоръчва да се заздравят връзките между Синдикалният комитет и синдикалните организации. Преизбран е за член на Синдикалният комитет и за деловодител на съюза.
- Юли, 28**
Търново Присъствува на конференция, свикана от Работническият смесен синдикат и шивашката група; разяснява решенията на XV конгрес на БРСДП (т. с.) и на V конгрес на ОРСС и дава упътвания по организацията на социалистическата просвета сред работниците и за укрепване на синдикатите.
- Август, 12**
София Съобщение във в. «Работнически вестник», бр. 8, за решението на XV конгрес на БРСДП (т. с.)

- отделът «Синдикално движение» на партийния орган да се урежда от Синдикалния комитет и всички дописки и материали да се изпращат до Г. Димитров на ул. «Цар Симсон» 58.
- Август, 17* Говори пред общо събрание на каменоделската секция в кв. «Павлово» във връзка с борбата за 8-часов работен ден.
София
- Септември, 13* Изнася сказка пред работническото гимнастическо дружество «Младеж» на тема «Поуката от стачката на Източните железници».
София
- Септември, 19* Изнася сказка в Работническия клуб на тема «Изкуството и социализмът».
Пловдив
- Октомври, 29* Произнася реч пред протестно събрание, организирано от БРСДП (т. с.) в Работническия клуб на тема «Локаутът в Сливен и беснуването на полицията».
София
- Ноември, 4* Говори пред публично събрание, свикано от Централното настоятелство на Работническия печатарски съюз, за стачката в Придворната печатница.
София
- Ноември, 16* Говори пред събрание на шивашките работници в работническия клуб на тема «Положението на шивашките работници при работа на парче и посредничеството».
София
- Декември, 10* Изнася беседа на тема «Целите и задачите на работническите гимнастически дружества», организирана от дружество «Младеж».
София

1909

- Януари, 18* Говори пред общо работническо събрание за задачите на Пернишкия рудничарски синдикат.
Перник
- Януари, 22* Говори пред публично събрание, свикано от БРСДП (т. с.) в работническия клуб «Младеж», кв. «Ючбунар», за борбата на работническата класа против ограничаване правото на сдружаване на работниците.
София
- Януари, 25* Произнася реч пред публично събрание на тема «Противоработническият законопроект за сдружаванията и този за подпомагане на занаятите».
Перник
- Февруари, 1* Изнася беседа пред новоосновените синдикални групи на обушарите, шивачите и печатарите за
Враца

- практическите мерки за засилване и укрепване на групите
- Февруари, 2*
Враца Произнася реч пред общо работническо събрание на тема «Какво донесе демокрацията на работниците».
- Март, 1*
Враца Произнася реч пред публично събрание, свикано от партийната организация, на тема «Обединението на работниците».
- Март, 14*
Перник Произнася реч на вечеринка, устроена от местния Рудничарски синдикат, на тема «Нуждата от организация на работниците».
- Март, 18*
София Изнася реферат пред работническото гимнастическо дружество «Младеж» на тема «Пречките в нашата пропаганда и агитация в София».
- Март, 19*
София Избран в комисията по избора на работнически представител в Софийския комитет на труда от името на ОРСС.
- Март, 19*
София Произнася реч на тема «Кой осуетява избора на работнически представител в София?» пред публично събрание, свикано от Местния партнен комитет в Работническия клуб.
- Март, 29*
София Държи сказка на тема «Партийният печат» на литературно-музикална вечеринка, устроена от Местния комитет на БРСДП (т. с.) в полза на безплатните ученически трапезарии.
- Март, 29—30*
София Участвува в I рудничарски конгрес като представител на Синдикалния комитет на ОРСС. Произнася приветствена реч към делегатите на конгреса. Изнася реферат за исканията на Рудничарския съюз.
- Март, 30*
София Произнася заключителна реч на конгреса, в която очертава задачите на Рудничарския съюз.
- Април, 9*
София Говори за парламентарните избори пред публично събрание, организирано от Местния комитет на БРСДП (т. с.) в кв. «Корубаглар» (дн. «Лозенец»).
- Април, 11*
Перник Произнася реч на тема «Значението на Първи май за работниците» пред открито събрание, организирано от Пернишкия рудничарски съюз.

- Април, 18* Говори в работническия клуб «Младеж» в кв. *София* «Коньовица» при започване на първомайската манифестация.
- Април, 18* Произнася слово в Централния работнически клуб при завършване на първомайската манифестация. *София*
- Май, 23* Говори пред работници в мина «Плакалница» *Елисейна* за дейността на Рудничарския съюз и неговите задачи.
- Май, 24* Нападнат от организирана от Кр. Пастухов шайка в мина «Плакалница»; спасен от рудничарите. *Елисейна*
- Май, 28* Говори пред събрание на рудничари относно причините за намаляване на работата в мина «Перник». *Перник*
- Юни, 7* Изнася реферат пред общо синдикално събрание на тема «Агитацията между индустриалните работници и тяхната организация». *София*
- Юни, 10* Произнася реч пред събрание на рудничарската секция на ОРСС на тема «Нуждата от организиране на работниците». *Перник*
- Юни, 13* Изнася беседа на тема «Нашето отношение към жълтите синдикати» на другарска среща, организирана от ЦК на БРСДП (т. с.) в Работническия клуб. *София*
- Юни, 18* Избран на събрание на стачкуващите работници от въжарската фабрика в кв. «Павлово» за член на стачната комисия. *София*

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР КЪМ СЪЧИНЕНИ ЯТА	7
ПРЕДГОВОР КЪМ ТОМ ПЪРВИ . . .	23
1902	
ЗАДРУЖЕН ЖИВОТ	33
СТАЧКИТЕ НА СДРУЖЕНИТЕ РАБОТНИЦИ-ПЕЧАТАРИ	37
1903	
ОПОРТЮНИЗМЪТ В СИНДИКАТИТЕ (Софийското печатарско работническо дружество)	41
1905	
• ЗНАЧЕНИЕТО НА ПРАЗНИКА НА ТРУДА	49
• ДО НИКОЛА САКАРОВ, <i>20 май</i>	50
• ДО ГЕОРГИ КИРКОВ, <i>11 юли</i>	52
ВТОРИ КОНГРЕС НА ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ (ОРСС). <i>4—6 август</i>	53
1. Изказване по доклада на мандатната комисия. <i>4 август</i>	55
2. Изказване по дейността на Петко Величков. <i>5 август</i>	56
3. Изказване по отчета на Синдикалния комитет. <i>6 август</i>	57
• ЗА ЗАДАЧИТЕ НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СИНДИКАТ	58
• ЗА ОБЕДИНЕНИЕТО НА РАБОТНИЦИТЕ-ПЕЧАТАРИ.	60
• ПО ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНА ЗА ЕСНАФСКИТЕ СДРУЖЕНИЯ	63

1906

• ДО ГЕОРГИ КИРКОВ, 7 януари	65
• ПО ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНА ЗА ЖЕНСКИЯ И ДЕТСКИЯ ТРУД	66
• ДО НАСТОЯТЕЛСТВОТО НА РАБОТНИЧЕСКИЯ СМЕСЕН СИНДИКАТ В СТАРА ЗАГОРА. 12 април	69
• ПРАЗНУВАНЕ НА ПЪРВИ МАЙ	70
СЛЕД ПЪРВИ МАЙ	73
ПЕЧАТАРСКАТА СТАЧКА ПРОТИВ ШАНГОВАТА «ВЕЧЕРНА ПОЩА»	79
ЕДНА «ПРИНЦИПИАЛНА» БОРБА	84
НАВРЕМЕННО РЕШЕНИЕ ВЪРХУ СТАЧКИТЕ . .	88
• ДО ГЕОРГИ КИРКОВ. 23 юни	92
КЛАСОВАТА БОРБА В ПЕРНИК	93
• ЗА ПОЛИЦЕЙСКИТЕ ПРОИЗВОЛИ НАД БОРЕЩИ- ТЕ СЕ РАБОТНИЦИ В ПЕРНИК. 6 юли	96
СТАЧКАТА В ПЕРНИК	97
 ТРИНАДЕСЕТИ КОНГРЕС НА БРСДП (т. с.). 30 юли—2 август	103
1. • Резолюция по организацията на партията. 1 август	105
2. • Резолюция по партийната агитация и пропаганда. 1 август	106
 ТРЕТИ КОНГРЕС НА ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕ- СКИ СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ. 2—4 август	109
1. Отчет на Синдикалния комитет на Общия работни- чески синдикален съюз. 2 август	111
2. • Изказване по доклада на мандатната комисия. 2 ав- густ	131
3. • Изказване по отчетния доклад. 3 август	132
4. • Изказване по проектобюджета. 3 август	134
5. • Реферат по организацията на стачките. 3 август	135
• ПО ПОВОД СТАЧКАТА НА ТРАМВАЙНИТЕ СЛУ- ЖЕЩИ	136

НА «БЪЛГАРСКИ ПЕЧАТАР»	138
* ДО ЙОРДАН ЛЕВКОВ. 25 ноември	143
ДО УПРАВИТЕЛНИЯ КОМИТЕТ НА УЧИТЕЛСКАТА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ. 7 декември	144
БОРБАТА НА ПЕРНИШКИТЕ РУДНИЧАРИ	145

1907

РАБОТНИЧЕСКИЯТ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ	156
* ПОЛИТИЧЕСКОТО ПОЛОЖЕНИЕ И ЗАДАЧИТЕ НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СИНДИКАТ	161
* ЗА НЕОБХОДИМОСТТА ² ОТ РАБОТНИЧЕСКИ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ	164
ОРГАНИЗАЦИЯТА НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ	167
* ПРАЗНУВАНЕТО НА ПЪРВИ МАЙ	171
* ЗНАЧЕНИЕТО НА ПЪРВИ МАЙ	173
ПЪРВИ МАЙ И РАБОТНИЧЕСКИТЕ СИНДИКАТИ	174
ПРАЗНИКЪТ НА ТРУДА	179
* ПО ДЕЙНОСТТА НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СИНДИКАТ	182
НУЖДТА ОТ ПРОФЕСИОНАЛНИ СЪЮЗИ У НАС И ТЯХНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ	185
Ч Е Т И Р И Н А Д Е С Е Т И К О Н Г Р Е С Н А БРСДП (т. с.). 8—11 юли	203
* Изказване по отчета на ЦК на БРСДП (т. с.). 10 юли	205
Ч Е Т В Ъ Р Т И К О Н Г Р Е С Н А О Б Щ И Я Р А Б О Т - Н И Ч Е С К И С И Н Д И К А Л Е Н С Ъ Ю З . 12—14 юли	207
1. Отчет на Синдикалния комитет. 12 юли	209
2. * Изказване по отчета на Синдикалния комитет. 13 юли	237
3. * Изказване по избора на нов Синдикален комитет. 14 юли	239
4. * Изказване по резолюцията за изграждане на централизирани професионални съюзи. 14 юли	240

5. * Резолюция за изграждане на централизирани професионални съюзи. <i>14 юли</i>	241
ДО НАСТОЯТЕЛСТВАТА И КОНТРОЛНИТЕ КОМИСИИ НА СЪЮЗНИТЕ СИНДИКАТИ. <i>20 юли</i>	243
СИНДИКАЛНИЯТ КОНГРЕС	245
ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И СМЕСЕНИТЕ СИНДИКАТИ	250
СЪЮЗЪТ НА КЕЛНЕРИТЕ	255
КЪРВАВАТА РАЗПРАВА В ПЕРНИК	260
ЧЕТВЪРТИЯТ КОНГРЕС НА ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ	265
1908	
ДО УПРАВИТЕЛНИЯ КОМИТЕТ НА УЧИТЕЛСКАТА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ. <i>26 март</i>	270
* ДО ОБЩАТА КОМИСИЯ НА РУМЪНСКИТЕ СИНДИКАТИ. <i>Края на март</i>	271
ДО СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. <i>4 април</i>	273
ДО СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ. <i>7 май</i>	279
ДО СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ. <i>20 май</i>	286
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И МЕСТНИТЕ ГРУПИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ. <i>20 май</i>	288
«СИНДИКАЛНО ОБЕДИНЕНИЕ!»	291
ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И НАШИТЕ ПРОТИВНИЦИ	295
ДВА НОВИ ПРОФЕСИОНАЛНИ СЪЮЗА	301
П Е Т Н А Д Е С Е Т И К О Н Г Р Е С Н А Б Р С Д П (т. с.). <i>20—23 юли</i>	305
* Изказване по синдикалния отдел на в. «Работнически вестник». <i>22 юли</i>	307
П Е Т И К О Н Г Р Е С Н А О Б Щ И Я Р А Б О Т Н И Ч Е С К И С И Н Д И К А Л Е Н С Ъ Ю З. <i>23—25 юли</i>	309
1. Годишен отчет за състава, дейността, борбите и финансовото състояние на Общия работнически син-	

дикален съюз в България от 10 юли 1907 до 15 юли 1908 г.	311
2. * Изказвания по доклада на мандатната комисия. 24 юли	331
3. * Изказване по разискванията върху отчета на Синдикалния комитет. 25 юли	332
4. * Изказване по решението на конгреса за дейността на Синдикалния комитет. 25 юли	334
5. * Предложения за изменение на съюзния устав и правилник. 25 юли	335
 ПЪРВО ГОДИШНО СЪБРАНИЕ НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ. 23—24 юли	
1. * Изказване по Отчетния доклад. 24 юли	339
2. * Изказване по доклада на Контролната комисия. 24 юли	340
3. * Изказване по агитацията и отношението към общоделското Типографско дружество. 24 юли	343
4. * Предложение за прекратяване обсъждането по отчетите на настоятелството и Контролната комисия. 24 юли	345
5. * Изказване по въпроса за членския внос. 24 юли	346
ДО СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ. 30 юли	347
* ЗА УРЕЖДАНЕ НА ОТДЕЛ «СИНДИКАЛНО ДВИЖЕНИЕ» В «РАБОТНИЧЕСКИ ВЕСТНИК». 12 август	349
ДО СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. 4 октомври	351
ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ. 20 декември	353
 1909	
* ДО ЛАМБИ КАНДЕВ. 12 януари	358
* ДО ГЛАВНИЯ РАБОТНИЧЕСКИ СЪЮЗ В СЪРБИЯ. 13 януари	359
ТРУДОВИЯТ КОМИТЕТ	360
КАРЛ МАРКС.	362
* ДО СЛИВЕНСКИТЕ МИНЬОРИ. 1 март	364
ДО РАБОТНИЧЕСКИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ В КОМИТЕТИТЕ НА ТРУДА, ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИ-	

ЧЕСКИ СЪВЕТИ И ВСИЧКИ СЪЮЗНИ ОРГАНИЗАЦИИ. <i>25 март</i>	365
ПЪРВИ КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА РУДНИЧАРИТЕ В БЪЛГАРИЯ. <i>29—30 март</i>	371
1. * Реч при откриването на конгреса. <i>29 март</i>	373
2. * За исканията на рудничарите. <i>29 март</i>	375
3. * Реч при закриване на конгреса. <i>30 март</i>	376
* ДО СИНДИКАЛНИЯ СЪВЕТ — ГР. ПИРОТ. <i>7 май</i>	377
НА «РАБОТНИЧЕСКА БЪЛГАРИЯ»	378
ДО СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ. <i>21 май</i>	380
ДО СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. <i>8 юни</i>	382

ПРИЛОЖЕНИЕ

1905

ДО СЪЮЗНИТЕ ПРОФЕСИОНАЛНИ И ОБЩИ РАБОТНИЧЕСКИ СИНДИКАТИ. <i>13 август</i>	387
ДО СЪЮЗНИТЕ ПРОФЕСИОНАЛНИ И ОБЩИ РАБОТНИЧЕСКИ СИНДИКАТИ. <i>18 август</i>	391
ДО СЪЮЗНИТЕ ПРОФЕСИОНАЛНИ И СМЕСЕНИ РАБОТНИЧЕСКИ СИНДИКАТИ. <i>19 септември</i>	394
ДО РАБОТНИЧЕСКИЯ ШИВАШКИ СИНДИКАТ В ПАЗАРДЖИК. <i>21 ноември</i>	397

1906

ДО НАСТОЯТЕЛСТВАТА НА СЪЮЗНИТЕ СИНДИКАТИ. <i>5 февруари</i>	399
ДО СЪЮЗНИТЕ СИНДИКАТИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. <i>12 май</i>	402
ПОЗИВ КЪМ ОРГАНИЗИРАНИТЕ И НЕОРГАНИЗИРАНИТЕ РАБОТНИЦИ В БЪЛГАРИЯ. <i>20 юни</i>	404
* ПРОТИВ ПРОИЗВОЛИТЕ НА ПРАВИТЕЛСТВОТО В ПЕРНИК. <i>18 юли</i>	406
ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА СЪСТАВА, ДЕЙНОСТТА И ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СИНДИКАТ В СОФИЯ <i>от 1 юли 1905 до 1 юли 1906 г.</i>	408

ГОДИШЕН ОТЧЕТ НА МЕСТНИЯ КОМИТЕТ НА РАБОТНИЧЕСКАТА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ В ГР. СОФИЯ	415
КЪМ СЪЮЗНИТЕ СИНДИКАТИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. <i>20 септември</i>	427
ДО СЪЮЗНИТЕ СИНДИКАТИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. <i>4 декември</i>	429
ДО НАСТОЯТЕЛСТВАТА И КОНТРОЛНИТЕ КОМИСИИ НА СЪЮЗНИТЕ СИНДИКАТИ. <i>18 декември</i>	434

1907

ДО НАСТОЯТЕЛСТВОТО НА РАБОТНИЧЕСКОТО ТИПОГРАФСКО ДРУЖЕСТВО. <i>6 февруари</i>	437
• ДО ЧЕТВЪРТИЯ КОНГРЕС НА ГЛАВНИЯ РАБОТНИЧЕСКИ СЪЮЗ В СЪРБИЯ. <i>23 април</i>	439
ДО СЪЮЗНИТЕ СИНДИКАТИ. <i>28 май</i>	440
ДО НАСТОЯТЕЛСТВАТА И КОНТРОЛНИТЕ КОМИСИИ НА СЪЮЗНИТЕ СИНДИКАТИ. <i>13 юни</i>	442
ВЗАИМНО ГОНЕНИЕ ИЛИ ЗАДРУЖНО ДЕЙСТВИЕ	445
• ОТЧЕТ НА ЦЕНТРАЛНОТО НАСТОЯТЕЛСТВО НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ ЗА ПЪРВОТО ТРИМЕСЕЧИЕ ОТ ПЪРВАТА СЪЮЗНА ГОДИНА <i>от 1 юли до 1 октомври 1907 г.</i>	447

1908

ТРИМЕСЕЧЕН ОТЧЕТ ЗА СЪСТАВА, СЪСТОЯНИЕТО И ДЕЙНОСТТА НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ (<i>месеците октомври, ноември и декември 1907 г.</i>)	452
ТРИМЕСЕЧЕН ОТЧЕТ ЗА СЪСТАВА, СЪСТОЯНИЕТО И ДЕЙНОСТТА НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ (<i>месеците януари, февруари и март 1908 г.</i>)	464
ДО СЪЮЗНИТЕ ГРУПИ, ДОВЕРЕНИ ЛИЦА И ОТДЕЛНИ ЧЛЕНОВЕ. <i>20 юни</i>	472
ГОДИШЕН ОТЧЕТ НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧА-	

ТАРСКИ СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ <i>от 1 юли 1907 до 30 юни 1908 г.</i>	475
• ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ ДОПИСНИЦИ ЗА ОТДЕЛ «СИНДИКАЛНО ДВИЖЕНИЕ» НА «РАБОТНИЧЕСКИ ВЕСТНИК». <i>19 август</i>	490
КЪМ СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ. <i>21 октомври</i>	491
КЪМ МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ. <i>23 декември</i>	493
1 9 0 9	
КЪМ СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И РАБОТНИЧЕСКИТЕ СЪВЕТИ. <i>6 януари</i>	495
КЪМ СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ. <i>9 януари</i>	498
ДО СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ. <i>13 януари</i>	500
КЪМ РАБОТНИЧЕСКИТЕ СЪВЕТИ И СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ. <i>27 януари</i>	501
ЗА БЕЗРАБОТИЦАТА. <i>21 февруари</i>	504
ПУБЛИЧНИТЕ ИЗБОРИ ЗА РАБОТНИЧЕСКИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ. <i>27 февруари</i>	506
ПОЛУГОДИШЕН ОТЧЕТ НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ <i>от 1 юли 1908 до 31 декември 1908 г.</i>	508
КЪМ РАБОТНИЧЕСКИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ. <i>17 март</i>	519
КЪМ КАМЕНОДЕЛСКИТЕ СЕКЦИИ И РАБОТНИЧЕСКИТЕ СЪВЕТИ. <i>27 март</i>	520
КЪМ СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И РАБОТНИЧЕСКИТЕ СЪВЕТИ. <i>10 април</i>	521
КЪМ МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. <i>25 април</i>	523
ДАВАЙТЕ РЕДОВНО СВЕДЕНИЯ ЗА ЗЛОПОЛУКИТЕ! <i>28 април</i>	524
БЕЛЕЖКИ	526
ПОКАЗАЛЕЦ НА ПЕРИОДИЧНИТЕ ИЗДАНИЯ	555
ПОКАЗАЛЕЦ НА ЦИТИРАНАТА И СПОМЕНАВАНАТА ЛИТЕРАТУРА	561
ИМЕНЕН ПОКАЗАЛЕЦ	562
ГЕОГРАФСКИ ПОКАЗАЛЕЦ	581
ДАТИ ОТ ЖИВОТА И ДЕЙНОСТТА НА ГЕОРГИ ДИМИТРОВ <i>юни 1882—юни 1909</i>	584

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

Съчинения

Том

1

Второ издание

Редактор на издателството Мария Семкова
Художник Тотю Данов
Художествен редактор Александър Хячатурян
Технически редактор Ронка Кръстанова
Коректор Елена Димитрова

Издателски № 6725

Даден за набор на 7. VII. 1981 г.

Подписан за печат на 16. XI. 1981 г.

Излязъл м. декември

Печатни коли 38. Издателски коли 31,92

Условно-издателски коли 30,87. Формат 84/108/32.

Тираж 20 115. Цена 1,60 лв.

Код 22/9531179611/0102-12-81

Партиздат — София, бул. «В. И. Ленин» № 47
ПК «Димитър Благоев» — София, ул. «Н. Ракитин» № 2